

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

TAYYÂR-ZÂDE ATÂ
**OSMANLI
SARAY TARİHİ**

Târîh-i Enderûn

-IV-

Hazırlayan
MEHMET ARSLAN

KİTABEVİ

KİTABEVİ • 440
Osmanlı Tarih Kaynakları • 12

Dizi Edidörü
Ali Şükrü Çoruk

Kapak
Özkul Eren

Dizgi/İç Düzen
All-Graf

Baskı
Çalış Ofset
Davutpaşa Caddesi No: 8 Topkapı - İstanbul
Tel: 0(212) 482 11 04

Cilt
Bayrak Matbaası

1. Baskı (600 Adet)

İstanbul, 2010

ISBN: 978-605-4208-72-2 (Tk.)
ISBN: 978-605-4208-76-0 (4. C.)

T.C.
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No: 0107-34-007408

Online Satış
www.kitabus.com

TAYYÂR-ZÂDE ATÂ

OSMANLI SARAY TARİHİ

– Târîh-i Enderûn –

- IV -

Hazırlayan
Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

KİTÂBEVİ

Prof. Dr. Mehmet ARSLAN

1953 yılında doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Amasya'da yaptı. 1978 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Sekiz yıl muhtelif liselerde "Edebiyat Öğretmeni" olarak görev yaptıktan sonra 1986 yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde "Araştırma Görevlisi" olarak göreve başladı. 1987 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Yüksek Lisans"ını, 1990 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doktora eğitimini tamamladı. Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde 1991 yılında Yrd. Doç. Dr., 1994 yılında Doç. Dr., 1999 yılında Prof. Dr. oldu. Halen aynı bölümde Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı ve ayrıca Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Yazarın Divan Edebiyatı, Osmanlı Tarihi ve Kültürü konularında muhtelif bilimsel dergilerde yayımlanmış çok sayıda araştırma ve incelemesi ile elinizdeki eserin dışında yirmi dört (24) kitabı bulunmaktadır.

Yayımlanmış Kitapları:

1. Kerbelâ Mersiyele (M. Erdoğan ile): Ankara 2009, 810 s.
2. Ziver Paşa - Dîvân ve Münşe'ât: Sivas 2009, 950 s.
3. Osmanlı Saray Düşünleri ve Şenlikleri III - Vehbî Sûrnâmesi (Sûrnâme-ı Hümâyûn): Çamlıca Yayınları Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2009, 407 s.
4. Osmanlı Saray Düşünleri ve Şenlikleri II - İntizâmî Sûrnâmesi (Sûrnâme-ı Hümâyûn): Çamlıca Yayınları Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2009, 636 s.
5. Sivaslı Gulâmî Dîvânı: Asitan Yayınları, Sivas 2009, 240 s.
6. Osmanlı Saray Düşünleri ve Şenlikleri I - Manzum Sûrnâmeler: Çamlıca Yayınları Sarayburnu Kitaplığı, İstanbul 2008, 840 s.
7. Türk Edebiyatında Hamseler ve Subhî-zâde Feyzî'nin Hamsesi: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2008, 593 s.
8. Mihri Hâtun Divanı: Ankara 2007, 400 s.
9. Sıdkî Paşa, Gazavât-ı Sultân Murâd-ı Râbi' (IV. Murad'ın Revan Seferine Dair): Kitabevi Yayınları, İstanbul 2006, 154 s.
10. Bursalı İffet Divanı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005, 130 s.
11. Es'ad Efendi, Üss-i Zafer (Yeniçeriliğin Kaldırılmasına Dair): Kitabevi Yayınları, İstanbul 2005, 230 s.
12. Antepli Aynî Divanı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2004, 544 s.
13. Argo Kitabı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2004, 336+40 s.
14. Leylâ Hanım Dîvânı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 360 s.
15. Aynî - Sâkinâme: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 352 s.
16. Mehmed Cemâleddin, Osmanlı Tarih ve Müverrihleri: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003, 150 s.
17. Şeref Hanım Dîvânı: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2002, XI + 560 s.
18. Osmanlı Edebiyat - Tarih - Kültür Makaleleri: Kitabevi Yayınları, İstanbul 2000, 636 s.
19. Gelibolulu Âlî, Riyâzû's-Sâlikîn Mesnevîsi, (İ. H. Aksoyak ile): Sivas 1998, 229 s.
20. Letâ'if-i Hoca Nasreddin: (B. Paçacıoğlu ile), Sivas 1996, 210 s.
21. Haşmet Külliyyâtı (Divan, Senedü's-Şu'arâ, Vilâdet-nâme, İntisâbu'l-Mulûk) (İ. H. Aksoyak ile): Sivas 1994, 474 s.
22. Zâtî Süleymân Efendi, Dîvân ve Sevânihu'n-Nevâdir Fî Ma'rifeti'l-Anâsır Mesnevîsi: Sivas 1994, 175 s.
23. Pendnâme-i Zarîfî: Sivas 1994, 101 s.
24. Mehmed Sirâceddîn, Mecma'-ı Şu'arâ ve Tezkire-i Üdebâ: Sivas 1994, 124 s.

İçindekiler

CİLD-İ RÂBİ‘ ‘AN-TÂRİH-İ ‘ATÂ	15
Mü’essis-i Saltanat-ı Devlet-i ‘Aliyye-i ‘Osmânî Sultân ‘Osmân Hân-ı Ğâzî ve Sultân Orhân Hân-ı Ğâzî	16
Sultân Orhân Hân Ğâzî Hazretlerinin Hîn-i İrtihâllerinde Halef-i Bâhirü’s-Şerefleri Ğâzî Hünkâr Nâmıyla Yâd Olunan Hudâvendigâr Murâd Hân-ı Evvel Hazretlerine Naşâyih-i Hikmet-fevâyih-i Mülûkâneleridir	17
Hudâvendigâr Sultân Murâd Hân-ı Ğâzî	18
Yıldırım Sultân Bâyezîd Hân-ı Ğâzî ve Çelebi Sultân Mehmed Hân-ı Ğâzî ve Ebu'l-Hayr Sultân Murâd Hân-ı Şânî-i Ğâzî	20
Mü’essis-i Şânî-i Devlet-i ‘Aliyye-i ‘Osmânî Çelebi Sultân Mehmed Hân-ı Ğâzî İbni Yıldırım Bâyezîd Hân-ı Ğâzî Hazretlerinin Münâcât ve Naşîhata Dâ’ir Olan Manzûmeleridir	21
Fâtih Sultân Mehmed Hân Hazretlerinin Pederleri Ebu'l-Hayr Sultân Murâd Hân-ı Şânî-i Ğâzî İbni Çelebi Sultân Mehmed Hân-ı Evvel Hazretlerinin Ele Geçen Ba‘zı Âşâr-ı ‘Aliyyeleridir	21
Fâtih Sultân Mehmed Hân-ı ‘Avnî-i Ğâzî	22
Fâtih-i Mısr u Şâm Yavuz Sultân Selîm Hân-ı Ğâzî	28
Mısr’a Mâlik Olduklarında Li-ecli’t-Tebrîk Huzûr-ı Hilâfet-penâhîlerine Rû-mâl Olan ‘Ulemâ ve Vücûha Hitâb-ı Hümâyûnlarıdır	28
Kânûnî Sultân Süleymân Hân-ı Ğâzî	76

Sultân Selîm Hân-ı Sâni-i Ğâzî	87
Sultân Murâd Hân-ı Sâlis-i Ğâzî	92
Sultân Mehmed Hân-ı Sâlis-i ‘Adlî-i Ğâzî	102
Sultân Ahmed Hân-ı Evvel-i Bahtî-i Ğâzî	103
Sultân ‘Osmân Hân-ı Sâni-i Fârisî	107
Sultân Murâd Hân-ı Râbi‘-i Ğâzî	114
Sultân Muştafâ Hân-ı Sâni-i Maqbûlî	120
Sultân Ahmed Hân-ı Sâlis-i Ğâzî	122
Sultân Mahmûd Hân-ı Evvel-i Sebkatî-i Ğâzî	123
Sultân Muştafâ Hân-ı Sâlis	124
Sultân Selîm Hân-ı Sâlis-i İlhamî-i Ğâzî	125
Sultân Mahmûd Hân-ı Sâni-i ‘Adlî-i Ğâzî	154
Şehzâde Cem Sultân	156
Şehzâde Sultân Korkud	168
Şehzâde Sultân Süleymân Çelebi	169
Şehzâde Sultân Cihângîr	169
Şehzâde Sultân Şâhî	170
Şehzâde Sultân Muştafâ	172
Şehzâde Sultân Mehmed	173
Murâd Hân-ı Sâlis Şehzâdelerinden Sultân Muştafâ	174
Şehriyârân-ı ‘Osmâniye Hâzerâtının Mekteb-i Edeb-mekseb Olan Dâ’ire-i Hümâyûnlarında Yetiştirdikleri Fuzalâdan Âşâr-ı Manzûmelerine Dest-res Olunamayup Cihât-ı Sâ’irece Nâm-dâr Olan Zevâtın Esâmîsi	175
Bundan Aşağısı Tarîk-i ‘İlmiyyeden Olan Ba’zı Zevât	177
Bundan Aşağısı Ricâl-i Seyfiyye ve Kalemiiyyeye Dâhil Olan ve Mütakâ’iden İmrâr-ı Ezmân Eyleyen Enderûn Fuzalâsıdır	177
Yıldırım Bâyezîd Hân ‘Aşrı Şu’arâsı	183
Niyâzî Çelebi	184

Çelebi Sultân Mehmed Hân ve Murâd Hân-ı Sâni 'Aşırları Şu'arâsı	184
İvâz Paşa-zâde Mevlûdî Meşhûr Süleymân Efendi Birâderi	
'Atâyî Çelebi	184
Nâlî-i Kadîm	185
Teberdâr Nihânî Haydar Baba	185
Geyiklü Baba Haydar	185
Baltacı Baba Kadri	186
Hâkân-ı Behişt-mekân Fâtih Sultân Mehmed Hân Hazretleriniñ	
'Aşr-ı 'Âlilerinde Olan Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı	186
Şadr-ı A'zamları Gâzî Şehîd Maḥmûd Paşa-yı 'Adnî	186
Sultân Bâyezîd Hân-ı Sâni 'Aşr-ı 'Âlisinde Sarây-ı Hümâyûn	
Şu'arâsı	188
Muşâhib-i Sultân Cem Sa'dî Begefendi	188
Cezerî Kâsım Paşa-zâde Mehmed Şâfi Begefendi	189
Mehmed Mehdî Çelebi	190
Amasyalı Mehmed Çelebi-zâde Enderûnî Dervîş Rahîmî Çelebi	191
Tâc-zâde Meşhûr Ca'fer Çelebi'niñ Büyük Pederi Tâcî Begefendi	191
Amasyalı Âfitâbî Çelebi	191
Aḥmed Behiştî Çelebi	192
Münîrî Çelebi	193
Hersek-zâde Aḥmed Paşa	195
Kara Murâd Paşa-zâde Tîgî Begefendi	196
Âl-ı Benî-Hâşim'den Enderûnî Seyyid Kâsım Şehîdî Begefendi	197
Şadr-ı A'zam Hersek-zâde Aḥmed Paşa-zâde 'Alî Şîrî Begefendi	198
Kanûnî Sultân Süleymân Hân Hazretleriniñ 'Aşr-ı Âlisindeki	
Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı	200
Muşâhib Şemsî Paşa	200
Şeyḥu'l-İslâm Ebu's-Su'ûd Efendi İmzâsıyla Muşâhib Şemsî Paşa'nıñ	
Silsile-nâmesidir	201
Merdümî Çelebi	207

Mehmed Paşa-yı Kîlârî	208
Kîlârî Hâkî Çelebi'nin Gâzelini Kemâl Paşa-zâde'nin Tahmîsi	209
Hazîneli Nûrî Beg	210
Baltacı Yazıcı Şâdîkî Çelebi	211
Piriştineli Çukadar Nûhî Çelebi	211
Vardar Yeñiceli Hazîneli Hayâlî Beg	212
Küçük Otalı Zihnî Beg	213
Hazîneli Revânî Çelebi	214
Küçük Otalı Şevkî Çelebi	215
Hazîneli Hayâtî Beg	216
Hazîneli Sır Kâtibi Tezkiretü's-Şu'arâ Mü'ellifi Sehî Beg	217
Kurenâ-yı Şehriyârîden Kîlârî Ser-'asker Selîm Çelebi	218
Şehzâde-i Şehîd Sultân Muştafâ'nın Tîmâr Defter-dârı Hazîneli Şehîd Edâyî Çelebi	218
Çaşnîgîr-başı Anadolu Beglerbegisi Kîlârî Cenâbî Paşa	218
Sokullu Mehmed Paşa	219
Hayâlî Beg	220
Nüdemâ-yı Müşârûn-ileyhden Hazîneli Fazlî Beg'in Merşiyesidir	224
Yahyâ Beg	230
Hâkân-ı Firdevs-âşiyân Sultân Selîm Hân-ı Şânî Hazretleri 'Aşr-ı 'Âlîsi Şu'arâsının Âşârıdır	235
Tezkireci Hüseyin Paşa-zâde Kîlârî Emîr-i Âhûr-ı Evvel Kâmî Hasan Beg	235
Serdâr Ca'fer Paşa-zâde Kîlârî Sipâhîler Ağası Hatmî Beg	236
Hurrem Paşa-zâde Câşnî-gîrbaşı Vardârî Kîlârî Kândî Beg	237
Topçibaşı-zâde Hazîneli Zihnî Beg	237
Küçük Otalı Edirneli Şehîd Turağ 'Alî Nihânî Çelebi	238
Küçük Otalı Dimetokalı Sipâhî Vişâlî Çelebi	240
Gümölcineli Sipâhî Küçük Otalı Şemsî Beg	240

İstanbulî Yahyâ-zâde Hazîneli Hüseyin Celâlî Çelebi	241
Atmacacı Mışır Sancağ Begi Kîlârî Hacı Beg	242
Sultân Murâd Hân-ı Sâliş Hazretleri 'Aşr-ı 'Âlîsi Şu'arâsınıñ Eş'ârı	243
Mostârî Tophânegibaşı Hazîneli Dervîş Hacı Beg	243
Kîlârî Nûrî Beg	246
Şarı Halîl Çelebi	247
Sultân Mehmed Hân-ı şâliş Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Sûhan-verânınıñ Âşârı	248
Semâ'î Çelebi	248
Tab'î Çelebi	248
Sultân Ahmed Hân-ı Evvel Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâsınıñ Âşârı	249
Hayâtî Çelebi	249
Bostancibaşı Şadr-ı A'zam Dervîş Paşa	249
Abdu'l-Kâdir Paşa-zâde Luţfî Beg-zâde Nûrî Beg	250
Şehîd-i Sa'îd Sultân 'Osmân Hân-ı Şânî Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâsınıñ Âşârı	250
Kîlârî Nevbetçibaşı 'Abdî Ağa	250
Hazîneli Hurrem Paşa-zâde Hazîneli Çantacı Feyzî Beg	251
Sipâhîler Ağası-zâde Kîlârî Şerbetçibaşı Hurrem Paşa	252
Gürebâ-i Yesâr Ağası-zâde Ahmed Niyâzî Çelebi	255
Sultân Murâd Hân-ı Râbî' ve Sultân İbrâhîm Hân 'Aşr-ı Âlîleri Şu'arâsınıñ Âşârı	256
Kîlârî Mehmed Nuţkî Beg	256
Mollâ Feyzî-zâde Hazînede Başyazıcı Râşid Efendi	258
Sultân Mehmed Hân-ı Râbî' 'Aşr-ı 'Âlîsi Şu'arâsınıñ Âşârı	260
Süheylî-zâde Rakşî Beg	260
Tırnakçı Tıflî Çelebi	261
Şâhîn Şâh-zâde Kîlârî Şehdî Beg	262

Tıflî Çelebi	262
Tıflî Efendi Birâderi 'Azmî-zâde Hâletî Efendi	278
Nazîm Efendi Na't-gû	279
Nazîre-i Sâmi	318
Ğazel-i Şehzâde Sultân Mehmed Tahmîs-i Seyyid Vehbî	367
Sır Kâtibi Rikâb-ı Hümâyûn Kâ'im-mağâmı Başra Vâlîsi Müverrih 'Abdu'r-Rahmân 'Abdî Paşa	368
Đarb-hâne Emîni-zâde Baş Yazıcısı Tîgî Beg	369
Ĥazîneli La'li Çelebi	371
Đarb-hâne Emîni Bekir Efendi-zâde Kîlârî 'Azîz Efendi	374
Kilîdü'l-Bahrî Mehmed Bahrî Efendi	375
Ĥaş-âhûr Kâtibi İlyâs Efendi-zâde Ĥazîneli İbrâhîm Tâ'ib Efendi	375
Cerrâh Kâsım Paşa-zâde Zâhid Ahmed Ĥulûşî Beg	376
Veliyyüddîn Beg	376
Kîlârî Mevcî Paşa	377
Abdî Paşa Ĥazîne-dârı Ĥüseyin Ağa-zâde Müderris Ĥazîneli Devletî Ahmed Efendi	378
Ĥaftânî Süleymân Efendi	378
Hekîm-başı 'Abdu'l-Hak Mollâ	380
Emîn Beg	382
Şâkir Beg	383
Sultân Ahmed Ĥân-ı Sâni 'Aleyhi'r-Rahmetü Ve'l-Ğufrân Ĥazretlerinin 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâ-yı Benâmı	384
Silah-dâr Bozoklı Bıyıklı Şadr-ı A'zam Muştafâ Paşa	384
Sultân Muştafâ Ĥân-ı Sâni 'Aşr-ı 'Âlîsi Şu'arâsı	385
Mütevelli-zâde Ĥazîneli Âğâh Şâlih Beg	385
Ĥazîneli Şeyh Râsih Efendi	385
Kîlârî Lebîbâ Begefendi	389
Baltacı Ĥulvî Efendi	389

Ğalața Sarâyılı Makbûlî Çelebi	389
Kîlârî 'Ârif Beg	389
Baltacı Halîfe Behcetî Çelebi	390
Hazîneli Muhteremî-i Yenîşehrî	390
Haremeyn Kâtibi Rahmî Çelebi	390
Bosnalı Şâbit Efendi	390
Kîlârî Nûrî Ağa	391
Kîlârî Hızır Ağa-zâde Sa'îd Beg	391
Meşhûr Hâce Neş'et'in Pederi Hazîneli Muşâhib El-Hâc Ahmed Refî' Efendi	391
Kâdî-'asker-zâde Ğalața Sarâyılı Ahmed Bahâ'u'd-dîn Münîr Efendi	391
Seferlili Resîm Efendi	392
Kîlârî Hâce-zâde Ahmed Efendi	392
Sultân Ahmed Hân-ı Sâliş Hazretlerinin 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâsının Eş'âridir	393
Mora Fâtih-i Sâlişi Şehîd 'Alî Paşa	393
Ahmed Hân-ı Sâliş Hazretleri Sır Kâtibi Kîlârî Zühîdî Beg	394
Rikâb-dâr 'Abdullâh Ağa-zâde Hazîneli Süleymân Edîb Beg	395
Sultân-zâde Mehmed Paşa-zâde Seferlili Mehmed Sa'îd Beg	396
Resmî Ahmed Paşa-zâde Seferlili Sâlim Beg	396
Mollâ-zâde Kîlârî Tâhir Efendi	396
Sultân Mahmûd Hân-ı Evvel 'Aşr-ı 'Âlîsi Şu'arâsı	397
Yeniçeri Ağası-zâde Kîlârî Reşîd Beg	397
Kozbekci Başı-zâde Ğalața Sarâyılı Kemâluddîn Ağa	397
Ağa Babası-zâde Seferlili Muşafâ Tevfîk Efendi	397
Silah-dâr Yahyâ Ağa-zâde Seferlili Sâlim Beg	398
Sultân Muşafâ Hân-ı Sâliş Hazretlerinin 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâsının Eş'ârı	398
Aşçı Başı-zâde Kîlârî Nûrî Ağa	398

Kurenâdan İken Sultân Kethudâlığıyla Çerâğ Olan Râtib Ahmed	
Paşa-zâde Morali İbrâhîm Nâşid Begefendi	399
Darb-hâne Emîni Kîlârî Muştafâ 'Afif Begefendi	399
Bâzâr Başı-zâde Hazîne Başıyazıcısı 'Osmân Şervet Efendi	400
Baltacılar Kethudâsı İsmâ'îl Ağa-zâde Kîlârî Baş Kullukçı Zihnî Beg ..	400
Kapucılar Kethudâsı-zâde Seferlili 'Âkif Beg	402
Terzi Başı-zâde Seferlili Bekir Ağa	403
İmâm-zâde Hazîneli Muştafâ Tevfîk Efendi	403
Kethudâ Beg-zâde Kurenâdan Sırrî Beg	404
Sultân 'Abdulhamîd Hân Hazretlerinin 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâsı	404
Alî Râ'îk Efendi	404
Çantacı Rüşdî Beg	409
Çavuş Başı-zâde Kîlârî Sır Kâtibi Yamağı Kemâl Beg	409
Kîlârî Gâzî Paşa	410
Mevkûfâtî 'Abdu'l-Kerîm Beg-zâde Kîlâr Kethudâsı Haftânîsi	
Es'ad Beg	411
Yeniçeri Ağası-zâde Kîlârî Celâl Beg	412
Silahdâr-zâde Seferlili 'Ârif Beg	413
Abdullâh Paşa-zâde Mehmed Hâmid Beg	415
Sultân Selîm Hân-ı Sâlis Hazretleri 'Aşr-ı 'Âlîsi Şu'arâsının Eş'ârı	417
Hekîmoğlu 'Alî Paşa Hemşîre-zâdesi Nûh Beg-zâde Sır Kâtibi	
Hâmid Tayfûr Beg	417
Kâ'im-makâm-ı Rikâb-ı Humâyûn Silah-dâr Muştafâ Paşa-zâde	
Hazîneli Dürrî Beg	422
Yahyâ Beg-zâde Başıyazıcı 'Âkif Beg	422
Cennet-mekân Sultân Selîm Hân-ı Sâlis Hazretleri Sır Kâtibi	
Şehîd Ahmed Fâ'iz Efendi	423
Mâ-beynci Câvîd Ahmed Beg	423
Rikâb-dâr Ağa-zâde Kîlârî Çuka-dâr Besîm Beg	425
Çuka-dâr Ağa-zâde Kîlârî Çavuş Nûrî Beg	425

Hazîneli Çantacı ‘Abdu'l-Ḥalîm Efendi	426
Usta-zâde Hazîneli Üçüncü Yazıcı Nâ’îl Beg	426
Baltacı-zâde Hazîneli Hâdî Efendi	427
Bostancı Başı-zâde Kîlârî Ḥalîfe Nazîf Beg	428
Ḥalvâcî Başı-zâde Çavuş Mülâzımı Seferlî Râsim Efendi	429
Mâ-beyncî Nâşîd İbrâhîm Beg	429
Sekbân Başı-zâde Kîlârî ‘Abdu'l-Kerîm Hüdâyî Beg	430
Ḳahvecî Başı-zâde Kîlârî Nâşîd Beg	432
Ḥalîl Paşa-zâde Vâhidü'l-‘ayn Şehîd Ahmed Muhtâr Beğefendi	450
Enderûnlu Fâzıl Beg	451
Şehremînî-zâde Hazîneli Ḥaftânî Hâfız Es‘ad Beg	489
Re’îsü'l-Küttâb Mehmed ‘Ârif Efendi	490
Sultân Selîm Ḥân-ı Şâlişî Evâhır-ı ‘Aşr-ı ‘Âlîleriyle Sultân Muştafâ Ḥân-ı Râbî‘ ve Sultân Maḥmûd Ḥân-ı Şânî Hâzerâtı A‘şâr-ı ‘Âliyesi Şu‘arâsının Âşârı	491
Enderunlu Vâsîf	491
Ġâlib Dede Efendi	533
Aṭanalı Sürûrî Efendi	534
Aynî	535
Ḥâce Neş‘et Efendi	537
Çuḳa-dâr Âga İbrâhîm Râsiḥ Âga	542
Şırp Kölelerinden Ḥâ’in Naşfet	545
Sır Kâtibi Fennî Beg	546
Fâzıl Beg Birâderî Kâmil Beg	547
Ḳanarya Maḥmûd Nedîm Beg	548
Kâmilî-zâde Seyyid Muştafâ Nazîf Efendi	549
Mîr-i ‘Alem-zâde Kemân-keş ve Ḥalîfe Behçet Beg	550
Ḥasan Ḥüsînî Efendi	550
Gügümbaşı Behçet Âga	551

Hazîneli Çantacı ‘Âkif Beg	552
Seferlîli Ser-mahfil Hasan Sâbit Ağa	552
Hâne-i Hâşşadan Muhrec Cüyûl Seyyid Mehmed Ağa-zâde Mü’ezzin Muşâhib Hâşim Beg	553
Süleymân Re’fet Paşa	554
Kîlârda Baş Kullukçı Besîm Beg	555
Kîlârî ‘Abdu'l-Latîf Ağa	555
Kömürcü-zâde Hâfız Efendi	556
Mü’ezzinbaşı Şâkir Efendi	557
Ser-ķurenâ-yı Eşbaķ Selîm Beg Kethudâsı Hazîneli Kûçuk Ķadrî Ağa ..	560
Kîlârî Mü’ezzin Hüsni Ağa	560
Muşâhib-zâde Edhem Beg	561
Seferlîli Câmeşûy-başı Mihrî Halîm Beg	562
Mehmed Emîn Begefendi	563
Çavuş Mülâzımı ve Mü’ezzin-i Şehriyârî Kîlârî Muhyiddîn Ağa	564
Fuzalâdan Hazîneli Şagır ‘İzzet Beg	565
Kîlârî Fâ’ik Efendi	566
İncir Köyli Hâce Şâkir Efendi	593
Mehmed Şâlih Vaşfî Efendi	594
Şâ’ir-i Mâhir Necâtî Beg’iñ Eş’ârındandır	594
IV. CİLDİN İNDEKSİ (Şahıs, Mekan, Eser, Kavim, Millet)	597

CİLD-İ RÂBİ‘ ‘AN-TÂRİH-İ ‘ATÂ

[4] Hamd ü sipâs-ı bî-kıyâs, tevîk-i hitâm-ı kitâbla bu ‘abd-i ‘âcizi rehîn-i istînâs iden cenâb-ı itmâm-fermâ-yı dîn-i mübîne sezâ-vârdır ve şıla-i şalavât-ı ‘âliye ahrâ-yı huzûr-ı risâlet-penâh-ı hidâyet-peymâdır. Envâr-ı ‘aşr-ı ma‘ârif-haşr-ı humâyûnları güzârende-i zalâm-ı cehl ü nâ-dânî olan veliyy-i ni‘met-i hilâfet-menkabet ve şehen-şâh-ı bâhirü'l-fevz-i ma‘âlî-menkabet pâdişâhımız efendimiz hazretlerinin sâye-i füyûzât-vâye-i humâyûnlarında revâc-dâr-ı hüner ü kemâl olan bâzâr-ı ma‘ârif-ı ‘arz olunan Târîh-i ‘Atâ’nın mücelledât-ı şelâsesi mütâla‘asından istifâde buyurılacağı vechile sarây-ı humâyûn mâye-dârân-ı ‘ulûm u fûnûn ile meşhûn olduğu vâreste-i reyb ü menûn olmak berekâtıyla egerçi tevsî‘ u teşyîd-i memâlik ü devlete bezl-i me‘âşir-i himmet buyurmakdan ihtilâs-ı vâkt eyledikçe enderûn-ı humâyûn merkez-i müfîz-i envâr-ı ‘ulûm u fûnûn [5] idilmek vesâ’il-i cemîlesini istihşâle tevcîh-i veche-i ârzû buyurulmuş ise de her bir tecellî-i İlâhîniñ cilve-nümâ-yı mir’ât-ı zuhûr. olunmasının vâkt-i teyessûri olmakdan nâşî Fâtih Sultân Mehmed Hân ‘aleyhi rahmetü'l-Melikü'l-Mennân hazretlerinin ‘aşr-ı güzîn-i ‘âlfilerine degin bu emel vesâ’it-i zuhûr-ı mevânî ile vâkt-i mukaddere merhûn kalmış idi.

Fâtih-i muvaffakiyet-sânih hazretlerinin evreng-ârâ-yı saltanat oldukları zamân-ı muvaffakiyet-nişânda sarây-ı humâyûn mücelledât-ı mezkûrede hâme-güzâr-ı tafşîl olan terûbât-ı haberiyyeniñ mükemmili olarak bir mekteb-i ma‘ârif-mekseb ihdâsına meclâ-yı feyz-makrûn oldukları gibi necl-i necîl-i humâyûnları Bâyezîd Hân-ı Sâni hazretleri dahi bu eşer-i hayriyyet-efzânîñ mütemmim ü münevvi oldıkları Gâlaşa Sarâyı’nıñ ihdâsı ve her koğuşa başka başka hâceler ta’yîni ve kütüb-i lâzimeniñ tedârük ve vakfı gibi ibrâz buyurdıkları himemât-ı fevka'l-mesâ’î ile vâreste-i

şekk ü gümân olup bu himem-i ‘âliye el-hak bâ’ış-i zıkr-i cemîl-i humâyûnları olmuştur.

Zıkr olunan mekteb-i ma‘ârif-meksebbe yedi yüz târîhinden berü ik-tisâb-ı envâr-ı ‘ulûm u ma‘ârif ve ihrâz-ı kaşabu's-sabk-ı sıyt u şöhet ide-rek yetişmiş oldukları ba‘zı tevârîh ile ‘Âşık Paşa ve Lutfî Efendi ve ‘Ah-dî Çelebi ve Habeshî-zâde Rahîmî Begefendi ve Tunuslı-zâde Kâşif ‘Alî Beg-zâde Enderûnî ‘Alî Cevâd Begefendi ve Arpa Emîni ‘Osmân Efen-di-zâde vak‘a-nüvîs şâ‘ir-i mâhir Sâmî Beg ve ‘Osmân-zâde müderris Tâ‘ib Efendi ve Ferîd İbrâhîm Begefendi ve Sır kâtibi Sehî Beg ve Hasan Çelebi ve Riyâzî Dede ve Na‘îm Efendi ve Na‘îmâ-zâde Râmiz Efendi ve sır kâtibi ‘Ârif Fennî Begefendi ve Sultân-zâde kâ‘im-makâm ‘İzzet ‘Alî Paşa ve Sâlim Efendi ve Fa‘în Efendi ve Muntahabât-ı Recâ‘î-zâde Cevdet Efendi ve Muntahabât-ı Mîr-alây Mîr Nazîf-i Mısrî gibi zevât-ı ma‘ârif-si-mâtûn tezkire ve mecelle ve mecmû‘alarında ârâyış-i silk-i sûtûr olan ‘ule-mâ ve şu‘arânın ele geçürilebilen âşârlarını ve huşûsiyle hâric-ez-imbân-ı ta‘dâd birçok zevât-ı ma‘ârif-simâtûn bâ’ış-i mazhar-ı feyz ü rif‘atleri olan selâfîn-i Âl-i ‘Osmân’dan fezâ‘il-i zâtîyye-i şâhânelerine zînet-efzâ-yı ke-mâl olarak ilhâmât-ı şî‘riyye ve vâridât-ı [6] fikriyye ile mün‘am-ı min-‘in-dillâh oldukları görüldüğü cihetle bunların zîver-i der-dest-i iftîhâr olan eş‘âr-ı belâgat-dışârlarını câmi‘ bulunan işbu dördüncü cild dağı le-hu'l-hamd pîrâye-dâr-ı itmâm olduğundan dergâh-ı muvaffıku'l-murâdâta cebîn-sây-ı teşekkür olarak ‘arz-ı tahmîde mübâderetle mu‘terif olduğım kemâl-i ‘aciz ü kuşûr ve hefevât-ı mevfûr-ı ‘âcizânemiñ buracıkda dağı er-bâb-ı kemâlden ‘afvını niyâza cür‘et eylerim. Ve minallâhi’t-tevfîk ve'l-i‘âne ve hüve'l-vâhidü'l-feyyâz.

Mü‘essis-i Saltanat-ı Devlet-i ‘Aliyye-i ‘Osmânî Sultân
‘Osmân Hân-ı Gâzî ve Sultân Orhân Hân-ı Gâzî

Devlet-i ‘Aliyye-i ‘Osmâniye’yi Teşkil İden ‘Osmân Hân-ı Gâzî Ha-zretlerinin Halef-i Humâyûnları Orhân Gâzî Hazretlerine Olan Manzûm Naşâyih-nâme-i Kışver-güşâyîleridir:

- 1 Göñül kerestesiyle bir yeñi şehr ü bâzâr yap
Zulm eyleme rencberlere her ne isterseñ var yap
- 2 Eski yeñi şehrî bârî İnegöl'e dek hep vâri
Kırup geçürdüñ ağyârı Burûsa'yı da-yık tekrâr yap
- 3 Kırd olup girme süriye arslan ol bakma girüye
Çâr idüp haydi çerîye dil geçidini hişâr yap
- 4 İznîk şehrîne hor bakma Sakarya şuyı gibi aqma
İznîkmîd'i de al bakma her burcında bir hişâr yap
- 5 'Oşmân Ertuğrul oğlısın Oğuz Kârahân neslisin
Hakk'ıñ bir kemter kulisin İslambol'ı aç gülzâr yap

Sultân Orhân Hân Gâzî Hazretlerinin Hîn-i İrtihâllerinde Hâlef-i Bâhirü's-Şerefleri Gâzî Hünkâr Nâmıyla Yâd Olunan Hüdâvendigâr Murâd Hân-ı Evvel Hazretlerine Naşâyih-i Hikmet-fevâyih-i Mülûkâneleridir:

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün)

- 1 Elâ ey mîve-i bâğ-ı murâdım
Şeh-i 'âlî-neseb Sultân Murâdım
- 2 Vaşiiyet eylerim gûş eyle anı
Benim-çün eyleme âh u figânı
- 3 Zuhûr-ı dîni dâ'im naşb-ı 'ayn it
Vücûdın hıl'atın 'adl ile zeyn it
- 4 Re'âyâ hıfzına sa'y it hemîşe
Şerî'at ittibâ'ın eyle pîşe

[7]

- 5 Resûlullâh şer‘in pîş-vâ kıl
Mu‘în-i dîn olup naşb-ı livâ kıl
- 6 Çün istiklâl bulduñ salţanatda
‘Adâlet eyle dâ‘im memleketde
- 7 Cihâd emrinde şarf-ı ictihâd it
Cihânda nâmını Ğâzî Murâd it
- 8 Bu fânî mülke mağrûr olma zinhâr
Tarîķ-i şer‘den dûr olma zinhâr
- 9 Fenâdır ‘âkıbet dünyânın emri
Ölür herkes ne deñlü olsa ‘ömri
- 10 İrişdi çün baña emr-i İlâhî
Sen ol mesned-nişîn-i taht-ı şâhî
- 11 Kerem eyle baña celb-i du‘â kıl
Murâdım budur ey ferzend-i ‘âķıl
- 12 Nizâm-ı ‘âleme dâ‘im medâr ol
Serîr-i salţanatda pây-dâr ol

Hudâvendigâr Sultân Murâd Hân-ı Ğâzî

Hudâvendigâr Murâd Hân-ı Evvel Hazretlerinin Kosa Muḥârebesi-
ne Mübâşeret Buyuracakları Gice Dergâh-ı Ulûhiyyetden İstimdâd ve Mü-
nâcât-ı Hümâyûnlarıdır:

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

- 1 Âb-ı rûy-ı Hâbîb-i Ekrem için
Kerbelâ‘da revân olan dem için

- 2 Şeb-i fûrkatde ağlayan göz için
Reh-i 'aşkıñda sürinen yüz için
- 3 Ehl-i derdiñ dil-i hazîni için
Câna te'sîr iden enîni için
- 4 Eyle yâ Rabbi lûtfuñı hem-râh
Hıfzıñı eyle bize pûşt ü penâh
- 5 Ehl-i İslâma ol mu'în ü naşîr
Dest-i a'dâyı bizden eyle kaşîr
- 6 Bakma yâ Rab bizim günâhımıza
Nazar it cân u dilden âhımıza
- 7 İtme yâ Rab mücâhidîni telef
Tîr-i a'dâya kılma bizi hedef
- 8 Çeşmimiz şakla gerd-i ma'rekeden
Cünd-i İslâmı cümle mehlekeden
- 9 Bunca yıl sa'y ü ictihâdımızı
Gazavât içre yahşi adımızı
- 10 İtme yâ Rabb kahrıñ ile tebâh
Yüzümi halk içinde itme siyâh
- 11 Râh-ı dîn içre ben fedâ olayım
Siper-i 'asker-i Hüdâ olayım
- 12 Dîn yolında beni şehîd eyle
Âhiretde beni sa'îd eyle
- 13 Mülk-i İslâmı pâ-y-mâl itme
Menzil-i fırka-i dâlâl itme

- 14 Keremiñ çokdur ehl-i İslâma
Dilerim kim irişe itmâma

Yıldırım Sultân Bâyezîd Hân-ı Gâzî ve Çelebi Sultân Mehmed
Hân-ı Gâzî ve Ebu'l-Hayr Sultân Murâd Hân-ı Sâni-i Gâzî

[8] Yıldırım Bâyezîd Hân Emîr Buḥârî Hazretlerinin İşâret-i 'Aliyye-
leriyle Tenvîr-i Hışâl ve Tezyîn-i Şalâh-ı Hâl Buyurduklarında Tanzîm Ey-
ledikleri İnâbet-nâme-i Hümayûnlarıdır:

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Sepîde-dem ki şodem mahrem-i sarây-ı sürûr
Şenîdem âyet-i "tûbû ilallah" ez-leb-i hûr

Velehû Yıldırım Bâyezîd Hân 'Aleyhi'r-Raḥmânu Ve'l-Ğufrân:

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Yâri rind-i zamânedir şandım
Bahş-i vaşlı terânedir şandım
- 2 Ehl-i hicrâna fitne-i ağıâr
Ortada bir bahânedir şandım
- 3 Göz ucıyla kıyın kıyın bakışı
Dil alup kaşdı cânadır şandım
- 4 Kışşayı ańlamamış âḥir-kâr
Anı da bir fesânedir şandım
- 5 Hışm ile zaḥm-nâk-ı dil-sûzı
Yıldırımdan nişânedir şandım

Mü'essis-i Şânî-i Devlet-i 'Aliyye-i 'Osmânî Çelebi Sultân
Meĥmed Hân-ı Ğâzî İbni Yıldırım Bâyezîd Hân-ı Ğâzî Hazret-
leriniñ Münâcât ve Naşîhata Dâ'ir Olan Manzûmeleridir:

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün) ^{١٢٣٤}

- 1 Cihân ĥaşm olsa Ĥaĥ'dan nuşret iste
Erenlerden du'â vü himmet iste
- 2 Çalup dîn 'aşķına a'dâya şemşîr
Añuben Çâr-yârı ĥıdmet iste
- 3 Eger leb-teşne iseñ ey bed-endîş
Bu deşne çeşmesinden şerbet iste
- 4 Geçenden geç demür taşdan (Demirtaş'dan) şaķınma
Demüri maĥv idenden kuvvet iste
- 5 Çevirme yüz muĥâlifden Meĥmed
'Adûyı 'arşadan sür vüs'at iste

Fâtih Sultân Meĥmed Hân Hazretleriniñ Pederleri Ebü'l-Ĥayr
Sultân Murâd Hân-ı Şânî-i Ğâzî İbni Çelebi Sultân Meĥmed
Hân-ı Evvel Hazretleriniñ Ele Geçen Ba'zı Âşâr-ı 'Aliyyele-
ridir:

Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Sâķî getür getür yine dünki şarâbımı
Söylet dile getür yine çeñ ü rebâbımı

- 2 Ben var iken gerek baña bu zevk u bu şafâ
Bir gün gele ki görmeye kimse tûrâbımı

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Gerçi kim haddim degildir bûseñi kılmak taleb
'Ârif olan çün bilür zâtî ne lâzım söylemek

[9]

Gazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Uyğuda dün gece cânım gibi cânân gördüm
Ten-i efsürdede kalkup eşer-i cân gördüm
- 2 Leblerin hasret iken ağzıma aldım billâh
Ey tabîb-i dil ü cân derdime dermân gördüm
- 3 Edrine gerçi güzeller yeridir ey hem-dem
Bursa'da dañi nice dilber-i fettân gördüm
- 4 Serverâ gerçi gözümüz kadre irer Ilıca'da
Bir gümüşden yapılı serv-i hırâmân gördüm
- 5 Ey Murâdî şeh-i âfâk iken fı'l-hâl seni
Zülfine kılmış esîr ol şeh-i hûbân gördüm

Fâtih Sultân Mehmed Hân-ı 'Avnî-i Gâzî

Fâtih Sultân Mehmed Hân-ı Gâzî-i 'Avnî İbni Ebu'l-Hayr Murâd
Hân-ı Gâzî Hazretleriniñ Âşâr-ı 'Aliyyelerinden Manzûr-ı 'Âcizî Olan
Ba'zı Manzûmeleridir:

Gazel¹

(Müfte' ilün Mefâ' ilün Müfte' ilün Mefâ' ilün)

- 1 Hayf ola pîr-i nâ-tüvân mürteşî-i zamân ola
Hırş u tama'la her zamân mübtezel-i cihân ola
- 2 Añıla sû'-i hâl ile kendiyle cem'-i mâl ile
Zulm-i vebâl ile 'âleme bir dâstân ola
- 3 Hâk göstere o zâlimi kim ide mezâlimi
Hetk ide 'ırz-ı 'âlimi câhil bir zamân ola
- 4 Gelse gurâb ötmese çün itmese harâb
Korkum o pençe-i 'ukâb irişe yelkovan ola
- 5 'Adlî-i 'adl-perver ü dâdâr-ı dâd-güsteriz
Bu sözi aña söyleriz ki añlaya da nükte-dân ola

Kıt'a

(Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün)

- 1 Sâkiyâ mey şun ki bir gün lâle-zâr elden gider
İrişür faşl-ı hazân bâğ u bahâr elden gider

[10]

1. Şiirlerinde "Avnî" mahlasını kullanan Fâtih Sultan Mehmed'e ait gösterilen bu şiir Fâtih'in divanında yer almamaktadır. Mahlas beytinde de şair olarak "Avnî" değil "Adlî" geçmektedir. "Adlî" ise ikinci Bayezid'in mahlasıdır. Bu şiir Adlî Divanı'nda da yoktur. Ayrıca şiirin bazı mısraları aruz kalıbına da uymamaktadır. Üstelik şiir anlam bakımından da kusurludur.

- 2 Gırre olma dilberâ hüsni cemâle kıl vefâ
Bâkî kalmaz kimseye nağş-ı nigâr elden gider
- 3 Yâr için ağyâr ile merdâne ceng itsem gerek
İt gibi murdâr rakîb ölmezse yâr elden gider

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Zülfiniñ zencîrine bend eyledi şâhım beni
Kulluğundan itmesün âzâd Allâhım beni

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Benim sen şâh-ı meh-rûya kul olmağ iledir fağrım
Gedâ-yı dilber olmak yeg cihânın pâdişâhından

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Bizimle saltanat lâfın idermiş ol Karamânî
Hudâ fırsat virürse ger kara yire karam anı

İstanbul'ın Fethine Kendi Târîhleridir:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Feth-i İstanbûl'a fırsat bulmadılar evvelün
"Feth idüp Sultân Mehemmed didi târîh âhirün" (857)

Velehû Ğazel-i Nâkış

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Cigerim pâreledi hançer-i cevri ü sitemiñ
Şabrımıñ câmesini toğradı mıkrâz-ı ğamıñ
- 2 Secde-ğâh eyler idi Ka‘be-i mihrâb gibi
Kûyuñ içinde melek görse nişân-ı qademiñ
- 3 Ey gözüm gün yüzine karşı nice yaş dökesin
Ruĥları tâbî ile qurıdı qalmadı demiñ

Sultân Bâyezîd Hân-ı ‘Adlî-i Ğâzî

Sultân Bâyezîd Hân-ı Şânî-i Ğâzî-i ‘Adlî İbni Fâtih Sultân Mehmed
Hân-ı Ğâzî Hazretlerinin Meşhûd olan Ba‘zı Eşer-i ‘Aliyyeleridir:

Müfred

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Ey süvâr-ı esb-i nâz olan rikâb-ı câna baş
İhûsn meydânı seniñdir ayağın merdâne baş

[11]

مفرد

شیوهء مادحی چو کیری پیش
مدح شاهان سرافراز اندیش

قطعه

خاصه شاهی که ز مسافت دور
مدت قطع اوسنین و شهور

نه نظم‌ش جواهر منشور
دیدر نامهء دعا منظور

مفرد

مخلص را بتکنای حمل
بسته برخود در خروج و دخول

مفرد

بکریمند تحفهء یاد کند
بکرامی هدیه شاد کند

مفرد

چیست آن تحفه بدت از زباب
و آن هدیه عطیهء نایاب

مفرد

بدت بیشمار بدر درو
اختران بلند قدر درو

مفرد

عدد اخترانش بی سلم
از اصول عدد دوازدهم

مفرد

مهبط العز و العلا سلطان
بایزدالدور شه دوران

مفرد

خاک یونان زمین ازو کلشن
جان یونانیان ازو روشن

مفرد

رای او کنج علم را مفتاح
روی ازبزم ملک را مصباح

مفرد

کرده طبعش بفرکه صافی
در کلام خدای کشفی

مفرد^{۱۱}

لفظ و خطش مطالع انوار
نظم و نشرش طوابع اسرار

مفرد

هر دودکه پیداشود از سینه چاکم
ابری شود کریه کند بر سر خاکم

مفرد

هر ناوک نی کز تورسد بر دل چاکم
نایی شود و ناله کند بر سر خاکم

تاجی زاده جعفر چلبی

هر تیر جفا کز تورسد بر دل چاکم
سروی شود و سایه کند بر سر خاکم

ابن کمال

سودای خطت کز تورسد بر دل چاکم
سنبل شود و کریه کند بر سر خاکم

مؤیدزاده

هر سنک جفا کز تورسد بر دل چاکم
لوحی شود و سایه کند بر سر خاکم

رها لی وصفی

هر تیر سپر کز تورسد بر دل چاکم
مرعی شود و رقص کند بر سر خاکم

حاجی حسین زاده
هر غمزه شوخی که رسد بر دل چاکم
سوسن شود و بود هر بر سر خاکم

Fâtih-i Mısr u Şâm Yavuz Sultân Selîm Hân-ı Gâzî

Yavuz Sultân Selîm Hân Hazretleriniñ ‘İlm ü Kemâl ve Fazîlet ü Ma’rifet ve Besâlet ü Cesâret-i Cihân-gîrânelerine Tokuz Seneye Karîb Olan Müddet-i Kâlîle-i Salâtanat-ı Seniyye-i Kahramânîlerinde Gösterdikleri Âşâr-ı İskenderâne ve Şecâ’at-i Rüstemâne ve Dirâyet-i Felââtün-pesendâne İle Yetışdirdikleri Erbâb-ı ‘İlm ü Dâniş ü Fezâ’ıl Şakâyık-i Dekâyık ve Tevârîh-i Müştamilü'l-Hakâyıkda Mestûr u Munderic ve Birazı Mecelle-i ‘Âcizîde Mezkûr u Mündemic İse de Gıbta-fermâ-yı Mühelhil ü Mütenebbî ve Teslîm-kerde-i Hâfız u Câmi ve Reşk-âver-i Sâmi vü Hâmî Olan Zâde-i Tab’-ı Şevketâne ve Numûne-nümâ-yı Hayâl-hâne-i Bîdil ü ‘Örfiyâneleri Dîvân-ı Belâgat-‘unvân-ı Sa’diyan ve Âşâr-ı Şâ’ibâneleriyle Ele Geçen Diğer Şi’rleri Mecmû’alardan İhrâc ve Buracığa İdrâc Olundu:

Mısr'a Mâlik Olduklarında Li-ecli't-Tebrîk Huzûr-ı Hilâfet-penâhîlerine Rû-mâl Olan ‘Ulemâ ve Vücûha Hıttâb-ı Hümâyûnlarıdır:

الملك لله من يخطي بنبيل منى
برده قهرا ويضمن بعد الدركا
من كان لى اولغیری قدر انملة
من البسيطة كان الامر مشتركا

Maşûl-i ma’nâ, mülk Cenâb-ı Allâh’ıdır, bir kimesne merâmına nâ’il olmak gurûrıyla cihet-i müstakîmeden ki ahkâm-ı ‘adl-irtisâm-ı şer’-i muṭahhardır, ‘udûl u inşirâf ider ya’nî mülke nâ’il olduğu hâlde anı kendü-

nûñ haqq-ı şarîhi 'add iderek [13] idâresi kabîh olan ahkâmı irâde ider ve kuvveden fi'le getürür ise ol kimesne ol mülki maḥhûren kendiden giderir ve soñra esâfil-i nâs mertebesine tenezzül ider. Çünkü eger benim içün yâhud benim gayrim içün yeryüzinde bir mikdâr-ı cüz'î yere taşarruf hâşıl olsa bilâ-şek emr-i taşarruf Cenâb-ı Haqq ile taşarruf hâşıl olan miyânında dâ'ire-i iştirâka gider. "Limeni'l-mülk vehüve'l-Vâhidü'l-Ḳahhâr" nidâsına nazaran mülk Haqq'ın olduğunu derk iderek cihet-i müstakîmeden 'udûl it-memege gayret lâzımdır, dimekdir.

Münâcât Der-Bârgâh-ı Kâdi'l-Hâcât

خدایا ترا زید این پادشاهی
 که هر پادشهراتو پشت پناهی
 کنی پیست انرا که نبود پسندت
 دهی سرفزای بهر کسی که خاهی
 بغیر از توشاهی نشاید کسی را
 که اسرار هر بنده دانی کماهی
 بر اثبات ذاتت که در هر صفت هست
 کواهند اشیا ز مه تابماهی
 اگر عاصیم من تو رحمت مکن کم
 چوکسی نیست درد عوی بی کناهی
 توده استقامت در اقلیم عدلم
 که هستم براه غمت مرد راهی
 ز شرم کنه چون شفق باکواکب
 کنم سرخ از اشک رخسار کاهی
 شده دوددل پرده در پیش چشمم
 مرا خود چو نامه پس این روسیاهی

بغیر از تو نیست کسی و ز تو من
ببخشا سلیمی خود را الهی

نعت شریف

خورشد عکس آینه روی مصطفاست
پیونددردوگون بیک موی مصطفاست

این شعلهای نورمه و مهر صبح و شام
دنداهای شانه کیسوی مصطفاست

روز و شب جهان که مدار زمانه است
از دل غلاف هیکل بازوی مصطفاست

باشد پناه امت و هر دردمند را
کز قوه دلیست ز پهلوی مصطفاست

خوش دل کسی که داد دل و جان بمهر او
خوش خاطر آنکه خاطر او سوی مصطفاست

جان صبا ز طوق جهان تازه کشت و گفت
کین بوی جان ز سنبل کیسوی مصطفاست

اوشاه مرسل است و رسول تمام خیل
مقصود اوست کون و مکان در رهش طفیل

قصر بهشت بهر محبان مصطفاست
موجود هر چه هست ز احسان مصطفاست

پابرسر سپهر نهد همچو آفتاب
دست امید هر که بدامان مصطفاست

نوری که دفع ظلمت عصیان ماکند
آخر طلوع اوز کریبان مصطفاست

چندین حکایت شب معراج و قدر آن
شرح زوصف موی پریشان مصطفاست

بدر منیر را که بانکشت ساخت شق
یک خشک پاره ایست که از خان مصطفاست

لعل و کهر ز کان بدر آرند امتان
کان خون بهای کوهردندان مصطفاست

آن دل منورست که خونست در غمش
وان دیده روشنست که حیران مصطفاست

معشوق عشق و عاشق جانبخش دلنواز
شاه شفیع احمد و محمود وهم ایاز

خوبی عالم از کل رخسار مصطفاست
انوار هر دو کون ز دیدار مصطفاست

صدسر بحبه دوصد جان به نیم جو
انجا که عشق کرمی بازار مصطفاست

شاهنشاه آن کداه بود خاکراه او
آزاد بنده که گرفتار مصطفاست

این روشنی که هست ظهور کمال عشق
یک لمعه شمع انوار مصطفاست

طوبی گرفته دست بسر ایستاده محو
حیران نخل کامت و رفتار مصطفاست

آن سینه شادکر غم اوساخت دل حزین
وان جان عزیزکز پی ایثار مصطفاست

جبریل از آن زچرخ فروناید این زمان
کو شرمسار مانده ز گفتار مصطفاست

دور از درش فغانکه بجانم ز زیستن
حاشاکه بحر غم شدم از خون کریستن

صبح امید طلعت زیبای مصطفاست
اسرار غیب در دل دانای مصطفاست

کو هیچ کس مکن طلب خلعت کمال
کین جامه راست بر قدبالای مصطفاست

انجا که هست و منزل و حالی کمال عشق
صدسرفدای خاک کف پای مصطفاست

از نور اوست روشنی چشم مردمان
آری که چشم اهل نظر جای مصطفاست

کر آکهی ز معنی و الشمس والضحی
تعریف ماه روی دلارای مصطفاست

بی شک خدا شناسی بود در ره یقین
درویش عاشقی که شناسای مصطفاست

بنکر بچرخ کوکبه لشکر نجوم
کانها فروغ کوهر والای مصطفاست

دائم دل شکسته من در هوای اوست
وارسته از بلای خود و مبتلای اوست

ای دل حیات روح بانعام مصطفاست
واغان کائنات ز انجام مصطفاست

سیمرغ جان من که رمیدست از دو کون
منت خدا یراکه بجان رام مصطفاست

کوثر نمی ز چشمه احسان رحمتش
آب حیات قطره از جام مصطفاست

کردون چکونه راست کند قد همچو چنک
کوتاه بروز حشر دراکرام مصطفاست

بو جهل منکر سخن اهل حق چراست
این گفت و گوی ماهمه الهام مصطفاست

بااین زبان زبردن نامش حیاکنم
دایم اگرچه نکردم نام مصطفاست

خورشید کرم کام درین چارمین قفس
پران کبوتریست که دردام مصطفاست

ای شه بامتان خود اجر عظیم بخش
وانکه شراب عشق بجان سلیم بخش

قصیده در وصف جانان خود

بدین خرامش و شوخی مرو زپیش نظر
چو میروود دل من هم زیی بخون جگر

اگر زسر بتهی بارکبر یا من نه
چنین که فرق تو می رنجدای از مهرافسر

پس از هزار فراقم چو وصل نمایی
چنان کنی که شود از فراق وصل بتر

دل از تو دور که ماند مرا کند مجنون
بکو چکونه کنم وه بدین دل ابتر

ترا زلطف جمالی چو ماه نورانی
مرا زعشق تو اشکی چو لالهء احمر

جزا این امید نباشد مرا از ان لب لعل
که که که کهی که کهر بشکنی زدرج در

کرم نمای و برای خدا بکش زارم
 بدین جنون نیم از لایق ای پری پیکر
 شدم بمرک خود از حسرت رخت ارضی
 ترحمی بکن ای سنک دل بمانکر
 نه درد چند فغان ای دل آه نالهء خود
 همان بیادشه عادل بکون بآن بر
 سپهر لطف و نکویی و ماه برج شرف
 که آفتاب بود بنده اش چه جای قمر
 امیر ملک وفا خسروشها عباس
 که لعل ناب برآید بنام او زحجر
 کهی نه خدمت اداب او خرد حیران
 کهی نه وصف خط دلکش قلم مسطر
 خدنگ غمزهء تیرش بهیبت غم هجر
 نهنگ جوهر تیغش بهیئت اثر در
 زتاب سبیل زلفش شب زمانه سیاه
 ز نور عارض اوروی روزگار انور
 قدش ز غایت خوبی نهالی از رضوان
 لبش ز رحمت و پاکی زلالی از کوثر
 دمی که عشوه نماید زکوشهء چشمی
 دهد زجان و دل عاشقان زاز خیبر
 تبارک الله ازین لطف و خلق و دانایی
 نعوذ بالله از ان غمزهای پر خنجر
 زهی تو کان ملاححت که جملهء خوبان
 همی برنزد خوانت نمک بتنگ شکر

ز لطف هر سخت جان اهل دل تازه
بزیر هر شکرت آیت وفا مضمّر

ضمیر پاک تو هر دم بدرک قوت عقل
چو جبرئیل امین وحی آور از داور

بجان هلاک شکر خنده تو صد چو مسیح
کدای کوی تو هر روز خضر پیغمبر

گرفتم آنکه ترا مادر آفتاب بود
مناسبت چو مسیحا ولیک نیست پدر

ز کار ناز تو دوران همیشه کار آموز
ز ناز عشق تو کوه سپهر خاکستر

بگاه مرحمت و خلق و لطف فرخ رخ
که سوارئ میدان کین غضنفر فر

بهاران و دلبران خیل مژگانیت
که وقت معرکه هستند هر یکی صفدر

زبان زو صف تو خود قاصرست شاه کسی
اگر براه تو ریزیم کنج کنج کهر

همان به است که احوال خویش عرض کنم
اگر نه درد سری باشدت ازین دفتر

بحق پر تو خورشید و ماه و لیل و نهار
که هست هیکل حسن تو جمله را زیور

بالمعه که ز رویت فتاده بر خورشید
بد آن سحر که ز پیراهنت بر آرد سر

بحق کاکل شوخت که افسر حسن است
بحق لوح جبینت که جان ماست مکر

بدان دوا بروی مشکین که صورت طاقش
بکلك مو نتوان بست دست صورتگر

بحق نرکس مخمور لطف هر نظرت
بمستی که در و میکند زناز اثر

بحق آن مژه های دلاور جنکی
که جان بتیغ برندازدل رمیده بدر

بحق مهر جمالت که نور دیدهء ماست
بحق آنکه مرانیست باتو تاب نظر

بحق آن لب شیرین و خندهء نمکی
بدان درر که در آب حیات شانست مقرر

بگفت و کوی لطیف که جان بخلق دهد
بناز کهء مزاجش که هست چون آنر

بذلفقار ولایت که تیغ غمزهء تست
بکیمیای سعادت که یافت از تو نظر

بحق آنکه چنین صورت آفرید ز نور
بحق احمد مرسل بخواجهء قنبر

باشك سرخ و رخ زر و جان محزون هم
بعشق من که درونیست هیچ نوع ضرر

بحال حضرت محمود و دوستی ایاں
بعاشقان ستمدیدهء بلا پرور

بحق عرشکه آن هست آستانهء تو
بخاك پاك که مار است کیمیای بصر

بحق صور و بحق بهشت و طوبی هم
بحق حق تو ای ماهروی و پاک سیر

که روز من ز غمت ایخان سیاه شدت
 که روزگار کند رحم بر من غم ضر
 تو فارغ از من و من خود برون مرگ از تو
 تو فارغ از من و حال مرده بتر
 نه همد می که توان گفت راز دل با او
 نه یاری و سرم از بیم دشمنان بخطر
 غم ترا که ز جانم عزیز تر دارم
 برم بخاک که آورده ام زیشت بدر
 بد لبران جهان بس نمود میل دلم
 و لی نکرد چنین صید کس مرا ز بشر
 یقین بدانکه مرایا تو نیست عیق مجاز
 نه صورتیست که معنیست عشق سرتاسر
 بمن همیشه جفا کردی نمی رنجم
 که دیده ام از تو الطاف بی حد و بی مر
 بلطف طبع که داست خدا مریخ از من
 چو بر چون دلم رحم میکند کافر
 من شکسته بلای لکر از این دارم
 که هیچ یک سخنم را نمی کنی باور
 غرض ازین سخنان آنکه زار چون میرم
 بدانکه بهر تو کشتم هلاک و باز از سر
 چو روز حشر سراز خاک تیره بردارم
 بخاک پای تو خواهم نهاد روی چو زر
 ز شعر شاعریم خود چه یاتو لاف ز نم
 چو این میست که عشق تو باشدش ساغر

چو خاک پیش تو ایستم اگرچه زمزمه ام
صد افکند درین هفت کنبد احضر

همیشه تا که بکیزند تخت دلهارا
شهان مملکت و ناز حسن بی لشکر

زدلیران جهان تا وفا نمایند خوش
مدام سنک کند عاشق تو نا پیستر

زیاده باد ادب و عزت و نکویی خلق
چنانکه تابع رایت شود قضا بقدر

ارادت تو مباد از دل سلیمی کیم
شود بمهر تو پادشاه هر کشور

مباد هم بمنّت کم عتاب و خشم و جفا
ولی محبت من باد با تو افزون تر

بدان رسی که غلامان در کھت باشند
همه چو رستم و اسفندیار و اسکندر

چو سرفراز جهان باش و چاکران تو هم
که بندهء تو بود نیز دائما سرور

قصیده در وصف دلبر خود

اینک بغمزه صف زده مژگان کافرش
در دیده ها نمود سپاهی لشکرش

هم عکس او مکرشود آن روی رامثال
اونیز لیک از آینه باشد برابرش

کم جو وفا در آن لب شیرین که از جفا
پروردهء ادب شده سی و دو کوهرش

خطتست تا لبش شده آزردهء نسیم
خضرسست باکه ز آب حیاتست شکرش

تشبیه آن دهن مکر ای دل دگر بجان
از سایهء مکس مده آزار شکرش

دودیدیکه سر زند ز دلم در محل آه
چون خنچریست از شرر آه جوهرش

ز در آه عقل و دین من ان چشم نیم مست
کوی شه سپاه بتانست رهبر...

آن پادشاه عالم و جور ستمگری
کز جان بود کمینه کدا شاه خاورش

شوخیایاز سیرت و محمود صورتان
احمد که هست ملک دل و جان مسخرش

صاحب قران ملک دلیری که هر زمان
از تیغ غمزه فتح شده ملک دیکرش

انجا که کل ز غنچهء پیکان او دهد
باشد خزان ز پردهء چشم غضنفرش

آشفته ایست زلف رخس را ولی خدا
دادست بهرسوز جهان طور اثرش

خواهم هلاک غمزهء صیاد او شوم
هر چند عار باشد ازین صید لاغرش

زین گونه کز سخن لب او عار میکند
چون می نهاده بر لب او سینه مادرش

خون دلم حلال که اومی خورد نهاد
نبود رها که باده دهد کس بساغرش

صاحب دِلان ملك بلا را دل خراب
شد شرحه شرحه از مژده های دلاوش

دیوانه شد بنفشه ببوی دو زلف او
از کل اگرچه بود دماغ معطرش

ای ماه برج سعد و سعادت جبین تو
کز هر طرف هلال بود سایه پرورش

در خلقهء سکان تو هرکس که راه یافت
بالله فراغتست زنه چرخ چنبرش

آنکو غلام عشق تو گردد بصدق پاک
باشند خاکراه هزاران چو قیصرش

تا دل بخاک پای تو از جان و سر گذشت
ملك سعادت ابدی شد میسرش

هر لحظه دارد ابروی شوخت کرشمهء
شرمنده ام بسی ز عطاهای بی مرش

کر دانم آنکه خلقهء کوشش که ساختست
می ریختم باتش دل خون زرکش

رویت عتاب میکند و سرخ میشود
بازوی من خنوز نکردیده برسرش

گویند کز وصال تو دارد نشان صبا
تا که بما رسد نفس روح پرورش

تا کرد راست سرو قد خود به بنده گیت
دارند دلبران چمن جمله سرورش

هرکس که نیست بندهء تو باد و نیست سر
و آن سرکه نیست خاک رهت خاک برسرش

زاهد چو از سجود تو منعم کند سراسر است
کر سرنگون کنند زبالای منبرش

خط تو نادمیده جهانرا خراب ساخت
ای وای آنیکه بررک جان خورده نشترش

آنراکه خون شده دل مسکین چرا نیاز
هرروز می زنی بجگر زخم دیکرش

داری دل رحیم بدان محنت سلیم
از سوز نظم دلکش چون در ازهرش

تعریف طبع خیش بمدح توکی کنم
خود هست ملک شعر چو خسرو مقررش

وزبس که لعل اشک بود پیش من عزیز
چشم غنی شد و نبود حاجت زرش

نازم بمظهریکه جوانان صورت آفرید
این عقل خرده بین شده حیران مظهرش

جانا خرد زوصف کمال تو عاجزاست
هر چنداست نخل فراوان مصورش

درد دلی اگر کنم اظهار عیب نیست
آکه چو نیستی زدل و جان ابترش

محزون دلی که هست گرفتار زلف تو
میسنند بار تفرقه بر جان لاغرش

این جسم خاکیم که چو کاهی شد از غمت
تاکی بروبهر طرفی باد صرصرش

هرکس که روی زر دمن زاد دید و گفت
کین عاشقست و مست جفاکار دلبرش

لعل تو ساحریکه سخن هم نمی کند
سو کند کرد هم بدادار داورش

خواهم بخاک پای تو از وصل بهرهء
من از بهشت فارغم و آب کوثرش

پیشم زجان عزیز تری بلکه جان تویی
شاهها قسم بحیدر شیر و سرورش

بالله ز سلطنت کذر مگر رضا دهی
لعنت برین جهان و همه زیب و زیورش

جانم چنین ز جور تو سرکشته کشته است
رحمی بکن بخاطر مجروح و غم خورش

لطفی نما بعاشق خود زانکه لایقست
گر شرم هم کنی ز زبان سخنورش

آن به و کرکه ختم سخن بردعا کنم
هرگز زمن چو این سخنان نیست باورش

از پرده های چشم منش چتر سر کنند
تا ابر آسمان نشود سیاه کسترش

تا هر بهار چهره نماید کل از نقاب
تا عندلیب هست مقیم ثنا کرش

تا عشق بار زندگئی اهل دل بود
بی نور عشق تا نبود چرخ اخضرش

یا رب بسوز سینهء مجنون که جمله عمر
کردید آسیا صفت افلاک بر سرش

یا رب بعشق و حالت فرهاد کز وفا
نامد بدیده خوبی و سرو صنوبرش

کز نور حسن ماه رخت اپخنان شود
که آیینہ که کند بسحر مهر انورش

صد چون سر سلیم بود خاکپای تو
کرچه گذشته از سر افلاک افسرش

بادا دران مقام کمال تو نغمه ساز
کان لحظه نه فلک نه نمایندیک اخترش

یا رب نماند صبر مرا طاقتی بده
یا دور ساز تاب زر زلف معنبرش

تخمیس غزل جامی

زخورشید وصال دور تا که ذره سان باشم
چو لاله چند بی روی تو با داغ نهان باشم
بگوید بعد ازین آن به که هر شب پاسبان باشم
چون تو ازم که بر خوان وصال میهمان باشم
سر خدمت نهاده چون سکان بر آستان باشم

کسی کوئی نه عاشق بنام و ننگ در بندی
کسی کوئی که صابر باش هر چند آرزو مندی
نه رسوایی من داری قبول و نه خرد مندی
بهر نوعی که باشم از من بد روز نیندی
نمی دایم چه سان می خواهیم تا انچنان باشم

نمی گویم خداوندا مرا تخت و سعادتده
برای مملکت کبری ظفر یا فتح نصرتده
ز بهر کسب و دردم در طریق عشق فرصتده
من سرکشته بیچاره را آن جاه دولتده
که روزی همنشین آن سلیمان جهان باشم

دل زارم که شد محبوس حبس جاه آن غبغب
 بماه و مهر هرشب میرسانم نعره یا رب
 زرویت دور ای مه من بر بزم اشک چون کوکب
 زخوی نازکت ترسم و کر نه تا سحر هر شب
 بکرد کوی تو نعره زنان افغان کنان باشم

خوشا عاشق که شد رسوا بکوی عشق چون مجنو
 نهم چون من بکنج محنتی از مملکت بیرون
 سلیمی بر تو ای سرو سهی قدچون نکردی خون
 طفیل من همی دیدند رویت دیگران اکنون
 شدم راضی که چون جامی طفیل دیگران باشم

غزلیات

ای ز سودای سر زلف تو حیرانی ما
 بر سر کوی غمت حشمت سلطانی ما
 شانه سنبل مشکین توشد پنجه عمر
 من علیم است کز آنست پریشانی ما
 هر دو زلفت که بود مطلع دیباجه حسن
 سر خط عاشق ازو شد خط دیوانی ما
 دور از خاک درت رونق شاهی جستیم
 بجزاین نیست درایام پیشیمانی ما
 یا رب از غیر نهان ارچو شرابدی
 عشق آن عارض رغم خوردن پنهانی ما
 صید کردیم بافسون سخن خوبانرا
 کویند آیند مه و مهر پری خوانی ما
 چون نسیم که از آزار سلیمی که دهند
 همه آفاق کواهی مسلمانانی ما

وله

ای مهر جان عالم بنما جمال مارا
برقع زرو برافکن ملک جهان بیارا
کیم کن جفاکه چندان از نیکوان نکونیست
بیگانه وار دیدن باران آشنارا

تا خاک دیدهء غیر زان خاک در نسازد
خواهم که راه نبود بردرکهن صبارا

وله

تنم افکار شد از تیغ غم فکار تر بادا
بلا و محنتم بسیار شد بسیار تر بادا
غم عشقش کشیدن تا نباشد بر کسی اسان
چنین کامروز دشوار است از ان دشوار تر بادا

وله

کرندا غم که من چون می زبم از غم جدا
رحم کردی و نکستی اذلم یکدم جدا
جان زارم را نمی پرسد ز غم جان می کنم
هیچ کس هرگز مبادا زیار در عالم جدا

وله

تب چه کرمی می دهی خررشید رخسار مرا
تابکی سوزی در آتش جان بیمار مرا
کر نکردم پرسش آن مه سلیمی عیب نیست
زانکه قدر پرسش او نیست مقدار مرا

وله

أفلاك نیست لایق تخت و سریر ما
زیر قوم سپهر بود یک حصیر ما

توغ شهاب و لشکر سیاره چو قدر
طالع شود چو کوکب مهر منیر ما

ما چون سکندر از پی حیوان نمی رویم
عشق توکلست دراین راه سریر ما

شکر خداکه زود چو تیرپری و شان
دردم رسید هر چه گذشت از خمیر ما

نابود بود جام شراب ازل هنوز
کامیز بود باشکر عشق شیر ما

در حسن اگر چه یار ندارد نظیر خویش
در ملك عشق نیز نباشد نظیر ما

بو لوح پاک طبع سلیم است از ازل
حرفی که حقش بست بکلك دبیر ما

وله غزل

در سفر گشتن این بی سرو سامانی ما
بهر جمعیت دلهاست پریشانی ما

ترك خورشید که چوکان زرش ماه شده
مست لایق که بود بندهء دربانى ما

جسم ما کشتهء پیکان بلا جوشن پوش
که بود حفظ الهی بنکهبانى ما

کوه فریاد برارد پی آخو رندان
درشکار از شنود نوبت سلطانی ما

کشور دهر کرفتیم بهمت اسان
کرچه دشوار نماید بتو اسانی ما

کرده در سایهء ما نخل فلک را خرم
صانع صنع که می بود بدهقانی ما

خوان عشقست سلیمی فلک جمله جهان
کاش آیند همه خلق بمهمانی ما

فی حرف الباء

فکر میکردم شبی کان ماهرابینم بخواب
من درین بودم که ناکه شد طلوع آفتاب

و پ چه حالست این که آن کافرزا استغنائی حسن
صد سخن کر پر شمس هورکز نمی کوید جواب

بعدازین القاب بر نام پری رویان کنند
آن که میکویند شاهانرا کسی عالیجناب

به که خون گردد دلم از کلرخان تا کی کشت
که بلا کاهی جفا که خشم که ناز و عتاب

ای سلیم از عشق درهرذره ظاهران وصال
نیست حرفی غیرازین واللہ اعلم بالصواب

دیگر

افکند تاج نمد آن مه پس سر چون سحاب
یا بود برکردن او سایبان آفتاب

همچو کوکب ازپی اومی دوداشکم روان
مثل مه در ابرهرکه می رود در اضطراب

آفتی کرددکه کوکبها بری می روند
از عرق چون برکل رویش شود پیدا کلاب

بر خدنکش بس که پیچید رشتهء جان در فغان
سینه ام زآمد شد تیرش شده مثل زیاب

هرکه بیند در مزارم بعدمن کیردکه آه
موجب این کشته را اندوه هجران کشته است

بسکه دارد سلیمی دور ازو یا محرمی
یک سخن باکفته و ناگفته کریان کشته است

از غزل

دمی کز جور میزد تیر لیلی بردل مجنون
دل دیوانهء من آن زمان یارب کجا بوداست

سلیم از وادی غم که بتخت شادی افتادی
چه رنجی کز ازل این نوع تقدیر خدا بوداست

وله

نه سایه است که همراه قدیار منست
من از وفاشده ام خاک و آن غبار منست

وله

آن که دریای غم افتاداست دامان منست
وانکه افتاداست بردامن کریبان منست

زخمهای سینه ام از غیرمی بوشم بداغ
زانکه انها یادگار تیغ جانان منست

وله

اگرچه خسته مجنون شحنهء دست بلا بوداست
نه همچون من بعشق ماهرویان مبتلا بوداست

نکه می داشتم از غق دل خود را و آکه نی
که من نابود او خود بادل و جان آشنا بوداست

فی حرف الثاء

هر زمان بر درکه یاراست از اغیار بحث
نیست جائز این چنین دایم بکوی یار بحث

روزمیدان از زبان تیغ باشد بخت ما
کار طفلانست کردن برسرهرکار بحث

حاسدم در غیبتم صدحرف کویددر دروغ
من نخواهم کردبا آن نوع بد گفتار بحث

عاشقم مجنون صفت افتاده در ویرانه
که کنم با خود سخن که بادر دیوار بحث

ای سلیم از شاهی عالم غرض اوازه ایست
که بود مارایی این دینی مردار بحث

دیگر

بجانم عشق جانان کیست باعث
که اسود از بلیات حوادث

برد سیل می از هرکس خباثت
چرا گفته فقیه ام الخبائث

ز آدم تا باین دم بحث عشقست
نشد آکه کس از اصل مباحث

براه عشق منزل بیشمارست
نباشد واحد اثنی و ثالث

غم فرهاد و مجنونرا درایام
کسی غیراز سلیمی نیست وارث

فی حرف الجیم

ساکن کوی تو نبود بکلستان محتاج
نیست مشتاق تو باروضه رضوان محتاج

کافر عشق که درکاکل و زلفت دل بست
نه بجانست مقید نه بایمان محتاج

هرشب از فکر سرزلف تو درکوشه غم
بمه و مهرنباشم من حیران محتاج

ای خوش آن عاشق درویش که در ملک جنون
ساخت یا دردوغم و نیست بدرمان محتاج

جان سرکشته که آشفته سودای تو شد
نیست هرگز بسرزلف پریشان محتاج

خسرو لشکر عشق است سلیمی امروز
نه بجانست مقید نه بجانان محتاج

دیگر

بملک عشق گرفتم ز شرق ر غرب خراج
شه سپاه غم نیست باکم از لیلج

رسیده از کرم عشق دولتم جاهی
که همتم ز اقالیم سبعة کیرد باج

برای تخت جهان فنا چه فکر کنم
مراکه تخت بود بخت و فتح و نصرت تاج

برد ز کوهر دریای تیغ لشکر من
نیم بهمت عالی بهیچ کس محتاج

نه ایدم سخن میرباوزیر پسند
ز حيله کرچه نکوحرف میزند بخراج

بدردمندی و اندوه چو گرفته دلم
بلا و درد مرا کوهکن طبیب علاج

سلیم کوه بلا و حسود شیشه حرص
معین است چه باشد پیش کوه زجاج

فی حرف الحاء

ای خطت مدح عشق را ممدوح
نسخهء خوبی از رخت مشروح

نیستیم بی خیال زلف و رخت
خواه در شامگاه و خواه صبح

درد عشقت دواى خسته دلان
زخم تیغ غم تو راحت روح

دمبدم از خدنگ جانسوزت
صد در فیض بر دلم مفتوح

دل بیچارهء سلیمی را
بخيال تو صد هزار فتوح

فی حرف الخاء

مستانه چشم یار در آمد ز خواب سرخ
خوی کرده روی کشته ز تاب شراب سرخ

بگذشت خنچرش ز دل پاره پاره ام
وز سوز سینه کشت چوسیه کباب سرخ

رویش زیاده سرخ شود همچو کل زمل
آری مدام در شفق است آفتاب سرخ

دو زردیم نکرکه چو پر سد سخن زمن
کردم زانعال بوقت جواب سرخ

اکثر بخون چشم سلیم بلاکش است
اوراق شعرها که بود در کتاب سرخ

فی حرف الدال

نشان در عاشقی از خویشتن بیکانکی باشد
فغان و ناله و بیخوش و دیوانکی باشد

ز خاک آستانش پرنداری روی خود هرگز
ترا ای آفتاب از ذررهء فرزانهکی باشد

رخ خوب ترا نسبت بمه آسمان کرد
بعالم ای پری از غایت دیوانکی باشد

کسی کو در ره عشقت نهد باز سر اخلاص
ز شمشیر از تبا بدر و نه از مردانکی باشد

سلیمی جان برافشانم روان از شادی دیدار
مرابان صنم کر ساعتی هم خوانکی باشد

دیگر

رشته های جان خود را ساخت مجنون سرخ زرد
تا برای خیمهء لیلی تلاشی نقش کرد

عشق باز از راه هستی سیر نهاد اندر عدم
کر نبودی در قیام عشقبازی پای مرد

چون نهادم برتن برز خم سنك هجر دوست
کردم از انگشت پرکاری بلوح لاجورد

غنچه اش خون دل من بود جانم بلبلیش
لاله در دشت اگر بشکفت و گردد باغ ورد

باز دل پر خون شدم پیش سکانش جان بکف
و ه که آن بد قبول بر حال دلم رحمی نکرد

بسکه از سوزش تنم خاکستری شد سرسبز
هست همچون کرد خاک سرکشم کر آه سرد

ور زکوی درد افتادی بملک سلطنت
ای سلیمی چند می نالی خدا تقدیر کرد

وله

آه این چه نگاهست بصد قهر غم آلود
این ناز چه نازست چه لطف ستم آلود

که جنک کنی بامن و که صلح باغیار
تا چند چنین جور و جفای کرم آلود

دردا که شده شمع رخت از خط مشکین
هم چون عالم آه اسیر الم آلود

نی زنده ام از هجر تو ای شوخ نه مرده
فریاد ازین نوع وجود عدم آلود

صد ره چوسلیمی سوی او نامه نوشتم
ننوشت غباری ببیاض رقم آلود

وله از غزل

بی لبث یکدم مرا هر جا که منزل میشود
اشک میریزم که لعل از خاک حاصل میشود

در غمت جانمیدهم ای عمر بگذار از سرم
ورنه یابئی کا ز من بسیار مشکل میشود

همچو من پروانه مجنون نیست از شمع رخت
رود از آن در کردن جاننش سلاسل میشود

وله غزل

در وصل تو ام وه که رسیدن نکذرانند
وز زانکه رسم گفت و شنیدن نکذرانند

از دود دل از ابر شوم من بهوایت
باران شدن و باز چکیدن نکذرانند

باد نفس باد همین از من خاکی
ترسم که بکوی تو وزیدن نکذرانند

گر شانه شود پنجهء عاشق ز ضعیفی
بر سنبل معشوق کشیدن نکذرانند

در بحر فراقیت که نهحکش اجل آمد
هرکس که در افتاد طپیدن نکذرانند

زاهد چو زاسرار سلیمی خبرت نیثت
زین باده ترابه که چشیدن نکذرانند

وله از غزل

مه مرا بشبان که که عزم خانه شود
مرا بخود نبرد جان من روانه شود

بود که پای سکش هر کهی توان بو سید
خوش آن دمی که سرم خاک آستانه شود

وله از غزل

هر که او تیر فراقیت بدل پر غم خورد
نه دگر شربت هجران نه غم مرهم خورد

هم از عالم فانیهست سلیمی غم من
من نه آن نوع کسی ام که غم عالم خورد

وله از غزل

چندانکه بدفع غم دل بیش بگویم
غم در دل افکار حزین پیشتر آید

چون عمر دود هر دم و نیايد بسر من
عمریکه چونین است از بسر آید

تا چند کشم محنت تن باتن مجروح
ای کاشکه چنان زین تن مجروح بر آید

وله

رفتیم و دل مقیم بر ان آستان بماند
جان رمیده بیدل و بی خانمان نمآند

وله

مکو در عشق اشک سرخ و روی زرد می باید
که این در عاشقی دخلی نباشد درد می باید

وله

روزم چنان چو شب شده از غم که سایه ام
نزدیک شد که از من دیوانه رم کند

وله

رشکم ز گفتگوی تو خاموش می کند
نامن نمی برم که دلم کوش می کند

وله

نشان عاشقی از خویشتن بیگانگی باشد
فغان و ناله و بیهوش و دیوانگی باشد

وله

عید این نوع گذشت دل من شاد نشد
جان محنت زده از بند غم آزاد نشد

وله

کر من نه حیران توام این دیده کریان از چه شد
دل بسته زلف بنم حالم پریشان از چه شد

فی حرف الرا

کشت چشم کافرش غارت کر ایمان دگر
فتنها افکند درین مسلمانان دگر

چون بوصلم زنده کرد ایند محو او شدم
باز پنهان شد که مرداین واله و حیران دگر

تیغ قهر او دل پرداغ مردم را شکاف
غنچه کلزار غم از عیش شد خندان دگر

اینچنین کز شربت غم زنده کشتند اهل عشق
کافر کر زنده ماند بیغمش یکجان دگر

جان دهد هرکس چشد جام از کف ساقی درد
لیک یا رب نرخ این شربت مکن ارزان دگر

ای فلک بیرون رو از میدان که دون از کوکبی
خواهم آتش زد زآه امشب زین میدان دگر

مثل مجنون بیدلان هستند اما چون سلیم
بس عجب باشد اگر پیدا کند دوران دگر

دیگر

دل چون کند بسلسله موی او نظر
زانرو که شدم می کند از روی او نظر

این بس مرا که هست امانت بدل غمش
باشد خیانت انکه کنم سوی او نظر

از رشک می شود دل پردرد من کباب
کر غیر میکند بسک کوی او نظر

صد تیر غمزه باشد اندر کمان کین
کس چون کند بچشم و بازوی او نظر

هرکز دل سلیم مباد از بلای خاص
کندر بلا فتاده ز پهلوی او نظر

فی حرف الزا

نمی یابم ^{۴۸}آن يك لحظه از درد بلا هرکز
نشد کس در بلای عشق چون من مبتلا هرکز

بتی دارم که صد هزاران ناز بهر مویش
ونی يك موندارد شیوهء مهر وفا هرکز

کند صد سال بهر در خاطر مردم جفا بر من
نباشد مهربان يك لحظه از بهر خدا هرکز

برین صورت کز آن مهوش وفامهر ممکن نیست
خلاص هم مباد از محنت و دردش مرا هرکز

کراز هم بکسلد پیوند جان و تن مرا بی او
غم عشقش مبادا یکدم از جانم خدا هرکز

سلیمی را برآمد جان بی يك مرحبا از ناز
مکردان سنك دل بادر دمندان مرحبا هرکز

دیگر

کررنجه سوی من ان دوست قدم باز
جان صرف رهش سازم و از هجردهم باز

در ملك عدم نیست چو رسم غم و اندوه
ای دل بهازین نیست که کردیم عدم باز

اهم که از او شمع مه و مهر برافروخت
سوزد دو جهان کرکشد از سینه علم باز

ای شوخ فراق بجور سستم کشست
باز ای و خلاصم کن ازین جور سستم باز

جز آن که شدم بندهء عشقت چو سلیمی
دیگر چه کنه کرده ام ای شاه کرم باز

وله از غزل

آیم چو بخاک سر کوی تو بسر باز
معلوم تو کردد که منم عاشق سرباز
هر کس که در آیینہء رؤیت بصفا دید
صدر حمت حق بادبران ز نظر باز
یک ره بسرم آمدی و کار تمام است
کر بر سرم آیی بار دگر باز

حرف السین

مرا کوی غمت باغ و چمن بس
همینم در جهان حب وطن بس
بسوز عاشقی هر که که میرم
بود از پنبهء داغم کفن بس
بدل از خار خار هجر الفها
من دیوانه را سروسمن بس
بهر محفل که اهل درند باشند
دلم زاری کن آن انجمن بس

فی حرف الشین

چو در حمام آید ماه من در پیش بالایش
زدیده آب ریزم هر زمان صد کاسه برپایش
همی ریزم بسر آبش دمام کرچه می دانم
کزین بار کزان آزرده خواهد کشت اعضایش
کند او بیدلی از کرمی حمام او آکه نی
که می سوزد مراجان و جکر از بیدلیهایش

نمی فرماید او يك كاسه ايم شست از رحمت
کسی هم نیست نزدیکم که تا کریم بفرمایش

سلیمی کریهء کرم از سرجانا ببر دیگر
که در چاهم خود خیلی حرارت داد کرمایش

فی حرف الصاد

تانشد خون دل زارم نشد از درد خلاص
شربت هجر ترا نیست بجز مرك خواص

حاصلی نیست بجز کوهراشك از چشمم
کرچه عمریست که در قلزم عشقم غواص

ای رفیق ارنه براه غم آن مه میرم
بهرمن سورهء اخلاص مخوان از اخلاص

کردبادی که بهامون سلامت بینی
زنده پوشی بود از حالت مجنون رقاص

حالت سوز طلب در سخن عشق سلیم
که نیز زد بیکی حبه دوصد معنی خاص

فی حرف الضاض

نه من از توام وفاست غرض
زانکه از مهرومه ضیاست غرض

که کهی می کنی وفالیکن
از وفا هم ترجفاست غرض

بهوای غمت شدم رسوا
ورنه خواری خود کراست غرض

من سك سربر آستان توام
جای دیگر مرا کجاست غرض

از سلیمی مباحث بیکانه
یار ما باتو آشناست غرض

فی حرف الطاء

ای شده خاک رخست بدرخ خءرشد نقط
چون کل از سبزه خطت مه تابان در خط

عجب افتاده فقط نقطهء دور دهند
کرچه بر فرق خط ایست همین نکته فقط

مکن از صفحہء خوبی خط مشکین راحک
بخطاکی شود از صنع خداوند غلط

تاترا سبزهء خط از کل عارض بدمید
شدروان هر طرف از چشمهء چشم صد شط

خرقهء بحر ملامت که شد از عشق سلیم
چون حیا پیش سراسیمهء در سیر وسط

فی حرف العین

دور از تو شدم جانی بی محنت و غم قانع
وز چون تو شهی باشم با ظلم و ستم قانع

نبود چومن محزون يك عاشق دل پر خون
در عشق تو چون مجنون شاکر شده هم قانع

احوال دل درویش چو شرح دهم کز پیش
ماندست بجان ریش در ملک عدم قانع

گفتی که دلت یغماست خوش باش کران امشب
کویم بتو حرفی راست باله که نیم قانع

ساقی چو جهان فانیهست جامی ز توقف چیست
کامروز سلیمی نیست مملکت حم قانع

دیگر

هستم ز غمت ای ماه بادر بلا قانع
وز عیق رخت باشم دائم بجفا قانع

کردون چو همین ممنون کرد دیده بودمشکل
هم باغم دل خشنود هم بی سروپا قانع

از زلف تو درشها کر صدکله ام باشد
وقت سحرم سازد پیغام صبا قانع

چشمت چه جفا کارست کز خوی بدو مستی
نی کشت بهجرانم نی شد بوفا قانع

کی مثل سلیمی نیز بنیم سوی رخسارت
چو دیدهء مارا کرد خاک کف با قانع

فی حرف الغین

مهی دارم که نبود دل ز دردش یکزمان فارغ
برآمد جان من از مهروان نا مهربان فارغ

چو زلف خود پریشان کرد عالم را وجود ایمن
جهانی هر زمان سوزد غمتا و از جهان فارغ

بچشم ابرویش کاستاد و شاگردند در شوخی
بسی راهم چو من خون ریخت از تیرکمان فارغ

که از دلکه زجان تا کی کشم منت بحمدالله
که جان از محنت تن دست ودل هم شد زجان فارغ

سلیم از راه غم کردی شود کار خود آخر کن
که کردی از غم و غوغای این آخر زمان فارغ

فی حرف الفاء

کرلشکر عدو بود از قاف تا بقاف
بالله که هیچ روی بمی تا بمی از مصاف

چون آفتاب ظلمت کفر از جهان بزم
گاهی که صبح تیغ برون آرم از غلاف

کز نعره برکشد ز جگر شیر را بجنک
دوزم دلش بسوزن پیکان جان شکاف

کر روبرو شود یکه رزم مدعی ما
داند که نیست دعوی مردان ز روی لاف

باید برآستی بمیان آمد ار نه خلق
کویند بی شمار سخن از سر کذاب

در پیش تیغ و تبر و تیر عدو باید ارنیست
کار زره کران نکند هر حصیر باف

دارد حسود کین سلیمی و کر نه هست
مارا بمثل آیینۀ تیغ سینه صاف

فی حرف القاف

شد باز بردل و جگر م کار کر فراق
بودم هلاک ساخت از انم بتر فراق

یارب خلاص ساز مرا تابکی کشم
روز بلا و محنت و روزی دیگر فراق

کوه مدمی که هم رهی آید سوی عدم
این دوستی بمی نکند کس مکر فراق

یک کس نماندی که نخردی بدرد دل
کردی اگر ز من بدل کس اثر فراق

جان میدهم سلیم ولی حیف کز جفا
با این نمی کند بدلم سربسر فراق

فی حرف الکاف

آن بدبیان حال کند از زبان جنک
زان روی بهین مانده ز حیرت دهان جنک

بشنوی ز روی وجد که از نغمهء فراق
شرح و بیان عشق بود داستان جنک

بر سر چنانکه رشته جهانست کاکلش
انگشت اوسط رشته کش از تار جان جنک

کفتم ز سوی ساز بسازم دوی دل
دردم زیاده شد ز خروش فغان جنک

اکثر ریش عقرب زلف سیاه اوست
سوراخ های غم که شد دست استخوان جنک

چون شرح حال او هداین جان خسته ام
کراز زبان عشق کند دل بیان جنک

همچون سلیم هیچ کسی در مقام حال
آنکه نکشته است ز راز نهان جنک

فی حرف اللام

بسکه هستم بدل خون شده از یار خجل
شرم آید که خیالش گذرانم در دل

منفعل از کرم دوست دل پر حسرت
می کریم بره بادیه منزل منزل

دلکه قدر نظر عشق ندانست اول
بعد ازین کر رهد از قذچهء حرمان مشکل

ساخت رسوای جهانی من سودازده را
هم چنان دل بجفا و ستم او مائل

ای سلیمی چو روی دیدهء کریان سوی دوست
سرببالانکنی بلکه فرو رو درکل

فی حرف المیم

لشکرازتخت ستانبول سوی ایران تاختم
سرخ سررا غرقهء خون ملامت ساختم

شد غلام همت از جان و دل والی مصر
تا لوائی خسروی برنه فلك افراختم

کرداز ملك عراق این مژده اهنك حجاز
چنك نصرت را چودربزم ظفر بنواختم

ماوراءالنهر از تیغم شده غرقاب خون
چشم دشمن را زکحل اصفهان پرداختم

آب آمو از سرهرمورو ان شد خصم را
شد عرقریز از تب غم چون نضر انداختم

شاه هند از لشکر فرزانه ام شد پیل مات
بر بساط ملك چون شطرنج دولت باختم

ای سلیمی شد بنامم سکهء ملك جهان
تا چو زر درپوتهء مهر وفا بکداختم

وله

نه بی ان مه غم از درماندگی خویشتم دارم
نمی میرم بلا از زندگی خویشتم دارم

مکوییدم که از چشمت به بیماری نترسیدی
که من از حجت از شرمندگی خویشتم دارم

نمی خواهم سلیمی پادشاهی بندهء یارم
که من شاهنشهی از بندگی خویشتم دارم

فی حرف النون

نگاهی کن بدین مسکین حدیثی کوهر بشکن
 ازان لبهای شیرین يك تبسم کن شکر بشکن
 کمش زارم بدین بی التفاتی کز تو لایق نیست
 همیشه در دل مجروح من تیر نظر بشکن
 نظر بر رویت افکندم زپیشم میشدی چون عمر
 که گفت آخر دل مارا چنین در رهگذر بشکن
 زسنبل سایبای ساز بر روی کل نسرين
 بمویی گرمی بازار خورشید قمر بشکن
 کزاز سنکین دلی خواهی شکست شیشهء دلها
 دل زار مرا هر چندی می خواهی تیر بشکن
 زسینه درد او را آه میخواهد برون آرد
 برای ای جان و پیکان غمش را در جگر بشکن
 کر ای چرخ فلک جوید مرادی جز غم آن ماه
 سلیمی را بسنک جور چون فرهادسربشکن

دیگر

روزی که شود خاک رو یار سرمن
 ترسم که بردباد زکویش اثر من
 کفتم که مکرخال لبیت نقطهء جانست
 لب بست که ننشست مکس بر شکر من
 پامال غم کرد قد دوست چو سایه
 یعنی که بجایی مرو از خاک در من
 صراف بسی وصف در و کوهر خود گفت
 خندید که بهتر نبود از کهر من

کفتی نبود عاشق زاری چو سلیمی
احسنت زهی دلبر صاحب نظر من

فی حرف الواو
از حجاب روز شام زلف تو
برفران مه مقام زلف تو

زلف تو دام دل اهل فساد
درد دلها نیز دام زلف تو

از خطت دیوان دلجویی تمام
رفت خوبی بنام زلف تو

کیسویت قلاب کام احل دل
جان مشتاقان بکام زلف تو

هرکه بگ آرام شد در کوی عشق
عاقبت کردید آرام زلف تو

کر بنزدیک ...بت دیدم چه باک
بهتر از روزش شام زلف تو

می کشد هر شب سلیمی از فراق
تا سحرکه انتقام زلف تو

فی حرف الهاء

دود کاکل را پریشانی مده بر شمع ماه
جامهء فانوس جائز نیست در شبها سیاه

می بردان رخ بخط و خال هر ساعت دلی
ملك می کیرد بلی شه چون زیارت شد سپاه

نیست نیکوهرزمان کردن مشوش زلف او
جان چندین دردمند دل درو دارد پناه

بردلم هر دم منه از خال داغ خسرتی
ور نه خواهم ساخت عالم راسیاه ازدودآه

ای سلیمی خلق می پرسند کاندرا عشق کیست
کشته، تیغ ملامت دردمندی بی گناه

فی حرف الیاء

من کیم جانا که کوشم غمکسار من توی
یاترا من بنده از جان و یار من توی

تا قیامت دشمن خود باشم از رشک وفا
کریقین دائم که اکنون دوست دار من توی

سوی قبر من کراییی زنده کردم بعد مرک
چون شدم واقف که بر سروی مزار من توی

کی کنم از روزگار خود شکایت باز چرخ
زانکه میدانم بلای روزگار من توی

بی قراری هم ندارم زانکه در ناموس عشق
روز و شب امید جان بی قرار من توی

سرفرونازم به نه چرخ از تفاخر در جهان
کر کهی کویی که خاک رهگذار من توی

چون سلیمی سلطنت دارم که وی کفتی بلطف
عاشق دیوانه بی اعتبار من توی

در توحید حضرت باری عز و جل

ای ترا پرده عزت علم یکتائی
کس نه همتای تو ملکت بی همتائی

هیچ برامرتو از بنده نیامد امری
من بامرتو کنم هرچه توأم فرمائی

سر بسرهستی، ما جمله چو مشتت خاکست
 که زیست کرمت ریخته در دریای
 قدرت را بنهادست بحکمت بر طاق
 همچو یک شیشه بونده فلك میثای
 هر گرا قهر تور اند سر ابردهء خاک
 نه ز تقوی بودش بهره نه از مولای
 چون دهد قهر تو پرواز بشاهین قضا
 پشه در کلهء نمرود کند عنقای
 یک کدا بود سلیمان به عصا و زنبیل
 یافت از لطف تو آن حشمت ملك ارای
 مصطفی بود یتیمی ز عرب پیش درت
 دادش انعام تو تاج شرف و بالای
 پسر نوح نبی را غضبت رسوا کرد
 و رکن امر کندار منی عیسای
 رستم زال زیك پیره زنی کم بونی
 کر نه از پشت تومی یافت چنان بر نای
 همچو دار ابدرت بنده هزاران خسرو
 ای تو دارنده وزینده ترا دارای
 جلوهء عشق تو ظاهر ز رخ تریبا
 این چه عشق و چه ظهورست بدین زیبای
 تو نهان در تنق نور ظهورت خمه چا
 رؤیت از غیر نهان و ز همه رو پیدای
 در طلب کارئی انوار تو هم چون مه و مهر
 از شفق دیدهء افلاك بخون بالای

کرده حکم توروان از عدم اباد ازل
روز و شب را چو دو قاصد بجبهان پیمائی

مثل موسی بسر طور ترا صد عاشق
برز بانی، لانه و بیهوش شده الائی

پادشاه چو سلیمی که کدای در تست
دانش بخش که افزون بود از دانائی

بدهش شاهی ازین سلطنت دهر بری
شاهی آنست که راهش سوی خود بینمائی

دیگر

ای برافشته ذاتت علم بالائی
سایه از علمت نه فلك والائی

سایه کردی بسرت ابر که با این عظمت
رشد بردی که بخورشید تو سرفرسائی

آدم اول که گنه کرد همی دانستی
که تو آخر بسرتخت شفاعت ای

پتپرستی بجز از مهر تو هر مهر که هست
هر خیالی که بغیر تو همه سودائی

روح از جسم مجرد شده و روحانی
ذاتت از عالم سفلی بدر علیائی

حالتی کان بتو نبوده و س باد هواست
دانش کان بتو نبود عبث ان دانائی

عرش از ان کنکره بر کنکره شد زینت نود
تاتواش در شب معراج بقدر ارائی

جز ره شرع تو رفتن به بس کمراهی
بتو منسوب وکنه کاررهی رسوائ

هست امید سلیمی بشهنشاهی تو
که بیاید زو صالت شرف بینائ

وله از غزل

ای شوخ من یار توام تو دوستدار کیستی
هر وقت غمخوار توام غمکسار کیستی

از خاک خود تا اکھیم خواهم بوصلت جان دهم
ای یار من تا وار هم در انتظار کیستی

ای چنک دربزم صفا از درد می نالی چرا
آخر نظرکن برقفا اندر کنار کیستی

وله مفرد

مکو در عشق اشک سرخ در روی زرد می باید
که این در عاشقی دخی ندارد دردمی باید

وله قطعه

من شه درخت سایه پرور دینم
من هیچ حریص باده وتر دینم

که بر سر سرکشان بر در بازو
معجز نهم همچو زنان مردینم

وله مفرد

مجنون دشت و شخنهء ویرانه میرسد
طفلان شهر مزده که دیوخنه میرسد

مصراع

قتل عامی ار زودارم هلاکو خان کجاست

وله مفرد

ز آه و ناله تاکه پیش مردم بدکنم خود را
پراپرده قدح ساقیکه تا بخود کنم خود را

وله

خواهد سحری رفتن به سیرآن شه خوبان
ای دیده مخواب آب زن امشب همه ره را

وله

عیب نبود ای شه خورشید رویان در وفا
گاه گاهی کرپیروی عاشق دیرینه را

وله

منم چو سایه ابر بلا تن بیجان
نهاده سربهوای تو در بیابانها

وله

در ره کعبه مقصود بامید وصال
ای خوش آن روز که تا بود محمل ما

وله

می بردانم توو آتش بجانم می زند
خواهم از غیرت بسوزانم زبان خویش را

وله

جواز خودمی روم گاهی که یاددارم وصالش را
ز چشم خویش هر دم عذر می خواهم خیالش را

وله

ابروان توو چشمان توای زهره جبین
اهواندزده شاخ بشاخ از سر کین

وله

برجان خارجی زده ام پنجه چون اسد
خون حسین می طابم یا علی مدد

وله

سرتابپای تو همه مطبوع طبع ماست
کویا برای خاطر ما آفریده

وله

بهر خورشید رخ خوب تو ای رشک قمر
میچهد چشم کواکب همه شب تا بسحر

وله

آنکه دریای غم افتادست دامن منست
وانکه افتادست بردامن کربان منست

وله

مژده ام دروادی هجران بماند اعضای من
داغهای تازه زاغانند سر تا پای من

وله

شوخی که می نخورده دل خلق خون کند
وای آن زمان که چهره زمی لاله کون کند

از نظیره قصیده کمال اسماعیل اصفهانی

دروصف خادمهای تو کینریست سپهر
که ز خورشید زده سوزن لرزان بو سر

[41] Velehû Kıt'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Merdüm-i dîdeme bilmem ne füsûn itdi felek
Eşkimi kıldı füzûn giryemi hûn itdi felek

- 2 Şîrler pençe-i kahrında olurken lerzân
Beni bir gözleri âhûya zebûn itdi felek

[42] Velehû Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ben yatam lâyıķ mı ol karşımda ayağın tura
Serv-i nâzım diñ ben öldükde namâzım kılmason

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Biz bülbül-i muhriķ-dem-i gülzâr-ı firâķız
Âteş kesilür geķse şabâ gülşenimizden

Velehû Ez-Ėazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gözlerimden akdı deryâlar gibi yaşıım benim
Dôstlar çok nesne gördi oñmadık başım benim
- 2 Geçmek içün seyl-i eşkimden hayâlim 'askeri
Bir direklü iki gözli köpridir kaşıım benim
- 3 Her gice altun beneklü âsumânîler geyüp
İşbu çarķ-ı pîre-zen olmuşdur oynaşıım benim
- 4 Ben gedâ Ėurbet diyârında kalurdum yalıñız
Miħnet ü derd ü belâ olmasa yoldaşıım benim
- 5 Ey felek tokuz tolu câm içmeyince Ėân Selîm
Dehr içinde olmadı herģiz ayak-daşıım benim

Velehû Na't-ı Şerîf-i Nebevî

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Ey nûr-ı zâtı lem'a-i cân-ı muvaḥḥidîn
Ey bi'set-i seniyyesi cânân-ı mü'minîn
- 2 Maḳşad seniñ rızâ-yı şerîfiñdir ey şefî'
Dîger tarîḳa kılmadım it'âb-ı müslimîn
- 3 Eyle Selîm bendeñe şefkat şefâ'at it
Ey şâfi'-i gürûh-ı güneh-kâr u müznibîn

Kânûnî Sulṭân Süleymân Hân-ı Ğâzî

Kânûnî Sulṭân Süleymân Hân-ı Muḥıbbî İbni Yavuz Sulṭân Selîm
Hân-ı Ğâzî:

Maṭla'-ı Na't-ı Şerîf-i Nebevî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Oldı ḥaḳḳuñda senüñ nâzil çü tâhâ vü yâsîn
Ḥâk-rûb-ı âsitânıñ şehper-i Rûḥu'l-emîn

Ğazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Yârelense cân u dil kılmaz teraḥḥum yâr aña
Ḳana dönse gözyaşı itmez nazar dildâr aña

[43]

- 2 Çün şacı zencîrine bağlandı dil mecnûn-veş
Dôstlar bend eyledi şimden-girü zinhâr aña
- 3 Çün şeb-i zülfûnde tutduñ dôstum dil düzdini
Lâyık oldur kim ser-i zülfûñ kılasın dâs-âña
- 4 Buralıdan dest-i gam bu gûşımı tanbûr-veş
Sürh idüp bu gözlerim yaşını itdim nâr aña
- 5 Gül yüzüñüñ hasretinden bu Muhibbî haşre dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur ol zâr aña

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Meclis-i meyde öper çün leb-i dildârı kadeh
Ölice eyleyeler toprağımı bâri kadeh
- 2 Her tolu başına bir kerrê alur bûsesini
Böyledür rûz-ı ezelden berü bâzâr-ı kadeh
- 3 Eli boş varma şakın şöhetine muğ-beçeniñ
Eyle cân u diliñi yolına îşâr-ı kadeh
- 4 Kadeh-i meyle cihân sırrı 'ayân oldu baña
Ben nice olmayayım böyle hevâ-dâr-ı kadeh
- 5 Mey mihekdir kişiniñ içerisin taşra kılur
Nîk ü bed zâhir olur böyle durur kâr-ı kadeh
- 6 Çâre olmadı lebin öpmege cân geldi lebe
Ey Muhibbî içelim 'aşkına gel bâri kadeh

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gülşen-i hüsnüñ gören firdevs-i a'lâdan geçer
Cur'a-i la'lüñ içen câm-ı muşaffâdan geçer
- 2 Sîm-i eşkiyle harîdâr-ı metâ'-ı vaşl olan
Virür ol naqd-i cân âhîr bu dünyâdan geçer
- 3 İşigüñ hâkini bekler yüz sürer her gün güneş
Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mînâdan geçer
- 4 Serverâ kaddüñ görüp derd ile ger âh eylesem
Eşk-i çeşmim cûş idüp emvâc-ı deryâdan geçer
- 5 Bilmem eşkim niçün itmez gönline yârüñ eşer
Dirler elmâs ey Muhibbî seng-i hârâdan geçer

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Leşker-i gam âh kim dil kişverin yağmâ ider
Ancak anuñ def'ini câm-ı mey-i hamrâ ider
- 2 Ağlayup zârîlık ile eylesem yüz biñ niyâz
Yâr nâzın arturur biñ dürlü istignâ ider
- 3 Bañr-ı gamdan hiç halâş olur mı bu dil zevrağı
Bir taraftan eşkimi bu gözlerim deryâ ider

- 4 Cur'a-i câmı sen içdüñ deyü bezm-i 'aşkda
Mest olupdur çeşm-i maḥmûrı gelüp gavgâ ıder
- 5 İdeli sükker lebi şîrîn zebânın vaşfını
Bu Muḥibbî ṭab'ını ṭûtî gibi gûyâ ıder

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 İḥtiyâr-ı fakr iden dergâh u eyvân istemez
Zâd-ı gamdan özge hergiz kendüye nân istemez
- 2 Şol ki istiğnâ serîrinde oturdı şâh-vâr
Ser-te-ser olmağa heft-ıklîme sultân istemez
- 3 Sînesine her ki kesdi na'l yakdı tâze dâğ
Eylemez bâğa nazar seyr-i gülistân istemez
- 4 Şol ki 'aşk ehlidir olur kûy-ı dilberde muḥîm
Eyleyüp dîvânelik ṭâğ u beyâbân istemez
- 5 Ey Muḥibbî yâr elinden bir kadeḥ nûş eyleyen
Ḥızr elinden ger olursa âb-ı ḥayvân istemez

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Tende cânım yoğ iken ben ṭâlib-i cânân idim
'Aşk şahrâsına düşmüş zâr u ser-gerdân idim

- 2 'Ârız-ı dildâra yazılmaksızın hatt-ı gubâr
Ben içüp esrâr-ı 'aşkı vâlih u hayrân idim
- 3 İtmemişdi Ka'be'niñ bünyâdını daği Halîl
Ka'be-i hüsnüñe karşı ben saña kurbân idim
- 4 Virmeden bir kimse daği zülf-i Leylâ'dan haber
Gelmedin Mecnûn cihâna ben gama sultân idim
- [45]
- 5 Ey Muhibbî hatt-ı gam yazılmadın cân levhine
Ben belâ perverdesi nâlân u hem giryân idim

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dôstlar şimden girü eksük degüldür gözde nem
Anuñ içün hâne-i dilde tolı renc ü elem
- 2 Âl bayraklı sipâhî leşkerimdir eşk-i sürh
Dûd-ı âhım götürelden başım üstinde 'alem
- 3 Görinür şimden-girü gülşen gözime hâr u has
Şunsalar âb-ı hayât içre gerekmez câm-ı Cem

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Şakın aldanma eser bir gün muhâlif rûzgâr
Kibr ü kîni terk kıl germe göğüs yelken gibi
- 2 Dâne dâne sa'y kılsañ eylesen dünyâyı cem'
Dağıdır bâd-ı fenâ âhir anı hırmen gibi

Gazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes şîhhat gibi
- 2 Saltanat didikleri ancak cihân gavgâsıdır
Olmaya taht-ı sa'âdet dünyede vahdet gibi
- 3 K'o bu 'ayş u 'işreti çünkim fenâdur 'âkıbet
Yâr-ı bâkî ister iseñ olmaya tâ'at gibi
- 4 Olsa kumlar sağışınca 'ömriñe hadd ü 'aded
Gelmeye bu şîşe-i çarh içre bir sâ'at gibi
- 5 Ger huzûr itmek dilerseñ ey Muhibbî fârîğ ol
Olmaya vahdet makâmı gûşe-i 'uzlet gibi

Gazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Jeng-i gamdan diler iseñ ola göñlün şâfî
Koma elden koma bir lahza şarâb-ı şâfî
- [46] 2 Meclis-i 'aşk ara gelmege pervâne yeter
Bülbül-i gülşeni aîma gider ol leffâfî
- 3 Yine gavvâş-şîfat baîr-ı ma'ânîye talup
Nice dürler çıkarup oldum anuñ şarrâfî
- 4 İşigi dâr-ı şîfâsına irem deyü bu dil
Giceler şubha degin vird idinür yâ Şâfî

- 5 Kânını içmege geldikçe anıñ ğamze-i dost
Bu Muhibbî dir aña cân ile şahlıan ve ‘âfî

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Neşât esbâbını cümle müheyyâ itseler bir bir
Gehî nûş eylesem bâde gehî bûs-ı kinâr olsa
- 2 Muqarrer tevbemi şındım Muhibbî nûş idüp cârı
Çü göñlümden geçen gibi baña bir gül-‘izâr olsa

وله

باز آشفته ام از حسرت عنبر مویی
بسته شد جان و دلم در کره ابرویی

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Kadd-i yâri kimi halkuñ serv okur kimi elif
Ehl-i ‘irfânuñ sözi birdür ‘ibâre muhtelif

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün Mef‘ûlü Fâ‘ilâtün)

Zâr olsa dil ‘aceb mi şevk ile yâre karşı
Bûlbûl terennüm eyler evvel-bahî ra karşı

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Mülk-i dünyâ kimseye kalmaz şöñi berbâd olur
Ey Muhibbî şöyle farz it kim Süleymân olmuşuz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Sûre-i ve'l-leyl okurdum dün namâz-ı şâmda
Zülfîn añdum dilberüñ nitdüm ne kıldum bilmedüm

وله

تا کنم رخسار آن مه از تماشای دگر
مهلتم ده ای اجل امروز فردای دگر

قطعه

دیده از آتش دل غرقه بر آبست مرا
کاراین چشمه ز سرچشمه خرابست مرا

دیده برهم نهی و روی تو آرد بخیال
در شب هجر مگو دیده بخوابست مرا

[47]

Gazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Nâr-ı gâmda nazâr iden kişi tâb-ı tenime
Didi fânûs-ı belâ perdesi pîrâhenime

- 2 Bûlbûl-i gül iremez gülşen-i şâdına velî
Kande kim hâr-ı gâmlar olsa tolaşur dâmenime
- 3 Haşre dek rakş uram ey dilber alup başım ele
Tîg-i cân-bahşuñ eger irse benim gerdenime
- 4 Ser-i kuyûnda kılam kıddimi yâ başımı tîr
Tâ ki her zâğ rakîb uğramaya gülşenime
- 5 Ey Muhibbî dime ağıâr saña yârî şakın
Ne içün beñzedesin dostımızı düşmenime

Gazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Hem-demüñ her demde bir gül yüzli cânân oldu tut
Mahremüñ dün gün meh ü hırşîd-i rahşân oldu tut
- 2 Çünkü degmez zahmına vaşlı şanavber-hûlarıñ
Her elif sîneñde bir serv-i hırâmân oldu tut
- 3 Tâc u taht-ı saltanat berbâd olur çün 'âkıbet
Kendiñi 'âlem serîrinde Süleymân oldu tut
- 4 Kaldırısın çün ayağı bezm-i dünyâdan gönül
İçdüğün câm-ı şarâbı âb-ı hayvân oldu tut
- 5 Dehr bâğının Muhibbî yok gülünde bûy-ı lutf
Dâğlar cismüñde yer yer verd-i hândân oldu tut

مفرد

چون می خوری در روی تو کرد جهان فزون
خورشید بی فروغ شود چون چراغ روز

[48]

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Câna kalmaz bûse-i la'l-i leb-i yâr isteyen
Baş virür bu yolda bir zûlf-i siyeh-kâr isteyen
- 2 Bî-vefâ yâriñ Muhibbî derdini ma'zûr tut
Yârsız kalur cihânda 'aybsız yâr isteyen

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Muârrer tevbemi her dem Muhibbî nûş idüp câmı
Şu gönlümden geçen gibi baña bir gül-'ızâr olsa

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Va'de-i vaşl eyledi çünkim bize cânânımız
Ey ecel bir dem tevaḳḳuf eyle alma cânımız

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Şanma kim dünyâda ben sensiz qarâr itsem gerek
Gitme ey cânım giderseñ âh u zâr itsem gerek

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Allah Allah diyelim sancak-ı şâhı çekelim
Yürüyüp her yañadan şarka sıpâhı çekelim

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Muhibbî hubb-ı dünyâyı gönülden çün terâş itdün
Kâlerderlik ise ancak olur 'aşk olsun abdâlim

Na't-ı Hazret-i Nebevî

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Ey vücûdî dâfi'-i küfr ü künûd-ı kâ'inât
Bâ'îş-i fevz ü fütûl u feyz-i cümle tâ'ibât
- 2 Yâ Habîballâh bu 'abd-i 'âciziñ bî-vâyedür
Zühd ü takvâdan tehî bî-şervet ü bî-vâridât
- 3 Gerçi tahşîl-i rızâ-yı zât-ı pâküñdür garaz
Nâ-müyesserdür velîk ey şehriyâr-ı şâlihât
- 4 'Âciz ü dermânedir kim bu Süleymân ümmetiñ
Kıl şefâ'at ümmetiñe şefkatüñdür şâyî'ât
- 5 Her ne semte 'azm ider isem murâd u maşşadım
Emr-i tenfîz-i şerî'at-çüñdür ancak şâkiyât

- 6 Ey Resûl-i Müctebâ ey mefhar-ı her dü-serâ
Hak saña meddâh iken haddim mi 'arz-ı beyyinât
- [49]
- 7 Gelmez evzân-ı 'arûza hakk-ı tavşîfüñ şehâ
Na't-ı pâküñ-çün olur mı hiç redîf ü fâ'îlât
- 8 'Âciz ü 'âşî güneh-kâr bu Muhibbî bendeñe
Kıl şefâ'at ey kerem-kâr-ı re'îs-i sâmihât

Sultân Selîm Hân-ı Sâni-i Gâzî

Sultân Selîm Hân-ı Sâni İbni Sultân Süleymân Hân-ı Kânûnî:

Gazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Kudretin izhâr idüp Hak Hazret-i 'azze ve cel
Cümle hûbân içre sen cânânı kılmış bî-bedel
- 2 Mısr-ı dilde şâh olup yüzün gören olur esîr
Hüsni ey Yûsuf'dan ahsen ey güzellerden güzel
- 3 La'l-i mey-gûnuñ görüp cân virmeyen kimdür şehâ
Pes meger âdem degül 'aqlında vardur yâ halel
- 4 Hüsnuñi bir dem gören ey husrev-i şîrîn-dehen
'Aşkuña Ferhâd olur yoluña cân virse maḥal
- 5 Dâmenin cevri ile elden koya şanma dilberâ
Ol olacak iş degil yakam tutunca tâ ecel

6 Derd-mend-i 'aşkıñım hâlim görüp rahm itmedüñ
Yol olur dilden dile dirlerdi hüd darb-ı meşel

7 Ey Selîm ebrû deyü çeşm üzre mesken kıldığım
Alnıma 'aşk ile yazılan yazudur tâ ezel

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Yüzüñden zülfi sür keşf-i nıkâb it
Cemâlün mihir ü mâhın bî-hicâb it

2 Nazar kıl çeşm-i mestânuñla bir dem
Anı gel şevk ile mest ü harâb it

3 Lebün emsem olur mı hâste cânâ
Tabîbim gel mürüvvet kıl cevâb it

4 Şakın göz degmesün hüsnün güline
Raķîb-i bed-nazardan ictinâb it

5 Dilâ zulmetde budur âb-ı hayvân
Nihânî şebde nûş-ı la'l-i nâb it

6 İrişdi hadd-i gül-gûna hat-ı yâr
Göñül şerh-i gamıñ yaz bir kitâb it

7 Leb-i mey-gûnı şun cânâ Selîm'e
Yine hicrân ile yaşım şarâb it

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Leylî zülfüñ sihr-i gamzeñ 'aql u cânım aldılar
Eyleyüp Mecnûn beni şahrâ-yı 'aşka şaldılar
- 2 Görelî hüsn ile sen Yûsuf-cemâli gözlerim
'Aql u dil çâh-ı zenaḥdâna düşüben kaldılar
- 3 Cân u gönlüm leblerüñ şevkinde kanzıl mest olup
Şabr elinde şîşe-i nâmûsı yere çaldılar
- 4 Leblerüñ cânâ şarâb içmiş görünür şu gibi
Şevk ile 'atşân idüp yok yere cânım aldılar
- 5 Dişlerüñ dürrin Selîmî vaşf idelden 'aql u dil
Baş u cânı terk idüp de baḥr-ı 'aşka şaldılar

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Hâlüñ ile zülfüñ el bir eylemiş
Dilleri dâm ile naḥcîr eylemiş
- 2 Hılkatî sen bir meleksin ki Hudâ
Şûret-i insânda taşvîr eylemiş
- 3 Hân-ı vaşlı ḥalka kısmet idicek
Hecrifî Hâk baña taḥdîr eylemiş
- 4 Şanasın nakḳâş-ı kudret kaşuña
Nûndur nûr üzre tahrîr eylemiş

- 5 ‘Ârız-ı dilberdeki hatt ey Selîm
Dûd-ı âhuñdur ki te’sîr eylemiş

Velehû

(Mef’ûlû Fâ’ilâtü Mefâ’îlü Fâ’ilün)

- 1 Hoşdur çemende seyr idelim tâze yâr ile
Tâ ki yüregi düşmenimiñ tâze yarıla
- 2 Nağd-i cihân degil mi bu kim devlet el virüp
Vaşl-ı habîbe fırsat ola nev-bahâr ile
- 3 Bûlbûl kitâbın almış ele neydi bu ki dir
Hoşdur piyâle bir şanem-i gül-‘izâr ile
- 4 Ey nev-bahâr-ı hüsn Hızır-veş sen irmeseñ
Gülşen gözûme külhan olur intizâr ile
- 5 İncinme âh-ı ‘âşıkâ cânâ ki güllerüñ
Artar cemâli revnaķı âh-ı hezâr ile
- 6 Mir’ât-ı hüsne şanma keder irişe şehâ
Nûr âyeti yazılsa hat-ı müşg-bâr ile
- 7 Ta’n itme ebr-i Hakk’a yûri müdde’î şaķın
Ahvâl-i ‘aşķ çünki degül ihtiyâr ile
- 8 Şun la’l-i cân-fezâyı Selîm’e şehâ olur
Yâriñ şafâ-yı vuşlatı bûs-ı kinâr ile

Müfred

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilû Fâ'ilün)

Tab'-ı laîfimiz bizim ey dil selîmdir
Yok kimseye 'adâvetimiz Hâk 'alîmdir

[51]

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Naşîhat eylesem ben sen 'araķ-rîz olma huyuñdur
Şaķın ter düşme sultânım murâdım âb-ı rûyuñdur

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Nevâ-yı neyde rûh-efzâ olur 'uşşâķa bir dem var
Dilâ ney gibi nâlân olmada bir özge 'âlem var

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Tâlibâ sa'y-i belîğ it kûy-ı yâre varıgör
Cânı cânâna virüp terk eyle yoğı varı gör

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

'Âşık-ı şâdıkda dil birdür olamaz yâr iki
Hîç bir taht üzre mümkün mi ola hünkâr iki

Na't-ı Şerîf

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Yâ Resûl-i müctebâ eyle şefâ'atle rehâ
'Abd-i 'âciz bir güneh-kârım göñülde yok sivâ
- 2 Eylemiş Allâh bu tahtı naşîb ümmetüñe
Ben güneh-kâra değil lâıyık bu ihsân u 'aâtâ
- 3 'Âcizim pür-işm ü zenb ü pür-ma'âşîdür kuluñ
Merhamet kılmazsañ ey şâh-ı rûsul hâlim fenâ
- 4 Luţf u ihsânından ümmîd kesmezem kim şefkatüñ
Bu Selîm'i elbet eyler mevşıl-i râh-ı Hudâ

Sultân Murâd Hân-ı Sâlis-i Ğâzî

Sultân Murâd Hân-ı Sâlis İbni Sultân Selîm Hân-ı Sâni

Ğazel

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Nice tâkat getürsün çeşm-i 'âşık rûy-ı dildâra
Getürmez tâb çün bir lahza berķ-i tâb-ı envâra
- 2 Muķîm-i hân-kâh-ı 'aşķ olaldan bu dil-i pür-derd
Olur abdâl-ı miñnet baĝrı yâre cismi şad-pâre
- 3 Sezâ-vâr olmaz ol şadra eger Dârâ eger Behmen
Bu dil yârûñ serîridür virilmez bir yol aĝyâra

- 4 Ne çâre çâre andandır dil-i bî-çâreye her dem
Çü yâre uran oldur yine andan merhem-i çâre
- 5 Murâd'ın sözlerinün gösterür her harfî bir hikmet
Ne hikmet belki şihhatdür devâdur cümle bîmâra

[52]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Şormak 'ayb olmasun ey dilber-i şîrîn-harekât
Leblerün la'l-i Beda'şân mı yâ âb-ı hayât
- 2 Çün siyeh-pûş olasın ey meh-i tâbân-ı cihân
Kıplamışdur şanasın âb-ı hayâtı zulumât
- 3 Bulur elbette hayât-ı ebedî ol 'âşık
Ki vefâñ olsa anuñ mûnisi ger vaqt-i memât
- 4 Yapışuben dil ü cânım o mehûñ zûlfine kim
Leyletü'l-Şadr'dür anuñ birisi biri Berât
- 5 Âsitânından anuñ gitme Murâdî zinhâr
Ki murâduñ ise bulmak senüñ a'lâ derecât

Münâcât

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 'Aşkuñ bu gönülde olalıdan berü peydâ
Tutdum yüzimi saña ben ey şâh-ı dilârâ
- 2 Sağa sola başın şaluben serv-i hırâmân
Tevhîdüñ ider şevk ile şâhâ senüñ a'lâ

- 3 Kimüñ kapısına varalum ey şeh-i 'âdil
Kapuñ gibi şâhâ var iken bâb-ı mu'allâ
- 4 Bir dilde vatan tutmuş ola 'aşkuñ ola dil
Meyl eyleye mi ravza-i Rıdvân'a Hudâyâ

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün)

Kara zülfüñ koyaldan başa sevdâ
Karârı kalmadı bu göñlümün aşlâ

Gazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Vâhidüz 'arşa-i vahdetde bugün çâlâküz
Her cihetden geçübün vâhid olup bî-bâküz
- 2 Nâzır-ı âyine-i levh-i haqâyık oluben
Ehl-i dânişdenüz 'ilm ile 'aceb derrâküz
- 3 İkilikde niderüz vâhid-i mutlak çü bizüz
Vârlık çün bizüz âfâka gelen idrâküz
- 4 Limeni'l-mülk okuruz 'âleme her rûz ile şeb
Hâlik-i kül çü bizüz cümle helekden pâküz
- 5 Olmasak olmaz idi cümle cihân mâ-fihâ
Ey Murâdî yine sırr-ı hikem-i levlâkiz

Kıt'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 İşigün yaşdanan cânâ ider me'vâdan istignâ
Temâşâ eyleyen kıddün ider tûbâdan istignâ
- 2 Cemâlün bir nazar seyr eyleyen ey şâh-ı mahbûbân
Muḥakkakdur kılur dünyâdan u 'uḳbâdan istignâ

Gazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Firâkuñdan ciger yandı eyâ dilber kebâb-âsâ
İki gözden akar yaşıım benim câm-ı şarâb-âsâ
- 2 Terahḥum kıl iki mîzâb-ı çeşmimden akan yaşı
Güzellik pâ-y-dâr olmaz cihânda âsiyâb-âsâ
- 3 Nazar şal kîmyâ-yı vaşl ile ben ḥâk-i bî-kadre
Nice bir ḥâk-i zilletde olam yârim türâb-âsâ
- 4 Şeb-i hecrinde nâ-peydâyım ey meh-rû 'inâyet kıl
Bu zerre-kadre pertev şal ḥabîbim âfitâb-âsâ

Kıt'a

(Mef'ûlû Fâ'îlâtün Mef'ûlû Fâ'îlâtün)

- 1 Dil derd-i yâre düşdi bir çâre var mı yâ Rab
Bir ben gibi cihânda âvâre var mı yâ Rab
- 2 Oldı Murâdî çünkim vâdî-i 'aşḳda pûyân
İrmege çâre bir dem dildâra var mı yâ Rab

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ne 'aceb hâlet olur hâlet-i vuşlat yâ Rab
Bir daî el vire mi bize o devlet yâ Rab

Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

- 1 Anuñ kim gözleri pür-nem degüldür
Hakîkat bil ki ol âdem degüldür
- 2 Dimezler aña 'âşık kim gözinde
Nem-i eşki yerine dem degüldür
- 3 Diluñ tut kim zebânuñdur ziyânuñ
Peşîmândur o kim epsem degüldür
- 4 Müberrâ olmayan iki cihânda
Vişâl-i yâr ile hem-dem degüldür
- 5 Murâdî her ne kim saña gelürse
Aña şâdî dinür ol ğam degüldür

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

- 1 Çü ruhsârûñ gül-i handân olupdur
Hezârân bûlbûluñ nâlân olupdur
- 2 Kaşuñ yâyına ey serv-i revânım
Nice biñ 'âşıkûñ kurbân olupdur

3 Nice meh-pâreler vardur cihânda
Senûñ gün yüzüñe hayrân olupdur

4 Kaçan derd-i firâka uğrasa dil
Hayâlûñ derdime dermân olupdur

[54]

5 Gedâ-yı kûyuñ oldu çün Murâdî
Efendim ‘âleme sultân olupdur

Kıt‘a

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

1 Sen aña dime server kim ola anuñ serinde tâc
Serîr ü tâcı serden terk idenler belki serverdür

2 Murâd'a ders-i ‘aşkı kimse ta‘lîm itmedi el-hak
Fu‘âdında kitâb-ı ‘aşk anuñ her demde ezberdür

Müfred

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

Beni ‘âlemde Ferhâd eyleyen şîrîn-zebânuñdur
Beni bûlbülleyin zâr eyleyen gonca-dehânuñdur

Velehû Ğazel

(Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün)

1 Luţf-ı Rahmân'a istinâdım var
Fâzl-ı Hakk'dan nice murâdım var

2 Çün dürüst itmişem Hudâ'ya gönül
Meded-i Hakk'a i‘timâdım var

- 3 Leşker ü mâla ittikâ itmem
'Asker-i gayba istinâdım var
- 4 Çalışuñ ey mücâhidân-ı gazâ
Dîn yolında benim cihâdım var
- 5 Umaram ki du'âm ola maqbûl
Ki kabûline i'tikâdım var

Kıt'a

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Cemâlûñ gülşenin 'arz it ide tâ na'ra bülbüller
Yağalar çâk ider güller girerler rakşa sünbüller
- 2 Dirâz itmiş zebân sûsen senûñ hüsnuñi medh eyler
Cemî-i lâleler hecrûñde olmuşdur siyeh-diller

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Vişâle va'deler eyler Murâd'a ol gül-i ter
Yalancı gül gibi bir yâr-i dil-sitânım var

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gel de varlık perdesin kaldır cemâl-i yâri gör
Dîde-i cânı güşâd eyle gül-i dîdârı gör
- 2 Bir harâret yog ise sende gelüp ey müdde'î
'Âşık-ı hicrân-keşuñ kalbinde yatan yâri gör

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

'Ömrüm senüñ hayâlün ile rûz u şeb geçer,
Şabr idelüm belâya otur cümle hep geçer

Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 İñler bu sîne 'aşkuñ ile şan rebâbdur
Nâr-ı firâkuñ ile de bağrum kebâbdur
- 2 Hem-şohbetim hayâlün olupdur şehâ benim
Bu gözlerim peymâneleri pür-şarâbdur

[55]

Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

- 1 Tâb-ı ruh-ı dildâra gözüm tâb getürmez
'Aynım gibi bir göz dañi hûn-âb getürmez
- 2 'Aşk ehli murâdını bilür hikmet-i 'aşkuñ
'Uşşâka harâm oldı göze hâb getürmez

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Bugün 'âşıklarun esrârına âgâh olan gelsün
Bu meydân-ı mahabbetde fenâ-fi'llâh olan gelsün

- 2 İki dünyâyı terk iden bu yola baş açuk giden
İşi dildâra şevkinden dem-â-dem âh olan gelsün
- 3 Bu 'aşkuñ remzini fehm eylemez ger degme bir 'âkil
Bunu añlamağa derd ehline hem-râh olan gelsün

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gül yüzüñden ayrılalı bülbul-âsâ ağlarım
Eylerem Hâk'dan vişâlüñi temennâ ağlarım
- 2 Kâmet-i bâlâfı añup ey meh-i burc-ı şeref
Serv ü şimşâdı kaçan kılsam temâşâ ağlarım
- 3 Olmadım bûsesine kurbân deyü cânânenüñ
Gelse cânâ her kaçan kim 'îd-i adhâ ağlarım

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

'Aşkı âsân şanma ey dil 'âşıka burhân gerek
İbtidâ 'aşka kadem başdıkda terk-i cân gerek

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

'Aklımı yağmâladı gönlüm perîşân eyledi
Gösterüp bir dem cemâlin yine pinhân eyledi

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ne deñlü başa çıksa dūd-ı âhımdan bükâ artar
Bu 'âdetdür ser-i kûh üzre yel esdükçe mâ artar

Ta'mîr ve Tevsî' Buyurdukları Harem-i Hümâyûn Kapusına Târîhleridir

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün)

Le'tâfet içre yeridür der-i behişt 'aceb (996)
Harîm-i cennet-i a'lâda bâb-ı sulţânî (996)

Manzûm Huţût-ı Hümâyûnlarındandır

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Münâsib düşdi tensîbüñ murâda
Hudâ tevfiķini kılsun irâde

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Sebât eyler Murâdî 'aķd-i 'ahde
Muvaffaķ eylesün Hâķ hâll ü 'aķde

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Bu 'arzı bir daħı tedķîķe himmet
İderseñ elbet eylersüñ işâbet

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Bu tensîbüñ muķârindür murâda
Anuñ-çün eyledim icrâ irâde

Sultân Mehmed Hân-ı Sâlis-i 'Adlî-i Ğâzî

Sultân Mehmed Hân-ı Sâlis-i 'Adlî Fâtih-i Egri İbni Sultân Murâd
Hân-ı Sâlis

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Zülfüñüñ zencîrine ķul eyledüñ cânâ beni
Kulluğüñdan kılmasun âzâd Allâhım beni
- 2 Cevr-i dilber ta'n-ı düşmen sûz-ı fûrķat za'f-ı dil
Dürlü dürlü derd içün yaratmış Allâhım beni
- 3 Yakmağā vü yıķmağā çün söyleşüp sırr itdiler
Sûz-ı sîne eşķ-i dîde âteş-i âhım beni

Velehû Ğazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Yok durur zulme rızâmız 'adle biz mâ'illeriz
Gözleriz Hakk'ıñ rızâsın emrine kâ'illeriz
- 2 'Ârifiz âyîne-i 'âlem-nümâdır gön'lümüz
Rûzgârıñ cünbişinden şanmayuñ ğâfilleriz
- 3 Hük-m-i Mevlâ'ya muî'üz fârîğuz tedbîrden
Biz tevekkül ehliyiz takdîrine kâ'illeriz
- 4 Gön'lümüz kuhl-ı Şifâhân'ı alur mı 'aynına
Tûtîyâ-yı gerd-i râh-ı dilbere mâ'illeriz
- 5 Pûte-i 'aşk içre 'Adlî kâl idelden kalbimiz
Ğıl u ğışdan hâliyüz 'âlemde şâfi-dilleriz

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Süveydâ da serimde şimdi sevdâ-yı dilârâ da
Perîşân oldu gitdi gelmiyor dil kaldı dilberde
- 2 Giderse böyle sûz-ı sînemiz bir gün yanar elbet
Dil-i bî-çâremizle şabr u tâkat kalmadı serde

Sultân Ahmed Hân-ı Evvel-i Bahtî-i Ğâzî

Şâhib-i Câmî' Fâtih-i Şânî-i Esterğon ve Eflâk ve Boğdân Sultân Ahmed Hân-ı Evvel-i Bahtî ve Ğâzî İbni Sultân Mehmed Hân-ı Sâlis

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Yâ İlâhî cümle îmân ehlini mesrûr kıl
Şark u garbı dâr-ı islâm eyleyüp mağfûr kıl

2 Râfîzîler katline 'azm itdi ceyş-i müslimîn
Çâr-yâruñ hürmeti-çün anları manşûr kıl

[57]

3 Atlı vü yayaya lutfuñ muttaşıl idüp müdâm
Cümlesini miñnet ü derd ü belâdan dûr kıl

4 Sünniyânı bâd-ı nuşretle idüp âsûde-hâl
Mülhidîni âteş-i kahruñ ile mağhûr kıl

5 'Askerin Bahtî kuluñ saña sifâriş eyledi
Her kazâdan anları mahfûz idüp mestûr kıl

Sultân Ahmed Hân-ı Evvel-i Bahtî hazretleri qadem-i sa'âdet-i Hazret-i Peygamberî resminde bir sorguç yapıdırup cum'a vü a'yâd ve sâ'ir eyyâm-ı resmiyyede teberrûken ve teyemmünen vaz' u ta'lîk-i 'imâme-i hilâfet-i 'uz-mâ iderler imiş. Bir tahtaya resm itdirdikleri qadem-i şerîfiñ kenârlarına,

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Nola tâcım gibi başımda götürsem dâ'im
Qademi resmini ol Hazret-i Şâh-ı Rûsul'uñ

2 Gül-i gülzâr-ı nübüvvet o qadem şâhibidir
Ahmed oturma yüzüñ sür qademine o gülüñ

zâde-i tab'-ı hümâyûnları olan işbu kıt'a-i mübârekeyi dest-i hilâfet-pey-vest-i hümâyûnlarıyla yazup şeyhleri olan Hüdâyî 'Azîz Mağmûd Efendi quddise sirruh hazretlerine hediye buyurdıklarından bu levha Üsküdâr'da kâ'in Hazret-i Hüdâyî Hânkâhı cidârına mu'allak olduğu hâlde bir gün hân-

ķâh-ı mezkûra re'îsü'l-eţibbâ 'Abdulhak Mollâ Efendi giderek levha-i mezkûreyi şeyhden taleb ve aĥz ile Sultân Maĥmûd Hân-ı Ėâzî efendimiz ĥazretlerine ibrâz eylediklerinde yazı Sultân Aĥmed Hân-ı Ėâzî ĥazretleriniñ olduğını bilerek Ėâyet maĥzûz olduķlarını müşârûn-ileyh 'Abdulhak Mollâ Efendi mecmû'asına yazup ĥikâye itmiş olduğından bu mecmû'a müşârûn-ileyhiñ oğlı Ėrân sefîri Ėayrullâh Efendi kütüb-ĥânesinde görilerek teberrüken buracığa derc olundu. Zıkr olunan sorguĥ Sultân Aĥmed Tûrbesi'niñ yemîn ü yesârında Sultân Aĥmed Hân'ın eşyâsı mevzû' olan tölâblardan şol tarafdaki tölâbda ĥâlâ mevcûd olduğı manzûr-ı fakîr olmuşdur.

Ėazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)

- 1 Maķşûdımı Ėudâyâ bârî ne ĥâlet itsem
Mazlûm olan kuzâta bir bir 'adâlet itsem
- 2 'İlmiyle 'âmilini bulsam çıkarsam anı
Bilsem tarîķin anıñ bir bir ĥimâyet itsem
- 3 Râşiyle mürteşîyi katl eylesem ser-â-pâ
Câhillerini kırsam dilden 'adâvet itsem
- 4 Ehl-i kemâle karşı naşb eylesem kemâli
Yahyâ-yı ehl-i dile ben de şefâ'at itsem
- 5 Yolında 'âdil olsa her manşib ehli Baĥtî
Allâh için çalışsam bârî 'adâlet itsem

[58]

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

- 1 Bûy irse cân meşâmına faşl-ı bahârdan
Murgân şadâsı gelse yine murg-zârdan

- 2 Bulsa nevâda gül gibi nev-besteler zühûr
Kim tâze nakş u şavt işidilse hezârdan
- 3 Nevruz irişe yâd idüp ol eski demleri
Her kimse alsa dadını bu rûzgârdan
- 4 Bahtî irişse hâşılı eyyâm-ı nev-bahâr
Ayrılmasun çemende leb-i cûy-bârdan

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 İlâhî cânibeyne şalmışam ben iki serdârı
Kerem kıl düşmeni kahr ile manşûr eyle anları
- 2 Biri şol Çâr-yârı sevmeyen zâlimleri kırsun
Biri varup helâk itsün senüñ emrûñle küffârı
- 3 Habîbüñ hürmetine 'asker-i islâma nuşret vir
Kemâl-ı cûd u lutfuñdan ol anlaruñ nigh-dârı
- 4 Tevekkül eyleyüp dergâhuña çün yüz sürüp geldim
Habîbüñ yüzi şuyına irişdür 'avnüñ ey Bârî
- 5 Yoğ iken var idüp çün Ahmed'i sultân iden sensin
Yine sen vir anuñ maşûdını 'âlemlerüñ varı

Velehû Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hudâ'dan isterim Bahtî umûr-ı 'adlde tevfiğ
Rığzâ-yı Hak'dan özge yok derûnumda emel talhîk

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

‘Âriyetdür salţanat şervet vücûd cümle, fenâ
Geldi şimdiden Hudâ bilür bu devletden ğinâ

Sultân ‘Oşmân Hân-ı Sâni-i Fârisî

Şehîd Sultân ‘Oşmân Hân-ı Sâni-i Fârisî-i Ğâzî İbni Sultân Ahmed
Hân-ı Evvel Bahtî-i Ğâzî

Ğazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Gördiğim gibi seni oldı gönül âvâre
Nice ‘arz eyleyeyim ‘aşkıımı sen hünkâra

2 Yola toğrı gider iken nideyim ol fettân
Sîneme urdı anuñ kırıpiğı mühlik yâre

[59]

3 Yüzi gül ğonca-dehen kâmeti bir tâze nihâl
Nice kûl olmayayım ol şehe ben bî-çâre

4 Görmedi ancılayın dilber-i nâzûk-teni dil
Cânımı bezl ideyim ol kaşı râ dildâra

5 Fârisî degme güzel sevmez iken neyleyeyim
‘Âşık itdi beni bu devr-i kühen ol yâre

Kıt'a

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Göñlimi aldı bir ruḥ-ı sâde
Benî-âdem degil perî-zâde
- 2 Defterine yazar nice 'uşşâk
Unudulmuş hemân ben üftâde

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ol ruḥ-ı zîbâyı gör yârũñ dem-â-dem güllenür
Çevre yanında anuñ 'âşık-ları bül-büllenür
- 2 İçmedik sâķî elinden bâde-i gül-gûnı biz
La'l-i cânânı bize şun kim bize ol mül-lenür

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Ezelden mest-i 'aşķım 'aşķ ile geldim bu gün dehre
Anuñ-çün beñzedi çeşmimden akan yaş-larım bah-re
- 2 Yeter çekdim cefâñı tâķatım hiç kalmadı şabra
Terahḥum vaktidür ey gül-'izâr-ı âfitâb-çih-re

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gülşen içre bitmedi bir gonca cânâ ḥârsız
Dünyede ḥâşıl degil bir nev-cüvân âgyârsız

- 2 Kimi ol yâri benim dir kimisi dağı benim
Orta yerde Fârisî âvâre ıaldı yârsız

Velehû

(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

٢١٤٦

- 1 Merhem-i vaşluña göñül muhtâc
Derd-mende anuñla eyle 'ilâc

- 2 Başıduñ toprağa kadem cânâ
'Âşıkuñ başına mücevher tâc

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Nice demdir cemâlün şem'ine pervânedir göñlüm
Seni görüp sevelden bî-'aķıl dîvânedir göñlüm

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Dünyâ evinde zevķ u şafâ hoş durur velî
Ruz-ı cezâda Fârisî mes'ûl degil misin

[60]

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'ilün)

Ķanı ol göñlümü biñ nâz ile alan kişiler
Yüregim yâreleri dağı oñulmaz işler

Velehû Ez-Ġazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Sevmezem kimseyi artık vardır inşâfımız
O güzelden gayriye meyl eylesün mi cânımız
- 2 Dilberâ sen gibi bir şâhib-cemâli görmedim
Tâ ezelden kısmet itmiştir bize kıssâmımız
- 3 Sen şalın servi gibi ey kaşları yâyım benim
'Aşkuñı derd idinüp maẖzûnluğdur kâmımız

Ġazel

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Dil çekdi rûzgâr cefâsını bî-hisâb
Ol âfitâba eyleyeyim deyü intisâb
- 2 Biz zerre cismiz ol daħı gökde bir âfitâb
Hurşîd-i pür-ziyâ vire mi zerreye cevâb
- 3 'Aqlım gider görince cemâlini ben türâb
Çeşmim şaçar yüzime o demde yine gül-âb
- 4 Zülfüñi itme ruhlaruña perde-i niķâb
Reng-i ruħuña reng vire mi bûy-ı müşg-nâb
- 5 Kıddüñ nihâl-i tâze vü ol leblerüñ şarâb
Üftâdeler çevürse cigerden nola kebâb

Na't-ı Nebiyy-i Muhterem Şallallâhu 'Aleyhi ve Sellem

(Müstef'ilün Müstef'ilün)

- 1 Eflâki kıldı pür-zîyâ Ma
Mâh-ı resûl-i Kibriyâ
- 2 Oğunsa yer yer yeridür
Na't-ı Resûl-i müctebâ
- 3 Dillerde kalmasa elem
Olsa gönülden gam cüdâ
- 4 Mâh-ı rebî'a irmişiz
Şağ u selâmet Fârisâ
- 5 'Âşîlere mesned olur
Ol şâh-ı dîn rûz-ı cezâ
- 6 Aña şalât u hem selâm
Kıldı bize bunca 'atâ

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Nakş-ı hüsnuñ nakş ider Perverdigâr-ı bî-zevâl
Hûb tasvîr eylemiş ya'nî beşer itmek muhâl
- 2 Leblerüñ mişlini eylerseñ eger benden su'âl
Goncayı bâğ içre gör oldur aña cânâ mişâl

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Çin-seher rûy-ı cüvânım itdi revzenden tûlû'
Şanasın hırşîd-i rahşân itdi maşrıqdan tûlû'
- 2 'Âlemi pür-nûr iderdi yalınız ol bî-bedel
Toğmasa hırşîd gördi itdi erkenden tûlû'

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Yine bir dilber-i 'âlî-cenâba meyl ider gönlüm
Leb-i la'li hayâliyle şarâba meyl ider gönlüm
- 2 Cemâli fikri ile âfitâba meyl ider gönlüm
O kâkül hasretiyle müşg-i nâba meyl ider gönlüm

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Her kişi zevk eyledi bir serv-i hoş-reftâr ile
Ben gedâ kaldım hemân gam-hânede biñ zâr ile
- 2 Şoḥbet ü seyrân gerekmez baña dilbersiz bugün
Olmadım hem-dem cihânda bir yüzi güzâr ile

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Dilber ağıâr ile çıkdı yine seyr-i çemene
Dîdeler anuñ içün döndi 'aķîķ-i Yemen'e

- 2 Hâr ile hem-dem olup gezme didim bî-pâyân
İtmedi sözüm eşer ol bedeni yâsemene

Ġazel

(Mef'ûlû Mefâ'ilûn Mef'ûlû Mefâ'ilûn)

- 1 Nevrûz olıcağ diller şâd olmağa yaklaştı
Dilde ġam u ġuşşâ berbâd olmağa yaklaştı
- 2 Vîrâne göñûl varsa cevri ġam-ı dilberden
Mûjde aña ol mûlk âbâd olmağa yaklaştı
- 3 Üstâda çıkup dilber öğretti vefâ resmin
'Âşıklara lûfâ mu'tâd olmağa yaklaştı
- 4 Seyri güle çıkdıkda ol ruğları gül-rengim
Kârı dil-i zâruñ feryâd olmağa yaklaştı
- 5 Çok 'âşık u meftûnı var sen gibi Şîrîn'ûñ
Fâris kuluñ ammâ Ferhâd olmağa yaklaştı

Müfred

(Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilûn)

Tâli'imden mi şikâyet eylesem bahtdan mı âh
Mağşada meyl ile olmam nâ'il-i lûf-ı İlâh

Müfred

(Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn)

Niyyetim hıdmet idi saltanat u devletime
Çalışur hâsîd ü bed-hâh 'aceb nekbetime

Sultân Murâd Hân-ı Râbi'-i Gâzî

Gâzî Sultân Murâd Hân-ı Râbi' Fâtih-i Bağdâd

'Aşr-ı 'Âlî-i Murâd Hân-ı Râbi'den Enderûn-ı Hümâyûnda Kîlâr-ı Hâşşadan Neş'etle Silahdârlik ve Şadâret-i 'Uzmâya Kadar Tefeyyüz İden Filibeli Mü'ezzin-zâde Şadr-ı A'zam [62] Hâfız Paşa'nın Bağdâd Sâhasından Murâd-ı Râbi' Hazretlerine Takdîm Eylediği Tazarru'-nâmedir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Aldı etrâfı 'adû imdâda 'asker yok mıdır
Dîn yolında baş virür bir merd-i server yok mıdır
- 2 Haşmı bir kîş oyununda ruḥ-be-ruḥ mâitmege
Cengde at oynadur ferzâne bir er yok mıdır
- 3 Bir 'aceb girdâba düşdük çâresiz kaldık meded
Âşinâlar zümresinde bir şinâver yok mıdır
- 4 Ref'-i beydâk-ı tekâsülden ğarâz ne bilmeziz
Derd-i mazlûmân su'âl olmaz mı mahşer yok mıdır
- 5 Âteş-i sûzân-ı a'dâya bizimle girmege
Derd içinde imtîhân olmuş semender yok mıdır
- 6 Dergeh-i Sultân Murâd'a nâmemiz îşâline
Bâd-ı şarşar gibi bir çâpûk kebûter yok mıdır

Cevâb-nâme-i Murâd Hân-ı Gâzî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Hâfızâ Bağdâd'a imdâd itmege er yok mıdır
Bizden istimdâd idersin sende 'asker yok mıdır

- 2 Düşmeni mâit itmege ferzâneym ben dir idiñ
Hâşma karşı şimdi at oynatmağa yer yok mıdır
- 3 Gerçi lâf urmağda yokdur saña hem-pâ bilürüz
Lâk senden dâd alur bir dâd-güster yok mıdır
- 4 Merdlik da'vâ idersin bu muhâşşelik nedür
Havf idersin bâri yanuñda dilâver yok mıdır
- 5 Râfızîler aldı Bağdâd'ı tekâsül eyledüñ
Saña haşm olmaz mı Hâzret rûz-ı mahşer yok mıdır
- 6 Bû-Hanîfe şehrin ihmâlûñle vîrân itdiler
Sende âyâ gayret-i dîn-i Peyember yok mıdır
- [63] 7 Bî-haberken saltanat ihsân iden Perverdigâr
Yine Bağdâd'ı ider ihsân muqadder yok mıdır
- 8 Rüşvet ile cünd-i İslâmı perîşân eyledüñ
İşidilmez mi şanursın bu haberler yok mıdır
- 9 'Avn-i Hâk'la intikâm almağa a'dâdan meger
Bende-i dîn bir vezîr-i dîn-perver yok mıdır
- 10 Bir 'Alî-sîret vezîri şimdi serdâr eyledim
Hızr Peygamber mu'în olmaz mı rehber yok mıdır
- 11 Şimdi hâlî mi kıyâs eylersin âyâ 'âlemi
Ey Murâdî pâdişâh-ı heft-kışver yok mıdır

Târîh-i Feth-i Bağdâd Güfte-i Sultân Murâd Hân-ı Fâtîh-i Bağdâd

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Feth idicek diyâr-ı Bağdâd'ı
Şâh-ı 'âlemle 'asker-i İslâm

- 2 Didi Sultân Murâd-ı ‘âlî-şân
Feth-i Bağdâd'a târîh oldu "gazâm" (1048)

Velehû Müfred

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Bütün dünyâ benim olsa gamım gitmez nedendür bu
Ezelden tıynet-i gamla binâ olmuş bedendür bu

Mısrâ‘-ı Sultân Murâd

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Dıraşşân oldu gördüm beş hilâl üstinde bir hırşîd

Tazmîn-i Nef‘î

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Meger kim pençe-i sîmînin ol meh-pâre yaşlanmış

Velehû Kıt‘a

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Hamdû-lillâh kim bahâr ile gelüp nevrûzumuz
Gül gibi güldi açıldı tâlî‘-i fîrûzumuz

- 2 Ey Murâdî diñleriz biz her şehir bülbülleri
Nağme-i murgân olupdur şimdi sâz u sözümüz

Naẓîre-i Şeyhulislâm Zekerîyyâ Efendi-zâde Şeyhulislâm Yahyâ Efendi

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Tal‘atuñdur husrevâ mülk-i cihân-efrûzumuz
Kadr-i bahtuñdur cihânda ‘îdimiz nevrûzumuz

- 2 Gül açıldı bûlbûl oldu şâd güller şâd-kâm
Hamdû-lillâh kim müsâ'id tâli'-i fîrûzumuz
- 3 Devletinde hazret-i Sultân Murâd'ın hurremiz
Kârdır her gicemiz bayrâmdır her rûzumuz
- 4 İtdi çün bâd-ı bahâr-ı iltifât-ı şehriyâr
Âteşin gül gibi açıldı dil-i pür-sûzumuz
- 5 Tab'-ı Yahyâ medhûne maqdûrını eyler nişâr
Hâk-i pâyuña varur mahzûnumuz memnûnumuz

[64]

Murâd Hân-ı Gâzî Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Rindler bezminde cânâ bir 'aceb nâm eyledik
Mescidiñ kândîlini mey-hânede câm eyledik

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlün)

- 1 A'samtu ile'r-Rabbi hüve'l-Haqqu celîlün
Ferdün aḥadun kâdirün Allâhu cemîlün
- 2 Hâlimi ne hâcet ki beyân ide zebânım
Ed-dem' u ma'a'l-'ayn ile'l-hâli delîlün
- 3 Elbette bu hâlimden o yârûñ haberi var
Li'l-kalbi mine'l-kalbi ile'l-kalbi sebîlün
- 4 'Âşık nice sağ ola çü senden ola ayru
El-'âşıku 'an-hecrike fâne ve 'alîlün

- 5 Hâşâ ki Murâd ayruya meyl eyleye senden
Kâlbî leke mine'l-mehdi ile'l-laḥdi yemîlün

Nazîre-i Muşâhib Şemsî Paşa

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Mâ-mişlûke fi'd-dehri melîḥun ve cemîlün
Vallâhu kemâ leyse ke-'abdîke ḥalîlün
- 2 Mehtâb-ı ruḥuñ kıldı şehâ zülfuñi tenvîr
Ke's-şem'ati fi'z-zulmeti nûrun ve delîlün
- 3 Ey Yûsuf-ı gül-çihre bugün mülk-i ğamuñda
Qad câre dumû'î bi-demi'l-'aynı kenîlün
- 4 'Adl eyle koma şer' yolın şâhım elüñden
Allâhu kerîmün ve raḥîmün ve celîlün
- 5 Hâk-i rehûne zerre-sıfat Şemsî sürer yüz
Qad ci'te ilâ bâbıke ke's-şemsi delîlün

Nazîre-i Âşaf-zâde Kîlârî Remzî Begefendi

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 A'şamtu ile'l-ḥaqqı hüve'r-rabbu cemîlün
Bâke ebedün ḥayyun vallâhu celîlün
- 2 Kûyına dilâ varmağa ḥayret mi çekersin
'Aşķî leke fî zâlike hâdün ve delîlün
- 3 Çeşmime çeküpdür işigüñ tozını sürme
Müz ci'te ilâ bâbıke fi'l-'aynı keḥîlün

4 Eşkini döker merdüm-i dîdem demler ile
Yâ leyte lehû yûcedü insânun ‘adîlün

5 Cânâ lebûñi Remzî çeker cânına minnet
Vallâhu ‘aķûlun bike fâne ve ‘alîlün

Nazîre-i Amasyalı Hubbî Hâtun

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

1 Fevveztü ilallâhi hüve'r-rabbu celîlün
Hayyun şamedün dâme hüve'l-fazlu cemîlün

2 Yok varlığı işbâtı içün gayrı tekellûf
El-‘aķlu lehû yeşhedü ve'n-naķlu delîlün

3 ‘Adl eylesün ol şeh ki diler Hakk’a teķarrüb
Eş-şer‘u şerîfün ve ilallâhi sebîlün

4 Aķsa nola dil ‘ârîzuñ âbına görüp ey cân
El-cinsü ile'l-cinsi kemâ ķîle yemîlün

5 Bu nazma şebîh nice nazîre bula Hubbî
Fî hüzni meza'l-‘ömrü hiye el’ân ‘alîlün

Luğaz-ı Murâd Hân-ı Râbî‘

(Mef‘ûlü Fâ‘îlâtün Mef‘ûlü Fâ‘îlâtün)

1 Bir ķal‘a-i mu‘allaķ içinde oldı deryâ
Ol ķal‘anıñ içinde bir balıķ eylemiş câ

2 Tutar ağızda balıķ bir gevher-i yegâne
Turdukça gevher anda balıķı eyler ifnâ

[65]

- 3 Atdı Murâd bu nazmı meydân-ı şâ'irâna
Her kim dilerse manşib feth ide bunı ra'nâ

Cevâb-ı Enderûnî Hazîneli Cihâdî Begefendi

(Mef'ûlû Fâ'ilâtün Mef'ûlû Fâ'ilâtün)

- 1 Kândîl kal'a şâhım revğan içinde deryâ
Balık fetîl olupdur içinde eylemiş câ
- 2 Oldı 'alev ağızda bir gevher-i yegâne
Turup yanınca her şeb balığı eyler ifnâ
- 3 Va'd eylemişsin ey şâh kâşiflere 'inâyet
Çavuşluk u ze'âmet ister Cihâdî şâhâ

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâni-i Makbûlî

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâni-i İkbâlî İbni Sultân Mehmed Hân-ı Râbi'-i
Gâzî

Münâcât-ı Hazret-i Bârî

(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

- 1 Allâhu Rabb-i lâ-yezâl yâ vâhid ü yâ ze'l-celâl
Ey pâdişâh-ı bî-zevâl yessir lenâ hayra'l-umûr
- 2 Vakt-i selherde dâdımız 'arşa çıkar feryâdımız
Cürm ü haâtâ mu'tâdımız yessir lenâ hayra'l-umûr

- 3 Senden irişmezse amân olur kamu işler yamân
Yâ şâhîb-i kevn ü mekân yessir lenâ hayra'l-umûr
- 4 Yâ Hâlîk-ı berd-i selâm olsun habîbüñe selâm
Budur hülûş üzre kelâm yessir lenâ hayra'l-umûr
- 5 İkbâlî 'âşîdür garîb lutfuñdan itme bî-naşîb
Yâ Bâkî vü Hayy u Mucîb yessir lenâ hayra'l-umûr

Na't-ı Şerîf-i Nebevî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 El-meded ey Fahr-ı 'âlem hem şefî'u'l-müznibîn
Nâzil oldu haqquña çün rahmeten li'l-'âlemîn
İşidelden vaşfuñı budur lisânımda hemîn
Eş-şalâtü ve's-selâm ey şâdıkul'-va'dul-emîn
- 2 Çağlayup her dem akar bu çeşm-i giryânım benim
Fıkr idüp nâr-ı cahîmi hûn ider cânım benim
Umaram rûz-ı cezâda ola dermânım benim
Eş-şalâtü ve's-selâm ey şâdıkul'-va'dul-emîn
- [66] 3 Talmışam bahr-ı şekâvet içre kârım seyyi'ât
Yâ İlâhî sen hidâyet eyle baña vir necât
Sen şefâ'at kıl garîbe ey Resûl-i kâ'inât
Eş-şalâtü ve's-selâm ey şâdıkul'-va'dul-emîn
- 4 Ümmetüñden bir haķîr ü bî-kesim ben yâ Resûl
Hazretüñe itdigim vird ü şalâtı kıl kabûl
'Âciz İkbâlî'yi sen cennât-ı 'adne kıl vuşûl
Eş-şalâtü ve's-selâm ey şâdıkul'-va'dul-emîn

Velehû Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Başımızdan hiç hevâ-yı zülf-i yâr eksük degül
Mürtefi' yerdür anuñ-çün rûzgâr eksük degül

Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Yâ Rab meded eyle kuluña iki cihânda
Çünkü bu me'âşimle işim cümle yamândır
- 2 Aldı bu kadar halk-ı cihânuñ yükini âh
İşte bu ma'âşî ile iş hayli dumandır

Sultân Ahmed Hân-ı Şâliş-i Ğâzî

Sultân Ahmed Hân-ı Şâliş-i Bahtî-i Ğâzî İbni Sultân Mehmed Hân-ı Râbi'-i Ğâzî Dâmâd-ı Hümâyûnları Şadr-ı A'zam İbrâhîm Paşa'ya Gönderdikleri Kıt'adır

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Çerâğımsın benim sen hem vezîr-i nükte-dânımsın
Nazîrûñ yok şadâkat ile meşhûr-ı cihânımsın
- 2 Beni sen eyledüñ da'vet ne mümkün eyleyem ben red
Derûnuñda olan mührüm gibi sen hırz-ı cânımsın

Târîh-i Çeşme-i Bâb-ı Hümâyûn

(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

Târîhi Sultân Ahmed'in cârî zebân-ı lûğeden
Aç besimeleyle iç suyu Hân Ahmed'e eyle du'â

Na't-ı Şerîf

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Zülâl-i şefkatünden eyle irvâ yâ Habîballâh
Kurutdı tâb-ı 'işyân kalmadı tâkat bu 'âcizde
- 2 İbâ geldi bu emr-i saltanatda gitdi çün hâhiş
Ginâ geldi tûvân yok ba'd-ezîn bu 'abd-i nâçizde

Sultân Maḥmûd Hân-ı Evvel-i Sebkatî-i Ğâzî

[67] Fâtih-i Şâlis-i Belğırâd Sultân Maḥmûd Hân-ı Evvel-i Ğâzî-i
Sebkatî

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Kerem-baḥş olmaz ey dil hâlini cânâna söylersin
Vefâ me'mûl idersin ger 'aceb yabâna söylersin
- 2 Sebak-hân-ı cefâdır şimdi ol şûh-ı sitem-güster
Hemân bîhûde derdin ol cefâ-cûya ne söylersin
- 3 Tutar ol gamze kâfir-kîş be-dest-i hançer-i ser-tîz
Yine ey tıfl-ı dil şükrin hezâr insâna söylersin

- 4 Ne dâniş itdi tahşîl Sebkatî tab‘-ı sihir-pîşen
Ki her nazm-ı neşât-efzâyı sen şâhâne söylersin

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâlis

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâlis İbni Sultân Ahmed Hân-ı Sâlis

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Yıkılıpdur bu cihân şanma ki bizde düzele
Devleti çarh-ı denî virdi kamu mübtezele
- 2 Şimdi erbâb-ı sa‘âdetde gezen hep hâzele
İşimiz kaldı hemân merhamet-i Lem-yezel'e

Nazîre-i Râgıb Paşa

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Niceler eyledi kâmiñ bu cihânı tiz ele
Felegiñ devr-i muţâbık yine bezm-i ezele
- 2 Şanma ey dil ki sa‘âdet bula bir dem hâzele
Virdi Hallâk-ı cihân mübtezeli mübtezele

Nazîre-i Şeyhulislâm Çelebi-zâde İsmâ‘îl ‘Âşım Efendi

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Hâk bu kim mülk-i cihân girdi yed-i mübtezele
‘Akl-ı şâdıkla nizâmı hele hiç girmez ele

- 2 Berg ü bârını kamu eyledi yağmâ hazele
Âb-ı şer' ile meger ravza-i devlet düzele

Enderûnî Hazîneli Şeyh Râsih Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Bakılır ise eger hükm-i Hudâ-yı ezele
Maḥv-ı iz'ân ider elbette nefi' girmez ele
- 2 İ'tirâz eylemede fâ'ide yokdur zîrâ
Tınab aḥkâmını rabṭ itmiş esâs-ı ezele
- 3 Bunda maḥviyyet ü tefvîz gerekdür rûḥum
Ġayri yok çâre umûr-ı kader-i Lem-yezele

Sultân Selîm Hân-ı Sâliş-i İlhamî-i Ġâzî

Sultân Selîm Hân-ı Sâliş-i Şehîd-i Sa'id-i İlhamî İbni Sultân Muşafâ
Hân-ı Sâliş

Kıt'a

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Yapışdım dâmen-i pâk-i rızâya her-çi-bâd-âbâd
Şarıldım ḥâk-i pâ-y-ı Muşafâ'ya her-çi-bâd-âbâd

[68]

- 2 Zuhûrâta cevâba tâb u tâkatsiz kalup bî-dâd
Şıgındım dergeh-i zât-ı Hudâ'ya her-çi-bâd-âbâd

Tahmîs-i Na't-ı Şerîf-i Nâbî

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Bir bendesiyim mefhar-ı ekvân u cihâtûñ
 'Âlemleri tenvîr iden ol nûr-ı şifâtûñ
 Belki bulayım vaşf-ı şerîfi berekâtûñ
 Ey âyine-i leb-be-lebi nüsha-i zâtûñ
 Vey mazhar-ı ser-tâ-seri emvâc-ı şifâtûñ
- 2 Ey nuhbe-i mahebûb-ı Hudâ vâkıf-ı isrâ
 Dergâhuña yüz sürmegi ister dil-i şeydâ
 Maşserde şefâ'at kılup eyle beni ihyâ
 Hep oldı senüñ nüsha-i zâtuñla hüveydâ
 Pûşîde iken hüsn-i sülûk u harekâtûñ
- 3 İslâma şeref yüzi zuhûr eyledi sende
 Mü'minlere izhâr-ı sürûr eyledi sende
 Ol hikmeti kim nakş-ı suţûr eyledi sende
 Bi'l-kuvvesi bi'l-fi'l zuhûr eyledi sende
 Gencîne-i gaybîsi olan 'ilm-i hayâtûñ
- 4 Mazmûn-ı sühan bulmamışım şânuña lâyıķ
 A'lâlaruñ a'lâsı idüp kaddüñi Hâlîķ
 Bu cümle-i ekvâna seni eyledi fâ'ık
 Hep kendi lisânuñda senüñ cümle haķâyık
 Ma'nâ-yı nihâyâtı hurûf u kelimâtûñ
- 5 Şâhib olur ol kân-ı kerem nefsi redîye
 Olursa eger mazhar-ı luţf-ı Şamedîye
 İlhamî şalât eyleyicek rûhına diye
 Nâbî-i kemîneñden ola saña hediye
 Ezlâ vü e'âlîsi selâm u şalavâtûñ

Ez-Gazel

(Fe'îlâtûn Fe'îlâtûn Fe'îlâtûn Fe'îlûn)

- 1 Olalı 'âşıkun ol dîdelerinden gâ'ib
Olayazdı o dem 'âşık kederinden gâ'ib
- 2 Nâr-ı 'aşkıyla harâret gelicek sînemize
Oldı şan cismim o tâbîn eşerinden gâ'ib
- 3 Göricek yâr ile ağıârı miyân-ı 'âşık
Nice olmaya o gayret kemerinden gâ'ib
- 4 Var mı mazmûn 'acebâ şî'r-i terimden hâlî
Var mı bir kâfiye nazm-ı güherimden gâ'ib
- 5 Nola İlhamî'niñ olur ise dîvânı laţîf
Olmaya hîç bir eş'âr eşerimden gâ'ib

[69]

Velehû

(Fâ'îlâtûn Fâ'îlâtûn Fâ'îlâtûn Fâ'îlûn)

- 1 Bâğ-ı 'âlem içre zâhirde şafâdır saltanat
Dikkat itseñ ma'nevî gavgâya câdır saltanat
- 2 Bu zamânîñ devletiyle kimse mağrûr olmasun
Kâm alursa 'adl ile ol dem becâdır saltanat
- 3 Kesb ider mi vuşlatın biñ yılda bir 'âşık anıñ
Meyl ider kim görse ammâ bî-vefâdır saltanat
- 4 Kıl tefekkür ey gönül çarhıñ hele devrânını
Geh şafâ ise velî ekşer cefâdır saltanat

- 5 Bu cihânın devletine eyleme hırş u tama'
Pek şakın İlhamî zîrâ bî-bekâdır saltanat

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Sen olduñ ey perî böyle melâmete bâ'is
Bu rütbe ey gül-i ra'nâ felâkete bâ'is
- 2 O mâh cezb-i dil-i 'âşıkânda mâhirdir
Edâ-yı şîvesidir bunca hâlete bâ'is
- 3 Mişâl-i sünbül-i şûrîde zülfini dökmüş
Budur o rütbe ruhında leîâfete bâ'is
- 4 Cihânı tutdı bütün şanki fitne vü âşûb
Budur nihâyet-i 'aşkda kıyâmete bâ'is
- 5 Hemîşe Hazret-i Hak'a niyâz it İlhamî
Hudâ olur bize ancak selâmete bâ'is

Velehû Ez-Gazel

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Ne rütbe bî-vefâsın sen a cânân-ı vefâ-düşmen
Baña olmazsa lutfuñ bârî agyâra vefâdan geç
- 2 Saña yok meyli anıñ medhîni eylersiñ İlhamî
Ne rütbe bî-vefâdır aña ol âfet-nümâdan geç
- 3 Bükülmüş zülfi ol şûhuñ kurulmuş kavs-i ebrûsı
Şakın kayd-ı kazâdan fikr-i zülf-i dil-rübâdan geç

[70]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Hezâr-âsâ nola itsem o gül-ruhsârdan feryâd
İder bu gülşeniñ bülbüleri hep yârdan feryâd
- 2 O şûhuñ câm-ı 'aşkıyla gidüp hep şervet ü sâ mân
İder mestân-ı 'aşkı sâğar-ı ser-şârdan feryâd
- 3 Kesilmez her gice tâ şubh olunca rişte-i âhım
Gehî dilberden eyler dil gehî ağıyârdan feryâd
- 4 Nola şayd itmege sa'y itsem ol âhûyı âhımıla
Ki nâle eyledikçe ben gelür kuhsârdan feryâd
- 5 Ne nâlişler 'aceb yanmış mıdır 'aşk ile İlhamî
'Aceb mi eylemiş pervâne sûz-ı nârdan feryâd

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ta'âlallâh naşîb itdün bu bir taht-ı Süleymân'dır
Uyan ki hâb-ı gafletden ki zîrâ mülk perîşândır
- 2 Hudâ âsân ider her müşkilâtı olsa da ma'sûr
Müeyesser eyleyen tevfiğ-i rabbi yûsr-i Sübhân'dır
- 3 Cihâna kılma ragbet meyl idüp de mekr-i şeytâna
Emânet eyleme nâ-ehle halkı Haq nîgeh-bândır
- 4 Serîr-i salânatda olma gâfil bir an İlhamî
Saña da bâkî kalmaz çünkü bu bir çarh-ı devrândır

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Rûz u şeb dîdelerim derdiñ ile kan ağlar
Vâkıf olan benim esrârıma her ân ağlar
 - 2 Dâğ-ı sînem göricek hûn ile âlûde beni
Raḥm idüp ḥâlîme ezḥâr-ı gülîstân ağlar
 - 3 Yine raḥm eylemez aṣlâ baña ol âfet-i cân
Böyle bîmâr görüp ḥâlîme yârân ağlar
 - 4 Gördi çün derd-i dil-i zârımı raḥm itdi ṭabîb
Didi ey ḥaste-i hicrân saña dermân ağlar
- [71]
- 5 Kimse fehmi itmedi ḥayfâ ki nedir maḳşûdum
Gice gündüz ne içün gözleri her ân ağlar
 - 6 Derd ile rûyuña baḳdıḳça seniñ İlḥârî
Gerçi ḥandân olur ammâ cigeri kan ağlar

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Hevâ-yı 'aşkı ta'lîm eyleyen murğ-ı çemenden şor
Vefâsızlık rûsûmın tâzelikden yâsemenden şor
- 2 Benim külḥan gibi nâr-ı ḡamıyla yandığım her şeb
Eger öğrenmek isterseñ dil-i pür-derd miḥenden şor
- 3 Murâdıñ zülf-i ḥoş-bûya nîzâm ise eger 'ömrüm
O ḥâlî sünbül-i şûrîde-i bâğ-ı Ḥutenden şor

- 4 Fırâk-ı sûz-ı 'aşka yanmanın keyfiyyet-i hâlin
Gice biñ cân ile sûzân olan pervânelerden şor
- 5 Düşerseñ derd-i 'aşkına eger bir âfet-i cânıñ
'Îlâcın var anıñ İlhamî-i nâzûk-sûhândan şor
- Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Hele hercâyîlik ol şûh-ı cihânda bulunur
Cümle bîgânelik ol âfet-i cânda bulunur
- 2 Kân-ı dilde kurulup çünki maḥabbet bezmi
Dilberiñ cevher-i 'aşkı o dükânda bulunur
- 3 Tab'a tevfiḳ olunur nâziş eger ister iseñ
Hoş edâ tavr-ı nezâket o cûvânda bulunur
- 4 Maṭlabıñ dilberi bulmaksa ser-i kûyında
Toḡrı git işte hemân belki miyânda bulunur
- 5 Dür-i nazmı yine İlhamı'nıñ oldı pür-silk
Böyle nâ-süfte sûhan ancak o kânda bulunur
- Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Hayâlimden geçen dâ'im benim kaş kemânımdır
Şeherde gördigüñ dûd-ı siyeh âh u figânımdır
- 2 Nazar-gâhım hemîşe ol nihâl-i gül fidânımdır
Giriftâr olduğuma bir eşer eşk-i revânımdır

[72]

- 3 O şûh-ı şîve-kârîñ tarzına dil-dâde oldum âh
Nezâketde bulunmaz bir nazîri nev-cüvânımdır
- 4 Beni 'aşkıyla kıldı ol perî bülbül gibi nâlân
Anıñ ân-ı bahârıysa benim hayret zamânımdır
- 5 Bağan eş'âr-ı İlhamî'ye hayret el virür dirler
Baña bu iftirâyı eyleyen kendi lisânımdır
- Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Bülbül gibi âh ile geçer her seherimiz
Zîrâ ki açılmaz seherî verd-i terimiz
- 2 Ol gonca içün zârımı ağıâr dimişse
Bühtândır ol bizlere yokdur haberimiz
- 3 Biñ kerre bize mekr idiyor ol büt-i fettân
Şedd eylesek olmaz mı ya gayret kemerimiz
- 4 Sevdâ-yı maḥabbetdir iden 'aqlımı yağmâ
Geh şulḥ u gehî cenge gider var seferimiz
- 5 İtse nola İlhamî Vesîmâ'ya nazîre
Kalsa nola nazm ile bizim de eşerimiz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 'Âşıkıñ eyler mi senden 'âriyet cânın dirîğ
Eylemez ey şûh efgân ile sâ mânın dirîğ

- 2 'İd-i adhâda cûvânâ eyle kurbân 'âşıkı
Eylemezler bir nefesle aşdıkâ kanın dirîğ
- 3 Câ-y-ı tenhâda bulursañ eyle ibrâm u niyâz
Mû-miyânım saña itmez vaşlı ihsânın dirîğ
- 4 Giceci bûlbûle döndi şimdi İlhamî-i zâr
Şubha dek itmez bu tenhâlıkda efgânın dirîğ

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ne ol meh şahn-ı bâğa ne ider gülzâra dek teşrîf
Ne seyr-i gül-bahâr eyler ne lâle-zâra dek teşrîf
- 2 Hezârân da'vet itdim ol perî-rû âfet-i cânı
'Înâd eyler ider mi külbe-i bîmâra dek teşrîf
- 3 Nihâlân-ı çemen virmiş ziyâ reng-i le'tâfetle
İder belki o meh-peyker hıyâbân-zâra dek teşrîf
- 4 Kârâr itmiş gönül künc-i gamında derd ü miñnetle
İder mi hiç hayâlîñle o ğayri dâra dek teşrîf
- 5 Ne ra'nâ medhin itmişdir seniñ İlhamî ey meh-rû
Hele gel eyle seyr-i ravza-i eş'âra dek teşrîf

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ey gönül sende nedir bu mertebe dîvânelik
Şem'-i 'aşka nice tahşîl eylediñ pervânelik

2 Böyle bir cevır ü sitîgnâ bu cefâlar tâ-be-key
Var mıdır cürmüm nedir bu nev-edâ bîgânelik

3 Gitdi hengâm-ı şitâ şimdi bahâr eyyâmıdır
Cânfesden câmeler gey kaddiñe cânânelik

[73]

4 Her ne reng geyseñ yaraşur kâmet-i mevzûnuña
Var iken çeşmiñde böyle nâziş ü efsânelik

5 Yaz beni ‘aşk u maħabbet defterine ey perî
İsmimi kayd eyle tursun anda bende-gânelik

6 Anıñ ile ben demâğ-ı cânı ta‘tîr eylerim
Kâkülüñden tel kıpar bu hasteye bir şânelik

7 Hâlini bilmezse İlhamî'niñ ey düşmen-vefâ
Şem‘-i ‘aşka yanmada kârı hemân pervânelik

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

1 Ben belâ-yı ‘aşk-ı yârı sevmeyince bilmedim
Dilberiñ cevır ü cefâsın çekmeyince bilmedim

2 Söz işitmek pek muķarreb dōstdan müşkil imiş
Yârdan âh anı ben işitmeyince bilmedim

3 ‘Azm-i seyr-i sünbülîstân-ı şafâ eylerdi dil
Ėam nedir devr-i felek zulm itmeyince bilmedim

4 Rûz u şeb gerçi şitâb ile gelüp geçmekdedir
Hâl-i Ėurbet neydüĖin kesb itmeyince bilmedim

- 5 'İbret al her nahl-i berg-i sebze irmekde hâzân
Dir ki İlhamî cefâsın çekmeyince bilmedim

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün) ^{١٢٤٦}

- 1 Çeşm-i diğkâtle begendim bir güzel cân pâresin
Kırpigi geçdi cigerde açdı 'aşkın yâresin
- 2 Bâd-ı şubh esdikçe yârîñ zülfi müşg-efşân olur
Seyr it ol hercâyîniñ gîsû-yı 'anber-pâresin
- 3 Söyle ol şûh-ı sitem-kâra yeter cevır itmesün
Kılmasun bî-tâkât öyle 'âşık-ı bî-çâresin
- 4 Bir niyâzım var saña lutf eyle ey bâd-ı şabâ
Gûşına yârîñ götür âh-ı dil-i âvâresin
- 5 Ehl-i 'irfâna yeter tâ haşre dek seyr itmege
Şâh-ı İlhamî'niñ işte şî'r-i âteş-pâresin

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Hemîşe 'âşıkın mest idici bir nev-cüvândur bu
Edâ vü şîvesi 'aql alıcı kaşı kemândur bu
- 2 Ne dilber oldığına hâtem-i rengîn işâretidir
Güzellik tahtına hâlâ Süleymân-ı zamândur bu
- 3 Sitem vâdîlerin gitdikçe efzûn itmede ol yâr
Çeker mi bâr-ı cevır-i 'aşkı ey meh-pâre cândur bu

- 4 Ne mümkün 'âşık-ı şûrîde yanmağdan emîn olsun
Yanan zîrâ gönûlde âteş-i 'aşk-ı bütândur bu
- 5 Görürsem rûy-ı yâri aña bir âh idem İlhamî
Hemânâ ol cefâ-kâra mişâl-i el-amândur bu

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Uyup ağıâr-ı bed-hûya beni gülşendedir şanma
Şakın bir gayrı şûha bende-i efgendedir şanma
- 2 Nihân itdim seni gözden yetiş ey şeh-süvârım gel
Ki sensiz ey perî rûh-ı revânım tendedir şanma
- 3 Yeter cevri itme pek şâhım tahammül idemem zîrâ
Beni sen turra-i zülfünde kayd u bendedir şanma
- 4 Hemânâ sînemi kıldım nişân ol tîr-i müjgâna
Kuzum kaşı kemânîñ kor beni nâzendedir şanma
- 5 Hele İlhamî çokdan mübtelâdır 'aşkıña 'ömrüm
Sen anı ey gül-i ter bir tehî zîbendedir şanma

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Düşdi bir gün çeşmime bir dilberîñ nezzâresi
Gûyiyâ toğmuş çemen-zâra güneşler pâresi
- 2 Seyr içün çıkmış yine gülzâra ol mâh-ı cihân
Göricek meyl itdi cân u dil olup âvâresi

- 3 Eyledi müjgânı tîrini nişân çün sîneye
Her gice tâ şubha dek şızlar derûnum yâresi

- 4 Gonca-gül gibi letâfet viren ol meh-pâredir
Neyleyim yanında var ağıâr-ı hâr-âzâreşi

[75]

- 5 Dâ'imâ ağlar yine te'sîr-i vaşl itmez sözi
Olmuş İlhamî anıñ âh 'âşık-ı bî-çâresi

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

- 1 Şubh oldu yine şems-i cihân-tâb göründi
Güller açılıp bûlbûl-i bî-tâb göründi

- 2 Tebdîl olıcağ rûz şebe ey dil-i şeydâ
Gûyâ ki semâdan yine meh-tâb göründi

- 3 Sevdâ-yı maḥabbetle bu şeb ḥâba varınca
Ol âfet-i cân çeşmime der-ḥâb göründi

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

- 1 Tîr-i sitemiñ ey kaşı yâ câna tokundi
Feryâdımız ol derd ile dermâna tokundi

- 2 Gûş eyleyiceğ âhımı yâr itdi tebessüm
Bu zevki anıñ tâ dil-i sûzâna tokundi

- 3 Küsdüm felege fârîğ-i âlâyış-i dehrim
Zîrâ ki şabâ zûlf-i perîşâna tokundi

- 4 'Uşşâka sitem gayra nezâketle bakınca
Her bir nigehe şadr-ı dil ü cânâ toktundi

- 5 İlhamî'niñ oldı yine feryâdına bâ'is
Agyârıñ eli rûy-ı dırağşâna toktundi

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

- 1 'Aşkıñ seniñ ey âfet-i cân cânâ tayandı
Şanma yalnız âteşe pervâneyi yandı
- 2 Tîr-i müjesi bağrıma bir zağm-ı nev açdı
Zahımdaki cânâ bütün al kana boyandı
- 3 İtdikçe hayâl-i ruh-ı cânâneyi dilden
Feryâdım ile bülbül-i şûrîde uyandı
- 4 Gördükçe dil-i 'âşık-ı şûrîdesin ol meh
Fark itmedi abdâl mı dîvâne mi şandı
- 5 Devr-i felegiñ añladı hep mekr ile âlin
İlhâmî'ye evzâ'-ı felek cümle 'ayândı

Velehû Müstezâd

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Nazar kıl rûy-ı dildâra ki meh gibi 'ayândır o
Hele bir hoş halâvet var
Bütün dünyâ aña mâ'il güzel bir nev-cüvândır o
Aña gâyetle rağbet var

- 2 Cemâli şemse beñzer bir güzel tıfl-ı perî-peyker
Güzel nev-reste bir dilber
Levendâne edâ vü tarzı bir şûh-ı cihândır o
Küçükden anda hâlet var
- 3 Hele bir kerre gûş eyle hakîkatle benim hâlîm
Sâña ma'lûmdur ahvâlîm
[76] Şarâb-ı 'aşkı içmiş dil gamîñla bî-amândır o
Şakın şanma liyâkat var
- 4 Mişâl-i Kays şahrâyı gezüp geldikçe bî-tâbî
Getürdüm dîdeden âbı
İder bîgâneler ragbet baña pek bî-amândır o
Katı dilde felâket var
- 5 Şarâb-ı 'aşkı nûş itdim olup dil cevriñe mu'tâd
Baña yok kimseden imdâd
Harâb oldı gönül seng-i gamîñla lâ-mekândır o
Baña senden 'inâyet var
- 6 Amân bu gözlerim hâlî komaz bu gönlümi aşlâ
Hemân itmekdedir gavgâ
Şerâre çıkısa kalbimden hemân âteş-feşândır o
Derûnumda harâret var
- 7 Mişâl-i şem' yanmağda vücûduñ cümle İlhamî
Kı 'aşkıñ budur encâmı
Bu şan'atda katı üstâd olan bir pehlevândır o
Hele anda mahâret var

Taḥmîs-i Ğazel-i Kânûnî Sultân Süleymân Hân-ı Ğâzî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Nihâlân-ı çemen güllerle ser-tâ-pâ donanmışdır
Gice gündüz idüp feryâd bûlbûller uyanmışdır
O da bir bî-vefâya ben gibi zannım inanmışdır
Derûn-ı sînede bağrım ser-â-ser nâra yanmışdır
Anıñ içün gözüm yaşı kızıl kana boyanmışdır
- 2 Ḥayâli mîhmândır dâ'imâ bu çeşm-i pür-nemde
Anıñ-çündür kesilmez eşk-i ḥasret-rîz bir demde
Fırâkıyla 'aceb mi kan dökerse göz dem-â-demde
Görenler seyl-i eşki diyeler şahrâ-yı sînemde
Bahâr eyyâmıdır gûyâ ki ırmaqlar bulanmışdır
- 3 Tarâvetle şitâda sebzeden hâlî kalur tağlar
Ne sünbül kaldı ne şeb-bû hazâna vardı hep bağlar
Başîret ehli 'ibretle bu hâle dâ'imâ ağlar
Bu çarḥ-ı bî-vefâ hâlin görüp kimdir ki dil bağlar
Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez mi şanmışdır
- 4 İder her bâr gönlüm ârzû çün kûh u şahrâyı
Çıkarmak isterim dilden gelen hep böyle sevdâyı
Velâkin hârice güçdür çıkarmak işbu da'vâyı
Gerekmez seyr-i şahrâyî yahud gülşen temâşâyı
Cihânîñ külli zevkinden dil ü cânım uşanmışdır
- 5 Nice dürlü leṭâfet var bu ebyât içre kıl dikkat
Görüp meyl itdi kalbim kalmadı hiç şabr ile tâkat
İşit İlhâmî ceddiñ söylemişdir nazm-ı pür-ḥikmet
İşiden şî'r-i pür-sûzum okur neyler deyü elbet
Muḥibbî derd-mend içün tutuşup oda yanmışdır

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Pend gûş itme dilâ alma ele 'âr etegin
 Kıo ne dirlerse disünler tutagör yâr etegin
 Tutmuşum çâre ne hicrân ile dildâr etegin
 Müşkil işdir ki kişi tuta sitem-kâr etegin
 Tâli'imdir ki tutam böyle cefâ-kâr etegin
- 2 Şîve vü tarz-ı nezâketle nigâh itmede hep
 Çeşm-i mestânesi câdûya virür reng-i tarab
 Lutf idüp gayra virür 'âşıkına renc ü ta'ab
 Müdde'î dâmen-i dildâra irişse ne 'aceb
 Kanda bir gül açılır tutar anıñ hâr etegin
- 3 Gül ile hâra nazar eyle idüp istidlâl
 Çeşmiñe zâhir olur anda celâl ile cemâl
 Sen de var 'âşık iseñ eylemeyüp kıl ile kâl
 Hâbda yâri görüp fırsat ile bûsesin al
 Uyanup hışma gelürse koma inkâr etegin
- 4 Şimdi ey şâh-ı cihân bûy-ı vefâ kalmadı hiç
 Kıl nazar 'âleme âşâr-ı şafâ kalmadı hiç
 [78] Didi İlhamî sözüñ hak 'urefâ kalmadı hiç
 Ey Muhibbî benî-âdemde vefâ kalmadı hiç
 Sen de Mecnûn-şîfat tut yûri kühsâr etegin

Taḥmîs-i Ğazel-i Şadru'l-Vüzerâ Râġıb Mehmed Paşa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ğurâb esbâb-ı zîverden degilken şahñ-ı gülşende
 'Aceb ḥâl-i siyeh düşmüş 'izâr-ı yâre zîbende
 Esîr-i zülfüñ itdiñ ey gül-i ruḥsârı tâ bende
 Ne mümkündür ḥalâş olmak nitekim cân ola tende
 Ne sende zerre inşâf var ne tâkat kaldı hiç bende
- 2 Virüp medd-i nigâhımla meger her târına bir tâb
 Ḥarâm oldu gice tâ rûz irince dîdeme çün ḥâb
 Eger meyl eylemezseñ eyle bârî bir cevâb işrâb
 ●lup derd-i ġamîla murġ-ı dil bî-râḥat u bî-tâb
 Giriftâr oldum âḥir ol kemend-i ṭurraya ben de
- 3 İdince yâr ile aġyâr seyr-i sâḥa-i gülzâr
 Görüp ol ġoncayı ḥâr ile olmaz mı ġöñül bîzâr
 Nice murġ-ı dili bend eylemiş ol ṭurra-i ṭarrâr
 Bu gülşende nice gül-çîn-i şevk olsun bu dil-efġâr
 Gül-i ḥurşîdi eylerken sipihriñ vaz'ına ḥande
- 4 Yine murġ-ı heves zevk ile pervâz itdi a'lâya
 Benim pervâzım irmez ol perî olmuş ḥümâ-sâye
 O mâh-ı ḥüsne re'sû'l-mâl-ı ḥûbı oldu sermâye
 Girân-temkîn-i naḥvet olma pek de ey sebûk-mâye
 Degüldür süst sâķ-ı kürsî-i ikbâl pâyende
- 5 Nigâh-ı çeşm-i mesti itmede icrâ-yı şad-dikḳat
 Sihir-sâzîde eyler 'âşıķa bir demde biñ şan'at
 Nazardan sâķıṭ itme olmasun İlḥâmî bî-râḥat
 Ben itmeme iddi'â ammâ sen inşâf eyle ey âfet
 Vefâ meydânına bak var mı Râġıb gibi pâyende

[79] Tahmîs-i Ğazel-i Nâbî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Cefâ gördük o tıfl-ı nâz-perverden vefâ dırken
Bizimle 'âkıbet bîgâne çıktı âşinâ dirken
Niçün hep imtinân eyler aña cânım fedâ dirken
Raķîbîñ yanına düşmüş aña evvel gedâ dirken
Baña da hayf kim yâr olmadı pek hoş-edâ dirken
- 2 Dönüp Ferhâd'a hâlim şerbet-i cevı ile sîr olduk
Girüp de kalb-i yâre şanma kim sırr-ı zamîr olduk
Meded günden güne 'aşk ile dünyâda şehîr olduk
Ne deñlü ıztırâb itdiñse ol deñlü esîr olduk
Bulaydık 'ukde-i çîn-i cebîninden rehâ dirken
- 3 Perîşân itdi 'aqlım zülfi-veş ol tıfl-ı nâzende
'Aceb kim hem-dem ü hem-bezm olan kimdir o dil-bende
Nola bir kerre hâlim 'arz idersem ol şeker-hande
Göñül bir câm-ı jeng-âlûde döndi köhnedir dende
Zamân ile aña âyîne-i 'âlem-nümâ dirken
- 4 Aña kim bir nigâh eyler anıñla dilleşür şimdi
Efendim sevdiğim dirsem benimle kemleşür şimdi
Hemîşe bezm-i meyde yârim ile elleşür şimdi
Bizimle hep zebân-ı hançer ile söyleşür şimdi
Ser-i rehde düçâr olduğda evvel merhabâ dirken
- 5 Nola derd-i gamıyla çıksa âhım çarh-ı nüh-tâka
Ki dâ'ım münteşir olmakda 'aşkım cümle âfâka
Tekellüf eyleme İlhamî zahmet virme evrâka
Ne lâzımdır düşürmek şî'r-i Nâbî kayd-ı ıglâka
Bu gûne bî-tekellüf sâde nazm-ı dil-güşâ dirken

Taḥmîs-i Ğazel-i Mîr Fâzıl

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlûn)

- [80]
- 1 Gördüm yine bir şûḥ-ı kemân-keş ne cüvândır
Remy itmede tîr-i müje üstâd-ı cihândır
Tâtâr-ı nigâhı katı yahşî nigerândır
Tîr atmada ol kaşı kemân hey ki kemândır
Dil ğamzesiniñ oklarına şimdi nişândır
 - 2 Bahtına hevâlar yine oldı çemen-efrûz
Âmâde idüp tîr ü kemân kândîli fîrûz
Nitsün siper aña nigeḥi tîr-i ciger-sûz
Bâzûsı güzel şaştı kavî nâveki dil-dûz
Müjgânı ḥadeng-i dil ü cân kaşı kemândır
 - 3 Vardıkda ayak yerine pâ-beste vü nâlem
Bî-kuvvet-i bâzû vü bilek hayret-i ḥâlem
Üftâde-i 'aşkı olalı ebkem ü lâlem
Zih-gîr kadar oldı begim çeşmime 'âlem
Zîrâ ki seni görmeyeli ḥayli zamândır
 - 4 Ol yâ gibi ebrû ile mişliñ bulunur mı
Ol ḥalka-i gîsû ile mişliñ bulunur mı
Ol ğamze-i câdû ile mişliñ bulunur mı
Bu kuvvet-i bâzû ile mişliñ bulunur mı
Zîrâ ki ğubâr-ı kâdemiñ tozķoparandır
 - 5 Lâyık mı ki tîriñ düşe bu berr ü yabâna
Pûte yerine sînemi itdim çü nişâne
Teşrîf kıl ey kaşı kemân itme bahâne
Bâr-ı ğam ile kâmetimiz döndi kemâna
Tâķat mi gelür bu sitem ü cevre bu cândır

- 6 Zülfûñ dökelim kimseye ammâ haber itme
 Ağyâra uyup ‘âşık-ı zâra zarar itme
 İlhamî’ye çek tîr hedef kıl hâzer itme
 Tîr-i siteme Fâzıl-ı zârı siper itme
 Çekdi elini bakdı ki hep dökdiği kandır.

Tahmîs-i Gâzel-i Mâ-beynci Nâşid Begefendi

(Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)

- 1 Hilâl-ebrû-yı dildâra bağan bayrâm şanmışlar
 Alanlar mîve-i ruhsâr-ı âlin hâm şanmışlar
 O müjgân-ı ciger-dûzı gören Behrâm şanmışlar
 Şoranlar câm-ı la’lin bâde-i gül-fâm şanmışlar
 O sîmîn-sîneyi âyîne-i endâm şanmışlar
- 2 Yanup nâr-ı firâk-ı yâr ile bu cism-i dil-sûzum
 Degil gâh u gehî âhım inan her geh şeb ü rûzum
 Yanup yakılmadan saña degil mi bunca mermûzum
 Temâşâ eyleyenler şu’le-i âh-ı dil-efrûzum
 Anı âşûb-ı çarh-ı şan‘at-ı ecrâm şanmışlar
- 3 Görelden ol ruh-ı zîbâyı yandım nâr-ı hicrâna
 İder gıbtâ nihâl-i gül miyân-ı kadd-i cânâna
 [81] Efendim gel didim âh kim тұrur bîgâne bîgâne
 Bağanlar тұrra-i ham-der-ham-ı gîsû-yı cânâna
 Hemân şayd-ı dil-i ‘uşşâk için bir dâm şanmışlar
- 4 Görüp ol dil-rübâyı hem refîki olan ağyârı
 Biraz ‘uşşâkına rahm itse olmaz mı ‘aceb bârî
 Bulup bâd-ı şabâyı söyle ahvâl-i dil-i zârı
 Alanlar bûse-i gül-gonca-i la’l-i leb-i yârı
 Anı lezzetde gül-ķand-i nebât-ı Şâm şanmışlar

- 5 Yine mecbûrî oldum ‘âkıbet bir zülf-i mekkâra
 ‘Aceb mümkün midir kayd-ı halâşa var mıdır çâre
 İbâ geldi ider bunca cefâ zirâ dil-i zâra
 Nigâh-ı çeşm-i mesti şûriş-efgen ‘âşık-ı zâra
 Görenler zâhirâ bir şûret-i ikrâm şanmışlar
- 6 Yanup şem‘-i cemâl-i yâre oldum şanki pervâne
 Görenler mübtelâ olmaz mı ‘âşık böyle cânâna
 Bu şi‘r-i ter ile İlhamî başlar şanma efgâna
 Kemâl-i diğkat ile Nâsîdâ bak şâh-ı hûbâna
 Görenler la‘l-i nâbın bâde-i gül-fâm şanmışlar

Tahmîs-i Gâzel-i Nesîmî

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Hep hücûm itmededir ben gama maqlûb mıyım
 Leşker-i cevre şikâr olmağa meslûb mıyım
 Dâm-ı hicrânına şayd olmağa mağlûb mıyım
 Ağlarım her gice ben derd ile Eyyûb mıyım
 Dökerim cevri ile göz yaşını Ya‘kûb mıyım
- 2 Eşk-i fûrkat ile dîdem oluyor her gice nem
 Baña bu miñnet-i eyyâm amân virmedi hem
 Âh ile âyine-i çarhı siyâh eyler isem
 Ana rahmine düşelden beni terk itmedi gam
 Bilmezem ben bu gamıñ gözine mañbûb mıyım
- 3 Getürüp ‘âlem-i fânîde belâya tâkat
 Cânib-i Hazret-i Hak’dan gelene hem tâ‘at
 Elem ü derd-i cihân kalbime virmez râhat
 Ey baña tâlib olan derd ü belâ her sâ‘at
 Beni terk itmediñiz size maqlûb mıyım

[82]

- 4 Zevk ile itmedim ‘âlemde şafâ ben hâlâ
 Bulmadım zaḥm-i derûn-ı dile bir kerre devâ
 Dâmenimden elini çekmedi bu gam aşlâ
 Birbirinden görünür oldu baña derd ü belâ.
 Anı bilsek ‘acabâ bunlara merğûb mıyım
- 5 Nâr-ı fûrkat nice bu sînemizi dağlamasun
 Gözlerim yaşı şular gibi nice çağlamasun
 Yârdan gayriye İlhamî de bel bağlamasun
 Ey leb-i gönca Nesîmî nice kan ağlamasun
 Dest-i cevriñle bu gerdiş beni mektûb mıyım

Tercî‘-i Bend

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

I

- 1 Ne işler itdi bak baña sitem-meşreb o cânâne
 Ki şem‘-i ‘aşkına yanmakla oldum şanki pervâne
- 2 Hele hiç görmedim bir lutfını çarḥıñ daḥi baña
 Hemîşe kahrını çekmege oldum şanki dîvâne
- 3 Benim ‘arz eyleyen hâl-i perîşânım o cânâna
 ‘Aceb rahm eyleyüp gelmez mi ol gaddâr îmâna
- 4 Kâfesinde bülbülüm gûyâ elim irmez gülistâna
 Kâpandım Pîr-i Ken‘ân gibi gûyâ beyt-i ahzâna

II

- 5 Hayâli karşıma gelse dökilür dîdeden nemler
Gülûn şevkiyle feryâd eyleyüp murğ-ı dilim iñler
- 6 Kıyâs itme ki ol şûh-ı cefâ-cû merhamet eyler
Ki evrâk-ı vefâ-yı mihri kim okur ya kim diñler
- 7 Niyâz itdikçe ben yâre o 'aksine cevâb eyler
Hudâyâ gitmesün boşa çekilen bunca emekler
- 8 Kâfesinde bülbülüm gûyâ elim irmez gülistâna
Kâpandım Pîr-i Ken'ân gibi gûyâ beyt-i ahzâna

III

- 9 Niçün eylersiñ ey dilber işiñ cev r ü 'azâb oldu
Hakîkatde dönüp Mecnûn'a hâlim pek harâb oldu
- 10 Seniñ vaşfiñ güzeller içre hem 'âlî-cenâb oldu
Güzellik çağını bilmez misin 'ayn-ı serâb oldu
- [83]
- 11 Yanup 'aşk âteşinde cism ü cânım da kebâb oldu
Unutduñ mı anı farz idelim rûz-ı hisâb oldu
- 12 Kâfesinde bülbülüm gûyâ elim irmez gülistâna
Kâpandım Pîr-i Ken'ân gibi gûyâ beyt-i ahzâna

IV

- 13 Bizimle kemleşüp ağıyarı ol meh-pâre yâr itmiş
Geçen hep mâ-cerâyı cümle inkâra karâr itmiş

- 14 Mey ile sâz-ı muṭrible hemân def'-i ḥumâr itmiş
Vefâsız bir gülün şevkiyle gönlüm âh u zâr itmiş
- 15 Bizi terk itdigin izhâr idüp aġyârı yâr itmiş
Bu İlḥâmî'yi aġyâra kıyâsen i'tibâr itmiş.
- 16 Kâfesinde bûlbûlüm gûyâ elim irmez gülistâna
Kâpandım Pîr-i Ken'ân gibi gûyâ beyt-i aḥzâna

Güfte-i Şarkı

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Yazıldım âh ocaġ-ı defter-i 'aşka çerâġ oldum
Hele ben bu sarây-ı 'aşkda şâhib-ocaġ oldum
Murâdım sînem üstinde seni şarmaġdı dâ'im âh
Felek ayırdı şimdi dilberâ senden ıraġ oldum
- 2 Tebessümle nigâhın baña gülzâr-ı melâḥatdı
Cemâlin görmek 'ömrüm varı gûyâ 'ayn-ı râḥatdı
Efendim ḥasretiñle intizârın başka ḥâletdi
Felek ayırdı şimdi dilberâ senden ıraġ oldum
- 3 Atıldım bir yaña ayrıldım artık yüzi mâhımdan
Feleklerle melekler aġlar oldu ġamlı âhımdan
Bu ḥasret başıma geldi yine kendi günâhımdan
Felek ayırdı şimdi dilberâ senden ıraġ oldum
- 4 Eserseñ ey şabâ bir kerre semt-i kûy-ı dildâra
Kırık bir kaġıdı gelmez mi âyâ yok mıdır çâre
Nic'olur ḥâli İlḥâmî'niñ âyâ yanrnada nâra
Felek ayırdı şimdi dilberâ senden ıraġ oldum

[84] Velehû Mukatṭa'ât

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Bu fânî devletiñ zıll-i hayâl olduğunu fehm it
Şakın mağrûr olup fahr u mübâhât eyleme aşlâ
- 2 Bu bir çarḥ-ı felekdir kim fenâ bulmaktadır dâ'im
Hemân ancak olan bâkî Cenâb-ı Hazret-i Mevlâ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Kalmadı şabırım hemân yâri der-âgûş eyledim
Hışm ile bakdıkda 'aql u fikri bî-hûş eyledim
- 2 Meclis-i agyârda gördükçe ol meh-pâreyi
Derd-i fûrkatle nice câm-ı elem nûş eyledim

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Miyân-ı nâzûk-i yâri hilâle beñzetdim
Çemende bülbüli hayretle lâle beñzetdim
- 2 Görince Şarıkaya içre rûy-ı dildârı
Güneş içinde anı nev-nihâle beñzetdim

Bu Şarıkaya Üsküdâr'da Çamlıca ve Kısıklı câddesindedir ki muḳad-demâ orada kaşr-ı hümâyûn var imiş.

Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 'Aqlımı aldı benim ol kâmet-i 'ar'ar gönül
Bu maḥabbet bir belâdır 'âlemi şarşar gönül
- 2 Biñ beyit nazm eyleseñ bilmez yine ol bî-vefâ
Bîhude evşâf-ı yâri eyleme defter gönül

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Gel ey dil başla bûlbûl-veş hemân âh u figân eyle
Ġamiñla yanrnada kül oldum 'ömrüm bir amân eyle
- 2 Bize hoş geldi her tarz u edâsı ol perî-rûyuñ
Kadem baş gülşene 'uşşâkı cânâ şâd-mân eyle

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 İdince raķş o meh-rû dökilür kâkülleri tel tel
Lebim ruḥsârın ister bâzûlar dir şevķ ile bel bel
- 2 Baķup bir âşinâlık eyledim ol âfet-i cânâ
Daḥi 'aşķ 'ilmini öğrenmemiş ṭurmaz baķar bel bel

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlûn)

- 1 Sevdâ-yı mahabbet hele tâ başdan aşıkdır
Zîrâ ki gönûl kâkûl-i yâre tolaşıkdır
- 2 Lutf eyle meded kılma hâzer benden efendim
Dilberler ile yıldızımız pek barışıkdır

Velehû

(Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilûn)

- 1 Bakmasun mir'âta ol ruhsâr-ı âlin görmesün
'Âşık olur hüsne kendi cemâlin görmesün
- 2 Yakdı hicrân âteşine oldu bize olacak
Yanmasun bârî o meh kendi hayâlin görmesün

Velehû Matla'

(Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilûn)

Kaçma 'âdetdir gezinmek 'âşık ile kol kola
Adımız sultân idi biz de kûl olduk bir kula

Velehû

(Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilûn)

'Aşkımız bâzârı var şimdi yine bir mâh ile
'Ömrümüz böyle geçer mi yohsa derd-i âh ile

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Sînemi sûzân iden hep intizârîñ kârıdır
Didiler cevri eylemek 'uşşâka anıñ kârıdır^{***}

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Şanma kim yârîñ hayâlî dîdeden bir ân geçer
Dilberinden geçmez 'âşık da begim cândan geçer

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Böyle dâ'im fûrkat ile âh u zârı çekmeden
Taş çekmek ehven idi kahr-ı yârî çekmeden

Velehû Kıt'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Kimdir ol kim mey-i şâdiyle olup şîrîn-kâm
Aña hamyâze-i gam olmaya 'ârız encâm
- 2 Mest-i şahbâ-yı meserret olanıñ hâli budur
Gâh peymâne çeker gâh humâr-ı âlâm

Kıt'asını yazmış ve bu kıt'anıñ zîrine "kelâmım hatm oldu" kelimâtını tah-
rîr buyurmuş ve bi-hikmetillâhi Ta'âlâ bu kelâmdan 'inde'l-hisâb târîh-i
rûz-ı rustahîz-i şehâdeti olan biñ iki yüz yirmi iki senesi çıkmışdır.

[86] Sultân Maḥmûd Hân-ı Şânî-i ‘Adlî-i Ğâzî

Taḥmîs-i Ğazel-i Cennet-mekân Sultân Selîm Hân-ı Sâlis

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Söylesem derd-i derûnum baña cânân ağlar
Râzırnı eylese gûş bülbül-i ḥandân ağlar
Bâğ-ı cennetde olan ḥûrî vü ğilmân ağlar
Rûz u şeb dîdelerim derd ile hep kan ağlar
Vâkıf olan benim esrârıma her ân ağlar
- 2 Oldı âvâre dil-i baht-ı siyeh mesdûdum
‘Âkıbet cânıma kaşd itdi benim maḥsûdum
Kemligim yok idi bir zerre bilür ma‘bûdum
Kimse fehmi itmedi ḥayfâ ki nedir maḥşûdum
Gice gündüz ne içün gözleri her ân ağlar
- 3 İşte ben gitdim idüp terk ile hep cân u teni
Eyledim Hakk’a ḥavâle baña kemlik ideni
İntikâmım komaya Hazret-i Allâh-ı Ğanî
Dâğ-ı sînem göricek ḥûn ile âlûde beni
Raḥm idüp ḥâlîme ezhâr-ı gülistân ağlar
- 4 Gûşe-i ğamda figân eyler iken zâr u ğarîb
Çokdi birden başıma çünki o ğaddâr raḳîb
Destini şaldı girîbânıma bâ-ḳahr u ğazîb
Göricek derd-i dil-i zârımı raḥm itdi tabîb
Didi ey ḥaste-i hicrân saña dermân ağlar
- 5 Kılmadı va‘de vefâ itmedi ‘ahd ü peymân
Hele raḥm eylemez aşlâ baña ol âfet-i cân
Feleğin çarḫı bu dem ‘aksine itdi devrân
Kaşd ider cânıma itdiklerim eyvâh iḥsân
Böyle bî-çâre görüp ḥâlîme yârân ağlar

6 Hâk bilür istemezem kimseye renc ü bühtân
 Ne idi cürmüm eyâ çarh-ı denî kec-devrân
 Ğam degil bilmez ise derd-i derûnum yârân
 Fehm ider niyyetini kalbimiñ ehl-i 'irfân
 Baña yârân degil belki bu devrân ağlar

7 'Adliyâ âh idegör geldi firâk eyyâmı
 Kalmadı ağlamadık gûş iden ol âlâmı
 Şerbet-i câm-ı şehâdetden içüp gül-fâmı
 Derd ile rûyuña bakdıkça seniñ İlhamî
 Gerçi handân olur ammâ cigeri kan ağlar

[87]

Velehû Ğazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Mübtelâsı oldığım ol nev-cüvân bilmezlenür
 Bir tecâhül gösterür gaddâr-ı cân bilmezlenür
- 2 Bir kuşûrum yoğ iken bîgânelik tarzın tutar
 Bilmezem niçün o mahebûb-ı cihân bilmezlenür
- 3 Leblerin bûs itmek içün niyyetim 'arz eylesem
 Ülfeti ketm eyler elbette yamân bilmezlenür
- 4 Ğamzesi tîri bilür bir bir gönülden geçdigin
 Lîk ol kaşı kemânım ân-be-ân bilmezlenür
- 5 Çarhda hüsn-i vefâ yokdur bilür cânân âh
 İttibâ' eyler aña ol dil-sitân bilmezlenür
- 6 Ta'n-ı a'dâdan ğam u bîme maḥal yok 'Adliyâ
 'Aşkıñ inkâr eylemem lâkin cüvân bilmezlenür

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Yâ Resûlallâh bu 'abd-i 'âciziñdir pür-kuşûr
'Afv ile cürmüm kerem kıl nuşrete lutf-ı vüfûr
- 2 Eyle 'âciz ümmetiñe kıl şefâ'at serverâ
Kaşdı hıdmetdir ider sâyeñde elbette zuhûr
- 3 Ümmet-i merhûmeyi a'dâya gâlib olmağa
Kıl şefâ'at dergeli-i Haq'dan ilâ yevmi'n-nuşûr
- 4 'Âcizim ey pâdişâh-ı mürselîn ü enbiyâ
Merhamet kıl 'Adlî'yi bu vechile kıl pür-sürûr
- 5 Ey Habîb-i Kibriyâ ey pâdişâh-ı pür-vefâ
Düşmeni mağhûr kıl bed-hâh-ı dîni eyle kûr

Şehzâde Cem Sultân

Şehzâde Sultân Cem İbni Fâtih Sultân Mehmed Hân

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dil helâk eyler güzel hançer çeker cân üstine
Gör ne hûnîdür ki kan itmek diler kan üstine
- 2 Gel getir hattuñ hayâlini bu yanmış sîneme
Sebze 'âdetdür konur çün tâze biryân üstine
- 3 Didim ey cân çün lebûñ cândur baña bir bûse vir
Gül gibi kıldı tebessüm didi kim cân üstine

- 4 Dilde ğamzeñ oķı var iken ğamuñ gönderme kim
 Kõnmaķ olmaz dõstum mihmân mihmân üstine
- 5 Didim ey cân kaçma Cem'den hâcıdır ğuldi didi
 Gerçidir gerçi virürler cânı 'irfân üstine

و له

وله

دریغ درهوس این عمر بیوفا بگذشت
 مکرکه باد هوا بود در هوا بگذشت

چو برف بر سر کوهی نشسته موی بسر
 بسر گذشت نظر کن ز سرچها بگذشت

غلام همت آنم درین جهان که نکرد
 نظر بخانهء کیتی وزین سرا بگذشت

هوا و بوالهوس تابکی بکو ای جم
 رسید مدت پیری دم صبا بگذشت

وله ناتمام غزل

کجائی ای که رویت همچو ماهست
 فدای خاک پاین هر چه ماهست

تو رفتی امدم من بر هلاکم
 بیا ای دوست ورنه رفتم از دست

تو سرو راستی رستی ز آسیب
 هرا نکور راست باشد ازیدی رست

وله

که می گذشت کپ بوی بهار می آید
 زلاله زار مکر کلغزار می آید

دلم زروضهء کویت فغان کنان برسید
چو مرغزار که از مرغزار می آید

چه باک بهر کلشن بلبلان اگر خیزند
هزار اگر برود صد هزار می آید

چو بیدلی که ز داغش نشانه بردل نیست
ز قبر روز جزا شرمسار می آید

وله

ای غنجه لب قد تو چون منتها بر آید
هم سروها بروید هم لاله ها بر آید

هر کس شبی بفکر خورشید که بر آید
ما تاسحر برانیم بازار کجا بر آید

خط رخت اجل را آخر به پیش آورد
کرچه مثل بر آنست مرک از قفا بر آید

چندانک مهر خود را سنجد بکفه زر
هرگز نمی تواند باتو برابر آید

او در سرانشته عالم ازو بغوغا
آه آن صنم خرامان کر از سر بر آید

کراز جفا بمزم بعد از هزار سالی
از خاک تربت ما بوی وفا بر آید

ای غقره از جفا ید دارم دفینهء چند
بشکاف سینهء جم بنکر چها بر آید

وله

سیمین تنانکه طعنه بروی قمر زدند
جمله به پیش حسن تو برخاک سر زدند

شادم از آنکه روز قیامت نشان ماست
ان غمزه ها که تیر بلا بر چکر زدند

بگذشتند تا بقدم همعنان شوند
آهتر بیای سرو و صنوبر بتر زدند

بانك اجل ز قافلهء عشق در رسید
هان ای جم فتاده که طبل سفر زدند

وله

اگرچه عمر به نیکو لباس می ماند
چو کو تهی شکر بر لباس می ماند

بیار باده که آخر خراب خواهد شد
اگرچه عمر بمحکم اساس می ماند

ازان چو خوشه دلم کشت پاره پاره غم
خیال شکل هالالت بداس می ماند

قد ضعیف من اندر میان سیل سرشك
درون نیل بمیل قیاس می ماند

لبت ز خقهء یاقوت بر ز جوهر پاك
جم شكسته بجوهر شناس می ماند

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlûn)

Çeşmân-ı siyeh-mestine üftâde göñüldür
Ebrûlarınıñ da hedefi sîne-i güldür

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Oldı gonca yüzüne zülfün nikâb
Şan nihân oldı yolında âfitâb
- 2 Dil cefâdan kaçdı vardı kûyuña
Cennet içre bildi kim olmaz 'azâb
- 3 Cân yırüp sırr-ı dehânuñ remzini
Leblerinden şorarım virmez cevâb
- 4 Kapuña yüz sürdigim gören didi
Levha-i zerle ne zeyn olmuş bu bâb
- 5 Cân-ı Cem yoluña olmuşdur fedâ
Söz budur vallâhu a'lem bi's-şavâb

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Çün garîb-i hüsndür Cem hâlini hâlüne şor
Hâlini bilmez garîb olanlaruñ illâ garîb

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Çün öper her nefes ol la'l-i şeker-bârı kadeh
Rûzgâr eylese toprağımızı bârî kadeh

وله

ساقی قدح بدور بیاور زمان خوشست
دوری رسدکه برگذرد هم زمان ما

۱۹۵۱

Nâkış Gazel

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'îlû Fâ'ilün)

[90]

- 1 Taşlarla döğünüp yürür âb-ı revânı gör
Raḥm eyledi bu ḥâlîme kevn ü mekânı gör
- 2 Tağlar başında ebr-i felek ağlayup gider
Yanınca ra'duñ itdigi âh u fiğânı gör
- 3 Çâk eyledi yaqasını derd ile şubḥ-gâh
Çarḥuñ şafaḳ yerine ya dökdiği kanı gör

Velehû

(Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün)

- 1 Tâc u kabâyı terk idüp 'uryân olayım bir zamân
Ġurbetde seyrân eyleyüp mihmân olayım bir zamân
- 2 Çeng ü rebâbuñ şoḥbeti muṭrib tamâm oldu hemân
Bezm-i belâda ney gibi nâlân olayım bir zamân
- 3 Geh düşünüp gâhî ṭurup geh gülüben gâh ağlayup
Geh kan yudup ser-ḥoş olup sekrân olayım bir zamân

Birâderi Bâyezîd Hân'a Gönderdikleri Müfreddir

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Sen pister-i gülde yatasın şevk ile handân
Ben kül döşenem külhan-ı miñnetde sebeb ne

Cevâb-ı Bâyezîd Hân

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

1 Çün rûz-ı ezel kısmet olunmuş bize devlet
Takdîre rızâ vermeyesin böyle sebeb ne

2 Haccu'l-haremeynim deyü ben da'vâ kılırsın
Bu saltanat-ı dünyevîyi bunca taleb ne

Velehû Sulţân Cem

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Oldı yüzüñüñ burka'ı ol zülf-i semen-sâ
Sübhanê kadîren ce'ale'l-leyle libâsâ

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Kopardur başıma kıyâmet âh
Ne belâdur bu kadd ü kâmet âh

2 Devletimdir vişâl-i yâr ammâ
Baña yâr olmadı o devlet âh

3 Baş kımağ pâyûña sa'âdetdür
Lîk yok başda bu sa'âdet âh

4 Hatt-ı tezvîrine kaşı şâhid
Gör ne egri kıılır şehâdet âh

5 Çünkü zulmi yine sen eylersün
Cem kime eylesün şikâyet âh

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilû Fâ'ilün)

1 Ol dem kanı ki Ka'be-i kûyuñ mekân idi
Ârâm-gâhı göñlümün ol âsitân idi

2 Ol dem kanı ki sebzelerin tâze tutmağa
Ol gülsitânda yaşlarım âb-ı revân idi

3 Ol dem kanı ki sâye-i perr-i hümâ gibi
Zıll-ı zâfîl-i gerd-i rehûñ sâye-bân idi

4 Ol dem kanı ki murğ-ı dile âsitân gülün
Her gûşe-i müşerrefi bir âsitân idi

5 Ol dem kanı ki mesken idi işigün Cem'e
Hayfâ ki geçdi bilmedik ol hoş zamân idi

[91]

وله

کفتمش تیری زدی پرسینه گفت اری دکر
ای شکر گفتار من بالله گفتاری دکر

ای قامت کر قیامت نیست رفتن این چنین
 زود میرو هم چومن پیش تو بسیاری دگر
 کر کشش صدفبار جم یارا کویدت صد بار او
 ای صنم باری دگر یاری دگر باری دگر

وله

رسید از دیدن تو دیده را نور
 ز چشم نیکو آنت چشم بد دور
 چو بر خاک رخت افتاده خورشید
 برآمد نعرهء نور علی نور

وله

چو شود در من ترا ظاهر
 نامه عاجز ازو قلم قاصر
 هم چو من کدای بی سرو پا
 کی خطوری کندبران خاطر
 بی نوایی جم مکن تعییب
 بی نوائیست کار هرشاعر

وله

کر عیان سازم ترارا از نهان خویشتن
 شمع وش خود را بسوزم از زبان خویشتن

وله

ای دلبر مه پیکر فریاد ز دست تو
 وی هی صنما کافر فریاد ز دست تو
 من بهر تو افتادم آواره و ناشادم
 هرگز نکنی بادم فریاد ز دست تو

بهرتو همی بویم آواره همی جویم
هرجای همی کویم فریاد ز دست تو

هرکس ز تو کیردنور ددر هجر منی مهجور
سوزد چو چراغ از دور فریاد ز دست تو

در حشر چو بر خیزم کریان تو بکریزم
یر دامننت آویزم فریاد ز دست تو

جم بهر تو در دام است از جام تونا کام است
دیوانه و بدنام است فریاد ز دست تو

وله

سرو تو همیشه نوجوان به
اشکم بر هست چو جوروان به

برکردن غمزه زلف بفکن
درکردن دزد ریسمان به

سایه بفکن ز زلف برخال
سلطان حبش بسا بیان بخ

بیماری آن دو زلف شادم
حالم همه دم چو ناتوان به

چون خاک شوم ز پهلوی ما
پیش سک کوید استخوان به

باناله خوشش جم همیشه
بلبل همه دم چو در فغان به

وله

چون دامننی ندارد پیراهن غریبی
چون دانهء بکیرد از خرمن غریبی

خواهی اکر بدانی احوال دردمندان
یکسو نظر بینداز از روزن غریبی
کس ماتمش نکیرد جز طالع سیاهم
مسکین جم از بیرد در مسکن غریبی

[92]

Şehzâde Sultân Cem'in Firengistânda Söylediği Hasb-i Hâldir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Câ'm-ı Cem nûş eyle ey Cem bu Firengistândur
Her kuluñ başına yazılan gelür devrândur
- 2 Ka'betullâh'a varup bir kez tavâf eyledigüñ
Biñ Karamân biñ 'Acem biñ mülket-i 'Oşmândur
- 3 Çok şükür Allâh'a kim geldik Firengistâna şağ
Sağlığınca her kişi nefsince bir sultândur
- 4 Furşatı fevt eyleme 'ayş eyle sür zevk u şafâ
Kimseye bâkî degül devrân bu dünyâ fândur
- 5 'Ayş kıl bu şehrde şehzâde-i Efreng ile
Kim be-gâyet nâzenîn ü server-i hûbândur
- 6 Serv-kad sîmîn-beden maḥbûb-ı Efrengî güzel
Ay ile gün ḥüsninüñ 'aşkında ser-gerdândur
- 7 Saña bu ḥüsn ile şehzâde sâğar şundığı
Taht-ı çîn mülk-i Yemen İrân ile Tûrândur

- 8 Pâdişâhlık bundan özge olamaz şehzâde Cem
Hâtıruñ hoş eyle câm iç meclis-i rindândur
- 9 Minnet ol Allâh'a kim tapuña dâ'im husrevâ
Hûblar bân oğlu bânlar lûtfuña hayrâñdur
- 10 Sağlu şollı baş urup ayağuña düşenleruñ
Her biri mülk-i Fireng'üñ birine bir bândur
- 11 Çalınur ceng ü def ile erganûn kânûn-mişâl
Ney girîvinden Firenkçe ser-be-ser efgândur
- 12 Hûblar kendü dilince nağmeler âğâz ider
Rağş ile reftâr idenler hûrîdür gılmândur
- 13 On iki bân oğlu bân karşıuñda altun câm çeker
On sekiz sâkî bu meclisde güzel devrândur
- [93]
- 14 Cümlesi zerrîn-kemer altunlu dîbâlar ile
Başları zerrîn-külâh hem kolları 'uryândur
- 15 Şehd ile sükker nebât-ı kând ile hürmâ-yı ter
Nuğl için envâ'-ı ni'metler bile çendândur
- 16 Sükkerî sūd ile yoğrulmuş simîdden külçeler
Tâze bâdemler anuñ üstinde kim erkândur
- 17 Elma var emrûd u nârenc ü turunçlar bî-hisâb
Funduğ u kıysı vü 'unnâb u çiçek reyhândur
- 18 Karşuña bân-zâdeler el kavşurup karşı turur
Bezm-gâhuñ cennetü'l-me'vâ yeruñ bûstândur

- 19 Yedi yıllık kaynamış şafî şarâb-ı la'î-i nâb
Sâkî-i sîmîn elinde her taraf rindândur
- 20 Bunlar ile ey cûvân şehzâde Sultân Cem saña
Bir gice zevk eylemek her şeylere rüchândur
- 21 Husrevâ gönlünü hoş tut 'ayşa meşgûl ol müdâm
Çünkü bu dünyâ evinün âhîri vîrândur
- 22 Hükûm idenler bu cihân mülkine şark u garbdan
Ger Süleymân ger Sikender cümlesi mihmândur
- 23 Pâdişâh oldur ki hergiz zâtına irmez zevâl
Şahh-ı bâkî kâdir ü hallâk-ı ins ü cândur
- 24 'Âlemi bir emr ile var eylemek hükmindedür
Yine bir emr ile yoğ itmek aña âsândur
- 25 Vir şalâtı Muştafâ'ya tâ ki Hakk âzâd ide
Şol yigidler kim Fireng'de bend ile zindândur
- 26 Yürî var ey Bâyezîd sen süregör devrânunu
Saltanat bâkî kalur dirlerse bu yalandur

Şehzâde Sultân Korkud

Sultân Bâyezîd Hân Şehzâdesi Harîmî Tahalluş İden Sultân Korkud

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Hasret-i derd-i ruhuñla lâle-i nu'mânî gör
Baş açık abdâl olup beline yaprak bağlanur

[94]

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Tûtiyâ-yı hâk-i pâyuñdan iden kaṭ'-ı nazar^{١١١}
İki gözümse gerekmez çıksun ey nûr-ı başar

Şehzâde Sultân Süleymân Çelebi

Şehzâde-i Kebîr-i Yıldırım Bâyezîd Hân Süleymân Çelebi Der-Za-
mân-ı Hülûl-i Nefes-i Vâpesîn

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Dirîgâ nefs elinden neng ü nâmı pâ-y-mâl itdim
Şarâb-ı âle beñzetdim içüp kanım vebâl itdim
- 2 Nice zârîlîğ itdim bâğ u râğ-ı mülk ü devletde
Ben ol zünbûra döndüm kim ne mûm itdim ne bal itdim
- 3 Girüp hammâma halvet pûtesinde cân-güzâr oldum
Zerim kâl olmadı nâ-puhte kaldım nice kâl itdim

Şehzâde Sultân Cihângîr

Cihângîr Câmi'î Şâhibi Şehzâde Cihângîr-i Şemsî İbni Kânûnî Sultân
Süleymân Hân

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 'Aql u fikrim târumâr iden o gîsûlar mıdır
Yoħsa ruħsârũdaki bu ħâl-i hindûlar mıdır
- 2 Dir gören müjgânlarũ altındaki çeşmânuñı
Ĥançer altında yatur şayd olmuş âhûlar mıdır

Velehû Ez-Ġazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Ser-be-ser vâdî-i gûlzâr-ı maħabbetde bugün
Bûlbûli mest iden ey ġonca-dehen rûyuñdur
- 2 Beni katl itmege kaşd eyler imiş ġamzelerũ
'Âşık öldürmek ezelden bilinen ħûyuñdur
- 3 Niçe biñ bendeñi sen dâm-ı belâya şalduñ
Bend iden Şemsî'yi zûlfũdeki bir mûyuñdur
- 4 Özenürmüş ne 'aceb uçmaġa kûy-ı yâre
Çeken ey dil seni ya ħâküñ ü yâ şuyuñdur

Şehzâde Sultân Şâhî

Şehzâde Şâhî Bâyezîd İbni Kânûnî Sultân Süleymân Ĥân

مفرد

اگر تخت سلیمانی میسر میشود مارا
نه تیغ قهرمانی برکشایم روی غزارا

وله

١١٥١

دردوبلاوغم شد حاصل مران کردن
یارب چه چاره سازم شد حال مادکرکون

[95]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Derd-i hecrüñle şehâ hâl dige-gûn oluyor
Dil perîşân u gözüm kâsesi pür-hûn oluyor

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Vuşlat elden gidiyor bir nice handân olsun
Dem-i fûrkat geliyor ney gibi nâlân olsun

Kıt'a

(Mef'ûlû Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

1 Bulunmadı bir destim alur dünyede hayfâ
Tutdum yüzimi tapuñ ey Hâzret-i Mevlâ

2 Nâm ile nola Şâhî isem lîk kapuñda
Bir bende-i hûram ki bulunmaz baña hemtâ

Gazel

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Nideyin zâyî‘ idüp tûl-ı emelle nefesi
Kalmadı zerre kadar dilde bu dünyâ hevesi
- 2 İzîrâbı kı ki ey murg-ı revân seyr eyle
Eskiyüp işte harâba varıyor ten kafesi
- 3 Kâr-bân-ı reh-i ilclm-i ‘adem menzilinüñ
Tökunur oldu dilâ sem‘ime bâng-ı ceresi
- 4 Gâfil olma gözüñ aç dîde-i Hak-bîn olagör
Hôr görme has u hâşâk ile mûr u megesi
- 5 Şâhî-i bî-dil ü bîmâr u güneş-kâra ne gam
Sen olursañ eger ey lutf-ı Hudâ dâd-resi

Şehzâde Sultân Muştafâ

Şehzâde-i Kânûnî Sultân Muştafâ-yı Muhlîşî-i Şehîd

Kıt‘a

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Mû-be-mû gîsûlaruñ kılmış ihâta gerdenüñ
Mâh-tâbı şanasın kim kaplamışdur hâleler
- 2 Bağrımı pergâle pergâle kılupdur tîg-ı gam
Muhlîşâ çeşmimden akan kandur ol pergâleler

Gazel

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Rif'at isterseñ eger mihr-i cihân-ârâ gibi
Sür yüzüñ her gün yere eyle tenezzül mâ gibi
- [96]
- 2 Hoş kaba yeldür degül bâkî bu nakş-ı rûzgâr
Fîl-meşel dünyâ mişâl-i 'âlem-i rû'yâ gibi
- 3 Sûzen-i müjgânlarından geçmedi dil riştesi
Yolda kaldım ey Mesîhâ Hazret-i 'Îsâ gibi
- 4 Pehlevân-ı 'âlem olmuş kalb-i istignâ ile
Tôp-ı çarhı dehr elinde oynadur elnâ gibi
- 5 Kahtreden kemdür vücûduñ Muştâfâ ammâ 'aceb
Nazm idüp dürler döker tab'uß senüñ deryâ gibi

Şehzâde Sultân Mehmed

Şehzâde Câmi'î Nâmına Yapılmış Olan Şehzâde-i Kânûnî Sultân
Mehmed

Müfred

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Her kaçan ruhsârını 'arz itse dilber gül gibi
Nâleye başlar görüp bî-çâre dil bulbul gibi

Gazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ol saçî leylâ umardım baña mecnûnum diye
Gezmesün gelsün belâ tağında maḥzûnum diye
- 2 Yolına cân virmegi anuñ-çün ikrâr eyledim
Ḥabs idüp çâh-ı zenaḥdânında medyûnum diye
- 3 Umaram şî'r-i güher-bârim işitdikde nigâr
Kandedür gelsün berü ol dürr-i meknûnum diye
- 4 Dâl-i devlet ol baña yetmez mi bu dünyâda kim
Nâz ile ol çeşmi nergis baña meftûnum diye
- 5 Dildür oldur ey Meḥemmed hışm idince 'âşîka
Boynuña bend eyledim zülf-i hümâyûnum diye

Murâd Hân-ı Sâliş Şehzâdelerinden Sultân Muştafâ

Murâd Hân-ı Sâliş Şehzâdelerinden Şehîd Sultân Muştafâ'nıñ Hân-ı
İrtihâlinde İnşâd İle Ḥâcesi Nev'î Efendi'ye Gönderdiği Müfreddir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Nâşiyemde kâtib-i kudret ne yazmış bilmedim
Âh kim bu gülşen-i 'âlemde hergiz gülmedim

Şehriyârân-ı ‘Osmâniye Hâzerâtınıñ Mekteb-i Edeb-meksebe Olan Dâ’ire-i Hümâyûnlarında Yetiştirdikleri Fuzalâdan Âşâr-ı Manzûmelerine Dest-res Olunamayup Cihât-ı Sâ’irece Nâm-dâr Olan Zevâtıñ Esâmîsi

Bidâyet-i intizâm-ı enderûn-ı hümâyûndan berü ol mekteb-i edeb-meksebden gelüp geçen ‘ulemâ-yı ma’rûfe ve şu‘arâ-yı meşhûre ve zevât-ı fezâ’ il-simât-ı memdûhadan [97] mesned-i şadâreti ihrâz ve memdûhiyyetle ser-efrâz olanlardan bed’ ile nâmları şâyân-ı derc-i mecelle bulunan zevât-ı kirâmdan cild-i şânide tercemeleri meşûr olanlar içindeki erbâb-ı istikâmetiñ hayr ile yâd olunacakları mişillü tafşîlât-ı terâcim-i ahvâllerine zafer-yâb olunamayup da ba’zı âşârları olduğu ve fuzalâ vü üdebâdan oldukları ba’zı resâ’il-i vekâyî’de meşûr u mervî bulunan kapu yoldaşlarınıñ dañi ervâh-ı muqaddeselerine isticlâb-ı du‘â ve ber-hayât u ‘âfiyet bulunanları berây-ı şenâ âtîde esâmîleri derc olundu:

‘Aşr-ı ‘âlî-i Bâyezîd Hân-ı Şânî’den dâmâd-ı hazret-i şehriyârî rikâb-dâr-ı fâzıl Şofya fâtihî Yahyâ Paşa.

Yavuz Sultân Selîm Hân ‘aşrından şadr-ı a‘zam-ı eşca’ u aşdağ gâzî vü şehîd Sinân Paşa-yı evvel. Fazıl-ı ‘aşr-ı Kânûnî’den defter-dâr-ı meşhûr İskender Çelebi memlûklarından sarây-ı hümâyûna alınarak kesb-i terbiye vü kemâl itdirilen ve şüc‘ân-ı vüzerâ-yı benâmdan olan Güllâbî Paşa. Behrâm Paşa, Orus Paşa, Hüseyin Paşa, Rüstem Paşa, Kâhramân Paşa, Zübeyr Paşa, Cânfedâ Paşa, ‘Alî Paşa, Rûhî Paşa, Çerkes ‘Osmân Paşa, Temerrüd ‘Alî Paşa, Kara Muştafâ Paşa, Sefer Paşa, Şofî ‘Alî Paşa, Kapudân Sinân Paşa.

Şemsî Paşa birâderi vezîr Muştafâ Paşa, Duşakin oğlu Ahmed ve Mehmed Paşa, Güzelce Rüstem Paşa, Süleymân Paşa.

Kânûnî Sultân Süleymân Hân ‘aşrından Berberbaşı Şokullı Kara Muştafâ Paşa, ‘aşr-ı ‘âlî-i Kânûnî’den Şokullı şadr-ı a‘zam Mehmed Paşa dâmâdı silahdâr yeñiçeri ağası Ca‘fer Paşa.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Murâd Hân-ı Sâlis’den Ermenî’den mühtedî toğancıbaşı Kara Mehmed Paşa-yı fâzıl, vezîr Dâmâd Halîl Paşa, Fâzıl Behrâm Paşa.

'Aşr-ı Murâd Hân-ı Sâlis'den Hâdim Hasan Paşa, Bâlî Paşa, Hâdim İbrâhîm Paşa, Hâdim Haydar Paşa, Palak Muştafâ Paşa.

'Aşr-ı 'âlî-i 'Osmân Hân-ı Sâni'den çukadâr ağa 'Abdurrahmân Paşa.

'Aşr-ı 'âlî-i Murâd Hân-ı Râbi'den Muşâhib Muştafâ Paşa, fenn-i şi'r ü inşâdan behre-verdir.

Bunlardan Yûsuf Paşa ve Gâzî Paşa ve Mahmûd Paşa-yı 'Adnî ve Şokullu Mehmed Paşa [98] ve Şehîd 'Alî Paşa ve Çorlulu 'Alî Paşa ve Öküz Mehmed Paşa ve Mesîh Paşa ve Tayyâr Mehmed Paşa, ecâvîd-i küremâ-i sâbıkadan Hâtem, Ma'n İbni Zâ'ide ile Behrâm-ı Gûr, hulefâ-i 'Abbâsiye'den Ebu'l-'Abbâs, Melek Mühtedî, Hârûnu'r-Reşîd; Berâmike'den Yahyâ, selâtîn-i 'adl-âyîn-i 'Osmâniye'den Murâd Hân-ı Evvel-i gâzî-i şehîd, Fâtih Sultân Mehmed Hân, Kânûnî Sultân Süleymân, Murâd Hân-ı Sâlis ve Mehmed Hân-ı Sâlis ve Selîm Hân-ı Sâlis hâzerâtına yaklaşmış 'amî-mül-cûd ve'l-kerem aşhiyâdan oldukları mütevâtir ü mervîdir. Rahmetullâhi 'aleyhim ecma'in, rahmeten vâsi'aten.

'Aşr-ı 'âlî-i Kânûnî'den Güzelce Kâsım Paşa.

'Aşr-ı 'âlî-i İbrâhîm Hânî'den Şâm vâlîsi rikâb-dâr el-hâc Gâzî Paşa münşî-i bî-nazîrdir.

'Aşr-ı 'âlî-i İbrâhîm Hânî'den Hanya fâtihî kapudân-ı deryâ müşâ-rün-ileyh gâzî, şehîd Silâhdâr Yûsuf Paşa kâffe-i fezâ'il-i 'ulûma müntesib olduğu mervîdir.

'Aşr-ı 'âlî-i Mehmed Hân-ı Râbi'den rikâb-ı hümayûn kâ'im-makâmı silâhdâr-ı fâzıl ve hattât 'Abdullâh Paşa.

'Aşr-ı 'âlî-i Süleymân Hân-ı Sâni'den Mısır vâlîsi silâhdâr Hasan Paşa-yı Fâzıl.

'Aşr-ı 'âlî-i Muştafâ Hân-ı Sâlis'den hazîne kethudâsı Sâlih Paşa.

'Aşr-ı 'âlî-i 'Abdu'l-hamîd Hânî'den kâ'im-makâm-ı rikâb-ı hümayûn silâhdâr Gözüm Muştafâ Paşa 'âlim ü 'âbiddir.

'Aşr-ı 'âlî-i hümayûn-ı hazret-i pâdişâhîden Kabataşlı kîlârî Şişman Râgıb Paşa 'ulûm-ı 'Arabîyye'de fâzıldır.

Bundan Aşağısı Tarîk-i 'İlmiyyeden Olan Ba'zı Zevât:

'Aşr-ı 'âlî-i Ahmed Hân-ı Sâlis'den şeyhulislâm Mekkî-zâde Muştafâ 'Âşım Efendi'nin büyük pederi müderris Mekkî Halîl Efendi.

'Aşr-ı 'âlî-i 'Abdu'l-hamîd Hânî'den sır kitâbetinden müderrisliğe çerâğ olan hâce İbrâhîm Feyzî Efendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Selîm Hân-ı Sâlis'den sır kâtibi müderris şehîd Ahmed Fâ'iz Efendi.

[99] 'Aşr-ı 'âlî-i Selîm Hân-ı Sâlis'den kurenâlıkla berâber kahvecibaşı iken müderrislikle çerâğ olan kâdî-'asker Rüstem Efendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Maḥmûd Hân-ı Sâni'den kılârdan müderrislikle çerâğ olan 'Azîz Baba Efendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Maḥmûd Hân-ı Sâni'den hazîneli Hâce Râşid Efendi.

'Aşr-ı hümâyûn-ı hazret-i pâdişâhîden kâdî-'asker Şevkî Efendi.

Bundan Aşağısı Ricâl-i Seyfiyye ve Kalemîyyeye Dâhil Olan ve Mütেকâ'idan İmrâr-ı Ezmân Eyleyen Enderûn Fuzalâsıdır:

'Aşr-ı 'âlî-i Kânûnî'den Luṭfî Beg, Hacı Beg, Kerem Kâsım Beg-zâde Cânpulâd Beg.

'Aşr-ı 'âlî-i İbrâhîm Hânî'den bostâncılar ocağından Koniçeli Beşîr-i Lebenî hazretleri.

'Aşr-ı 'âlî-i Mehmed Hân-ı Râbi'den mazanna-i kirâmdan Arnabûd İskenderiyye'sinden kılârî diğer Südcî Beşîr Ağa hazretleri.

Muştafâ Hân-ı Sâni 'aşr-ı 'âlî'sinden Halvetî şeyhi Üsküdârî Şeyh Naşûhî Efendi hulefâsından kapu ağası çerâğı "Mekâtib-i Şûfiyye" mürettiği İbrâhîm Ağa.

'Aşr-ı 'âlî-i Ahmed Hân-ı Sâni'den silâhdâr Hüseyin Paşa.

'Aşr-ı 'âlî-i Maḥmûd Hân-ı Evvel'den kurenâlıktan tefeyyüzle devr-i menâşıb-ı celîle iden mevķûfâtî 'Abdülkerîm Begeffendi.

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâlis kurenâsından 'Azîz Begefendi.

Sultân 'Abdulhamîd Hân'ın biñ yüz toksanda sır kâtibi olup Beglerbegi Câmi'-i Şerîfi kürsisiñiñ zâhrında sağ tarafındaki dîvâra mu'allak "men fetaha lehû minkûm bâbe'd-â fetahtu lehû bâbe'r-raḥmeti" eşer-i seniyyesi levhasıñıñ kâtibi İsmâ'îl Zihnî Begefendi.

Ve bu levhanıñ hizâsındaki sırma ile işlenilmiş olan levha-i celîleniñ ressâm ve kâtibi biñ yüz toksan üçde 'Abdulhamîd Hân sır kitâbetinden darb-hâne nezâretiyle çerâğ olan aşhâb-ı hayrâtdan ahdeb-i mü'eddeb Muştafâ 'Afîf Begefendi.

[100] 'Aşr-ı 'âlî-i Ahmed Hân-ı Sâlis'den büyük pederim kahvecibaşı surre emîni Tayyâr-zâde Reşîd Efendi-zâde el-hâc Muştafâ Efendi ve biraderi es-seyyid el-hâc Hâfız 'Osmân Şervet Efendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Selîm Hân-ı Sâlis'den hazîne kethudâsı Şâlih Begefendi.

Selîm Hân-ı Sâlis hazretleri kurenâsından Halîl Paşa-zâde vâhidü'l-'ayn şehîd Ahmed Muhtâr Begefendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Selîm Hân-ı Sâlis'den münşî-i nihrîr ve târîhi bî-nazîr müverriḥ Nûrî Begefendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Selîm Hân-ı Sâlis'den İzmîd'de inzivâ vü irtihâl iden mazanne-i kirâmdan Şeyḥ 'Osmân Efendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Selîm Hân-ı Sâlis'den Halîl Paşa-zâde Kîlârî Kâmil Begefendi.

Ayaşofya Câmi'-i Şerîfi mihrâbı derûnı bâlâsında mestûr mihrâbiyye âyet-i kerîmesiniñ hattât ve kâtibi 'Abdulhamîd Hân ve Selîm Hân-ı Sâlis silahdârı fuzalâ-yı meşhûreden 'Arabî hâcesi ve huṭûṭ-ı mütenevvi'anıñ kâfesinde mâhir Arnavud Yahyâ Efendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Mahmûd Hân-ı Sâni'den hazîneli ferîk Necîb Paşa.

'Aşr-ı 'âlî-i Mahmûd Hân-ı Sâni'den hazîneli Necîb Hâce Efendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Mahmûd Hân-ı Sâni'den 'asker-i nizâmiyye-i şâhâne mîralâyı Nebîl Begefendi.

'Aşr-ı 'âlî-i Mahmûd Hân-ı Sâni'den 'asâkir-i ḥâşşa kâ'im-makâmlarından Yazı Efendi-zâde Yahyâ Begefendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den Recâ'î-zâdelerden hey'et ve hendese ve nücûm gibi fenn-i cüzviyyâtdan ba'zı resâ'il müellifi İbrâhîm Begefendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den seferli kethudâsı Emîn Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den şâhîncibaşı seferli kethudâsı Cüvân ‘Ârif Ağa.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den hazîne kethudâsı Sa'dullâh Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den hazîne kethudâsı Merzifonî Bekir Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den hazîne kethudâsı Kıbrıslı Mehmed Emîn Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den hazîne kethudâsı Bolıli Şâdık Efendi.

[101] ‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den kılâr kethudâsı Hâce Receb Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den hazîne kethudâsı iken vâlide kethudâsı olan Sakḳâ-zâde Seyyid Mehmed Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den hazîne-i hümayûn dördüncü yazıcısı Halîl Hamîd Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den baş yazıcılıktan hâne-i hâşşaya naklinden sonra sır kâtibi Muştafâ Nûrî Paşa hazretleri hazîne-dârlığını ihtiyâr iden Fâzıl Şükrî Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den kılârî Arslan Şâlih Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den çukadâr ağalıktan çerâğ olduğundan sonra devr-i menâşib-ı celîle iderek baş muhâsebe hâcresi iken irtihâl iden Hasan Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den ikinci çukadâr kılârî ‘ulemâdan Hâfız Hüseyin Ağa.

‘Aşr-ı ‘âlfî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den ‘Arabî'de me'zûn olan silâhdâr ağa tütüncisi seferlili Bekir Begefendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den kîlârî Üsküdârî çukadâr Ahmed Begefendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den Şırp üserâsından mühtedî baş çukadâr çakır şalanı sipâhî süvârî mîr-alâyılığından mîr-livâ olan ‘Arabî'de me'zûn ve muttakî Selîm Mehmed Paşa.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥânî'den Hacı Sâ'ib Paşa ‘utekâsından kîlârî Sûfî Hırşîd Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥânî'den kîlârî çukadâr Receb Ağa, kîlâr kethudâsı Nûrûddîn Ağa, silahdâr İlyâs Ağa.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den kîlârî çukadâr Halîl Begefendi, kîlârî Tâhîr Hâce Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den kîlârî kütüp-hânci Hâce ‘Abdülkerîm Efendi ve kahvecibaşı Sa'dullâh Ağa.

[102] ‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den kîlârî Hâce Velîyyüddîn Baba Efendi, hazîneli Sultân-zâde Mehmed Begefendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den seferlili çukadâr Hâce ‘Abdî Efendi, şehzâde ‘Abdulhamîd Efendi lalası kîlârî Hâfız Muştafâ Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥânî'den efendi lalası Hâfız Hasan Ağa ve efendi lalası Halîl Efendi ve tekyeci ‘İzzet Ağa.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den Câvîd Beg-zâde kîlârî Nâşîd Begefendi, kîlârî şu nâzırı Behcet ‘Alî Ağa.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den biñ iki yüz yetmiş üçde Edirne Paşa Kâpusı'nda muhterik olan beglikçi şehîd ‘İzzet Beg birâderi hazîneli Maḥrûkî şehîd Şemsüddîn Begefendi, silahdâr Emîn Ağa ve silahdâr İslâm Ağa.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den Nedîm Maḥmûd Beg-zâde hazîneli kapu kethudâsı Şevket Begefendi ve ser-mahfil İbrâhîm Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den muşâhib Sa'îd Efendi-zâde Muştafâ Beg, hazîneli haftânî Besîm Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den ‘Atâ Begefendi ve Menteş-zâde ‘İzzet Begefendi ve Buğdaycı Başı-zâde ‘Abdulhamîd Begefendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den Atapazârlı İzmîr'de medfûn ḥazîneli Şeyḥ ‘Osmân Efendi ve Daldal Ḥâfız Mehmed Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥân-ı Şânî'den Ortaköylü kîlârî çukadâr ‘İzzet Ağa, kîlârî Daldal Hasan Efendi ve Besîm Ağa.

‘Aşr-ı ‘âlî-i ‘Abdulḥamîd Ḥânî'den mâ-beyn-i hümayûn ketebesine il-hâk olunan ‘Abdulḥalîm Efendi ve Mes‘ûd Ağa ve çukadâr Ahmed Beg.

‘Aşr-ı ‘âlî-i ‘Abdulḥamîd Ḥânî'den efendi lalası ve evvelki ser-ķure-nâları kîlârî şerbetçi Edhem Ağa.

‘Aşr-ı ‘âlî-i ‘Abdulḥamîd Ḥânî'den muḳaddemâ kîlârî olup mu‘aḥḥaran taḡyîr-i nizâmât-ı sarây-ı hümayûndan şofıra ḥazîne-i hümayûn ketḥudâsı olan Büyük Şerîf Efendi.

Kezâlik seferlili olup tebeddül-i uşûlden şofıra ḥazîne-i hümayûn ketḥudâsı olan Küçük Şerîf Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i ‘Abdulḥamîd Ḥânî'den Hezâr-fen Rif‘at Efendi.

[103] ‘Aşr-ı ‘âlî-i Maḥmûd Ḥânî'den kîlârî çavuş Şâlih Efendi.

‘Aşr-ı ‘âlî-i hümayûn-ı ḥazret-i pâdişâhî'den ‘an-aşıl kîlârî ḥazîne ketḥudâsı Mehmed Şâlih Efendi. ‘Ayıntâbî Ḥâce Es‘ad Efendi-zâde dâru'l-mu‘allimât müdürü "Mülzimetü'l-Aḥlâķ" mü‘ellifi seferlili es-seyyid el-hâc Mehmed Emîn Efendi.

Hurşîd Efendi-zâde ḥazîneli İbrâhîm Begefindi gibi aşḥâb-ı kemâlât u ‘irfân, dâru'l-ma‘ârif ve encümen-i dâniş dinmege şâyân olan o debis-tân-ı ‘ulûm u ma‘ârif ve ta‘lîm-gâh-ı funûn u fezâ’ilden neş’et itmiş ve bunlardan mâ-‘adâ ḥidemât-ı mütenevvi‘ada müstaḥdem olanlardan ekşerîsiniñ yüzlerinden devlet-i ‘aliyye ve millet-i İslâmiyyeye birçok ḥidemât-ı meş-ķûre ve ḥamiyyet-i mevfûre sebķat eylemiş olduğına tevârîḥ-i vâsiķa şehâdet ider. Bu cem‘iyyet-i celîleniñ biñ iki yüz kırk iki târîḥinden bed’ ile kırk beş târîḥinde her ne vechile ise ba‘zı mertebe raḡbet ve i‘tibârdan sukût ile ḥademesiniñ nizâmât-ı sâbıkadan maḥrûmiyetleri ve kırk sekizde baķiyye-i efrâdınıñ yalnız ḥazîne ḥademeliginde ictimâ‘ıyla elli iki târîḥinde Ğalata sarâyınıñ daḡdılması ‘aşr u zamâna tevfiķan mücerred nizâmât-ı devletiñ tebeddül ve tecdîdine teba‘iyyetden neş’et itdigi bedîḥîdir. Faķať baķiyye-i

ķavânîn ü nizâmât içinde el-hâletü hâzihî hâzîne hademesi nâmıyla iki koĝuşda mevcûd olan birkaç yüz aĝa irâde-i merĝamet-mu'tâde-i hâzret-i pâdişâhîye imtisâlen hâlâ hâzîne-i hümâyûn kethudâsı bulunan Edhem Efendi hâzretleriyle ma'ârif-perverân-ı kudemâ-yı zâbitânîñ ikdâmât-ı mütemâdiye ve himemât-ı dâ'imeleriyle kesb-i terbiye vü kemâl eylemekde ise de ķavânîn-i sâbıķa ve nizâmât-ı sâlifesiniñ ba'zıları bi't-tab' müteĝayyir olduĝı emr-i celîldir.

Mekteb-i mezkûrda ta'lîm-i 'ilm ü ma'rifetle tezyîn-i hılķat ü ĥaşâ'il idenlerden terceme-i hâlleri bi'l-münâsebe mücelledât-ı sâlifede yazılanlardan bi-haķķın mesned-i celîl-i şadâret ve meşĥat ve deryâ ķapudânlıĝı ve ķâđî-'askerlik ve mu'aĥĥaran hâriciyye nezâreti ta'bîr olunan riyâset-i kitâbet ve defter-dârlik ve đarb-hâne nezâreti ve sâ'ir bunlar gibi menâşıb-ı celîle ve me'mûriyyet-i mu'tebereye irtikâ idenleriñ kâffesini tefahĥuş 'adî-mü'l-îmkân olduĝından başka taĥķîķ olunabilenleriñ cümlesini derc-i mecelleye ibtidâr daĥi nâ-ķâbil olmaĝla meziyyet-i mekteb-i mezkûrî li-ecli'l-iş-bât bu ķadar zevâtîñ beyân-ı esâmî vü âşârı kâfî göründi. Bu mekteb-i ma'âlî-meksebden tefeyyüz [104] itmiş olan birçok vüzerâ-yı benâm yüzlelerinden vukû'a gelen lâ-yu'ad fütûhât ve muzafferiyâtdan başka içlerinden müfessir ve muĥaddis ve mü'ellif ve mütercim ve münşî ve muttakî ve mürebbî ve mürşid ve mütecâsir zuhûrâ gelerek bunlardan yedi yüz târîhinden berü iktisâb-ı şöhret iden 'ulemâ ve şu'arâ-yı benâm âşârından ele geçebilenleri derc-i mecelle ķılındı.

Yavuz Sultân Selîm Hân Hâzretleriniñ Maĥallinde Muĥarrer 'Arabî Kıt'alarınıñ Li-Ecli't-Taşĥîĥ Buracıĝa Derciyle Mu'aĥĥaran Ele Geçen 'Arabî Eş'âr-ı 'Âlîleri

Yavuz Sultân Selîm Hân hâzretleriniñ Mısr'a mâlik olduklarında teb-rîķ-i muzafferiyet-i celîleleri içün ĥuzûrına dâĥil olan Mısr'îñ mezâhib-i erba'a müftîleriyle erkânına cevâben bi'l-bedâhe inşâd ve ĥitâb itmiş oldukları 'Arabî kıt'a yukarıda selâtîn-i 'Oşmâniye ĥâzerâtınıñ eş'âr-ı 'âlîleri sırasına ma'a-tercûme derc olunmuş ise de ĥîn-i tab'ında mısrâ'-ı evvel ü şâ-

nî vü şâlişde ba'zı sehv ü haṭâ görüldiğinden haṭâ ve şevâb cedvelinde gösterileceği cihetle her ne kadar burası maḥâlli değilse de bi'z-zarûre buracığa tekrâr dercine ibtidâr olundığı sırada ele geçen bir 'Arabî manzûmelerinin daḥi 'ilâvesine mübâderet olundu.

المالك لله من يخطئ بنيل منى
يردده قهرا ويضمن بعده الدركا
لو كان لى اولغیری قدر انملة
من البسيطة كان الامر مشتركا
وله
قمر يصول ولا وصول اليه
جرح الفؤاد بصارمى لخطيه
ياشعرفى بصرى ولا فى خده
انى اغار من التسييم عليه
يا طبيب لبتنا ونحن بمجلس
قام الحبيب لنا على قدميه
عجبي بسلطان يجوز بحكمه
ويجوز سلطان الغرام عليه
لولا الا له في حر نار جهنم
لعبدته و سجدت بين يديه

Yıldırım Bâyezîd Hân 'Aşrı Şu'arâsı

Cennet-mekân Yıldırım Bâyezîd Hân Hazretleri 'Aşr-ı 'Âlîsindeki Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı:

Niyâzî Çelebi:

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

- 1 Zülfûñ gicesinden başıma gün toğa yârâ
Tahkîk ise ger nûkte-i el-leyletü hıblâ
- [105]
- 2 Âhû-yı felek çarh pelenginden ümîden
Mîr-i 'alemiñ sâyesini ideli melcâ
- 3 Âhû-yı felek gördi seher şîr-i livânî
Hûn-ı cigerinden dem-i şubh oldu dem ala

Çelebi Sultân Mehmed Hân ve Murâd Hân-ı Sâî 'Aşîrları
Şu'arâsı

Çelebi Sultân Mehmed Hân ve Ebu'l-Hayr ve Sultân Murâd Hân
'Aleyhime'r-Rahmetü ve'l-Ğufrân Hazerâtı A'sâr-ı 'Aliyyesindeki Ende-
rûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı:

'İvâz Paşa-zâde Mevlûdî Meşhûr Süleymân Efendi Birâderi
'Atâyî Çelebi

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Zâhid ihlâş ile gel secde kıl işbu şaneme
Çün riyâ ile heves itme tavâf-ı hareme

Nâlî-i Kâdîm

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Nevâ-yı bûlbûli gûş eyle de gel diñle beni
Açıldı nâle vü âhımla yârûñ gonca lebi^{ñal}

Teberdâr Nihânî Haydar Baba

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Ey 'âşık-ı şûrîde kimûñ-çün bu nihâlûñ.
Besdür saña ol Hakk ile gel şâbit ü sâlûñ

Geyiklü Baba Haydar

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Qalbûñi yokla eger var ise Hakk'dan hâzerûñ
Olmasun erqam u arslan-ı 'adûdan hâzerûñ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

İtme teşvîş ü tereddüd ile qalbûñ vîrân
Olagör tekye-i ikrârda 'azîzim mihmân

Balzacı Baba Kadrî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Tevekkül 'arşasında gez yorulma
Gelür rızk-ı muḳadder aşma cânâ

Hâḳân-ı Behişt-mekân Fâtih Sultân Mehmed Hân Hazretleriniñ
'Aşr-ı 'Âlîlerinde Olan Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı:

Şadr-ı A'zamları Ğâzî Şehîd Maḥmûd Paşa-yı 'Adnî:

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Çıkdı şarâb-ı la'l-i lebi ḳan bahâsına
'Uşşâḳ nakd-i cân viriyor iştirâsına

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Gözüm yaşına rahm it sürme derden
Ki merdüm-zâdedir düşmüş nazardan

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Rûyına hâ'il olan dîde-i hûn-âbımdır
Baña düşmenlik idenler yine aḥbâbımdır

Velehû Ez-Gazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gördüğümce 'anberîn zülfin ruh-ı dildârda
Mâr-ı müşg-efşân yatur şandım bugün dildârda
- 2 Zülfüñ ey meh-rû ruhuñda çün sebep pîçîdedür
Günde yatdıkça olur kuvvet ziyâde mârda
- 3 Lâle-haddüñden meger gül reng ü bu uğrılarnış
Kim dirah̄ta şaruben gezdürdiler bâzârda

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Ger şuya bakmak ile bilinseydi sırr-ı gayb
'Adnî bakup yüzüñe bilürdi dehânuñ

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün)

Ben ol zühre-cebîne müşterîyim
Elime şunma hırşîdi kamerden

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Nûrdur nevrûzda nûr eyledim la'l-i lebi
Nûra garğ olmuşdur 'Adnî bendeññ cân u lebi

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Ben yâr kılmışam iki 'âlemde ihtiyâr
Ol kişiye cân gerek andan cihân gerek
- 2 Âh eyledikçe cûşa gelür gözlerim yaşı
Deryâ temevvüc itmege elbet hevâ gerek

Velehû Ez-Ğazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Ol serv-i mâh-çihre ki gülden yañağı var
Cân u gönülde lâleleyin mihri dâğı var
- 2 Dil murğı hâli dânesi şaydıdadur velî
Bilmez anı ki zülf-i siyâhında ağı var
- 3 Beñzetme mihr ü mâhı felekde cemâline
Tâ ki kimesne işide yerün kulağı var

Sultân Bâyezîd Hân-ı Sâni 'Aşr-ı 'Âlîsinde Sarây-ı Hümâyûn
Şu'arâsı:

Muşâhib-i Sultân Cem Sa'dî Begefendi

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Ka'be qalbim senün cemâlündür
Hacerü'l-esved anda hâlündür

- 2 Ka'be örtüsidür siyeh zülfün
Zemzem ağzuñdaki zülâlüñdür

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bülbül-i şeydâ niçün âh itmesün gülzârda
Yılda bir gül açılır ol da miyân-ı hârda

[107]

Cezerî Kâsım Paşa-zâde Mehmed Şâfi Begefendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Sünbülün her dem gül üzre târumâr olmak neden
Nergisün her gûşede mest ü humâr olmak neden
- 2 Geh cefâsı hüküm ider mülk-i dile gâhî gamı
Bir harâb-âbâda iki şehriyâr olmak neden
- 3 Haft-ı dilber-veş gelürmüş başa âhir yazılan
Şâfiyâ âyîne-i dilde gubâr olmak neden

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

Gül germ oluben çünkü saçılmasun ey dost
Şudan geçer iken daği açılmasun ey dost

Mehmed Mehdî Çelebi

Ğazel-i Mehmed Mehdî Çelebi

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

- 1 Bir gün felegûnı ıablı kim öter idi güm güm
Sincâb-ı şehâb üzre geyinmiş idi kâkum
- 2 Ben seyr-i çemenlerde gönüller idi geçtim
Câm ister idim günden çarhı şanuram ben hum
- 3 Nâ-gâh kulağıma bir zemzeme yetişdi
Her yaña nazar kıldım cân göziyle gördüm
- 4 Ol yâr-i perî-peyker o mâh-ı melek-manzar
Kim mişlin anuñ görmedi hîç bir merdüm
- 5 'Âşık ki rakîbi göricek nezd-i cüvânda
Mehdî nice ötmez o garîbûn dili düm düm

Enderûnî Ken'ân Hudâyî Beg

Enderûnî Ken'ân Hudâyî Beg'in Kerîme-i Muhtereme-i Bâyezîd Hânî
Hümâ Sultân Câmî'ine Târîhi

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Yapdı bu câmi'i Hümâ Sultân
Binti İskender-i zamân ol mâh
- 2 Hâk kabûl ide gösterüp dîdâr
Kıla mahşerde şefkat aña İlâh

- 3 Didi anuñ Hudâyî târîhin
"Mescid-i ümmet-i Resûlullâh" (912)

Amasyalı Mehmed Çelebi-zâde Enderûnî Dervîş Rahîmî Çelebi

[108]Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Nesîm-âsâ güzêr kıl gel gönül bu bezm-i 'âlemden
Nedîminden nedâmet her deminden bir nedem kaldı

Tâc-zâde Meşhûr Ca'fer Çelebi'niñ Büyük Pederi Tâcî Bege-
fendi

Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Göz yaşlu gönül zûlf-i perîşânlar içinde
Kaldım karañu gicede bârânlar içinde

Amasyalı Âfitâbî Çelebi

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yine dış yâresi var sîb-i zenaḥdânında
Yine şeftâlû yemişler gibi bustânında

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Müjeñ tîrine cân atma hedef devlet nişânıdır
Velî benim gibi hâkînüñ ol devlet nişânıdır
- 2 Yeter düşdüm ırağ ok gibi kurbân olduğum rahm it
Ham-ı ebrûlarından kim yed-i kudret nişânıdır
- 3 Zamânında bu çarhuñ çek taşarrufdan elüñ ey çarh
Yıkarlar gönlüñi pîrim ki bir gün bu da ânîdür

Ahmed Béhiştî Çelebi

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Oturacak diz-be-diz ağıâr-ı dîvüñ yanına
Tâze tâze dâğ urur 'âşıklarının cânına
- 2 Ferşinüñ bünyâdı âb u sakfınuñ bünyâdı bâd
İlticâ yeri degüldür bu felek bünyânına

La'lî Çelebi

Ez-Ğazel-i La'lî Çelebi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Zâhidüñ gönlinde cennet 'âşıkun dîdâr-ı yâr
Her kişinüñ lâ-cerem başında bir sevdâsı var

- 2 ‘Âşıkun hâlât-ı vecdin ihtiyârı şanmañuz
Dil-rübâlar şîvesi âdemde koymaz ihtiyâr
- 3 Ey muḳallid kişide âyîne şâf olmak gerek
Ḳonmaya tâ kim aña gerd-i küdüretten gubâr

[109]

١٠٩

Münîrî Çelebi

Müfred

(Mef‘ûlû Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlû Fâ‘ilün)

Dökdi cevâhirin şu gibi çeşm-i eşk-bâr
Gülzâr-ı kûyuña getürünce iki pıñar

Hilâlî Çelebi

Müfred

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Şikest olsa şurâhî câm-ı meclis ber-ḳarâr olsa
Meşeldür sâḳiyâ baş gitse ayak pâ-y-dâr olmaz

Vişâlî Çelebi

Müfred

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Ey benim gönlüm sürûrî gözlerim nûrî Murâd
Ben ḳuluñ. irgür murâda eyleme gel nâmurâd

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Virmez dil-i hamûle keder harf-ı 'ayb-cû
Hâşâk şanma baħr-ı muhîte zarar virür

Müfred

(Mef'ûlû Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

Yetmez mi temâşâ-yı cemâl el ne şunarsın
Ey 'âşık-ı miħnet-zede buldukça bunarsın

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yine ey cân-ı muşaffâ seni gördük seleme
Meclisüñ revnakısın dünyede art eksilme

Velehû Ğazel

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Bir tâze dâğ yakdı gelüp yâr sîneye
Mühr urdı geldi kendi eliyle ħazîneye
- 2 Kûyuña vardı gice saçuñ mübtelâları
Huccâc-ı Şâm şanki iri'di Medîne'ye
- 3 Çıkmaz gönülden ol şanemüñ fıkır-i ğabğabı
Şan sîb girdi şan'at ile âb-gîneye

- 4 Baħr-i tavîlde saçuñıa bir ğazel didüm
Müşġîn hať ile Şâmî yazar ‘anb’erîneye

Kâtibî Çelebi

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

Senüñ-çün döstlar baña ‘aceb cânânedür dirler
Benim-çün saña düşmenler ‘aceb cânâ nedür dirler

[110] Yavuz Sultân Selîm Hân Hâzretleriniñ ‘Aşr-ı ‘Âlîsindeki Enderûn-ı Hümâyûn Şu‘arâsının Âşâridir:

Hersek-zâde Aħmed Paşa

Fâtih hâzretleriniñ himmet-i ciân-gîrâneleriyle sekiz yüz altmış tâ-rîhinde memâlik-i ‘Osmâniyye’ye ilhâk olunan Hersek diyârı hûküm-dârının oġlu olup babasınıñ recâsıyla Fâtih-i zafer-fâyih hâzretleri hıdmetine bi'l-kabûl sarây-ı hümâyûnda tahşîl-i ma‘ârif ve kesb-i terbiye vü kemâl it-dirilerek envâ‘-ı hıdemât-ı enderûn u bîrûnda bi'l-istiħdâm liyâķati miħekk-i tecrûbeden geķirüldükden soñra şeref-i şihriyyet-i seniyyeye nâ‘iliyyetle dört def‘a maķâm-ı şadâret-i ‘uzmâya iş‘âd olunan Hersek-zâde dimekle müte‘ârif Aħmed Paşa’nının Ġrân seferinde Çaldıran muzafferiyetini müte‘âķib inşâd idüp metbû‘-ı mufahhâmı olan Yavuz Sultân Selîm Hân hâzretlerine taķdîm eylediġi neşîdedir:

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Dır‘ u cevşen rumh ile techîz olunmuşdur ġuzât
Pâdişâhım cünd ider düşmenlerini bî-sebât

- 2 'Asker-i sultânı sürdüm şâh-ı Īrân kaşına
Hamdû-lillâh kim zafer-yâb oldu hünkâr u kûmât
- 3 Hayme vü har-gâh u hemser kâr u bârın terk idüp
Şâh tahlîş eyledi cânın güç ile bâ-necât
- 4 Hağ mu'în olsun murâduñ mağz-ı i'lâ-i livâ
Kullaruñ uğruñda terk itmekle fağr eyler hayât
- 5 Pâdişâha şâh-ı Īrân eylesün rûhın fedâ
Ferz ü beydağ at u pîl şâh olsun cümle mât
- 6 Sadr-ı vaqtûñ 'abd-i mağzuñdur fedâ-yı cân iden
Hersekoğlı düşmene şunsa nola şûrb-i memât

Kara Murâd Paşa-zâde Tîğî Begefendi

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yıkar bir ayağ ile 'âlemi bilmem ne hikmet var
Şarâb-ı telh ile sâkî elinde acı kuvvet var

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Nağd-i eşk ile fakîr olmuş idim hayli ganî
Yıkdı câm-ı mey ile sâkî-i gül-çihre beni

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yitürdüm gerçi 'aklı 'aşk ile ey yâr-i sîmîn-ten
Cünûn vâdîlerin öğretti gönüm her zaman bir fen

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Rişte-i cân ile ol Yûsuf'a tâlib olanuñ
'Âkıbet seyr idesiz ipligi bâzâra çıkar

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Âhıma meyl ol eyledi servi itdim der-kinâr
'Âlem içre görmedim böyle muvâfık rûzgâr

Âl-i Benî-Hâşim'den Enderûnî Seyyid Kâsım Şehîdî Begefendi

Ez-Ğazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Şarâb-ı zehr-i telh ise baña şerbet gelür şûfî
Lebinden şunsa nâz ile geh ol sükker-zebân bûse
- 2 Tolu içdikçe la'lûnden bize bir bûse ihsân it
Bilür kim meclis-i meyde olur yâ râygân bûse
- 3 Ölürsem âb-ı hayvânûn ben adın añmayam zâhid
Viregör câm-ı la'lûnden bize ol dil-sitân bûse

Şadr-ı A'zam Hersek-zâde Alımed Paşa-zâde 'Alî Şîrî Bege-
fendi

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Naḥîf cismimi döndürdi âh u zâr yine
Görüñ beni neye döndürdi âh u zâr yine

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Eyler mi dil-i şâfî havâdiş mütekeddir
Gelmez keder âyîneye eşkâl ü şuverden
- 2 Düşmen daḥî 'aciz üzre olan ḥaşmına kıymaz
Âsûde ider âdemi teslîm-i ḥatardan

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Âhuñdan eyle murg-ı felek âşiyânesin
Mecnûn gibi belâda gönül bul nişânesin
- 2 Merdüm degil misin gönül aldanma ki şaḥın
Şayyâd-ı âlemüñ görüben dâm u dânesin
- 3 Bir bûseye kim biñ dil ü cânın bahâ deger
Gördüñ mi şîr-i pâyna yârüñ bahânesin

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 'Aşkî kim eyledi ta'lîm 'acebâ Mecnûn'a
Kim ola hikmeti tefhîm iden Eflâtûn'a
- 2 Göreyin o güneşe mihr-i felek beñzer mi
Çıkayın nâle kemendiyle bugün gerdûna

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)

Gavgâ-yı şeb-i gamze-i hûn-rîz bitmedi
Uyhuya varmayınca güzel fitne yatmadı

Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Bir saçî leylâ kaşı yâ kirpigi ok nâgehân
Aldı benden 'aql u fikr ü kalbî ol ârâm-ı cân

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Leb-i dilber var iken bâdeye meylim yok hiç
Şûfiyâ dâne-i engûr saña ez de şuyın iç

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)

Hâsiyyet-i meyi baña şor yoksa mey-fürûş
Sâkî ne bilür ol daği elden alur şatar

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

'Âşıkılarınuñ defterini açup okursun
Beñzer kuluñı bir gün efendi okudursun

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Şükûfe akçesin bâd-ı hazân almış çürütmişdi
Bahâr eyyâmı kesdürdi şabâ eşcâra yaprakdan

ẖanûnî Sultân Süleymân Hân Hazretleriniñ 'Aşr-ı Âlîsindeki
Enderûn-ı Hümâyûn Şu'arâsı

Muşâhib Şemsî Paşa

Ṭavâ'if-i hüküm-dârân-ı sâlîfe-i İslâmiyyeden Âl-i İsfendiyâr'dan
Kızıl Ahmed nâm ümerâ neslinden sâhil-i Üsküdâr'da Balaban İskelesi'ne
civâr olup kendi ismine mensûb olan türbesinde medfûn müşâhib Şemsî Pa-
şa'nıñ. ẖanûnî hazretleriniñ in'âmât-ı hümâyûnlarına teşekküren inşâd ve
taqdîm itdikleri kıt'adır:

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Hezâr mansıb u câh u hezâr şevket ü şân
Fedâ o lutf ki gördüñ fakîre erzânî
- 2 Ne lutf olur bu ki itdiñ kemîne çâkerüñi
Serîr-i mülk-i sürûruñ şeh-i cihân-bânı

[113]

Şemsî Paşa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Raķîbüñ kûy-ı yârîden güzârı var benim yokdur
Següñ fi'l-cümle anda i'tibârı var benim yokdur
- 2 Göñül pîr-i muġân destin tutar sâķî ayagın ben
Güzel sevmekde anuñ i'tibârı var benim yokdur
- 3 Seg-i kûyuñ kadar feryâd iderdim i'tibâr olsa
Olaruñ 'arz-ı hâle iķtidârı var benim yokdur
- 4 Ezelden fenn-i 'aşķı eyledim Mecnûn'a ben ta'lîm
Neden ħalk içre anuñ iştiġârı var benim yokdur
- 5 Bi-ĥamdillâĥ açıķdur Şemsiyâ âyîne-i ħalbim
Cihân mir'âtınuñ az çok ġubârı var benim yokdur

Şemsî Paşa İle Şeyĥu'l-İslâm Ebu's-Su'ûd Efendi Fıķrısı

Şeyĥu'l-İslâm Ebu's-Su'ûd Efendi İmzâsıyla Muşâĥib Şemsî
Paşa'nıñ Silsile-nâmesidir:

(Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

- 1 Şemsî olsam nola cihânda ferîd
Cedd-i a'lâm Ĥâlid İbni Velîd
- 2 Hîĥ mânendi yok dilâver idi
Şanki şaĥn-ı veġâda ejder idi

- 3 Ka'be'niñ fethine odur bâdî
'Askere dâ'imâ odur hâdî
- 4 Hâlid'i her zamân Resûlullâh
Göricek dirdi işte seyfullâh
- 5 Ceng içinde kime uzatsa sinân
Cân virür sînesinden uçmağa cân
- 6 Hâlid'ün oğlu Nûru'd-dîn-i şehîd
Ol şeh idi cihân içinde vahîd
- 7 Nûru'd-dîn oğlu idi Şemsü'd-dîn
Böyle yazmış kitâba ehl-i yakîn
- 8 Oğlu idi o serverün Ya'kûb
Şekl-i Yûsuf'da bir güzel maḥbûb
- 9 Soñra Ya'kûb'ün oğlu oldu 'Alî
Andan olmuşdı Bâyezîd-i Velî
- 10 Oğlu İsfendiyâr anuñ ey yâr
Kaşamonı'da eylemişdi qarâr
- 11 Oğlu İsfendiyâr'ün İbrâhîm
Bir oğul virdi aña daḥi kerîm
- 12 Kızıl Aḥmed idi anuñ nâmı
Almış idi cihânda ol kâmı
- 13 Aḥmed'ün oğludur benim pederim
Benim anlardan özgedür hünerim
- 14 Nâm-ı pâki Muḥammed-i Mîrzâ
Dâr-ı ḥuld içre server-i şühedâ

[114]

- 15 Hâlid'e çıkdı silsileyle peder
Âl-i 'Oşmân'a müntesib mâder
- 16 Bendesiyüz biz Âl-i 'Oşmân'ıñ
İnkırâzı olinca devrânıñ
- 17 İki ferzend-i ercemendiz biz
Halk arasında ser-bülendiz biz
- 18 Adım Ahmed durur benim amma
Şemsî Paşa dañi dinürse nola
- 19 Muştafâ'dur birâderüñ nâmı
İşte geldük geçürdük eyyâmı
- 20 Zâhirâ bir görünmeziz ikiyeüz
Biz biriz nitekim begim diriyüz
- 21 Âl-i 'Oşmân'dan Mehemmed Hân
Taht-gâha cülûs itdiği ân
- 22 Ceddimiz bende olmuş ol şâha
Hıdmet itmiş varup o dergâha
- 23 Cân u dilden olup anıñ kulu
Bile almış varup Sitanbûl'ı
- 24 Şeh Süleymân'a irdi çün devlet
Eyledi ben kûlına çok himmet
- 25 Ben fakîr ü hakîr ü bî-çâre
Dehr içinde gezerken âvâre
- 26 Oldı Sultân Selîm'den himmet
Nâ-gehân geldi başıma devlet

- 27 Nâmeler gönderüp şefâ'at ile
Beni 'arz itdi istikâmet ile
- 28 Şeh Süleymân'a itdi ibrâmı
Alıvirdi kemîneye Şâm'ı
- 29 Nice yıl anda eyledim hıdmet
Baña yâr oldu devlet ü 'izzet
- 30 Mansıbım Rûm'a itdiler tahvîl
Anda nâmûsum eyledim tekmiîl
- 31 Olup anda 'inâyet-i sultân
Anatoli'ya itdiler ihsân
- 32 Şadr-ı 'izzetde menzirim buldum
Mîr-mîrân-ı Rûmili oldum
- 33 Nice ma'zûl ü haste vü bîmâr
Bu cevâbımla buldılar tîmâr
- 34 Virmiş idim kazâ-i Hakk'a rızâ
Eyledim nice nice ceng ü gazâ
- 35 'Askerûn oldum anda serdârı
Bile feth eyledim Sigetvâr'ı
- 36 Geçinürken bu hâl ile nâ-gâh
'Azm-i bâğ-ı cinân eyledi şâh
- 37 Yâ İlâhî makâmını nûr it
Rûhını rahmetüñle mesrûr it
- 38 Tahta geçdi gelüp şâh-ı 'âlem
Guşşalu diller oldılar hurrem

39 Bendeyi gördiler ki pîr olmuş
Gül-i 'ömri hazân ile şolmuş

40 Oturak itdiler bize ihsân
Pîr yerine geldi tâze cüvân

41 Eyle Sultân Selîm Hân'a du'â
Farz dur pâdişâha medh u şenâ

Ebu's-Su'ûd Efendi egerçi mezkûr imzâsında mâhir-i mu'îd, şâ'ir-i mecîd, "kad meleke'l-memâlikü'l-'irfâniyyeti bi-hükmi'l-fazlı ve'l-mahâreti kemâ meleke'l-memâlikü's-sultâniyyeti bi-hükmi'l-emâreti ve'l-vezâreti" evşâfını ta'dâd u taltîf buyurmuşlar ise de [115] bu nâzûkâne edâ ile müşâ-rün-ileyhiñ cehlini işâ'a vü ta'bîr ve belki ma'nen teşhîr itmişler dinilse be-câdır.

Şemsî Paşa te'lîf itdiği Viķâyê'siniñ matla'ını,

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Besmeleyle olur 'inâyet-i Hâk
İsm-i zâtuñ bize hidâyeti çok

beytiyle ibtidâ eylediği 'ibâreyi Ebu's-Su'ûd Efendi'ye 'arz itdikde müşâ-rün-ileyh mışra'-ı şânîyi hakk iderek kendi kalemîyle "Hamdeleyle bulur sūhan revnak" yazdıkları, nüsha-i mergûbeyi mütâla'a idenlere ma'lûmdur. Bundan gayri gâlibâ otuz kırk maħalde ba'zı elfâzını hakk itmişler ve ba'zı imlâsın daħi taşhîh buyurmuşlar ve ba'de'l-imzâ âtîde muħarrer tezkireyi yazup göndermişlerdir:

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Besmeleyle olur 'inâyet-i Hâk
Hamdeleyle bulur sūhan revnak

- 2 İsm-i zâtuñ bize hidâyeti çok
Luṭf u irşâdınun nihâyeti yok

deyü nazm olunmuş iken şan'at-ı ihtibâka ri'âyet olunmuş, Mühelhil hem-şîresine gönderdiği üslûb üzere her beytiniñ birer mısırâ'ı yazılıp gâlibâ bi-zi imtiḥân için gönderilmiş olmak fehm olunur. Tezâḥüm-i eşğâl ve terâ-küm-i ahvâl sebebiyle bu maḳûle rumûz-ı hafîyye idrâkine kudret ü fâḳat kalmamışdır. Bizi teklîf-i mâ-lâ-yuḫâḳ'dan şıyânete himmet buyurasın. Ke-tebehu'l-ḫâkîr Ebu's-Su'ûd 'ufiye 'anhu.

İktizâ-yı maḥal ḥasebiyle mezkûr olan Mühelhil'i mollâ-yı müşârün-ileyhiñ îrnâsı meşhûr bir fıkra olması ḥasebiyle kemâl-i şöhretten eger-çi îzâḥına ihtiyâc yoğ ise de şâyed bu fıkraya teşâdüf itmeyen enzâr-ı üde-bâyâ müṭâlâ'ası mûcib-i istifâde olur arzûsıyla buracıkda daḫi teberrûken beyân u ta'rîfine ibtidâr olundu:

Fuşaḥa-i 'Arab'dan Mühelhil nâm bir şâ'ir-i fâzıl 'adûsı pençesine gi-riftâr olarak katli muḳarrer olunca işbu mısırâ'ın hemşîresine îşâlini kâtiline recâ eyler. Mısırâ': يا بنات الحى ان اباكما Mûmâ-ileyhâ mısırâ'ı okudukda kemâl-i firâset ü zekâsıyla bu mısırâ'ın şânîsı muktezâ-yı siyâḳ-ı kelâm ile, قتيل قاتله قد اتاكما olmak lâzım geldigini beyân ile kâtili ḥâkim-i vakte şikâyet ve aḫz itdirerek tecessüs ü tahkîḳden soñra kâtil siyâseten i'dâm olu-narak ḥâtun zekâ vü firâsetde işâbet itdigi ve ḥarîf-i mûşiliñ [116] Mühel-hil'i katl itdigi zâhir olur.

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Zekâdır ḥilye-i insânı tezyîne medâr-ı kül
Firâsetdir ḥayât-efzâ gülistân-ı ḥışâle gül

me'âliyle ḥatm-i hikâyeye ibtidâr ve zıkr olunan şan'at-ı ihtibâk lûgatınıñ kâmûsuñ cild-i şâlisinde yetmiş toḳuzuncı şaḫîfesiniñ on üçüncü satırından bed' ile yirmi satıra kadar olan îzâḥâtına nâzaran pek mevḳi-i münâsib ve maḥallinde îrâd buyurulmuş olduğı bedîḥîdir.

"İhtibâk", iftî'âl vezninde "cüllâh şevbi güzel samânlar ıtarhıyla hûb ve muhkem tokumağ" ma'nâsınadır. يقال احتبك الجائك الثوب اذا جاد نسجه. Ve dizleri diküp câmesini sırtına ve ayaklarına şarup oturmak ma'nâsınadır ki dervîşân ıstılâhında "kemende girmek ve kemere girmek" ta'bîr olunur. يقال احتبك بازاره ای احتبى Mütercim dir ki, ehl-i beyân şanâyî-i bedî'adan ihtibâk şan'atını ma'nâ-yı evvelden ahz eylediler, zîrâ cüllâh şevbi şık ve metîn tokumağla huyût aralıklarını sedd idüp ve zâ'id hüsn ü revnağ ü leâfet ibdâ' eylediği gibi mütekellim daği mevâzî'-i hazfa mahzûflar vaz' ile kelâmı mülte'em idüp îcâz u leâfet ve hüsn-i ifâde ile zîbâ vü revnağ-dâr ider. Zîrâ ihtibâk, şânîde nazîri işbât olunan lafzı evvelden ve evvelde nazîri müşbet olanı şânîden hazf eylemekdir. Kezâlik iki cümle zıkr olunarak her birinde âhere mütekâbil kelime olmağla her birinden âherde zıkr olunanın zıddını hazf eylemekden 'ibâretidir. Ve bu şan'atı müte'ahhîrîn ihtirâ' eylemiştir. Hattâ "enbetallâhu nebâten" kavlı-i şerîfini ihtibâka haml eylediler. Fe'l-yahfez.

Merdümî Çelebi

Ķânûnî Ķazretleri 'Ahd-i 'Âlîsinden Merdümî Çelebi:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Yoğ idi 'âlemde dermân dilde derdüñ var iken
'Aşkuñuñ dâru's-şifâsında göñül bîmâr iken

Velehû Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 'Ârızuñda beñlerüñ 'ûd üzre şan 'anber yağar
Ķâkûlüñ gûyâ ki hindû-beççedür micmer yağar

- 2 Germ olup şem'-i ruhuñ şevkıyle sâkî Merdümî
Her gice pervâne-veş bezmünde bâl ü per yaçar

[117]

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Şehâ yâ tâk-ı Kısra'dan nişândur ol iki ebrû
Yahud dîvâr-ı hüsne nerdübândur ol iki ebrû
- 2 Nola ser-defter-i hûbân olursa Merdümî ol şeh
Berât-ı hüsnine anuñ nişândur ol iki ebrû

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Hûn-ı çeşmim mahv olur görsem gubâr-ı hattını
Zahmımuñ şan ol tabîb esrâr ile kanın tutar
- 2 Merdümî'nüñ cân-ı şîrînindeki zahmın görüp
Ol perî dendân ile la'l-i Bedaḥşân'ın tutar

Mehmed Paşa-yı Kîlârî

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Saḡa bir söz diyeyin diñler iseñ dûr olmaz
Her ki maḡrûr ola elbette o maḡşûr olmaz

Kîlârî Hâkî Çelebi'niñ Ğazelini Kemâl Paşa-zâde'niñ Tahmîsi

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Gûş-ı murğ-ı dile dilden gelür âvâz-ı ħoros
Eylême kendüñi tezyîn çü mişâl-i tâvûs^{“hav}
Deyr-i ‘âlemde nedür diñle şadâ-yı nâķûs
Vaķtidür na‘ralaruñ iñle nedür taḫl ile kûs
Ķanı Keyķusrev ü Dârâ ya ķanı Keyķâvus
- 2 Murğ-ı dil bâz-ı ecelden bulamaz istiḫlâş
Câm-ı pür-zehrin iķer hep felegüñ ‘âm ile ḫâş
Yok ecelden kişı ķurtulmaĝa bir cây-ı menâş
Olamadı ķılıcından ecel-i Zâl ḫalâş
Bulamadı marâz-ı mevte devâ Câlînûs
- 3 Dime ḫükm eylemişim dehre dilâverlikle
Tutmuşum ‘âlemi başdan başa serverlikle
Server oldur ki geķe ‘ömri ķalenderlikle
Er degildür o ki dünyâyı tuta erlikle
Er odur pîre-zen-i dehr ile olmaz me’nûs
- 4 Er iseñ pîre-zen-i dehre yigit aldanma
Şûretâ naķş görüp anı cüvândur şanma
[118] Zen-i dünyâ yüzüñe güldigine aldanma
Âteş-i ḫîlesine key şaķın anuñ aldanma
Ki olupdur bu ‘acûze nice dâmâda ‘arûs
- 5 Bûlbûl-i ķudsî-i cânâna ķafes oldı bu ten
Anı âzâd ideĝör kesr-i ķafes eyleyûben
Ķaramul şâḫını ķıl sidre budaĝında vaṫan
Sen melekden ulu insân iken ol gökd'ola sen
Hâk-i süflîde ķalasın ķanı ‘âr u nâmûs

Hazîneli Nûrî Beg

Hazîneli Nûrî Beg, Mısra‘

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün
Kulak ‘âşık olur âh gözden evvel

Velehû

(Mef‘ûlû Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlû Fâ‘ilün)
Alduñ metâ‘-ı ‘aşkı belâlar mübârekî

Velehû

(Mefâ‘îlün Fe‘ilâtün Mefâ‘îlün Fe‘ilün)

Bu şâm-ı tîre-i hasret irer mi encâma
Cemâlûñ ey ruñı hırşîd gösterür mi Hudâ

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Ben ol gül-bûs-ı istihyâya îhâm-ı vişâl itmem
Sitemler dâğ-dârin lâle-hîz-i infi‘âl itmem

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Şabr yokdur merdüm-i ‘âlemde yoksa rûzgâr
Kankı müşkildür ki tadrîc ile âsân itmedi

Baltacı Yazıcı Şâdıkî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Gerek dervîş ü dil-rîş ü gerek şâh-ı cihân olsun
Saña 'âşık geçen evvel benimle imtihân olsun

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

- 1 Vaşluñ egerçi 'âşıkâ emr-i muhâldür
Kaç' eyleme recâyı gönül ihtimâldür
- 2 Ruhsâruñ üzre kaşlaruñ ey müsterî-liqâ
Bir ay başında münhasif iki hilâldür
- 3 Hâl-i 'izârı ol meh-i burc-ı melâhatuñ
Zülfi hamında nokta-i cîm-i cemâldür
- 4 Câm-ı lebinde kaşlarınıñ 'aksini görüp
Haft-ı siyâhı şanmañuz egri hayâldür
- 5 Şâdık recâyı kesme Hudâ'dan ki 'âkıbet
Şavm-ı firâkuñ âhîri 'îd-i vişâldür

[119]

Piriştineli Çukadar Nûhî Çelebi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Şâf-dil gibi gelüp meclis-i rindâna şafâ
Ağzı suyun akıdur gör leb-i cânâna şafâ

Vardar Yeñiceli Hazîneli Hayâlî Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ruḥ-ı gerdûnda her şubḥ ey şafaḳ kim cilve-gersin sen
Baña ḳan aḡladan ḥayl-i melek ḥûn-ı cigersin sen
- 2 'Aceb maḥbûbsın ey şem' kim fehmi olmadı şânun
Virürken cânı pervâne hem aḡlar hem gülersin sen
- 3 İrüp ol sidre-ḳadre görmedünse Ḳâbe ḳavseyn'i
Var ey Cibrîl-i 'aḳlım daḡı yabânda uçarsın sen
- 4 Tecellî eyledi sende cemâl-i nûr-ı Yezdânî
Velî âyîne gibi ol şıfatdan bî-ḥabersin sen
- 5 Cefâ taşın ne ḡam ata Hayâlî saña alçaḳlar
Belâḡat mîvesin peydâ iden naḥl-i hünersin sen

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Kâkûl-i müşḡîn-i cânânun perîşân-ḥâliyüz
Ḡuşşanun serçeştesi derd ü ḡamun pâ-mâliyüz

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Cihân-ârâ cihân içindedür ârâyı bilmezler
Şu mâhîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler
- 2 Ḥarâbât ehline dûzaḡ 'azâbın anma ey zâhid
Ki bunlar ibni vâḳt oldu ḡam-ı ferdâyı bilmezler

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtûn Mef'ûlû Fâ'ilâtûn)

- 1 Ağyâr âh idermiş ol gül-'izâra karşı
Olur soğuk hevâlar evvel-bahâra karşı
- 2 Bu beyt-i rûh-bağışı vird-i zebân idinmiş
Manşûr gitdiğinde şevk ile dâra karşı
- 3 İdüp muhîtt-i a'zam emvâcın âşikârâ
Tenler seffînesini âh der-kenâra karşı

Küçük Otalı Zîhnî Beg

(Mef'ûlû Fâ'ilâtû Mefâ'ilû Fâ'ilûn)

Mihr-i münîri beñzedüp ey meh cebînüñe
Çarh-ı berîn disem yeridür şeh-nişînüñe

[120]

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ülûn)

Yok gibi mezâkuñ yine ey sâkî-i bî-hûş
Acı dîden içdükçe bize geldi meyûñ hoş

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtû Mefâ'ilû Fâ'ilûn)

- 1 Şâh-ı gamuñ ki ola şıfat dilde dâğı var
Hûn-ı cigerle besleme nice çerâğı var

- 2 Kûyuñda gerçi ‘âşıkun ey gül hezârı var
Efgân ider benim gibi hayli hezârı var

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün)

- 1 Gamzeñ hadengi gerçi ki bağırm deler geçer
Mecrûh kalbi hançerün ammâ deler geçer
- 2 Ağyâr-ı kîne-ğâh geçerse beni saña
Aldanma sevdiğim seni zîrâ sever geçer

Hazîneli Revânî Çelebi

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Hâk-i râh üzre düşüp yanmazdı hergiz âfitâb
Olmasaydı câm-ı ‘aşkuñdan senün mest ü harâb

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Şîve öğrenmiş kamer ol serv-i bâlâdan yine
Başına bir deste gül sokmuş süreyyâdan yine

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Yâre ‘arz itdi yaşım sîmîni çeşm-i eşk-bâr
Baña gözyaşı gerekmez didi lutfından nigâr

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Benefşe nice açar gönlüm ey cefâ-pîşe
Anahtar ile açılmaz kilîd-i endîşe

٢١٥

Küçük Otalı Şevkî Çelebi

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Gerçi ki vücûdın 'adem itmiş kişi çokdur
Hâl ehli arasında miyânun gibi yokdur

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Dilberler içre şems diyemem nola Ahmed'e
Kim beñzesin cemâl ile nûr-ı Muhammed'e

[121)

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Hâyâl-i la'l-i cân-bahşuñla cân tenden revân çıktı
Ben ağlayayım ağlarsam evimden iki cân çıktı

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Evvel kaşuñ mişâlni itmiş müsevvede
Yazan hilâl şeklini tāk-ı zebercede

Velehû Ez-Ğazel

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Mey-ğârenüñ du'âsı nola müstecâb ise
Her dem kadeh du'âsın okur pîr-i meykede
- 2 Âşûblar koparsa lebûñde hañ nola
Şimdi mi oldu bâde zebân üzre 'arbede
- 3 Med çekdi tîğ-ı ğamzesi başıma lutf ile
İrdi bu devlet ile gönül baht-ı sermede
- 4 Kimdür dir iseñ ey yüzi ğün Şevkî-i Ğarîb
Bir gözi yaşlu yıldızı düşkün felek-zede

Hazîneli Hayâtî Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Peyker-i ebrû-yı dilber dîde-i pür-hûnda
İki mâhîdür yüzerler şanasın Ceyhûn'da

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Çîn-i zülfî kadar olmaz saña cây-ı ârâm
Ba'd-ezîn ey dil-i âvâre 'aleyküm bi's-Şâm

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Cihânda kâse-tehîlik belâ-yı cân idigi
Hırâş-ı sîne-i tanbûrdan nümâyândur

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Kıble-gâh-ı şaf-ı maşûd olamazsın ey dil
Sîne-çâk olmayıcağ şûret-i mihrâb gibi

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Tatlu geldi baña cânımdan lebûñ
Cân çıkar çıkmaz dehânımdan lebûñ

Hazîneli Sır Kâtibi Tezkiretü's-Şu'arâ Mü'ellifi Sehî Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Dâğlar halkası geydürdi zirihler tenime
Cebe şatmak nic'olur göstereyim düşmenime
- [122]
- 2 Hakk oğuldur yakadan geçme bugün eşk-i yetîm
Tıfl iken dahî bırakmışdı gözüm dâmenime
- 3 Sînede derd-i gamuñ dâğını setr itmek için
Düğmeler takdı yaşım katresi pîrâhenime

Ḳurenâ-yı Şehriyârîden Kîlârî Ser-'asker Selîm Çelebi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Her denînüñ dönsa tañ mı çarḥ-ı gerdün üstine
Cinsidür elbet döner dün olanuñ dün üstine

Şehzâde-i Şehîd Sultân Muştafâ'nın Tîmâr Defter-dârı Hazîne- li Şehîd Edâyî Çelebi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Âsumân-ı hüsnin ey ebrû hilâli sen misin
Yohsa gözler görmedik bir tâḳ-ı 'âlî sen misin
- 2 Tîgdan niçün geçürdiler bugün ey ḥaṭ seni
Rûm'da baş kaldıran yohsa celâlî sen misin

Çaşnîgîr-başı Anaṭolı Beglerbegisi Kîlârî Cenâbî Paşa

Ḳıṭ'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Aḥsente luṭf-ı ṭab'ma ol şâh-ı müşfiküñ
Cevr ü cefâyı görmeye lâıḳ nedîmine
- 2 Dâ'im 'aṭâ vü luṭf ile demsâzlık ide
Ḥânendegân-ı bezm-geh-i müstedîmine

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Geldi gül devri getür sâgarı 'işret demidür
Sâkiyâ hoş görelim bu demi fırsat demidür

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)

'Azm eylese ne cânibe ol kıble-i ümîd
Kıble-nümâ gibi yüregim ditrer üstine

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

Dili alup gider oldukça al bile cânı
Biri birinden ayırma efendi yârânı

Mışra'

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Ser virmek olur sırrı 'ayân eylemek olmaz

Şokullı Mehmed Paşa

Kânûnî Sultân Süleymân Hân Hazretleriniñ Hâtıme-i Şadr-ı A'zamla-
rı Şokullu Kîlârî Silahdâr ve Dâmâd-ı Şehriyârî Şâhib-i Câmi' ve Cîsr-i Ke-
bîr-i Nehr-i Dirin Gâzî Mehmed Paşa-yı Tavîl

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ağardı mûy-ı ser sevdâ-yı câha kalmadı hâhiş
 Kapanı ser-te-ser râh-ı emel kühsârı kar aldı

[123]

Hayâlî Beg

Büyük Şehzâde Câmi'-i Şerîfî Nâmına Binâ Olunan Şehzâde Sultân
 Mehmed'in İrtihâlinde Nüdemâsından Enderûnî Kılârî Hayâlî Beg'in Söy-
 lediği Mersiyedir

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

I

- 1 Ey murâdım 'aksine dönmekde bî-pervâ felek
 Lutfına kahr eylemekle şöhre-i dünyâ felek
- 2 Bâğ-bân-ı şun' şunmuşken sa'âdet destine
 Hâke düşmek yol mı ol nahl-i cihân-ârâ-felek
- 3 Mâtemin tut ol sa'âdet tahtınuñ sultânınuñ
 Egnüñe gey dūd-ı âhımdan siyeh harâ felek
- 4 Ol gül içün dest-mâl-i ebri tıldur ye's ile
 İki gözün bakdığınca 'âleme ağla felek
- 5 Şâm-ı hasretde kevâkib şem'ini hayrân kılup
 Kân-ı lutfuñ hâle düşmüş cevherin ara felek
- 6 Mâh-ı nevden hazret-i şehzâde-i Cem-haşmetüñ
 Girü çekdün devlet ü ahkâmına tuğrâ felek

7 Hâke saçduñ alınınuñ âhır kara yazusını
Sen bilürsüñ itdügüñ lâzım^{de}gül îmâ felek

8 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

II

9 La'l iderdi âfitâb-ı himmeti hârâları
Kılmış idi dest-i ihsânı hacil deryâları

10 Gonca-i ğannâcı gûyâ olsa eylerdi hamûş
Ma'rifet gülşenlerinde bûlbûl-i gûyâları

11 Zühdin añup ağlasun her zâhid-i 'uzlet-nişîn
Bezm-i hâşdan kanlar içsünler kadeh-peymâları

12 Atdılar sandûka-i lahde gönüller var iken
Ġamzeler târi ile ol müşğ tozlı yâları

13 Kaşları yâsın görüp ye's eyleyüp ehl-i kubûr
Göz pınarından akıtsun çeşme çeşme mâları

14 Devleti câmin şıyup İskender ü Keyhusrev'üñ
Eyledi mahrûm-ı câm-ı saltanat Dârâları

[124]

15 Ağlayu ağlayu gitdi her biri bir mülkete
Merdüm-i çeşm-i cihân-bînim gibi ağaları

16 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

III

- 17 Tâglarda itmesün kebk-i derî feryâdlar
İgnelerle gözlerin diksün kamu şehbâzlar
- 18 Boynını uzatmasun şahrâlaruñ süglünleri
Ol hümâ uçdı kime bunlar ki eyler nâzlar
- 19 Çeng kessün saçını yansun firâk odına ‘ûd
Kılmasun bu mâteme feryâd ol nâ-sâzlar
- 20 Karşu vardı yalıñuz ceyş-i kazâya ol melek
Hâzır iken yolına cân virmege ser-bâzlar
- 21 Bildügin itdi cihân bildi yanında kadri yok
Virmecek olmazmış benim rûhum cihâna râzlar
- 22 Mâtem itsün taht-ı Magnîsâ’daki yaylaklar
K’ol sa’âdet gülşeni câh-ı lahdde yazlar
- 23 Şevketine reşk idüp itdüñ kazâya anı gamz
Soñra döndüñ başladuñ göstermege iğmâzlar
- 24 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

IV

- 25 Şâh ‘aşkullâh ile beñzer ki ülfet eylemiş
Girmiş ol meydâna da‘vâ-yı maḥabbet eylemiş
- 26 İkilik sevdâsınuñ devrinde bulmuş ‘âlemi
Cân u dil maḥzûnını ol zevke kıymet eylemiş

27 Tâlib olmuş sırr-ı eşyâyı kemâ-hî bilmege
Tâlib ol deryâ-yı bî-pâyâna himmet eylemiş

28 Bâr-gâh-ı himmetin kurmuş 'adem iklîmine
Tâc u tahtı 'âlem-i ecsâda şûret eylemiş

[125]

29 Bakmış ol dergâhdan görmüş aralık zû'l-memât
Kılmağa mevti namâzın pâk niyyet eylemiş

30 İbni Edhem tâ ki bu meydâna sürmüş rahşını
Cân u dil rahtın taķınmış terk-i devlet eylemiş

31 Her ne kim oldıysa taķdîr-i İlâhî'dür velî
Niceler bu beyt ile gerdûna töhmet eylemiş

32 Bende vü şâh olmadı âzâd elüñden a felek
Dâd elüñden a felek feryâd elüñden a felek

V

33 Tâ ki kıldıñ ol sa'âdet tahtınuñ yerin türâb
Göñlümüñ ma'mûresin yıķduñ harâb itdüñ harâb

34 Ol meh-i gerdûn-hareme mesken olduñ ey lahd
Hâne-i dervîşde mihmân olur mı âfitâb

35 Eşķ-i seylâbı zemînüñ yakasın çâķ eyleyüp
Ol dür-i nâ-yâb içündür mâye-düşmen ıztırâb

36 Türbe-i pâkin 'imâret kılmağa şehzâdeniñ
Sîm ü zerle iki hışt olsun güneşle mâh-tâb

37 Diñlemekde ol cinân gülzârınuñ bûlbüllerin
Bûstân-ı dehr vâveylâ ile bî-âb u tâb

- 38 Bûlbûl-i gûlzâr-ı üns iken Hayâlî âh kim
Mâtem-i şehzâde anı eyledi miskîn gurâb
- 39 Bezm-i 'âlemde fenâ câmin muḳarrerdür iḳer
Ger gedâ-yı sifle-perver ger emîr-i kâm-yâb
- 40 Bende vü şâh olmadı âzâd elûnden a felek
Dâd elûnden a felek feryâd elûnden a felek

Nüdemâ-yı Müşârûn-ileyhden Hazîneli Fazlî Beg'in Mersîye-
sidir

(Fe'ilâtûn Mefâ'ilûn Fe'ilûn)

I

- 1 Oldı menşûr dehre çün 'unvân
Âyet-i küllü men 'aleyhâ fân
- 2 Yazmadı levḫ-i 'ömre ḫaṭṭ-ı beḳâ
Ḳalem-i ḳâf u nûn ile Yezdân
- 3 Dehr balır-ı fenâda bir püldür
Cümle ḫaḳ andan olısar güzerân
- 4 Bu ribâtḑan gelen göçer âḫır
Olısar cümle kâr-bân revân

[126]

- 5 Ne gedâ vü ne şâh u mîr ḳalır
Bir durur 'âḳıbet ḳamuya cihân
- 6 Ḳanı ol burc-ı salṭanat mâhı
A'nî şâh-ı cihân Meḫemmed Ḥân

- 7 Oldı mânend-i çeşme-i hırşîd
Hân içinde nihân o çeşme-i cân
- 8 Taht iken eyleyüp yerin tahta
Vardı tahte't-türâbı itdi mekân
- 9 Ol hümâ uçdı âşiyânından
Eyleyüp terk-i âşiyân-ı cihân
- 10 Didi ervâh-ı kuds tâbe şerâh
Ce'alallâhu'l-cennete meşvâh

II

- 11 Yıkıl ey târem-i sipihr-i berîn
Söyün ey şem'-i kubbe-i zerîn
- 12 Bozul ey imtizâc-ı 'unşur-ı çâr
Üzül ey 'ıkd-ı 'ukde-i pervîn
- 13 Tağıl ey cünd-i bî-şumâr-ı nücûm
Tolun ey mâh sür'at ile hemîn
- 14 Ağla ey ebr kıl yaşuñ bârân
İñle ey ra'd idüp figân u enîn
- 15 Ey seher çâk kıl girîbânuñ
Ey şafağ eyle bağıruñı hûnîn
- 16 Bürün ey şeb libâs-ı mâtemüñi
Kırarup eyle hâtıruñı gam-gîn
- 17 Gön toğar başuña şanma ey rûz
Ki tolundı o mihr-i dâver ü dîn

18 İtdi rihlet bu dâr-ı süflîden
Ola ‘âlî maqâmı ‘illiyyîn

19 Şad hezârân dirîg u vâveylâ
Ki belâ üzre cânâ irdi belâ

III

20 Yâ İlâhî bu ne muşîbetdür
Ne belâdur ‘aceb ne hâletdür

21 Gitdi devletlü begden ayrıldık
Kullarına bu telh nekbetdür

22 Bize artık cihânda râhat yok
Gitdi râhat zamân-ı mihnetdür

23 Tâzelikden o serv-i bâg-ı cinân
Hâke düşdi bu ne ‘alâmetdür

24 Dağı açılmadın o gonca-i ter
Gül gibi şoldı hey ne âfetdür

25 Nuṭkı her mürdeye virürken cân
Kendi cân virdi bu ne hikmetdür

26 Şad hezârân dirîg u vâveylâ
Gitdi ol şeh zamân-ı mihnetdür

27 Lâle-veş ol gülüñ firâkından
Bağırma tolu dâg-ı hasretdür

28 Hâke düşsek ‘aceb mi zilletle
Yerimiz gûşe-i mezelletdür

- 29 Gice gündüz demidür ağlayalım
Bağrımız nâr-ı gamla dağlayalım

IV

- 30 Yâ İlâhî ne tûrfe hâl oldu
Ki katı mûcib-i melâl oldu

- 31 Bedr iken ol meh-i huceste-hışâl
Ne zevâl oldu kim hilâl oldu

- 32 İşiginde sa'âdet üzre iken
Ol sa'âdet bize hayâl oldu

- 33 Oldı çünkim revân o rûh-ı revân
Bize dirlik daği muhâl oldu

[127]

- 34 Üstûhâna irişdi gam bıçağı
Hep ahibbâsı bî-mecâl oldu

- 35 Gül-i 'ömrine hem hayfılar anuñ
Ki düşüp hâke pâ-y-mâl oldu

- 36 Bu muşîbet çü geldi başımıza
Şevk u şâdî bize vebâl oldu

- 37 Ğam yiyüp rûz şebde kan içelim
Bu mâ'ide bize nevâl oldu

- 38 Çâre ne rûz u şeb figân idelim
Bağrımız hasret ile kan idelim

V

- 39 Rûz u şeb ey göñül fiğân eyle
Zâruñı halka dâstân eyle
- 40 Demidür ağla ey gözüm ağla
Ebr-veş eşküñi revân eyle
- 41 Tutma ey sîne nâr-ı hasret ile
Sûzuñı gün gibi 'ayân eyle
- 42 Ey ciger tîğ-ı hecr ile delinüp
Bağruñı hasret ile kan eyle
- 43 Düşdi hâke o genc-i bî-hemtâ
Sende bir künci var mekân eyle
- 44 Çıkdı elden çün ok gibi ol şâh
Kâmetuñ guşşadan kemân eyle
- 45 Menzil-i tîr-i âhuñuñ yerini
Şahn-ı şahrâ-yı âsumân eyle
- 46 Çünki terk eyledi cihânı o şâh
Sen de terk-i cihâniyân eyle
- 47 Hasretâ hasretâ dirîğ dirîğ
Kıpladı âfitâb-ı devleti mîğ

VI

- 48 Ey felek bî-amân imişsin sen
Kıatı nâ-mihribân imişsin sen

- 49 Zûlm ile ‘âlemi harâb itdûñ
Nice zûlm ıssı cân imişsin sên
- 50 Göz göre nice kıyduñ ol şâhı
Zâlim ü bî-amân imişsin sen
- 51 Bizi ol yahşî begden ayırduñ
Hey ne yavuz yamân imişsin sen
- 52 Evvelâ lutf soñra kahr itdûñ
Nice kavli yalan imişsin sen
- 53 Yedi kat taşdan geçer zehrûñ
Ejder-i cân-sitân imişsin sen
- 54 Kâmetüñ gerçi kim kemân olmuş
Tîr-i âha nişân imişsin sen
- 55 Kimse sende qarâr kılmaz imiş
İki günlük mekân imişsin sen
- 56 Nice ‘anķâları uçurmuşsin
Köhne bir âşiyân imişsin sen
- 57 Dâd feryâd elüñden ey eflâk
Yerini eyledüñ o mâhuñ hâk

VII

- 58 Aña yâ Rab cinân turağ olsun
Meskeni gülsitân u bâğ olsun

- 59 'Arşa-i tâb-nâk-i mahşerde
Sâye-i 'arş aña otağ olsun
- 60 Meclisinde şarâb-ı kevşerden
Dest-i hûrân pür-ayağ olsun
- 61 Kabri târîk olmasun bir dem
Pertev-i nûr aña çerâğ olsun
- 62 Ola cennetde ol Burâk'a süvâr
Öñce gilmân kamu yayağ olsun
- [128]
- 63 Aña tâğ üsti bâğ olup her dem
Hasreti bağrımızda dâğ olsun
- 64 Yerde yatdıkça ol vücûd-ı şerîf
Pâdişâh-ı zamâne şağ olsun
- 65 Şecer-i 'ömri pâ-y-dâr olsun
'Avn-i Hâk dâ'imâ tayag olsun
- 66 Şaklayup her budakların Mevlâ
Cümleye berg ü pür-budağ olsun

Yahyâ Beg

Kîlârî Çukadâr Yahyâ Beg'in Kânûnî Sultân Süleymân Hân'ın Büyük Şehzâdesi Sultân Muştafâ'nın Hîn-i Şehâdetinde Söylediği Mersiyedir. Ba'zı Rumûzâtan Murâd Şadr-ı A'zam Rüstem Paşa İle Zâl Maḥmûd Paşa Muhtîleridir

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

I

- 1 Meded meded bu cihânuñ yıkıldı bir yanı
Ecel celâlîleri aldı Muştafâ Hân'ı
- 2 Tölundı mihr-i cemâli bozuldı erkânı
Vebâle koydılar âl ile Âl-i 'Oşmân'ı
- 3 Geçerler idi geçende o merd-i meydânı
Felek o cânibe döndürdi şâh-ı devrânı
- 4 Yalancınun kırı bühtânı buğz-ı pinhânı
Akıtdı yaşımızı yakdı nâr-ı hicrânı
- 5 Cinâyet itmedi cânî gibi anuñ cânı
Boğuldu seyl-i belâya tağıldı erkânı
- 6 Nolaydı görmeye idi bu mâ-cerâyı gözüm
Yazıklar aña revâ görmedi burayı gözüm

II

- 7 Tönandı aklar ile nûrdan menâra dönüp
Güşâde-hâtır idi şevk ile nehâra dönüp
- 8 Göründi halka dıraht-ı şükûfe-zâra dönüp
Yürürdi kulları yanınca lâle-zâra dönüp
- 9 Tūrurdu şâh-ı cihân hiddet ile nâra dönüp
Otâg u haymeleri karlu kûh-sâra dönüp

- 10 Müzeyyen idi bedenlerle Akhîşâra dönüp
El öpmeye yüridi mihr-i bî-ķarâra dönüp
- 11 Tolundı gelmedi ĉünküml o mâh-pâre dönüp
Görenler ağladılar ebr-i nev-bahâra dönüp

[129]

- 12 Bir ejdehâ-yı dü-serdür bu hayme-i dünyâ
Dehânına düşen olur hemîşe nâ-peydâ

III

- 13 O bedr-i kâmil ü ol âşnâ-yı baħr-ı 'ulûm
Fenâyâ vardı telef itdi anı tâlî'-i şûm
- 14 Dönüp de kaldı hemân hasret ile dâğ-ı nücûm
Göyündi şâm-ı firâķında töldi yaş ile Rûm
- 15 Kāra geyürdi Kārâmân'a guşsa itdi hücûm
O mâhı ince hayâl ile itdiler ma'dûm
- 16 Tolandı gerdenine hâle gibi mâr-ı semûm
Kazâ-yı Hāk ne ise râzî oldı ol merhûm
- 17 Haķâsı ġayr-i mu'ayyen ġünâhı nâ-ma'lûm
Zihî şehîd ü sa'id ü zihî şeh-i mazlûm
- 18 Boğuldı yeryüzinde aşlına rucû' itdi
Sa'âdet ile hemân kurb-ı Hāzret'e gitdi

IV

- 19 Getürdi arkasını yere Zâl-i devr-i zamân
Vücûdına sitem-i Rüstem ile irdi ziyân

- 20 Döküldi gözyaşı yıldızları çoğaldı figân
Dem-i memâtı kıyâmet güninden oldu nişân
- 21 Gîrîv ü nâle vü zâr ile tıldı kevn ü mekân
Akar şu gibi müdâm ağlamakda pîr ü cüvân
- 22 Vücûd iline akın şaldı ağıdı eşk-i revân
Eyâ serîr-i sa'âdetde pâdişâh-ı zamân
- 23 O cân-ı âdemiyân oldu hâk ile yeksân
Diri kıla ne revâdur fesâd iden şeytân
- 24 Nesîm-i şubh gibi yerde koyma âhımızı
Hakâret eylediler nesl-i pâdişâhımızı

[130]

V

- 25 Bir iki egri fesâd ehli nitekim şemşîr
Bir iki nâme-i tezvîri kıldı kıtline tîr
- 26 Gelür ezelde muqadder olan kalîl ü keşîr
Hezâr kayserûn ola libâs-ı 'ömri kaşîr
- 27 Eceldür âdeme der-bend teng ü târ-ı 'asîr
Zarûrîdür buña uğrar eger cüvân ile pîr
- 28 Yerini mehd-i zemîn eyledi o mihr-i münîr
Yerini gitdi cihânda niteki merd-i fakîr
- 29 Bu vâkı'a olamaz halka kâbil-i ta'bîr
Ki Erdşîr-ı vilâyetde ola 'âdet-i şîr
- 30 Bunuñ gibi işi kim gördi kim işitdi 'aceb
Ki oğluna kıya bir server-i 'Ömer-meşreb

VI

- 31 Ferîd-i 'âlem idi 'âlim idi a'lem idi
Muhammed ümmetine mevti mevt-i 'âlem idi
- 32 Ziyâde mâtem idi hayli emr-i munzam idi
Salâh u zühdi kavî i 'tikâdı muhkem idi
- 33 Meşâyih ile müşâhib ricâle hem-dem idi
Kerâmetiyle kerîmü'l-hışâl âdem idi
- 34 Nücûm gibi cihân-dîde vü mükerrerem idi
Vücûdı muhteşem ü şevketi mu'azzam idi
- 35 Tevâzu' ile selâmetde hod müselleme idi
'Aceb o bedr-i tamâmuñ ne 'âdeti kem idi
- 36 Hayıflar oldu aña iftirâ ile gitdi
Huzûr-ı Hakk'a du'â vü şenâ ile gitdi

VII

- 37 Sipihrüñ âyinesinde göründi rûy-ı fenâ
Kodı bu keşret-i dünyâyı itdi 'azm-i beğâ
- 38 Garîbler gibi gitdi o yollara tenhâ
Çekildi 'âlem-i bâlâyâ hem-çü murg-ı hü mâ
- [131]
- 39 Hakîkaten sebep-i rif'at oldu düşmen aña
Naşîb olmasa tañ mı bu cîfe-i dünyâ
- 40 Hayât-ı bâkîye irişdi rûhı ey Yahyâ
Şefî'i rûh-ı Muhammed refîki zât-ı Hudâ

- 41 Enîsi ğâ'ib erenler celîsi ehl-i şafâ
Ziyâde ide yaşıım gibi rahme'tin Mevlâ
- 42 Bu nesl-i celîle üçünci olur bu ğadr u haţâ
Ne çâre işte nedâmet daĥi gelüp zîrâ
- 43 Anuñ yoĝ idi şuçı zerre-veş eyâ şâhâ
Su'âle yer kıomadı ğadr iden aña a'dâ
- 44 'Adû bu olmayacak işi işledi hayfâ
Yatup erîke-i tâbûta ol şeh-i zîbâ
- 45 İlâhî cennet-i firdevs aña turaĝ olsun
Nizâm-ı 'âlem olan pâdişâh sağ olsun

Hâkân-ı Firdevs-âşiyân Sultân Selîm Hân-ı Sâni Hazretleri
'Aşr-ı 'Âlîsi Şu'arâsının Âşârıdır

Tezkireci Hüseyin Paşa-zâde Kîlârî Emîr-i Âhûr-ı Evvel Kâmî
Hasan Beg

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 İrtişâ bâzârı bulmaĝa kesâd
Üç 'alâmet vardur ey 'âlî-nijâd
- 2 Biri her manşıb virilüp ehline
Nâ-sezâlar kıalmasıdur nâ-murâd
- 3 Bir daĥi tebdîl ü taĝyîr olmamak
Çok durur tebdîl-i manşıbdâ fesâd

- 4 Bir daği ehl-i harem karışmayup
Hep bir elden olmadur 'ıkd u güşâd

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Nizâm-ı 'âlemi nazma 'adâlet oldu delîl
'Adâlet olmasa ger olmuyor nizâm tekmi'l

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Şerî'atdur şehen-şâhâna mümsik kim 'adâletle
Olursa sa'y ile nazm-ı cihânı böyledür te'sîs

[132]

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

'Adl olmasa tâbi' mi olur cinsine âdem
'Âlemdeki tâbi'leri âdem mi şanursın

Serdâr Ca'fer Paşa-zâde Kîlârî Sipâhîler Ağası Hâtmî Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Mihr-i hüsnünden senüñ nûr almasa ger âfitâb
'Âlemi başdan başa itmezdi enver âfitâb
- 2 Mihr-i 'âlem-tâb-ı rûyuñ görmese ey meh-likâ
İşigün taşına her gün kor mıdı ser âfitâb

- 3 Cennet-i kûyında yârûñ cilveler kıлмаğ içün
 Hâtmîyâ tâvûs-veş takındı şehper âfîtâb

Hurrem Paşa-zâde Câşnî-gîrbaşî Vardârî Kîlârî Kândî Beg

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Bölük bölük yürîyen şîve-kârî gördüñ mi
 Taraf taraf çekilen âh u zârî gördüñ mi
- 2 Taşup taşup dökilür 'aynımuñ pînarlarını
 Çağıl çağıl akan o çeşme-sârî gördüñ mi
- 3 Dönüp dönüp tutulur mı tütüp tütüp çıkan âh
 Güzel güzel tutuşan dilde nârî gördüñ mi
- 4 Çeküp çeküp götüren bende hayl-i 'uşşâkı
 Girih girih tolanan dilde yârî gördüñ mi
- 5 Parıl parıl tutuşur nâr-ı hecr ile Kândî
 Yalap yalap yanar ol gül-'izârî gördüñ mi

Topçıbaşî-zâde Hazînelî Zihnî Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yâr câh-ı zekânım 'ayn-ı vefâdur dir ise
 Aña ey 'âşık-ı şûrîde inanma çeñedür

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Hâşıl-ı dehrden ey dil kır bir nânım yok
Ğam yimem aña dehânımda da dendânım yok

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Ey pesendîde olan 'âleme her etvârı
Sende hâtm oldu bugün kâ'ide-i dildârî

[133]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

O mâhuñ çeşm-i sehîârı egerçi hâba varmışdur
Uyumuşken şer ü şûrını âfâkuñ uyarmışdur

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Olma ğam-ğîn dil-i nâ-şâduñ olursa mahzûn
Oldı şâdî gama ğam şâdîye çünküm merhûn

Küçük Otaı Edirneli Şehîd Turağ 'Alî Nihânî Çelebi

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

- 1 Cân oldu şehâ şâha o maşşûdına vâşıl
Meşhûrdur "ed-dâlû 'ale'l-hayri ke-fâ'il"

- 2 Kâtlime delîl olsa nola ğamze-i zülfûñ
Sultân-ı ğam-ı ‘aşķuñîa dil olalı menzil
- 3 Ey kaşı kemân tîr-i havâdişden alınmaz
Peykânûñ ile sînede cân olalı menzil
- 4 Olmasa kişı ‘âlim-i esrâr-ı ğam-ı ‘aşķ
Taḥşîl-i ‘ulûm eylemeden añîa ne ḥâşîl
- 5 Zülmetde kalurduñ şeb-i hicrânda Nihânî
Âhım şereri olmasa ger saña meşâ‘il

Velehû

(Fe‘ilâtûn Fe‘ilâtûn Fe‘ilâtûn Fe‘ilûn)

- 1 Rûşen itse bu gice şem‘-i ruḥuñ ḥânemizi
Yaksa şevķ âteşine bu dil-i vîrânemizi
- 2 Sâķiyâ bezmi vü peymâneyi terk eylemeziz
Sâķî-i devr meger töldıra peymânemizi
- 3 Şeb-i fûrķatde eger zinde kalursak ne ‘aceb
Tîrelikden bulamaz peyk-i ecel ḥânemizi
- 4 Tıymasun kimse seni gel bu gice revzeneden
Rûşen it mâh gibi külbe-i vîrânemizi
- 5 Ey Turaķ suçları ne saçları zencîrlerüñ
Çünkü zâbt idemeziz biz dil-i dîvânemizi

Küçük Otalı Dimetokalı Sîpâhî Vişâlî Çelebi

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Bir menzil alsa tîr-i murâdım nişâned
Olsam hâlâş cevri-i kemân-ı zamâned
- 2 Tahsîn şâh-bâz-ı hüma-âşiyâna kim
Rûhânîdür gıdâsı degül âb u dâned
- 3 Ser-pâ-bürehne 'âşık-ı abdâl olup saña
'Uryân dâğ-ı 'aşk ile toğmuşdum anadan
- 4 'Ankâ-yı çarh beyza-i mâh ile toğmadan
Murg-ı dili uçurmuş idim âşiyâned
- 5 Tîr-i cefâmı bağına başmaz çeküp dimiş
Çekmek Vişâlî aramızı yâr yâned

[134]

Gümülcineli Sîpâhî Küçük Otalı Şemsî Beg

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Bulunmaz bencileyin bağı yanıķ lâleden gayrı
Yüzümü şu seper bir kimse yokdur jâleden gayrı

İstanbulî Yahyâ-zâde Hazîneli Hüseyin Celâlî Çelebi

Kıt'a

(Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)

- 1 Hazret-i sultânıma bende-i nâçîzden
Naql-i kelâm eylemiş varmış o gün bir mağak
- 2 Ben anı hod dimedim farz idelim ki didim
Nükte-i meşhûredür sebbeke men bellağak

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün)

Nazar kıl gönlümi yap ey dil-ârâm
Yaraşmaz bezm-i şâhîde şınık câm

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bunca feryâdım işitdün dimedün dâd ideyim
Sen ki dâd itmeyesin ben kime feryâd ideyim

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Dil yerin beklemez hatâ eyler
Gamzeñ atdığı ok hatâ itmez

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtün Mef'ûlû Fâ'ilâtün)

Bir bir işin bitürdüñ kûyında ehl-i 'aşkuñ
Âgâh ol ey gül-i ter cân bûstânda bitmez

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Müdde'î yoluña ölmez dir imiş bendeñ için
Meded öldür beni bu sözleri işitmeyeyin

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlün)

Hallâk-ı cihân 'âleme kıldıkda tecellî
Her şahşı birer hâl ile kılmış mütesellî

Mısrâ'

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Göñül kılsun begim yol kalmasun dirler meşeldür bu

Atmacacı Mısır Sancağ Begi Kîlârî Hacı Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 'Arz ider her şeb turup şad-şevk ile envâr şem'
Gûyiyâ oldı menâr-ı Ahmed-i Muhtâr şem'

- 2 Şanuram zencîr-i dûd ile çekilür göklere
Her ne dem kim ola ejder gibi, âteş-bâr şem‘

[135]

- 3 Bezm-i hüsnünde ko yaqsun ol iki ruhsâr şem‘
Meclis-ârâdur efendi olıcağ tekrâr şem‘

- 4 Gâh ağlar geh güler meclisde yüz biñ şevk ile
Luţf u kahrından alupdur var ise aḥbâr şem‘

Sultân Murâd Hân-ı Şâliş Hazretleri ‘Aşr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsının
Eş‘ârı:

Mostârî Topḥânegibaşı Hazîneli Dervîş Hacı Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 ‘Ârız-ı sîmînüñ üstinde siyeh kâkül midir
Sâye şalmış berg-i sebzîn üzre bir sünbül midir
- 2 Gül-‘ızârâ gün mi düşmüş ‘aksi la‘l-i nâbuña
Yoḥsa ey sâkî lebûñ üstinde reng-i gül midir
- 3 Rûy-ı rengînünde ḥâl-i ‘anber-efşânuñ mı ol
Nâr-ı sûzân üzre yoḥsa dâne-i fülful midir

Velehû

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

- 1 Ne çok başlu olur yâ Rab o ḥaṭṭ-ı fitne-engîzi
Ne fitne başıdur anuñ ser-i zülf-i dilâvîzi

- 2 Kârâr itdi sevâd-ı haţtı rûy-ı tâb-nâkinde
Konup gerd-i siyâh-ı Rûm tutdı şanki Tebrîz'i
- 3 Mukâbil lâleye sûsen çemen şahnında Rûmîdür
Kızılbaş'a çeker şan hançer-i bürrân-ı ser-tûzi

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Güli yâd itmege ol vech-i hasendür bâ'ış
Goncayı añmağa ol teng dehendür bâ'ış
- 2 Rûyumıñ zer gibi zerd olmasın 'âlemde bilür
Fâhte nâlesine serv-i çemendür bâ'ış

Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Her ne deñlü kesb-i iqbâl itse istidrâcdur
Pertev alsa ger gurûr erbâbı olmaz pâ-y-dâr

Velehû

(Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

- 1 Mütekebbirüñ haşrnı Hâk'dur
Müte'azzim 'azâba elyâkdur
- 2 Mağrûr mezmûmdur encâmı
Hod-pesend ise pek alçaqdur

3 Halka nefret getürme terk eyle
Sû' -i hulk şâhıbi ahmakdur

4 Cümleñ Hâlıkı ki vâhiddür
Çekmez ol vaz'ı ol eşfağdur

5 Virme sen kimseye renc Câmî
Ta'n iden ma'ûn-ı muhakkağdur

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Beñzerdi serve kâmet-i bâlâ-yı râstı
Servüñ olaydı çihresi tâbân kamer gibi

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Çeşmim ağıtdı yaşlarını sîne dâğına
Şu koymayınca koymadı âhır ocağına

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Görmedik gurre-i ebrûñı meh-i garrâda
Bulmadık şevk-i ruhuñ mihr-i cihân-ârâda

2 Biz ne keyfiyyet ile mey diyelim la'lüne kim
Neş'e-i câm-ı lebûñ hâleti yok şahbâda

- 3 Heves-i nâfe vü zülf gonca-femûñ fikri ile
Geçürür yok yere 'ömrini kırsı sevdâda
- 4 Görinür âyîne-i rûyma bakdıkça dilâ
O perî-çihre bize şûret-i istîgnâda
- 5 Câmîyâ istemezim kılmasun âzâd beni
Bes durur baña kulum dimege ol beg-zâde

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Bugün ey dil nigâra hem-demsin
Hamdû-lillâh ki şâd u hurremsin

Kılârî Nûrî Beg

Orta Kapu Dâhilinde Bâbu's-Sa'âdeye Karîb Zülüfli Baltacılar
Koğuşına Muttasıl Harem-i Hümayûn Kapusına Murâd Hân-ı Şâliş Hazret-
leri Târîhiniñ Kaşîdesi Kılârî Nûrî Beg'iñdir

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Güzîn-i pâdişehân Hân Murâd-ı 'âlî-şân
Yegâne-i şeh-i şâhib-kırân-ı Yezdânî
- 2 Şu pâdişâh-ı cihândur ki emr idüp aldı
Kemîne bendesi taht-ı Revân u Şîrvân'ı
- 3 Ne cân ile hareket ide Gürcî vü Peymûk
Yapıldı kal'a-i kemeri alındı her yanı

- 4 O pâdişâh-ı sa'âdet zamân-ı 'adlinde
Şerefle virdi yapup her maḳâma 'unvânı
- 5 Cemî'-i bâb-ı sarây-ı şerîf olup 'âlî
Bu bâb-ı dil-keşüñ ol deñlü yog idi şânı
- 6 Harîm-i bâb-ı 'adâletde ol Meḥemmed Ağa
Sa'âdet ile yapılmağa 'arz ider anı
- 7 O pâdişâh-ı cihân eyleyüp yine târîḥ
Müşerref eyledi yapup bu bâb-ı dîvânı
- 8 Felekde şems-i dirahşân altun üsküf ile
Bu bâba yaraşur olsa öñinde derbânı
- 9 Bu bâb-ı devletin oldı dü-mışra'-ı târîḥ
Getürse seyrine âşârı nola a'yânı

[137]

Murâd Hân-ı Şâliş

- 10 "Letâfet içre yeridür der-i behişt 'aceb
"Harîm-i cennet-i 'âlîde bâb-ı sulṭânî" (996)

Şarî Halîl Çelebi

Kıt'a

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 'Âşıkâ dil-rübâ mı eksik olur
Ehl-i derde belâ mı eksik olur

- 2 Ben ölürsem belâ ile ey dil
Yâre bir mübtelâ mı eksik olur

Sultân Mehmed Hân-ı şâliş Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri
Sühan-verânınıñ Âşârı

Semâ'î Çelebi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Tab'ım çerâğı Kâsım-ı Envâr'dan yaqar
Bûy-ı fenâ demâğıma 'Attâr'dan gelür

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ey baña seng-i melâmetden iden 'âr diyen
Benim ol başımı ortaya koyup yâr diyen

Tab'î Çelebi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

- 1 'Âlem ki bildi hazret-i hünkâr bî-haber
Yükler tağıldı kâfile-sâlâr bî-haber
- 2 Gitdi nizâm-ı şevk-i revâc-ı mu'âmele
İl müflis oldı nâkıd-ı bâzâr bî-haber

Sultân Ahmed Hân-ı Evvel Hazretlerinin ‘Aşr-ı ‘Âlîleri
Şu‘arâsının Âşârı

Hayâtî Çelebi

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Peyker-i ebrû-yı dilber dîde-i pür-hûnda
İki mâhîdür yüzerler şanasın Ceyhûn'da

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Tatlu geldi baña cânımdan lebûñ
Cân çıkar çıkmaz dehânımdan lebûñ

Bostancıbaşı Şadr-ı A‘zam Dervîş Paşa

(Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün)

Taḥammül-i ta‘n-ı yâr ü ta‘na-i ağıâr müşkildür
Çü derd ehli bilür kim yâre üzre yâre müşkildür

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Pây-mâl-i ğam-ı hicrânûñum elden gitdim
Gel benim ‘ömrüm eger gelmez iseñ ben gitdim

‘Abdu'l-Kâdir Paşa-zâde Luţfî Beg-zâde Nûrî Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Olma mağrûr eyleyüp taht-ı sa‘âdetde karar
Ger Süleymân-ı zamân olsañ götürmez rûzgâr
- [138]
- 2 Uğramışsın hâne-i vîrâneme dün hışm ile
Neye uğradığını bildi o dem bu dil-figâr
- 3 Reh-rev-i semt-i maḥabbet ‘aşk-ı yâr olduk eger
Bilmeziz ey tâlî‘-i vârun çıkar mı cây-ı yâr

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Degme bir kuşla şikâr olmağa yok çâre şehâ
Murğ-ı dil şayd idenüñ gözleri şâhın gerek

Şehîd-i Sa‘îd Sultân ‘Osmân Hân-ı Şânî Hazretleriniñ ‘Aşr-ı
‘Âlîleri Şu‘arâsınıñ Âşârı

Kîlârî Nevbetçibaşı ‘Abdî Ağa

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Ol gül-i nev-res nigâh-ı nâz bilmez neydügin
Şîve-i dil-hâh-ı hâtır-sâz bilmez neydügin
- 2 Korkaram esrâr-ı ‘aşkı ‘âkıbet ifşâ ider
Gamze-i gammâzı kim hem-râz bilmez neydügin

- 3 Ğamzesiyle nâvek-i müjgânını seyr itmeyen
Rüstem-i çâlâk-i tîr-endâz bilmez neydügin
- 4 Çeşmi fettân-ı tegâfûl-pîşedür ol deñlü kim
İltifât-ı ‘âşık-ı ser-bâz bilmez neydügin
- 5 Zülfi dil almakda muhtâc olmaz aşlâ çeşmine
Öyle bir şayyâd-ı cân şehbâz bilmez neydügin
- 6 Bakma pek ol ‘işve-bâzuñ nûş-ıhand-i nâzına
Dil-fırîb-i dilber-i şannâz bilmez neydügin
- 7 Bî-tekellûf açılır ol gonca-fem ‘uşşâkına
Bâd-ı ta‘n-ı düşmen-i nâ-sâz bilmez neydügin
- 8 Görmeyen yârân bu şi‘r-i nev-zemînüñ ‘Abdiyâ
Nazm-ı üstâd-ı sühân-perdâz bilmez neydügin

Hazîneli Hurrem Paşa-zâde Hazîneli Çantacı Feyzî Beg

Kıt‘a

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Yoğ imiş târ-ı zülfüñ kıl kadar farkı miyânuñla
Terâş itdim bunu ben mû-şikâf-ı kıl ü kâlinden
- 2 Tekellüm itse de kühsâra bak gayruñ sözün söyler
Kibâra çünkü bahş etmek yakışmaz kendi hâlinden

Velehû Müfred

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Tahşîl-i kâma vâsı̄tadur 'aynek-i hayâl
Nezdîk olur maḥal nazar-ı dūr-bîn ile

Velehû Ez-Ġazel

(Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün)

1 Sâkî getür câm ister mi ibrâm
Bize bu aḥşâm geldi bir âfet

2 Terk itdim 'ârı görince yâri
Hep elde varı aldı bir âfet

[139]

3 Hâtırda kaṭ'â yok meyl-i dünyâ
Göñlümde ammâ ḳaldı bir âfet

4 Sevdâsı serde bilmem ne yerde
Feyzî'yi derde şaldı bir âfet

Sipâhîler Ağası-zâde Kîlârî Şerbetçibaşı Hurrem Paşa

Kıṭ'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Yedigi ḍarbe-i endûh u ġamı kendü bilür
Ṭabluñ âvâzesi her çend ırâḳdan hoşdur

2 'Ayş u 'işretleri dünyâda bu devletlileruñ
Ḳurı bir tañtanadur cümle me'âli boşdur

Velehû Mısrâ‘

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)
Kulak ‘âşık olurmuş gözden evvel

Velehû

(Fe‘îlâtün Mefâ‘îlün Fe‘îlün

- 1 ‘Azamet pek fenâ denâ’etdür
Yakışur mı hışâl-i insâna
- 2 Dikkat eyle müte‘azzim âhir
Döner elbette sifle hayvâna

Mısrâ‘

(Mef‘ûlü Fâ‘îlâtü Mefâ‘îlü Fâ‘îlün)
Alduñ metâ‘-ı ‘aşkı belâlar mübârekî

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Ben ol gül-bûs-ı istihyâya îhâm-ı vişâl itmem
Sitemler dâg-dârın lâle-hîz-i infi‘âl itmem

Velehû

(Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlün)

Şabr yokdur merdüm-i ‘âlemde yoksa rûzgâr
Kangı müşkildür ki tedrîc ile âsân itmedi

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

- 1 Rubâ'îden kaşuñdur beyt-i evvel
Celî hatt ile yazmış kâtib anı
- 2 Hatt-ı la'lüñ anuñ itmâmı içün
Gubâr ile yazılmış beyt-i şânî

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Baňa geh söylemedi söyledi geh nâz ile yâr
Dir dimez kıldı beni kendisine 'âşık-ı zâr

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Mir'âta bakmasam nola yanuñda ey perî
Zîrâ ki yokdur anda ruhuñ gibi gösteriş

[140]

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Yıksun ko kahve-hâneleri şîhne-i zamân
Başımıza yıkılmadı yâ hâne-i muğân

Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Eyleyen kaç'-ı ümîd-i menfa'at tedbîrden

Fayşal-ı da'vâ temennâsındadır şemşîrden

Ğurebâ-i Yesâr Ağası-zâde Aḥmed Niyâzî Çelebi

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Şakınsun âteşinden bu dil-i pür-tâb-ı sûzânun

Yüzi şuyıyla tursun döstüm şemşîr-i bürrânun

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)

Nazm-ı umûrî 'âkıl ü sulṭân olan bilür

Aḥvâl-i ḥük-m-i ḥikmeti Lokmân olan bilür

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Alalım naqd-i dil ü cân ile 'aşk-ı yâri

Neye mâlik olur ey dil görelim âgyârı

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Beni kurbân iderseñ bârî maqbûl oldıgım bildür
Yakup ol rûy-ı âteş-nâk ile kârım tamâm itme

Sultân Murâd Hân-ı Râbî' ve Sultân İbrâhîm Hân 'Aşr-ı Âlîle-
ri Şu'arâsınıñ Âşârı

Kîlârî Mehmed Nutkî Beg

Dâmâd-ı Bâyezîd Hân-ı Şânî Hazîneli Yahyâ Paşa Ahfâdından Kîlâ-
rî Mehmed Nutkî Beg

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Nigâhuñ hâtır-âzârîde virmez tâli'a nevbet
Göz açdırmaz sıyeh-kârî-i çeşmüñ baht-ı nâ-sâza

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Va'd-i vaşla şanma kim bu hâlet-i inkârdur
Lafz-ı lâlâ 'âşîka bir gizlice ikrârdur
- 2 Şâdıkâne va'dine aldanma şubh-ı devletüñ
Nıtdüğün bilmez o çarh-ı sifle pek idbârdur

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Olmaz şarâb-ı sâgar-ı şâdî humârsız
Gülzâr-ı dehrde güli kim gördi hârsız

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Şükûfte olmağa dâ'im şarâb-ı şu'le-bâr ister
'Acebdür 'ârız-ı dildâr âteşden bahâr ister
- 2 Hevâsı maḥz-ı âteş rîze-i elmâsdur ḥâki
Göñül her dem bahâr-ı 'aşk şeb-nemden bahâr ister
- 3 Görür her cânibe itse teveccüh 'aksi maḥşûdî
Anuñ-çün dâ'imâ âyîne-i dil inkisâr ister
- 4 Dem-â-dem âh-ı pey-der-pey gerekdür zevrak-ı şevke
İrince sâhil-i ümmîde ol çok rûzgâr ister
- 5 Anuñ-çün şeh-revâ-yı ṭab'-ı Nuṭkî nakd-i vâkt olmuş
Zer-i ḥâlîş-'ayârın 'arza çeşm-i i'tibâr ister
- 6 Niçün 'arz itmeye ol âsitân-ı kıble-i fazla
O kim deryâ-yı ṭab'ın 'âleme gevher-nişâr ister
- 7 Serîr-ârâ-yı fazl-ı memleket dâniş Bahâyî kim
Cihân yüz sürmege dergâhına leyl ü nehâr ister
- 8 Ḥudâvend-i cihân-ı ma'rîfet kim çeşm-i ḥurşîde
Felek gerd-i nem-i yek-rân-ı fazlından gubâr ister

- 9 Zamâne lutfına dil-dâdedür eyyâm-ı ikbâlî
Anuñ evrâk-ı fazlı gibi bî-lıadd ü şumâr ister

Biñ kırk sekizde ikinci def'a Bağdâd'ın fâtihî olan Murâd Hân-ı Râbi'in şadr-ı a'zamı olup Bağdâd'ın fethi günü yürüyişle bâlâ-yı kulle-i meftûha livâ-i 'Osmânî'yi rezk iden ve pîş-i 'asâkir-i 'Osmâniye'de serdâr-ı celâdet-şi'âr olan Bağdâd vâlisî esbak Naşûh Paşa kethudâsı sâbıkâ Bağdâd vâlisî Muştafâ Paşa-zâde Tayyâr Mehmed Paşa'nın hîn-i rezk-i livâda ihrâz-ı mertebe-i şehâdet itdigine târîhtir:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Şadr-ı a'zam hazret-i Tayyâr Paşa rûz u şeb
Eyledi Bağdâd'a himmet nice sîm ü zer saçup
[142]
2 Nîk tedbîr iderek haqqâ ol âsaf-menzilet
Kulleye dikdi livâ-i fethi cânından geçüp
3 Kullede câm-ı şehâdet içicek hâtif didi
"Rûh-ı Tayyâr eyledi pervâz 'adne per açup" (1047)

Mollâ Feyzî-zâde Hazînede Başyazıcı Râşid Efendi

Mısrâ'

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Her vakte bir bahâne bulur bî-namâz olan

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Memdûh olur mı kibr ü müzâh i'tiyâd iden

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Hâlîķa râci'dür istihzâ şakın mezmûmdur

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Kâlbüñi şâfî tut itme gıll u gışla halkı ta'n

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)
Uymayan kalbine kâli olur encâmı zelîl

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)
Muţâbık olmayan maķşad maķâle olmada maţ'ûn

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)
Vicdânuñı tatbîķ idegör 'azb-i lisâna

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)
Vefâ-dâr olmadan geçdik cefâ-dâr olmasa bârî

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

‘Ârif isen dehen-i halka şağın düşmeye gör

Velehû

(Müfte‘ilün Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fa‘)

‘Âkıl olan halka ta‘azzum mı ider hiç

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Mütekebbir iki ‘âlemde daği menfûrdur

[143] Sultân Mehmed Hân-ı Râbi‘ ‘Aşr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsınıñ
Âşârı

Süheylî-zâde Rakşî Beg

Kıt‘a

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

- 1 Çeksem o şûhı sîneye hulyâlarım gibi
Görsem şafâ-yı vuşlatı rü’yâlarım gibi
- 2 Şeh-beyt-i ebruvân-ı ruhuñdan murâd-ı dil
Çıkısa beyâza dildeki ma‘nâlarım gibi

Tırnakçı Tıflî Çelebi

(Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 Olamaz hergiz emîn şerrinden
Şeyh-i dehri görüp 'abâ içre

2 Tîğ-i bâtın didigi şûfnüñ
Sîh-i Efrecî'dür 'aşâ içre

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'ilün)

1 Vireli bâgda revnak gül-i âl üstine gül
Şeh-levendim taşınur kırmızı şâl üstine gül

2 Hâşîdur var ise sultân-ı bahârın gülşen
Jâle naqdini alur sâl-be-sâl üstine gül

3 Dâmen-efşân yetiş ey bülbül-i şûrîde yetiş
Çıkdı gülşende ser-i şâh-ı nihâl üstine gül

4 Dâğîdur sînede dil nâlede gûyâ kodılar
Kâfes-i bülbül-i şûrîde-mağâl üstine gül

5 Şi'r-i üstâd ki gel gülleri seyr it Tıflî
Dökdi evrâkı şan âb-ı zülâl üstine gül

Şâhîn Şâh-zâde Kîlârî Şehdî Beg

Nazîre-i Şâhîn Şâh-zâde Kîlârî Şehdî Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Oldı tâbende ser-i şâh-ı nihâl üstine gül
Geldi hırşîd-şîfat burc-ı kemâl üstine gül
- 2 Gonca âgûş-ı murâdında iken pinhânî
Geldi hengâm-ı seher bâd-ı şîmâl üstine gül
- 3 Şu'le-i lâle-i pür-dâğ degil gülşende
Saldı tâb-ı ruhu ferş-i zılâl üstine gül
- 4 Dest-i sâgar-be-kefi 'aksi ile sâķîniñ
Oldı esbâb-ı bezm hep gül-i âl üstine gül
- 5 Şi'r-ı üstâd-şîfat gül gül açıldı tab'im
Şehdî nâ-lâyık iken şâh-ı melâl üstine gül

Tıflî Çelebi

Tıflî Çelebi Güfte-i Şarkı

(Müstef'ilün Müstef'ilün)

- 1 Al yanıña bir dil-nüvâz
Göñlüñce gez zevķ it bu yaz
Başdan başa işte Boğaz
Göñlüñce gez zevķ it bu yaz

2 Gökşu'yı atma bir yaña
Küçükşu pek a 'lâ saña
[144] Çubuklı'da ey dil-rübâ
Gönlüñce gez zevk it bu yaz

3 Sultâniye şâhânedir
Hünkâr Şuyı bir dânedir
Bu demde gam cânâ nedir
Gönlüñce gez zevk it bu yaz

4 Ağyârı başdan şav hele
Lutf it begim düşme dile
Tıfl'ın ile tut el ele
Gönlüñce gez zevk it bu yaz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Söyledikçe lebleriñ hem gönca hem güldür baña
Kâkül-i ham-der-hamıñ bir saçlı sünbüldür baña
- 2 Kim bakar câm-ı Cem'e âyîne-i İskender'e
Dûr-bîn-i 'âlem-i dil sâgar-ı müldür baña
- 3 Fikr-i zülfüñdür beni seyyâh-ı mülk-i Çîn iden
Bâ'ış-i âvâre ki sevdâ-yı kâküldür baña
- 4 Çün sebük-bârân-ı râh-ı 'aşkıñ oldum pey-revi
Şimdi esbâb-ı sefer terk-i tecemmüldür baña
- 5 Vaşf-ı rûy-ı yâri tahrîr eyledikçe bâgda
Tıfliyâ kilik-i şarîr-engîz bulbüldür baña

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Benem o dil-şüde ey vâkıf-ı me'âl-i kitâb
Baña cemâl gerekdir saña me'âl-i kitâb
- 2 Ne kayd-ı ders-i pey-â-pey ne minnet-i hâce
Maḥabbet ehline besdir lisân-ı hâl-i kitâb
- 3 Girince mes'ele ma'lûm hâce tenhâya
Ġarîb vâsıtaḍır fıskâ iştiĠâl-i kitâb
- 4 Ḥayâl-i fâsid ü fikr-i muḥâlden dûruz
O şûhı bûs-ı kinâr eylesek mişâl-i kitâb
- 5 Şafâ-yı hâtır ise Tıfliyâ Ġaraḗ mest ol
Nedir bu tûl-i emel ya'nî kîl ü kâl-i kitâb

Velehû Ez-Ġazel

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Âşinâ kes nigâh-ı bâde-perest
Düşmen-i dôstdur o Ġamze-i mest
- 2 Kays u Ferhâd'dan irişdi baña
Gül-i sevdâ-yı 'aşk dest-be-dest

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Derdime şanma yârdır bâ'ış
Hep dil-i bî-ķarârdır bâ'ış

2 Reng-i ruhsâre-i gül-i bâğa
Seylî-i rûzgârdır bâ'is

3 Şîşe-i tevbenîñ şikestine hep
Bâde-i hoş-güvârdır bâ'is

4 Pîç ü tâbına bu dil-i zârîñ
Ham-ı zûlf-i nigârdır bâ'is

5 Hânumân-perver olmağa fitne
Zûlf-i âşûb-kârdır bâ'is

6 Çâk-ı dâmân-ı Yûsuf'a Tıflî
Cezbe-i 'aşk-ı yârdır bâ'is

[145]

Velehû

(Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilûn)

1 Neyleyim o şûh 'aşkıñdan cüdâ olmak da güç
Fikr-i dûr-â-dûr-ı hecre mübtelâ olmak da güç

2 Dâne gibi dil düşerdi âsiyâb-ı 'aşkıña
Neylesün âzürde-i seng-i cefâ olmak da güç

3 Bir büt-i bîgâne hûbuñ düşdi dil sevdâsına
Terk-i 'aşk itmek de müşkil âşinâ olmak da güç

4 Karşu turmak ta'n-ı çevgân-ı gama âsân değil
Gûy-veş âvâre-i deşt-i belâ olmak da güç

5 Bî-nevâ yârân ile düşvâr ülfet gerçi kim
Tıfliyâ hem-şoñbet-i ehl-i riyâ olmak da güç

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Sâkî getür irişdi neşât-ı dem-i şabûh
Ol âb reh-güzârîña tütmuş mizâc-ı rûh
- 2 Gird-i vişâl ile ser-i zülfüñ hevâsıdır
Sermâye-i hayât-ı Mesîhâ vü 'ömr-i Nûh
- 3 Bî-kâr-ı dest olsa güşâde ser-i sebû
Açılsa gaybdan bize beyt-i der-i fütûh
- 4 Çekdim kenâr-ı sîneye mihriñle şerhalar
Metn-i kitâb-ı 'aşkıña yazdım nice şurûh
- 5 Gâhî kenâr-ı meclis-i rindâna Tıfliyâ
Geldim ki ser-şikeste gider tevbe-i naşûh

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Meftûnı yârimiñ yine bir 'işve-bâzır
Şehbâzımıñ şikârı dahı şâh-bâzır
- 2 Ol gûşeler ki çeşm-i füsûn-sâzı gösterir
Mazmûnı 'işve ma'nî-i şeh-beyt-i nâzır
- 3 Hem-râh olursa nola gönül üft ü hîz ile
Şeh-râh-ı mülk-i 'aşk nişîb ü firâzır
- 4 Sen çeşm-i câna sürme-i 'aşk ile vir cilâ
Âyîne-dâr-ı rûyî hâkîkat mecâzır

- 5 Âyîne içre ‘aksini görmek dil ehline
Tıflî tarîk-i ‘aşkıda ifşâ-yı râzıdır

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)^{٢٦٧}

- 1 Fıkr-i zülfüñ ‘âşıkâ ebr-i bahâr-ı giryledir
Pertev-i mihr-i ruḥuñ perverdigâr-ı giryledir
- 2 Dîde deryâ bâr-ı ḥasret dil şerâr-efşân-ı gam
Mevsim-i tûfân-ı âteş rûzgâr-ı giryledir
- 3 Tûtiyâ-yı dîde-i ‘uşşâkıdır ḥâk-i rehiñ
Secde-gâh-ı âsitânıñ girye-zâr-ı giryledir
- 4 Fıkr-i vaşl itdikçe Tıflî bîm-i hicrân der-kaḫâ
Ḥandes-i erbâb-ı ‘aşkıñ yâr-ı gâr-ı giryledir

[146]

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 ‘Âşıkım derd ü belâ mâ’ide-i ḥânımdır
‘Alev-i âteş-i dil anda meges-rânımdır
- 2 Dest-i tedbîrdeki merhem-i bihbûd-ı ḥired
Ḥande-sâz-ı leb-ı zaḥm-ı dil-i nâlânımdır
- 3 Ben o sevdâ-zede-i feyz-i cünûd-ı ‘aşkıım
‘Aql dîvâne-i güftâr-ı perîşânımdır
- 4 Ma‘nî-i lafz-ı ḥired dikkat-i fıkr ü idrâk
Der-i feyz-i süḥanımda iki der-bânımdır

- 5 Dest-i miñnetden emînim kader-i râhatdan
Tıfliyâ baht-ı siyeh anda nigh-bânımdır

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Bilmez tarîk-i 'aşkda bîgâne âşinâ
Olmaz harîf-i 'aql ile bîgâne âşinâ
- 2 Biz mevc-ber-ğurûş-ı yem-i 'aşk idik henüz
Dest urmamışdı lücce-i 'ummâna âşinâ
- 3 Biz sûz-ı tâb-ı 'aşk ile germ-ihtilât iken
Olmamış idi şem' ile pervâne âşinâ
- 4 Bir kerre gûşe-i ham-ı ebrûña degmedik
Feryâd senden ey büt-i bîgâne-âşinâ
- 5 Var ise nakş-ı Tıflî-i güm-geştedir deyü
Olmaz o şûh şûret-i bî-câna âşinâ

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Seni teshîre gönül cân ile tedbîrdedir
Nâle dâmen-be-miyân hıdmet-i te'sîrdedir
- 2 Tab'ım iklîm-güşâ pâdişeh-i ma'nâdır
Hâme şehr-i sühan-ı tâzeyi tahrîrdedir
- 3 Bî-hayâ devletiyân bu'l-hevesân âlûde
Şimdi var ise edeb meclis-i taşvîrdedir

- 4 Dehen-i tengine bir söz mî bulunmaz ammâ
Hüner ol nükte-i ser-besteyi ta'bîrdedir

- 5 Söz kabûl eyle rızâ şâhibi ol ey Tıflî
Dem-i cân-bahş-ı Mesîhâ nefes-i pîrdedir

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 O deñlü eyledi dil terk-i müdde'â-yı sürûr
Gamından eyler iderse eger recâ-yı sürûr
- 2 Görünmez ehl-i dile dûr-bîn-i dikkatle
Yapılsa seng-i ferahla eger sarây-ı sürûr
- 3 Hezâr şekl ile bir dil-firîb câdûdur
Saña güzel görinen rûy-ı hoş-nümâ-yı sürûr
- 4 Gelürse hâtıra hâtif gibi güzâr eyler
Zemîn-i dilde bulunmaz nişân-ı pâ-yı sürûr
- 5 Şarâb hûn-ı ciger dürdi mâye-i gam olur
O câm kim içile Tıfliyâ berây-ı sürûr

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Bahârda kimi seyre kimi kinâra gider
Sıphre karşı komağ isteyen Hîşâr'a gider
- 2 Kemend-i zülfine dil-besteniñ nihâyeti yok
Yine o şâh-ı cihân seyr için şikâra gider

- 3 Bize gelürse de uğrar geçer hayâli gibi
Velî rakîb ile seyrâna âşikâre gider

- 4 Fetîl-i dâğ-ı ser oldur miyân-ı meclisde
Riyâ ki uğraya destârı pâre pâre gider

[147]

- 5 Bulunca şâhibin âvâredir dil-i Tıflî
O murğ-ı nâme-ber-i 'aşk her diyâra gider

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 İçdüğü dilberimiñ sâğar-ı pür-bâde midir
Yohsa hırşîd bugün burc-ı şüreyyâda midir
- 2 Murğ-ı dil bir gözi şehbâzdan ayrılmış idi
Yine bir dâma dağı düşdi mi âzâde midir
- 3 Bilmezem zâhidi ser-mest görüp mey-kedede
Döşenen rîş midir rîşe-i seccâde midir
- 4 Koyalım sâğara şahbâ gibi nakd-i hıredî
Hûn-ı dil cûş u hurûş itmede şahbâda midir
- 5 Nâzına meşk-i niyâz itmede bilmem Tıflî
O da kendi gibi bir âfete dil-dâde midir

Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Bize geldikçe 'adû ol şûh-ı âfet karşılar
'Âdet-i dîrînedir nâdânı devlet karşılar

- 2 Kûh-ken Şîrîn'e ahvâlin nice takdîr ider
Söyledikçe anı kühsâr-ı melâm^{et}et karşılar
- 3 Himmet-i ehl-i maḥabbet öyledir kim gâh olur
Bir gedâyı pâdişâh-ı mülk ü millet karşılar
- 4 Baḥr-ı ḡamdan nice ümmîd-i kenâr itsün göñül
Keştî-i maḡşûdı tûrmaz bâd-ı miḡnet karşılar
- 5 Tıflıyâ ümmîd-i semt-i zühd ile âvâre dil
Çıksa râh-ı 'aşḡdan ḡayl-i nedâmet karşılar

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Pâkdir reng-i küdüretden dil-i bî-kînemiz
Şûret-i cânâna mazḡardır bizim âyînemiz
- 2 Biz ta'alluḡ riştesin ḡat' eyleyen 'âşık^{lar}ız
Ülfet itmez sûzen-i 'İsâ ile peşmînemiz
- 3 Ta'n ider mihriñle ey ḡurşîd-i evc-i 'izz ü nâz
Beyt-i ma'mûra dil-i vîrân sipihre sînemiz
- 4 Neşve-yâb-ı bâde-i pür-zûr-ı sırr-ı vaḡdetiz
Kehrübâ-veş cebr ile bir kâha yokdur kînemiz
- 5 Biz fenâ şeklinde şâh-ı kâm-rânız Tıflıyâ
'Aşḡ ile vîrâne-i dildir bizim gencînemiz

[148]

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Havf u recâ-yı vaşl ile dil 'âlem istemez
Seyr-i cemâl-i yâri hem ister hem istemez
- 2 Tenhâ-nişîn-i dâmen-i kûh-ı şekîb olan
Mecnûn-ı 'aşk silsile-i mâtem istemez
- 3 Sırr-ı dehân-ı yâri getürdüm zebânıma
Esrâr-ı gayb hem-demî-i mahrem istemez
- 4 Âzâde-meşrebân-ı tarîk-i mahabbetiñ
Dâmân-ı zahmı keşmekeş-i merhem istemez
- 5 Tıflî aña nişâne hemân dâg-ı dil yeter
Gülzâr-ı derd lâlesi bûy-ı gam istemez

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Yalvarup pâyına düşsem nerm olur o ser-firâz
Cây-ı râhatdır dil-i bîmârına kûy-ı niyâz
- 2 Pençesinde âşiyân eyler gelüp murğ-ı hayâl
Görmedi şayyâd-ı dil tab'ım gibi bir şâhbâz
- 3 Şoñra meh-rûlar urur yerden yere gûy-ı dili
Pençe-i 'aşkına alınca olurlar dil-nüvâz
- 4 Hem-nişîni nâleniñ te'sîr-i zahm-engîzdir
Kânde gitsem âhımıñ hem-râhıdır sûz u güdâz

- 5 Var ise reftâra âgâz itmek ister Tıfliyâ
Dermiyân itmiş çemende dâmenin ol serv-i nâz

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Bûlbûl-i câna o tıfl-ı nevres
Eylemiş pençesini sîm-kâfes
- 2 Şem'-i dil şu'le-keş-i maşşer olur
Merd-i meydân-ı Hudâ itse nefes
- 3 Tutdı dâmân-ı dili hâr-ı emel
Âh ez-dest-i temennâ vü heves
- 4 'Âşıka hîç keder virsün mi
Ta'n-ı zâhid leked-i pây-ı meges
- 5 Tıfliyâ râh-ı gelûda âhım
Kâr-bân-ı nefese bâng-ı ceres

[149]

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün)

- 1 Haṭ üzre kâkülûn pîrâye düşmüş
'Acebdir sâye üzre sâye düşmüş
- 2 Nice añlar maḥabbet ehli kendin
Göñül bir kaṭredir deryâya düşmüş
- 3 Ser-i kûyından ayru Kays u Ferhâd
Biri kûha biri şahrâya düşmüş

- 4 Ezelden baña olmuş pîşe nâliş
Metâ'-ı nâz aña sermâye düşmüş

- 5 Dil-i Tıflî'yi zülfünde bilürdüm
Kâpında şimdi hâk-i pâya düşmüş

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 İtmedim gitdi hevâdan dil-i nâlânı hâlâş
Okurın mescide girdikde çıkınca ihlâş
- 2 Def gibi mazhar-ı ta'n olsa girüp her bezme
Almasun dâmeniñ eṭrâfını dest-i eşhâş
- 3 Dûr idüp hâtıra-i devr-i vişâli aradan
Ėam-ı cânân ile dil eyledi bir meclis-i hâş
- 4 Nazmımıñ nâkıd-ı bâzâr-ı hüner mazmûnı
Ne bilür mertebe-i dürr-i kelâmım gavvâş
- 5 Tıfliyâ cilveler itdikçe olur müşğ-efşân
Görmedim hâtır-ı çâlâkime beñzer rakḳâş

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

- 1 Sâkî kudûmuña bakar erbâb-ı Ėam seniñ
Bir sâğar ile bezme gelürseñ kerem seniñ
- 2 Târına şarılurdi hâlâş olmayam deyü
Düşeydi dâm-ı zülfüne murĖ-ı harem seniñ

3 Müjgân-ı çeşm-i dâğ-ı dil eylerdi bûseler
Erbâb-ı 'aşk hârînî ey gonca-fem seniñ

4 Cânâ anıñla terbiye eylerdi nañlını
Bulsaydı hâk-i kûyuñı bâğ-ı İrem seniñ

5 Derd-i humâr ile dil-i Tıflî şikestedir
Sâkî kudûmuña bakar erbâb-ı gam seniñ

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

1 Mest-i mey-i firâk olurum vuşlat istesem
Vuşlat ümîdine düşerim devlet istesem

2 Ferdâ-yı rûz-ı mahşeri eyler havâle gâh
Ol kâmeti kıyâmet ile şöhet istesem

3 Ol şâh-ı hüsnüñ eyler idim nâzına niyâz
Ey cell-i 'izz ü nâz eger minnet istesem

4 Ey şeyh-i şehr minnet ile imtiyâzı ko
Pîr-i muğândan ister idim himmet istesem

5 Tıflî o şûh ile nice mümkün muķârenet
Zehr-âbı çeşme ruşsat olur 'işret istesem

[150]

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

1 'Adû nüvâziş-i dest-i keremle şâd olsun
Hemân yanında şikest-i dilim murâd olsun

- 2 Zamân-ı kısmet-i mihrinde ol şeh-i hûbân
Baña cefâsını lutf eylemiş ziyâd olsun
- 3 Hevâ-yı 'aşk ile 'anķâ gibi bu 'âlemde
O deñlû kendimi güm-nâm idem ki ad olsun
- 4 Şikeste sâgar-ı endûha eylerim ser-pûş
Gerekse efser-i zerrîn-i Keyķubâd olsun
- 5 Der-i cefâsını Tıflî'ye itmesün mesdûd
Hemîşe düşmene bâb-ı vefâ gûşâd olsun

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Neyleriz halka-i tevhîde girüp ey meh-rû
Diyelim şûfî-i nâdâna ırakdan yâ hû
- 2 Bir nice şekle koyar günde dil-i maḥzûnı
Görmedim ğamze-i fettânîña beñzer câdû
- 3 Nâme-veş hâl-i dil-i zârı yazardım aña
Eger olmasa idi şafḥa-i ḥurşîd dü-rû
- 4 Devr-i la'liñde 'aceb keşreti var mey-kedeniñ
Kurulur birbiri üstine şurâḥî vû sebû
- 5 Tıfliyâ sözlerime bende Zahîr ü Husrev
Ṭab'ıma câme-i çâlâk gulâm-ı Hindû

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gerçi virmezdim gönül her dil-sitânîñ naķşına
Şimdi düşdüm bir büt-i deyr-i zamânîñ naķşına
- 2 Ârzû-yı şerha vü dâğ ile virdim gönlümi
Dil-rubûde oldum ol şûh-ı cihânîñ naķşına
- 3 Resm-i Şîrîn'i görüp mecnûnı oldu Kûh-ken
Hâşılı aldandı ol bî-çâre anîñ naķşına
- 4 Kendüyi âyînede gördükde ıalmış bî-mecâl
Bende baķdım ıaldım ol nâ-mihribânîñ naķşına
- 5 Biz ezel naķķâşınıñ hayrânıyız Tıflî gibi
Şûretine Mânî-i şad-âsitânîñ naķşına

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Ben degil rûyına hayrân dil-i dîvâne daķı
Baķamaz âyinede 'aksine cânâne daķı
- 2 Âteş-i 'aşķa semender dil-i pür-sûzum idi
İttihâd eylemeden şem' ile pervâne daķı
- 3 Haņçer-i ğamzesi dest-i nigehten gitmez
Tıfl-ı nev-restedir ol gözleri mestâne daķı
- 4 Çarķ devr eyleyeli olmadı gerdûn mâlik
Bir benim gibi sūhan-senc ü sūhan-dâna daķı

- 5 Şu'arâ-yı selef âşârını gördüm Tıflî
Gelsün erbâb-ı sühan var ise meydâna daği

[151]

Tıflî Efendi Birâderi 'Azmî-zâde Hâletî Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Benem ol dil-şüde kim baht-ı siyeh-kâr hacîl
Şâh-râh-ı emelim eyledi bî-mûr zelîl
- 2 Benem ol âteş-i hasretle ser-â-pâ sûzân
Dûr olur havf ile sâyem daği benden şad-mîl
- 3 Dâd şad-mertebe feryâd ki baht-ı vârun
Subh-ı 'îd-i emelim eyledi rûz-ı ta'îl
- 4 Hayf efsûs ki baht-ı sitem-âmûz imiş
Felek-i kîne-veri da'vî-i hırmâna vekîl
- 5 Çarh ehl-i dile cevriini tamâm eylemese
Ta'n-ı a'dâ-yı bed-endîş ile eyler tekâmîl
- 6 Ser-i râhında eger olmasa biñ cân nişâr
Olmaz ol yolda felek güm-reh-i ümmîde delîl
- 7 Nice eyyâmda kaţ' eyleye kâm-ı mûrî
İtse bahtım ne kadar râh-ı emelde ta'cîl
- 8 Çarhdan nice şikâyet kılayın itdikçe
Dûş-ı ümmîdime şad-bâr belâyı ta'cîl

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hayâl-i zülf-i yâr oldukça gözde girye lâzımdır
Yazıkdır şîşe-i bî-âb içinde öyle sünbüllər

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

Göñülde şaklamağa 'aşkı kudretim yokdur
Ne şaklayam güzelim şabra tâkatim yokdur

Nazîm Efendi Na't-gû

Melhmed Hân-ı Râbî' ve Süleymân Hân-ı Şânî ve Ahmed Hân-ı Sâliş a'sâr-ı 'aliyyesinden enderûn-ı hümayûnda kîlâr-ı hâşşada nevbetçi-başlı olduğu hâlde bâzâr-başlılık nân-pâresiyle çerâğ olan Kâsımpaşalı na't-gû Nazîm Efendi sarây-ı hümayûna dâhil olmasıyla berâber tahşîl-i 'ilm ü ma'rifete verziş iderek aşhâb-ı fazl u kemâlden ve zurefâ-yı şu'arâdan lalası ya'nî mürebbîsi olan zâtıñ teşvîk u himmetiyle az zamânda 'ulûm-ı 'Arabiyye'den ahz-ı icâzet ve Fârisî'yi ta'allümle tetmîm-i ma'rifet itdigi eşnâda bulunduğu kîlâr-ı hâşşa koğuş ağalarına mahşûş olup erbâb-ı istîdâd u kavâbile ihâle olunagelen mertebe takımı me'mûriyetlerinden birisini ve nevbetçi-başlılık gedimini ihrâz ve bu cihetle iktisâb-ı hayşıyyet ü ihtiyâz itdikden soñra kendi talebine mebnî müstevfî nân-pâre ile çerâğ olarak enderûn-ı hümayûnda iken tanzîm ü inşâda başladığı nu'ût-ı şerîfeye hîn-i devâmında ba'zı işâret-i ma'neviyye ile hacc-ı şerîfe 'azîmetinde hâk-i 'atebe-i şefâ'at-kevkebe-i Hazret-i Risâlet-penâhiye rû-mâl olmak şerefiyle müşerrefen Medîne-i Münevvere'de ârâm-sâz-ı iftîhâr olduğu eşnâda bir gice tanzîm ü tesvîdine muvaffak olduğu bir kıt'a [152] na't-ı şe-

rîf-i Nebevî'nin telezzüz-i teşekkür ü tefahhûrıyla hâba vardıkda kendüsini huzûr-ı Hâzret-i Risâlet-penâhî'de dest-beste-i ta'zîm olarak rü'yetle müstağrak-ı sürûr u mefhâret gördükde lisânı merhamet-'unvân-ı Hâzret-i Seyyid-i Kâ'inât'dan "Bu ahşâmki na'tın da güzel olmuş" iltifât-ı humâyûn-ı Cenâb-ı Peygamberîsi şudûrına nâ'iliyyetle bîdâr oldukda mü'ezzin efendi câmi'-i şerîfin minâresinde henüz müsveddede olup tebeyyüz ve hiç ferde 'arz u teblîge vakt olamayan na't-ı şerîf-i mezkûrî 'akîb-i "eş-şâlât"da bülend-âvâz ve kemâl-i tefâhûr ve âb u tâb u i'zâz ile kırâ'ata âgâz itmekde olduğına ta'accüb itmekde iken mü'ezzin efendi tekmîl-i kırâ'at-ı ezân-ı Muhammedî ile minâreden nâzil ve mûmâ-ileyh Nazîm Efendi mü'ezzin efendinin müvâcehesine toğrı 'azîmete ve mü'ezzin efendi mûmâ-ileyhe teveccühe müttehî ve mâ'il ve "es-selâmu 'aleyküm Nazîm Efendi" deyü bir bilmediği mü'ezzin efendinin mu'ârefe-i sâbıkası var gibi selâmına nâ'il oldukda, ta'accûbi tezâyüd itmesiyle mütefekkir ü hâyir olmasına mukâbeleten mü'ezzin efendi, "bu gice Şâhib-i Sa'âdet Efendimiz Hâzretleri baña sizi gösterdi ve ahşâmdan inşâd buyurılan ve henüz müsveddede olan na't-ı şerîfi ta'lîm ve maqbûl-i humâyûnları olduğunu i'lânen ve tebşîren minârede kırâ'atını fermân ve tefhîm buyurdılar. Ma'lûmuñuz olsun, ben de sizi tebşîr iderim" deyü hatm-i kelâm eylemiş olduğu kendüsinden ve ba'zı rüfekâsından işidildiği bir mecmû'ada görülmüş idi. Bu cihetle Türk şu'arâsının en nâzûk ve edîb ve memdûhlarından bulunduğundan teberrûken ve teyemmünen mûmâ-ileyhin âşârından sâ'irlerinden ziyâdece münâca'ât ve nu'ût ve gazellerin buracığa dercine ibtidâr olundu.

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa')

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ül)

Ey şefkat ü 'afv-ı lücce-i emvâcî

Bahşâyış-i cürm ol lücceniñ emvâcî

Kıl hâcetini Nazîm-i zârın da kabûl

Ey şâh u gedâ yegân yegân muhtâcî

Na't

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Meryem-i fikrim olup hâmile-i feyz-i Hudâ,
Togdı gelhvâre-i tab'ımda Mesîh-i mâ'nâ
- 2 Benem ol micmere-gerdân-ı şebistân-ı hüner
Kâm-ı 'âlem nefehât-ı sühanımla gûyâ
- 3 Benem ol bülbül-i gülzâr-ı beyân kim gûşın
Gül gibi şâhid-i ma'nâ duyar olsam gûyâ
- 4 Benem ol mâşıta-i rûy-ı 'arûsân-ı beyân
Kilk-i endîşem olup şûret-i ma'nâ-pîrâ
- 5 Oldı bir mikhale her satır-ı siyâh-ı nazmım
Şafha-i şî'r-i latîfim aña mir'ât-ı şafâ
- [153] 6 Lûledir aña zebânım dehenimdir inbîk
Nola taqtîr-i gülâb-ı sühan itsem hâlâ
- 7 Kalemim tûtî-i gûyâ-yı şeker-zâ-yı mağâl
Mısr-ı endîşede şîrîn sühanımdır bebgâ
- 8 Tab'ıma feyz-i Hudâ zâ'ika-bahş-ı ilhâm
Kand-i ma'nâ leb-i endîşeme hâzır halvâ
- 9 Her midâd-ı kalemim reşk-i süveydâ-yı nızâm
Nokta-i nazm-ı terim merdüm-i çeşm-i rûknâ
- 10 Görse zencîr-i suâtır-ı sühanım şevkinden
Ola Mecnûn gibi dil-bestesi cân-ı Leylâ

- 11 Dem-be-dem olmadadır kâlbüd-i fikr ü hayâl
Dem-i cân-bağış-ı Mesîh-i sühanımla ihyâ
- 12 Keyf-i şahbâ-yı refîk-i hünerim guşşa-şiken
Neşve-i câm-ı refîk-i eşerim gam-fersâ
- 13 Dûr-bîn-i kalemim şâf-nümâdır o kadar
Ki görür cây-ı murâdın nazâr itse a'mâ
- 14 Sedd-i Ye'cûc-ı edânî-i sühandır nuţkum
Kavlime ola Sikender gibi kâ'il Dârâ
- 15 Feyz-i Hâk rehber iken kavlime her vâdîde
Nüktedir cilvesine sâha-i şî'r ü inşâ
- 16 Lehce-i dil-keş ile tab'-ı hoş-elhânımdır
Çemen-i ma'rifete bülbül-i mergûle-serâ
- 17 Tab'ım İskender-i ma'nâ kalemim Hızr-ı beyân
Nola itse sühanım âb-ı hayâtı icrâ
- 18 Kilk-i çâlâk-terim evc-i sühanda şehbâz
Fikr-i sîmurğ-ı perim kâf-ı hikemde 'anķâ
- 19 Mürşid-i tab'ıma ilhâm-ı İlâhî rehber
Pîr-i endîşeme çûb-ı kalemim oldı 'aşâ
- 20 Cân atar rûh-ı Felâtûn da hum-ı mağbereme
Teşne-leb ney-şeker-i hâmememe İbni Sînâ
- 21 Edhem-i 'aql-ı Aristû kıla evvel kıdeme
Eşheb-i fikr-i serî'imle olursa hem-pâ
- 22 Vâridât ile tolu genc-i güherdir dehenim
Aña şemşîr-i zebânım yetişür ejderhâ

- 23 Tâze elfâz ile güftârımı gûş eylemege
Pây-ı ta'bîrimi takbîle gelür hüsni-i edâ
- 24 Vâlih-i nazm-ı terim cân-ı Lebîd ü Hassân
Mest-i câm-ı sühanım rûh-ı Cerîr ü A'sâ
- 25 Tâ'ir-i tab'-ı bülendim tayerân itdikçe
Görinür hâk-i hâzîz evc-geh-i istignâ
- 26 Tayy idüp 'âlemi bir demde gelürdi yerine
Murğ-ı fikrim ki açar bâl ü perin bî-pervâ
- 27 Cedvel-i hâmem o mîzâb-ı ma'ânîdir kim
Çemenistân-ı beyân andan alur feyz-i nemâ
- 28 Şaykal-ı feyz ile rûşen-ger-i tab'-ı şâfım
Dem-be-dem âyine-i dilden olur jeng-zidâ
- 29 Nokta-i kıl-k-i siyâhımda 'aceb hâlet var
Şûretâ katre vü ma'nîde ise tûfân-zâ
- 30 Hüdhdüd-i nuţkıımı bâğ-ı sühanımda görse
Ola zindân dil-i Belkîs'a çemen-zâr-ı Sebâ
- 31 Nazmım âvîhte-i gerden-i teslîm-i fuhûl
Sühanım dürr-i girân-mâye-i gûş-ı fuşalâ
- 32 Tab'-ı derrâkime bir hâtimedir isti'dâd
Vâlih-i şîftedir fıtratıma fehm ü zekâ
- 33 Görmeye çeşm-i hîred bulmaya seyyâh-ı hayâl
Arasa 'âlem-i endîşeyi zîr ü bâlâ
- 34 Dîde-i şâhid-i nuţkum gibi bî-sürme siyâh
Tab'-ı şûhum gibi ser-mest-i sühan bî-şahbâ

[154]

- 35 Mey-i ilhâm ile memlû kadeh-i nâtıkası
Mest olup râzını tab'im nola itse ifşâ
- 36 Gül-i tahkîk pür itdi çemen-i sâmi'ayı
Dem-i cân-bahşım o gülşende yeter bâd-ı şabâ
- 37 Nutk-ı şîrîn ü dilâvîz-i füsûn-perverle
Fıkr-i bârîk ile tedkîk-i sühanda haqqâ
- 38 Bu kadar hüsn-i 'ibâretle hüner-mendâna
Eyleyüp 'arşa-i pehnâ-yı ma'ânîde şalâ
- 39 Şâ'ir-i sihr-beyânım deyü da'vâ itsem
Kimse da'vâmı benim eylemez ılgâ illâ
- 40 Hâce-i kevn ü mekân mahkeme-i vaşfında
Dinleye budur ümîdim o hidîv-i dâna
- 41 Nâ'ib-i kâdî-i hâcât şeff'u'l-'araşât
Müşfik-i hâl-i 'uşât ol sened-i rûz-ı cezâ
- 42 Hıl'at-ârâ-yı le-'amrûk şeh-i levlâk-efser
Enbiyâ hayl ü rûsul mevkib-i tevfiq-i livâ
- 43 Fahr-ı 'âlem şeh-i kevineyn resûl'ş-şekaleyn
Mahrem-i râz-ı Hudâ şahid-i bezm-i isrâ
- 44 Evvelîn dürr-i şadef-perver-i deryâ-yı vücûd
Âhîrîn gevher-i gencîne-i şun'-ı Mevlâ
- 45 Nâzenîn-i harem-i rû'yet-i Rabb-i 'izzet
Ya'nî mahtûb-ı Hudâ seyyidinâ mevlânâ

- 46 Kurretü'l-'ayn-ı rûsul nûr-ı dü-çeşm-i Cibrîl
Dürretü't-tâc-ı nübüvvet şeh-i levlâk-ķabâ
- 47 Maşrıķ-ı şubh-ı ezel mâh-ı cihân-bân-ı ebed
Neyyir-i rahmet o meh-rû felek-i mâ-evhâ
- 48 Mefhâr-ı 'âlemiyân 'âlem-i cân cân-ı cihân
Dâver-i kevn ü mekân dâr-ı penâh-ı zu'afâ
- 49 Râyet-efrâz-ı nübüvvet sipeh-ârâ-yı rûsul
Mâlik-i mülk-i şefâ'at şeh-i fermân-fermâ
- 50 Sebeb-i 'âlem ü âdem sened-i mevcûdât
Husrev-i her dü-cihân pâdişeh-i her dü-serâ
- 51 Gülbün-i ravza-i tâhâ gül-i bâğ-ı yâsîn
Bî-hazân serv-i çemen-zâr-ı vemâ-erselnâ
- 52 Kûlzum-i 'afv u şefâ'at dür-i deryâ-yı kerem
Menba'-ı rahmet ü şefkat güher-i kân-ı 'atâ
- 53 Lî-ma'allâh-serîr Ahmed-i mürsel ki odur
Pâdişâh-ı harem-i muhterem-i şümme denâ
- 54 Enbiyâ vü rûsul içre aña yokdur şânî
Ki nübüvvetle risâletle odur müsteşnâ
- 55 O kirâmî güheriñ âdemi itmiş şerefi
Mazhar-ı naşş-ı kerîm-i veleķad kerremnâ
- 56 Şem'i cem'-i rûsulûñ râh-nümâsı sübülûñ
Enbiyâ hep o gülûñ ravzasına nâşiye-sâ
- 57 Mâh-ı tâbân-ı 'Acem mihr-i dırağşân-ı 'Arab
Cebhesi bedr-i ducâ tal'atıdır şems-i duhâ

- 58 Şâ'im-i ravza-i dîdârı dil ü cân-ı ümem
Gîsuvânı şeb-i kâdr ü ruhlı 'îd-i adhâ
- 59 Gülbün-efrûz-ı Kureyş ü gül-i bâğ-ı 'Adnân
'Andelîb-i çemen-i Yeşrib ü sırr-ı Bathâ
- 60 Kârbân-ı ümeme kâfile-sâlâr-ı necât
Dergeli-i 'izzete hem reh-rev ü hem râh-nümâ
- 61 Gerd-i gird-i haremî nûr-ı siyehle tev'em
Hâk-i pâk-i kâdemi kuhl-i dü-çeşm-i havrâ
- 62 Dem-i nezzâre gazâl-i nigehe şabr-güdâz
Kuhl-i mâ-zâğ ile çeşm-i siyehi hûş-rübâ
- 63 Kürsî-i sîm ü zer-i dergehi mâh u hurşîd
Rîze-i seng-i harem bâr-gehi necm-i suhâ
- [155]
- 64 Dil-i şâfî-güheri cûd ile kândan ecved
Dest-i pâki kerem ü luğ ile yemden eşhâ
- 65 Lücce-i cûdına nisbetle o kân-ı keremiñ
Kemterîn katre-i pîçîde degildir deryâ
- 66 Dem-i 'afvında şehir-gâh u şefâ'at o şehiñ
Derekâta derecât ola bedel havfa recâ
- 67 Bir gelür ma'siyet-i hurd u büzürg-i ümmet
Pîş-i 'afvında berâberdir anıñ şâh u gedâ
- 68 Rûz u şeb mihr ü mehi kâse-i deryûze idüp
Âsitânında gedâdır o şehiñ çarh-ı dü-tâ
- 69 Eşk-i ter âh-ı şehirdir o gül-i bî-hârıñ
Dem-be-dem ravza-i 'aşkında olan âb u hevâ

- 70 Gevher-i mihrine şâyeste degildir virse
Cevher-i cânını halk-ı dü-cihân müjde-bahâ
- 71 Defter-i kevn ü mekân almaya ol satır-ı lebin
Olsa tafşîl-i şenâ-yı şıfatı icmâlâ
- 72 Gökde yerde yeri yok katre-i sîmâb gibi
Düşmen-i şer'ini Hakk itmiş ezel bî-ser ü pâ
- 73 Şehper-i şerm ü edeble yüzini ferş iderek
Olsa cârûb-keş-i hâk-i deri bâl-i hümâ
- 74 Ola hemvâre idüp anda gülâb-efşânî
Harem-i 'izzetine ebr-i sa'âdet sakşkâ
- 75 Şebnem-âlûd-ı 'arâk olsa gül-i rûyı olur
Sebz-i etrâb-ı ruhiyla çemen-i şerm ü hayâ
- 76 Gülşen-i rif'atine sebze-i bîgâne felek
Mâh bir ayçiçeği anda güneş mihr-i giyâ
- 77 Nutk-ı şîrînine tûtî gibi dil-teşne hezâr
Lebine gonca-i ter rûyına verd-i ra'nâ
- 78 Bûy-ı gîsû-yı laţîfiyle mu'aţtar reyhân
Sünbül-i seyfine âşüfte demâğ-ı sevrâ
- 79 Eşer-i mu'cize-i bâhiresiyle o şehîñ
Oldı gûyâ yed-i pâkindeki seng-i hârâ
- 80 Olmada cân-ı ümem dâ'ire-i şer'inde
Haşre dek nokta-i pergâr gibi pâ-ber-câ
- 81 Ser-fürû-bürde olup mahkeme-i 'adlinde
Hükmine virdi rızâ Gebr ü Yehûd u Tersâ

- 82 İbni Sînâ gibi her gûşede biñ hastesi var
Yazmamış 'illet-i bîmârını Kânûn-ı Şifâ
- 83 Âferîniş dañi ma'dûm idi mevcûd iken ol
Âferîde hele nâ-bûd idi ferdan ferdâ
- 84 Dergeh-i kadrine ferrâş revân-ı Âdem
Harem-i 'işmetine câriye rûh-ı Havvâ
- 85 Mîlmân-ı ser-i hân-ı keremi rûh-ı Halîl
Enbiyâ vü rûsul ol hâna tufeyl olsa sezâ
- 86 'İd-i 'aşkında dil ü cân-ı Simâ'îl gibi
Ola ervâh-ı muqaddes dil ü cân ile fedâ
- 87 Tûr-ı şevkinde nola ol ene-efşâh haberiñ
Kâ'il-i kavl-i hikem-perveri olsa Mûsâ
- 88 Enbiyâsı gibidir kavm-i Kelîmullâh'ın
Didi ol fahr-ı cihân ümmetim içre 'ulemâ
- 89 Çeşm-i cân-ı Zekerîyyâ ruñınıñ hayrânı
Şît-i pîrâ-yı cemâli leb-i rûh-ı Yahyâ
- 90 Şerm-i cûd-ı keremiyle yere geçdi Kârûn
Cüst ü cûy-ı haremiyle göge çıkdı 'İsâ
- 91 Mazhar-ı redd ü kabûli olanıñ mertebesi
Biriniñ tahte-şerâdır biriniñ fevka-'alâ
- 92 Bağrı yağı erimezdi eñeri tâbından
Nûr-ı hıfzından eger şu'le-i şem' alsa ziyâ
- [156]
- 93 Darb-ı tîğ-ı kader-endâz-ı kazâ-peygârı
İtdi her hamlede düşmenlerini rû-be-kañâ

- 94 İstemez seng-i fesân çarha tütarsa dönmez
Tîr-i dil-dûz-ı kader tîr-i şer-endâz-ı kazâ
- 95 Sipeh-i rezmine ol husrev-i nuşret-‘alemiñ
Oldı her hamle-i pür-şûrda hengâm-ı vegâ
- 96 Siper-i sîm kamer miğfer-i zer mihr-i münîr
Mâh-ı nev tîğ kemer-bend-i muraşsa‘ cevzâ
- 97 Dem-be-dem cûy-ı fenâdan güzerân eylemege
Pül-i şemşîri yeter menhel-i cân-ı a‘dâ
- 98 Sipeh-i haşmetine ‘avn-i Hudâ yâver olup
O şehiñ itdiği dem ‘azm-i çemen-zâr-ı gazâ
- 99 Şoyulup lâle-sitân-ı zafer-i tîğ-ı guzât
Gûşe gûşe dökilür cedvel-i hûn-ı huşemâ
- 100 Şadme-i kahrı ile Hind ü ‘acem'de o şehiñ
Sûmenât ile yere geçdi revâk-ı kistrâ
- 101 O şehiñ sâ’il-i dergâhı kibâr ile şığâr
O şehiñ bende-i fermân-beri pîr ü bernâ
- 102 Hâk-i dergâhını rû-mâle gelüp şerminden
Düşüre nâfesini yolda gazâlân-ı Hıtâ
- 103 Âhuvân-ı harem-i ravza-i vâlâ-terine
Çemen-i cennet-i firdevs-i berîn ola gıdâ
- 104 Kaşr-ı ‘adlinde Ebû Bekr ü ‘Ömer ol şâhiñ
Daği ‘Oşmân u ‘Alî oldılar erkân-ı binâ
- 105 Biri şıdk ile biri ‘adl ile bî-hemtâdir
Biri hilm ile biri ‘ilm ile ferd-i yektâ

- 106 Birisi baħr-i 'atâdır birisi ƙulzüm-i dâd
Birisi kân-ı hayâdır birisi genc-i şehâ
- 107 İki şehzâde-i pür-cûd Hasan ile Hüseyn
Her biri olmuş iken nûr-ı dü-çeşm-i Zehrâ
- 108 Birine kâse-i zehr-âb-ı fenâ şundi kader
Birini tîğ-i ƙazâ itdi emîr-i şühedâ
- 109 Oldılar cân ile fermân-ı Hudâ'ya teslîm
Her biri hükm-i ƙazâ vü ƙadere virdi rızâ
- 110 Rûh-ı pâk-i şeh-i kevneyne dürûd ile şalât
Âl u evlâdına aşhâbına teslîm ü şenâ
- 111 Şeb-i mi'râc o hudâvend-i hudâvendâna
Sidreden Hazret-i Cibrîl olup bâl-güşâ
- 112 Müjde-i vuşlat ile da'vete geldi götürüp
Bir hümâ-sâye Burâk esb-i hümâyûn-sîmâ
- 113 Sürme-i ƙudret ile çeşm-i siyâhı mekhûl
Sünbülîn perçemi hem dil-keş ü hem rûh-fezâ
- 114 İntizâr üzre iken perçemine hasretle
Oldı bir demde yeri mescid-i hâş-ı Akşâ
- 115 Enbiyâ vü rûsule itdi imâmet anda
Oldı devletle feres-rân-ı maƙâm-ı vâlâ
- 116 Ser-be-ser 'âlem-i imkânı temâşâ iderek
Ƙalmadı itmedigi seyr-i cibâl ü şahrâ
- 117 Çarħ-ı mînâya ƙadem başdı açup bâl ü perin
O perîdir ki ola cilde-gehi şîşe-serâ

- 118 Şubha dek yandı kanâdîl-i nücûm-ı raşşân
Eyledi yümn-i kudûmiyle felek donanmâ
- 119 Oldı gül-gûn-ı şafak tâs-ı felekde hâzır
Virdi bâl ü düm-i pâkîzesine reng-i hınâ
- 120 Bir işâretle dü-şakķ oldı o dem kurre-i mâh
Ol şehiñ gûşe-i ebrûsı idince îmâ
- 121 Zîr-i meşķ oldı kamu levh-i zer-efşân hırşîd
O şehiñ midhatini itdi 'uţârid imlâ
- [157]
- 122 Kademin bûs idicek oldı hemân raķş-künân
Zühre mergûle-i na'tıyla terennüm-pîrâ
- 123 Kırş-ı hırşîde nigâh eylemedi zerre kadar
İtdi ol zayf-ı Hudâ anı Mesîh'e i'tâ
- 124 Müşterî kâdî iken mahkeme-i nüh-felege
İtdi bercîs-i kemâlinden anı istihyâ
- 125 Bîm-i şemşîr-i cihân-gîri ile behrâmîñ
Eline ra'şe gelüp düşdi o dem tîğ-i gazâ
- 126 Pâs-bân eyledi heftüm felege keyvâmı
Burc-ı ısnâ 'aşeri gezdi olup reh-peymâ
- 127 Peyk-i Mevlâ ile o cân-ı cihân cılve-künân
Sidreye oldı revân sür'at ile rûh-âsâ
- 128 Kaldı hem-râhı dañı anda mişâl-i bûlbûl
Gül-i rûyından olup dîr didi vâ-esefâ
- 129 Kürsî-i 'arşâ 'urûc itdi sürûşân-ı kirâm
Didiler pâyını takbîl idüp ehlen sehlâ

- 130 Anı da geçti olup taht-ı revânı Refref
‘Âlem-i nûra ziyâ virdi o ħurşîd-likâ
- 131 Kâbe Kavseyn'e gelüp menzil-i ħurb oldu yeri
Kelimât itdi bilâ-vâsıta bî-ħarf ü şadâ
- 132 Ne murâd itdi ise virdi iki ‘âlemde
Kıldı her ħâcetini Ĥazret-i Allâh revâ
- 133 Mâ-verâsında anıñ bulmadılar nâm u nişân
Oķını atdı o dem yayını yaşıdı ‘uķalâ
- 134 Mümkinât olmuş iken pey-siperi sür‘atiniñ
Burada kendüyi ġayb eyledi ‘aķl-ı ĥod-râ
- 135 Lâ-mekân mülkini tayy eyledi ol şâh-süvâr
Şeş-cihât olsa nola cünbişine teng-fezâ
- 136 Yine geldi yerine yer bedene rûh gibi
Müjde-i rahmet ile oldu o meserret-baġşâ
- 137 Mihribânâ mededâ kehf-i emânâ senedâ
Ey ‘uşât-ı ümeme müşfik-i bî-çend ü çirâ
- 138 Seni bî-Tûr-ı münâcât Kelîm itdi Ĥudâ
Olmadan menzil-i Mûsâ daġı Tûr-ı Sînâ
- 139 Seni Ĥaķķ eyledi mişbâġ-ı hidâyet-leme‘ân
İtdi güm-râhlara şer‘iñi mişkât-ı ĥudâ
- 140 Mu‘cizâtıñla cihân bâġını ser-sebz itdi
Ey vücûdı çemen-ârâ-yı gülistân-ı bekâ
- 141 Cedvel-i şer‘-i laţîfiñ idüp icrâ ġikmet
Oldı reyyân u muţarrâ bu çemen-zâr-ı fenâ

- 142 Gülşen-i na't-ı şerîfiñde bu şi'r-i ter ile
Bûlbûl olsa yeridir cân-ı Naẓîm-i şeydâ
- 143 Saña î mân ile ikrâr ideli arz u semâ
Yerde gökde didiler ins ü melek âmennâ
- 144 Kâbe Kavseyn kemân kaşlarıñıñ ham-zedesi
Tîr-i müjgânıñıñ âmâc-gehi ev-ednâ
- 145 Ey kadi serv-i çemân-ı çemen-i gaybu'l-gayb
Sâye-bân eyler idi sâyeñi bulsa tûbâ
- 146 Olmayan sâye-veş üftâde nihâl-i kıddiñ
Sâye gibi ola senden iki 'âlemde cüdâ
- 147 Kürsî-i 'arş-ı mu'allâ ola nezzâre-gehi
Tuti-yâ eylese hâk-i deriñi nâ-bînâ
- 148 Vâlih-i âyîne-i tal'atıñ İbni Mes'ûd
'Âşık-ı derd ü gamıñ cân u dil-i Bû-Derdâ
- 149 Dergehiñ Ka'be-i ebrâr u maţâf-ı ahrâr
Kible-i hâcet ü mihrâb u niyâz-ı 'urefâ
- 150 Dest-i â mâle gubâr-ı ser-i kûyuñ iksîr
Çeşm-i ıkbâle şarâb-ı kadehiñ kuhl-i cilâ
- [158]
- 151 Medhiñi Hazret-i Hâk itmiş iken maḥlûkât
Nice ta'rîf ideriz zât-ı şerîfiñ hâşâ
- 152 Huccet-i vaşf-ı şifâtıñda ḥaṭâ itse Naẓîm
Keremiñden kalem-i 'afv ile eyler imzâ
- 153 Huccet-i cürmine 'afvıñ olup imzâ-yı kabûl
Şefkatıñ ola berât-ı 'amelinde tuğrâ

- 154 Kilk-i 'afvîñla beyâz eyle sevâd-ı cürmin
O siyeh nâme meded kılmaya pür-ḥabî u ḥaṭâ
- 155 Şahn-ı maḥşerde kıyâmet koparda feryâdı
Aña imdâd-res olmazsañ eger vâveylâ
- 156 Keremiñden dü-cihânda ne kadar müznib ise
Kesmez ümmîdini ey ḥâce-i dîn ü dünyâ
- 157 Eyleme dest-güşâ-dâde-i gayra şâhim
Eyle dervîşiñi cûd u keremiñle ignâ
- 158 Hem-civâr eyle o bî-çâreyi bir bî-kesdir
Şihḥatinde aña kıl cennet-i kûyuñ me'vâ
- 159 Harem-i kûyuñı itsün dil ü cân ile tavâf
Dem-be-dem nâle-künân yalın ayak başı kabâ
- 160 Eylesün gülşen-i kûyuñda sürûd u neğamât
Bûlbûl-i midḥatiñi eyleme bî-berg ü nevâ
- 161 Anı da kâfile-i lutfuña ilḥâk eyle
Nefḥa-i şûr ola ol demde ki gülbang-ı derâ
- 162 Dem-i âḥirde ola mûnis-i cânı zikriñ
Koma bî-çâreyi ol demde ğarîb ü tenhâ
- 163 Şalavâtıñla leb-i cânına ur mühr-i sükût
Vire kâlâsına pîrâye o zîbâ tamgâ
- 164 Besdir ey ḥâme yeter eyleme taṭvîl-i kelâm
Nice bir lâf-ı süḥanda bu tükenmez da'vâ
- 165 Eyle her ḥarf-i ḥaṭâyâ dü-hezâr istigfâr
Vaktidir dergeh-i Ḥakk'a açıla dest-i du'â

166 Tâ ki vaşf-ı şeh-i kevneyn ile her şâm u şehir
Bağlana mahmil-i kâlâ-yı nu'ût-ı şu'arâ

167 Kâfile kâfile envâ'-ı taḥiyyât u şalât
Ravza-i pâkine teslîm ola her şubḥ u mesâ

168 Hâdim-i şer'i olup fevka 'ulâda mesrûr
Haşm-ı câhı ola mescûn-ı çeḥ-i taḥte-şerâ

169 Ser-i bî-devlet-i bed-hâhına rûzân u şebân
Haşre dek ebr-i kazâ yağdıra bârân-ı belâ

Na't-ı Şerîf-i Dîger

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Vücûd-ı enbiyâ tesbîḥ-i dür gibi ser-âmeddir
O tesbîḥe imâme gevher-i zât-ı Muhammed'dir

2 Nola olsa o tesbîḥe imâme ol dür-i yektâ
Ki mecmû'-ı rûsulden enbiyâdan zâtı müfredir

3 Tecellî ideli nûr-ı Aḥad burc-ı hüviyyetden
O nûruñ cılve-gâhı tavḳ-ı çeşm-i mîm-i Aḥmed'dir

4 Kemân-dâr-ı niḳâb-ı Kâbe Kavseyn Aḥmed-i Muḥtâr
Ki tîr-i kaşdınıñ ser-meñzili âmâc-ı maḳşaddir

[159]

5 Hîdîv-i taḥt-gâh-ı lî-ma'allâh seyyidü'l-kevneyn
Hudâvend-i le-'amrûk efser-i levlâk-ı mesneddir

6 Harîm-i kurb-ı Haḳ mahrem-sarây-ı sırr-ı Sübhânî
Ki mihrâb-ı deri cân-ı 'ibâdullâha ma'beddir

- 7 Risâlet efseri ber-ser nübüvvet hıl'atı der-ber
Şeh-i mülk-i beğâdır pâdişâh-ı taht-ı sermeddir
- 8 O yektâ 'âlem-ârâ şeh-süvâr-ı mülk-i lâhûtuñ
Felek çevgân-ı fermânında bir gûy-ı zeberceddir
- 9 O dâna-yı ledün-ders-i debistân-ı kemâlâtıñ
Hużûr-ı 'izzetinde 'aql-ı evvel tıfl-ı ebceddir
- 10 O kim ins ü melek gerden-be-tavk-ı hükmidir hâlâ
Zemîn ü âsumânda emri fermân-ı mü'ekkeddir
- 11 O hırşîd-i kemâle zerre-i nâçîz olan nâkış
Kamerden tâli'i sa'd âfitâb-ı bahtı esveddir
- 12 Sevâd-ı a'zam-ı 'aşkı o hırşîd-i İlâhî'niñ
Kenâr-ı cûy-bâr-ı dilde bünyân-ı mümezheddîr
- 13 Mağâm-ı sidre vü refref kudûmiyle müşerrefdir
Muğîm-i kürsî-i 'arş-ı mecîd ol zât-ı emceddir
- 14 Ezelden tâ ebed câhı kabûl-i 'azl ü naşb itmez
Risâletle nübüvvet kişveri aña mü'ebbeddir
- 15 Reh-i câh-ı celâlinde zemîn bir tûde-i kem-ter
Güzer-gâh-ı kemâlinde felek bir köhne künbeddir
- 16 Gâzâl-i hâverî fitrâk-bend-i rahş-ı iclâlî
Kemend-i hükmine nesr-i felek şayd-ı muqayyeddîr
- 17 'Alîl-i derdiniñ bîmârı cân-ı Bû 'Alî Sînâ
Dil-i dîvânegân-ı 'aşkı Eflâtûn'dan erşeddîr
- 18 Rızâ-cûyân-ı emri dem-be-dem mağbûl ü müsteşnâ
Fezâ-pûyân-ı nehyi her qadem merdûd u mürteddir

[160]

- 19 Dil-i deryâ-nişârı mekrûmetde yümn-i eşhâdır
Kef-i gencîne-bağışı 'âtıfetde kândan ecveddir
- 20 Şarâb-ı ravzası iksîr-i devlet cân-ı maḥlûka
Gubâr-ı kûyî kuḥl-ı çeşm-i ervâḥ-ı mücerreddir
- 21 Hüveydâdır müdâm ehl-i şuhûda cümle a'mâya
Ki envâr-ı cemâl-i Hakk'a müstağrak o meşheddir
- 22 Nola şandûka-i pür-feyzi olsa maṭla'-ı envâr
Tecellî-i İlâhî nûrına mazhar o merḳaddir
- 23 Zemîne zıllı düşmez nûrdan ḥalk eylemiş Allâh
Riyâz-ı Yeşrib ü Baṭḥâ'da bir serv-i sehî-kaddir
- 24 Hıyâbân-ı risâletde gülistân-ı nübüvvetde
Sehî-kad gül-izâr u lâle-ruḥsâr u semen-ḥaddir
- 25 Nola dil-bestesi hep enbiyâ vü mürselîn olsa
'İkâl-i 'aql-ı Rûḥu'l-Ḳuds o gîsû-yî müca'addir
- 26 Meşâm-ı cân-ı eşbâḥ demâğ-ı râḥat-ı ervâḥ
Şemîm-i ḥüsn-i ḥulḳıyla mu'anberdir mu'avveddir
- 27 Nübüvvetle muşayḳal seyf-i meslûl-i İlâhî'dir
Ne tîğ-i ḡamḡama beñzer ne şemşîr-i mühennedir
- 28 Ḳabûl itmezse ḥükm-i da'vetin çevḡân-ı ḳahr ile
Ser-i düşmen mişâl-i ḡûy sîlî-ḥorde-i reddir
- 29 O şâhiñ rehber-i emriyle 'azm-i rezm ider ḡâzî
Livâ-yı 'avn-i tevḑîkiyle manşûr u mü'eyyedir

- 30 Hâlel bulmaz şuhûr ile sinîn olsa güsiste-târ
Nizâm-ı şer'-i 'âlem-gîri kim tâ haşr mümteddir
- 31 Kıyâmet kopsa vîrân olsa 'âlem mahfil-i şer'i
Tezelzûlden müberrâ beyt-i ma'mûr-ı müşeyyedir
- 32 Penâh itse nola cân u dil-i mazlûm-ı gam-dîde
Hişâr-ı hıfzı kim zulm ü sitem ye'cûcına seddir
- [161]
- 33 Nola hâllinde 'âciz olsa 'aql-ı cevher-i evvel
Hümâyûn-nâme-i evşâfı bir metn-i mu'aqqaddir
- 34 Cihânda vaşfı olmaz 'aql ile idrâk ile mahşûr
Ezel âğâzdan aña ebed encâm-ı ser-haddir
- 35 Suûr-ı harf-i evşâfında şeb rûza şafak la'li
Felek levh-i zer-efşân nokta encüm mâh-ı nev meddir
- 36 Edâ-yı vaşf-ı pâkinde şeker-pâşân-ı güftârîñ
Mağâli ta'na-dâr-ı lezzet-i kand-i taber-zeddir
- 37 Hudâvendâ kabûl eyle Nazîm'iñ tuhf-e-i na'tın
Egerçi midhatiñde nice dîvânlar mücelleddir
- 38 Ümîd oldur ola cây-ı penâhı köhne 'işyândan
Binâ-yı vaşf-ı zâtîñde bu bir tarh-ı müceddeddir
- 39 'Aded yok cürmine 'âşî kuluñdur yâ Resûlallâh
Velî 'afvîñ seniñ lutf-ı İlâhî gibi bî-'addir
- 40 Yüzüñ dergâhıña sürdükde envâ'-ı tahıyyatla
Murâdî hazretiñden müjde-i şırf-ı hoş-âmeddir
- 41 Kabûl eyle temennâsın gedâ-yı âsitânıñdır
Anı redd eyleme şâhım eger nîk ü eger beddir

- 42 Civâr-ı 'izzetiñde her gedâ kım mîhmânîñdir
Ser-â-pâ cürm ise huld-ı berîn içre muhalleddir
- 43 O kim halk oldı râh-ı hasretiñde bâliş-i nâzı
Ser-i zânû-yı havrâdır sitebrağ ferş-i mağ'addır
- 44 Nu'ût-ı enbiyâ vü mürselîn tesbîh-i lûlû-vâr
Dem-â-dem tâ ki efvâh-ı halâyıkda zebân-zedir
- 45 Ola dergâhıña her demde şad silk-i dürûd ihdâ
Mişâl-i sübhâ-i dür sübhâ tâ kim zîb-i her yedir

Na't-ı Şerîf-i Dîger

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

[162]

- 1 Ser-keşâna berğ-i sûzândır külâh-ı serverî
Şu'ledir zîrâ ki şem'-i meclisiñ tâc-ı seri
- 2 Berğ-i cân-te'sîrdır mağrûra tâc-ı serverî
Şu'ledir zîrâ ki şem'-i bezmiñ iklîl-i seri
- 3 Pâdişâh olsañ çekersiñ 'âlemiñ gavğâsını
Kabza-i teshîre de olsañ eger baır u beri
- 4 Bende olsañ ârzû eylersiñ âzâd olmağa
Bir efendiniñ olup şâm u seherde çâkeri
- 5 Münzevî olsañ geçilmez loğma ile kisveden
'Âkıl ü dîvâne de olmaz o sevdâdan berî
- 6 İhtiyâciñ olsa âb-ı rûyuñı rîzân idüp
Bir ganî bulsañ olursuñ sâ'il-i hâk-i deri

- 7 İntisâb itseñ kibâra ‘arz idince hâliñi
Sen bizimsiñ dir o kavmiñ her müselleme dâveri
- 8 ‘Âdetiñ olsa tevâzu‘ ehl-i kibr ü naḥvetiñ
Bezmine varsañ olursuñ her nazarda aḥkârı
- 9 Bî-niyâz olsañ iderler muḫtarib ehl-i niyâz
Saña ‘arz itdikçe aḥvâl-i dil-i gam-perveri
- 10 Bezl-i cûd itseñ gedâ-yı kâse-ber-kef ol kadar
Kim vefâ itmez virürseñ kîse-i sîm ü zeri
- 11 Bildürür ḥaddiñ saña teng eyleyüp ḥaddâd-ı çarḥ
Vüs‘at isterseñ fezâ-yı ‘âlem-i pehnâ-veri
- 12 Bî-nevâ merd-i ğarîb olsañ bulunmaz âşinâ
Olmadıḫça baḫt bir merd-i ğarîbiñ yâveri
- 13 Bî-kes olsañ redd idüp hâliñden itmezler su‘âl
Mâlik olsañ dirler ammâ ḫanda varsañ gel berî
- 14 Sâ‘ili âzâr iderler anı bilmezler mi kim
Her dil-âzârıñ yine âzâr-ı dildir keyferi
- 15 Nergis-i bîmâr-veş raḥm eylemezler yaşıña
Olsa cûy-ı giryeniñ iki gözüñ nîlûferi
- [163]
- 16 Bâğa varsañ derd-mendâna olur her lâle dâğ
Şekl-i tâs-ı âteşîndir saña verd-i aḫmeri
- 17 Tâli‘-i vârun ile fikr-i kenâr itseñ eger
Duḫter-i baḫtın olur zâl-i sipihriñ ḫâheri
- 18 Da‘vet itseñ bezmiñe efsûn-ı naḫdiñ olmasa
Tavḫ-ı teshîriñde saña ğül olur her bir perî

- 19 Haste olsañ şorsa hâliñ bir kerem-ver hâsidiñ
Taşt-ı faşşâd ola çeşmi her müje bir nişteri
- 20 Hande itseñ bengîdir dirler gülerler ağlasañ
Sâkit olsañ zıkr iderler saña bir şûret-gerî
- 21 Derdiñi yansañ yine dirler kabâhat sendedir
Dâğlar yaksa enârîñ kendüdendir aḡkeri
- 22 Râst-gû olsañ galaṭ-fehmân-ı bezm-i i'tirâz
Üstüñe eyler havâle bir mu'âriz kâferi
- 23 Bezle-senc olsañ seni î mâ ile eyler mezâk
Meclisiñ dâna-reviş nâdân-ı yâve-güsteri
- 24 Muḡhik olsañ ḡadriñi pâ-mâl ider 'ırzîñ gibi
Muḡhikiñ şaff-ı ni'âl olur maḡâm-ı ber-teri
- 25 Kışsa-ḡân olsañ olur dâ'im sözüñ lâf u güzâf
Kışsa-ḡânîñ derd-i serdir hep dürûḡ-ı bî-feri
- 26 Ḥâne-berdûş olsañ adîñ der-be-derdir dem-be-dem
Devr-i ebvâb-ı edânîde gezersiñ serserî
- 27 Mîhmân olsañ çekilmez imtinân-ı mîzbân
Maḡv olurdu ḡaml-ı minnet çekse çarḡ-ı çenberî
- 28 Mîzbân olsañ eger toymaz dü-çeşm-i mîhmân
Mâ-ḡazar itseñ aña ḡûn-ı dil ü eşk-i teri
- 29 Ehl-i sûḡ olsañ dimişler ehl-i sûḡa ehl-i nâr
Geh yanar ḡâhî yaḡarsıñ gelmez olur müşterî
- [164]
- 30 Mültezim olsañ re'âyânîñ olur ḡâlî tebâḡ
Saña serden-geçdi ol dirler olursuñ 'askerî

- 31 Hoş-nüvîs olsañ muhakkak nüsha ta'lîk ideler
Hatt-ı Yâkût ile reyhânîñ olursuñ hem-seri
- 32 Şâ'ir olsañ kıymetiñ bir pîle-verden pestdir
Rište-i tahkîka da çekseñ eger şî'r-i terî
- 33 Sa'y ider hâsid kemâlâtında nokşân bulmağa
'Âlemiñ olsañ eger 'allâme-i dâniş-veri
- 34 'Âşık olsañ dîde-i ümmîdiñe bîm-i raķîb
Tûtiyâ eyler gubâr-ı âsitân-ı dilberi
- 35 'Arz iderken rûy-ı zerdiñ serdî-i nuţk-ı hasûd
Âhen eyler kalb-i nerm-i dilber-i sîmîn-beri
- 36 Bâde-nûş olsañ eliñde olmasa zer gül gibi
Mey-fürûşuñ dâğ-ı hasretidir saña her sâğarı
- 37 Sâķî-i meclis virince bir ayağđ destîne
Varıñı bulsa olur 'aķlıñ gibi ayak deri
- 38 Sâlik olsañ mürşid-i kâmil kıyâs itdikleriñ
Kendi nokşânın dağı bilmekde 'âciz ekşerî
- 39 Kûţb-ı devrâna mürîd olsañ saña itse nazar
Her gören dir üstine döndi görince bir ĥarı
- 40 Vâ'iz olsañ daĥl iderler cem' olup ehl-i hevâ
Diñlemezler nehy-i ma'rûf ile emr-i münkeri
- 41 Münkirin yanında nâmiñ mülhid ü zındıķdır
Halka-i zikr içre olsañ feyz-i Hakk'ıñ mazĥarı
- 42 Münkir-i ehl-i tarîķ olsañ eger zerķ u riyâ
'Âlemiñ eyler seni sâlûs u dûn u ebteri

[165]

- 43 Şihne olsañ düzd ü medyûnı ƙalursuñ farkdan
Düzd ü medyûnuñ yekân olmaz huşûş-ı defteri
- 44 Muhtesib olsañ eger erbâb-ı sûkuñ dâ'imâ
Keffe-i mîzâna şıgmaz pîş ü kem hayr u şeri
- 45 Nâ'ib ü ƙâdî olup icrâ-yı ahkâm eyleseñ
Rüşvet almazsañ eger dirler riyâdır işleri
- 46 Söyleseñ gûş eylemezler söylemezseñ derd olur
Olmasun kimse bu derdiñ haste-hâl-i pisteri
- 47 Mekk ü keydinden dil-i zârîñ halâşa ey Nazîm
Muhlîş itdim şer'-i pâk-i Hazret-i Peygamber'i
- 48 Şâri'-i yektâ ki hâlâ yerde gökde ƙalmadı
Olmasa ins ü melekde bende-i fermân-beri
- 49 Sıdık u 'adl ü hilm ü 'ilm-i zâtına itmiş güvâh
Haƙ Ebû-bekr ü 'Ömer 'Osmân 'Aliyy-i Hayderi
- 50 Gûne gûne vaşf-ı zâtında terennüm-rîz olup
Bezmi-i nazmıñ böyle âgâz eylesün râmiş-geri
- 51 Şeh-süvâr-ı mülk-i gaybu'l-gayb kim olmuş ezel
Bend-i fitrâkinde kevnin iki şayd-ı lâğarı
- 52 Mesned-ârâ-yı le-'amrûk tâc-dâr-ı ıştırâ
Lî-ma'allâh tahtıñ sultân-ı levlâk-efseri
- 53 Server-i cem'-i rûsul serdâr-ı şaff-ı enbiyâ
Kim anıñdır hem risâlet hem nübüvvet işveri
- 54 Husrev-i kürsî-nişîn şâhen-şeh-i refref-serîr
Bâr-gâhı 'arş-ı a'lâdır melâ'ik leşkeri

- 55 Vâsıl-ı bezm-i ezel hâdî-i kurb-ı Lem-yezel
Kâfile-sâlâr-ı mürsel enbiyânî rehberi
- 56 Menba'-ı cûd u mürüvvet genc-i lutf u mekrümet
Dür-i deryâ-yı şefâ'at kân-ı afvîñ gevheri
- 57 Gülbün-i gülzâr-ı mâ-evhâ gül-i şümme-denâ
Kâbe Kavseyn ile ev-ednâ riyâzında berî
- 58 Ahmed-i mürsel habîb-i Hâk Muhammed Muştafâ
Fâhr-ı 'âlem 'âlem-i hejdeh-hezârîñ mefharı
- [166]
- 59 Ol hudâvend-i hudâvendân ki ednâ bendesi
Hâdim itmez bezm-i istignâsına İskender'i
- 60 Ol hidîv-i dâd-ger kim 'âlem-i inşâfda
'Adli zencîre çeker Nûşîrvân u Sencer'i
- 61 Ol kader-kudret ki fermân itse çevgân-ı kazâ
Gûy-ı gerdân eyleye fark-ı Kubâd u Kayşeri
- 62 Ol şehîñ ber-âsumândır hayme-i iclâlî kim
Mehçesi mâh u tınâb-ı oldı hañt-ı miñveri
- 63 Ol şehîñ kemter sipâh-ı rezminiñ rûz-ı meşâf
Mâh-ı nev şemşîridir mihr-i münevver miğferi
- 64 Olsa lâyıkdır 'uñarid şebt içün evşâfını
Vaşf olurken ol sipihr-i 'izzetiñ sa'd-añteri
- 65 Dûd şeb la'li şafağ hâme şihâb encüm nuğat
Şubh kâğıd mihr mühre mâh-ı enver miñberi
- 66 Oldı nağd-i cân-be-kef ol mâh-ı bedriñ mihrine
Gökde mirrîñ u zûhal zühre 'uñarid müşterî

- 67 Kuhlî mâ-zâga'l-başarla ol hüceste-manzarîñ
Nergis-i mekhûlî hayrân itdi çeşm-i 'abheri
- 68 Reng ü bûy-ı 'ârızından lâlede dâğ-ı neşât
Şebnem-i bağ-ı ruğından sebz-i ter verd-i tarî
- 69 Hâşimî hâl-i 'abîr-âlûdınıñ sevdâsıdır¹⁶⁶
Nâfesinden hûn ider tekrâr müşg-i ezferî
- 70 Şemme-i hâk-i reh-i dergâh-ı müşg-efşânıdır
Eyleyen hoş-bû dem-â-dem dûd-ı 'ûd u 'anberi
- 71 Mescid-i Akşâ-yı makşûduñ İmâm-ı A'zamı
Câmî'-i esrâr u 'irfânıñ haîb-i minberi
- 72 Kâdr ü 'izzetde kirâm-ı enbiyânıñ ekremi
Câh u rif'atde kibâr-ı mürselîniñ ekberi
- [167]
- 73 Mülk-i tahkîkiñ mu'allâ-pâye 'âlî mesnedi
Şadr-ı 'irfânıñ hümâ-sâye hümâyûn-manzarı
- 74 Nesr-i tâ'ır ârzû-mend-i kemend-i hasreti
Beste-i fitrâk-i sevdâsı gazâl-i hâverî
- 75 Cûd-ı tab'ından şehâ-yı Hâtem-i Tay münfa'il
Luğ-ı destinden hacil dâ'im 'aâtâ-yı Ca'ferî
- 76 'İllet-i 'aciz ü kuşûr ile perîşân nüshadır
Gevher-i dendânı nazmında Şihâh-ı Cevherî
- 77 Şerh-i vaşfında luğât-ı medhine hayrân olup
Beste-dem bir yıldızı düşmüş gedâdır Ahterî
- 78 Mihribân-ı hâl-i düşvâr-ı 'uşât-ı rüstahîz
'Âcizân-ı rûz-ı haşrîñ müşfik-i rahm-âveri

- 79 Bahr-ı 'ummân-ı celâlinde vakârı fülkiniñ
Hilmi olmuş bâd-bân temkîn-i zâtı lengeri
- 80 Kâmeti hum-geşte elde kâse-i deryûzesi
Sâ'il-i dergâhı itmiş pîr-i çarh-ı ahdarı
- 81 Mâlik-i mülk-i Süleymân'dır gedâ-yı kûyî kim
Ta'n ider yâkût-ı mihre gevher-i engüşteri
- 82 Şanma eflâk ordu-yı 'azminde âteşler yakup
Kaldı andan tûde tûde câ-be-câ hâkisteri
- 83 Mihr ile meh iki ahter âsumân-ı pür-nücûm
'Üd-ı sûz-ı bezminiñ ednâ müşebbek micmeri
- 84 Nîm-ten çıkmaz hakîr-i dergeli-i ihsânına
Atlas-ı çarhıñ nümâyândır huşûşâ ülkeri
- 85 Hükûm-i 'adli hakîk-ı cîrânî ri'âyet itdirir
Hem-civâr itse eger cîrâna bir şîr-i neri
- 86 Meclis-i hıfzında ol çeşm-i çerâğ-ı rûzgâr
Şem'a ser-pûş eyleye dâmân-ı bâd-ı şarşarı
- 87 Mihr ü meh fülke nücûm evtâd-ı zer cevzâ tînâb
Ordu-yı iclâliniñ çarh-ı felek bir çâderi
- [168]
- 88 Pây-ı esb-i 'azminiñ bâl-i humâ ferş-i rehi
Fark-ı rahş-ı rezminiñ nuşret humâyûn şehperi
- 89 Râyet-i manşûrınıñ "İnnâ Fetahnâ" şukkası
Tîğiniñ zâgî zafer "Naşrun Minallâh" cevheri
- 90 Bir za'îfe takvîyet-bahş olsa hengâm-ı neberd
Eyleye behrâm u keyvânı hirâsân hançeri

- 91 Düşmen-i şer‘i nola geçse kılıçdan haşre dek
Menhel-i şemşîridir cân-ı ‘ađûnuñ mi‘beri
- 92 Merhamet-güster-şehâ sultân-ı şefkat-dergehâ
Ey şefâ‘atle iden hürrem ‘uşât-ı mahşeri
- 93 Sen o iki ‘âlemiñ bir dânesisin kim ezêl^{١٦٩}
Şibh-i zâtında ‘aķîm oldu dü-kevnîñ mâderi
- 94 Böyle gûn-â-gûn şudûr itmezdi eşyâ gaybdan
Olmasaydı zâtıñ ey şadr-ı dü-‘âlem maşdarı
- 95 İştîyâķ-ı sidre-i kadriñle tûbâ ser-nigûn
Eylemiş pâ-der-gil-i hayret o kâmet-‘ar‘arı
- 96 Pertev-i şem‘-i ruhuñ pervânesi şems ü kamer
Zühre-i zehrâ o şem‘iñ ğarķ-ı nûr-ı ezheri
- 97 Râyet-efrâz-ı zafersin kim sipâh-ı rezminiñ
Her biri olmuş cihânıñ şaf-şikâf u şaf-deri
- 98 Ey Habîb-i Kibriyâ kân-ı keremsiñ ‘afv kıl
Şevķ-i evşâfiñ dil-i küstâhımı itdi cerî
- 99 Nâvdân-ı ravza-i na‘tuñ olup kilķ-i terim
Cennet-i vaşfiñda icrâ itdi âb-ı kevşeri
- 100 Oldı vaşf-ı ğîsuvânıñda sevâd-ı şî‘rimiñ
Rişte-i müşĝîn-i zülf-i hûr târ-ı mıstarı
- 101 Tab‘ımı feyz-i nu‘ûtuñ eyledi Hassân-ı Rûm
Hamdû-lillâh şâ‘irân-ı dehrîñ oldum eş‘arı
- [169]
- 102 Dem-be-dem kand-i lebiñ yâdın mükerrer eyleyüp
Birbirine eylerim âĝişte şîr ü şekkeri

- 103 Şevk-i na'ûnla olur mülk-i sühanda nâm-zed
Şâhid-i ma'nâya elfâz-ı beyânın duhteri
- 104 Burka'-ı hüsn-i beyân ile 'arûs-ı fikrimiñ
Mükhlîlî hâmem sevâd-ı saır-ı nazmım mi'ceri
- 105 Haydar-ı Kerrâr-ı nazmım Zû'l-fekârım kıl-k-i ter
Düldül-i endîşemiñ hüsn-i edâdır Kânber'i
- 106 Gevher-i feyziyle bir gencînedir tab'ım anıñ
Tigî şemşîr-i zebânım çûb-ı hâmem ejderi
- 107 Fikr-i bârîkim taşavvurdan müberrâdır benim
Bir heyûlâdır hemân Nakş-ı Hayâl-i Âzerî
- 108 Şi'rimiñ her beyti oldu hülle-i ta'bîr ile
Cennet-i endîşemiñ maḥbûb-ı havrâ-peykeri
- 109 Murg-ı dest-âmûz-ı hâmem cîlve-i nâz eylese
Şad-hacâletle giderdi kendüden kebk-i derî
- 110 Bâğ-ı 'ibretdir kaşîdem mîve-çînâna şalâ
Şâḥ-ber-şâḥ-ı ḥikemdir her nihâl-i nev-beri
- 111 Söz tamâm oldu ḥulûş-ı tâm ile gel ey Nazîm
El açup başla niyâza vâktidir şimden-geri
- 112 Tâ ki her bir kec-külâh-ı naḥvetiñ mânend-i şem'
Şu'le-i cân-sûz ola farkında iklîl-i zeri
- 113 Rûz u şeb sönsün çerâğ-ı bahtı ḥaşm-ı şer'iniñ
Dehriñ olduğça fûrûzân mihr ü mâh-ı enveri
- 114 Rûḥına manzûm u menşûr ola envâ'-ı şîlât
Nazm u neşriñ her şalât olduğça zîb ü zîveri

Velehû Rubâ'î Na't

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlûn Fa')

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûl)

- 1 'Uşşâk seniñ yoluña kurbân olsun
Bakdıkça saña dîdeleri kan olsun
Âyînede timşâliñe cânâ nazâr it
Sen 'aksiñe 'aksiñ saña hayrân olsun

[170] Na't-ı Şerîf-i Dîger

(Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn)

- 1 Ey dü-'âlem varak-ı haşmetine halka-i mîm
Âferîniş raķam-ı cûdına bir nokta-i cîm
- 2 Mihr-i gerdûn-ı ledûn mâh-ı sipihr-i 'irfân
Ki degil vâķıf-ı mâhiyyeti ehl-i tencîm
- 3 Hâce-i fazl u kemâlât ki olmuş ezeli
Mekteb-i 'ilmine kevineyn iki levh-i ta'lîm
- 4 Şeh-i dâna ki şifâ-hâne-i iclâlinde
Tab'-ı iķbâl şahîh ü dil-i idbâr saķîm
- 5 'Ârif-i sırr-ı serâ-perde-i hâş-ı lâ-reyb
Maķrem-i bezm-i yakîn kurb-ı İlâhîde nedîm
- 6 Kâbe Kaveyn-erîke şeh-i şâhib-mi'rac
Lî-ma'alâh-harem husrev-i levlâk-harîm
- 7 Şukka-perdâz-ı nübüvvet 'alem-efrâz-ı rûsul
Dâver-i şümme denâ-taht ü le-'amrûk-dîhîm

- 8 Ahmed-i mürsel o maḥbûb-ı İlâhî ki anıñ
Mâdiḥi Ḥazret-i Ḥaḳ maḥmideti naşş-ı kerîm
- 9 O şehiñ şubḥ u mesâ itmede ervâḥ-ı kirâm
Ḥâk-i dergâhına fersûde cebîn-i tekrîm
- 10 O şehiñ mâ-ḥazar-ı cûdın ihâta idemez
Süfre-i ni'metine rûy-ı zemîn olsa edîm
- 11 Ka'be-i câh-ı celâlinde o faḥr-ı rûsulûñ
Mu'tekif cân-ı Simâ'îl ü dil-i İbrâhîm
- 12 Genc-i pür-gevher-i esrâr u tılsım-ı ḥikemiñ
İdemez şerḥ şifâtın ne mühendis ne ḥakîm
- 13 Enbiyâ vü rûsule ol şeref-i mevcûdât
Kevne âḥirde gelüp zâtı olundı taḳdîm
- 14 Şerbet-i la'l-i revân-baḥşına leb-teşne Mesîḥ
Mu'ciz-i nuṭḳ-ı dil-âvîzine dil-beste Kelîm
- 15 Selsebîl-i çemen-i ravzası âb-ı kevşer
Cedvel-i bâğçe-i kûy-ı tahûr u tesnîm
- 16 Dil-figâr-ı ḥıdem-i dergehi ḥûr u ḡl mân
Şerm-sâr-ı ḥarem-i ravzası ḡl zâr-ı na'îm
- 17 Ḡlşen-i ravza-i cûd u keremi heşt-behişt
Şu'le-i külḥan-ı ḳahr u ḡazabı heft-caḥîm
- 18 Şeb-nem-i lutfi nişâr olsa zemîn-i ye'se
Ḡl-i ümmîdi vire her ser-i ḥâr u ḥasa bîm
- 19 Şerer-i nâ'ire-i ḳahrı ma'âzallâh eger
Âb-ı ḥayvâna eşer itse olur mâ-i ḥamîm

- 20 Hâk-i pâyı ruḥ-ı tekrîme maḳâm-ı rû-mâl
Âsîtanı leb-i ta'zîme maḥall-i telşîm
- 21 Sâ'il-i dergehine 'abd-i kemer-beste mülûk
Bende-i bendesidir pâdişeh-i heft-iklîm
- 22 Râyet-i 'izzetine zeyl-i zer-efşân ḥurşîd^{هوشيد}
'Alem-i rif'atine cirm-i kamer mehçe-i sîm
- 23 Eblaḳ-ı 'azmine tevfiḳ-i Îlâhî perçem
Tevsen-i rezmine şebbâl-i zafer 'avn-i ḥaḳîm
- 24 Çeşm-i Ḥaḳ-bînin iden nergis-i bâḡ-ı mâ-zâḡ
Gül-i ruḥsâresini eyledi ḥandân u besîm
- 25 Zıll-i şer'ine ḥuzûr itmededir mevcûdât
Nola Ḥaḳ sâyesini mişli gibi itse 'adîm
- 26 Olur emriyle siyâset-geh-i nehyinde ḳazâ
İmtisâl itmeyene şer'ine tîḡ u dü-nîm
- 27 Dâḫîl-i maḥkeme-i 'afvı seḫer-gâh-ı ḥisâb
Ne ḳadar cûrm ü ḥaṭâ itse olunmaz tecrîm
- 28 Terbiyet-kerde-i ḥulḳ-ı ḥaseni olsa tıbâ'
Ḥüs-n-i aḥlâḳa mübeddel ola ef'âl-i zemîm
- [171]
- 29 İtmede kâm-ı dil-i 'âlemyâni ta'tîr
İdeli bâd-ı şimâl-i ḥaremi neşr-i şemîm
- 30 Bûy-ı ezḫâr-ı nu'ûtı nola cân-baḫş olsa
Dem-i Rûḫu'l-ḳudûs oldu o çemen-zâr-ı nesîm
- 31 Oldı her ḫarfı girih-bend-i zebân-ı ta'bîr
İdemez nâtıḳa evşâf-ı sıfâtın tefhîm

- 32 Nola vaşşâfına meyl itse hümâ mâ'il olur
Üstühân her ne kadar olsa gelû-gîr-i remîm
- 33 Devr-i hıfzında ser-i mûyî daği olmaya ter
Şalsa bir bî-kesi girdâb-ı fenâ üzre Kelîm
- 34 Cem'-i aşhâba olup şem'-i hidâyet leme'ân
Çâr-yâr oldu o cem' içre vefâ-dâr-ı kâdîm
- 35 O çehârîñ biridir Hâzret-i Şiddîk-i 'atîk
Yâr-ı gârî olup eylerdi o şâhı ta'zîm
- 36 Biri de Hâzret-i Fârûk-ı 'adâlet-güster
Ki anîñ sâyesine uğrayamaz dîv-i racîm
- 37 Biri de câmi'-i Kûr'ân-ı mübîn Zî'n-nûreyn
Menba'-ı hîlm ü hayâ Hâzret-i 'Oşmân-ı hâlîm
- 38 Biri anîñ Esedullâh 'Alî'dir ki henüz
Zül-fekârın ele aldıkça olur haşm dü-nîm
- 39 Bâ-huşûş o iki şehzâde Hasan ile Hüseyn
Birisi rûh-ı muşavver birisi nûr-ı cesîm
- 40 Gördiler her biri biñ cevî ü cefâ düşmenden
Çekdiler her biri bu gam-gedede renc ü elîm
- 41 Buldılar kurb-ı İlâhî'de 'uluvv-i derecât
Oldılar her birisi nâ'il-i şad-ecr-i 'azîm
- 42 İki 'âlemde olur mazhar-ı kahr-ı Kâhhâr
Ola düşmenleriniñ cânına Allâh garîm
- 43 'Arş-ı dergâh-şehâ husrev-i kudsî-sipehâ
Ey 'uşâta sebeb-i mağfiret-i Rabb-i Rahîm

- 44 Sen o memdûh-ı Hudâ Fahr-ı dü-‘âlemsin kim
Olsa halk-ı dü-cihân nâdire-sencân u fehîm
- 45 Fihris-i vaşfıñı şerh itmeyeler eyleseler
Haşre dek levh-i şuhûr ile sinîne terkîm
- 46 Hamdülillâh kalemim rakğ-ı beyân üze yine
Hilye-i na’tıñı bir gûne dañı oldı resîm
- 47 Gülşen-i vaşf-ı cemîlînde olup zemzeme-sâz
Eyledi bu gâzeli bülbül-i tab‘ım tağsîm
- 48 Dem-i hılkatde dañı eylemiş ey dürr-i yetîm
Mâder-i dehri Hudâ şibh ü nazîrinde ‘akîm
- 49 Yazmamışdı rûsulüñ nâmını hakkâk-ı ezel
Seni halk itmiş iken mühr-i nübüvvetle vesîm
- 50 Gevher-i zâtıñı vaşf eyleyemez cevher-i kül
Rûtbe-i kadriñi ancak yine Allâh ‘alîm
- 51 Câmi‘-i şer‘iñe ey kıble-i hâcât-ı ümem
‘Arş-ı Hâk gibi ne ta‘mîr gerek ne termîm
- 52 Müddet-i zât-ı güzîniñle bulup şer‘ kıvâm
Kuvvet-i şer‘-i metîniñle kavî dîn-i kavîm
- 53 Nâ’il-i lutfuñ olup rûtbe-i a’lâda sañı
Mazhar-ı kahrıñ olup pâye-i esfelde le’îm
- 54 Hâşe-lillâh keremiñden ola mañrûm seniñ
‘Afviña şefkatiñe kalmış iken ‘abd-i eşîm
- 55 Levh-i ‘işyânımı ‘afvıñ nola tûmâr itse
Köhne olduğça okunmaz şafağât-ı takvîm

56 Ben de bir sâ'iliñim redd ile mahrûm itme
Ey iden ümmetini nâ'il-i elât-ı 'amîm

57 Umaram ey güher-i kân-ı kerem lutfuñdan
Lâyık-ı silk-i kabûlûñ ola bu dürr-i Nazîm

[172]

58 Söz tamâm oldu gel ey Hindu-yı kıl-ı dü-zebân
Ra'ib u yâbis kelimât ile yeter olma rağîm

59 Geldi hengâm-ı du'â başla niyâza demidir
Yetişür 'arz-ı makâl eylediñ ey tab'-ı selîm

60 Tâ ki na't-ı şeh-i kevneyni edâya şeb ü rûz
İdeler ehl-i sühan cân ile dilden taşmîm

61 Ola halk-ı dü-cihânîñ nefesinden efzûn
Ravza-i pâkine envâ'-ı dürûd u teslîm

62 Hayr ola ümmetiniñ hâli bi-hakk-ı Yâsîn
Kalmaya heftesine haşmı bi-sırr-ı Hâ Mîm

63 Ümmeti cennet-i a'lâda makâm itdikçe
Düşmen-i câhı ola çâh-ı cehennemde muķîm

Müseddes

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

1 Dün vâlih eyledi beni bir şûh-ı şeh-levend
Kim çeşmi sâhir idi nigâhı füsûn-pesend
Ruhsârı üzre zülfin idüp deste deste bend
Her târın itdi cân u dile halka-i kemend
Bağlandı dil görüp ne resendir didim didi
Zencîr-bend-i şîr-i ziyânîñ durur seniñ

- 2 Mestâne bezm-i meyde idüp kec külâhını
 Süzmüş şarâb-ı nâz ile çeşm-i şiyâhını
 Gösterdi gîsuvânı diliñ dâm-gâhını
 ‘Arz itdi cân-ı zâra zenaḥdânı çâhını
 Ey şâh-ı ḥüsn bu ne zekandır didim didi
 Ârâm-gâh-ı rûḥ-ı revânîñ durur seniñ
- 3 Ol dem ki oldı ḥaṭṭ-ı ruḥ-ı pâki âşikâr
 Gülzâr-ı ḥüsnin itdi ser-â-pâ benefşe-zâr
 Tekrâr eyledi beni mecnûn o nev-bahâr
 Âḥir mişâl-i cevri olup zâr u bî-karâr
 Bâğ-ı ruḥuñda bu ne çemendir didim didi
 Maḥşûl-i çeşm-i eşk-feşânîñ durur seniñ
- 4 Ol mâh ‘arz idüp yine mihr-i cemâlini
 Zerrât-ı ‘aşkıñ itdi perîşân hâlini
 Bulmuş tamâm ḥüsn ü melâḥat kemâlini
 Seyr eyledikde ḥalka-i zülfüñde hâlini
 Bu nâfe içre müşg-i Ḥutendir didim didi
 Dâm-ı cünûnda dâne-i ḥâlîñ durur seniñ
- 5 Dem-sâz olup o dilber-i ḥâzır-cevâb ile
 Oldum nedîm-i meclisi şad pîç ü tâb ile
 Mestâne bezm-i bâdede keyf-i şarâb ile
 Ol mest-i nâz-pervere şerm ü hicâb ile
 Ḥarf-i vaşıl ne gûne sūḥandır didim didi
 Şâm u seḥerde vird-i zebânîñ durur seniñ
- 6 Bildim egerçi rişte-i cândır miyânîñı
 Bir nesne yok ki beñzedem ammâ dehânını
 Çîn-i ‘itâb ile göricek ebruvânını
 Levḥ-i diliñ muḳaddem idüp imtiḥânını
 Ebrûlarıñda bu ne şikendir didim didi
 Meşḳ-i cünûnda iki kemâlîñ durur seniñ

- 7 Vaşf-ı haṭ-ı 'ızârın idüp başka bir kitâb
 Her şafha oldı bir şanem-i 'anberîn-nikâb
 Dendânı midḥatinde virüp nazma âb u tâb
 İtdim nişâr-la 'line bir lücce dürr-i nâb
 Tab'ım meger ki dürr-i 'Aden'dir didim didi
 Hakkâ Nazîm genc-i nihânîñ durur seniñ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Müşg-i Çîn yazdım yañıldım neyleyim kıldım haṭâ
 Ey gazâl-i nâzenîn yazmaz yañılmaz bir Hudâ
- 2 Rûzgâr ile olur pâ-mâl ḥusnûñ 'âkıbet
 Dîde-i ḥurşîde kuhl u çeşm-i mâha tûtiyâ
- 3 Câmî'-i ḥusnûñde ol mihrâb-ı ebrûyı gören
 Eyleyüp tekbîr imâm-ı 'aşka eyler iktidâ
- 4 Mû degildir giryeden Ya'kûb-ı dîde pîr olup
 Düşdi hecridile 'aşâyâ ey şeh-i Yûsuf-likâ
- 5 Zerd idüp ruhsârını lâ-büd işin altun ider
 Oldı gûyâ 'âşıkâ mihr-i maḥabbet kîmyâ
- 6 Seyr idüp dünyâyı İskender gibi nûş eyleyen
 Câm-ı Cem'dir var ise âyîne-i 'âlem-nümâ
- 7 Nîm-ruḥdur şanma taşvîrin gören yâriñ Nazîm
 Şûretâ yüz döndürür baksañ o şûh-ı bî-vefâ

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Cemâl-i bâ-kemâli çeşmime taşvîr ider meh-tâb
Nüvîd-i rü'yet-i dîdârını tebşîr ider meh-tâb
- 2 Nola sînemde mihriñ tâ kıyâmet olsa tâb-endâz
Çerâğın şubh-gâh-ı haşre dek tenvîr ider meh-tâb
- 3 Şererler zâhir oldı şanma encümdür sipihr üzre
Tutup çarha hilâli şaykal-ı şemşîr ider meh-tâb
- [174]
- 4 Felek inbîk-i mînâdır görüp encüm kıyâs itme
Gül-i mihriñ gülâbın almağa taqtîr ider meh-tâb
- 5 Şafağ nâzende sîmâb-ı nücûmı eyleyüp ta'sîr
Zer-i hürşîd-i 'âlem-tâb içün iksîr ider meh-tâb
- 6 Degil encüm debistân-ı felek etfâline her şeb
Mehtâli' dersini meş'al yakup tefsîr ider meh-tâb
- 7 Sevâd-ı levh-i hüsni kıl temâşâ kıl-k-i 'ibretle
Dem-â-dem ser-güzeşt-i 'âlemi tahrîr ider meh-tâb
- 8 Nazîm âfâkı tutduñ gün gibi âsâr-ı tab'îla
Fürûğ-ı tal'atıñ haqqâ ki 'âlem-gîr ider meh-tâb

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlün)

- 1 Hañçer kemer-i yâre münâsib o bel ince
Hañçer kemerince kemeri ince belince

- 2 Dâmânı girîbânı gibi oldu gülûñ çâk
Bu bâğ-ı hâzân-dîde-i pür-hâra gelince
- 3 Lâ-büd varılır bâğçe-i kûyına yârîñ
Pûyân u devân bâd-ı şabâ gibi yelince
- 4 Kâddini ider cây-geh-i sa'yde çevgân
Gûy-ı emeli merd murâd üzre çelince
- 5 Oldı güher-i nazmı Nazîm'îñ yine pür-silk
Sa'y itdi velî mışkab-ı endîşe delince

Nazîre-i Sâmî

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

- 1 Şemşîrini taşınca ne hoşdur o bel ince
Şemşîri nişâkınca nişâk ince belince
- 2 Kühsâr-ı mahabbetdeki râh ince bel ince
Bâr-ı gam-ı hicrân çekilür mi cebelince
- 3 Hayfâ ki 'arûs-ı tütük-ârâ-yı ümîdim
Âğûş-ı dile mûy-ı sefid oldı gelince
- 4 Pür-ra'se gerek dil vasat-ı havf u recâda
Çün kıble-nümâ dergah-i Hakk'a yönelince
- 5 Vâbestedir ey dil düzele nâhun-ı kârîñ
Şîrâze-i mecmû'a-i maṭlab düzelince
- 6 Nazmı yine Sâmî'niñ olur ragbete şâyân
Olmazsa da ey hâme Nazîm'îñ gazelince

Velehû Nazîm

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün)

- 1 Ey ledün mektebiniñ hâce-i ümmî-lağabı
Enbiyâ vü rûsulûñ zîver-i tesbîh-i lebî
 - 2 Seyyid-i 'âlem ü âdem sened-i mevcûdât
Mesned-i her-dü-serânîñ şeh-i vâlâ-ğasebi
 - 3 Eşref-i halk-ı cihân pâdişeh-i kevn ü mekân
Taht-ğâh-ı şerefiñ husrev-i 'âlî-nesebi
 - 4 Şeh-i tâhir-neseb ü husrev-i pâkîze-ğaseb
Hâşimî hem Medenî hem Kûreşî hem 'Arabî
- [175]
- 5 Saḥî-i rûḥ-ı mücerred deheni cevher-i ferd
Kân-ı kevnîñ güher-i mâ-ğaşal-ı muntaḥabı
 - 6 Haḳ risâletle nübüvvetle vücûdın itmiş
Hâdî-i cem'-i rûsul râh-ber-i fevc-i nebî
 - 7 Âferîniş yüziniñ şuyına halk olmuştur
Raḥmet-i 'âlemyândır o dü-'âlem sebebi
 - 8 Rîzesiniñ ḥarem-i 'izzetini cevher-i kül
Biñ hicâb ile ide gevher-i tâc-ı edebî
 - 9 Ḥâdim-i halka-be-ğuş-ı deri sâdât-ı kirâm
Bende-i bâr-geh-i cûdî hezârân çebebi
 - 10 Sa'y idüp cân u dili cânı teḳaddüm eyler
Ka'be-i kûyî tavâfında mişâl-i Recebî

- 11 Eylemiş da'vetiniñ kabza-i teşhîrine râm
Rûm u Hind ü 'Acem'i Mısr ile Şâm u Haleb'i
- 12 Neyyir-i burc-ı ezel Ahmed-i mürsel ki anıñ
Mihiriniñ lerze virür zerreye şûr u şegabı
- 13 Dem-i Rûhu'l-kudüs olsa o şehiñ lâıyıkdır
Maṭbah-ı 'izzetiniñ şu'le-fürûz-ı ḥaṭabı
- 14 Bâğ-ı câhında şüreyyâ o sa'âdet çemeniñ
Târem-i rif'atiniñ hûşe gedâ-yı 'inebi
- 15 O şehiñ yazmağa tuğrâ-yı berât-ı na'tın
Kâtib-i çarḥıñ olursa ne var efzûn ṭalebi
- 16 Dûd şeb sürh şafaḳ ḥâme şihâb encüm rîğ
Mihbere mâh felekler şafaḥât-ı ḥaṣebi
- 17 Ders-i vaşfında olup mu'terif-i 'aciz ü kuşûr
'Aḳl-ı evvel de ola metn-i şenâsında ḡabî
- 18 'Arşdan mertebe-i kudreti ber-ter idügin
Fehm ider 'âḳıl ü dâna gibi mecnûn u şabî
- 19 Bu kadar kevkebe-i rif'at-i câh ile züḥal
Ḳulle-i mihiriniñ ednâ Habeşî bir 'Arabı
- 20 Üstühânında nihândır eşeri eyleyeli
Lezzet-i şehd-i ḡamı çâk-i derûn-ı ruṭabı
- 21 Her za'îf ümmeti a'dâya unutturmuşdur
Ḥamle-i Seyyid-i Battâl ile darb-ı Kerebî
- 22 'İd ile ḳadr ola ol şâfi'-i küll-i ümemiñ
Şâ'im-i rûze-i derd ü ḡamınıñ rûz u şebi

- 23 Dil-i bîmârı ‘uşâtıñ o tabîb-i cânıñ
Şerbet-i ‘afvı ile zâ’il olur tâb u tebi
- 24 Deridir cân u dil-i zâra devâ-yı câvîd
Sûgvâr-ı gâminıñ hep ebedîdir şarabı
- 25 İder ednâ şererinden dil-i dûzağ feryâd
‘Alev-efşân olıcak nâr-ı celâl-i gâzabı
- 26 İltihâb-ı gâzab-ı dâ’ire-i kahrı ile
Yakdı eczâ-yı vücûdın kûl idüp Bû-leheb’i
- 27 Vaşf-ı zât u şıfatında iki dilli olanıñ
Çâk ola kîlk-i siyeh-rû gibi ceyb-i kaşabı
- 28 Gitmeyen yolına ‘uryân u fakîr olsun hep
Çâr-mezhebde harâm ola zehâb u zehebi
- 29 O gün olur mı diyem kûyına rû-mâl-künân
Yâ Nebî yoluña kurbân ola ümmî vü ebî
- 30 Dergehinde ideyim kudretim oldukça edâ
Dîn olan vâcib ü farz u sünen ü müstahabı
- 31 Keremiñden budur ümmîd ki bî-çâre Nazîm
İki ‘âlemde dağî çekmeye renc ü ta‘abı
- 32 Oldı küstâh-rev-i râh-ı sühan hâme-i mest
Ola ma‘zûr umaram bu revîş-i bu’l-‘acebi
- [176]
- 33 Tâ ola ümmetiniñ hâbl-i metîn-i şer‘i
Zîver-i gerden-i teslîmi şenâ-zîb-i lebi
- 34 Ola âvîze-i çengâl-i kazâ pey-der-pey
Ser-nigûn haşm-ı girân-cân-ı ‘uqûbet-‘aşabı

- 35 Ümmeti dergeh-i vâlâsına oldukça revân
Salavât ile tahıyyât ola sâz u selebi

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ey dü-'âlem kışt-zârı cûdınıñ bir dânesi
Çarh-ı ahðar anıñ ednâ sebze-i bîgânesi
- 2 Mâh-ı nev ebrûsınıñ hamyâze-rîz-i hasreti
Mîhr-i enver şem'-i bezm-i hüsniniñ pervânesi
- 3 Gîsû-yı müşğîniniñ müjgân-ı Rûhu'l-kudsdür
Çeşm-i âdâb ile itdikçe nezâre şânesi
- 4 Gevher-i gencîne-i 'irfân ki olmuş tâ ezel
Ser-be-ser ma'mûre-i kevn ü mekân vîrânesi
- 5 Nâzenîn-i Hazret-i Mevlâ Habîbullâh kim
'Aql-ı evveldir kemend-i 'aşkıniñ dîvânesi
- 6 Sidre vü tûbâ vü refref aña süllem-pâyedir
Taht-gâh-ı kurb-ı Hak'dır mesned-i şâhânesi
- 7 Evc-gâh-ı kibriyâdır şâh-bâz-ı 'azminiñ
Gülbün-efrûz-ı firâz-ı lâ-mekândır lânesi
- 8 Maḥremân-ı şuffe-i câh-ı celâli şahb u âl
Çâr-yâr-ı muhterem yârân-ı devlet-hânesi
- 9 Kaşr-ı dîne oldı erkân-ı çehâr ol çâr-yâr
Tâ kıyâmet şer'iniñ ma'mûrdur kâşânesi

- 10 Enbiyâ vü mürselîniñ eşrefi hem efđalı
‘Âlem-i hejdeh-hezârîñ bî-bedel cânânesi
- 11 Bâde-i ‘aşkıyla memlûdur ħum-ı nüh-âsumân
Mîhr ü mehdîr baş açık yalın ayak mestânesi
- 12 Çâkeriyiz ceyb-i hestîdir ġazâl-i çeşminiñ
Sürme-i mâ-zâġla nezzâre-i şîrânesi
- 13 Tâķ-ı Kîsrâ-veş hezârân deyri itdi ser-nigûn
Maķdem-i teşrîfiniñ bir şadme-i merdânesi
- 14 Mât ola manşûbe-i Leclâc-ı ġayretle yine
Nať-ı vaşfında o şâhiñ at süren ferzânesi
- [177]
- 15 Mestî-i şahbâ-yı vaşfıyla nola küstâġ isem
‘Afv olur elbette mestiñ vaz’-ı küstâġhânesi
- 16 Zeyl-i medġinde sezâ ġâl-i dili şerġ eylesem
Diñlenür lâ-büd nedîm-i meclisiñ efsânesi
- 17 Şuffe-i bezm-i şenâsında tolular nûş idem
Devr-i fânîde tolunca ‘ömrümüñ peymânesi
- 18 Ĥamdü-lillâġ ġân-ı vaşfından naşîb aldım yine
Ĥâmemiñ hemvâre oldur secde-i şükrânesi
- 19 Toġdı bânû-yı ġayâlimden bu tıfl-ı nâzenîn
Böyle tıfl-ı nev-resi beş toġursun anası
- 20 Tuġfe-i nazmın yine ol şâġa ‘arz itdi Nazîm
Nâ-sezâdır gerçi berg-i sebz-i dervîşânesi
- 21 Armaġân olsun kuşûr-ı ‘acz ile dergâġına
Tâ Nazîm’e her sene bir na’ť ola sâlyânesi

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Ey fûrûğ-ı dü-ruhı her-dü-cihân mâh-veşi
Pertev-i hüsni cemâli iki 'âlem güneşi
- 2 Bî-hazân serv-i çemân-ı çemen-i Baḥâyî
Gülbün-i ravza-i Yeşrib gül-i bâğ-ı Kureşî
- 3 Kâbe Kavseyn mi ol mazhar-ı ev-ednâ'nın
Sûre-i Nûn mıdır yâ o kalem gibi kaşı
- 4 Harem-i muhterem-i ravzasının şubh u mesâ
Şehper-i Rûhu'l-emîn olmada cârûb-keşi
- 5 Görmedi sâyesini mişli gibi ins ü melek
Yerde gökde o şeh-i bî-bedeliñ yokdur eşi
- 6 Böyle olmazdı celî-pertev ü 'âlî-kevkib
Âsitânında zühal olmasa 'abd-i Habeşî
- 7 Kûre-i mâha değil bakmaya kuruş-ı mihre
Süfret-i cûd u nevâlinde olan lokma-çeşi
- 8 Bûs idüp hâk-i derin bağına baş seng-i dehen
Toprağı eyleyüp iksîr-i güher ile taşı
- 9 Haste-i huşk-leb tâb-ı teb-i ma'siyetim
Şerbet-i şefkatine kaldı derûnum 'ataşı
- 10 Beñzemez hâme-i gayra kalemim vaşında
Bir midir parmağın engüşt-i şehâdetle beşi
- 11 Olsa teslîm-i dîrûd ile tahîyyât Nazîm
Hâşre dek ravzasına küll-i gadâtun ve 'aşî

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Ey harîm-i harem-i lem-yezelî
Maḥrem-i perde-serây-ı ezeli
- 2 Meclis-i kurb u şeb-i isrâda
Nûr-ı mişkât daḥi şem'-i celi
- [178] 3 Dür-i yek-dâne-i baḥr-i ḥılkat
Kân-ı kevnîñ güher-i mâ-ḥaşalı
- 4 Câmi'-i şer'ine tâ şubḥ-ı kıyâm
Şaf-ı kandîldir aşḥâb-ı velî
- 5 Şem'-i mihrâb aña Bû-bekr ü 'Ömer
Maḥfil ü minberi 'Oşmân u 'Alî
- 6 Darb-ı şemşîr-i ser-endâzını Hâk
Düşmeniñ eyledi darbu'l-meşeli
- 7 Encüm-i şâbit ü seyyârâtıñ
Raḳam-ı cûdınıñ ednâ cümeli
- 8 Bâğ-bân-ı harem-i İzid-i pâk
Çemen-ârâ-yı riyâz-ı levlâk

Velehû

(Müfte'îlün Müfte'îlün Fâ'îlün)

- 1 Bismillâhirrahmânirrahîm
Pîş-rev-i fevc-i sipâh-ı kâdîm

- 2 Sünbül-i sîr-âb-ı riyâz-ı ezel
Zülf-i nigâr-ı çemen-i lem-yazel
- 3 Vesme-i ebrû-yı 'arûsân-ı kuds
Sürme-keş-i çeşm-i gazâlân-ı kuds
- 4 Râyet-i zînet-dih-i ceyş-i kıdem
Tûğ-ı serâ-perde-i deşt-i hikem
- 5 Nahl-i bulend-i çemenistân-ı gayb
Serv-i ser-efrâz-ı hıyâbân-ı gayb
- 6 Levha-tırâzende-i Nazm-ı Kerîm
Hey'et-i tuğrâ-yı berât-ı kadîm
- 7 Tîğ-ı siyeh-tâb-ı şaf-ârâ-yı dîn
Rumh-ı siyeh-perçem-i dîn-i mübîn
- 8 Nâfe-i âhû-yı çemen-zâr-ı vahy
Mükhale-i dîde-i ebkâr-ı vahy
- 9 Mevce-i müşgîn-i yem-i lâ-yezâl
Mâhî-i deryâ-yı muhîtt-i kemâl
- 10 Cedvel-i enhâr-ı füyûzât-ı Hâk
Cevher-i âyîne-i âyât-ı Hâk
- 11 Vefk-tırâz-ı per-i Rûhu'l-emîn
Bâzû-yı tevfiğ-i Hudâ-yı mu'în
- 12 Şâh-per-i tâ'ir-i evc-i ezel
Râh-ber-i cümle-i fevz-i ezel
- 13 Maṭla'-ı âyât-ı kelâm-ı Hudâ
Mıṣra'-ı târîh-i der-i Kibriyâ

14 Sünbüle-i kıst-i fezâ-yı yakîn
Hûşe-i hürmen-geh-i dîn-i mübîn

15 Zîb-dih-i şemse-i dîvân-ı 'arş
Zîver-i tesbîh-i sürûşân-ı 'arş

16 Sübha-i lûlû-yı rumûz-ı elest
Rişte-keş-i dürr-i künûz-ı elest

17 Kûfl-güşâ-yı der-i şıdk u sedâd
Şûret-i miftâh-ı tılsım-ı murâd

18 Sünbül-i destâr-ı sipâs-ı Hudâ
Zülfe-i tuğrâ-yı berât-ı Hüdâ

19 Şûret-i imzâ-yı berâhîn-i dîn
Hâtime-i huccet-i 'ilmül'-yakîn

20 Râbıta-i dîn-i Resûl-i enâm
Vâsıta-i sâlik-i dâru's-selâm

[179]

21 Şu'le-i kandîl-i çerâğân-ı 'arş
Şem'-i fûrûzân-ı şebistân-ı 'arş

22 Maṭla'-ı fihrist-i Kitâb-ı kerîm
Mıṣra'-ı pâkîze-i Nâzm-ı kadîm

23 Mâh-ı siyeh-çerde-i burc-ı ezel
Mihr-i giyâh-ı çemen-i lem-yezel

24 Ebrû-yı garrâ-yı 'arûs-ı kemâl
Burc-ı sipihr-i ezel üzre hilâl

25 Perde-rübâyende-i bâb-ı murâd
'Uḳde-güşâyende-i kâr-ı 'ibâd

- 26 Şem'-i fûrûzende-i râh-ı hüdâ
Nûr-ı siyâh-ı harem-i Kibriyâ
- 27 Şâh-reh-i vahdet-i Rabb-i Rahîm
Hakk'a gider câdde-i müstakîm
- 28 Ebr-i bahârî-i riyâz-ı kıdem
Noktalar aña kaçarât-ı hikem
- 29 Şem'-i şeb-ârâ-yı tarab-gâh-ı nûr
Encümen-i vahdete şadr-ı şudûr
- 30 Câmi'-i vahdetde nevâ-senc-i râz
Huṭbe-i pâkîze-i minber-tırâz
- 31 Tâ'ir-i tahkîka cenâh-ı necâh
Hüdhüd-i tevfiḳ-i hümâyûn-cenâh
- 32 'İkd-ı le'âl-i kereme vâsîta
Sîlk-i dūr-i maḡrifete râbîta
- 33 Besmeledir gevher-i genc-i hüdâ
Olmuş o gence yine hem ejdehâ
- 34 Besmeledir mihr-i cihân-tâb-ı râz
Nûr-dih-i mâh-ı sipihr-i niyâz
- 35 Besmeledir râh-ı Hudâ'ya delîl
Nüşa-i ta'vîz-i per-i Cebre'îl
- 36 Besmeledir sâlike rûşen tarîḳ
Râh-rev-i dergeh-i Hakk'a refîḳ
- 37 Besmeledir vird-i inâş u zükûr
Hırz-ı dil ü cân-ı sürûşân u hûr

- 38 Besmeledir sünbül-i bâğ-ı kemâl
Katreleri nokta-i şebnem-mişâl
- 39 Besmeledir naḥl-i riyâz-ı hüdâ
Şâḥdır üstinde anıñ şekl-i bâ
- 40 Olmuş aña nokta mişâl-i şemer
Seyr iden ol naḥli olur mîve-ber
- 41 Nokta velî nüsha-i râz-ı dü-kevn
Şafḥa-i esrâr-ı tırâz-ı dü-kevn
- 42 Nokta velî kâşif-i her müşkilât
Noktada mevcûd imiş kâ'inât
- 43 Nokta velî merdümek-i çeşm-i cân
Reşk-i süveydâ-yı dil-i kudsiyân
- 44 Toḥm-feşânende-i kişt-i ebed
Dâne-i ḥırmınen-geh-i feyz-i şamed
- 45 Hâl-i ruḥ-ı şâhid-i yektâ-yı dîn
Dâğ-ı dil-i düşmen-i dîn-i mübîn
- 46 Sîni anıñ erre-i cân-ı 'adû
Pençe-zen-i ceyb-i emân-ı 'adû
- 47 Meddi 'adû bağrına ser-tîz-i sîḥ
Mîmi ser-i müşrik-i dîn üzre mîḥ
- 48 Dîde-i mîm ü elif-i ism-i zât
Halka-i fevvâre-i âb-ı hayât
- 49 Olmuş ezel ol elif-i râst-ḳad
Şâḥ-reh-i şehri celâl-i aḥad

[180]

- 50 Kaldırup engüştini bî-iştibâh
Vaḥdet-i Hakk'a o elifdir güvâh
- 51 Hey'et-i pâkîze-i ism-i celâl
Pençe-zen-i sîne-i ehl-i dâlâl
- 52 Şâne-keş-i zülf-i 'arûsân-ı gayb
Yâ müje-i Yûsuf-ı Ken'ân-ı gayb
- 53 Her elifi ḥaşma sinân-ı sitem
Lâmları düşmene çengâl-i gam
- 54 Şunmuş elif-lâmı daḥi tâ ezel
Dâmene-i rahmet-i Rahmân'a el
- 55 Zıkr-i Raḥîm'e o ki mu'tâd olur
Raḥmet-i Rahmân ile dil-şâd olur
- 56 Şekl-i elif-lâmına dirsem maḥal
Serv-i ebed zülf-i nigâr-ı ezel
- 57 Ol ki ide vird Raḥîm ismini
Bozmaya âsîb-i fenâ cismini
- 58 Raḥmet-i Rahmân'ı iderseñ taleb
İsm-i Raḥîm'i idegôr zîb-i leb
- 59 Cân u dile ḥırz-ı emân eyleyüp
Ḥırz-ı emân-ı dil ü cân eyleyüp
- 60 Nazm idelim ḥamd-i Hudâ'yı Nazîm
Bismillâhirrahmânirrahîm

- 61 Hamd-i Hudâ-râ ki cihân âferîd
Kevn ü mekân kişt-i zi-şun'êş bedîd
- 62 Vâhid ü Ferd ü Aḥad u Lem-yezel
Kes ne-tüvân dâd be-mülkeş ḥalel
- 63 Kâdir-i Qayyûm-ı cihân-âferîn
Pâdişeh-i 'âlem-i cân-âferîn
- 64 Şâni'-i nüh-tâḳ-ı zümür-rüd-nigâr
Mâlik-i ins ü melek-i bî-şumâr
- 65 Sâtir ü şâḥib-kerem ü dest-gîr
Dâver-i bahşende-i pûziş-peziâr
- 66 Nâşır-ı manşûr-kön-i döstân
Kâhir-i maḥhûr-kön-i düşmenân
- 67 Hâlîḳ-ı ḥurşîd ü meh ü müşterî
Kâsım-ı rûzî-dih-i ins ü perî
- 68 Pâdişeh-i taḥt-geh-i lâ-ilâh
Şâh-ı ezel-çetr ü ebed-bâr-gâh
- 69 Kâḍî-i ḥacât-ı şabâḥ-ı nüşûr
Râhib-i âmâl-i inâş u zükûr
- 70 Âver-i dârende-i kevn ü mekân
Kâm ber-ârende-i ḥalḳ-ı cihân
- 71 Şukḳa-firâzende-i râyât-ı mihr
Lengere-perdâz-ı ḥıyâm-ı sipihr
- 72 Bezm-tırâzende-i ḥusn-i cemâl
Şem'-firâzende-i bezm-i kemâl

73 Feyz-resânende-i mihr ü münîr
Nûr-dih-i mâh-ı münevver-zamîr

74 Levha-nigârende-i arz u felek
Çihre-güşâyende-i ins ü melek

75 Vâhid-i bî-çûn u Hudâvend-i ferd
Mübdi'-i çarh-ı felek-i lâciverd

76 Pâdişeh-i 'âlem-i 'arş-âsitân
Muhterî'-i tarh-ı zemîn ü zamân

[181]

77 Taht-nişîn-i harem-i lâ-yezâl
Hâlîk-ı kevneyn şeh-i bî-zevâl

78 Tâc-dih-i husrev-i hâver-serîr
Vesme-zen-i ebrû-yı mâh-ı münîr

79 Kâr-geh-ârâ-yı vücûd u 'âdem
Bâr-geh-ârâ-yı hudûş u kıdem

80 Nâmiye-bahşâ-yı bahârân-ı 'aşk
Gâliye-fersân-ı gülistân-ı 'aşk

81 Küngüre-ârâ-yı sipihr-i berîn
Bâdiye-pîrâ-yı basîf-i zemîn

82 Çetr-ber-efrâhte-i nüh-sipihr
Meş'ale-efrûhte-i mâh u mihr

83 Reng-dih-i rûy-ı bahâr u hazân
Mâşıta-i peyker-i pîr ü cüvân

84 La'l-ı tırâzende-i tâc-ı mülûk
Kible-nümâyende-i ehl-i sülûk

- 85 Sürme-keş-i dîde-i kerrûbiyân
Şâne-zen-i tır-ra-i hûr-ı ciân
- 86 Silsile-peyvend-i nizâm-ı felek
Kâm-dih-i cümle-i ins ü melek
- 87 Hâlîk-ı nüh-vâlid ü çâr-ümmehât
Kâdir-i bî-çûn-ı hayât u memât
- 88 Hâkim-i nüh-mahkeme-i âsumân
Pâdişeh-i 'âdil-i kevn ü mekân
- 89 'Âlim ü 'allâm-ı nihân u bedîd
Vâkıf-ı dânen-de-i güft ü şenîd
- 90 Nûr-dih-i şubh-ı münevver-likâ
Câme-tırâz-ı şeb-i müşgîn-kabâ
- 91 Çihre-fürûz-ı gül-i âteş-'izâr
Havşala-sûz-ı dil ü cân-ı hezâr
- 92 Câzibe-bağş-ı ruh-ı her meh-veşân
Tâb-resân-ı dil-i miñnet-keşân
- 93 Tu'me-ğor-ı süfre-i cûdı Halîl
Dergeh-i lutfında gedâ Cebre'îl
- 94 Cevher-i kül midhat-i zâtında lâl
Vaşf-ı şifâtında hîred bî-mecâl
- 95 Künhini idrâk idemez 'akl-ı kül
Güm-şüdedir belki bu yolda rûsul
- 96 Kûlzüm-i şun'ında şâdef âfitâb
Kudreti bahrında felek bir habâb

- 97 Zerre-i hırşîd-i cemâli güneş
Levh-i celâlinde felek nokta-veş
- 98 Hep anı tesbîh ide arz u felek
Ya'nî odur hâhiş-i ins ü melek
- 99 Ey olan üftâdesine dest-gîr
'Ukde-güşâ-yı dil-i bernâ vü pîr
- 100 Vey dil-i âvâreye feryâd-res
Hâline rahm itmez iken hîç kes
- 101 Turra-i cânânı iden müşg-bûy
'Âşık-ı nâlânı kılan zerd-rûy
- 102 Sünbül-i bâğa düşüren pîç ü tâb
Mevce-i enhâra viren ıztırâb
- 103 Mihri iden şemse-i eyvân-ı dehr
Mâhı kılan şem'-i şebistân-ı dehr
- 104 Gösterüp âşüftelere rûy-ı 'afv
Haste-i 'isyânına dârû-yı 'afv
- 105 Bî-kes-i nâ-kâmı iden ber-murâd
Rûy-ı niyâza der-i lutfın güşâd
- [182]
- 106 Bendelerin lutfına mağrûr iden
Devlet-i dâreyn ile mesrûr iden
- 107 Bakma siyeh-rû ise de ey Kerîm
'Afvîña küstâh kuluñdur Nazîm
- 108 Kılma nazar cürmine ey Zül-minen
Aña güneş saña 'afıvdır düşen

- 109 Kaldı reh-i ma'şiyet içre zelîl
Ola meger peyk-i hidâyet delâil
- 110 Râh-rev-i 'âlem-i tahkîk ola
Râh-beri hüdhüd-i tevfiķ ola
- 111 Gel yine ey kîlk-i terennüm-tırâz
Ey ney-i âteş-nefes-i bezm-i râz
- 112 Nağme-tırâzende-i râz-ı sühân
Muṭrib-i kânûn-nüvâz-ı sühân
- 113 Bûlbûl-i hoş-nağme-i bâğ-ı kemâl
Murg-ı şeker-hâre-i Mısr-ı makâl
- 114 Turma gel ey hâme-i dil-keş-şarîr
'Âleme şal tâze nevâ-yı nefîr
- 115 Eyle ser-âgâz terennüm-künân
Na't-ı şeh-i kevn ile ol ter-zebân
- 116 Fahr-ı cihân pîş-rev-i enbiyâ
Râh-ber-i bâr-geh-i Kibriyâ
- 117 Pâdişeh-i tâc-ı nübüvvet be-ser
Husrev-i 'âlf-güher-i tâc-ver
- 118 Taht-firâzende-i peygamberî
Çetr-ber-efrâste-i serverî
- 119 Çâre-ger-i derd-i dil-i hastegân
Sâye-ber-endâz-ı ser-i ümmetân
- 120 Kâfile-sâlâr-ı tarîk-i hüdâ
Ahmed-i muhtâr habîb-i Hudâ

- 121 Hâtm-i rûsul husrêv-i evreng-i dîn
Bâ'îş-i îcâd-ı zamân u zemîn
- 122 'Arş-mekân dâver-i levlâk-câh
Şâh-ı rûsul-hayl ü nübüvvet-penâh
- 123 Gevher-i pâk-i şadef-i kâ'inât
Zîb-dih-i çâr-sû-yı şeş-cihât
- 124 Bâ'îş-i gufrân-ı haîâ-pîşegân
Çâre-ger-i mağfîret-endîşegân
- 125 Şâfi'-i yektâ-yı zünûb-ı 'ibâd
Bedrakâ-i 'âlem-i rüşd ü sedâd
- 126 Melce-i ebrâr u penâh-ı rûsul
Server-i serdâr-ı sipâh-ı rûsul
- 127 Mihr-i cihân-tâb-ı sipihr-i kerem
Mâh-ı ziyâ-güster-i burc-ı hikem
- 128 Velvele-endâhte-i nüh-sipihr
Şukka-tırâz-ı 'âlem-i mâh u mihr
- 129 Küngüre-efrâhte-i kaşr-ı dîn
Gulgüle-endâz-ı zamân u zemîn
- 130 Hân-ı kerem-güster-i halk-ı cihân
Süfre-güşâ-yı ni'am-ı bî-kerân
- 131 Mertebe-bahşende-i arz u felek
'Ukde-güşâyende-i ins ü melek
- 132 Şem'-i fûrûzende-i mihrâb-ı râz
Kible-nümâyende-i ehl-i niyâz

- 133 Dâd-ger ü nâm-ver ü nâm-dâr
Pâdişeh-i 'âdil ü 'âlî-tebâr *
- 134 Neyyir-i eflâk-i nübüvvet-fürûz
Lem'a-i dîn bârika-i küfr-sûz
- [183]
- 135 Şukka-firâz-ı 'alem-i burc-ı dîn
Fevc-tırâz-ı reh-i dîn-i mübîn
- 136 Dürr-i girân-mâye-i deryâ-yı cûd
Gevher-i zî-kıymet-i genc-i vücûd
- 137 Fahr-ı cihân mefhar-ı kevn ü mekân
Hatm-i rûsul hâtım-i peygamberân
- 138 Fâtîha-i muşhaf-ı şer'-i mübîn
Bâdî-i dîn hâtime-i mürselîn
- 139 Seyyid-i kevneyn imâm-ı sübûl
Gevher-i tâc-ı ser-i hayl-i rûsul
- 140 Hâce-i dâna-yı ledünnî-sebak
Mazhar-ı envâr-ı tecellâ-yı Hak
- 141 Şâh-süvâr-ı reh-i şıdk u safâ
Şadr-nişîn-i harem-i ıstîfâ
- 142 Şâhib-i mi'râc şeh-i taht u tâc
Hâzık-ı yektâ-yı şefâ'at-'ilâc
- 143 Pâdişeh-i dehr ü felek-bâr-gâh
Husrev-i kevneyn-i melâ'ik-sipâh
- 144 Âyine-i kudret ü manzûr-ı Hak
Şa'sa'a-i nâsiye-i nûr-ı Hak

- 145 Melce-i her şâh u gedâ dergehi
Kehf-i emân-ı zu'afâ dergehi
- 146 Hâyî-i melek 'aşk ile bî-hûşıdır
Rûhu'l-emîn gâşiye-ber-dûşıdır
- 147 Cevher-i kül bende-i hâk-i deri
İns ü perî cân ile fermân-beri
- 148 Câddesi refref ü 'arş-ı berîn
Tûde-i râhı felek-i heftümîn
- 149 Ey sebep-i hılkat-i kevn ü mekân
Yoluña qurbân ola cân u cihân
- 150 Bakma benim cürmüme 'işyânıma
'Arz ideyim hâlimi sultânıma
- 151 Ben de Nazîm'îñ gibi nâ-çârıñım
Ma'şiyet-âlûd güneş-kârıñım
- 152 Eyle düşen her ne ise şânıña
Kaldı işim lutfuña ihsânıña
- 153 Kâm-ı dilim sen de dirîğ eyleme
Luţfuñı benden de dirîğ eyleme
- 154 Eyle şefâ'at baña ey şâh-ı dîn
Hem-rehim îmân ola rûz-ı pesîn
- 155 Rûh-ı pür-envârıña her şubh u şâm
Ola tahıyyât u şalât u selâm
- 156 Gel yine ey hâme-i mergûle-kâr
Kıl neğam-ı menkabet-i Çâr-yâr

157 Hem-dem olup zemzeme-i bülbüle
Gülşen-i âfâka düşür gulgüle

158 Midhat-i Şiddîk'i edâ eyle gel
Ravza-i vaşfinda nevâ eyle gel

159 Hazret-i Şiddîk-i şadâkat-serîr
Ya'nî Ebû-bekr-i münevver-zamîr

160 Şem'-i fûrûzân-ı şebistân-ı şıdķ
Bedraķa-i bâdiye-pûyân-ı şıdķ

161 Mihr-i celî pertev-i burc-ı vefâ
Gevher-i gencîne-i şıdķ u şafâ

[184]

162 Baħr-ı 'atâ ķulzüm-i lutf u kerem
Kân-ı sehâ ma'den-i cûd u ni'am

163 Mihr-i cihân-tâb-ı şabâh-ı sa'îd
Mâh-ı şeb-ârâ-yı sipîhr-i ümîd

164 'Ârif-i rûşen-dil ü ferħunde-zât
Fâzıl-ı dâna-yı ħuceste-şıfât

165 Seyyid-i kevneyne olup yâr-ı ħâr
Ķullıħın itdi o şehiñ ihtiyâr

166 Biri de şâhen-şeh-i 'âlî-güher
Bâr-geh-ârâ-yı 'adâlet 'Ömer

167 Bedraķa-i menzil-ı şıdķ u sedâd
Ĥâce-i ser-ķâfile-i 'adl ü dâd

168 Ĥâkim-i seccâde-i şer'-i mübîn
Şafha-tırâzende-i aħkâm-ı dîn

- 169 Hâdim-i dergâh-ı Habîb-i Hudâ
Maḥrem-i bezm-i ḥarem-i Muṣtafâ
- 170 Gevher-i genc-i hüner ü ma'rifet
Lûlû-yı şeh-vâr-ı yem-i ma'delet
- 171 'Adl ile 'irfân ile meşhûr idi
Gün gibi ser-tâ-be-ḳadem nûr idi
- 172 Maḥrem idüp bezmine anı Resûl
Hıdmetini cân ile ḳıldı ḳabûl
- 173 Biri daḫi câmi'-i vahy-i 'Alîm
Ḥazret-i 'Osmân-ı şehîd ü ḫalîm
- 174 Fâzıl-ı deryâ-dil ü 'alî-güher
Ḥusrev-i şâhib-nazar u nâm-ver
- 175 Gevher-i gencîne-i ḫilm ü ḫayâ
Dürr-i girân-mâye-i baḫr-ı şafâ
- 176 Server-i evreng-tırâz-ı kerem
Eşref-i âdem melekıyyü's-şiyem
- 177 'Ârif-i dânâ-yı kerâmet-siyer
Ḥusrev-i yektâ-yı velâyet-siyer
- 178 Luṭf ile oldukça tekellüm-nişâr
İns ü melek olur idi şerm-sâr
- 179 Olsa nola ol şeh-i 'âlî-maḳâm
Hıdmet-i Peygamber ile şâd-kâm
- 180 Birisi dâmâd-ı şeh-i enbiyâ
Şîr-i Hudâ ya'nî 'Aliyy-i Murtaẓâ

- 181 Şâhib-i gencîne-i 'irfân u hilm
Hâcib-i yektâ-yı der-i şehr-i 'ilm
- 182 Server-i dîn pâdişeh-i nâm-dâr
Hayder-i haşm-efgen ü duldül-süvâr
- 183 Şîr-i ğazâ şafder-i a'dâ-yı dîn
Şaf-şiken-i düşmen-i dîn-i mübîn
- 184 Mest-i şarâb-ı kadeh-i vâridât
Sâkî-i kevşer şeh-i ferhunde-zât
- 185 Sînesi baħr-ı kerem ü 'âtıfet
Kâlbî künûz-ı güher-i merhamet
- 186 Oldı o sultân-ı kerâmet-penâh
Hâdim-i dergâh-ı Resûl-i İlâh
- 187 İki gül-i gülbün-i bâğ-ı sa'îd
Biri Hâşan biri Hüseyin-i şehîd
- [185]
- 188 Birine hayyât-ı kazâ bî-direng
Kesmiş idi câme-i sebzîn-reng
- 189 Tûtî-i firdevs idi ol hayr-ı nâs
Olsa nola geydügi sebzîn-libâs
- 190 Sebz-kabâ ğonca-i cennet Hâşan
Serv-i çemen-zâr-ı siyâdet Hâşan
- 191 Birisiniñ mâder-i çarh-ı kühen
Biçmiş idi cismine gül-pîrehen
- 192 Ma'rekede cevşeni pür-ĥûn idi
Ġonca gibi geydügi gül-gûn idi

- 193 Sürh-ı kabâ pâdişeh-i Kerbelâ
Ya'nî Hüseyin İbni 'Alî Murtaẓâ
- 194 Zümre-i aşhâb-ı Resûl-i enâm
Oldılar ol husrev-i dîne gulâm
- 195 Mazhar olup lutfına ihsânına
Tâbi' olup emrine fermânına
- 196 Devlet-i dâreyn ile şâd oldılar
Vâsıl-ı maqşûd u murâd oldılar
- 197 Her biri bir mâh-ı sipîhr-i himem
Her biri bir neyyir-i burc-ı kerem
- 198 Her biri bir gevher-i kân-ı vücûd
Her biri pâkîze dür-i baħr-ı cûd
- 199 Ol şeh-i kevneyne idüp intisâb
Oldılar ol devlet ile kâm-yâb
- 200 Ola selâm ol şehîñ aşhâbına
Âline evlâdına ensâbına
- 201 Gel yine ey hâme-i mu'ciz-beyân
Gülşen-i i'câza olup nâv-dân
- 202 Ravza-i endîşede güller bitür
Bâğ-ı tahayyülde şanavber bitür
- 203 Dik çemen-i nazma nihâl-i hikem
Ur yine gülzâr-ı beyâna kalem
- 204 Gel yine ey hâme-i câdû-firîb
Bâğçe-i siħre olup 'andelîb

- 205 Şal felege şavt-ı neffîr-i kemâl
Nağmeñi kıl gevher-i gûş-ı hilâl
- 206 Zemzemeñi gül gibi itdikçe gûş
Gonca gibi çâk ola ceyb-i sûrûş
- 207 Gel yine ey hâme-i sıhr-âferîn
Nâdire-perdâz-ı belâgat-rehîn
- 208 Vaktidir ey edhem-i müşgîn-licâm
‘Arşa-i endîşede eyle hırâm
- 209 Vâdî-i ma’nâyı idüp zîr-i pâý
Eyle beyâna kâdemiñ bûse-cây
- 210 Gel yine ey hâme-i i‘câz-fen
Tûtî-i hoş-lehce-i bâğ-ı sûhan
- 211 Bûlbûl-i destân-zen-i bustân-ı feyz
Zemzeme-perdâz-ı gülistân-ı feyz
- 212 Hep sebük-i cünbiş-i çâpük-‘inân
Lerze-ber-endâz-ı basît-i beyân
- 213 Edhem-i şeb-dîz-i mu‘anber-kutâs
Rağş-ı sebük-hîz-i fezâ-yı sipâs
- 214 Sâķî-i nâzende-i bezm-i sûhan
Râyet-i zîbende-i rezm-i sûhan
- [186]
- 215 Bûlbûl-i gûyende-i naḥl-i maķâl
Murğ-ı serâyende-i bâğ-ı kemâl
- 216 Mâhî-i deryâ-yı muḥîṭ-i hüner
Ġavṭa-ḥor-ı baḥr-ı belâgat-güher

- 217 Lûle-i ser-çeşme-i feyz-i İlâh
Cedvel-i gülzâr-ı ma'ânî-giyâh
- 218 Gülbün-i bâğ-ı hüner-i şâ'irî
Sünbül-i tarf-ı küleh-i sâhirî
- 219 Münşî-i dîvân-ı belâgat-serâ
Nâzım-ı manzûme-i hüsn-i edâ
- 220 Mûnis-i bezm-i tarab-ı gam kesil
Murğ-ı kef-âmûhte-i ehl-i dil
- 221 Perde-nüvâzende-i kânûn-ı zevk
Muṭrib-i şâdî-negam-ı bezm-i şevk
- 222 Şem'-i celî-pertev-i bezm-i neşât
Nûr-ı sirâc-ı harem-i inbisât
- 223 Serv-i çemân-ı çemen-i Meşnevî
Naḥl-i revân-ı harem-i Ma'nevî
- 224 Fevc-tırâzende-i şaff-ı suṭûr
Râyet-i nâzende-i burc-ı şu'ûr
- 225 Mükhale-i dîde-i ehl-i beyân
Sürme-keş-i çeşm-i süḥan-perverân
- 226 Zemzeme-güster ney-i âteş-nefes
Nağme-güzârende-i gûş-ı heves
- 227 Nâm-zed-i duḡter-i ma'nâ-tütük
Şa'sa'a-i mihr-i belâgat-ufuk
- 228 Bûlbül-i destân-zen-i ma'nâ-çemen
Ṭûtî-i mu'ciz-dem ü şîrîn-süḥan

- 229 Çûb-süvâriyyet-i tıfl-ı edâ
Ma'nî resen-bâzına çûpîn-i pâ
- 230 Bıkr-i harîm-i sühana sürme-dân
Şâhid-i ma'nâya benân-ı beyân
- 231 Sâlik-i râh-ı hünere reh-nümâ
Mürşid-i endîşeye lâyık 'aşâ
- 232 Fâhte-i serv-i ser-efrâz-ı nazm
Murğ-ı niyâz-ı çemen-i nâz-ı nazm
- 233 Nazm degil gevher-i genc-i 'azîm
Hâme degil ejder-i çûb-ı Kelîm
- 234 Nazm degil hûşe-i kişt-i sühan
Hâme degil nahl-i behîşt-i sühan
- 235 Gel yürüt ey hâme-i müşgîn-raşam
Dem-be-dem engüşt-i beyâna kalem
- 236 Ey çemen-i feyzde nahl-i bülend
Gülşen-i ma'nîde gel ol nahl-bend
- 237 Eyle gel ey Hızr-ı tarîk-i beyân
Kâ'ide-i âb-ı hayâtı revân
- 238 Ol yine mîzâb-ı çemen-zâr-ı na't
Cûş u hurûş eylesün enhâr-ı na't
- 239 Kûlzüm-i na't ile olup âşinâ
Gavta-zenân tırma seriñ eyle pâ
- 240 Na't-ı şeh-i kevn ile âgâze kıl
Kubbe-i eflâki pür-âvâze kıl

- 241 Zemzemeñi gûş idelim gül gibi
Eyle terennüm yine bûlbûl gibi

[187]

Mi'râciye

(Mef'ûlû Mefâ'ilün Fa'ûlün)

- 1 Bir şeb ki 'izâr-ı şâhid-i hûr
Zülf-i siyeh ile oldu mestûr
- 2 Virmişdi o şebde dest-i kudret
Ruhsâr-ı 'arûs-ı dehre zînet
- 3 Ol şebde nücûm olup hüveydâ
Dîbâ-yı siyâh geydi gûyâ
- 4 Meclis kurulup felekde nâ-gâh
Gerdişde idi piyâle-i mâh
- 5 Hem câm idi mâh o bezme hem def
Nâhîd idi anda çeng-der-kef
- 6 Mestâne idüp terâne-i nerm
Bezm ehlini eylemişdi ser-germ
- 7 Bir çetr-i siyeh kurup bu devrân
Zer mîh idi hep nücûm-ı rahşân
- 8 Almışdı olup zamânedен kâm
Tecdîd-i berât mansıb-ı şâm
- 9 Olmuşdı hilâl şekl-i tuğrâ
Encüm aña rîg idi ser-â-pâ

- 10 Şem‘-i mehi itmege fûrûzân
Kibrîtni itdi çarh sûzân
- 11 Âteş-zene-i hilâl der-çeng
Encümle şafağ şerâre vü seng
- 12 Yer yer felek üzre necm-i pür-tâb
Bir tâs-ı nigûnda nakş-ı sîmâb
- 13 Kaşr-ı felege hilâl-i garrâ
Sîmîn ‘alem olmuş idi gûyâ
- 14 Nakķâş-ı kazâ virüp ser-â-ser
Encüm ile tâķ-ı çarha zîver
- 15 Sultân-ı serîr-i hıttâ-i reng
Oldi yine zîb-bağş-ı evreng
- 16 Dönmüşdi tevekkülâne ol şeb
Toz olmuş idi nücûm aña hep
- 17 Ferhunde zihî şeb-i ferağ-zâ
Şan şevr-i siyâh idi ser-â-pâ
- 18 Ol şebde meger Cenâb-ı Hâzret
Ol husrev-i kişver-i şefâ‘at
- 19 Ol şebde o pâdişâh-ı ekrem
Ol bâ‘iş-i hıķkat-i dü-‘âlem
- 20 Ol taht-nişîn-i mülk-i sermed
Ya‘nî şeh-i enbiyâ Muḥammed
- 21 Ol şebde aña ziyâfet oldı
Mi‘râc-ı şerîfe da‘vet oldı

- 22 İtmişdi o şeb be-kâmrânî
Teşrîf-i sarây-ı Ümmühânî
- 23 Geldi o maħalde peyk-i Mevlâ
Destinde burâk-ı 'arş-peymâ
- 24 Pâkîze-ħırâm 'anberîn-süm
Şîrîn-ħarekât sünbülîn-düm
- 25 Pâyın nola çarħı iderse takbîl
Meftûn-şude-i ħırâmı Cibrîl
- 26 Aħsente zihî burâk-ı ra'nâ
Kim peyk-i Ĥudâ'ya oldu hem-pâ
- 27 Devletle süvâr olup burâka
Şad-velvele şaldı nüh-revâka
- [188]
- 28 Hem-râhı ile o şâh-ı 'âdil
Bir laħzada Kuds'e oldu vâşıl
- 29 Teşrîfi ile idüp o sultân
Ervâh-ı peyemberânı şâdân
- 30 Şad-şevk ile oldılar cemâ'at
Ol kıble-i dîn idüp imâmet
- 31 Bindi yine ol burâka bî-bâk
Ol şâh-ı serîr-i mâ-'arafnâk
- 32 Mi'râc-ı şerîfe niyyet itdi
Sûy-ı Ĥaĥĥ'a 'azîmet itdi
- 33 Başdı kademin sipihre evvel
'Arz eyledi mâh-ı bedr meş'al

- 34 İtdi o semend-i şûha devrân
Mâh-ı nevi sîm na'l-i rahşân
- 35 Takdı o şeh-i serîr-i iclâl
Şan sâķ-ı burâķa sîm halhâl
- 36 Encüm şanma sipihr-i mînâ
Hoy-gerde-i şerm idi ser-â-pâ
- 37 Bir demde yine o rahş-ı çâlâk
Çarķ-ı düvuma irişdi bî-bâk
- 38 Aldı ele hâmesin 'uţârid
Zeyn eyledi nâmesin 'uţârid
- 39 Bir şevķ ü ferah bi-emr-i taķdîr
Mi'râc-ı şerîfin itdi taķrîr
- 40 Şundı o şehen-şeh-i ferîde
Şad-'özü ile bir güzel kaşîde
- 41 Virdi o hidîv-i pâk-gevher
Çarķ-ı süvuma şeref ser-â-ser
- 42 Sâzende-i bezm-gâh-ı eflâk
İtdi defini hicâbdan çâk
- 43 Evtârını eyledi şikeste
Gûyâ ki elinde cân-ı haste
- 45 Ham-geşte olup o sâz çün-pâ
Şerm ile rûkû'a vardı gûyâ
- 46 İtdi o burâķ-ı sünbülîn-düm
'Azm-i taraf-ı sipihr-i çârüm

- 47 Pâyına düşüp burâkıñ ol ân
‘Arz eyledi kûş-ı mihri devrân
- 48 Ol çeşm ü çerâğ-ı âferîniş
İtdi anı da Mesîh'a bahşış
- 49 Bir gül idi âfitâb-ı pür-tâb
Feyz-i keremiyle oldu sîrâb
- 50 O germ-‘inân o pâdişâhıñ
Pencüm-felek itdi cılve-gâhın
- 51 Pîşinde gelüp be-farţ-ı ikrâm
Yer öpdi teber-be-dûş behrâm
- 52 Ol pâdişeh-i sipâh-ı esrâr
İtdi felege anı silah-dâr
- 53 Hânçer-be-miyân u dil ferağ-nâk
Oldı reh-i hıdmetinde çâlâk
- 54 Sûk-ı şeşüme idüp ‘azîmet
Kondı ser-i müştêriye devlet
- 55 Biñ cân ile olmuş idi her bâr
Kâlâ-yı kudûmına harîdâr
- 56 Teşrîfine itdi bezl varın
Hâk-i reh-i kıldı cân-ı zârın
- 57 Envâr-ı ruhiyla kalbı tıldı
Biñ cân ile müştêrisi oldu
- [189]
- 58 Oldı o sebük-rev-i yegâne
Cevlân-geh-i heftüme revâne

- 59 Bahtı zühaliñ olup güşâde
Oldı kademinde ser-nihâde
- 60 ‘Arz itdi o şeh-süvâra devrân
Şan bir Habeşî gulâmı ol ân
- 61 Ol pâdişeh-i serîr-i levlâk
İtdi anı pâs-bân-ı eflâk
- 62 Kıldı o Habîb-i Rabb-i ‘izzet
Menzil-geh-i sidreye ‘azîmet
- 63 Bâlâya revân olup o sultân
Cibrîl de qaldı zâr u giryân
- 64 Bûs itdi rikâb-ı pâdişâhı
‘Arş oldı fezâ-yı cılve-gâhı
- 65 Ol şâh ile olmağa müşerref
Hasret-keş idi tamâm-ı refref
- 66 Pâ-bûs ile olup şeref-yâb
Ber-sîne nihâde dest-i âdâb
- 67 Tayy eyledi ol mekânı mesrûr
Tâ oldı maqâmı ‘âlem-i nûr
- 68 Geçdi anı da o şâh-ı kevneyn
Menzil-gehi oldı Kâbe Kavseyn
- 69 Sîrâb-ı zülâl-i ‘ayn-ı vuşlat
Gül-çîn-i riyâz-ı kurb-ı ‘izzet
- 70 Cân mahrem-i bâr-gâh-ı Mevlâ
Dil garkâ-i lücce-i tecellâ

- 71 Vâşıl-ı baħr-ı sarây-ı Ma'bûd
Tahşîl-i heme murâd u maķşûd
- 72 Ey mahrem-i râz-ı ħurb-ı 'izzet
Vey hem-dem-i bezm-gâh-ı vahdet
- 73 Ey nâsiħ-i dîn-i 'İseviyye
Mensûħ-kön-i 'ale's-seviyye
- 74 Sen 'ârif-i nûkte-i kıdemsin
Sen vâķıf-ı sırr-ı ħikemsin
- 75 Müştâķ-ı cemâl-i pâķiñim ben
Biñ cân ile dil-helâķiñim ben
- 76 Luťf eyle ħuluñ Nazîm-i zâra
Şad-dâħ bedel o bî-ķarâra
- 77 Dil murgı sîr-i 'aşķıñ olsun
Cân ħabla-i tîr-i 'aşķıñ olsun
- 78 Gül-ħîn-i riyâz-ı 'âţfet kıl
Mesrûr-ı nigâh-ı merħamet kıl
- 79 Redd itme ħapuñdan ol faķîri
Üftâdedir eyle dest-gîrî
- 80 Luťf eyle ħoma ħarîb ü tenhâ
Âzürde-dilim be-ħaķķ-ı Mevlâ
- 81 Ey şâfi'-i ümmetân şefâ'at
Yoluñda fedâ revân-ı ümmet
- 82 Ey ħab'-ı sũħan-tırâz u pür-cüş
Besdir besdir ħamûş ħamûş

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Hızr-ı endîşe olup vâdî-i ma'nâda refîk
'Azm-i râh eyledim Allâhu veliyyü't-tevfîk
 - 2 Benem ol baħr-ı ma'ânî güher-i feyz-i şâdef
Ki ser-â-ser ola her kâtresi bir baħr-ı 'amîk
 - 3 Benem ol Bû-'Alî-i dehr ki satr-ı sühânım
Olmada râz-ı ma'ânî ile cây-ı tedkîk
- [190]
- 4 Ben ol âteş-dem-i nazmım ki olur ħussâdîñ
Ĥırmen-i nâţıkası berķ-i ħayâlîmle ħarîk
 - 5 Kesr-i şân-ı sühânımdır bilür erbâb-ı füsûn
Şi'rimi sehven eger siħr ile itsem tatbîk
 - 6 Mesned-ârâ-yı beyânımla dür-i ma'nâyı
Eyledim ħande-zenân rûy-ı ħasûda ta'lîk
 - 7 Âsiyâb-ı sühânı gendüme ben döndüricek
Eyledim ħırmen-i endîşede şad-fıkr-i daķîk
 - 8 Çeşm-i 'işret-gede-i ma'rifetim kim şi'rim
Olmada bezm-i kemâl ehline şahbâ-yı raķîk
 - 9 Bâzû-yı Rüstem-i tab'ımla benim pençe tutan
Kâĥramân olsa hûnerde gören eyler tahmîk
 - 10 Nola taķtîr-i gülâb-ı sühân itsem itmiş
Ĥikmet-i Ĥaķ kalemim lûle vü tab'ım inbîk
 - 11 Sühân-ı pâkime beñzer mi benim şi'r-i ħasûd
Bir midir kıymet-i yâķût ile miķdâr-ı 'aķîk

- 12 Hâk bilür nazm-ı feraḥ-baḥşıma nisbetle benim
Ḥaşm-ı dūnuñ kelimâtı hezeyân u terzîk
- 13 Deşt-i pehnâ-yı beyânı ser-i ḥaşma itdim
Reh-i âmed-şüd-i endîşe gibi teng ü rakîk
- 14 Merḥabâ peyk-i şitâbân-ı ma‘ânî ki müdâm
Ḥâtırım müjde-i şad-feyz ile eyler teşvîk
- 15 Zer-i hâliş gibi maḳbûl ‘ayâr-ı sūḥanım
Râst mi‘yâr-ı hüner olmada bu ṭab‘-ı reşîk
- 16 Ğayra muḥtâc degil râh-ı sūḥanda besdir
Ṭab‘ıma na‘t-ı şehen-şâh-ı rûsul yâr-ı şadîk
- 17 Eylerim defter-i endîşemi itdikçe yekûn
Raḳam-ı menḳabet-i zât-ı şerîfin tefrîk
- 18 Faḥr-ı ‘âlem ki anıñ medḥin iderdim şeb ü rûz
Sūḥanım midḥatına olsa sezâ-vâr u ḥakîk
- 19 Hâdî-i dîn hemân tâbî‘-i fermân degil
Şer‘ini cân ile düşmen daḥi eyler taşdîk
- 20 Gülbün-efrûz-ı çemen-zâr-ı nübüvvet kim anıñ
Buldı zâtıyla şeref bâğçe-i şer‘-i veşîk
- 21 Mefḥar-ı kevn ü mekân pâdişeh-i her-dü-cihân
Merḥamet-güster-i devrân Ḥudâvend-i şefîk
- 22 Şadr-pîra-yı serâ-perde-i Kâbe Kavseyn
Aḥmed-i mürsel o şâhen-şeh-i mülk-i tahḳîk
- 23 O ḥudâvend-i dü-‘âlem ki derinde olmuş
Şıdk ile ‘abd-i kemer-beste cenâb-ı Şiddîk

- 24 O şehen-şâh-ı rûsul-hayl ki çün tûbâ huld
Cilve-i kaddi ile buldı şeref beyt-i 'atîk
- 25 Rûh-ı kudsî harem-i câh-ı celâlinde muķîm
'Aql-ı kül mevce-i deryâ-yı kemâlinde ğarîk
- 26 Süfre-i kadrine zerrîn legençe hırşîd
Olsa şâyeste meh-i nev aña sîmîn ibrîk
- 27 Hûnumân-ı zu'afâ sâye-i 'adlinde emîn
Dûdmân-ı huşamâ âteş-i kahrında harîk
- 28 Kehkeşân şanma görüp gerden-i gerdûnı ezel
Tavk-ı 'aşkı o şeh-i 'âlemiñ itmiş tatvîk
- 29 Sedd olurdu huşamâ yollarına olmasa ger
Hân-kâhı keremi şâh-reh-i ehl-i tarîk
- 30 Sâkin-i bâğçe-i hıfzına endîşe-i mevt
Hak bu itmek gibidir emr-i muhâle ta'lîk
- 31 Şâh-ı kudsî-sipehâ 'arş-mekân-pâdişehâ
Ey Hudâvend-i hatâ-pûş u 'atâ-bahş u şefîk
- [191]
- 32 Sensin ol husrev-i yektâ ki olup emriñe râm
Var mıdır bendeliğîñ eylemeyen hîç ferîk
- 33 Rûşen it pertev-i mihrîñle Nâzîm-i zârîñ
Koma kâşâne-i cân u dilini târ u zîk
- 34 Şefkat it hâline zulmet-kede-i 'işyânda
Kalmasun 'âciz ü dermânde vü nâ-çâr u sefîk
- 35 Ola rûh-ı şeh-i kevneyne şalât ile selâm
Eyleye bedraķa-i ümmetini Hak tevîk

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Kişver-i nazma olup vâlî-i bâ-ı kayd-ı hayât
Oldı ilhâm-ı İlâhî baña tuğrâ-yı berât
- 2 Şeh-i nazmım kalemimdir 'alem-i semt-i beyân
Hayl-i ma'nâ pes ü pîş-i 'alemimde neferât
- 3 Eylemiş feyz-i Hudâ kilik-i hüner-perverimi
Bûstân-ı sühana naql-i ma'ânî-şemerât
- 4 Âyine-i hâne-i ma'nîde ider mülhim-i gayb
Tûtî-i nutkıma ta'lîm-i edât-ı kelimât
- 5 Lezzet-i ney-şeker-i kilik-i terim buldı revâc
Kâsid olsa yeridir revnak-ı bâzâr-ı nebât
- 6 Çâşnî-i sühanımda o halâvet var kim
Reşkden gayret ile telh ola 'ayş-ı lezzât
- 7 Tab'im âyîne-i ruh şâhid-i 'akliyyâta
Kalemim çihre-güşâ-yı tütük-ı nakliyyât
- 8 Mekteb-i nazmıma elfâz-ı latîfim etfâl
Cins-i ma'nâ vü beyân cümle-i şî'rimde benât
- 9 Bir kalem şuyı revân eyledi her vâdîde
Eyleyüp kilik-i terim râh-ı sühandâ hayrât
- 10 Dem-be-dem itmededir âb-ı hayâtı cârî
Lûle-i çeşme-i hayvân gibi bu kilik ü ruvât
- 11 Câdû-yı nutkıma meftûn-şode erbâb-ı füsûn
Sâhir-i tab'ıma dîn-mertebedir nâr-ı necât

- 12 Başlasa şîve-i îhâm ile reftâra olur
Ser-fürû-bürde-i pâ-yı kalemim remz ü nikât
- 13 Benim ol kim der-i eyvân-ı kemâlimde henüz
Fevc fevc ehl-i hüner olmada muhtâc-ı zekât
- 14 Eylemiş feyz-i ezel hacle-geh-i dikkatde
Bikr-i nazma kalemim mâşîta tab'im mir'ât
- 15 Nokta-i hâl-i 'izâr-ı büt-i mazmûnumdur
Şafahât üzre ki îşâr ide hâmem kaçarât
- 16 Bağ-ı ma'nâda döner sünbül-i şebnem-dâra
Her döküldükçe midâd-ı kalemimden reşehât
- 17 Sözde miqdâr-ı dakîka nola fevt eylemese
Oldı hengâm-ı sühan tab'-ı reşîkim mîkât
- 18 Ne kadar yüksek uçarsa şaf-ı murgân-ı hüner
Hüdhüd-i çâpük-i endîşeme irmek heyhât
- 19 Âb-ı hayvâna hurûf-ı sühanım oldu zurûf
Görinürse nola satrî-i sevâd-ı zulemât
- 20 Kalemim vakt-i haşâd olsa nola sünbüle-çîn
Hırmen-i nâtıkama feyz-i Hudâ mahşûlât
- 21 'Andelîbân-ı sühan itmededir cümle sükût
Bülbül-i nâtıkam itdikçe sürûd u negamât
- 22 Çak ser-i nokta-i mevhumede reftâr eyler
Görmedim edhem-i hâmem gibi nâzûk-harekât
- 23 Tımturâk-ı sühanım fevc-i sipâh-ı nazmım
Husrevân-ı hünere itmede 'arz-ı dârât

- 24 Lehce-i pâkime olmaz sühan-ı gayr kıyâs
Kâteredir bahr-ı muhîte göre Ceyhûn u Furât
- 25 Da'vî-i şî'rde besdir baña ma'nâ vü beyân
Demdir itsem iki şâhidle vücûdum işbât
- [192]
- 26 Meclis-i husrev-i tab'ımda müheyyâ esbâb
Bezm-i Cemşîd-i hayâlimde müretteb âlât
- 27 Dem-be-dem zümre-i rindân-ı tarab-hâne-i feyz
Neşve-i bâde-i tahkîkim ile pür-hâlât
- 28 Bûlbûl-i nutk-ı hoş-elhânım iderse demidir
Na't-gûyân-ı çemen-sâmi'ayı pür-eşvât
- 29 Sebeb-i hilkat o kim buldı vücûdıyla şeref
Çâr-'unşur se-mevâlîd ü nüh-abâd-ı cihât
- 30 Şem'-i eyvân-ı hüdâ nûr-ı Hudâ kim oldı
Bezm-i kâşâne-i mevvâca cemâli mişkât
- 31 Gevher-i kulzüm-i 'irfân ki anıñ olmuş ezel
Dür-i yektâ-yı vücûdı sebeb-i mevcûdât
- 32 Hâce-i her-dü-cihân şâhib-i naşs-ı Kur'ân
Nâsih-i âyet-i İncîl ü Zebûr u Tevrât
- 33 Pîşvâ-yı küremâ kâfile-sâlâr-ı 'atâ
İftihâr-ı şürefâ fahr-ı kirâm-ı sâdât
- 34 Rahmet-i 'âlemyân ya'nî Habîbü'r-Rahmân
Eylemiş İzîd ü Yezdân anı âyîne-i zât
- 35 Hâdî-i dîn-i mübîn bedrağa-i râh-ı yakîn
Şâri'-i rûy-ı zemîn kâdî-i ehl-i hâcât

- 36 Maẓhar-ı şümme denâ mâ-şadağ-ı ev-ednâ
Husrev-i Yeşrib ü Baṭḥâ wî şefî'ul-'araşât
- 37 Tûde-i hâk-i deri eyledi hûn müşğ-i teri
Zât-ı yektâ-güheri bâ'ış-i ğufrân-ı 'uşât
- 38 Naḥl-ı tûbâ 'alemi ravza-i cennet ḥaremi
Bâr-gâh-ı keremi melce-i erbâb-ı necât
- 39 'İllet-i hılkât-i kevneyn resûlû's-şekaleyn
Ḥazret-i Aḥmed-i Muḥtâr 'aleyhi's-şalavât
- 40 O şeh-i 'âlem ü âdem ki anıñ bulmuş ezel
Enbiyâ 'izzet-i şânıyla 'uluvv-i derecât
- 41 Nâzenîn-i Ḥaḫ o maḥbûb-ı Îlâhî ki anıñ
Oldı mihrâb-ı deri kıble-geh-i maḥlûkât
- 42 'Arş-mesned o ḥudâvend-i mükerrerem ki anıñ
Kışver-i câhına olmuş dü-cihân ilḥâkât
- 43 Laḳabı gerçi anıñ ümmî-i nâ-hânde velî
Zât-ı 'âlî-şıfatı muşhaf-ı mu'ciz-âyât
- 44 Meclis-i rif'atine mihr ile meh iki sirâc
Maḥfil-i kadrine nüh-süllem-i gerdûn mirkât
- 45 Nûr-ı ikbâline Cibrîl-i emîn pervâne
Mihr-i iclâline ervâḥ-ı muḳaddes zerrât
- 46 Bezm-i isrâda sirâc-ı şeb-i mi'râc-fürûz
Ḥarem-i ḳurbda mişbâḥ-ı hidâyet leme'ân
- [193]
- 47 Hâk-rûb-ı ḥarem-i midḥatı şeyḫ-i Bisṭâm
Ḥâdim-i bâr-geh-i menḳabeti pîr-i Herât

- 48 Dôstân-ı harem-i ravzası firdevs-i mekîn
Düşmen-i câhı bün-i çâh-ınişîn-i derekât
- 49 Emri nûr-efgen-i kâşâne-i zühûd ü takvâ
Nehyi âteş-zen-i hürmen-geh-i zerğ u tāmât
- 50 Tâk-ı Kısra'yı nigûn itdi zuhûr-ı zâtı
Şadme-i kahrına dūş olsa nola Lât u Menât
- 51 Çeli-nişîn-i 'adem eylerdi vücûd-ı haşmı
Satvetinden ki zuhûr eyleye gâhî şademât
- 52 Pîl-ten olsa da ruğ gösterüp esb-i gâzabı
Haşma ferzâne sürüp beydağ o şeh eyler mât
- 53 Kudsîyân âyet-i evşâfını gûş itmek içün
Açılur şubh u mesâ şems ü kamerden gurefât
- 54 Oldı ser-geşte o sevdâ ile hep âhûlar
Micmer-i hulkı idelden beri neşr-i nefehât
- 55 Vâsıl-ı bezm-geh-i dâr-ı selâm-ı hıfzı
Ola hâkkâ ki dü-'alemde maşûn-ez-âfât
- 56 Husrevâ dâd-gerâ dâver-i 'âlî-güherâ
Ey hüdâvend-i rûsul-hayl ü nübüvvet-râyât
- 57 Sensin ol kim dil ü cân ile olup emriñe râm
Eyleyen cismini âlûde-i gerd-i tâtât
- 58 Bezmine sündüs ü istebrak olup ferş ola
Hâdimi hûr u makâmâtı kuşûr-ı cennât
- 59 Sensin ol seyyid-i kevneyn ki meddâhıñ olan
Feyz-i medhiñle olur şâ'ir-i memdûh-sıfât

- 60 Biñde bir midḥatîñi kîlk-i 'uṭârid yazamaz
Şafaḥât olsa felekler aña ėncüm noḳtât
- 61 Midḥat-i zât-ı şerîfiñ degil illâ ilhâm
Ėayr-i na'tuñ olan eş'âr ise hep tezvîrât
- 62 Şî'r ḥaḳḳâ ki nu'ûtuñla olur sılr-i ḥelâl
Sühan-ı bîhude-gû cümle ḥarâm u ġalaṭât
- 63 Merdüm-i dîdem ola dûde kalem müjġânım
Olsa ma'lûmum eger vaşfiña şâyeste luġât
- 64 Çemen-i menḳabetiñ bûlbûlidir cân-ı Naẓîm
İtdi murgân-ı beyânı neġamâtı iskât
- 65 Ey Resûl-i Kureşî ḥayli zamân olmuş idi
Vaşf-ı pâkiñde seniñ itmiş idim taḳşîrât
- [194]
- 66 Bakma noḳşânıma 'özrin dileyüp bu cürmüñ
'Âcizâne iderim şimdi ḳazâ-yı mâ-fât
- 67 'Ömrimi menḳabetiñ ḥıdmetine vakf itdim
Hâşılı mâdihiñim küllü 'aşıyyi ve ġadât
- 68 Gevher-i vaşfiña cân ile ḥarîdârım ben
Ne ḳadar olsa da destimde bizâ'at müzcât
- 69 Naḳd-i ġüftârımı itdikçe şenâña îşâr
Ceyb-i endîşemi ol deñli pür itdi berekât
- 70 Ser-girân eyle beni bâde-i iḳrârıñ ile
Sâḳî-i bezm-i ecel şundığı dem câm-ı memât
- 71 Umaram feyz-i kemâl-i keremiñ sultânım
Gerçi yok cürmime bir vechile ḥadd u ġâyât

- 72 Kilk-i 'afvîñla beyâz itmez iseñ vâý baña
İtdigim habt u hañâ cümle sevâd-ı şafahât
- 73 Bilmezem keffe-i mîzân ne çeker rûz-ı hîsâb
Seyyi'âtımla eger vezn olunursa hasenât
- 74 Geldi hengâm-ı du'â turma hamûş ol hâmûş
Besdir ey hâme yeter baş-ı bisât-ı ebyât
- 75 Tâ ki mülk-i sühana mâlik olup ehl-i beyân
Ola ahkâm-ı ma'ânîde devâm ile şebât
- 76 Kona ol pâdişeh-i her-dü-serânîñ şeb ü rûz
Harem-i dergehine kâfile-i teslîmât
- 77 Ravza-i pâkine dâ'im ola îşâr u nişâr
Nûr-ı mîşbâh-ı tahîyyâtla mişkât-ı şalât

Mersiye

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

I

- 1 Demdir figâna başla gel ey cân-ı nâ-tüvân
Dutsun cihânı velvele-i nevha vü figân
- 2 Demdir firâk-ı mâtem-i Şâh ile 'âlemi
Çark eyle eşk-ârâ ile ey çeşm-i hûn-feşân
- 3 Eyle hücûm-ı hasret ile nâleñi bülend
Olsun şadâ-yı âh ile pür çarh-ı âsumân
- 4 Düşsün zemîne velvele-i mâtem-i Hüseyin
Çıksun sipihre gulgule-i âh-ı 'âşıkân

- 5 Kılısun bu demde sînesini pâre pâre halk
Olsun bu demde hûn-ı ciger dîdeden revân
- 6 Kâddin hemîşe çarh egüp kanlar ağlasun
Girsün siyâh câmelere hayl-i kudsiyân
- 7 Mâh-ı Muharrem oldu gönül mâtem eyle gel
Demdür bu sûz-ı şîven ile yansun ins ü cân
- 8 Sûz-ı firâk-ı Şâh-ı Şehîdân-ı Kerbelâ
Düşdi cihâna mâtem-i Sultân-ı Kerbelâ

II

- 9 Yansun derûn-ı sîne-i çarh-ı sitîze-kâr
Çıksun sipihre şu'le-zenân âh-ı pür-şerâr
- 10 Mâh-ı felek firâk ile zerd ü nizâr olup
Olsun hezâr hasret ile mihri bî-çarâr
- 11 Ol serv-i sidre-kâmete şad-ıştiyâk ile
Ser-geşte-hâl cûy-ı çemen lâle dâg-dâr
- 12 La'lin meger ki gonca anup oldu bağı hûn
Her bir şükûfe hançer-i mâtemle dil-figâr
- 13 Kılısun benefşe ser-be-zemîn şîven eylesün
Sünbül-veş olsun ol da perîşân-ı rûzgâr
- 14 Pîrâhenini pârelesün goncalar olup
Bâd-ı elemle güllerin evrâkı târumâr

[195]

- 15 Merşiye-hânı oldu meger şimdi derd ile
Her gül-bün üzre nâledé şad-‘andelîb-i zâr

- 16 Pür-yâre itdi lâleleri tîr-i mâtemi
Şad-pâre kıldı gülleri şemşîr-i mâtemi

III

- 17 Ey lutfı yok mürüvveti yok çarh-ı ser-nigûn
Âl-i Resûl'i miñnet ile eyleyen zebûn
- 18 Kıyduñ o şâha nice ihânetler eylediñ
Dâmânunı oldı 'âkıbetü'l-emr ğarh-ı hûn
- 19 Bir katre şuya teşne idüp eylediñ dirîğ
Cevr ü cefâlar itdiñ aña ey sipih-r-i dûn
- 20 Hıvı itmediñ mi hışm-ı Hudâ'dan 'aceb o dem
Ey cev-r-pîşe dehr-i denî devri bâz-gûn
- 21 Devriñ tamâm olmağa yaklaştı var ise
Kâruñ müdâm olmadadır mekr ile füsûn
- 22 Şahrâ-yı mahşere gele hûn-pâş ser-be-kef
Meydân-ı haşrı eyleye ol dem ki âl-gûn
- 23 Âyâ olur mı sende o demde mecâl-i nuṭk
Ey Âl-i Muştafâ'ya kıyan çarh-ı bî-sükûn
- 24 Geçsün derûn-ı sîne-i çarha hadeng-i âh
Geysün hezâr zâr iderek âsumân sıyâh

IV

- 25 Kalmaz bu cürm yanunı ey çarh-ı pür-şitâb
Mes'ûl olunca rûz-ı cezâda nedür cevâb

- 26 Havf itmediñ mi Hâk'dan idüp böyle cür'eti
Faḥr-ı Cihân'dan eylediñ tutałum ḥicâb
- 27 Cism-i laṭfin eylediñ âğište ḥûn ile
Kıyduñ o nâzenîne idüp cev-r-i bî-ḥisâb
- 28 Halk-ı cihân bu vâkı'adan dil-figâr olup
Girsün siyâha mâtem idüp ağlasun seḥâb
- 29 Mâtem zamânı geldi geyüp kisve-i siyâh
Dök eşk-i âl-gûnuñı gel ey dil-i ḥarâb
- 30 Şîven zamânı geldi yanup yakılup müdâm
Sür ḥâke rûy-ı zerdîñi mânend-i âfitâb
- 31 Eyle şadâ-yı nâleñi peyveste-i felek
Te'sîr-i sûz-ı âh ile kıl sînesin kebâb
- 32 Kimdir bu demde sînesi çâk olmayan göñül
Kimdir bu demde menzili ḥâk olmayan göñül

V

- 33 Gel ey Nazîm-i zâr yeter eyle mâtemi
Ḥâkister itdiñ âteş-i nazmuñla 'âlemi
- 34 Gel ey Nazîm-i zâr yeter sûziş-i derûn
Yakduñ şerâr-ı âh ile nûh-tâk-ı târemi
- 35 Gel ey Nazîm-i zâr yeter eylediñ figân
Terk eyle sen de nâle vü âh-ı dem-â-demi
- 36 Gel ey Nazîm-i zâr yeter âh-ı girye-ḥîz
Ġark itdiñ eşk-i germle mâh-ı Muḥarremi

- 37 Gel ey Nazîm-i zâr yeter şunma fâriğ ol
Ser-mest-i câm-ı mâteme bu kâse-i gamı
- 38 Gel ey Nazîm-i zâr yeter eylediñ yeter
Fevvâre-sâz-ı kaşr-ı ‘azâ çeşm-i pür-nemi
- [196]
- 39 Gel ey Nazîm-i zâr yeter nâle vü enîn
Bezm-i fenâda eyle biraz sen de hurremi
- 40 Demdir şarâb-ı nazm ile medhûş ol ey kalem
Oldı tamâm merşiye hâmûş ol ey kalem
- Velehû
- (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)
- 1 Cevher-i kül tâb u sûz-ı mihriniñ pervânesi
‘Akl-ı evvel kayd-bend-i ‘aşkıniñ dîvânesi
- 2 Ve‘d-ıduhâ vaşf-ı gülî ve'l-leyl şerh-i sünbülî
Bülbül-i levlâk-i zâtı lî-ma‘allâh lânesi
- 3 Şıdk u ‘adl ü hilm ü ‘ilm-i zâtına mazhar idüp
Çâr-yâr-ı bâ-şafâdır hem-dem-i kâşânesi
- 4 Ebrû-yı ikbâliniñ mâh-ı felek hasret-keşi
Gîsû-yı iclâliniñ mihr-i münevver şânesi
- 5 ‘Arş câh-ı kadriniñ evc-âşinâ-yı rif‘ati
Çarh bâğ-ı şânınıñ bir sebze-i bîgânesi
- 6 Bezm-gâh-ı sâğar-ı ‘aşkı dil-i ‘uşşâkdır
Kalb-i ‘ârifdir şarâb-ı şevkiniñ hum-hânesi

- 7 Kâse-i in'âmınıñ şâh u gedâ dil-teşnesi
Bâde-i ihsânınıñ ins ü melêk mestânesi
- 8 Cûy-bâr-ı cûdunuñ mâh-ı münevver kûzesi
Mihr-i enver çeşme-sâr-ı lûtfunuñ peymânesi
- 9 Kûlzûm-i esrâr u hükminde dür-i qadr-i şadef
Genc-i 'irfân u kemâliñ gevher-i yek-dânesi
- 10 Hıl'at-ârâ-yı le-'amrûk nâm-dâr-ı ıstıfâ
Taht-gâh-ı 'arş-ı a'lâ mesned-i şâhânesi
- 11 Kuhl-i mâ-zâga'l-başar maḥşûs-ı çeşm-i akḥeli
İns ü câmiñ maṭlab-ı a'lâ olan cânânesi
- 12 Mest-i ser-germ-i ma'âşîdir bugün şeydâ Nazîm
İsterem ma'zûr ola evzâ'-ı küstâhânesi

Gazel-i Şehzâde Sultân Mehmed Tahmîs-i Seyyid Vehbî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dilde kudret yok ki yâre sırr-ı meknûnum diye
Şerh ide yâr yârem açup zaḥm-ı pür-hûnum diye
Olsa bir mahrem ki aḥvâl-i diger-gûnum diye
Ol saçı Leylâ umaram baña Mecnûnum diye
Gezmesün gelsün belâ tâğında maḥzûnum diye
- 2 'Âşık oldum ben de ammâ ketm-i esrâr eyledim
Müdde'î şordukça Hâk şâhiddir inkâr eyledim
Âḥir ammâ şefkat ümmîdiyle izhâr eyledim
Yolına cân virmege anıñ-çün ıkrâr eyledim
Habs idüp câh-ı zenaḥdânında medyûnum diye

Kilîdû'l-Bahrî Mehmed Bahrî Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Devr-i la'liñde seniñ ey sâķî-i mestâne-düş
Olmamak mümkün midir 'âşıkların peymâne-düş
- 2 Her seher 'arz-ı cemâl it 'âleme çün âfitâb
Dâ'imâ şem'-i şeb-ârâ gibi olma hâne-düş
- 3 Yârîñ ümmîd eyleme gam-hâneñe teşrîfini
Olmaz idi Bahrî bilürsün şâhid-i vîrâne-düş

Hâş-âhûr Kâtibi İlyâs Efendi-zâde Hazîneli İbrâhîm Tâ'ib Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Dil miyâncılık ider mûy-ı miyân-ı yâre
Cân virür böylece bir fâ'ideli bâzâra
- 2 Dehen ü la'liñe dellâl olalı bu dil-i zâr
Naķd-i cân ile gelen müşterîdir dil-dâra
- 3 Yerde mi gökde mi ol mâh görünmez mi 'aceb
Sordum ağzından anıñ tâ-be-seher âgyâra
- 4 Ol zükâ-perver-i mâh-ân u zühal-seyr ü edâ
Zühre-fıtrî bu revişle bizi yakdı nâra
- 5 Tâ'ibâ göklere çıkmak mı diler âşârîñ
Kıpladı baķt-ı siyeh tâlî'îñi bî-çâre

Cerrâh Kâsım Paşa-zâde Zâhid Ahmed Hülûşî Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Cenâbîñ rehber-i 'aşk-ı Hudâdır yâ Resûlallâh
Cihâna tal'atıñ maḥz-ı ziyâdır yâ Resûlallâh
- 2 Hülûşî cânını biñ şerm ile kurbâna 'arz itdi
Yoluñda olsa biñ cânı fedâdır yâ Resûlallâh

Veliyyüddîn Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yüzin gör eyleme müjgân u ḥaṭṭ u ḥâlden nâle
Ki olmaz ḥârsız gül dûdsuz ot dâğsız lâle

[201]

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Dûd-ı siyâh-ı âh iledir nâliş-i Hülûş
Gelmez bu sâz perdesi şevk-i tarablara

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ḥubb u muvâlat evveli 'aşkıñ netîcesi
Ḥayretle derk-i terk-i rızâ merg-i âhiri

Kîlârî Mevcî Paşa

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Kâf-ı istiğnâ dilâ 'anķâ-yı 'aşķa nâledir
Bir hümâyâ şimdi şayd olmuş sebeb âyâ neder
- 2 El-ħazer ey murğ-ı bî-pervâ-yı dil şümme'l-ħazer
Sübħa-i ehl-i riyâ hem dâmdır hem dânedir
- 3 Nice mahrem olalar Leylî vü Şîrîn bezmine
Kays bir dîvânedir Ferhâd bir bîgânedir
- 4 Ğamzesi pür-şûr eşkim bî-sükûn dil nâ-şekîb
Biri mestâne biri tıfl u biri dîvânedir
- 5 Rûz u şeb nâlân u sûzân Mevcî-i zâr u nizâr
Gülşen-i kûyuñda bûlbûl bezmiñe pervânedir

Büyük Çamlıca'daki Muşallâya Seferlîli Nâlî Çelebi'nîñ Târîhîdir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Muşallâya didi târîh Nâlî

"Mekân-ı muħterem 'âlî muşallâ" (1071)

Sultân Mehmed Hân-ı Râbî' Hazîne-dâr Uşası Cân-fezâ Kalfa'nîñ
Hayrâtı Olan Büyük Çamlıca Suyı'na Târîhîdir, Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Nâlî'den târîhîni şordum didi

"Çeşme-i 'aynu'l-hayât-ı Cân-fezâ" (1071)

‘Abdî Paşa Hazîne-dârı Hüseyin Ağa-zâde Müderris Hazîneli
Devletî Ahmed Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Görüp sen vaz‘-ı nâ-şâyânın ey dil bî-luzûr olma
Cihânın devleti gâhî cefâdır gâh devletdir

Haftânî Süleymân Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
Göñülde gayri kimse zann idersin ol hayâlîndir

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)
Dem gelür ‘afv olunur suçları kan eyleyenin

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)
Hep âlet-i mülâhazadır cümle kâ’inât

[202]

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)
Ey sehî-kâmet kıyâmetdir senin ferdâların

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
Meşeldir sâkiyâ baş gitse ayak pây-dâr olmaz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Baht bî-dâr olmasa devlet hayâl ü hâb olur

Velehû Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Dimem ser-rişte-i maşûdî ehl-i câhdan bulsun
Göñül esbâba itmez ilticâ Allâh'dan bulsun

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Şanmañ ki edânîden olanlar kerem eyler
Virdigini 'illetle virürler verem eyler

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Şuyından düşse düşmez pertevinden merd-i rûşen-dil
Tükense bâdesi mey-hâneye kândîl olur sâgar

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Ṭıfl-ı dili edîb-i gam-ı yâre kıl esîr
Âzâd olunca mekteb-i gamdan hevâlanur

Velehû

(Fa'ûlün Fa'ûlün Fa'ûlün Fa'ûl)

Ne gülşen ne bülbül ne sünbül ne gül
Belâsın belâsın belâsın göñül

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlün)

Hiç bilmedim 'ömrüm nice geldi nice gitdi
Yârim gice geldi yine yarım gice gitdi

Hekîm-başı 'Abdu'l-Hak Mollâ

(Mef'ûlû Fâ'ilâtün Mef'ûlû Fâ'ilâtün)

Mest olmadım keyifce mey-hâne-i emelde
Yârim kadeh virürdi yarım kadeh virürdi

Velehû Süleymân Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Viriñ bî-çâreler cân naqdini resm-i duhândır bu

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlün)

Bir ben bilürüm çekdiğimi bir de bir Allâh

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Tayanmaz bir muhâlif rûzgâra şevket-i gülşen

[203]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

İki 'âlemde âgâh olmayan nâdânı söyletme

Velehû

(Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün)

Meclis o meclis mey o mey sâkî o sâkîdir yine

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün)

Hadîs-i tûl u dırâzı yılan hikâyesidir

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün)

Şurâhî mey-keşîñ ağzı koçar muşâhibidir

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün)

Mağâl-i ehl-i hünerdir bu az olur öz olur

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Kendi başına belâdır hüneri üstâdıñ

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Levh-i çarh üzre hisâb olsa ulûf-ı keremi

Nokta-i encüm-i tâbân olamaz sıfır-ı cümel

Emîn Beg

Kıt‘a

(Mef‘ûlû Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

1 Döndüm ‘ulûm-ı ‘aşkıñ ile nükte-dânlara
Düşsün seniñ de mışra‘-ı la‘liñ zebânlara

2 İtdiñ hamîde kâmetimi tîr-i cevri ile
Ebrûlarıñ seniñ dañı dönsün kemânlara

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Bî-gümân eyler temessül şüret-i ‘ayba hüner

Furşat-ı güftâr yâ Rab düşmesün bed-gûlara

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Bu hayret-hânede rûşen-güher endûh-gîn olmaz
Nümâyândır bu kim âyînede çîn-i cebîn olmaz

Şâkir Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bu kadar hüsn ile lâyıf mıdır ey mâh saña
Gül gibi zîver-i her bezm olasin vâh saña

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

'Acebâ yâdıña gelmez mi o demler ki seniñ
Kârıñ endîşe-i mâ-fât ile âh olsa gerek

[204]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Kimi gördüñ ğarâz icrâsına düşmüşlerden
Kârınıñ evveli sa'd âhîri fîrûz oldu

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Ne zaḥm-ḥorde-i mâr ol ne iste tiryâkı

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Günde biñ kez ölmeniñ fûrkat komuşlar adını

Sultân Ahmed Hân-ı Sâni 'Aleyhi'r-Rahmetü Ve'l-Gufrân Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâ-yı Benâmı

Silah-dâr Bozoklı Bıyıklı Şadr-ı A'zam Muşafâ Paşa

Kıt'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Ey gönül şahn-ı çemende leb-i deryâ zevkin
Bir şanemle idegör kâm alasin dünyâdan
- 2 Yoğsa bir dişleri dür kâmeti serv olmayıcak
Ne biter şahn-ı çemenden ne çıkar deryâdan

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Nereden bir kaşı mihrâb olsa gün gibi 'ayân
Döner ol yaña gözüm kıble-nümâ gibi hemân

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Tevbe itdim ki itmeyem tevbe
Tevbeye tevbe-i naşûh olsun

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâni ‘Aşr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsı

Mütevelli-zâde Hazîneli Âgâh Şâlih Beg

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Şubh-ı ikbâline ‘ibretle bakılsa dehrin¹
Hasretinden çekilen âh kadar çok sürmez

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

Bir derde düş ki hâcet ü dermânı olmaşun
Bir derde düş ki hâcib ü derbânı olmasun

Hazîneli Şeyh Râsih Efendi

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

Öyle ham itdi kaddimi kadd-i bülendi kim
Bir resm-i âh olurdu eger gelse yanıma

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 İlâhî bülbulün feryâd u efgânı kimiñ-çündür
Gül içünse gülün çâk-ı girîbânı kimiñ-çündür

[205]

- 2 Eger pervâneniñ şem‘ içün ise sûzişi şâyân
Ya şem‘iñ eşk-i germ ü âh-ı sûzânı kimiñ-çündür

- 3 Eger âhû içünse bâdiye-peymâyî-i şîrân
‘Aceb âhûlarıñ çöllerde cevîânı kimiñ-çündür
- 4 Firâk-ı Yûsuf içün ise za‘f-ı dîde-i Ya‘kûb
Ya bîmârî-i şem‘-i mâh-ı Ken‘ânî kimiñ-çündür
- 5 Ser-â-ser kâ‘inât esrâr-ı ‘aşkıñ mest ü medhûş
Velî bilmezler ey Râsih o hayrânî kimiñ-çündür

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Halvet-i şâfi-zamîrân hâne-i âyinedir
Sıklet olmaz gelse de mihmân mihmân üstine

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Sîm-i hâliş-veş eger olmak dilerseñ mu‘teber
Şâh-ı Bahâ‘ü’l-dîn’iñ eyle sikkisini tâc-ı ser

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Muķîm-i bâb-ı feyz-i Kibriyâdır Naķş-bendiyye
Enîs-i zıkr ü tevĥîd-i Ĥudâdır Naķş-bendiyye
- 2 Eviddâ-yı çehâr-ı yâr ehl-i beyt-i Ahmed'dir
Gürûĥ-ı ‘abd-i maĥz-ı Muştafâdır Naķş-bendiyye
- 3 Muĥıbb-i şâdık-ı cân-dâde-i Şiddîķ-i Ekber'dir
Fedâ-yı nûr-ı çeşm-i Murtaẓâdır Naķş-bendiyye

- 4 'Abâ-pûş-ı kanâ'at olduğından fehm olur hâli
Hakîr-i bende-i Âl-i 'Abâdır Nakş-bendiyye
 - 5 Maḥall-i istinâdı Şâh Bahâ'û'd-dîn Muhammed'dir
'İbâd-ı etkîyâya pîş-vâdır Nakş-bendiyye
 - 6 Derûnı nakş-ı tezkîr-i Hudâ ile münakkaşdır
Mu'allâ kaşr-ı bünyâd-ı şafâdır Nakş-bendiyye
 - 7 Olur 'ilm-i ledünne 'avn u lutf-ı Hakḥ ile vâkıf
Umûr-ı sırr-ı gayba âşinâdır Nakş-bendiyye
 - 8 Şeref 'add eyleyüp 'âlem taşırsa nola baş üzre
Ser-i şâhâna tâc olsa becâdır Nakş-bendiyye
 - 9 Olurlar pûte-i 'aşk içre kalbî kâl idüp hâlîş
Anî-çün sikke-i şâha sezâdır Nakş-bendiyye
 - 10 İki şehper olup tevḥîd-i Hak'da nefy ü işbâtı
Çıkar tâ evc-i 'ulyâya hümâdır Nakş-bendiyye
 - 11 Eger kim 'arş-ı a'lâda olursa mesned-i câhı
Mekîn-i bâb-ı teslîm ü rızâdır Nakş-bendiyye
- [206]
- 12 Bilür Hak'dan zuhûra her gelen hâlâtı hakḥında
Qabûl eyler rızâ-dâd-ı kazâdır Nakş-bendiyye
 - 13 Bulur keşretde vahdet vahdetinde cünbiş-i hayret
Şafâ-yâb-ı maḥall-i inzivâdır Nakş-bendiyye
 - 14 Revâdır alsa çeşm-i bî-fer-i ma'lûline 'âlem
'Uyûn-ı ehl-i cürme tûtiyâdır Nakş-bendiyye
 - 15 Nişîmen-gâh u cây-ı me'meni bâb-ı tevekküldür
Fakîr-i tekye-i şıdk u rızâdır Nakş-bendiyye

- 16 Bulur mir'ât-ı kalbî şaykal-ı tevîd ile şafvet
Mücellâdır dili ehl-i şafâdır Nakş-bendiyye
- 17 Dile tasvîr idüp her müşkilâtı gösterür bir bir
'Aceb âyîne-i gîfî-nümâdır Nakş-bendiyye
- 18 Vuķûf-ı kalb ile merhem ururlar zaķm-ı 'işyâna
Sezâdır dinse her derde devâdır Nakş-bendiyye
- 19 Kâbûl-i Hâzret-i Pîr ide haķķ-ı Râsih'i mazhar
Maķâm-ı devlet-i bî-intihâdır Nakş-bendiyye

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Melce-i bahır-ı emel her câhile girdâbdır
'Âķile âlâyış-i dünyâ hayâl-i hâbdır
- 2 Bir kapuyı bend iderse biñ kapu eyler güşâd
Hâzret-i Allâh efendi fâtihul'-ebvâbdır

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Şalın üftâdeler şaf şaf yolunda pâ-y-mâl olsun
Libâs-ı nâz u 'işve kaddiñe kat kat helâl olsun
- 2 Hemân gül-berg-i ruķsârîñ açilsun âl âl olsun
Saña şûrb-i müdâm ey gonca-leb kat kat helâl olsun

Kîlârî Lebîbâ Begfendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ğumâş-ı tab'-ı pâkiñ bî-ğuşûnet âl âl olsun
 Ğatarsañ penbe-i bezmi kerem Ğat Ğat Ğelâl olsun

Balğacı Ğulvî Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ğo şem'-i 'ârızîñla dîde fânûs-ı Ğayâl olsun
 Biterse perde-i Ğeşm-i terim Ğat Ğat Ğelâl olsun

Ğalağa Sarâyılı Mağbûlî Ğelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Beni Ğamzeñ okıyla öldür isterse vebâl olsun
 Mekânım zîr-i Ğâk olursa da Ğat Ğat Ğelâl olsun

[207]

Kîlârî 'Ârif Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ğızarsın ruğlarıñ Ğül-ğûn u ebrû âl âl olsun
 Libâs-ı 'işve-i nâzîñ saña Ğat Ğat Ğelâl olsun

Baltacı Halîfe Behcetî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Efendim sînem üzre şerha satır-ı 'arz-ı hâl olsun
Rağbîñ katline fermân buyur kat kat helâl olsun

Hazîneli Muhteremî-i Yeñişehrî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hemân çîn-i cebîniñden göñül âsûde-hâl olsun
Şikenc-i kâkülünden çekdigim kat kat helâl olsun

Haremeyn Kâtibi Rahmî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hemân ol mâh ile bir ruşsat-ı bezm-i vişâl olsun
Baña ey çarh-ı zâlim itdigiñ kat kat helâl olsun

Bosnalı Şâbit Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Gülâc-ı gül-şeker ter gibi lutfuñdan nevâl olsun
O katmer baklava benden yaña kat kat helâl olsun

Kîlârî Nûrî Ağa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Tokunsun tek hemân la'l-i nemek-rîziñ leb-i câma
Katarsın bâde-i nâba nemek kâ t kâ t helâl olsun

Kîlârî Hızır Ağa-zâde Sa'îd Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Mey içdi ba'de'l-ifât itmeden teklîf şûfiye
O kâ tmer baklava benden yaña kâ t kâ t helâl olsun

Meşhûr Hâce Neş'et'iñ Pederi Hazîneli Muşâhib El-Hâc Aḥ-
med Refî' Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Meskenimden dûr idüp gurbetde ser-gerdân iden
Kısmetim mi tâlî'im mi yoḥsa cânâ sen misin

Kâdî-'asker-zâde Ğalaṭa Sarâyılı Aḥmed Bahâ'ü'd-dîn Münîr
Efendi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

İtse 'aceb mi 'âşıkına bî-hisâb nâz
Ol şâh-ı ḥüsne itmededir intisâb nâz

Seferlili Resîm Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Nigâhı terceme-i hâhiş-i nigâhı olur
Niyâz-ı ehl-i maḥabbet zebân-ı lḥâl iledir
- 2 Resîm şî'r dinilmez kelâm-ı mevzûna
Süḥan sezâ-yı pesend olduğu me'âl iledir

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

- 1 'Ömr olduğına bâr-ı girân ehl-i fenâyâ
Yetmez mi numûne kad-i pîrîde dü-tâyî
- 2 Ğayrıñ geçirenler yakadan zâde-i ṭab'îñ
Beñzer ki tebennî ide mâder-be-ḥaṭâyî

Kîlârî Hâce-zâde Ahmed Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Şimdi şehbâz-ı maḥabbet o yuvadan uçdı

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Göñül kılsun begim yol kıalmasun dirler meşeldir bu

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Baňa ebrû-yı cânân münharifdir daħi toğrulmaz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bende-i maqbûlini mevlâsı âzâd eylemez

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)

Merdâneler şikârı almaz zebûn elinden

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Hep nâz u şîvedir şatılan mübtelâlara

Sultân Ahmed Hân-ı Sâliş Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâ-sınıñ Eş'ârıdır:

Mora Fâtih-i Sâlişi Şehîd 'Alî Paşa

İznik Gölü Sâhilinde Disloz Karyeli Hacı Hüseyin Ağa-zâde Hulefâ-yı Kîlâr-ı Hâşşadan Sır Kâtibi ve Dâmâdı Hazret-i Şehriyârî Mora Fâtihî Silâh-dâr Şadr-ı A'zam Şehîd 'Alî Paşa'nıñ Mora'yı Fethe 'Azîmetinde Edirne'de Söylediği Neşîdedir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Seyf-i Ahmed'le seferde 'Alî-kudretidir 'Alî
Sıdk-ı şavletle rezimde 'Alî-cür'etdir 'Alî
- 2 Reh-nümûn olsa gerekdir bu ğazâda tevfiķ
Maẓhar-ı feth u zafer bâ'ış-i nuşretidir 'Alî
- 3 'Avn-i Hak sâye-i Peygamber iken rehberimiz
Dîde-i düşmene elbette mehâbetdir 'Alî
- 4 Şevket ü şân u şehâmet ne dimekdir görsün
'Avn-i Hak ile Mora fethine niyyetdir 'Alî
- 5 Hak'a tefvîz-i umûr şabr u şebât eyleyerek
Malçşad a'dâmıza ibrâz-ı besâletdir 'Alî
- 6 Devlet-i şavvetini sa'y iderim i'lâya
Dü-cihânda bu reviş mahz-ı sa'âdetdir 'Alî
- [209] 7 Ser-nigûn eylemege düşmeni her şavletde
Bu sefer naşra şitâbân u 'azîmetdir 'Alî
- 8 Pâdişâhım kuluña eyle du'â muhtâcım
Devletin şânını i'lâ için âletdir 'Alî

Ahmed Hân-ı Sâlis Hazretleri Sır Kâtibi Kîlârî Zühdî Beg

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Kâvm-i cühhâl ü zümre-i erzâl
İltizâm ide şer'i çün 'ummâl
- 2 Şân-ı şer'-i şerîfe lâıık mı
Gayret-i dîne yâ muvâfık mı

- 3 Bu gidişle gelür zevâl mülke
Çünkü câhil girer bütün silke
- 4 Var mı şimdi gözedür 'izz-i kına'
Ser-i kârda görinen züll-i tama'
- 5 Gitdi Zühdi zehâdet elden âh
Kalmadı 'iffet elde hîç eyvâh

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

'Aceb mi meyl ider ise denîlere dünyâ
Ki şer'de zene vâcib küfüvv ola şevher

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Zühâl gibi yeri şadr-ı semâda her naḥsîn
Hilâl gibi ahâlîye şaf-ı ni'al menzil

Rikâb-dâr 'Abdullâh Ağa-zâde Hâzîneli Süleymân Edîb Beg

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Hep güft-gûya ey ḥaṭ-ı nev şânedir sebeb
Tutma kulaḫ netîce anîñ kîl ü kâline
- 2 'Âşık neler çeker reh-i 'aşkında ey Edîb
Vâsıl olunca menzil-i kaşr-ı vişâline

Sultân-zâde Mehmed Paşa-zâde Seferlîli Mehmed Sa'îd Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Çıkdı eşkim çarha taraf-ı devre-i nezzâreden
Taşa düşdi âb-ı çeşmim halka-i fevvâreden
- 2 Böyle tîz oldukça şemşîr-i zebân-ı tîzimiz
Kurtulur mı hâtır-ı hâsîd Sa'îdâ yâreden

Resmî Ahmed Paşa-zâde Seferlîli Sâlim Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Câm la'liñdir seniñ âyîne rûy-ı enveriñ
Adı var câm-ı Cem'iñ âyîne-i İskender'iñ
- 2 Nûş iden la'l-i lebiñ ölmekden aşlâ gam yimez
Kim humârı olmaz ey sâkî şarâb-ı kevşeriñ

Mollâ-zâde Kîlârî Tâhir Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Bilindi bûseye yok yârîñ izni gül memeden
Garañ nedir a güzel 'âşıka öpülmemeden
- 2 Bu Tâhir aña giriftâr iken ne bağlandıñ
Tereddüd eyleme ey düğme sen çözülmemeden

Sultân Maḥmûd Hân-ı Evvel ‘Aşr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsı:

Yeñiçeri Ağası-zâde Kîlârî Reşîd Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Kimseyi dil-teng-i âzâr itme sultânlık budur
Kâlb-i mûrî taht-gâh eyle Süleymânlık budur
- 2 Gerçi her bir derde vardır bir tabîb-i çâre-sâz
Nabz-gîr-i kâlb-i maḥzûn ol ki Lokmânlık budur

Qozbekci Başı-zâde Ğalaṭa Sarâyılı Kemâlüddîn Ağa

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

- 1 Gâhî ki ide tırrası dâmânınî çîde
Bîñ dil şarılur her ḥam-ı kullâb-ı ümîde
- 2 Söyletdi dili ğamzesi râzım işidildi
Oldı iki mestâne sebep güft ü şenîde

Ağa Babası-zâde Seferlîli Muştafâ Tevfîk Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Kenâr-ı la‘l-i dilberde ḥaṭ-ı menşûr bulmuşlar
Leb-i sükkerde gûyâ naḳş-ı pâyı mûr bulmuşlar
- 2 Maḥabbet tekyesinde her dil-i sengîn nerm olmaz
Çekenler çille-i ‘aşkı katı pek zûr bulmuşlar

- 3 Bugün ‘uşşâk hûbânı idüp takşîm ey Tevfîk
Seniñ de hışşeñe bir dilber-i mağrûr bulmuşlar

Silah-dâr Yahyâ Ağa-zâde Seferlîlî Sâlim Beg

(Mef‘ûlû Mefâ‘îlû Mefâ‘îlû Fa‘ûlûn)
Şeftâlusı ol kadd-i nihâlîñ zehebîdir

Velehû

(Mef‘ûlû Mefâ‘îlû Mefâ‘îlû Fa‘ûlûn)
Şabr eyleyelim çâre nedir bitmez iş olmaz

Da‘vet-nâme-i Şadr-ı a‘zam Dâmâd-ı Ahmed Hânî Balıacı İbrâhîm Paşa

(Mefâ‘îlûn Mefâ‘îlûn Mefâ‘îlûn Mefâ‘îlûn)

- 1 Ezelden ‘abd-i memlûkuñ çerâğ-ı hâşîñim zîrâ
Sebeb sensin beni ihyâya devletle sa‘âdetle
- 2 Seniñdir hâne yokdur minnetiñ şevketlü hünkârım
Kerem kıl şöhet-i halvâya gel ıkbâl ü şevketle

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâlis Hazretleriniñ ‘Aşr-ı ‘Âlîleri Şu‘arâ-
sınıñ Eş‘ârı:

Aşçı Başı-zâde Kîlârî Nûrî Ağa

(Fâ‘îlâtûn Fâ‘îlâtûn Fâ‘îlâtûn Fâ‘îlûn)

- 1 Pâdişâh-ı ‘işvesin iklîm-i hüsn ü ân seniñ
Her ne kim emr eyler iseñ bendeñe fermân seniñ

- 2 Zerre-den çok dilberâ dil-ḥastegân-ı vuşlatıñ
Âfitâb-ı 'âlem-ârâsıñ bugün devrân seniñ

[211] Kurenâdan İken Sultân Kethudâlîğıyla Çerâğ Olan Râtib
Ahmed Paşa-zâde Moralı İbrâhîm Nâşid Begefendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ne ta'lîm ü ta'allümden ne ḥod üstâddan gördüm
Ne gördümse felekde feyz-i isti'dâddan gördüm

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Başımı gûy eyledim çevgân-ı dest-i nâzıñ
Nâşid-âsâ sevdiğim ser-bâzıñ oldum bilmediñ

Ḍarb-ḥâne Emîni Kîlârî Muştafâ 'Afîf Begefendi

Muştafâ Ḥân-ı Şâliş ve 'Abdulhamîd Ḥân 'Aşır-larından Aḥdeb-i
Mü'eddeb Kurenâdan Ḍarb-ḥâne Emîni Kîlârî Muştafâ 'Afîf Begefendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Eyledim tevcîh İçil'den derd-i dil tîmârını
Enderûn-ı sîneden çık-sun çerâğım olsun âh

Bâzâr Başı-zâde Hazîne Başyazıcısı ‘Osmân Servet Efendi

(Mef’ûlû Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün)

Virmez dil-i hamûle keder harf-i ‘ayb-cû
 Hâşâk şanma baır-ı muhîte keder virür

Velehû

(Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün)

Meger kil-k-i kader ol tıfl-ı ebced-hânın ey Servet
 Celî hatt ile yazmış levha-i ruhsârına temmet

Velehû

(Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün)

İşâret ile ko igmâz-ı ‘aynı ey Servet
 Bu feyz başka kalemdir devât-veş gözün aç

Velehû

(Mef’ûlû Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün)

Hattında yazdı harf-be-harf eyleyüp ulûf
 Bak o müzellefiñ hatına temmetü'l-hurûf

Baltacılar Kethudâsı İsmâ’il Ağa-zâde Kılârî Baş Kullukçı
 Zihnî Beg

Baltacılar Kethudâsı İsmâ’il Ağa-zâde Kılârî Baş Kullukçı Zihnî
 Beg'in Orta Kapu Dâhilindeki Eski Dîvân Yeriniñ Ta'mîrine Söylediği
 Kaşîde ve Târîhdir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Maṭla'-ı ḥurşîd-i şevket şehriyâr-ı ma'delet
Bânî-i bünyân-ı devlet ḥâdim-i beytü'l-ḥarem
 - 2 Vâris-i mülk ü milel ser-tâc-ı şâhân-ı devrel
Zıll-i Yezdân-ı ezel dâdâr-ı İskender-gulâm
 - 3 Dâver-i devrân Sultân Muṣtafâ Ḥân kim anıñ
Tâc-dârân-ı selefde görmedi mişlin enâm
 - 4 Eyleyüp şarf-ı nuḳûd u himmet-i şâhen-şehî
İtmede 'umrân-ı dehri her dem aḳşâ-yı merâm
- [212]
- 5 İşte ez-cümle bu dîvân-ı hümâyûn-mevkî'in
Seyr idince saḳf u eyvânın o Cem-câh-ı benâm
 - 6 İtmemiş añı selâṭîn-i selef 'atf-ı nigâh
Maḥv olup âşâr-ı resm-i naḳş-ı zer-kârı tamâm
 - 7 Kible-i şâhân-ı 'âlem nazra-gâh-ı ḥalḳ iken
Añı şâyân u sezâdır kim berây-ı ihtîşâm
 - 8 Emr idüp hedmin binâ-yı köhne-ṭarḥ-ı saḳfınıñ
Ṭarz-ı üslûb-i ḳadîmin eyledi tecdîd-i tâm
 - 9 Muktezâ-yı himmet-i ṭab'-ı bülendiyle yapup
Ḳıldı nev-îcâd böyle resm-i pâkîze-nizâm
 - 10 Kim eger görseydi Mânî naḳş-ı zerrîn-kârını
Reşḳ ile dem-beste-i ḥayret olurdu şubḥ u şâm
 - 11 Mısra'aynıñ şemse-i gül-mîḥına şems-i münîr
Dâğ-dâridir ki derrin ḳaplamış jeng-i zâlâm

- 12 Zînet-i nakşına nisbet çarh-ı atlas bî-nukûş
Sakf-ı nüh-tâk-ı felek olmaz yanında köhne-bâm
- 13 Vâdî-i vaşfında reftâr-ı semend-i hâmeyi
Zabt idüp semt-i du'âya idelim 'atf-ı zimâm
- 14 Hazret-i Hayy-ı nesak-sâz-ı nizâm-ı kâ'inât
Şevket ü iclâlini ide cihânda ber-devâm
- 15 Taht-ı 'âlî-baht-ı devletde ebed ola mukîm
Nice âşâra muvaffak ide Hallâk-ı enâm
- 16 Zihniyâ ilhâm ile târîhin inşâd eyledim
"Ola emn ü yümn ile orta kapu bâbu's-selâm" (1171)

Kapucılar Kethudâsı-zâde Seferlî 'Âkif Beg

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Tesellî-bağş olur yâd eyledikçe gönlüme 'Âkif
Nigâh-ı iltifât-ı yâre şâyân oldığım demler

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Hulûşum celb ider 'Âkif dil-i sengîn-i dildârı
Ne deñlü saht ise nerm eyler elbet âheni âteş

[213]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bu kadar hüsn ile lâyıq mıdır ey mâh saña
Gül gibi zîver-i her bezm olasin vâh saña

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hayâl-i zülf-i yâr oldukça gözde girye lâzımdır
Yazıkdır şîşe-i bî-âb içinde öyle sünbül

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

Göñülde şaklamağa 'aşkı kudretim yokdur
Ne şaklayam güzelim şabra tâkatim yokdur

Terzi Başî-zâde Seferlîli Bekir Ağa

(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)

- 1 Yakdı o lâle-ruh beni 'aşkı çerâğına
Pervâne-veş 'aceb mi düşersem ayağına
- 2 Gûş eyleyince oldı hemân nağme-sâz-ı şevk
Bilmem neyiñ ne söyledi muṭrib kulağına

İmâm-zâde Hâzîneli Muṣṭafâ Tevfîk Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Kenâr-ı la'l-i dilberde haṭ-ı menşûr bulmuşlar
Leb-i sükkerde gûyâ naṣṣ-ı pâ-y-ı mûr bulmuşlar
- 2 Maḥabbet tekyesinde her dil-i sengîn nerm olmaz
Çekenler çille-i 'aşkı katı pek zûr bulmuşlar

Kethudâ Beg-zâde Kurenâdan Sırrî Beg

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Olunca pertev-efgen hâneñi vîrân ider evvel
Kimi ki mihrîbân zann eyledim nâ-mihrîbân gördüm

Sultân 'Abdulhamîd Hân Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâsı

Alî Râ'îk Efendi

Hazîne Kethudâsı Şıkk-ı Evvel Defterdârı 'Alî Râ'îk Efendi'niñ Sof-
ya Kaşabasında Defîn-i Hâk-i 'İtr-nâk Olan Şeyh Bâlî Kıddise Sırru-
hu'l-'Âlî Hazretleriniñ Hazîresine Ta'lîk İtdikleri Tazarru'-nâmedir

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün)

- 1 Bilürken itdigiñ vizr ü vebâli
Ne yüzle geldiñ ey dil lâ'ubâlî
- 2 Şekerlensün meded şehd-i şefâ'at
Revâk-ı Râ'îk ol ey Şeyh Bâlî

Velehû Gâzel

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Çeküp bu kâfile-i fûrkati bahâr bahâr
Hevâ-yı vaşl ile gurbetdeyiz diyâr diyâr
- 2 Mişâl-i lâle derûnumda dâğ-ı hasret var
Tağılsam açılammam gül gibi hezâr hezâr

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Hızr-ı endîşe olup vâdî-i ma'nâda refîk
'Azm-i râh eyledim Allâhu veliyyü't-tevfîk
 - 2 Benem ol baħr-ı ma'ânî güher-i feyz-i şâdef
Ki ser-â-ser ola her kâtresi bir baħr-ı 'amîk
 - 3 Benem ol Bû-'Alî-i dehr ki satr-ı sühânım
Olmada râz-ı ma'ânî ile cây-ı tedkîk
- [190]
- 4 Ben ol âteş-dem-i nazmım ki olur ħussâdîñ
Ĥırmen-i nâtıkası berķ-i ħayâlîmle ħarîk
 - 5 Kesr-i şân-ı sühânımdır bilür erbâb-ı füsûn
Şi'rimi sehven eger siħr ile itsem tatbîk
 - 6 Mesned-ârâ-yı beyânımla dūr-i ma'nâyı
Eyledim ħande-zenân rûy-ı ħasûda ta'lîk
 - 7 Âsiyâb-ı sühânı gendüme ben döndüricek
Eyledim ħırmen-i endîşede şad-fıkr-i daķîk
 - 8 Çeşm-i 'işret-gede-i ma'rifetim kim şi'rim
Olmada bezm-i kemâl ehline şahbâ-yı raķîk
 - 9 Bâzû-yı Rüstem-i tab'ımla benim pençe tutan
Kâhramân olsa hünemde gören eyler tahmîk
 - 10 Nola taķtîr-i gülâb-ı sühân itsem itmiş
Ĥikmet-i Ĥaķ kalemim lûle vü tab'ım inbîk
 - 11 Sühân-ı pâkime beñzer mi benim şi'r-i ħasûd
Bir midir kıymet-i yâķût ile miķdâr-ı 'aķîk

- 12 Hâk bilür nazm-ı feraḥ-baḥşıma nisbetle benim
Ḥaşm-ı dūnuñ kelimâtı hezeyân u terzîk
- 13 Deşt-i pehnâ-yı beyânı ser-i ḥaşma itdim
Reh-i âmed-şüd-i endîşe gibi teng ü rakîk
- 14 Merḥabâ peyk-i şitâbân-ı ma‘ânî ki müdâm
Ḥâtırım müjde-i şad-feyz ile eyler teşvîk
- 15 Zer-i hâliş gibi maḳbûl ‘ayâr-ı sūḥanım
Râst mi‘yâr-ı hüner olmada bu ṭab‘-ı reşîk
- 16 Ğayra muḥtâc degil râh-ı sūḥanda besdir
Ṭab‘ıma na‘t-ı şehen-şâh-ı rûsul yâr-ı şadîk
- 17 Eylerim defter-i endîşemi itdikçe yekûn
Raḳam-ı menḳabet-i zât-ı şerîfin tefrîk
- 18 Faḥr-ı ‘âlem ki anıñ medḥin iderdim şeb ü rûz
Sūḥanım midḥatına olsa sezâ-vâr u ḥakîk
- 19 Hâdî-i dîn hemân tâbî‘-i fermân degil
Şer‘ini cân ile düşmen daḥi eyler taşdîk
- 20 Gülbün-efrûz-ı çemen-zâr-ı nübüvvet kim anıñ
Buldı zâtıyla şeref bâğçe-i şer‘-i veşîk
- 21 Mefḥar-ı kevn ü mekân pâdişeh-i her-dü-cihân
Merḥamet-güster-i devrân Ḥudâvend-i şefîk
- 22 Şadr-pîra-yı serâ-perde-i Kâbe Kavseyn
Aḥmed-i mürsel o şâhen-şeh-i mülk-i tahḳîk
- 23 O ḥudâvend-i dü-‘âlem ki derinde olmuş
Şıdk ile ‘abd-i kemer-beste cenâb-ı Şiddîk

- 24 O şehen-şâh-ı rûsul-hayl ki çün tûbâ huld
Cilve-i kaddi ile buldı şeref beyt-i 'atîk
- 25 Rûh-ı kudsî harem-i câh-ı celâlinde muķîm
'Aql-ı kül mevce-i deryâ-yı kemâlinde ğarîk
- 26 Süfre-i kadrine zerrîn legençe hırşîd
Olsa şâyeste meh-i nev aña sîmîn ibrîk
- 27 Hûnumân-ı zu'afâ sâye-i 'adlinde emîn
Dûdmân-ı huşamâ âteş-i kahrında harîk
- 28 Kehkeşân şanma görüp gerden-i gerdûnı ezel
Tavk-ı 'aşkı o şeh-i 'âlemiñ itmiş tatvîk
- 29 Sedd olurdu huşamâ yollarına olmasa ger
Hân-kâhı keremi şâh-reh-i ehl-i tarîk
- 30 Sâkin-i bâğçe-i hıfzına endîşe-i mevt
Hak bu itmek gibidir emr-i muhâle ta'lîk
- 31 Şâh-ı kudsî-sipehâ 'arş-mekân-pâdişehâ
Ey Hudâvend-i haţâ-pûş u 'atâ-bahş u şefîk
- [191]
- 32 Sensin ol husrev-i yektâ ki olup emriñe râm
Var mıdır bendeliğîñ eylemeyen hîç ferîk
- 33 Rûşen it pertev-i mihrîñle Nâzîm-i zârîñ
Koma kâşâne-i cân u dilini târ u zîk
- 34 Şefkat it hâline zulmet-kede-i 'işyânda
Kalmasun 'âciz ü dermânde vü nâ-çâr u seffîk
- 35 Ola rûh-ı şeh-i kevneyne şalât ile selâm
Eyleye bedraķa-i ümmetini Hak tevffîk

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Kişver-i nazma olup vâlî-i bâ-ı kayd-ı hayât
Oldı ilhâm-ı İlâhî baña tuğrâ-yı berât
- 2 Şeh-i nazmım kalemimdir 'alem-i semt-i beyân
Hayl-i ma'nâ pes ü pîş-i 'alemimde neferât
- 3 Eylemiş feyz-i Hudâ kilik-i hüner-perverimi
Bûstân-ı sühana naql-i ma'ânî-şemerât
- 4 Âyine-i hâne-i ma'nîde ider mülhim-i gayb
Tûtî-i nutkıma ta'lîm-i edât-ı kelimât
- 5 Lezzet-i ney-şeker-i kilik-i terim buldı revâc
Kâsid olsa yeridir revnak-ı bâzâr-ı nebât
- 6 Çâşnî-i sühanımda o halâvet var kim
Reşkden gayret ile telh ola 'ayş-ı lezzât
- 7 Tab'ım âyîne-i ruh şâhid-i 'akliyyâta
Kalemim çihre-güşâ-yı tütük-ı nakliyyât
- 8 Mekteb-i nazmıma elfâz-ı latîfim etfâl
Cins-i ma'nâ vü beyân cümle-i şî'rimde benât
- 9 Bir kalem şuyı revân eyledi her vâdîde
Eyleyüp kilik-i terim râh-ı sühandâ hayrât
- 10 Dem-be-dem itmededir âb-ı hayâtı cârî
Lûle-i çeşme-i hayvân gibi bu kilik ü ruvât
- 11 Câdû-yı nutkıma meftûn-şode erbâb-ı füsûn
Şâhir-i tab'ıma dîn-mertebedir nâr-ı necât

- 12 Başlasa şîve-i îhâm ile reftâra olur
Ser-fürû-bürde-i pâ-yı kalemim remz ü nikât
- 13 Benim ol kim der-i eyvân-ı kemâlimde henüz
Fevc fevc ehl-i hüner olmada muhtâc-ı zekât
- 14 Eylemiş feyz-i ezel hacle-geh-i dikkatde
Bikr-i nazma kalemim mâşîta tab'im mir'ât
- 15 Nokta-i hâl-i 'izâr-ı büt-i mazmûnumdur
Şafahât üzre ki îşâr ide hâmem kaçarât
- 16 Bağ-ı ma'nâda döner sünbül-i şebnem-dâra
Her döküldükçe midâd-ı kalemimden reşehât
- 17 Sözde miqdâr-ı dakîka nola fevt eylemese
Oldı hengâm-ı sühan tab'-ı reşîkim mîkât
- 18 Ne kadar yüksek uçarsa şaf-ı murgân-ı hüner
Hüdhüd-i çâpük-i endişeme irmek heyhât
- 19 Âb-ı hayvâna hurûf-ı sühanım oldu zurûf
Görinürse nola satrî-i sevâd-ı zulemât
- 20 Kalemim vakt-i haşâd olsa nola sünbüle-çîn
Hırmen-i nâtıkama feyz-i Hudâ mahşûlât
- 21 'Andelîbân-ı sühan itmededir cümle sükût
Bülbül-i nâtıkam itdikçe sürûd u negamât
- 22 Çak ser-i nokta-i mevhumede reftâr eyler
Görmedim edhem-i hâmem gibi nâzük-harekât
- 23 Tımturâk-ı sühanım fevc-i sipâh-ı nazmım
Husrevân-ı hünere itmede 'arz-ı dârât

- 24 Lehce-i pâkime olmaz sühan-ı gayr kıyâs
Kâterdir bahır-ı muhîte göre Ceyhûn u Furât
- 25 Da'vî-i şî'rde besdir baña ma'nâ vü beyân
Demdir itsem iki şâhidle vücûdum işbât
- [192]
- 26 Meclis-i husrev-i tab'ımda müheyyâ esbâb
Bezm-i Cemşîd-i hayâlimde müretteb âlât
- 27 Dem-be-dem zümre-i rindân-ı tarab-hâne-i feyz
Neşve-i bâde-i tahkîkim ile pür-hâlât
- 28 Bûlbûl-i nutk-ı hoş-elhânım iderse demidir
Na't-gûyân-ı çemen-sâmi'ayı pür-eşvât
- 29 Sebeb-i hilkat o kim buldı vücûdıyla şeref
Çâr-'unşur se-mevâlîd ü nüh-abâd-ı cihât
- 30 Şem'-i eyvân-ı hüdâ nûr-ı Hudâ kim oldı
Bezm-i kâşâne-i mevvâca cemâli mişkât
- 31 Gevher-i kulzüm-i 'irfân ki anıñ olmuş ezel
Dür-i yektâ-yı vücûdı sebeb-i mevcûdât
- 32 Hâce-i her-dü-cihân şâhib-i naşs-ı Kur'ân
Nâsih-i âyet-i İncîl ü Zebûr u Tevrât
- 33 Pîşvâ-yı küremâ kâfile-sâlâr-ı 'atâ
İftihâr-ı şürefâ fahr-ı kirâm-ı sâdât
- 34 Rahmet-i 'âlemyân ya'nî Habîbü'r-Rahmân
Eylemiş İzîd ü Yezdân anı âyîne-i zât
- 35 Hâdî-i dîn-i mübîn bedrağa-i râh-ı yakîn
Şâri'-i rûy-ı zemîn kâdî-i ehl-i hâcât

- 36 Maẓhar-ı şümme denâ mâ-şadağ-ı ev-ednâ
Husrev-i Yeşrib ü Baṭḥâ wî şefî'ul-'araşât
- 37 Tûde-i hâk-i deri eyledi hûn müşğ-i teri
Zât-ı yektâ-güheri bâ'ış-i ğufrân-ı 'uşât
- 38 Naḥl-ı tûbâ 'alemi ravza-i cennet ḥaremi
Bâr-gâh-ı keremi melce-i erbâb-ı necât
- 39 'İllet-i hılkat-i kevneyn resûlû's-şekaleyn
Ḥazret-i Aḥmed-i Muḥtâr 'aleyhi's-şalavât
- 40 O şeh-i 'âlem ü âdem ki anıñ bulmuş ezel
Enbiyâ 'izzet-i şânıyla 'uluvv-i derecât
- 41 Nâzenîn-i Ḥaḫ o maḥbûb-ı Îlâhî ki anıñ
Oldı mihrâb-ı deri kıble-geh-i maḥlûkât
- 42 'Arş-mesned o ḥudâvend-i mûkerrem ki anıñ
Kışver-i câhına olmuş dü-cihân ilḥâkât
- 43 Laḫabı gerçi anıñ ümmî-i nâ-hânde velî
Zât-ı 'âlî-şıfatı muşhaf-ı mu'ciz-âyât
- 44 Meclis-i rif'atine mihr ile meh iki sirâc
Maḥfil-i ḳadrine nûh-süllem-i gerdûn mirḳât
- 45 Nûr-ı ikbâline Cibrîl-i emîn pervâne
Mihr-i iclâline ervâḥ-ı muḳaddes zerrât
- 46 Bezm-i isrâda sirâc-ı şeb-i mi'râc-fürûz
Ḥarem-i ḳurbda mişbâḥ-ı hidâyet leme'ân
- [193]
- 47 Hâk-rûb-ı ḥarem-i midḫatı şeyḫ-i Bistâm
Ḥâdim-i bâr-geh-i menḳabeti pîr-i Herât

- 48 Dôstân-ı harem-i ravzası firdevs-i mekîn
Düşmen-i câhı bün-i çâh-ınişîn-i derekât
- 49 Emri nûr-efgen-i kâşâne-i zühûd ü takvâ
Nehyi âteş-zen-i hürmen-geh-i zerğ u tāmât
- 50 Tâk-ı Kısra'yı nigûn itdi zuhûr-ı zâtı
Şadme-i kahrına dūş olsa nola Lât u Menât
- 51 Çeli-nişîn-i 'adem eylerdi vücûd-ı haşmı
Satvetinden ki zuhûr eyleye gâhî şademât
- 52 Pîl-ten olsa da ruğ gösterüp esb-i gâzabı
Haşma ferzâne sürüp beydağ o şeh eyler mât
- 53 Kudsîyân âyet-i evşâfını gûş itmek içün
Açılur şubh u mesâ şems ü kamerden gurefât
- 54 Oldı ser-geşte o sevdâ ile hep âhûlar
Micmer-i hulkı idelden beri neşr-i nefehât
- 55 Vâsıl-ı bezm-geh-i dâr-ı selâm-ı hıfzı
Ola hâkkâ ki dü-'alemde maşûn-ez-âfât
- 56 Hüsrevâ dâd-gerâ dâver-i 'âlî-güherâ
Ey hüdâvend-i rûsul-hayl ü nübüvvet-râyât
- 57 Sensin ol kim dil ü cân ile olup emriñe râm
Eyleyen cismini âlûde-i gerd-i tâtât
- 58 Bezmine sündüs ü istebrak olup ferş ola
Hâdimi hûr u makâmâtı kuşûr-ı cennât
- 59 Sensin ol seyyid-i kevneyn ki meddâhıñ olan
Feyz-i medhiñle olur şâ'ir-i memdûh-sıfât

- 60 Biñde bir midḥatiñi kıl-k-i 'uṭârid yazamaz
Şafaḥât olsa felekler aña ėncüm noḳtât
- 61 Midḥat-i zât-ı şerîfiñ degil illâ ilhâm
Ėayr-i na'tuñ olan eş'âr ise hep tezvîrât
- 62 Şi'r ḥaḳḳâ ki nu'ûtuñla olur silr-i ḥelâl
Sühan-ı bîhude-gû cümle ḥarâm u ġalaṭât
- 63 Merdüm-i dîdem ola dûde kalem müjġânım
Olsa ma'lûmum eger vaşfiña şâyeste luġât
- 64 Çemen-i menḳabetiñ bûlbûlidir cân-ı Naẓîm
İtdi murgân-ı beyânı neġamâtı iskât
- 65 Ey Resûl-i Kureşî ḥayli zamân olmuş idi
Vaşf-ı pâkiñde seniñ itmiş idim taḳşîrât
- [194]
- 66 Bakma noḳşânıma 'özrin dileyüp bu cürmüñ
'Âcizâne iderim şimdi ḳazâ-yı mâ-fât
- 67 'Ömrimi menḳabetiñ ḥıdmetine vakf itdim
Hâşılı mâdihiñim küllü 'aşıyyi ve ġadât
- 68 Gevher-i vaşfiña cân ile ḥarîdârım ben
Ne ḳadar olsa da destimde bizâ'at müzcât
- 69 Naḳd-i ġüftârımı itdikçe şenâña îşâr
Ceyb-i endîşemi ol deñli pür itdi berekât
- 70 Ser-girân eyle beni bâde-i iḳrârıñ ile
Sâḳî-i bezm-i ecel şundığı dem câm-ı memât
- 71 Umaram feyz-i kemâl-i keremiñ sultânım
Gerçi yok cürmime bir vechile ḥadd u ġâyât

- 72 Kilk-i 'afvîñla beyâz itmez iseñ vâý baña
İtdigim habt u hañâ cümle sevâd-ı şafahât
- 73 Bilmezem keffe-i mîzân ne çeker rûz-ı hîsâb
Seyyi'âtımla eger vezn olunursa hasenât
- 74 Geldi hengâm-ı du'â turma hamûş ol hâmûş
Besdir ey hâme yeter baş-ı bisât-ı ebyât
- 75 Tâ ki mülk-i sühana mâlik olup ehl-i beyân
Ola ahkâm-ı ma'ânîde devâm ile şebât
- 76 Kona ol pâdişeh-i her-dü-serânîñ şeb ü rûz
Harem-i dergehine kâfile-i teslîmât
- 77 Ravza-i pâkine dâ'im ola îşâr u nişâr
Nûr-ı mîşbâh-ı tahîyyâtla mişkât-ı şalât

Mersiye

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

I

- 1 Demdir figâna başla gel ey cân-ı nâ-tüvân
Dutsun cihânı velvele-i nevha vü figân
- 2 Demdir firâk-ı mâtem-i Şâh ile 'âlemi
Çark eyle eşk-ârâ ile ey çeşm-i hûn-feşân
- 3 Eyle hücûm-ı hasret ile nâleñi bülend
Olsun şadâ-yı âh ile pür çarh-ı âsumân
- 4 Düşsün zemîne velvele-i mâtem-i Hüseyin
Çıksun sipihre gulgule-i âh-ı 'âşıkân

- 5 Kıl sun bu demde sînesini pâre pâre halk
Olsun bu demde hûn-ı ciger dîdeden revân
- 6 Kâddin hemîşe çarh egüp kanlar ağlasun
Girsün siyâh câmelere hayl-i kudsiyân
- 7 Mâh-ı Muharrem oldu gönül mâtem eyle gel
Demdür bu sûz-ı şîven ile yansun ins ü cân
- 8 Sûz-ı firâk-ı Şâh-ı Şehîdân-ı Kerbelâ
Düşdi cihâna mâtem-i Sultân-ı Kerbelâ

II

- 9 Yansun derûn-ı sîne-i çarh-ı sitîze-kâr
Çıksun sipihre şu'le-zenân âh-ı pür-şerâr
- 10 Mâh-ı felek firâk ile zerd ü nizâr olup
Olsun hezâr hasret ile mihri bî-çarâr
- 11 Ol serv-i sidre-kâmete şad-ıştiyâk ile
Ser-geşte-hâl cûy-ı çemen lâle dâg-dâr
- 12 La'lin meger ki gonca anup oldu bağı hûn
Her bir şükûfe hançer-i mâtemle dil-figâr
- 13 Kıl sun benefşe ser-be-zemîn şîven eylesün
Sünbül-veş olsun ol da perîşân-ı rûzgâr
- 14 Pîrâhenini pârelesün goncalar olup
Bâd-ı elemle güllerin evrâkı târumâr

[195]

- 15 Merşiye-hânı oldu meger şimdi derd ile
Her gül-bün üzre nâledé şad-‘andelîb-i zâr

- 16 Pür-yâre itdi lâleleri tîr-i mâtemi
Şad-pâre kıldı gülleri şemşîr-i mâtemi

III

- 17 Ey lutfı yok mürüvveti yok çarh-ı ser-nigûn
Âl-i Resûl'i miñnet ile eyleyen zebûn
- 18 Kıyduñ o şâha nice ihânetler eylediñ
Dâmânunı oldı 'âkıbetü'l-emr ğarh-ı hûn
- 19 Bir katre şuya teşne idüp eylediñ dirîğ
Cevr ü cefâlar itdiñ aña ey sipihr-i dûn
- 20 Hıvı itmediñ mi hışm-ı Hudâ'dan 'aceb o dem
Ey cevır-pîşe dehr-i denî devri bâz-gûn
- 21 Devriñ tamâm olmağa yaklaştı var ise
Kâruñ müdâm olmadadır mekr ile füsûn
- 22 Şahrâ-yı mahşere gele hûn-pâş ser-be-kef
Meydân-ı haşrı eyleye ol dem ki âl-gûn
- 23 Âyâ olur mı sende o demde mecâl-i nuṭk
Ey Âl-i Muştafâ'ya kıyan çarh-ı bî-sükûn
- 24 Geçsün derûn-ı sîne-i çarha hadeng-i âh
Geysün hezâr zâr iderek âsumân sıyâh

IV

- 25 Kalmaz bu cürm yanunı ey çarh-ı pür-şitâb
Mes'ûl olunca rûz-ı cezâda nedür cevâb

- 26 Havf itmediñ mi Hâk'dan idüp böyle cür'eti
Faḥr-ı Cihân'dan eylediñ tutałum ḥicâb
- 27 Cism-i laṭfin eylediñ âğište ḥûn ile
Kıyduñ o nâzenîne idüp cev-r-i bî-hisâb
- 28 Halk-ı cihân bu vâkı'adan dil-figâr olup
Girsün siyâha mâtem idüp ağlasun seḥâb
- 29 Mâtem zamânı geldi geyüp kisve-i siyâh
Dök eşk-i âl-gûnuñı gel ey dil-i ḥarâb
- 30 Şîven zamânı geldi yanup yakılup müdâm
Sür ḥâke rûy-ı zerdîñi mânend-i âfitâb
- 31 Eyle şadâ-yı nâleñi peyveste-i felek
Te'sîr-i sûz-ı âh ile kıl sînesin kebâb
- 32 Kimdir bu demde sînesi çâk olmayan göñül
Kimdir bu demde menzili ḥâk olmayan göñül

V

- 33 Gel ey Nazîm-i zâr yeter eyle mâtemi
Ḥâkister itdiñ âteş-i nazmuñla 'âlemi
- 34 Gel ey Nazîm-i zâr yeter sûziş-i derûn
Yakduñ şerâr-ı âh ile nûh-tâk-ı târemi
- 35 Gel ey Nazîm-i zâr yeter eylediñ figân
Terk eyle sen de nâle vü âh-ı dem-â-demi
- 36 Gel ey Nazîm-i zâr yeter âh-ı girye-ḥîz
Gark itdiñ eşk-i germle mâh-ı Muḥarremi

- 37 Gel ey Nazîm-i zâr yeter şunma fâriğ ol
Ser-mest-i câm-ı mâteme bu kâse-i gamı
- 38 Gel ey Nazîm-i zâr yeter eylediñ yeter
Fevvâre-sâz-ı kaşr-ı ‘azâ çeşm-i pür-nemi
- [196]
- 39 Gel ey Nazîm-i zâr yeter nâle vü enîn
Bezm-i fenâda eyle biraz sen de hurremi
- 40 Demdir şarâb-ı nazm ile medhûş ol ey kalem
Oldı tamâm merşiye hâmûş ol ey kalem
- Velehû
- (Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)
- 1 Cevher-i kül tâb u sûz-ı mihriniñ pervânesi
‘Akl-ı evvel kayd-bend-i ‘aşkıniñ dîvânesi
- 2 Ve‘d-ıduhâ vaşf-ı gülî ve'l-leyl şerh-i sünbülî
Bülbül-i levlâk-i zâtı lî-ma‘allâh lânesi
- 3 Şıdk u ‘adl ü hilm ü ‘ilm-i zâtına mazhar idüp
Çâr-yâr-ı bâ-şafâdır hem-dem-i kâşânesi
- 4 Ebrû-yı ikbâliniñ mâh-ı felek hasret-keşi
Gîsû-yı iclâliniñ mihr-i münevver şânesi
- 5 ‘Arş câh-ı kadriniñ evc-âşinâ-yı rif‘ati
Çarh bâğ-ı şânınıñ bir sebze-i bîgânesi
- 6 Bezm-gâh-ı sâğar-ı ‘aşkı dil-i ‘uşşâkdır
Kalb-i ‘ârifdir şarâb-ı şevkiniñ hum-hânesi

- 7 Kâse-i in'âmınıñ şâh u gedâ dil-teşnesi
Bâde-i ihsânınıñ ins ü melêk mestânesi
- 8 Cûy-bâr-ı cûdunuñ mâh-ı münevver kûzesi
Mihr-i enver çeşme-sâr-ı lûtfunuñ peymânesi
- 9 Kûlzûm-i esrâr u hükminde dür-i kadr-i şadef
Genc-i 'irfân u kemâliñ gevher-i yek-dânesi
- 10 Hıl'at-ârâ-yı le-'amrûk nâm-dâr-ı ıstıfâ
Taht-gâh-ı 'arş-ı a'lâ mesned-i şâhânesi
- 11 Kuhl-i mâ-zâga'l-başar maşşûs-ı çeşm-i akheli
İns ü câmiñ maṭṭab-ı a'lâ olan cânânesi
- 12 Mest-i ser-germ-i ma'âşîdir bugün şeydâ Nazîm
İsterem ma'zûr ola evzâ'-ı küstâhânesi

Gazel-i Şehzâde Sultân Mehmed Tahmîs-i Seyyid Vehbî

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dilde kudret yok ki yâre sırr-ı meknûnum diye
Şerh ide yâr yârem açup zaḥm-ı pür-hûnum diye
Olsa bir mahrem ki ahvâl-i diger-gûnum diye
Ol saçı Leylâ umaram baña Mecnûnum diye
Gezmesün gelsün belâ tâğında maḥzûnum diye
- 2 'Âşık oldum ben de ammâ ketm-i esrâr eyledim
Müdde'î şordukça Hâk şâhiddir inkâr eyledim
Âhır ammâ şefkat ümmîdiyle izhâr eyledim
Yolına cân virmege anıñ-çün ıkrâr eyledim
Habs idüp câh-ı zenaḥdânında medyûnum diye

- 3 'Âleme sultân olur ol 'âşık-ı efgende kim
Olmaya farkı yanında bende kim âzâde kim
[197] Yârdan gayri kim olur dîde vü hulyâda kim
Dâl-i devlet baña bu yemmez mi bu dünyâda kim
Nâz ile ol çeşm-i nergis baña meftûnum diye
- 4 Söz bulur gevher-şinâs ehli yanında i'tibâr
Kıt'a-ı elmâsa hem-seng olduğında şek mi var
Tut kulağın gör ne dir şehzâde-i 'âlî-tebâr
Umaram şî'r-i güher-bârim işitdikde nigâr
Kandadır gelsün berü ol dürr-i meknûnum diye
- 5 Neyle olursañ ol ey Vehbî o şâh-ı müşfiğe
K'itmeyüp bir cürm için mahv-ı hukûk-ı sâbıkâ
Kahrı da bir gizli lutf ola muhibb-i şâdıkâ
Dilber oldur ey Mehemmed hışm idicek 'âşıkâ
Boynuña bend eyledim zülf-i humâyûnum diye

Sır Kâtibi Rikâb-ı Humâyûn Kâ'im-mağâmı Başra Vâlîsi Müverrih 'Abdu'r-Rahmân 'Abdî Paşa

(Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn)

- 1 Ruḥ-ı dîlcû da güzel zülf-i semen-bû da güzel
Nice tercîh ideyim o da güzel bu da güzel
- 2 Nice şarılmasun Allâh'ı seversen âdem
Sîne sîmîn ü miyân ince o pehlû da güzel
- 3 Böyle pâkîze pür-âşûb-ı cihân sev 'Abdî
Yohsa şâyeste degil 'aşka her âlûde güzel

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Dilberâ dil saña mülâzımdır

Kışıye kendi cânı lâzımdır

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Mihr-i 'aşkıñ ki bütân sifle-me'âb isterler
Dil-i 'âşık gibi pür-cerh u harâb isterler
- 2 Hişşe-dârân-ı tarab-ğâne-i dîrîne-i gam
Zer-kadeş bezm-i ferah köhne-şarâb isterler

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Reh-i uşûl-i şerî' atde püyeden dönme
Çıkar tarîk-i selâmet cihânda yok gayri
- 2 Sadâkat ehli bilür istikâmetiñ qadrin
Sakâmet ehline olma yakîn düş ayri

[198] Darb-ğâne Emîni-zâde Baş Yazıcısı Tîğî Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Şunma agyâra kadeş halka-i meclisde iken
Ey perî taşra uzatma ayağıñ dâ'ireden

- 2 İdüp âşârımızı bir yed-i nerme teslîm
Bizi kurtar kerem it dağdağa-i Yahyâ'dan
- 3 'Arabî nüshaları kalsun anıñ destinde
Tâ 'Arab'la 'Acem âsûde ola gavgâdan
- 4 Üsküdârî Çelebi desti münâsib görünür
Hışşe-dâr olsun o da zâ'ika-i ma'nâdan
- 5 Bizim âşâr-ı perîşânımızıñ cildi dañi
Zevk-yâb olsun o gûne yed-i müsteşnâdan

Cevâb-ı Vezîr-i Müşârün-ileyh

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Yed-i nerm isteyemez Şâ'ib ü 'Urfî bilürüm
Ellerin çekmiş iken dağdağa-i dünyâdan
- 2 Okuyup anlarıñ âşârını tezkîr itmek
Farkı var mı 'acebâ rûhların ihyâdan
- 3 Zevk-yâb olmağa hâhiş bilürüm kimdendir
Üsküdârî gibi bir dilber-i müsteşnâdan
- 4 Biz bile zâ'ika-i vaşlına nâ'il degiliz
Lutf idüp fârîğ oluñ siz dañi bu sevdâdan
- 5 Hazret-i Nâbî-i pîr ehl-i hakîkatden iken
Meyl ider mi şüvere meşgale-i ma'nâdan
- 6 Habeşî-zâde gözetsün 'Arabî nüshaları
Hüküm-i dîvân bizimdir ne çıkar da'vâdan

Tekrâr İltimâs-ı Nâbî

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Hâbbezâ nazm-ı dilârâ ki zuhûr itmişdir
Bir vezîr ibni vezîr âşaf-ı şâhib-râdan
- 2 Böyle pâkîze sühan böyle edâ-yı rengîn
Şâdir olmaz katı çok şâ'ir-i bî-pervâdan
- 3 Lûlu-yı tevriye vü gevher-i îhâm o kadar
Görmedik çıktığını hak bu ki bir deryâdan
- 4 Kendü emşâli vezîrân arasında yokdur
Behre bulmuş o kadar memleket-i ma'nâdan
- 5 İde lutfıyla nîgeh-bânlığını Hazret-i Hak
Hâtır-ı şâfî kabûl itmediği da'vâdan
- 6 Nâbiyâ gerçi aña cezb-i du'â itmededir
Tîb-i hulķı gerek a'lâ vü gerek ednâdan
- 7 Lîk şimdi budur ümmîd-i mukîmân-ı Haleb
İtmeye ref' Hudâ sâyesini Şehbâ'dan
- 8 Hele hıfz-ı kütübüñ da'vî-i ma'hûdından
Geçmeziz rabt-ı kulûb itdigimiz da'vâdan
- 9 Tâlib-i şûret olursa ne 'aceb Nâbî-i pîr
İnfikâkı nice mümkün şuveriñ ma'nâdan

Darb-hâne Emîni Bekir Efendi-zâde Kîlârî 'Azîz Efendi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Ey gamze söyle zaḥm-ı dilimden zebânım ol
Ey çâk-i sîne nüṣṣa-i şerḥ u beyânım ol
- 2 Ey hûn-ı dîde ben diyemem yâre derdimi
Sen rûy-ı zerdîm üzre gelüp tercemânım ol

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Sipihre nâvek-i âh-ı dil-i sûzânımız çıktı
Çekince sîneye tîğ-ı nigârı cânımız çıktı

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Serv ü çemen ü bülbül ü bîd bâd ile sünbül
Pervâne vü şem' lâle-i dâğ-ı dil ile gül
- 2 Olmasa idi bunlar 'aceb neyle tölardı
Mecmû'ası şâ'ırleriñ ey nağme-i bülbül

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Ârâm idemem yâre nigâh eylemedikçe
Ḥayretle bakup rûyına âh eylemedikçe
- 2 Bir yerde karar eyleyemez cân-ı 'azîzim
Kûyında anıñ cây-ı penâh eylemedikçe

Kilîdû'l-Bahrî Mehmed Bahrî Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Devr-i la'liñde seniñ ey sâķî-i mestâne-düş
Olmamak mümkün midir 'âşıkların peymâne-düş
- 2 Her seher 'arz-ı cemâl it 'âleme çün âfitâb
Dâ'imâ şem'-i şeb-ârâ gibi olma hâne-düş
- 3 Yârîñ ümmîd eyleme gam-hâneñe teşrîfini
Olmaz idi Bahrî bilürsün şâhid-i vîrâne-düş

Hâş-âhûr Kâtibi İlyâs Efendi-zâde Hazîneli İbrâhîm Tâ'ib Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Dil miyâncılık ider mûy-ı miyân-ı yâre
Cân virür böylece bir fâ'ideli bâzâra
- 2 Dehen ü la'liñe dellâl olalı bu dil-i zâr
Naķd-i cân ile gelen müşterîdir dil-dâra
- 3 Yerde mi gökde mi ol mâh görünmez mi 'aceb
Sordum ağzından anıñ tâ-be-seher âgyâra
- 4 Ol zükâ-perver-i mâh-ân u zühal-seyr ü edâ
Zühre-fıtrî bu revişle bizi yakdı nâra
- 5 Tâ'ibâ göklere çıkmak mı diler âşârîñ
Kıpladı baķt-ı siyeh tâli'îñi bî-çâre

Cerrâh Kâsım Paşa-zâde Zâhid Ahmed Hülûşî Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Cenâbîñ rehber-i 'aşk-ı Hudâdır yâ Resûlallâh
Cihâna tal'atıñ maḥz-ı ziyâdır yâ Resûlallâh
- 2 Hülûşî cânını biñ şerm ile kurbâna 'arz itdi
Yoluñda olsa biñ cânı fedâdır yâ Resûlallâh

Veliyyüddîn Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yüzin gör eyleme müjgân u ḥaṭṭ u ḥâlden nâle
Ki olmaz ḥârsız gül dûdsuz ot dâğsız lâle

[201]

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Dûd-ı siyâh-ı âh iledir nâliş-i Hülûş
Gelmez bu sâz perdesi şevk-i tarablara

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Ḥubb u muvâlat evveli 'aşkıñ netîcesi
Ḥayretle derk-i terk-i rızâ merg-i âhiri

Kîlârî Mevcî Paşa

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Kâf-ı istiğnâ dilâ 'anķâ-yı 'aşķa nâledir
Bir hümâyâ şimdi şayd olmuş sebeb âyâ nedir
- 2 El-ħazer ey murğ-ı bî-pervâ-yı dil şümme'l-ħazer
Sübħa-i ehl-i riyâ hem dâmdir hem dânedir
- 3 Nice mahrem olalar Leylî vü Şîrîn bezmine
Kays bir dîvânedir Ferhâd bir bîgânedir
- 4 Ğamzesi pür-şûr eşkim bî-sükûn dil nâ-şekîb
Biri mestâne biri tıfl u biri dîvânedir
- 5 Rûz u şeb nâlân u sûzân Mevcî-i zâr u nizâr
Gülşen-i kûyuñda bûlbûl bezmiñe pervânedir

Büyük Çamlıca'daki Muşallâya Seferlîli Nâlî Çelebi'nîñ Târîhîdir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

Muşallâya didi târîh Nâlî
"Mekân-ı muħterem 'âlî muşallâ" (1071)

Sultân Mehmed Hân-ı Râbî' Hazîne-dâr Uşası Cân-fezâ Kalfa'nîñ
Hayrâtı Olan Büyük Çamlıca Suyı'na Târîhîdir, Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Nâlî'den târîhîni sordum didi
"Çeşme-i 'aynu'l-hayât-ı Cân-fezâ" (1071)

‘Abdî Paşa Hazîne-dârı Hüseyin Ağa-zâde Müderris Hazîneli
Devletî Ahmed Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Görüp sen vaz‘-ı nâ-şâyânın ey dil bî-luzûr olma
Cihânın devleti gâhî cefâdır gâh devletdir

Haftânî Süleymân Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
Göñülde gayri kimse zann idersin ol hayâlîndir

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)
Dem gelür ‘afv olunur suçları kan eyleyenin

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)
Hep âlet-i mülâhazadır cümle kâ’inât

[202]

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)
Ey sehî-kâmet kıyâmetdir senin ferdâların

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)
Meşeldir sâkiyâ baş gitse ayak pây-dâr olmaz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)
Baht bî-dâr olmasa devlet hayâl ü hâb olur

Velehû Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Dimem ser-rişte-i maşûdî ehl-i câhdan bulsun
Göñül esbâba itmez ilticâ Allâh'dan bulsun

Velehû Müfred

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlün)

Şanmañ ki edânîden olanlar kerem eyler
Virdigini 'illetle virürler verem eyler

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Şuyından düşse düşmez pertevinden merd-i rûşen-dil
Tükense bâdesi mey-hâneye kândîl olur sâgar

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtû Mefâ'ilû Fâ'ilün)

Ṭıfl-ı dili edîb-i gam-ı yâre kıl esîr
Âzâd olunca mekteb-i gamdan hevâlanur

Velehû

(Fa'ûlün Fa'ûlün Fa'ûlün Fa'ûl)

Ne gülşen ne bülbül ne sünbül ne gül
Belâsın belâsın belâsın göñül

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Hiç bilmedim 'ömrüm nice geldi nice gitdi
Yârim gice geldi yine yarım gice gitdi

Hekîm-başı 'Abdu'l-Hak Mollâ

(Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün)

Mest olmadım keyifce mey-hâne-i emelde
Yârim kadeh virürdi yarım kadeh virürdi

Velehû Süleymân Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Viriñ bî-çâreler cân naqdini resm-i duhândır bu

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Bir ben bilürüm çekdiğimi bir de bir Allâh

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Tayanmaz bir muhâlif rûzgâra şevket-i gülşen

[203]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

İki 'âlemde âgâh olmayan nâdânı söyletme

Velehû

(Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün)

Meclis o meclis mey o mey sâkî o sâkîdir yine

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün)

Hadîs-i tûl u dırâzı yılan hikâyesidir

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün)

Şurâhî mey-keşîñ ağzı koçar muşâhibidir

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün)

Mağâl-i ehl-i hünerdir bu az olur öz olur

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Kendi başına belâdır hüneri üstâdın

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Levh-i çarh üzre hisâb olsa ulûf-ı keremi

Nokta-i encüm-i tâbân olamaz sıfır-ı cümel

Emîn Beg

Kıt'a

(Mef'ûlû Fâ'îlâtü Mefâ'îlû Fâ'îlün)

1 Döndüm 'ulûm-ı 'aşkıñ ile nükte-dânlara
Düşsün seniñ de mışra'-ı la'liñ zebânlara

2 İtdiñ hamîde kâmetimi tîr-i cevri ile
Ebrûlarıñ seniñ dañı dönsün kemânlara

Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Bî-gümân eyler temessül şüret-i 'ayba hüner

Furşat-ı güftâr yâ Rab düşmesün bed-gûlara

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Bu hayret-hânedede rûşen-güher endûh-gîn olmaz
Nümâyândır bu kim âyînedede çîn-i cebîñ olmaz

Şâkir Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bu kadar hüsn ile lâyıķ mıdır ey mâh saña
Gül gibi zîver-i her bezm olasın vâh saña

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

'Acebâ yâdıña gelmez mi o demler ki seniñ
Kârıñ endîşe-i mâ-fât ile âh olsa gerek

[204]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Kimi gördüñ ğaraz icrâsına düşmüşlerden
Kârınıñ evveli sa'd âhîri fîrûz oldu

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Ne zaḥm-ḥorde-i mâr ol ne iste tiryâķı

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Günde biñ kez ölmeniñ fûrkat komuşlar adını

Sultân Ahmed Hân-ı Sâni 'Aleyhi'r-Rahmetü Ve'l-Gufrân Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâ-yı Benâmı

Silah-dâr Bozoklı Bıyıklı Şadr-ı A'zam Muşafâ Paşa

Kıt'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Ey gönül şahn-ı çemende leb-i deryâ zevkin
Bir şanemle idegör kâm alasin dünyâdan
- 2 Yoğsa bir dişleri dür kâmeti serv olmayıcak
Ne biter şahn-ı çemenden ne çıkar deryâdan

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Nereden bir kaşı mihrâb olsa gün gibi 'ayân
Döner ol yaña gözüm kıble-nümâ gibi hemân

Velehû

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Tevbe itdim ki itmeyem tevbe
Tevbeye tevbe-i naşûh olsun

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâni ‘Aşr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsı

Mütevelli-zâde Hazîneli Âgâh Şâlih Beg

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

Şubh-ı ikbâline ‘ibretle bakılsa dehrin¹
Hasretinden çekilen âh kadar çok sürmez

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

Bir derde düş ki hâcet ü dermânı olmaşun
Bir derde düş ki hâcib ü derbânı olmasun

Hazîneli Şeyh Râsih Efendi

(Mef‘ûlü Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

Öyle ham itdi kaddimi kadd-i bülendi kim
Bir resm-i âh olurdu eger gelse yanıma

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 İlâhî bülbulün feryâd u efgânı kimiñ-çündür
Gül içünse gülün çâk-ı girîbânı kimiñ-çündür

[205]

- 2 Eger pervâneniñ şem‘ içün ise sûzişi şâyân
Ya şem‘iñ eşk-i germ ü âh-ı sûzânı kimiñ-çündür

- 3 Eger âhû içünse bâdiye-peymâyî-i şîrân
‘Aceb âhûlarıñ çöllerde cev lâni kimiñ-çündür
- 4 Firâk-ı Yûsuf içün ise za‘f-ı dîde-i Ya‘kûb
Ya bîmârî-i şem‘-i mâh-ı Ken‘ânî kimiñ-çündür
- 5 Ser-â-ser kâ‘inât esrâr-ı ‘aşkıñ mest ü medhûş
Velî bilmezler ey Râsih o hayrânî kimiñ-çündür

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Halvet-i şâfi-zamîrân hâne-i âyinedir
Sıklet olmaz gelse de mihmân mihmân üstine

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Sîm-i hâliş-veş eger olmak dilerseñ mu‘teber
Şâh-ı Bahâ‘ü’d-dîn’iñ eyle sikkisini tâc-ı ser

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Muķîm-i bâb-ı feyz-i Kibriyâdır Naķş-bendiyye
Enîs-i zıkr ü tevĥîd-i Ĥudâdır Naķş-bendiyye
- 2 Eviddâ-yı çehâr-ı yâr ehl-i beyt-i Ahmed'dir
Gürûĥ-ı ‘abd-i maĥz-ı Muştafâdır Naķş-bendiyye
- 3 Muĥıbb-i şâdık-ı cân-dâde-i Şiddîķ-i Ekber'dir
Fedâ-yı nûr-ı çeşm-i Murtaẓâdır Naķş-bendiyye

- 4 'Abâ-pûş-ı kanâ'at olduğından fehm olur hâli
Hakîr-i bende-i Âl-i 'Abâdır Nakş-bendiyye
 - 5 Maḥall-i istinâdı Şâh Bahâ'û'd-dîn Muhammed'dir
'İbâd-ı etkîyâya pîş-vâdır Nakş-bendiyye
 - 6 Derûnı nakş-ı tezkîr-i Hudâ ile münakkaşdır
Mu'allâ kaşr-ı bünyâd-ı şafâdır Nakş-bendiyye
 - 7 Olur 'ilm-i ledünne 'avn u lutf-ı Hakḥ ile vâkıf
Umûr-ı sırr-ı gayba âşinâdır Nakş-bendiyye
 - 8 Şeref 'add eyleyüp 'âlem taşırsa nola baş üzre
Ser-i şâhâna tâc olsa becâdır Nakş-bendiyye
 - 9 Olurlar pûte-i 'aşk içre kalbî kâl idüp hâlîş
Anî-çün sikke-i şâha sezâdır Nakş-bendiyye
 - 10 İki şehper olup tevḥîd-i Hak'da nefy ü işbâtı
Çıkar tâ evc-i 'ulyâya hümâdır Nakş-bendiyye
 - 11 Eger kim 'arş-ı a'lâda olursa mesned-i câhı
Mekîn-i bâb-ı teslîm ü rızâdır Nakş-bendiyye
- [206]
- 12 Bilür Hak'dan zuhûra her gelen hâlâtı hakḥında
Qabûl eyler rızâ-dâd-ı kazâdır Nakş-bendiyye
 - 13 Bulur keşretde vahdet vahdetinde cünbiş-i hayret
Şafâ-yâb-ı maḥall-i inzivâdır Nakş-bendiyye
 - 14 Revâdır alsa çeşm-i bî-fer-i ma'lûline 'âlem
'Uyûn-ı ehl-i cürme tûtiyâdır Nakş-bendiyye
 - 15 Nişîmen-gâh u cây-ı me'meni bâb-ı tevekküldür
Fakîr-i tekye-i şıdk u rızâdır Nakş-bendiyye

- 16 Bulur mir'ât-ı kalbî şaykal-ı tevhîd ile şafvet
Mücellâdır dili ehl-i şafâdır Nakş-bendiyye
- 17 Dile tasvîr idüp her müşkilâtı gösterür bir bir
'Aceb âyîne-i gîfî-nümâdır Nakş-bendiyye
- 18 Vuķûf-ı kalb ile merhem ururlar zaķm-ı 'işyâna
Sezâdır dinse her derde devâdır Nakş-bendiyye
- 19 Kâbûl-i Hâzret-i Pîr ide haķķ-ı Râsih'i mazhar
Maķâm-ı devlet-i bî-intihâdır Nakş-bendiyye

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Melce-i bahır-ı emel her câhile girdâbdır
'Âķile âlâyış-i dünyâ hayâl-i hâbdır
- 2 Bir kapuyı bend iderse biñ kapu eyler güşâd
Hâzret-i Allâh efendi fâtihul'-ebvâbdır

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Şalın üftâdeler şaf şaf yolunda pâ-y-mâl olsun
Libâs-ı nâz u 'işve kaddiñe kat kat helâl olsun
- 2 Hemân gül-berg-i ruķsârîñ açilsun âl âl olsun
Saña şûrb-i müdâm ey gonca-leb kat kat helâl olsun

Kîlârî Lebîbâ Begfendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ğumâş-ı tab'-ı pâkiñ bî-ğuşûnet âl âl olsun
 Ğatarsañ penbe-i bezmi kerem Ğat Ğat Ğelâl olsun

Balğacı Ğulvî Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ğo şem'-i 'ârızıñla dîde fânûs-ı Ğayâl olsun
 Biterse perde-i Ğeşm-i terim Ğat Ğat Ğelâl olsun

Ğalağa Sarâyılı Mağbûlî Ğelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Beni Ğamzeñ okıyla öldür isterse vebâl olsun
 Mekânım zîr-i Ğâk olursa da Ğat Ğat Ğelâl olsun

[207]

Kîlârî 'Ârif Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ğızarsın ruğlarıñ Ğül-ğûn u ebrû âl âl olsun
 Libâs-ı 'işve-i nâzıñ saña Ğat Ğat Ğelâl olsun

Baltacı Halîfe Behcetî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Efendim sînem üzre şerha satır-ı 'arz-ı hâl olsun
 Raķîbîñ katline fermân buyur kat kat helâl olsun

Hazîneli Muhteremî-i Yeñişehrî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hemân çîn-i cebîniñden göñül âsûde-hâl olsun
 Şikenc-i kâkülünden çekdigim kat kat helâl olsun

Haremeyn Kâtibi Rahmî Çelebi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hemân ol mâh ile bir ruḡsat-ı bezm-i vişâl olsun
 Baña ey çarḡ-ı zâlim itdigiñ kat kat helâl olsun

Bosnalı Şâbit Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Gülâc-ı gül-şeker ter gibi luṭfuñdan nevâl olsun
 O katmer baklava benden yaña kat kat helâl olsun

Kîlârî Nûrî Ağa

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Tokunsun tek hemân la'l-i nemek-rîziñ leb-i câma
Katarsın bâde-i nâba nemek kâ t kâ t helâl olsun

Kîlârî Hızır Ağa-zâde Sa'îd Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Mey içdi ba'de'l-iftâr itmeden teklîf şûfiye
O kâ tmer baklava benden yaña kâ t kâ t helâl olsun

Meşhûr Hâce Neş'et'iñ Pederi Hazîneli Muşâhib El-Hâc Aḥ-
med Refî' Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Meskenimden dûr idüp gurbetde ser-gerdân iden
Kısmetim mi tâlî'im mi yoḥsa cânâ sen misin

Kâdî-'asker-zâde Ğalaṭa Sarâyılı Aḥmed Bahâ'ü'd-dîn Münîr
Efendi

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

İtse 'aceb mi 'âşıkına bî-hisâb nâz
Ol şâh-ı ḥüsne itmededir intisâb nâz

Seferlili Resîm Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Nigâhı terceme-i hâhiş-i nigâhı olur
Niyâz-ı ehl-i maḥabbet zebân-ı lḥâl iledir
- 2 Resîm şî'r dinilmez kelâm-ı mevzûna
Süḥan sezâ-yı pesend olduğu me'âl iledir

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

- 1 'Ömr olduğına bâr-ı girân ehl-i fenâyâ
Yetmez mi numûne kad-i pîrîde dü-tâyî
- 2 Ğayrıñ geçirenler yakadan zâde-i ṭab'ıñ
Beñzer ki tebennî ide mâder-be-ḥatâyî

Kîlârî Hâce-zâde Ahmed Efendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Şimdi şehbâz-ı maḥabbet o yuvadan uçdı

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Göñül kılsun begim yol kıalmasun dirler meşeldir bu

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Baňa ebrû-yı cânân münharifdir daħi toğrulmaz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bende-i maqbûlini mevlâsı âzâd eylemez

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtün Mef'ûlû Fâ'ilâtün)

Merdâneler şikârı almaz zebûn elinden

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'îlû Fâ'ilün)

Hep nâz u şîvedir şatılan mübtelâlara

Sultân Ahmed Hân-ı Sâliş Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâ-sınıñ Eş'ârıdır:

Mora Fâtih-i Sâlişi Şehîd 'Alî Paşa

İznik Gölü Sâhilinde Disloz Karyeli Hacı Hüseyin Ağa-zâde Hulefâ-yı Kîlâr-ı Hâşşadan Sır Kâtibi ve Dâmâdı Hazret-i Şehriyârî Mora Fâtihî Silâh-dâr Şadr-ı A'zam Şehîd 'Alî Paşa'nıñ Mora'yı Fethe 'Azîmetinde Edirne'de Söylediği Neşîdedir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Seyf-i Ahmed'le seferde 'Alî-kudretidir 'Alî
Sıdk-ı şavletle rezimde 'Alî-cür'etdir 'Alî
 - 2 Reh-nümûn olsa gerekdir bu ğazâda tevfiķ
Maẓhar-ı feth u zafer bâ'ış-i nuşretidir 'Alî
 - 3 'Avn-i Hakk sâye-i Peygamber iken rehberimiz
Dîde-i düşmene elbette mehâbetdir 'Alî
 - 4 Şevket ü şân u şehâmet ne dimekdir görsün
'Avn-i Hakk ile Mora fethine niyyetdir 'Alî
 - 5 Hakk'a tefvîz-i umûr şabr u şebât eyleyerek
Malçşad a'dâmıza ibrâz-ı besâletdir 'Alî
 - 6 Devlet-i saẓvetini sa'y iderim i'lâya
Dü-cihânda bu reviş maẓz-ı sa'âdetdir 'Alî
- [209]
- 7 Ser-nigûn eylemege düşmeni her şavletde
Bu sefer naşra şitâbân u 'azîmetdir 'Alî
 - 8 Pâdişâhım kuluña eyle du'â muhtâcım
Devletin şânını i'lâ için âletdir 'Alî

Ahmed Hân-ı Sâliş Hazretleri Sır Kâtibi Kîlârî Zühdî Beg

(Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Kâvm-i cühhâl ü zümre-i erzâl
İltizâm ide şer'i çün 'ummâl
- 2 Şân-ı şer'-i şerîfe lâıyk mı
Gayret-i dîne yâ muvâfıķ mı

- 3 Bu gidişle gelür zevâl mülke
Çünkü câhil girer bütün silke
- 4 Var mı şimdi gözedür 'izz-i kına'
Ser-i kârda görinen züll-i tama'
- 5 Gitdi Zühdi zehâdet elden âh
Kalmadı 'iffet elde hîç eyvâh

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

'Aceb mi meyl ider ise denîlere dünyâ
Ki şer'de zene vâcib küfüvv ola şevher

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Zühâl gibi yeri şadr-ı semâda her naḥsîñ
Hilâl gibi ahâlîye şaf-ı ni'al menzil

Rikâb-dâr 'Abdullâh Ağa-zâde Hâzîneli Süleymân Edîb Beg

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Hep güft-gûya ey ḥaṭ-ı nev şânedir sebab
Tutma kulaḫ netîce anıñ kıl ü kâline
- 2 'Âşık neler çeker reh-i 'aşkında ey Edîb
Vâsıl olunca menzil-i kaşr-ı vişâline

Sultân-zâde Mehmed Paşa-zâde Seferlîli Mehmed Sa'îd Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Çıkdı eşkim çarha taraf-ı devre-i nezzâreden
Taşa düşdi âb-ı çeşmim halka-i fevvâreden
- 2 Böyle tîz oldukça şemşîr-i zebân-ı tîzimiz
Kurtulur mı hâtır-ı hâsîd Sa'îdâ yâreden

Resmî Ahmed Paşa-zâde Seferlîli Sâlim Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Câm la'liñdir seniñ âyîne rûy-ı enveriñ
Adı var câm-ı Cem'iñ âyîne-i İskender'iñ
- 2 Nûş iden la'l-i lebiñ ölmekden aşlâ gam yimez
Kim humârı olmaz ey sâkî şarâb-ı kevşeriñ

Mollâ-zâde Kîlârî Tâhir Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Bilindi bûseye yok yârîñ izni gül memeden
Garañ nedir a güzel 'âşıka öpülmemeden
- 2 Bu Tâhir aña giriftâr iken ne bağlandıñ
Tereddüd eyleme ey düğme sen çözülmemeden

Sultân Maḥmûd Hân-ı Evvel ‘Aşr-ı ‘Âlîsi Şu‘arâsı:

Yeñiçeri Ağası-zâde Kîlârî Reşîd Beg

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Kimseyi dil-teng-i âzâr itme sultânlık budur
Kâlb-i mûrî taht-gâh eyle Süleymânlık budur
- 2 Gerçi her bir derde vardır bir tabîb-i çâre-sâz
Nabz-gîr-i kâlb-i maḥzûn ol ki Lokmânlık budur

Qozbekci Başı-zâde Ğalaṭa Sarâyılı Kemâlüddîn Ağa

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

- 1 Gâhî ki ide tırrası dâmânınî çîde
Bîñ dil şarılur her ḥam-ı kullâb-ı ümîde
- 2 Söyletdi dili ğamzesi râzım işidildi
Oldı iki mestâne sebep güft ü şenîde

Ağa Babası-zâde Seferlîli Muştafâ Tevfîk Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Kenâr-ı la‘l-i dilberde ḥaṭ-ı menşûr bulmuşlar
Leb-i sükkerde gûyâ naḳş-ı pâyı mûr bulmuşlar
- 2 Maḥabbet tekyesinde her dil-i sengîn nerm olmaz
Çekenler çille-i ‘aşkı katı pek zûr bulmuşlar

- 3 Bugün ‘uşşâk hûbânı idüp takşîm ey Tevfîk
Senîñ de hışşeñe bir dilber-i mağrûr bulmuşlar

Silah-dâr Yahyâ Ağa-zâde Seferlîlî Sâlim Beg

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
Şeftâlusı ol kadd-i nihâliñ zehebîdir

Velehû

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)
Şabr eyleyelim çâre nedir bitmez iş olmaz

Da‘vet-nâme-i Şadr-ı a‘zam Dâmâd-ı Ahmed Hânî Balıacı İbrâhîm Paşa

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Ezelden ‘abd-i memlûkuñ çerâğ-ı hâşîñim zîrâ
Sebeb sensin beni ihyâya devletle sa‘âdetle
- 2 Seniñdir hâne yokdur minnetiñ şevketlü hünkârım
Kerem kıl şöhet-i halvâya gel ıkbâl ü şevketle

Sultân Muştafâ Hân-ı Sâlis Hazretleriniñ ‘Aşr-ı ‘Âlîleri Şu‘arâ-
sınıñ Eş‘ârı:

Aşçı Başı-zâde Kîlârî Nûrî Ağa

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Pâdişâh-ı ‘işvesin iklîm-i hüsn ü ân seniñ
Her ne kim emr eyler iseñ bendeñe fermân seniñ

- 2 Zerreten çok dilberâ dil-ḥastegân-ı vuşlatıñ
Âfitâb-ı 'âlem-ârâsıñ bugün devrân seniñ

[211] Kurenâdan İken Sultân Kethudâlîğıyla Çerâğ Olan Râtib
Ahmed Paşa-zâde Moralı İbrâhîm Nâşid Begefendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ne ta'lîm ü ta'allümden ne ḥod üstâddan gördüm
Ne gördümse felekde feyz-i isti'dâddan gördüm

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Başımı gûy eyledim çevgân-ı dest-i nâzıñ
Nâşid-âsâ sevdiğim ser-bâzıñ oldum bilmediñ

Ḍarb-ḥâne Emîni Kîlârî Muştafâ 'Afîf Begefendi

Muştafâ Ḥân-ı Şâliş ve 'Abdulhamîd Ḥân 'Aşırlarından Aḥdeb-i
Mü'eddeb Kurenâdan Ḍarb-ḥâne Emîni Kîlârî Muştafâ 'Afîf Begefendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Eyledim tevcîh İçil'den derd-i dil tîmârını
Enderûn-ı sîneden çıkısun çerâğım olsun âh

Bâzâr Başı-zâde Hazîne Başyazıcısı ‘Osmân Servet Efendi

(Mef’ûlû Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün)

Virmez dil-i hamûle keder harf-i ‘ayb-cû
 Hâşâk şanma baır-ı muhîte keder virür

Velehû

(Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün Mefâ’ilün)

Meger kil-k-i kader ol tıfl-ı ebced-hânın ey Servet
 Celî hatt ile yazmış levha-i ruhsârına temmet

Velehû

(Mefâ’ilün Fe’ilâtün Mefâ’ilün Fe’ilün)

İşâret ile ko igmâz-ı ‘aynı ey Servet
 Bu feyz başka kalemdir devât-veş gözün aç

Velehû

(Mef’ûlû Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün)

Hattında yazdı harf-be-harf eyleyüp ulûf
 Bak o müzellefiñ hatına temmetü'l-hurûf

Baltacılar Kethudâsı İsmâ’il Ağa-zâde Kılârî Baş Kullukçı
 Zihnî Beg

Baltacılar Kethudâsı İsmâ’il Ağa-zâde Kılârî Baş Kullukçı Zihnî
 Beg'in Orta Kapu Dâhilindeki Eski Dîvân Yeriniñ Ta'mîrine Söylediği
 Kaşîde ve Târîhdir

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Maṭla'-ı ḥurşîd-i şevket şehriyâr-ı ma'delet
Bânî-i bünyân-ı devlet ḥâdim-i beytü'l-ḥarem
 - 2 Vâris-i mülk ü milel ser-tâc-ı şâhân-ı devrel
Zıll-i Yezdân-ı ezel dâdâr-ı İskender-gulâm
 - 3 Dâver-i devrân Sultân Muṣtafâ Ḥân kim anıñ
Tâc-dârân-ı selefde görmedi mişlin enâm
 - 4 Eyleyüp şarf-ı nuḳûd u himmet-i şâhen-şehî
İtmede 'umrân-ı dehri her dem aḳşâ-yı merâm
- [212]
- 5 İşte ez-cümle bu dîvân-ı hümâyûn-mevkî'in
Seyr idince saḳf u eyvânın o Cem-câh-ı benâm
 - 6 İtmemiş añı selâṭîn-i selef 'atf-ı nigâh
Maḥv olup âşâr-ı resm-i naḳş-ı zer-kârı tamâm
 - 7 Kible-i şâhân-ı 'âlem nazra-gâh-ı ḥalḳ iken
Añı şâyân u sezâdır kim berây-ı ihtîşâm
 - 8 Emr idüp hedmin binâ-yı köhne-ṭarḥ-ı saḳfınıñ
Ṭarz-ı üslûb-i ḳadîmin eyledi tecdîd-i tâm
 - 9 Muktezâ-yı himmet-i ṭab'-ı bülendiyle yapup
Ḳıldı nev-îcâd böyle resm-i pâkîze-nizâm
 - 10 Kim eger görseydi Mânî naḳş-ı zerrîn-kârını
Reşḳ ile dem-beste-i ḥayret olurdu şubḥ u şâm
 - 11 Mısra'aynıñ şemse-i gül-mîḥına şems-i münîr
Dâğ-dâridir ki derrin ḳaplamış jeng-i zâlâm

- 12 Zînet-i nakşına nisbet çarh-ı atlas bî-nukûş
Saķf-ı nüh-tâķ-ı felek olmaz yanında köhne-bâm
- 13 Vâdî-i vaşfında reftâr-ı semend-i hâmeyi
Zabt idüp semt-i du'âya idelim 'atf-ı zimâm
- 14 Hâzret-i Hayy-ı nesak-sâz-ı nizâm-ı kâ'inât
Şevket ü iclâlini ide cihânda ber-devâm
- 15 Taht-ı 'âlî-baht-ı devletde ebed ola mukîm
Nice âşâra muvaffak ide Hallâķ-ı enâm
- 16 Zihniyâ ilhâm ile târîhin inşâd eyledim
"Ola emn ü yümn ile orta kapu bâbu's-selâm" (1171)

Kapucılar Kethudâsı-zâde Seferlî 'Âkîf Beg

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Tesellî-bağş olur yâd eyledikçe gönlüme 'Âkîf
Nigâh-ı iltifât-ı yâre şâyân oldığım demler

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Hulûşum celb ider 'Âkîf dil-i sengîn-i dildârı
Ne deñlü saht ise nerm eyler elbet âheni âteş

[213]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bu kadar hüsn ile lâyıķ mıdır ey mâh saña
Gül gibi zîver-i her bezm olasın vâh saña

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hayâl-i zülf-i yâr oldukça gözde girye lâzımdır
Yazıkdır şîşe-i bî-âb içinde öyle sünbül

Velehû

(Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

Göñülde şaklamağa 'aşkı kudretim yokdur
Ne şaklayam güzelim şabra tâkatim yokdur

Terzi Başî-zâde Seferlîli Bekir Ağa

(Mef'ûlû Fâ'îlâtû Mefâ'îlû Fâ'îlün)

- 1 Yakdı o lâle-ruh beni 'aşkı çerâğına
Pervâne-veş 'aceb mi düşersem ayağına
- 2 Gûş eyleyince oldı hemân nağme-sâz-ı şevk
Bilmem neyiñ ne söyledi muṭrib kulağına

İmâm-zâde Hâzîneli Muṣṭafâ Tevfîk Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Kenâr-ı la'l-i dilberde haṭ-ı menşûr bulmuşlar
Leb-i sükkerde gûyâ naṣṣ-ı pâ-y-ı mûr bulmuşlar
- 2 Maḥabbet tekyesinde her dil-i sengîn nerm olmaz
Çekenler çille-i 'aşkı katı pek zûr bulmuşlar

Kethudâ Beg-zâde Kurenâdan Sırrî Beg

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Olunca pertev-efgen hâneñi vîrân ider evvel
Kimi ki mihrîbân zann eyledim nâ-mihrîbân gördüm

Sultân 'Abdulhamîd Hân Hazretleriniñ 'Aşr-ı 'Âlîleri Şu'arâsı

Alî Râ'îk Efendi

Hazîne Kethudâsı Şıkk-ı Evvel Defterdârı 'Alî Râ'îk Efendi'niñ Sof-
ya Kaşabasında Defîn-i Hâk-i 'İtr-nâk Olan Şeyh Bâlî Kıddise Sırru-
hu'l-'Âlî Hazretleriniñ Hazîresine Ta'lîk İtdikleri Tazarru'-nâmedir

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün)

- 1 Bilürken itdigiñ vizr ü vebâli
Ne yüzle geldiñ ey dil lâ'ubâlî
- 2 Şekerlensün meded şehd-i şefâ'at
Revâk-ı Râ'îk ol ey Şeyh Bâlî

Velehû Gâzel

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Çeküp bu kâfile-i fûrkati bahâr bahâr
Hevâ-yı vaşl ile gurbetdeyiz diyâr diyâr
- 2 Mişâl-i lâle derûnumda dâğ-ı hasret var
Tağılsam açılammam gül gibi hezâr hezâr

3 Gül-i 'izârına hem-bû bulunmaz 'âlemde
Riyâz-ı dehrde geşt eyleseñ diyâr diyâr
[214]

4 Hayât çeşmesiniñ katre-i kemînesine
Akıtdı dîdelerimden felek pıñar pıñar

5 Şadâsı şayha-i zâğ oldu bûlbûlün sensiz
Şeherde nâlelerin dîñledim hezâr hezâr

6 Olursa Râ'îk eger ma'raz-ı maḥabbetde
Bu nazmı tuhfe-i bezm idelim kibâr kibâr

Muşârün-ileyh 'Alî Râ'îk Efendi'niñ Ḥamîdiyye Mektebine Nokşân
Olarak Ele Geçen Kaşîde ve Târîḥidir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 Debistân-ı felekde takye kapdırmazlar ey ḥâce
Meger sa'y ile emr-i fergab'ı sen idesin icrâ

2 Anıñ fetḥe delâlet itdiginden ötüri her çend
Yemîn itsem 'aceb mi kesr-i hâ ile saña şâhâ

3 O teklîfâtını medd eyledikde bezm-i cezm itdim
"Ki teşdîd-i mu'allimden garaz şabrdır deyü maḥzâ" (1191)

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yıkılmaz dil pey-ender-pey çekerken câm-ı âzârın
Bu bezmiñ bâde-nûşı mest olur ammâ ḥarâb olmaz

Muşârün-ileyh 'Alî Râ'îk Efendi'niñ Bâbu's-Sa'âdeniñ Tecdîdine
Söylediği Târîḥidir

(Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün)

- 1 Dâdâr-ı gerdûn-menzilet sultân-ı vâlâ-menkâbet
Hâkân-ı şâhib-tâc u taht şâh-ı serîr-i ma‘delet
 - 2 Keyhüsrev-i Dârâ-gulâm ya‘nî hudâvend-i enâm
‘Abdu'l-Hamîd Hân-ı be-nâm şâh-ı cihân-ı ‘âtîfet
 - 3 Hüsn-i sülûk-i hil‘kati fahru'l-mülûk her hâleti
Zât-ı humâyûn-midhati maḥzâ medâr-ı merḥamet
 - 4 Şâhen-şeh-i deryâ-nevâl sultân-ı memdûhu'l-huşâl
Hem dâver-i şâhib-kemâl dîbâce-zîb-i maḥmidet
 - 5 Zîb-i ma‘âlî-i vücûd nûr-ı tecellî-i şuhûd
Miftâh-ı feyz-i pür-vücûd lutf-ı cenâb-ı mekrûmet
 - 6 Mi‘mâr-ı tab‘-ı cevdeti yapıdî kulûb-ı devleti
Ez-cümle ednâ himmeti virdi bu câya taḳviyet
- [215]
- 7 Bu nüsha-i şevket-me‘âb tertîb-i nazm-ı müstetâb
Te‘lîf-i şâh-ı kâm-yâb maẓmûn-ı sırr-ı mevhibet
 - 8 Seyr‘eyle hüsn-i behcetî ‘âlem esîr-i tal‘atı
Tarḥ-ı latîf ü zîneti revnak-fezâ-yı ‘âkıbet
 - 9 Resm-i leṭâfet-perveri Nakş-ı Hayâl-i Âzerî
Her maṭla‘-ı mîhr-enveri nazm-ı nîzâm-ı temşiyet
 - 10 Kâşî-i şûret-güsteri âyîne-i İskenderî
Taşvîr-i hüsn-i peykeri şeh-nâme-zîb-i ma‘delet
 - 11 Her mışra‘ı bir başka bâb her bâbî gûyâ bir kitâb
Dîkḳat olunsa bâb bâb metn-i metîn-i mevhibet

- 12 Ey dergeh-i zerrîn-kıbâb 'arş-âsitân kürsî-cenâb
Sende du'âlar müstecâb bâ-'avn-i feyz-i terbiyet
- 13 Olsun eyâ şâh-ı ferîd bahtuñ sa'îd 'ömrüñ mezîd
Ol bâbda hıfz-ı Mecîd kufî-i kilîd-i meymenet
- 14 İkân ü sa'd-ı baht ile feyz-i mübârek-vaqt ile
Râ'îk didim bu beyt ile idince şarf-ı maqderet
- 15 Târîh-i cevher mâyesi 'arş olsa lâıyık pâyesi
"Levh-i şükûh pîrâyesi bâb-ı kitâb-ı müsteţâb" (1188)

Harem-i Hümâyûnda Mebyet-i Hümâyûn Kapısı Üzerindedir

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Melce-i şâhân-ı 'âlem Hân Hamîd-i dâd-ger
Nüşa-i ahlâkına muhtâc yüz biñ faşl u bâb
- 2 Dîde-i bahtı gibi Hâk kapusın meftûh ide
Perde-i şubh güşâd itdikçe dest-i âfitâb

Mebyet-i Mezkûruñ Dîger Kapısı Üzerinde

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Miftâh-ı dest-i himmet-i 'Abdu'l-Hamîd Hân
Açdı mebyet-i hâşına bâb-ı sa'âdeti

- 2 Feth-i kılâ' u kişvere Râ'ık bu fâldir
Olsun güşâde dergeh-i ikbâl ü şevketi

Eski Mâ-beyn-i Hümâyûndaki Selsebîlîñ Üzerinde Maḥkûkdur

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Feyz-i İsm-i Hayy neşr eyler cihâna mişl-i Nîl
Menba'-ı 'ayn-ı hayâtıñ 'aynıdır bu selsebîl

[216]

Kezâlik Orada Mestûr ve Maḥkûkdur

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Hâzret-i Sultân Hamîdü's-şân kim mânend-i cû
'Adli ma'mûr eyledi dünyâyı işte rengi bu

Bu Kıt'a Daḥi Mâ-beyn-i Hümâyûn Kıpuları Üzerlerinde Mestûr-
dur

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fa'ülün)

- 1 Şehen-şâh-ı cihân Sultân Hamîd'iñ
İder tab'-ı hümâyûnı nev-îcâd
- 2 Sezâ târîḥ olursa oldu ḥaḳḳâ
"Bu zîbâ kaşr-ı vâlâ şevket-âbâd" (1193)

Çantacı Rüşdî Beg

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

- 1 Âh eyledigim serv-i hırâmânîñ içündür
Kân ağladığım nergis-i mestânîñ içündür
- 2 Ser-geşteligim kâkûl-i müşgîniñ ucından
Dîvâneligim zülf-i perîşânîñ içündür

Çavuş Başı-zâde Kîlârî Sır Kâtibi Yamağı Kemâl Beg

(Mefâ'ilûn Fe'ilâtûn Mefâ'ilûn Fe'ilûn)

- 1 Hevâ güzel yine gülşende gösteriş günidir
Çemen çemen şalın ey serv-şad reviş günidir
- 2 Kenâra toğrı şalındır o serv-i dildârı
Gel ey nesîm-i şabâ hıdmetiñ var iş günidir

Velehû

(Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn)

- 1 Cüdâyım gülşen-i kûyından o gül kande ben kande
Baña hem-derd-i 'aşk olsun mı bülbül kande ben kande
- 2 Yoğ iken tâkatim tâb-ı nigâh-ı luğf-ı dildâra
Cefâ-yı ta'n-ı ağıâra tahammûl kande ben kande

Kîlârî Gâzî Paşa

Kîlârî Gâzî Paşa Gâzelini Arpa Emîni-zâde Vak'a-nüvîs Sâmî Beg'in
Tahmîsidir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Biz ki pervâne-şifat şâhib-i vecd-i hâlîz
Pûte-i miñnet-i endûh-ı belâda kâlîz
Şanma nâdân gibi tâlib-i câh u mâlîz
Gerçi kim çarh-ı sitem-kâra bugün pâ-mâlîz
Minnet Allâh'a ki şîhhatler ile hoş-hâlîz

2 Çünkü kassâm-ı ezel hân-ı gama kıldı şalâ
Elmr olundı ki gelüp her kişi bir hisse ala
Oldı ol demde bizim kısmetimiz derd ü belâ
Ta'n-ı yâr u elem-i seng-i 'adû ile dilâ
Gam fezâsında uçar murğ-ı şikeste-bâlîz

[217]

3 'Ârifâne nazar itdik revîş-i gerdûna
Ki ne lu'b eyledi Dahhâk ile Efrîdûn'a
'Âşıkız bağlamazız gönlimizi mâ-dûna
Ser-fürû eylemeziz hîç de dehr-i dûna
'Aşk Rüstemlerine sîne gerer biz Zâlîz

4 Dehr kim devleti let hürmeti hîrmân görinür
'Aysı gam zevki elem vuşlatı hicrân görinür
Bakmazız ni'metine ni'meti hûsrân görinür
'Ays u nûşî felegiñ bizlere yeksân görinür
Bu fenâ-hânede biz başı açık abdâlîz

5 Biz ki şahbâ-yı gam-ı müddet ile ser-mestiz
Şanma âb u gil ile gayri gibi pâ-pestiz
Kılma tahkîr çü Sâmî dime zîr ü pestiz
Gerçi Gâzî gibi şûretde hakîr ü pestiz
Nazar-ı ma'nîde ammâ yine 'âlûl-'âlîz

Mevkûfâtî 'Abdu'l-Kerîm Beg-zâde Kîlâr Kethudâsı Haftânîsi
Es'ad Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Zerredir bu 'âlem-i tekvîn şems-i kudrete
Peşşedir nisbetle 'arş u kürsî şun'-ı vahdete
- 2 Vech-i vicdâniyyete 'ibret göziyle kıl nazar
Bağma mir'ât-ı gönülde sırr-ı 'aks-i şûrete
- 3 Her faşılâda bir 'aceb zînetle reng-â-reng olur
'Aynek-i 'ibretle bak eşyâda reng-i şıbgate
- 4 Âteş-i hasretle dâ'im yanmada kânûn-ı dil
Yok mıdır âb-ı tesellî dildeki germiyyete
- 5 Ey cüvân inşâf ey şûh-ı sitem-perdâz amân
Dil virenler hep düşer mi saña deşt-i hayrete
- 6 Lezzet-i vuşlat virür gerçi şafâ-yı meşrebiñ
Olsa ammâ bir mebyet âmâde rûz-ı vuşlata
- 7 Penbe tenlim nâz-perver serv-i âzâdım beni
El-amân yakma yeter rahm eyle nâr-ı fûrkate
- 8 Küfr-i zülfüñ sevgisi itdi perîşân 'aqlımı
Kâfir-i çeşmiñle fikrim girdi deyr-i şirkete
- 9 Meh gibi Es'ad zevâyâ-yı cihâna kıl nazar
İktibâs-ı nûr-ı hikmet eyle çeşm-i 'ibrete

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlûn)

Hallâk-ı ezel 'âleme kıldıkda tecellî
Her şahsı birer hâl ile kılmış mütesellî

Yeniçeri Ağası-zâde Kîlârî Celâl Beg

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlûn)

Hak itmeyicek feyz-i vişâliyle tecellî
Ehl-i dili 'âlemde bulur şanma tesellî

Velehû

(Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn)

Ko kalsun sînede elmâs-ı kabza hançeriñ ey şûh
Bilinsün taş diken menzil-geh-i hâtır-şikenlikde

Velehû Kıt'a

(Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilûn)

- 1 Zeyn idüp sünbülle gülzârın bu yüzden vir revâc
Zülf-i müşg-efşânını ya'nî ruh-ı âl üzre saç
- 2 Dil virür bakan kumâş-ı hüsne râh-ı 'aşkda
Bu'l-'acebdır kim alurlar dîde-bândan bunda bâc

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Ey gamze söyle zaḥm-ı dilimden zebânım ol
Ey çâk-i sîne nüsha-i şerḥ-i beyânım ol
- 2 Ey hûn-ı dîde ben diyemem yâre derdimi
Sen rûy-ı zerdım üzre gelüp tercemânım ol

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Şîrîn'i Hüsrev aldıgına halk acınup
Ol sûr-gâh-ı gamda yapıldı fişeng-i âh

Silahdâr-zâde Seferlîlî 'Ârif Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Bendeñi mahzûn koma ref'-i niḡâb itmez misin
İtdiğñ va'd-i 'inâyetden hicâb itmez misin
- 2 Hâst-kârân-ı maḡabbet gerçi bî-hadd u şumâr
Lîk erbâb-ı hulûşu intihâb itmez misin
- 3 'Afv u iḡsânîñla cürmüm ber-ṭaraf olmaz mı âh
Ben günâh itdimse sen kaşd-ı şevâb itmez misin
- 4 Seng-i ye's ile yeter sâğar-şikest itdiñ beni
İnkisârımdan da sâḡî ictinâb itmez misin

5 Ben degilsem lâyıķ-ı enzâr-ı re'fet sen yine
Zâtũña şâyân el tâfı hısâb itmez misin

6 'Arz-ı hâl-i 'Ârif-i nâcîze sultânım bakup
Bârî bir redd-i cevâba irtikâb itmez misin

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

1 Bûlbûl figân u zârını tekrâra başladı
Beñzer şikâyet-i sitem-i hâra başladı

2 Olmaz ba'îd-i germ-i figân oldığıñ seniñ
Zîrâ ki seyr-i şu'le-i dildâra başladı

3 Nevrûzdur ki zemzeme-pîrâ olup yine
Dil-hâhıñ üzre geşt-i çemen-zâra başladı

4 Söyletdi 'âkıbet seni keyfiyyet-i bahâr
Gördüñ şükûfte gülleri güftâra başladı

[219]

5 Şeb-tâ-şabâh nâleler itseñ 'aceb midir
'Ârif gibi müşâhede-i yâre başladı

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 İdüp cism-i nizârı za'f ile sûzen neler çekdim
Geçince kayd-ı esbâb-ı ta'allukdan neler çekdim

2 Ne zehr-âb-ı sitemler nûş kıldım dest-i sâkîden
İçince câm-ı şahbâ-yı murâdı ben neler çekdim

- 3 Ham itdi kâmetim bâr-ı elem kûyuñ hevâsında
Olunca râh-yâb-ı cânib-i gülşen neler çekdim
- 4 Belî çok şerha çekdiñ dâğ yakdıñ sînede ammâ kim
Saña ey sîne bir kez bilseñ ammâ ben neler çekdim
- 5 Ne dâmen dâmen eşk-i ter nişâr itdim reh-i vaşla
İdince ‘Ârif ol meh-rûyî ter-dâmen neler çekdim

Velehû

(Mef’ûlû Mefâ’îlû Mefâ’îlû Fa’ûlûn)

- 1 Vâbeste-i âvâze-i zencîr-i kazâyız
Bîñ cân ile lebbeyk-zen-i emr-i Hudâyız
- 2 Pervâne-şîfat gerdiş-i bîhûde ne mümkün
Biz sûhte-i şem’-i şebistân-ı rızâyız

Velehû

(Fâ’ilâtûn Fâ’ilâtûn Fâ’ilâtûn Fâ’ilûn)

- 1 Zâlim-i bergeşte-hâle şeş-der-i ikbâlde
Zâr-ı baht-ı hîle-bâzî bir düşeş göstermesün
- 2 Olmasun vâreste pîç ü tâb-ı gamdan kîne-cû
Mâr-ı sermâ-dîdeye Allâh güneş göstermesün

‘Abdullâh Paşa-zâde Mehmed Hâmid Beg

(Mef’ûlû Fâ’ilâtû Mefâ’îlû Fâ’ilûn)

Sînemde her seher açılır şad-hezâr dâğ
Şâh-ı bahâr-ı derd-i gamıñ lâle-zârıyım

Velehû

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

Âfitâb-âsâ idersin gerçi sen 'arz-ı cemâl
Mâni'-i nezzâredir ammâ begim hayret baña

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'îlâtü Mefâ'îlû Fâ'îlün)

İtdim şabâyı zülfine irsâl 'ale's-seher
Aşşâm irişdi gelmedi gûşum haberededir

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Ol ebrûsı kemânın nâvek-i müjgândır zannım
Dimiş kim Hâmid-i dil-süfteden bir bir güzârım var

[220]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Begim sen bir gül-i bâğ-ı bahâ şâyân-ı peh pehsin
Degilsin lâyıq-ı bezm-i gedâ şâyeste-i şehsin

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Yârdan sa'y ider aḥbâb beni tebrîde
Kays'a teklîf nedir fâ'ide Leylâ'dan geç

Velehû

(Müfte'ılün Müfte'ılün Fâ'ilün)

- 1 Bûs-ı leb-i la'liñe kandır beni
Şol keremi it ki inandır beni
- 2 Korkdı gözüm cevr ü cefâdan amân
İtmemege gayri inandır beni
- 3 Hâb-ı girân-ı gam-ı endûhdan
Pekçe çal ey sâ'at uyandır beni
- 4 Cem' ola etrâfıma pervânegân
Ol kadar 'aşkıñ ile yandır beni
- 5 Derdini şor Hâmid'in ey mâh-rû
Bir gice tâ-şubh boşandır beni

Sultân Selîm Hân-ı Sâliş Hazretleri 'Aşr-ı 'Âlîsi Şu'arâsının
Eş'ârı

Hekîmoğlu 'Alî Paşa Hemşîre-zâdesi Nûh Beg-zâde Sır Kâtibî
Hâmid Tayfûr Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Dil-i sevdâ-zede gîsûlarına beste midir
Yok hemân bir başı boş 'âşık-ı vâreste midir
- 2 Tîr-i tîz-i nigehiñ kârına yokdur ârâm
Zahmîñ ey kaşı kemân sîneme peyveste midir

- 3 Âh-ı serd-i dil-i 'uşşâka tayanmaz didiler
Serv-i nâzım bu kadar nâzûk ü nev-reste midir
- 4 Her zamân yâda gelür kâmeti bilmem ki 'aceb
Beyt-i endîşeme bir mışra'-ı berceste midir
- 5 Sür'at itmez reh-i eş'ârda tab'ı Hâmid
Yohsa de'b-i şu'arâ cünbiş-i âheste midir

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Ol şeh-i hüsn-i bahâ itdi beni nefy-i ebed
Düşmen-i dünüñ söziyle kişver-i âlâma dek

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Begim sen bir gül-i bâğ-ı bahâ şâyân-ı peh pehsin
Degilsin lâyıķ-ı bezm-i gedâ şâyeste-i şehsin

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Tüvânda mûr ile yeksânsın nezd-i İlâhîde
Sen isterseñ serîr-i devlete kendiñ Süleymân bil

[221]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Renciş-i hâtır-ı a'dâ ile memnûn degiliz
Öyle sevdâ-yı mükâfâta düşer dñn degiliz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Râz-dârîñ olsa râzın söyleme cânâneniñ
Çıkmadı gitdi dehânından haber pervâneñin

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Dil-i fütâde leb-i yâri eylemiş taqbîl
Harîk-i 'âde olan feth-i bâbı seyr eyle

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Fezâ-yı sîne fikr-i 'ârızîñla dâğ dâğ oldu
O şahrâ şimdi güller virdi bir ma'mûr bâğ oldu

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yârdan sa'y ider aḥbâb beni tebrîde
Dîmede Kays'a nedir fâ'ide Leylâdan geç

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Her dem baña bir gûne elem olmada 'ârız
Ey Kâdir ü Kayyûm olan Allâh nedir bu

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Görüp eşk-i firâvânım geçerken reh-güzârından
Dimiş ol serv-kâmet zevk-i seyr-i cûy-bâr itdim

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Getürme hâtırına mâ-cerâ-yı Ferhâd'ı
Derûnı yârelidir kûhsârı söyletme

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Şanma zûlf ü ruhunı 'ârızınıñ perde-keşi
Ebrdir işte bahâr üsti kapatmış güneşi
- 2 Mîve-dâr olmak içün nañl-i riyâz-ı kâmun
Giryeler eyledim ol rütbe ki başdırdı reşi
- 3 Göremez mişlini bir kimse cihân içre meger
Görinür var ise âyînede ol mâhın eş
- 4 Nola on iki yaşında irüp 'âşık vaşla
Bahır-ı hicrâna düşen 'âşıka seyr it düşeşi
- 5 Añter-i tâli'i gülşende görürken şimdi
Seherî hâne-i dildârda gördüm güneşi
- 6 Buña tâb-âverî-i sîne ne mümkün Hâmid
Müjdeler tîr-i belâ kavs-i kazâ iki kaşı

[222]

Sır Kâtibi Hâmid Beg'in Sır Kitâbetinden Muqaddem Gâlib Paşa'nın
Riyâsetinde Rusya Seferinden 'Avdetinde Takdîm Eylediği Kaşîdedir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Efendim 'izz-i teşrîfiñle diller şâd-mân^â öldi
Huşûşâ hâtır-ı mahzûn-ı Hâmid kâm-rân oldu
- 2 Gâzâya naqd ü vus'-ı himmetiñ maşrûf idüp el-hak
Bulunduñ gâziyân-ı dîn ile hayli zamân oldu
- 3 Livâ'u'l-hamd-ı dîni eylediñ terfî' içün ikdâm
Bu sa'yiñ bâ'îş-i hoşnûdî-i Fahr-ı cihân oldu
- 4 Unutsun halk-ı 'âlem ba'd-ezîn Şeh-nâme'niñ nâmın
Seniñ bu gâlibâne satvetiñ şad-dâstân oldu
- 5 Yine câh-ı riyâset yümn-i teşrîf-i kudûmuñla
'Aceb reşk-âver-i nüh-tâk-ı çarh-ı âsumân oldu
- 6 Hünlerle ma'rifetle re'y ü tedbîr ü fetânetle
Vücûd-ı emcediñ haqqâ ki yektâ-yı zamân oldu
- 7 Sen ol dür-dâne-i deryâ-yı 'irfân-ı fezâ'ılsın
Ki zâtıñ ma'nî-i manzûme-i nazm-âverân oldu
- 8 Seniñ şıdk u sedâd u ihtîşâsıñ kâr-ı devletde
Ta'ayyün-kerde-i tab'-ı şehen-şâh-ı cihân oldu
- 9 Penâhı dergehiñdir cümle ehl-i fazl u 'irfânıñ
Ma'ârif cinsine a'tâf u luṭfuñ kadr u şân oldu
- 10 Mecâlim yoğ iken nazm-ı le'âlî-i sünûhâta
Baña şevk ü vülû'-ı midhatiñ tâb u tüvân oldu

- 11 Meh-i ikbâl ü 'ömrüñ pertev-efşân-ı cihân olsun
Güneş tâ kim ziyâ-pâş-ı zemîn ü âsumân oldu

[223]

Kâ'im-makâm-ı Rikâb-ı Hümâyûn Silâh-dâr Muştafâ Paşa-zâ-
de Hazîneli Dürrî Beg

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

- 1 Âyâ ne idem ol şeh-i hûbâna hediye
Bu tuhfe-i cânım ola cânâna hediye
- 2 Hâk zât-ı hümâyûnını dâ'im ide âmîn
Bu dürr-i du'âdır hele şâhâna hediye

Yahyâ Beg-zâde Başyazıcı 'Âkif Beg

(Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn)

Tesellî-bahş olur yâd eyledikçe gönlüme 'Âkif
Nigâh-ı iltifât-ı yâre şâyân olduğım demler

Velehû

(Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn Mefâ'ilûn)

Zebânım şerm ider 'arz-ı zamîr-i nükte-perdâza
Efendim bir nigâh it 'arz-ı hâl-i nâ-be-sâmâna

Cennet-mekân Sultân Selîm Hân-ı Sâlis Hazretleri Sır Kâtibi
Şehîd Ahmed Fâ'iz Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bir hadeng-i cân-güdâz-ı âhdir sermâyesi
Biz bu meydânıñ nice çâpük-süvârın görmüşüz

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Rûzgârıñ pâk-dâmenler çeker serpindisin
Kande bir âlûde-dâmen var ise serper geçer

Mâ-beynci Câvîd Ahmed Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Nev-hilâlim 'arz-ı hüsn itdikçe meh-rûlarla sen
Mâh-tâbı pîç ü tâba koyduñ ebrûlarla sen
- 2 Serv dâmen-keş olur izhâr-ı refâtâr itmeden
Şu gibi akdıkça bâğa kadd-i dil-cûlarla sen
- 4 Tercemân-ı şîve-i gamzeñ olur ebrûlarıñ
Güft-gûya başlasañ çeşm-i sühan-gûlarla sen
- 5 Eylediñ baştarda-ı 'aşka dili bend ü esîr
Ey Cezâyir âfeti ol sîm bâzûlarla sen

- 6 Çeşm-i bülbulden uçar reng-i hayâl-i şevk-i gül
Bâğa gitseñ ol 'izârı verd-i hoş-bûlarla sen
- 7 Âfitâbı burc-ı 'akrebde şanur seyr eyleyen
Hem-nişîn olduğça ol ağıâr-ı bed-hûlarla sen
- 8 Söyle Câvîd'i neden ey nûr-ı 'ayn-ı Mevlevî
Döndürürsün dergeh-i şevkînde yâ hûlarla sen

[224]

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Sevdiğim aîma gam-ı 'âlemi ol Cem-meşreb
'Âlemiñ 'âlemi yok 'âlem-i demden gayri

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 İder Hârût'a ta'lîm-i füsûn çeşmiñ fitenlikde
Felek şâkird-i gamzeñdir tegâfûl dil-şikenlikde
- 2 Olur müjgân-ı nâzıñ her biri bir âfet-i devrân
Geline cünbişe şûh-ı nigâhıñ şîve-zenlikde
- 3 Kızardı çihre-i berg-i sühan germ-i hacâletden
Şabâ pîrâhen-i sîneñ açınca yâsemenlikde
- 4 Müsellemdir haţ-âver her cihetle sâde-rûlardan
Toyulmaz mâh-tâbıñ seyrine aşlâ çemenlikde

- 5 Kimiñ sâ mân-ı şabrın itmege târâc-ı 'azın itmiş
Yine mir'ât-ı nâzı destine 'almış düzenlikde
- 6 'Aceb her lafz-ı rengîniñ Nedîm'i añdırır Câvîd
Şeker-efşân olunca ma'nî-i rengîn-sühânlıkda

Rikâb-dâr Ağa-zâde Kîlârî Çuğa-dâr Besîm Beg

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Bir neş'e olsa dilde mey-i nâba nâz ide
Çün şevk-i 'aşk mihr-i cihân-tâba nâz ide
- 2 Elmâs-ı şu'le-i 'arâkı sâkiyâ yürüt
Şafvet o âb-ı 'âlî-i mehtâba nâz ide
- 3 Nakş itdi rûy-ı âlîfi evvel nikât-ı dil
Çok görme çeşmi gel mey-i sîrâba nâz ide
- 4 Dök târ-ı zûlfi ol gül-i ruhsârîñ üstine
Âhım şerârî katre-i sîmâba nâz ide
- 5 Korkum budur ki hâme-i mu'ciz-eşer-i Besîm
Bu şi'r-i nev-edâ ile ahlâba nâz ide

Çuğa-dâr Ağa-zâde Kîlârî Çavuş Nûrî Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Her ne dem sâkî elinden sâgar-ı 'izzet gelür
Gelmek mümkün mi vuşlat hâtıra elbet gelür

- 2 'Âşıkım bir şûha kim ben keşret-i 'uşşâkdan
Bûse dâmân-ı niyâza yılda bir nevbet gelür

Hazîneli Çantacı 'Abdu'l-Halîm Efendi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Halâş olmak içün ez-cân u dil 'aşkından ol yârıñ
Du'â itsem de dergâhıñda yâ Rab müstecâb itme

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Ey nâm-dâr-ı fazl u hüner şâh-ı nükte-ver
Tutdı şadâ-yı 'âtıfetiñ dehri ser-te-ser
- 2 Her ân budur du'â-yı fakîr eyleyüp şafâ
Dil-hâhıñ üzre hem bulasın düşmene zafer

[225]

Uşta-zâde Hazîneli Üçüncü Yazıcı Nâ'il Beg

Şarkı Güftesi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Kudûm-ı yümn ü ikbâliñ cihâmı eyledi şâdân
Açılsun bahtıñ olsun hâtırıñ güller gibi şâdân
Benim ancağ du'â-yı devletiñdir hıdmetim her ân
Açılsun bahtıñ olsun hâtırıñ güller gibi şâdân

- 2 Ne mümkün olmaya rûyuñ gören ez-cân u dil mesrûr
İdersin iltifâtıñla dil-i vîrâneyi ma'mûr
'Adû-yı devlet ü dîne olasın gâlib ü manşûr
Açılsun bahtıñ olsun hâtırın güller gibi şâdân
- 3 Murâd üzre ne kâbil vaşfıñ ey şâh-ı kerem-mu'tâd
Tebessümle nigâhıñ biñ dil-i nâ-şâdı eyler şâd
Nice hâtır-perîşâna irişdi maqdemîñ imdâd
Açılsun bahtıñ olsun hâtırın güller gibi şâdân
- 4 Mizâc-ı şevketiñ çün cümle nâsa 'adl ile ihsân
Deriñde ben de hünkârım olayım fâ'ıku'l-akrân
Zebânında kuluñ Nâ'il bu nazmı söylüyor her ân
Açılsun bahtıñ olsun hâtırın güller gibi şâdân

Baltacı-zâde Hâzîneli Hâdî Efendi

Şarkı Güftesi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ah bu 'âşıklık ne müşkil kâr imiş
Çâre ne geldi yolumda var imiş
Bî-vefâ sevmek ne pek düşvâr imiş
Çâre ne geldi yolumda var imiş
- 2 Zülf-i âşûba olaldan mübtelâ
Pek perîşân hâlim ey çeşm-i elâ
Oldum ammâ neyleyim rüsvâ belâ
Çâre ne geldi yolumda var imiş

- 3 Derd-i ‘aşkım ölsem izhâr eylemem
 Âh u zârı kendime kâr eylemem
 ‘Âşıkım ‘âşık ben inkâr eylemem
 Çâre ne geldi yolumda var imiş
- 4 Öyle dil-gîr eylemiştir ki melâl
 Hâdî-i nâ-çâra tesliyyet muhâl
 Acıma rahm eyleme itme su’âl
 Çâre ne geldi yolumda var imiş

[226]

Bostancı Başı-zâde Kîlârî Halîfe Nazîf Beg

Müfred

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Hoşâ ol nâme-i ser-beste kim dildârdan geldi
 Dağı açılmadık bir göncadır gülzârdan geldi

Velehû

(Mef‘ûlü Fâ‘îlâtü Mefâ‘îlü Fâ‘îlün)

Bakmam cemâl-i hûba hat-ı müşg-bârsız
 Çıkamaz kitâb-ı mihr-i maḥabbet kenârsız

Velehû Kıt‘a

(Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlâtün Fâ‘îlün)

- 1 Leylî-i zülfüñ dil-i Mecnûn olur dîvânesi
 Murğ-ı ‘aşkıñ mû-be-mû zencîrdendir lânesi

- 2 Ğonca-i şad-berg-i bâğ-ı vuşlat ol bârî hemân
Ey hezârân 'âşıkâ yüz virîmeyen bir dânesi

Halvâcî Başı-zâde Çavuş Mülâzımı Seferlî Râsim Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Gel ey nesîm-i şabâ hatt-ı yârdan ne haber
Gelür mi kâfile-i müşg-bârdan ne haber
- 2 Şemîm-i zülfüne âmâdedir meşâm-ı ümîd
Ne güne cünbişi var rûzgârdan ne haber

Mâ-beynci Nâşid İbrâhîm Beg

Şadr-ı Esbak Pandul Topal Oşmân Paşa-zâde Kapudân-ı Deryâ Râtib
Ahmed Paşa-zâde Emîne Sultân Kethudâsı Mâ-beynci Nâşid İbrâhîm Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Çîn-i gîsûsına zencîr-i teselsül didiler
Döndiler sonra hatâdır deyü kâkül didiler
- 2 Ğonca-i la'l-i şeker-ħandesine gül dir iken
Yâ gelüp zâ'ika-sencân heves-i mül didiler

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 'Arağ-rîz olsa dökmez bîhude ol mâh gîsûsın
Şuvarmak ister âb-ı müşg ile şemşîr-i ebrûsın

- 2 Virür şûriş miyân-ı kişver-i sâ mânâna ser-tâ-ser
Havâle eyleyince gamze-i çeşm-i tenük-hûsın
- 3 Olur lezzet-çeş-i kând-i mükerrer zevk-i tekrârı
Tıyan yek harf-i la'l-i lüknet-âmîz-i sühan-gûsın
- 4 Şalınmak resmini ta'lîm ider cennetde tûbâyâ
Eger rıdvân göreydi nâziş-i reftâr-ı dil-cûsın

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Bir günâh iden kişiy e bin gün âh itmek gerek
Bir günâh itdim İlâhî bîñ gün âhım var benim

[227]

Sekbân Başı-zâde Kîlârî 'Abdu'l-Kerîm Hüdâyî Beg

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Hakk eylemeye dest-res-i şâhid-i ikbâl
Şol pençeyi kim tılsım-ı dînâr u diremdir
- 2 Âgâh gerek merd-i hüner-pîşe ziyâde
Zîrâ felegîñ ehl-i dile niyyeti kemdir
- 3 Düşmekden ise derd ü belâ-yı dü-cihâna
Evvel 'adem-âbâdda kalmağ ne keremdir
- 4 Biz ehl-i diliz hâne-be-dûş-ı dü-cihânız
Külhan bize cânân ile gülzâr-ı İremdir

- 5 Zülfî 'Arabî hâli Habeş gamzesi Tâtâr
Ebrûları şemşîr-i şanâdîd-i 'Acem'dir
- 6 Fem bir harem-i muhterem ü lebleri mâ-beyn
'Anber gibi hâl-i siyeh ağâ-yı haremdir
- 7 Ehl-i sühanîñ 'âdet-i dîrîne-i tab'ı
Şâhib-keremi medh u şenâ şu'le-i zemdir
- 8 Merd-i ezelim kâtib-i gerdûn-ı gâlaṭ-kâr
Rüstem yazacak yerde beni yazdı sitemdir

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Nây-ı tarab-fezâ-yı harem-gâh-ı kıuds iken
Olmuş kefi zamânede hâmem kâmiş dede

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

Hiç gitmege yok niyyeti menzil-geh-i dilden
Hoşnûd gibi guşsa vü gam âh yerinden

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

Hem-râhim ola sâye-şîfat kânde gidersem
Baht-ı siyehim var ise reh-zen kaderimdir

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Hep yapardı yıkılan hâtır-ı yârânı kadeh
Ser-nigûn eylese ol âfet-i devrânı kadeh

Kahveci Başı-zâde Kîlârî Nâşid Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Hat-âverler tayanmaz ol kadar ibrâm-ı 'uşşâka
Binâda sebze-i bîgâne bitdikde met'n olmaz

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Süzünce çeşm-i mest-i nîm-hâb-ı fitne-engîzin
Esîr-i dâm-ı zülfi eylemez mi Çîn âhûsın
- 2 Şafâsından fedâ eylerdi müşg-i nâfe-i Çîn'i
Getürseydi şabâ hâkâna bûy-ı mûy-ı hoş-bûsın
- 3 Döker zülf-i perîşânın 'arâk-rîz olsa ruhsârı
Gülâb ile iden sîrâb bâğ-ı hûsn-i şeb-bûsın
- 4 Bakıñ hâl-i siyâha levh-i pîşânî-i şâfında
Görür dîbâce-i metn-i cemâliñ hâlka-i hûsın

[228]

- 5 Tatâr-ı gamzesin pür-kîn idüp bir yahşî şûretle
Havâle eylemiş teşhîre dehri çeşm-i câdûsın

- 6 Bugün ebleh-firîbâne edâlarla hele zâhid
Yine rûbâh-veş ber-düş itmiş*delğ-i sâlûsın
- 7 Zevâlin fehmi idenler devlet-i yek-rûze-i çarhıñ
Virür mi dahme-i Efrâsiyâb'a seng-i nâmûsın
- 8 Olur ser-şâr-ı câm-ı gaflet-i eyyâm mağrûrî
Bu bezm-i devletiñ hiç görmedik rind-i dehen-şûsın
- 9 Meşâm-ı cânı Nâşid yâsemen-zâr-ı cinân eyler
Eger bir kerre öpsek gerden-i şâf-ı semen-bûsın

Şeyhu'l-islâm Yahyâ Tevfik Efendi'niñ Rûmilî Kâdî-'askerligine
Mîr-i Müşârûn-ileyhiñ Târîhidir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Mesîhâ-veş muhikķîne ne'am güftârı virdi rûh
Cevâb-ı reddi tezvîr ehline bâd-ı semûm oldu
- 2 Hudâ tavķ-ı beşerden hâric itmiş midhat-i zâtın
Düşen kayd-ı beyân-ı vaşfa anıñ-çün melûm oldu
- 3 İde te'yîd her emrinde şadrın sa'd ide Mevlâ
Bu resme ed'îye teşrîfine hakķu'l-ķudûm oldu
- 4 Hüner sûdâ-gerânı 'arz idüp târîhler gerçi
Der-i şeh-bender-i iķlîm-i 'irfâna hücûm oldu
- 5 Muvaffak oldu ammâ böyle bir târîhe hamd olsun
Ki hüsn-i sebki tahsîn-kerde-i ehl-i fuhûm oldu
- 6 Düşüp kevkebli saķf-ı hâne-i eflâk-veş beyti
Nuķatlar naķş-ı tavânında hem-naķş-ı nücûm oldu

- 7 "Yine Hakk'ın bu da elîf-ı bî-pâyânıdır dehre" (1203)
 "Zihî tevfiğ-i Hakk Yahyâ Efendi şadr-ı Rûm oldu" (1203)

[229]

Velehû Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Suyından düşse düşmez pertevinden merd-i rûşen-dil
 Tükense bâdesi mey-hâneye kandîl olur sâgar

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Yüzün gör eyleme müjgân u hatt u hâlden nâle
 Ki olmaz hârsız gül dûdsuz ot dâğsız lâle

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Görenler câm-ı la'lin bâde-i gül-fâm şanmışlar
 O sîmîn sîneyi âyîne-i endâm şanmışlar
- 2 Temâşâ eyleyenler şu'le-i âh-ı dil-efrûzum
 Anı âşûb-îz-i çarh-ı heft-ecrâm şanmışlar
- 3 Alanlar bûse-i gül-gonca-i la'l-i leb-i yârî
 Anı lezzet-dih-i kand-i nebât-ı Şâm şanmışlar
- 4 Nigâh-ı çeşm-i mesti şûriş-efgendir dil-i zâra
 Görenler zâhirâ bir şûret-i ikrâm şanmışlar
- 5 Kemâl-i dikkat ile Nâşidâ bakdılça cânâna
 Görenler câm-ı la'lin bâde-i gül-fâm şanmışlar

Şeyhu'l-islâm Es'ad Efendi-zâde Şeyhu'l-islâm Şerîf Efendi'nin İkinci
Def'aki Meşîhatına Târîhdir

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Sa'âdetle ola mesned-nişîn-i şeyhu'l-islâmî
Umûr-ı şer'-i dîni eyleye rû'yet hezârân sâl
- 2 Olinca zîb-i dûşî ferve-i beyzâ beşâretle
Mübeşşir oldı ser-tâ-pâ bütün aşhâb-ı istîhâl
- 3 Senâ-kâr-ı kadîmi bende-i şıdk-âveri Nâşid
Hużûr-ı devlete târîh-i tebrîkin ider îşâl
- 4 Düşürdüm harf-i cevher-zâ ile bir mışra'-ı ğarrâ
"Şerîf-i kavme Hâk mes'ûd ide fetvâyı bi'l-iqbâl" (1203)

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Geçersin taht-gâh-ı şevkete şâhâne mâhâne
Nigâh-ı re'fet eylesen eger dûrâna mûrâna
- 2 Olur taht-ı behiştiñ pâdişâh-ı kişver-ârâsı
'Înâyet eyleyenler lûf ile cîrâna mîrâne
- [230] 3 İderseñ reh-neverdiñ gam mı yâ pâ-mâl-i ceys-i hat
Çıkarırsın 'arşa-i hüsn içre sen merdâna meydâna
- 4 Yine te'sîr-i nâr-ı 'aşkı erbâbı bilür añlar
Nice inhâ ider sûz-ı dilin pervâne mervâne
- 5 Gören dir zîr-i ruhsârında câm-ı la'l-i mey-gûnın
Sarây-ı hüsn içinde muttaşıl gül-hâne mül-hâne

- 6 Bozardı nâfe-i âhû-yı deşt-i gûr-ı Çîn'i kim
Perîşân-sâz olunca zülf-i 'anber-dâna merdâne
- 7 Şakın ser-şârı olma neşve-i ma'cûn-ı ikbâlîñ
Ko anı dest-i inşâf ile perhîzâne mîzâna
- 8 Hele her kürsî-i şadriñ gerekdir Nâşid erbâbı
Münâsib cây-gâh olsun mı hiç şeyhâna mey-hâne

Velehû Berây-ı Cennet-mekân Sultân Selîm Hân-ı Sâlis-i Şehîd

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Olup tâbende her dem tâlî'-i ferhunde-merhûnuñ
Münevver ide dehri necm-i baht-ı devlet-efzûnuñ
Ola ihsân u luţfuñla cihân hep cümle memnûnuñ
Hilâfet rütbesinde rûhı ihyâ oldu Hârûn'uñ
Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola maqrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i humâyûnuñ
- 2 Vücûduñ zîver-i taht-ı şükûh u şevket olmuşdur
Bi-hamdillâh rûh-ı cism-i pâk-i devlet olmuşdur
Şerî'at hükmini icrâda mahez-ı rahmet olmuşdur
Bu naql-i pâdişâhî fâl-i hayr-ı nuşret olmuşdur
Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola maqrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i humâyûnuñ
- 3 Vücûd-ı bî-mişâli oldu mülk ü dîne pîrâye
Ola iklîl ü taht-ı şevketi 'arş ile hem-sâye
[231] Eñ ednâ bendesi gâlib gelüp dârât-ı Dârâ'ya
Du'â-i hayrı bu resme gerek ednâ vü a'lâya
Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola maqrûnuñ
Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i humâyûnuñ

- 4 Hezârân âferîn ey kahramân-ı 'arşa-i heycâ
 Fûrûsiyyetde ecdâd-ı 'izâmîñ eylediñ insâ
 Sürünce esb-i Duldül-fâmîñi iqbâl ile hâlâ
 Kerûbiyyân bu gûne vaşf-ı pâkiñde olur gûyâ
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola maqrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümâyûnuñ
- 5 Tütup âvâze-i tîriñ şimâh-ı çarh-ı nüh-tâkı
 Tüfeng-endâz olunca çatladırñ gûş-ı âfâkı
 Saña olmuş musahhar pâdişâhım feyz-i Hاللâkı
 Bu gûne vaşf iderdi olsa Nâbî dehrde bâkı
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola maqrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümâyûnuñ
- 6 Olup günden güne efzûn mihr-i şevket ü şânîñ
 Zamân münkâd-ı fermânîñ zemîn mu'tâd-ı ihsânîñ
 Yedi iklîme cârî ola hûkm-i tîğ-ı bürrânîñ
 Yazılsun nâme-i feth u zaferde böyle 'unvânîñ
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola maqrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümâyûnuñ
- 7 Nazîriñ yok egerçi resm-i lutf-ı dil-nüvâzîde
 Kâsem-billâh yokdur mişliñ ammâ tîğ-bâzîde
 Cirîde 'azm idince kahramânî esb-i tâzîde
 Oğur bu beyti dâ'im kullarîñ resm-i niyâzîde
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola maqrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümâyûnuñ
- 8 Olup her dem muķârin mihr-i zâtı şavn-ı Yezdân'a
 İde mes'ûd Bârî naqlini sultân-ı zî-şâna
 [232] Virüp revnaķ vücûd-ı pâki taht-ı şevket ü şâna
 Kudûmûñle rehîn-i cennet oldı şahñ-ı tersâne
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola maqrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümâyûnuñ

- 9 İlâhî Şeh Selîm'i mazhar-ı feth-i celîl eyle
 Hemîşe maşdar-ı envâ'-ı şad-ı hayr-ı cemîl eyle
 Hemîn 'ayş-ı hayât-ı lutfını 'ayn-ı sebîl eyle
 'Adû-yı devletini kahr ile yâ Rab rezîl eyle
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola makrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümayûnuñ
- 10 Zamân-ı devletinde cümleten ma'mûr olup 'âlem
 Nice fevz ü fütûh ile bütün mesrûr olup 'âlem
 Dem-â-dem lutfına ihsânına mecbûr olup 'âlem
 Hezârân hıdmetinde sa'y ile meşkûr olup 'âlem
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola makrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümayûnuñ
- 11 'Adâletle ide icrâ hemîşe hükm-i fermânı
 Mü'esses ola rûkn-i şer' ile erkân-ı dîvânı
 İlâhî sâyesinde müstazîl it ehl-i îmânı
 Bu nazm-ı dil-keşîñ mazmûnı ola zîver-i şânı
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola makrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümayûnuñ
- 12 Olup yâver umûruñda bütün aqtâb ile irşâd
 Emânet ol Cenâb-ı Hakk'a ey şâh-ı kerem-mu'tâd
 Esîr-i hüsn-i hulkunñ ola cümle bende vü efrâd
 Bu beyt-i şıdk-ı kalb ile kuluñ Nâşid ider îrâd
 Ne semte 'azm iderseñ feyz-i Bârî ola makrûnuñ
 Mübârek ola ey şâh-ı cihân naql-i hümayûnuñ

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Âb-rûy-ı nesl-i 'Osmânî şeh-i ferhunde-rû
 Gurre-i pîşânî-i şevket hîdîv-i hâş u 'âm

- 2 Mâh-ı burc-ı âsumân-ı salṭanat Sultân Selîm
Mihr-i evc-i ma'delet dâdâr-ı Behrâm-intikâm
- 3 Pâdişâh-ı maşrık-ı şems ü berîn-i ma'delet
Şehriyâr-ı dâd-güster dâver-i Dârâ-gulâm
- 4 Matla'ul-envâr-ı re'fet menba'ul-'ayn-ı kerem
Hikmetü'l-işrâk-ı şevket mecma'ul-bahreyn-i kâm
- [233]
- 5 Seb'a-i seyyâre heft-ıklîme vâlî bendesi
Şurre-i ihsânına olmuş şüreyyâ bir gulâm
- 6 Dergeh-i ihsânının keyvân ser-i serhengidir
Kâtib-i dîvân-ı ikbâlî 'uṭârid bî-kelâm
- 7 Tab'-ı pâkiñ mühre-bâz-ı âsumân tenşîṭ için
Ka'beteyn-i mihr ü mâhı oynadur her şubḥ u şâm
- 8 Hıdmet-i te'dîb-i ḥaşına cân virüp ḥançer-be-kef
Şubhesiz mirrîḥ olurdu nâ'il-i feyz-i merâm
- 9 Bir kemer-beste kûlî olmağla cevzâ fâhr idüp
Sa'd-ı ekber ḥukm-i iclâl ile buldı ihtirâm
- 10 Necm-i gîsûdârı şâyeste meger zerrîn-kulâh
Hâdim-i ıstâbl-ı ḥâşında olan ednâ gulâm
- 11 Pîş-gîr-i süfre-i in'âmı olsa kehkeşân
Kâse-i firûze çarḥıyla anıñ bulsa nizâm
- 12 Yıldızı düşkün degil devrinde hiçbir kimseniñ
Sa'd-ı tâlî'le zamâne buldı kayd-ı intizâm
- 13 Dîde-dûz-ı keşf-i zer-pâşı olup necm-i sülhâ
Çeşm-i şî'râ kubbe-i kaşr-ı hümâyûnında câm

- 14 Hançer-i zerrînine taklîd idüp şimdi felek
Nev-nihâl-i sâli 'arz eyler huzûra bî-niyâm
- 15 Medd-i bismillâha beñzer sûre-i feth üstine
Nuşret-i sultân-ı 'âlemdir virür gûyâ peyâm
- 16 Yâhud ol ebrû-yı vech-i feth u nuşret dâl olur
Şanki hattât-ı felek çekmiş berây-ı iltizâm
- 17 Bâd-ı leyl-i naşş-ı pâki âyet-i feth olmağa
Kudret-i hakk ile yazmış anı küttâb-ı kirâm
- 18 Sa'd talî'le bu sâliñ vaşfını tahrîr idüp
Nice şâ'irler ider 'arz-ı huzûra ihtîşâm
- [234]
- 19 Bende-i mûr u denî tahrîk 'inân-ı hâmeye
Düldül-âsâ 'arşa-i nazm içre virdikde hîrâm
- 20 Oldı bir lafza muvaffak mâ-hüve'l-vâkı' budur
Zîver-i çarh olsa lâyıkdır bu târîh-i benâm
- 21 Pâdişâhim sâl-i nev geldi yine lutfuñ umar
Nâşid-i vaşf-ı cemîliñ ya'nî 'abd-i müstehâm
- 22 Böyle bir târîh ile mazhar düşüp ihsânıña
Nola alsam zümre-i ehl-i kemâlât içre nâm
- 23 İşte bu ol gevher-i 'âlem-bahâdır söylerim
"Gurre" lafzı oldı bu sâl-i neve târîh-i tâm (1205)

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Cihân-bân-ı mu'azzam hazret-i Sultân Selîm Hân kim
Felek devr eyleyelden gelmemişdir mişli dünyâya

- 2 Hüdâvend-i müfahham zıll-i Yezdân-ı hümâ-sorguç
Ki bâl-i şâhbâz-ı himmeti çarha şalar sâye
- 3 Şeh-i encüm-sipeh kim bendegân-ı dergeli-i câhı
Olur ta'dâd olunsa encüm-i eflâke hem-pâye
- 4 Hidîv-i ced-be-ced sultân-ı 'âlî-şân-ı Cem-mesned
Ki iksîre olur hâk-i der-i vâlâsı sermâye
- 5 Süvâr olsa esed burcında mâh-ı 'âlem-ârâ-veş
Eger ruşsat virürse cünbiş-i esb-i sebük-pâya
- 6 Şu rütbe imtizâc eyler ki zîn-i esb-i tâzîde
Döner bir mışra'-ı berceste içre lafz u ma'nâya
- 7 Ta'âlallâh nedir ol rahş-ı dil-keş zîr-rânında
'Înân-ı deşt ü kûhı başlasa bir kerre irhâya
- 8 Dağı sakf-ı şabâya varmadan esb-i serî-i bâl
Bu mümkindir vara tâ tâk-ı çarh-ı heft-mînâya
- [235]
- 9 Derûn-ı hâlka-i çeşm içre cevân itdirür farzâ
Murâd eylerse ol şâh-ı melek-rûy u felek-pâye
- 10 Şu rütbe kûh-temkîn iken ol rahş-ı hümâ-cünbiş
Döner cevân iderken berç-i mihr-i 'âlem-ârâya
- 11 Ya ol dil-keş-ıırâm-ı gül-beden Mışrî'yi seyr eyle
Döner refât iderken berç-i mihr-i 'âlem-ârâya
- 12 Sirâyet eyleyüp tab'-ı hümâyûnındaki hâlet
Huşûl-i ma'rifet düşdi bütün a'lâ vü ednâya
- 13 Kimi tîr ü tûfenge kimi 'ilm-i şî'r ü inşâya
Huşûsâ bendegân-ı âsitân-ı âsumân-pâye

- 14 Fûrûsiyyetde tahşîl-i kemâlât eyleyüp cümle
Bu vâlâ ma'rifetde her biri kesb itdi sermâye
 - 15 Temâşâyâ gürûh-ı bendegânı sır içün bir gün
Biniş emr eyledi şâh-ı cihân Dâvûd Paşa'ya
 - 16 Kudûmiyle o deşt-i dil-güşâ cennet-nümûn oldu
Oturdı şevket ü ikbâl ile kaşr-ı ferah-zâyâ
 - 17 O demde cümle ferhengân-ı dergâh-ı felek-quadri
Ser-âgâz eyledi âdâb ile tertîb-i alâyâ
 - 18 İki şaf 'ar'aristân oldu peydâ şahın-ı gülşende
Virüp dûşında zînet her biri zerrîn-kemhâyâ
 - 19 İki sınıf birbirinden çünki mümtâz oldu ayrıldı
Dizilmiş rişte üzre döndi gûyâ dürr-i yektâyâ
 - 20 Turunca pîş-gâh-ı dâver-i devr-i zamân üzre
Muķâbil oldu encüm şanki mâh-ı 'âlem-ârâyâ
 - 21 Alışdırmak içün her biri cevân itdirüp esbin
Tezelzül geldi rûy-ı sâha-i enhâ vü gabrâyâ
 - 22 Mübâşir oldılar lu'b-ı cirîde çünki her fâris
Hamîr-i imtizâc-ı lu'ba gûyâ koydılar mâye
- [236]
- 23 Cirîd-endâz olunca birbirine zûr-ı darb ile
Yeleklendi dönüp her bir kalemlî bâl-i 'anķâyâ
 - 24 Yahud bir tîr atardı her birisi kavş-i bâzûdan
Geçüp karşudaki alâyı şıgmaz oldu şahrâyâ
 - 25 Biri birine itdi Rüstemâne hamle-i merdî
Olup her fârisî cündî Nerîmân ile hem-pâyâ

- 26 Bu lu'bet haḡ bu kim zâl-i sipihri eyledi sersâm
Felekde bu hûnerde ḡalmadı behrâma sermâye
- 27 Kimisi ḡusrev-i meydân-i ḡayyâl ü fûrûsiyyet
Kimisi Ḳahramân'ı deng ider at sürse meydâna
- 28 Kimi şöyle cirîdiñ ḡıst-veş zûr ile remy eyler
Ḳalur Efrâsiyâb ḡayretde ger gelse temâşâya
- 29 Kimi İsfendiyâr-ı âhenîn-deste urur pençe
Bırâgup iştihâr-ı Heft-ḡân'ı ṡarf-ı insâya
- 30 Cirîdi her biriniñ nîze-i Gîv'e müşâbihdir
Taḡammül idemez bir kez dokunsa seng-i ḡârâya
- 31 Hele ḡayret-keşân-ı Laḡana kerrârılık itdi
Hücûm-ı Rüstemî'yi eyleyüp âḡâz ıcrâya
- 32 Degil mi Bamyâ alâyı ki yâ taḡsîne şâyeste
ṡayandı böyle zûr-ı ḡamle-i levend-fersâya
- 33 Biri birine şöyle Ḳahramânî ḡamleler kıldı
Feleklerde melekler baḡladı şâpâş-ḡûyâya
- 34 Görenler her birini şu'le-i cevvalê zann eyler
O rûtbe virdiler ceşş-i semend-i bâl-peymâya
- 35 Dönüp her biri meydân içre bir şehbâz-ı ṡayyâra
Mişâl-i berḡ-i 'âlem-sûz pertev şaldı dünyâya
- 36 Cirîd-bâzî bu resme olmamışdır devr-i âdemden
Kemâl-i ḡayret el virdi bütûn ehl-i temâşâya
- [237]
- 37 Görenler hep ne'am lafzın iderler şübhesiz îrâd
Bu tertîb-i dilârâda hele yer ḡalmaz âlâya

- 38 Bu ma'lûm-ı hümâyûnuñ ola şevketli hünkârım
Seniñ devriñde revnağ geldi bu resm-i dilârâya
- 39 Otuz kırk yıl kadar vardır ki seyr itdik bu bâzîyi
Nice mümkindi bulmak böyle cem'iyyetle pîrâye
- 40 Seniñ devriñde ednâ şönbekî a'lâ olur fâris
Eger alursa pek az iltifâtıñdan biraz vâye
- 41 Hudâ vâkıf efendim görmedim bir böyle bâzîyi
Anıñ evşâfını tahrîre 'âciz kıldım inşâya
- 42 Huşûşâ kim zamânıñda benem ol şâ'ir-i hoş-gû
Cirîd-i hâmemi remy eylesem meydân-ı imlâya
- 43 Virür şûriş miyân-ı fârisân-ı şî're ser-tâ-ser
Licâm-ı düldül-i tab'ı eger başlarsam irhâya
- 44 Eger karşı atar var ise gelsün kilk-i eş'ârı
Semend-i tab'ını sürsün benimle şahñ-ı ma'nâya
- 45 Nic'olur añlasun kim fâris-i şahñ-ı hüner kimdir
Elimde hâme döndükçe 'aşâ-yı dest-i beyzâya
- 46 Boşaltmazsa eger gelsün bu meydân-ı maħabbetdir
Benim gibi bedîhî başlasun vaşfında ırâya
- 47 Berâber atbaşı birden koparsun şahñ-ı mişvâra
Lobûd-ı hâmeyi ursun çıkarsun tâk-ı bâlâya
- 48 Degil er meydânında her hüner kim kendi zu'mıyla
Semend-i tab'ı oynatsun varup bir cây-ı tenhâya
- 49 Hüner oldur ki meydân-ı hünerde nîze-i kilki
Atup tutsun cirîd-âsâ girince şahñ-ı beyzâya

- 50 Kıcaqlarsa rikâb-ı himmetiñ ger tevsen-i tab'im
Fezâ-yı nazmı teng ü târ idem erbâb-ı inşâya
- [238]
- 51 Kâlender-veş gazel-hân olmak ister şûh-ı endişem
Şarîr-i zîr ü bâm-ı hâmemi teşbîh idüp nâya
- 52 Baña bir şeh-levend-i nâziñ oldı 'aşkı sermâye
Ki ta'n-endâz olur dil-keş hırâmı nahl-ı tûbâya
- 53 Kirişme haylini ceş-i tegâfülle idüp hem-pâ
Sipâh-ı gamze-i Tâtâr'ı mâ'il şûr-ı gavgâya
- 54 Cirîd-âsâ çeküp medd-i nigâh-ı fitne-engîziñ
Atılmak kaşdın eyler sîne-i 'uşşâk-ı şeydâya
- 55 Semend-i şîveye pâ-mâl idüp şahn-ı dil-i zârı
Beni güldürme lûtf it sevdigim âgyâr-ı rûsvâya
- 56 'Arağ-rîz olsa ruhsârı tesellî-yâb olur hâtır
Mücerrebdır hele âb-ı şükûfe def'-i sevdâya
- 57 O mihr-i evc-i hüsnüñ pertev-i nâçîzi olmuşken
Hilâl-i ebruvânıñ görmedik vara iki aya
- 58 Yeter Nâşid semend-i tab'ı yorduñ dizgin aşurı
Şıtabl-ı hâme-dâna bağla râhatdan ala vâye
- 59 Efendim bu kaşîdem şâhidimdir müdde'î farzâ
Eger isterse huccet hâkim ü hâsimde da'vâya
- 60 Bugün şâhib-kırân-ı şandalî-i nazm u inşâyım
Baña feyz-i nigâh-ı i'tibârıñ oldı sermâye
- 61 Seniñ âyîne-i lûtfuñ mukâbil oldı illâ kim
Nice ruşşat bulur tûtî-i hâmem böyle gûyâya

62 Hemân tenşîtdir tab'-ı hümâyûnuñ ğaraz yoĥsa
Ve illâ kande bendeñ kande da'vâ-yı sũĥan-vâye

63 Hudâ günden güne mihr-i cemâliñ eyleyüp rûşen
Şu'â'-ı âfitâb-ı şevketiñ fer vire dünyâya

64 Semend-i devletiñ ıstabl-ı rif'atde ola merbût
Süvâr oldukça ĥınk-i çarĥa mihr-i âsumân-pâye

[239]

65 Bu ĥüsn-i ĥulķ ile 'âlemde ey şâh-ı melek-ĥaşlet
Du'â-yı devletiñ farz oldu hep a'lâ vü ednâya

66 Kesüp şemşîr-i ĥahrıñ rişte-i a'mâr-ı bed-ĥâhıñ
Kıla ğâlib Cenâb-ı Hâķ seni her demde a'dâya

Târîĥ-i Şikesten-i Sebû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

1 Budur İskenderi çüñkim zamânıñ
İdüp Mevlâ cenâb-ı Hızr'a hem-dem

2 Akıtdı ğüyyâ âb-ı ĥayâtı
Şu gibi ĥarc idüp dînâr u dirhem

3 İçen bu çeşme-i dil-cûdan âbı
Şanur cennetde kevşer içdi âdem

4 Buña nisbet ile Şekker Pıñarı
Olur bir çeşme-i şûr-âbe bâ-hem

5 Buña Ĥünkâr Suyı dinilse lâyıķ
Aķar mânende-i elmâs-ı ĥâtem

- 6 Levend çiftliği şimdi buldı şuyın
Hemân âb-ı hayâta oldu maķsem
- 7 İki zerrîn tās olsa sezâdır
Buña mihr ile mâh-ı çarķ-ı a'zam
- 8 Zebân-ı lûleden târîķi cârî
Olur mânende-i dürr-i munazzam
- 9 İderken Nâşid-âsâ şarf-ı efkâr
Lisân-ı hâl ile nuķ itdi nâmem
- 10 Didi kim işte benden saña müjde
"Sebûyı kırdı şâhen-şâh-ı 'âlem" (1205)

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Pâdişâh-ı ced-be-ced şâhen-şeh-i 'âlî-sened
Şehriyâr-ı âsumân-mesned hidîv-i meh-rikâb
- 2 Kaşr-ı gerdûn gurfe-i ikbâliniñ yek-pâyesi
Zîver-i kâşâne-i iclâlidir bu nüh-kıbâb
- 3 Şâh-ı gerdûn-menzilet hâķân-ı Haydar-menķabet
Reşha-pâş-ı 'ayn-ı re'fet husrev-i mâlik-rikâb
- 4 Şâ'ir-i mü'ciz-dehen sultân-ı iķlîm-i sühan
Kahramân-ı tîg-zen şâhib-kırân-ı kâm-yâb
- 5 Fâris-i hayl-i mükemmel hâris-i mülk ü milel
Nâzım-ı dîn ü düvel in'âm-baķş-ı şeyh u şâb

- [240]
- 6 İltimâ'-ı nakd-i lutfı gıbta-fermâ-yı nücûm
Çeşm-i mihr ü mâha ger resm itse esbi ferr ü tâb
- 7 Bahş-i feyz ü cûdını îfâda kâşırdır kalem
Vaşf-ı ilhânında ger te'lîf olunsa biñ kitâb
- 8 Hüsni hulkıyla nazîrin görmedim hâkka ki ben
Nüşa-i eslâfa tafşîl üzre bakup bâb bâb
- 9 Lutf ile dâ'im binâ-yı dîni te'sîs itmede
'Adli ile bulmada bünyân-ı devlet âb u tâb
- 10 Ola şâyeste muşavver kaşına hâkân-ı Çîn
Vaqtin idrâk itse derbânı olur Efrâsiyâb
- 11 Şeh Selîm bin Muştafâ Hân ibni Ahmed Hân kim
Olsa gül-mîh-i deri şâyeste kuruş-ı âfitâb
- 12 Şimdi bir kâşâne bünyâd eyledi şâhâne kim
Kaş-ı gerdûna rûsûm-ı tarhı virdi pîç ü tâb
- 13 Öyle bir kâşâne-i zîbâ mu'allâ-tarh kim
Aña nisbetle Havernağ oldu çün naş-ı serâb
- 14 ●l kadar buldı gül-i taşvîri reng-i feyz kim
Düşse 'aksi âbda mâhîyi eylerdi kebâb
- 15 Âb u tâb-ı şîşe-i ezharı bir gâyetde kim
Virür erbâb-ı mezâka neşve-i câm-ı şarâb
- 16 Dîde-i revzenleri bir kez temâşâ eylese
Reng alurdu çeşm-i mest-i dilberân-ı nîm-hâb
- 17 Görse idi naş-ı pâk-i dil-keşin Bihzâd eger
Eylemezdi yapmağa Ferhâr-ı Çîn'i irtikâb

18 Hep şarîr-i mışra'-ı bâli okur feth âyetin
Gök kapısı açılır gûyâ du'âlar müstecâb

19 Dikkat itse resmine çâr-ı gül-i dîvârının
Ögrenür efsûnı andan gamze-i hâzır-cevâb

20 Gülşen-i taşvîrini zühre temâşâ eylese
Reng-i gülnârın alup engüştine eyler hîzâb

[241]

21 Âsumânî atlasın ihdâ idüp çarh-ı eşîr
Tâ ola bu kaşr-ı 'âlî-çarha jengârî-tınâb

22 Neş'e-i feyz-i hevâsın eylese köhne sifâl
'Avd iderdi mevsim-i eyyâm-ı hengâm-ı şebâb

Velehû Gâzel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

1 O şûhuñ muşhaf-ı hüsünde seyr it sırr-ı âyâtı
Yüzün döndürdiğinde ol mehe dir oldı ey âtî

2 Gubâr-ı reh-güzârı 'ıtr-nâk eyler meşâmâtı
Eger cevân iderse kûy-ı dilberde meşâm atı

3 Bilür meydânda erbâb-ı hüner ehl-i kemâlâtı
Hemân sen fâris ol da bir de istersin gem al atı

4 Beyâz-ı gerden-i cânânede seyr eyle şâmâtı
Bulunmaz bir nazîri cümle gezseñ arz-ı Şâmâtı

5 Zahîr-i Fâyâbî-veş bilürseñ de makâmâtı
Müreccahdır yine fehm eylemek remz-i Makâmâtı

- 6 Gözinden fitne-engîz oldu şöyle sürme hâlâtı
Ki her bir nazrada icrâ ider yüz biñ muhâlâtı
- 7 Şahîh olmazsa erbâb-ı dürûguñ ger hisâbâtı
Meşeldir kim döner Bağdâd'dan yañılış hisâb âtı
- 8 Hünere erbâbınıñ destinde sen kem görme âlâtı
Hemân bak çeşm-i inşâf ile fark eyle me'âlâtı
- 9 Güzel cem' eylediñ Nâşid cinâs ile hayâlâtı
Zemîn-i tâzede bu rütbede oynar hayâl atı

Halîl Paşa-zâde Vâhidü'l-'ayn Şehîd Ahmed Muhtâr Begefendi

Selîm Hân-ı Şâliş Hazretleri Kurenâsından Halîl Paşa-zâde Vâhidü'l-'ayn Şehîd Ahmed Muhtâr Begefendi Âsârından Ele Geçen Ba'zı Eb-yâtdır:

Kıt'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Piyâleler ki o ruhsâr-ı âle der götürür
Diyâr-ı hüsne gelür bâr-ı Cem güher götürür
- 2 Hatâyâ tevbe o rakķâş-ı 'işve-perdâzın
Hırâm-ı şîveleri hâtıra neler götürür

[242]

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Didim ol gerden-i kâfûruñ üzre beñ midir cânâ
Didi ol bir harâmî zengîdir dâ'im boğaz bekler

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlûn)

Bülbüller öter güller açık şâd gönül yok
Hiç böyleliğin görmemişiz faşl-ı bahârıñ.

Velehû

(Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn)

Var mıdır sûziş-i gam sende de pervâne gibi
Yohsa ey murğ-ı çemen bir kurı âvâze midir

Velehû

(Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn)

Fetîl-i bezm-i hüsni olsun ol şem'-i şeb-efrûzuñ
Gürûh-ı ehl-i 'aşkıñ penbe-i dâğ-ı derûnından

Velehû

(Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilûn)

Cevr-i hâra kangı bülbül kim tahammül itmeye
Aña lâzımdır ki meyl-i şöhet-i gül itmeye

Enderûnlu Fâzıl Beg

'Akka havâlîsi ümerâ-yı 'Urbânından iken isâ'et-i mervîyyesine mebnî
kapudân-ı deryâ Cezâyirli Ğâzî Hasan Paşa me'mûriyetiyle 'aşr-ı 'Abdu'l-ħa-
mîd Ğânî'de i'dâm olunan Tâhir 'Ömer'in büyük maḥdûmı Fâzıl ve küçügi

Kâmil Beglerin enderûn-ı hümâyûnda hazîne-i hümâyûn koğuşına kabûlleriyle ta'lîm-i 'ulûma himmet sâyesinde hasbe'l-isti'dâd ikisi de 'âlim ü fâzıl ve kâmil ü şâ'ir olmuşlar ise de eş'ârı âtîde münderic Fâzıl Beg'in 'aşk u hüneri birâderi Kâmil Beg'e fâ'ik ve 'aşr-ı Selîm Hânî'de mazhar olduğu iltifât ile envâr-ı 'ulûm ve âdâb u ehliyeti 'uyûn-ı erbâb-ı inşâf u temyîzde bârik ve 'aşr-ı Selîm Hânî şu'arâsına tefevvukla iltifâta lâıyk olarak şehâdet-i Selîm Hânî vak'a-i mü'ellimesi günü nişâra başladığı eşk-i esef-güster, 'âkıbet hadeka-i çeşm-i cihân-bînine eşer iderek mübtelâ-yı 'illet-i 'amâ ve o hâlinde daği şehîd-i sa'îdi âh u vâh ile yâd-ı rahmet ve edâ-i du'âdan hâlî olmayarak el-hak farîza-i şükr-i ni'meti îfâ ile ibrâz-ı hüsn-i vefâ eylemekde olduğu hâlde biñ iki yüz yirmi dört târîhinde irtihâl-i dâr-ı bekâ itmiştir, rahmetullâhi 'aleyh.

(243]

(Fe'ilâtun Fe'ilâtun Fe'ilâtun Fe'ilün)

- 1 Nûr-ı pâk-i nebevî bâ'ış-i îcâd-ı felek
İki şâhid bu söze nev'-i beşer ile melek
- 2 Ey fûrûğ-âver-i nûr-ı ezel-i kân-ı vücûd
Mâye-dâr-ı nefis-i âfâka cemâliñ bî-şek
- 3 Sensin ol mehdî-i 'âlem ki deriñden gayri
Sâlikân bulmadılar kurb-ı Hudâ'ya meslek
- 4 Kılmasa ismiñi ser-levha debîr-i hikmet
Levh-i mahfûzda bir nokta kımaz eyler hak
- 5 Sen Ebi'l-Kâsım'a tâb-âver olur mı a'dâ
Hak nidâ eyler iken 'arşdan "en-nuşretü lek"
- 6 Pâyına hâdim iken şîr-i Hudâ ey Kerrâr
Ol Ebû-cehl gibi düşmen-i ebter ne köpek
- 7 Ey dil ey dil dü-cihân nûr-ı Muhammed'dendir
Fehm iden anı bilür sırr-ı hakîkat ne dimek

- 8 Yâ Muhammed kerem ü lutf u 'inâyet senden
Medediñ vâsıta-i ni'met-i 'âlem yek yek
- 9 El-meded çille-i saht-ı gam-ı eyyâmda meded
Kalmadı pençe-i şabrımda liyâkat çekecek
- 10 Dâd u feryâd saña zahm u gam-ı dünyâdan
Tîr-i âlâm-ı felek geçdi ciger-gâhıma dek
- 11 El-amân kalbimi pâk eyle gubâr-ı gamdan
Tâ zer-i 'aşkıña ol taş yüregim ola mihek
- 12 Nâhun-ı merhametiñ olmaz ise 'ukde-güşâ
Olamaz gerden-i dil kayd-ı belâdan münfek
- 13 Dâmen açdı der-i ihsânıña bu 'abd-i fakîr
Hâşe-lillâh ola hâ'ib tutan ol pâya etek
- 14 Na'tıña kûşış iden hurrem olur sûd bulur
Nice güm-geşte ola nezd-i şerîfiñde emek
- 15 Kıl şefâ'atle beni Âl-i 'Abâ ile refîk
Beni ferdâda günâhımla efendim koma tek
- 16 Fâzılâ bu sözi her zerre-i 'âlem söyler
Nûr-pâş-ı Nebevî bâ'ış-i îcâd-ı felek

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Eyle yâ Rab sînemi hurrem Muhammed 'aşkına
Sînemiñ kıl zahmına merhem Muhammed 'aşkına

- 2 İsm-i a'zam sırrına Qur'ân-ı münzel nûrına
Yâ İlâhî mefhar-ı 'âlem Muhammed 'aşkına
- 3 El-amân yâ Rab meded ey dest-gîr-i 'âcizân
Yâver ol ben 'âcize her dem Muhammed 'aşkına
- 4 'Âciz ü bî-kes zelîl ü nâ-tuvânım kıl kerem
Ey ki benden hâlîme a'lem Muhammed 'aşkına
- 5 Çünki mâderden ziyâde 'abde erhamsın velî
Merhamet ey Hâlık-ı 'âlem Muhammed 'aşkına
- 6 Men Habîbiñle kasem virdim saña ey Zül'-celâl
Çâre-sâz olmak baña elzem Muhammed 'aşkına
- 7 Fâzıl'a imdâdınızla yâr ol ey sâdât-ı beyt
Ceddiñe ol seyyid-i ekrem Muhammed 'aşkına

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ben zebûn-ı nâ-tuvânım yâ Ebe'l-Kâsım meded
Dil-şikestim haste-cânım yâ Ebe'l-Kâsım meded
- 2 İlticâ itdim dü-'âlem şâhınıñ dergâhına
Hâk-i pâ-yı âsitânım yâ Ebe'l-Kâsım meded
- 3 Gûşe-i hayretde ol dermândeyim kim rûz u şeb
Nâle-perdâz-ı figânım yâ Ebe'l-Kâsım meded
- 4 Hâzret-i Zehrâ ile ol iki server 'aşkına
Men dahîl-i hânedânım yâ Ebe'l-Kâsım meded

- 5 Fâzıl-ı 'ișyân-kârım lîk sen muhtâr için
Bir gedâ-yı na't-hânım yâ Ebe'l-Kâsım meded

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Ey ki pervâne-i şem'i dil-i Cibrîl meded
Meded ey şu'le-i nûr-âver-i tenzîl meded
- 2 Bilürüm bende gerekdir felek-i seyyâre
Tâli'-i naḥsımı kıl sa'd ile tebdîl meded
- 3 Rû-firâş eyledi efgende beni 'illet-i gam
Oldı a'zâ-yı tenim derd ile ta'tîl meded
- 4 Çarḥ ise dûş-ı za'îfânıma bir cânıbden
Kılmada bâr-ı girân-ı gamı tahmîl meded
- 5 Şabra yok tâkatim ey çâre-resân-ı zu'afâ
Eyle Allâh için imdâdıma ta'cîl meded
- 6 Kuluña yâver olursa kerem ü imdâdıñ
Dü-cihân içre bulur Fâzıl'a tafdîl meded

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Ey nev-demîde şâḥ-ı nihâl-i Muḥammedî
Vey nev-şükûfte gonca-i Âl-i Muḥammedî
- 2 Kaddiñ o nev-fidân-ı çemen-zârı Hâşimî
Ḥaddiñ gül-i huçeste-sifâl-i Muḥammedî

3 Pervâneyim felek gibi fânûs-ı ‘aşkına
Ey şeb-çerâğ-ı nûr-ı cemâl-i Muhammedî

4 Gerdûn nihâd seyyid-i vâlâ-nijâdsın
Kaşîñ semâ-i dilde hilâl-i Muhammedî

5 Ruhsâr-ı âteşîni ider halkı mültehib
Fâzıl o şûh sırr-ı celâl-i Muhammedî

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Şem‘-i ‘aşk-ı Haseneynîm ‘alevîyim ‘alevî
Rûh-ı a‘dâyı yaçar âteş-i ‘aşkım ‘alevi

2 Ebr olur âhım o leb-teşne şehîdi añıcak
Yağdırır bâriş-i la‘net be-revân-ı Emevî

3 Kerbelâ‘ya yetişür şâ‘ika-i âh u belâ
Hamdû-lillâh ki dilim kuvvet-i Haydar‘la kavî

4 Ne revâ Râfızî ta‘bîri muhibb-i âle
Hem Yezîdî ola ne nisbet-i sünnî sünevî

5 Eylemiş Fâzıl‘ı bülbül gibi zâr u nâlân
Ol iki gonca-i neşkûfte-i bâğ-ı Nebevî

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

1 Tevbe yâ Rabb günâh eylemeyim ‘ahd olsun
Heves-i zülf-i siyâh eylemeyim ‘ahd olsun

- 2 İdeyim dilberime dîde-i 'ibretle nazar
Ya'nî şehvetle nigâh eylemeyim 'ahd olsun
- 3 Çeşm-i 'irfânıma yeksân ola a'lâ ednâ
Farq-ı hırşîd ile mâh eylemeyim 'ahd olsun
- 4 Gıbta-i hâne-be-dûşân-ı cihân eyler isem
Hased-i şâhib-i câh eylemeyim 'ahd olsun
- 5 Beni lûtfuñla kabûl eyle ki senden özge
Ben de bir nesneye âh eylemeyim 'ahd olsun
- 6 Mâ-sivâyı süpürüp hâne-i endîşemden
Heves-i tâc u külâh eylemeyim 'ahd olsun
- [245]
- 7 Hıyr u şerde olayım ravza-nişîn-i teslîm
Taleb-i verd-i giyâh eylemeyim 'ahd olsun
- 8 Fâzıl'ı 'ahdine şâbit yine sensin idecek
Tevbe yâ Rabb günâh eylemeyim 'ahd olsun

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ol ruḥ-ı yâr olmağa ey mâh ân lâzım saña
Rûz u şeb bir 'ârız-ı pertev-feşân lâzım saña
- 2 Hürde-bînân itmediler hiç saña işbât-ı fem
Evvelâ şîrîn-zebânım bir dehân lâzım saña
- 3 Nûr-ı 'aynım gerd-i pâyiñ kılma dîdemden dirîğ
İḥâk-i pâyiñ sürmedir bir sürme-dân lâzım saña

- 4 İkisin yakdım harâb itdim figân u âh ile
Ey cihân başka zemîn ü âsumân lâzım saña
- 5 Fâzılâ 'aşk içre kaşdıñ rütbe-i vâlâ ise
Dest-bûs âmed-şüd-i 'âlî-mekân lâzım saña
- 6 Neş'e-i üstâd kim evşâfını tahrîr içün
Hançer-i ebrû-yı dilberden zebân lâzım saña

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ferâğ-ı hâne-i dil şeb-çerâğ-ı âhdandır hep
Fetîl-i âha ammâ sûz-ı tâb ol mâhdandır hep
- 2 Ne şâhib-himmete minnet ne bî-himmetden it şekvâ
Gönül ma'lûmuñ olsun hayr u şer Allâhdandır hep
- 3 Maḥabbet tâziyâne dil semend-i tîz-i çâpük-rev
Gidenler dest-gâh-ı vuşlata bu râhdandır hep
- 4 Harîş-i ye's-i müstagnîye şervet de'b-i hikmetdir
Bütün bî-câh olanlar ârzû-yı câhdandır hep
- 5 Hired-kârânı pâ-mâl eylemek nâmûs-ı kudretdir
Benim düşkünlüğüm Fâzıl dil-i âgâhdandır hep

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Nigâh-ı mest âfet gamze-i nâ-mihribân âfet
Ser-â-pâ hüsn-i 'âlem-sûz ile ol nev-cüvân âfet

- 2 Ne âfet cân-şikâr-ı 'aşk ile kim rakşa girdikçe
Ten âfet şîve âfet her hırâm-ı cânsitân âfet
- 3 Nice tâkat getürsün ehl-i 'aşk ol şîve-i nâza
Tegâfûl âfet ü reftâr âfet hep yamân âfet
- 4 'Aceb mi âfet olsa şöhreti ol cism-i câdûnuñ
Virür her bir nigâh-ı hışmına şad-naqd-i cân âfet

[246]

- 5 Şakın ol şûha küstâhâne Fâzıl keşf-i râz itme
O câdû gamzeler âfet o çeşm-i bî-amân âfet

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Hevâ-yı 'işrete lutf-ı demâğdır bâ'is
Degil demâğ o şafâya ferâğdır bâ'is
- 2 Harîş olur kişi pek men' olundığı fi'le
Revâc-ı bâdeye farı-ı yasağdır bâ'is
- 3 Ne şu'ledir bilemem tal'at-ı tecellîsi
Helâk-i murğ-ı dile ol çerâğdır bâ'is
- 4 Şafâ-yı âhir olur mûcib-i belâ-yı dîger
Figân-ı bülbüle gül-zeyn-i bâğdır bâ'is
- 5 Didi nigâh-ı dile âhir ed-devâ'u'l-key
Benim helâkime Fâzıl o dâğdır bâ'is

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 ‘Aşk-ı cânân ile ey dil iki dünyâdan geç
Ya’nî bir Yûsuf içün iki Zelîhâdan geç
- 2 Hâhiş-i cân var iken destine girmez cânân
Cândan geçmez iseñ bârî bu hulyâdan geç
- 3 Dîdeden fikr-i hayâliñ güzer itsün dilime
Âteşistân-ı belâ semtine deryâdan geç
- 4 Sen de ey âh-ı seher hem-çü du‘â-yı mazlûm
Tâs-ı gerdûnı delüp ‘arş-ı mu‘allâdan geç
- 5 Şimdi bildiñ mi ne cân-sûz idüğün ‘âlem-i vaşl
Dimedim mi saña Fâzıl bu temennâdan geç

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Ruhları Muştâfavî beñleri ebnâ-yı Mesîh
Ğamzesinden ben o meh-pâreyi kıldım taşhîh
- 2 Nişter-i ğamze-i hûn-hâresi hâzık faşşâd
Çeşm-i mestânesi üstâd-ı fûnûn-ı teşrîh
- 3 Sebze-i hatt-ı siyâhıyla o nâ-şâdım ben
Za‘ferân eyleyemez tab‘ımı hattâ tefrîh
- 4 Çeşmine hâl-i dili remz ile tefhîm itdim
Ehl-i ‘irfân-ı sühan-fehme kabadır taşrîh

- 5 Var mıdır hâme-i Fâzıl gibi tûtî-i sühan
Çeşm-i dilber gibi bir nâdire-perdâz-ı faşîh

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilû Fâ'ilün)

- 1 Geydi şecer 'imâme siyâh u sefid ü sürh
Düş-ı çemende câme siyâh u sefid ü sürh
- 2 Semmûr-ı şâm u kâkum-ı şubh u fes-i şafağ
Çarh aldı ihtîşâma siyâh u sefid ü sürh
- 3 Dü-merdüm-i nigâhım olup nokta kâgıda
Yazdım kanımla nâme siyâh u sefid ü sürh
- 4 'Aks oldı zülf ü sîne-i muğ-beççe bâdeye
Toldurdu şanki câma siyâh u sefid ü sürh
- 5 'Anber midir ya lu'lû-i mercân mı Fâzılâ
Gösterdi şî'ri hâme siyâh u sefid ü sürh

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Nedir ey dil bu kadar nâle-i cân-kâh yeter
Düşmeni zâr u zebûn itmege bir âh yeter
- 2 Kışver-i cân u dili yağıdı sipâh-ı sitemiñ
Kalmadı şabra taḥammül meded ey şâh yeter

[247]

- 3 Olsa dünyâ nola başdan başa meftûn saña
Çünkü ey şûh bütün 'âleme bir mâh yeter

- 4 Eyleme gamze-i cân-sûzı efendim isrâf
Dili şayd itmege bu şîve-i dil-hâh yeter
- 5 Neyleyim gayrileriñ himmet ü luţfın Fâzıl
Her umûrumda baña Hâzret-i Allâh yeter

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Ne vezîr ü ne daği şâh-ı felek-câh virür
Kışınıñ maţlabını Hâzret-i Allâh virür
- 2 Şeb-i fûrkatde o mehden ne kadar dûr olsağ
Hâne-i fikr-i hayâli yine ol mâh virür
- 3 Her ne isterse virür bâd-hevâ nâdâna
Rûzgâr âdem-i dânyaya hemân âh virür
- 4 Cân zabt olmaz iken şevk-i ruhiyla tende
Sîneden hañcer-i çeşmi daği şad-râh virür
- 5 Bu güher-pâre-i elfâz-ı ma'ânîyi baña
Fâzılâ genc-i hünerden dil-i âgâh virür

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)

- 1 İhsân-ı bâğ-bân-ı felek nâ-tamâmdır
Her mîve-i ümîd çürükdür ya hâmdır
- 2 Hürmetlüdür yanımda benim zâhidâ şarâb
Mey-hâneler baña daği beytül-harâmdır

- 3 La'l-i revân-bağşa birikmiş siyâh hat
Dergâh-ı cûd-ı ehl-i kerem izdiğâmdır
- 4 Her bir müferrihi bu cihânîñ muzırr olur
Gül-bûy-ı gonca bâ'is-i derd-i zükârâdır
- 5 Rüşvetledir sühan daği şimdi zamânede
Bâd-ı hevâ sühan var ise bir selâmdır
- 6 Fâzıl ğinâ-yı tab' beni nâ-ümîd iden
Ye'sim niğâb-ı rûy-ı 'arûs-ı merâmdır

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

- 1 Ne vuşlat ne daği âsâyış ister
Göñül 'aşk içre ancak sûziş ister
- 2 Yeter ol şûha kendi hüsni zînet
Kâbâdan şanma ki ârâyış ister
- 3 Seniñ-çün şem'-i bezme çarh-ı gerdûn
O da pervâne gibi gerdiş ister
- 4 Zamâne herkese olsa müşâ'id
Gedâ bâl-i hümâdan bâliş ister
- 5 Hemîşe dâmen-i tab'ımla Fâzıl
Kuşûr-ı şî're yârân pûşiş ister

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Felekde nâ-ümîdiz şanma kim dil-hâhımız vardır
'Alâyıkdan faķaķ bir 'arş-peymâ âhımız vardır
- 2 Görinür yerli yurdh şâhibi var herkesiñ ammâ
Bizim bir lâ-mekân-ı nâ-dîde bir Allâhımız vardır
- [248] 3 Vuzû-ı Hakk'a sa'y it zâhidâ şavm-ı 'ibâdetle
Göñül dirler bizim nezdîk-i ter bir râhımız vardır
- 4 Gedâ-yı bî-penâhız Fâzılâ şûretde biz ammâ
Göñül dirler sarây-ı sînede bir şâhımız vardır

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ben o sîr-âbım ki dünyâdan naşîbim giryedir
Mâ-ħaşal sermâye-i şabr u şekîbim giryedir
- 2 Düşdi çeşm-i i'tibârımdan sirişkim 'âķıbet
Bezmi- ħaş-ı vuşlata çünkim rakîbim giryedir
- 3 Çünki pek rengîn olur altun zemîn üstinde la'l
Rûyı zerdim üzre naķş-ı dil-firîbim giryedir
- 4 Nabzıma baķdıñ bu 'âşıkdır didiñ ammâ saña
Söyleyen derd-i dili hep ey tabîbim giryedir
- 5 Pençe-i mercân gibi ħûnâbe-i giryem baña
Fâzılâ ârâyış-i tab'-ı edîbim giryedir

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Dü- 'âlem şâhı olsam hâtırın nâ-şâddır sensiz
Baña kevn ü mekân ma'nâsı yok bir dâddır sensiz
- 2 Eger dûzaḥsa fi'l-vâkı' karârın ey büt-i tersâ
Gözümde ravza-i cennet ḥarâb-âbâddır sensiz
- 3 Per-i Cibrîl olursa pisterim ten râhat eyler mi
Ki her bir mû tenimde sûzen-i fûlâddır sensiz
- 4 Belâ-yı ḥasretiñle ḥaşre dek 'azm-i remîm olsam
Yine her üstühânım nây-ı pür-feryâddır sensiz
- 5 Ğamıñla ey hevâyî-meşrebim hep âhdır kârım
Efendim Fâzıl'ın cân u dili berbâddır sensiz

Nazîre-i Ğazel-i Cennet-mekân Sultân Selîm Hân-ı Şâlis

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 O mazlûmum benim-çün 'arş-ı a'lâ kudsiyân ağlar
Ğarîb ü bî-mekânım ḥâlîme kevn ü mekân ağlar
- 2 O mağdûrum ki vaḳ'am râyegân oldu hep âfâka
Benim-çün ğâ'ibâne şimdi hep ehl-i cihân ağlar
- 3 O mecbûr-ı belâ-yı cân-sûzum tâḳat-âmûzum
Ten-i Eyyûb-ı şâbirde benim-çün üstühân ağlar
- 4 O nâ-kâmım ki ğamla ülfet itdim ins ü cân buldum
O ḥandân-ı belâyım kim benim-çün ins ü cân ağlar

[249]

- 5 Berây-ı rağm-ı a'dâ lâle-âsâ gerçi handânım
Dil-i pür-dâğım içre neyleyim bî-çâre cân ağlar
- 6 O şîrîn-ülfetim farzâ belâdan olsam âzâde
Fîrâk-ı şohbetimden çün belâ-yı nâgehân ağlar
- 7 Görinür çeşmime bu gamla varsam seyr-i gülzâra
Gül ağlar bülbül ağlar jâle ağlar gûlsitân ağlar
- 8 O şûhuñ 'ârız-ı hoy-gerdesi tırmaz her ân Fâzıl
Haç-ı nev geldiginden zannım oldur hüsn-i ân ağlar

Ez-Nazîre-i Sünbül-zâde Vehbî

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Tıfl-ı bî-vâye-i dil giryesin artırmadadır
'Âleme geldigine oldu peşîmân ağlar
- 2 Bî-kesim öyle ki bu hâl-i garîbim görse
Kendi derdin unudur baña yetîmân ağlar
- 3 Berf-i kühsârı daği nâle-i germim eridüp
Yüregi taşdan iken kûh-ı girân-cân ağlar
- 4 Gam-ı hicrân beni hem-hâlet-i Ya'kûb ideli
Girye-i nâlişime külbe-i ahzân ağlar

Nazîre-i Keçeci-zâde 'İzzet Mollâ

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Yakmasun cânımı kim cânıma cânân ağlar
Yine pervânesine şem'-i fûrûzân ağlar

- 2 Cigerim kanı degildir görinen nevinde
Acıyup hâl-i dil-i zârıma peykân ağlar
- 3 Ol kadar acıdı kim gonca-i dâğ-ı dilime
Bülbülün hâlini görse gül-i handân ağlar
- 4 Yok mıdır ey gül-i ter sende hiç insâniyet
Derdimi açsam eger verd-i gülistân ağlar
- 5 Bakalım kankısı 'İzzet çıkacaktır başa
Dil-i sûzân yanar dîde-i giryân ağlar
- 6 Yerde kalursa dem-i nâ-hak-ı Sultân Selîm
Mîhr-i ruhsârını aındıkça şafağ kan ağlar
- 7 Hâzret-i Şems gibi oldu şehîd-i mazlûm
Şanma zerre o şehe mîhr-i dıraşşân ağlar

Nazîre-i Maḥdum-ı 'Âcizî Mehmed Nezîh Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Acıyup hâl-i dil-i zârıma yârân ağlar
Görüp ol sînedeki zaḥmımı cânân ağlar
- [250]
- 2 O cefâ-pîşeniñ itdiklerin itsem ta'dâd
Düşmenim olsa daḥi hâlîme her ân ağlar
 - 3 Tîğ-ı gamzeñ beni öldürse daha ehven olur
Sitemiñ zehrin içüp bu dil-i nâlân ağlar
 - 4 Necm-i baḥt-ı zurefâ olmadı hayfâ meşhûd
Şanma zerrât buña mîhr-i dıraşşân ağlar

- 5 Bûlbûlünüñ işidüp nâlesini vaqt-i seher
Bâğ-ı tab'ımda a cân ol gül-i handân ağlar
- 6 Fûrkat-i hazret-i metbû'-ı kadîme şimdi
Dil-i pür-hûn yanar dîde-i giryân ağlar
- 7 Felegiñ gerdişine uğradığı zâhirdir
Hazret-i Şâh Selîm-ı şaşılete ezmân ağlar
- 8 Ceddimiñ lutf-ı celîli ile muhyîsi olan
O şehen-şâh-ı melek-şîmeye iz'ân ağlar
- 9 O vücûda kıyana la'net ider ins ü melek
Hikmet ü 'adlini teslîm ile her cân ağlar
- 10 Nabz-ı nazma göre virmek dilemişdi şerbet
Hükûm-i terkîbine tedbîr ile Loğmân ağlar
- 11 Bir alây bâğî gelüp karşı bu re'ye eyvân
Kaldı bâlîn-i te'essüfdeki 'irfân ağlar
- 12 Vâlidimden tıyup ecdâdına ihsânını âh
Buña evrâd-ı zebân fûrkat ü hicrân ağlar
- 13 Fıkr-i Ristû ile tedbîr-i pesend-i şâha
Gice gündüz bu elem-hânede çeşmân ağlar
- 14 Öyle deryâ-dil o sultân-ı Felâtûn-revişe
Rûzgârıñ şademâtı ile 'ummân ağlar
- 15 Lafz-ı insâna sezâ-vâr olan âdem tursun
Âh ecsâm-ı cihân cümle-i ebdân ağlar
- 16 'Âlemiñ revnağına hîdmet iderken sa'yi
Terk-i dünyâsına hep nâtık u hayvân ağlar

- 17 Cân tayansun mı cemâdâta elem-bahş oldu
Sâk-ı devhâ haşeb ü la'l-i bedahşân ağlar
- 18 Çekdiği sâgar-ı zehr-i gamı 'arz itse Nezîh
Bu harâbâtdaki bâde-i devrân ağlar
- 19 Dâr-ı uhrâda da şâhâne şehen-şâh olsun
İdinüp vird bu dürûd ile sürûşân ağlar
- 20 Geçdi seb'în sene bu mâtem egerçi dil-sûz
'Ayn-ı inşâf buña mânende-i bârân ağlar

Kaşîde-i Fâzıl Beg Der-Sitâyîş-i Çarh

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 El-meded ey felek ey çarh-ı serî'u'l-harekât
Ey meded kâr-ı cihân zât-ı keşîrül-berekât
- 2 Sensin ol cism-i latîf-i küreviyyü'l-heykel
Sensin ol kubbeli eyvân-ı muraşşa'-mir'ât
- 3 Sensin ol zât-ı veliyyü'n-ni'am-ı hâk-i zemîn
Sensin ol künbed-i vâlâ-yı medâr-ı hayrât
- 4 Ben perîşân u perâkendeyim ey vâli-i kül
Oldı ekdâr ile zâtıñ gibi kaddim iki kat
- 5 Sâkinân-ı kürre-i arzı bütün meddâh itdim
Eyledim cümlesine 'acz ile 'arz-ı hâcât
- 6 Yine hep 'uqdelerim olmadı hayfâ mahlûl
Dağı bilmem ne zamân hall olacaqdır heyhât

- 7 Niyyetim şimdi seniñ medhiñe âgâz itmek
Seni kaçd eyledim ey dâder-i hırşîd-âyât
- 8 Kimse medh eylememiş zât-ı şerîf-i pâkiñ
Belî hecv itmede ebnâ-i zamân her evkât
- 9 Kâmımı hâşıl iderseñ fe-bihâ itmez iseñ
Kâlemim nûkte-i hecvîñde hiç olmaz iskât
[251]
- 10 Medh-i elkâb-ı cenâbîñla zebân-ı hâmem
Böyle âgâz ider şimdi 'aleyke'l-berekât
- 11 Zât-ı seyyâre-ğaşem cirm-i muhît-i 'âlem
Kân-ı îcâd u 'adem menba'-ı lutf u âfât
- 12 Târem-i şâ'ika-fersâ-yı ciger-sûz-ı cihân
Berķ-i meş'al-şeh-i pervîn hadem-i üns-âlât
- 13 Ya'nî ol zât-ı kebûdî-ruh-ı atlas-câme
Hazret-i çarh-ı felek zât-ı meded-kâr-ı âyât
- 14 Leşker-i kahrına bir kara sipâhî mirrîh
Zühre dîvânına bir muṭrib-i şâhib-negamât
- 15 Mihr ü meh dergeh-i vâlâsına iki Tâtâr
Pîş-gâhında 'uṭârid yazıyor taḥrîrât
- 16 Heft-ecrâmına ṭolmuş nice şâhib-hâne
Esed ü 'akreb ü hût u seretân u haşerât
- 17 Vâlî-i mihr ü mehâ dâver-i encüm-sipehâ
Sensin ol mâye-dih-i ma'den ü hayvân u nebât
- 18 Sensin ol pîr-i kühen-sâle-i şıbyân-meşreb
Çarh-ı bî-râbıta-i kec-reviş-i 'ucbe-şifât

- 19 Sensin ol şu'bede-perdâz-ı füsûn-sâz 'ayyâr
Köhne dûlâb-ı fiten tûrfa medâr-ı 'âhât
- 20 Tâli'-i şûmı efendim saña şekvâ iderim
Bu'l-'aceb ahter-i kec-dâ'ire bî-seyr ü şebât
- 21 Kıl beni nâ'il-i tesdîs-i merâm-ı 'ulvî
İhtirâk-ı gama düşdüm baña olmaz mı necât
- 22 Kûrre-i nâr-ı sitemden dilimi eyle rehâ
Bu hevâ ile telâfî ola şâyed mâ-fât
- 23 Delv ile hûtı şikâr eyler iken deryâdan
Ben gibi 'ârif-i dânâya ne bu takşîrât
- 24 Hânede köhne metâ'ı arayup şatmağdan
Oldı her gûşe-i hânem yine şahn-ı 'araşât
- 25 Sifle-perverligi terk eyle ki sen 'ulvîsin
Bu mıdır defter-i resmînde seniñ teşrîfât
- 26 Hâk-i zilletde niçün keyf ola ol zât-ı şerîf
Hiredât üzre süvâr ola niçün her hîrevât
- 27 Ahter-i 'ârife nolsun bu husûf u bu kûsûf
Necm-i nâdâna neden burc-ı şerefde işbât
- 28 Şu'be-i râstda gerdişler idüp ba'de'l-yevm
Eyle âgâze-i tebdîl-i makâm u nakarât
- 29 Fâzılâ zât-ı mu'allâ-yı cenâb-ı felege
İdelim ed'îye-i hayr-ı icâbet-mîkât

Târîh-i Cülûs-ı Hazret-i Sultân Maḥmûd Ḥân-ı Sâî

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Hamdü-lillâh yine irdi kerem-i Rabb-i vedûd
Şâd-mân oldu cihân olmuş iken hüzn-âlûd
- 2 Girye-nâk olmuş iken cümleyi ḥandân itdi
Kıldı mâtem-gede-i 'aşrî Hudâ şevk-endûd
- [252] 3 'Âlemi tutmuş iken ebr-i siyâh-ı ekdâr
Âfitâb itdi tûlû' oldu kûdûrât nâ-bûd
- 4 Şu'lea-tâb-ı 'azamet lem'a-i dîn ü devlet
Pertev-i saltanat-ârâ-yı şeref-baḥş-ı vücûd
- 5 Revnaḳ-ı rûy-ı cihân bâriḳa-i kevn ü mekân
Âsumân-mertebe Cem-kevkebe Sultân Maḥmûd
- 6 Cevher-i 'aḳl ile âmîḥte ḥalk-ı 'âlem
Zîver-i ḥilm ile ârâste zât-ı bihbûd
- 7 Devlet ü dîne müceddid budur inşâ'allâh
Müjdeler millet-i islâma göründi maḳşûd
- 8 Zâtını ḥikmet-i Ḥaḳ gördi serîre elyâḳ
Kıldı bir demde aña mülki müheyyâ Ma'bûd
- 9 Oldı iclâsı bize mâye-i şevk u şâdî
Dilerim tâlî'î tevfiḳ ile olsun mes'ûd
- 10 'Ömr-i eفزün ile Ḥaḳ nesl-i mübârek virsün
Leşkeri ḡâlib ola düşmeni olsun merdûd

- 11 İki mısırâ' ile yazdı iki târîh-i tâm
Geldi Fâzıl iderek şûkr ile Mevlâya sücûd
- 12 "Şâh Maḥmûd-ı ḥamîdüş-şiyem evrenge 'azîz" (1223)
'Âleme müjde ki sulṭân-ı zamân Ḥân Maḥmûd" (1223)

Merşîye-i Fâzıl Beg Der-Haḫḫ-ı Selîm Ḥân-ı Sâliş-i Şehîd Taḥmîs-i
Câvîd Aḥmed Beg Ez-Ḳurenâ-yı Şehîd-i Sa'îd

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Rûz u şeb ḳaşr-ı felek külb-i aḫzân olsun
Sâz-ı nâhîd-i ṭarab nağme-i efğân olsun
Kâr-ı iḳbâlî anîñ müntic-i ḥusrân olsun
Feleğîñ ḳubbe-i firûzesi vîrân olsun
'Âlemiñ enfûs ü âfâḳı perîşân olsun
- [253]
- 2 Kûrre-i hey'et-i edvâreleri ba'de'l-yevm
Mehçe-i çetr-i nigûn-sâreleri ba'de'l-yevm
Aḫter-i lû'lû-i şeh-vâreleri ba'de'l-yevm
Feleğîñ şâbit ü seyyâreleri ba'de'l-yevm
Rîze rîze saçılup rîg-i beyâbân olsun
- 3 Şöyle efğân ideyim gûlgule vü âhımdan
Pür ola gûş-ı felek na'ra-i şeb-gâhımdan
Çıñılasun tâs-ı felek şadme-i efvâhımdan
Feleğîñ çarḫ-ı ḳırılusun nefes-i âhımdan
Pâre pâre dökölüp ḥâk ile yeksân olsun
- 4 Şıfr-ı zâ'id gibi rağbetsiz ola eyyâmı
Mişl-i taḳvîm-i kühen sâḳıṭ ola aḫkârı
Ḥakk ola şafḥa-i dilden heme ḥarf-i nâmı
Feleğîñ çâk ola nüh-atlas-ı mînâ-fâmı
İnce ince tağılup 'âleme rîzân olsun

- 5 Dest-i müflis gibi teng ola refâhı felegiñ
Kûr ola vüs'at-ı eyyâm-ı siyâhı felegiñ
Perde olsun gözine zulm ü günâhı felegiñ
Toğmasun bir daği hürşîd ile mâhı felegiñ
Mâh u sâli vü şeb ü rûzı bize pinhân olsun
- 6 Ne idi eyledigiñ devr-i hılâf-ı me'mûl
Anı zann eyleme kim olmaya senden mes'ûl
İnkisâr eylemede böylece aşhâb-ı 'ukûl
Kılmasun devr-i felek bir daği icrâ-yı fuşûl
Ne bahâr u ne harîf ü ne zemistân olsun
- 7 Gelmeye gayri nigârende-i Bihzâd-ı kader
Dikmesûn gülşen-i dehre gül-i ra'nâ-yı diger
Bî-mü'essir ola mihr ü meh ü mînâ-yı maţar
Düşmeye şebnem-i ter esmeye hoş bâd-ı seher
Ne gül-i tâze ne bülbül ne gülistân olsun
- 8 Ümmehât-ı felek-i hâdişe re'y-i azlem
Yine dünyâyâ getürdi yeñi hüzn ü mâtem
Olmaya bir daği âbisten-i ekdâr u elem
Hep 'akîm ola mevâlîd-i şelâş-ı 'âlem
Ne nebât ola ne ma'den ne de hayvân olsun
- 9 Eylediñ başımıza 'âlemi sen târ yeter
Fark olunmaz başımız rûz ile hemvâr yeter
Ne bu kec-rev hareket a'rec-i reftâr yeter
Ey felek ey felek ey dehr-i sitem-kâr yeter
Rûz-ı maşher görelim 'âleme dîvân olsun
- 10 Neyledi saña o Cem-câha ki kıydıñ zâlim
Şeref-i saltanat ol mâha ki kıydıñ zâlim
Öyle bir 'ârif-i billâha ki kıydıñ zâlim
'Âlemiñ rûhı olan şâha ki kıydıñ zâlim
Nice şimden girü 'âlem nice devrân olsun

- 11 Nakş-ber-âbdır ancak felegiñ kâr u işi
 Bir heyûlâ gibidir nîk ü beđi gösteriş
 [254] Degmez iqbâline dünyânîñ ‘aceb keşme-keşi
 Nice mağrûr ola iqbâline dünyâda kişi
 Tûtalım taht-ı cihân üzre Süleymân olsun
- 12 Olıcağ ‘âzim-i ‘uqbâ o şeh-i nesl-i sa’îd
 Düşmen-i Âl-i ‘Abâ eylediler cümlesi ‘îd
 Çâre ne böyle imiş levh-i kader vakt-i va’îd
 ‘Âlemiñ işte Süleymânı Selîm-Hân-ı şehîd
 Taht-ı mülke dilerim ravza-i rıdvân olsun
- 13 İtdigi kâra peşîmân olup itdi şefkat
 Pîr-i çarhıñ gözine geldi sirişk-i rıkkat
 Kahtreden ‘ârif olur baħr-ı muhîti- ‘ibret
 Yağdı hep şâ’ıklar bād-ı maṭar bir müddet
 Mâtem-i dehre bu yetmez mi ki burhân olsun
- 14 Bilmedi kıymetini ħar-rneniş ü lâ-yefham
 Urmasun bir daħi hiç fehmi ü firâsetden dem
 Rûz u şeb sînelerin taşla döğünsün âdem
 Ağlasun ħaşre degin ħûn ile çeşm-i ‘âlem
 Heft-deryâ-yı cihân ħasret ile kan olsun
- 15 Rûşenâ olmadadır fâ’ide-i efzûnı
 Bî-başıret ne bilür mihr ü meh ü gerdûnı
 Ehl-i ħikmet bilür ol nüṣṣa-i Eflâtînı
 ‘Âkıbet zâhir olur vâcib olan kânûnı
 Bilinür kadr-i ‘abâ mevsim-i bârân olsun
- 16 İtdi çün kâr-gehi- ‘âleme ħikmet inşâ
 Daħi top-ĥâne vü tersâneyi kıldı ihyâ
 İhtirâ’ı nice mümkün ola ‘add u ihşâ
 Nice ħayrât u binâ eyledi îcâd u binâ
 Ĥidmeti nezd-i Ĥudâ mûcib-i gufrân olsun

- 17 Öyle bir pâdişeh-i 'ârif ü dâna-yı hakîm
Cevher-i ferdi hezâr pâre iderdi taqsîm
Mişli rû'yâda vü hulyâda vü zâhirde 'adîm
Öyle dâna-yı fehîm öyle himem-kâr u 'alîm
Her ma'ârifde kemâl-âver-i itkân olsun
- 18 Cüz'-i terkîb-i vücûd-ı şehi rûz-ı fıtrat
Kılmış 'irfân ile tahmîr Hakîm-i kudret
Fehm ü idrâkine yok hâşılı hadd u gâyet
Hüsn-i ahlâk ile ol hüsn-i cemâl ü tal'at
Böyle kâbil mi 'aceb bir daği insân olsun
- 19 İstedi râbıtaya gire gürûh-ı ecnâd
Gele a'dâsına gâlib şeh-i ferhunde-nihâd
Ola âsûde per-i zıll-i hümâsında 'ibâd
İtdi ta'lîm-i 'asâkir daği tertîb-i cihâd
Gâzîler zümresine şâh-ı şehîdân olsun
- 20 Kıldı mebzûl o kadar sa'y-ı belîg u himmet
Rûz u şeb itmiş idi selb-i şafâ vü râhat
Kâr u bârı heme tanzîm-i umûr-ı millet
O kadar ancak olur gayret-i dîn ü millet
Sa'y-ı meşkûrî kabûl-âver-i Yezdân olsun
- [255]
- 21 Ne kadar sa'y-ı belîg itdi ise oldu hebâ
Zâyi' oldu bu kadar fikret-i re'y-i 'ukalâ
Bî-nizâm olmak imiş çünkü nizâm-ı dünyâ
Giderek buldı bu tertîbe bahâne cühelâ
İstedi her birisi Rüstem'e akrân olsun
- 22 Bîm-i Hâk mensî iken dâ'ire-i gabrâda
'Âlem-i kevn ü mekân varmış iken ifsâda
Fürce bulmuşlar iken hâriciyân dünyâda
Der-'aķab irdi Ebâ Müslim-i vakt imdâda
Âferîn himmetine yâveri Yezdân olsun

- 23 Farzdır yâdı bize rahmet ile şubh u mesâ
 Cânib-i Hâk'dan olan humma vü âfât-ı semâ
 Kâbza-i hükmi ola mülk-i behişt-i a'lâ
 Kim bilür tahta bedel âh ola tâbût-ı fenâ
 Şâh-ı mazlûm 'adem iklîmine sultân olsun
- 24 Buldı âyâ o Süleymân-ı zamân niyyet-i mülk
 Ser-te-ser emrine münkâd iken zînet-i mülk
 Böyle cârî kalem-i şun'-ı Hudâ nevbet-i mülk
 On sekiz sâl sekiz mâh meger müddet-i mülk
 Va'de geldikde ne kâbil daği meydân olsun
- 25 Kânı ol pâdişeh-i kurre-i 'ayn-ı devrân
 Muşhaf-ı mülke idi sûre-i nûr-ı Rahmân
 Tâb-dâr itmiş iken günini lûtf-ı Yezdân
 Allah Allah nice hürşîd-i cihân-tâb-ı zamân
 Bir avuç hâke girüp ser-be-girîbân olsun
- 26 Levh-i mahfûz aña olmuşdı ezelden ma'lûm
 Oldı teslîm-i kazâ ya'nî o şâh-ı mazlûm
 Pençeleşmek nice mümkün ola şehbâz ile bûm
 Bir alay kâfir-i bî-dîn idüp ol şâha hücûm
 Tâ ki bu mehlekeden 'adne şitâbân olsun
- 27 Hâşılı tohme-i 'ifrît-nihâd-ı sifle
 Aña kûbhiyyetini cümle çıkardı fi'le
 Zîkr-i tevîd-i İlâhî'de iken bi'l-gâfle
 Bir sûri kelb-i 'akûr itdi o şîre hamle
 Her biri nâr-ı cehennem ile büryân olsun
- 28 Ser-i a'dâsı hemîşe o şeh-i zî-şânîñ
 Töp-ı gâltânı ola 'arşa-geh-i devrânîñ
 Ol Yezîdân-ı 'adû kâfir-i bî-îmânîñ
 La'net olsun ten-i ervâlına mel'ûnânîñ
 Ebedî hâneleri dûzah u nîrân olsun

- 29 Zâtına vehbî-i Hâk olmuş iken nîk-huşâl
Tâ ezelden aña maqdûr iken esbâb-ı kemâl
Şems-i burhân-ı velâyet iken ol nûr-ı cemâl
Âh ol cism-i laîf ol ten-i pâlude-mişâl
Ne revâ darb-ı edânî ile lerzân olsun

[256]

- 30 Dehre gösterdiñ ‘aceb velvele-i şûr-engîz
Sîneñe ola hilâliñ dilerim hançer-i tîz
Bu mükâfât mıdır söyle eyâ çarh-ı sitîz
Kimseye üf dimemiş iken o nâzende ‘azîz
Ne belâ şadme-i a‘dâ ile nâlân olsun

- 31 Şanma bu ‘âlemi ser-geşte-i sersâm degil
Bu meşâ’ible cihân ser-te-ser âlâm degil
Sîne-çâki faķaķ ehl-i dil-i nâ-kâm degil
Yalıñız nâle-keşi ümmet-i islâm degil
Kim umardı ki Naşârâ dağı giryân olsun

- 32 Cins-i insân degil ol kâfir-i bî-dîn-i kıtâl
Nice âdem diyem ol gûl-i beyâbân-ı fi‘âl
Böyle mi kâ‘ide-i vaz‘ u rûsûm-ı ‘ummâl
Mütecâsir mi olur mahvına hiç bir hammad
Hubş-ı ervâhlarına la‘n-ı firâvân olsun

- 33 Biri Sırpiyyeli Fettâh u biri Ebe Selîm
Birisi Zencî Nezîr ü biri Bağdâdlı le‘îm
Deli Eyyûb’uñ ola meskeni nîrân-ı hamîm
Deli Muştafâ kıyâmetde de elbette elîm
Kâtîlânîñ vatânı âteş-i kaķrân olsun

- 34 Sû’-i kaşda gider iken havene âh şâha
Âşiyânından inüp pîşine çıkdı râha
Başladı baş lala pend itmege ol güm-râha
Bulmak isterdi zafer neyleyim ol rûbâha
Buña Fir‘avn ile Nemrûd dağı la‘‘ân olsun

- 35 İçlerinden hemân ol Şırp Selîm-i cellâd
 Seyfini çekdi hücûm itdi o zâta berbâd
 Olalım didi Selîmîleri katle mu'tâd
 Ba'd-ezîn kalmaya hâ'il ki ola istibdâd
 Def'-i haşm eyleyelim ki bize de şân olsun
- 36 Didi hınzîr Nezîr anlara vazgeç şimdi
 İderiz anları biz küşte kec ü mec şimdi
 Degil ol işlere meşgûl olacak lec şimdi
 Anlarıñ kârı da itmâm olur er geç şimdi
 Vakti var işlerimiz bitmege meydân olsun
- [257] 37 Eşk-i mâtemle idüp baş lala Tayyâr firâr
 Buldı Mehmed Beg'i keyfiyyeti itdi ihbâr
 Oldı bunlara Tatâr Ahmed Efendi dahı yâr
 'Anber ü Kâsım u Hâfız 'İsâ Ağa ihzâr
 Beyt-i Sultân Selîm Hân'a şitâbân olsun
- 38 Gıtdiler sell-i süyûf ile ağıyân-ı harem
 Lîk olmuş idi eyvâh Selîm Hân ebkem
 Kurtarılmış hele şâh 'Adlî-i Maḥmûd-şiyem
 Aldı Tayyâr rüfekâsı ile ol şâhı o dem
 Halk bârî bu meserret ile şâdân olsun
- 39 Hakk o Tayyâr'ın ide 'ömrini haşre merhûn
 Eyleye Mîr Meḥammed'le İmâm'ı memnûn
 'Anber ü Kâsım u 'İsâ'nın ola 'ömri efzûn
 Bunlar itdi bizi şahrâ-yı hayâta maḥrûn
 Hayr-ı hıdmetleri de dâhil-i mîzân olsun
- 40 Dür-i mazmûn ile pür olsa da tab'-ı kâmil
 Nice ta'bîri anıñ rişte-i nazma kâbil
 Câvidâ mülhim-i gayb ile anıñ ve'l-hâşıl
 Didi merşiyyesini hâş çerâğı Fâzıl
 Tâ kıyâmet sebeb ü bâ'îş-i gufrân olsun

- 41 Böyle mersûm olacaķmış haķ-ı pîşânîde
 Ruḥṣat-ı Haķ bu imiş va'de-i Sübhânîde
 Olmadı gülşen-i devletde dıker gül-çîde
 Çünki tekrâr ile hân olmadı bu fânîde
 Dilerim taht-ı belcâ mülkine hâķân olsun
- 42 Tâ ola mihr ü meh âvîze-i çarḥ-ı devrân
 Rûz u şeb 'âleme oldukça fûrûḡı raḥşân
 Kâ'id-i feth u zafer ide te'âķub her ân
 Nûr ile merķad-i pâķinde o yatdıkça hemân
 Hâzret-i pâdişehiñ 'ömri firâvân olsun

Târîḥ-i İzdivâc-ı Esmâ Sultân Bâ-Ķapudân-ı Deryâ Hüseyin Paṣa

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Zifâf it hacle-gâh-ı sîneden bu vaķt-i şâdîde
 Cûvân-ı sâde-rûy-ı kâḡıda ebķâr-ı ma'nâyı
- 2 İder îhâm ism-i tâm târîḥ-i du'âdır bu
 "Refîķ ider Hüseyin Paṣa'ya Haķ esmâ-yı ḡusnâyı" (1216)

Velehû Ķazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Dilimiz silsile-i zûlf-i dü-tâdan maḡzûz
 Öyle me'lûf-ı belâdır ki belâdan maḡzûz
- 2 Derd-i 'aşķında o şûḡuñ ne o lezzet bilmem
 Olamaz ḡaste-i âlâmı şifâdan maḡzûz
- 3 Dili aḡlatmaḡa ol ġamze-i ser-keş mecbûr
 Şâhid-i na'ra-i feryâd-ı gedâdan maḡzûz

4 Biz ki hicrân-keş-i mu'tâd-ı belâ-yı cevritz
Ey cefâ-cû bizi zann itme vefâdan mahzûz

5 Cân vir ma'reke-i çeşm-i bûtâna Fâzıl
Görmedim öyle kazâ-dîde kazâdan mahzûz

[258]

Târîh-i Şadâret-i 'Alem-dâr Muştafâ Paşa

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

'Alem dikdi cihâna böyle lâıyık tâm târîhi
"Sezâ-yı şadr-ı âşaf Muştafâ-yı kâhramân geldi" (1223)

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Hâne yapırdım efendim saña dil nâmında
Anı görmezseñ eger hazretiñe lâıyık yık

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Şem'-i kâfûr-ı dü-sâkıında helâk-ı nûrum
Ya'nî pervâne gibi yansam eger ma'zûrum

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Biz ki hicrân-keş-i 'aşkız bize vuşlat lâzım
Ne cihân devleti lâzım ne de cennet lâzım

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

Bineliñ baħr-ı tevekkülde rızâ zevrağına
Bâd-ı zûr-âver-i taqdîri re'îs eyleyelim

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'îlü Fâ'îlün)

- 1 Hırşîd ü mâha şu'le virürdi çerâğ-i mey
Bâd-ı ğazabla sönmeden ol ocağ-ı mey
- 2 Habs olsa hem ne deñlü başılsa şıkılsa da
Olmaz fesâddan yine hâlî demâğ-ı mey

Velehû Ğazel

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Ben o zehrâbe-keş-i zehr-i mey-i câm-ı firâk
Gerçi 'uşşâka ecel va'desi hengâm-ı firâk
- 2 Renciş-i fûrkate şabr itmege tâlât mi gelür
Mebde-i vuşlat eger olmasa encâm-ı firâk
- 3 Tîredir baħt-ı siyâhım gibi çeşmim de yine
Leyletü'l-kadr eger olursa daħi şâm-ı firâk
- 4 Gâhice girye gehî nâle gehî âh u figân
Bu siyâk üzre mürûr itmede eyyâm-ı firâk
- 5 Hâmeler yanınada Fâzıl ne bu sözündeki sûz
Ğâlibâ yakdı seni âteş-i âlâm-ı firâk

Velehû

(Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilâtûn Fâ'ilûn)

- 1 Ğonca-i nâzım ki istignâ-sifâlimdir benim
Sürhî-i şerm-i hacâlet reng-i âlimdir benim
- 2 Ben o mihrim kim zevâlimdir baña 'ayn-ı tûlû'
Öyle bir mâhım ki nokşânım kemâlimdir benim
- 3 Şâbit ü seyyâre bilmem ben o çarh-ı 'işveniñ
Ğamzesi mirrîh ebrûsı hilâlimdir benim
- 4 Ol siyeh-baht u perîşân-hâletim her vechile
Zülf-i pîç-â-pîç-i dilber hasb-i hâlimdir benim
- 5 Kerbelâ-yı teşneyim zemzem muharremdir baña
Bâde-i hûn-ı ciger Fâzıl helâlimdir benim

[259]

Velehû

(Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn)

- 1 Ben ki perverde-i gehvâre-i 'izz ü câhım
Terbiyet-yâfte-i hâş-ı sarây-ı şâhım
- 2 Hünerim şa'sa'a-pîrâ-yı fezâ-yı 'irfân
Çarh-ı vâlâ-yı kemâlâtta yektâ mâhım
- 3 Ben ki maḥrûm-ı hevâ vü heves-i nâ-kârım
Ben ki me'yûs-ı huşûl-i emel-i dil-hâhım
- 4 Yâ'nî tâ rûz-ı ezelden berî mecbûr-ı belâ
Mübtelâ-yı elem-i 'aşk u ğam-ı cân-gâhım

- 5 Maṭlabım iki cihân içre degildir maḥlûk
Fâzıl-ı dil-şüde-i ehl-i dil ü âgâhım

Velehû

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Olma ol gûne ki her kim ki seni ide ḥazîn
Ola ‘âlem añâ âvâze-resân-ı taḥsîn
- 2 Olma ol gûne ki yâd olsañ eger meclisde
Nîk ü bed nefret ile göstereler çîn-i cebîn
- 3 Olma ol gûne ki düşmenleriñ itdikçe saña
Bed-du‘â herkes ola velvele-sâz-ı âmîn
- 4 Olma ol gûne ki aḥbâb bahâne iderek
Kaçalar bir bir o dem kim olasın bezm-nişîn
- 5 Olma ol gûne ki gayret-keş-i hem-bezmiñ ola
Halkdan ola zaḥım-ḥorde-i tîr-i nefrîn
- 6 Olma ol gûne ki geçdikçe şitâbân olarak
Halk bir fitne içün eyleyeler hep taḥmîn
- 7 Olma ol gûne ki itdikçe nizâ‘ u gavgâ
Olalar ḥaşmıña a‘lâ ile ednâ da mu‘în
- 8 Olma ol gûne ki bed-sîretiñ efsâne olup
Sû-be-sû olsa seyâhat-zede-i rûy-ı zemîn
- 9 Olma ol gûne ki yârâna zebân-ı Fâzıl
Pend tarîkiyle ide hecvini böyle taẓmîn

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ben ol şem'im ki bezm-i 'aşk uyandı şeb-çerâğım
O yangın lâleyim bâğ-ı maḥabbet yandı dâğım
- 2 O ḥâkister-nişînim ḥânedân-ı 'ulvîyim ammâ
Çekildi rûy-ı çarḥa perdeler dûd-ı ocağım
- 3 O yektâ cevher-i rûḥum ki düşdüm kâleb-i ḥâke
Hümâ-yı evc-i nâzım dâma dûş oldum ayağım
- 4 O müstağnî-cenâbım kim şabâdan kaşd-ı bû itmez
Eger hem-dem olaydı gonca-i gülşen demâğım
- 5 O 'âlî-himmetim kim dâne koymam der-kemîn olmam
Tenezzül eylemem mirrîḥi şayd itsem de dâğım
- 6 O zât-ı puḥteyim Fâzıl ki hîç ümmîd-i ḥâm itmem
Anîñ-çün ğamla kavrulmakdayım ben kendi yağım

[260]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Güzel bildirdiñ ey Ferhâd 'aşkıñ kûh-kenlikde
Velâkin neyleyim kıldıñ ḥaṭâ bu dil-şikenlikde
- 2 Görenler ol ḥaṭ-ı sebz içre ruḥsâr-ı şerer-bârıñ
Dökülmüş âteş-i seyyâle şanmışlar çemenlikde
- 3 Beyâz-ı gerden içre zûlf-i pîç-â-pîçi seyr itdim
'Aceb mâr-ı siyehdir ḥufte olmuş yâsemenlikde

- 4 Bilen hâl-i siyâhı düşdiginden nâr-ı hüsrâna
Ki âteşdir cezâsı her kimiñ da'vâsı benlikde
- 5 Belâ bârânı yağsa çarğdan bu miñnet-âbâda
Yine bu Fâzıl-ı âzâde-dil cünbişde şenlikde

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Bezm-i ağıâra varır zevk u şafâ niyyetine
Bize geldikçe gelür cevri ü cefâ niyyetine
- 2 Sâkiyâ 'illet-i gamdan yine'bîmâr olduk
Bâde mi nûş idelim bâri şifâ niyyetine
- 3 Tîğ-ı âhı çekelim şaff-ı rakîbâna gönül
Gidelim leşker-i küffâra gazâ niyyetine
- 4 Aluruz hâle-i âgûşa dem-i fûrkatde
Duğter-i ma'nîyi ol mâh-likâ niyyetine
- 5 Bize mi meclis-i ağıâra mı teşrîf idecek
Bu gice Fâzıl o mâhiñ 'acebâ niyyeti ne

Nazîre-i Râ'if İsmâ'il Paşa-zâde Kâdî-'asker 'İşmet Begefendi-zâde
Şeyhu'l-islâm Es-Seyyid El-Hâc Ahmed 'Ârif Hikmet Begefendi

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Nûş idüp dil deheniñ câm-ı şafâ niyyetine
La'lini emdi mey-i neş'e-fezâ niyyetine
- 2 Şad-nedâmetle te'essüf iderek âh iderim
Geçen evkât-ı meserrâtı kazâ niyyetine

- 3 Halkı dîvâne görüp kayd-ı ‘alâyıkla gözüm
Seyr ider hâneleri dâr-ı şifâ niyyetine
- 4 İktihâl eylemege hâk-i derîñ kaçd iderim
Çeşm-i hasret-keşe tahşîl-i cilâ niyyetine
- 5 Kalmamış mûy kadar rây-ı daîkinde haîâ
Şemr ider kâkülîni müşg-i Hîfâ niyyetine
- 6 Gûş idüp âh-ı hezârî seherî ehl-i derûn
Geşt-i gülşen idemez kesb-i şafâ niyyetine
- 7 Çün selâm eyledi Hikmet bu makâlî ihdâ
Bir ma‘âlî-şiyeme ‘arz-ı du‘â niyyetine

[261]

Velehû Fâzıl Beg Kıt‘a

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Söyle efsâneñi ey bülbül-i gûyâ söyle
Handeler eylesün ol gonca-i zîbâ söyle
- 2 Bülbül ü tûtî lisânı ile düşdi kafese
Men-şamet lafzını bilmezseñ eger hâ söyle

Velehû

(Mef‘ûlû Fâ‘ilâtü Mefâ‘îlü Fâ‘ilün)

- 1 Hâkân-ı ‘aşk kondı derûnum sarâyına
‘Aklı hediye eyleyelim hâk-i pâyına
- 2 Gerdûn taçdı penbe-i cehli dü-gûşına
Ehl-i belânıñ oldı yazık hûy u hâyına

Velehû Gazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 'Âşık-ı dil-hasteniñ bir âhdır sermâyesi
Nâ-tüvândır nâle-i cân-kâhdır sermâyesi
- 2 Hâbdan bîdâr ider elbette baht-ı huftesin
Dil ki her şeb na'ra-i Allâhdır sermâyesi
- 3 Mâh-rûlarla olur tercîh-i envâr-ı zemîn
Âsumân-ı üreniñ bir mâhdır sermâyesi
- 4 Bir nedâmet-gehdır ancak sûk-ı 'âlem 'âkıbet
Müşterî vü bâyi'îñ eyvâhdır sermâyesi
- 5 Şarf idüp bir şâhid-i bâzâra Fâzıl nakd-i dil
Şimdi ol bî-çâre âh u vâhdır sermâyesi

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Yere geçme tama' u hisset ile mûr gibi
Halka vir nağme ile mâlîñi zünbûr gibi
- 2 Ne zamânlarda toğar ol meh-i tâbân âyâ
Zulmet-i hecr ile meclis şeb-i deycûr gibi
- 3 Rüstem-i gamzesi kim şâh-ı serîr-i naḥvet
Pîş-gâhında kazâ şanki silah-şôr gibi
- 4 Turralar nâfe-i inüşgîne varınca seyr it
Dökilür sîne-i kâķûmına semmûr gibi

- 5 Sırrıñı şaklamada hem-şifat-ı fûlâd ol
‘Âleme râzıñı fâş eyleme billûr gibi
- 6 Benem ol perde-keş-i ye’s-i tehî-dest-i emel
Gerçi pür-ţanţanayım kâse-i ţanbûr gibi
- 7 Maţla’-ı ‘Âţıf-ı merhûmı begenmem Fâzıl
Sâbıkâ ol dañi dünyâ ile mağrûr gibi

Şhremînî-zâde Hâzîneli Haftânî Hâfız Es’ad Beg

(Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)

- 1 ‘Îzârıñ gül gül olmuş bûseden dil dâğ-dâğıñdır
Hased ol bâğ-bân-ı ‘aşka kim gül-çîn-i bâğıñdır
- 2 Nümâyân olmadıkça şubh-ı vuşlat sönmesün yansun
Fetîl-i dâğ-ı fûrkat sînede ey dil çerâğıñdır

Velehû Kıt’a

(Fâ’îlâtün Fâ’îlâtün Fâ’îlâtün Fâ’îlün)

- 1 Berg-i gül ey gönca-fem sen gibi ter-dâmen midir
Yâsemen endâmıña boyuñca pîrâhen midir
- 2 Gûşuña girmez ne hikmetdir figân-ı ‘âşıkân
Âh te’sîr eylemez kalbiñ ‘aceb âhen midir

[262]

Velehû

(Fe’îlâtün Fe’îlâtün Fe’îlâtün Fe’îlün)

- 1 Şayd ider biñ dili bir dâm ile zûlf-i siyehiñ
Düşürür biñ dili bir dâma şikenc-i külehiñ

- 2 Şad-ḥased merdümek-i çeşmime kim mahremidir
Kaşr-ı dîdemde ḥayâliñ gibi bir pâdişehiñ

Re'îsü'l-Küttâb Mehmed 'Ârif Efendi

Teber-dârân-ı Sarây-ı 'Atîkden Tefeyyüz İden Kaşamonılı
Re'îsü'l-Küttâb Mehmed 'Ârif Efendi

Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Tegâfülle yine memnûn idersiñ bendeñi var ol
Yürü var sevdigim gayri nüvâziş-kâr-ı ağıyâr ol
- 2 Saña evvel didim bîgânelerle âşinâ olmuş
Berây-ı tecrübe cânâ biraz da gayriye yâr ol
- 3 Fedâ itdiñ yeter feryâd u âha eylediñ muştâr
Beni nâ-çâr teşhîr eylediñ sen daḥi nâ-çâr ol
- 4 Efendim bezme gel lutf it saña teklîf-i ḥâm olmaz
Eger isterse cânıñ rakş it isterseñ kadeḥ-kâr ol
- 5 Degil rü'yâ bugün ben söyledim 'Ârif Nedîm-âsâ
Hücûm-ı nâle-i şeb-gîrden zâlim ḥaber-dâr ol

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 O şûḥ ile kadeḥ-peymâ-yı bezm-i 'işretim şimdi
Göñulden ber-ṭaraf-sâz-ı gubâr-ı vahşetim şimdi

- 2 K o feryâd eylesün gülşende bülbül çâk çâk olsun
O gül-ruhsâr ile sâgar-be-dest-i şohbetim şimdi
- 3 Şafâ-yı hâtırım var yâr ile hem-bezm-i cân oldum
Cemâl-i yâri gör âyîne-dâr-ı hayretim şimdi
- 4 Şarıldım câme-hâb-ı nâz içre şorma encâmın
Bi-hamdillâh âgûş-ı şafâ-yı vuşlatım şimdi
- 5 Beyâz-ı gerdeninde hâl-i 'anber-bûyını öpdüm
Dil-i agyâra almak dâğ-ı sûz-ı hasretim şimdi
- 6 Bu günlerde nola aḥbâba 'unvân eylesem 'Ârif
Küleḥ-kec ṭurfa-fermâ-yı rûsûm-ı naḥvetim şimdi

[263]

Sultân Selîm Hân-ı Şâlişîñ Evâḥır-ı 'Aşr-ı 'Âlîleriyle Sultân
Muştafâ Hân-ı Râbî' ve Sultân Maḥmûd Hân-ı Sâñî Hazerâtı
A'sâr-ı 'Âliyesi Şu'arâsınıñ Âşârı

Enderunlu Vâşif

Bostâncıbaşı Şadr-ı A'zam Arnabûd Halîl Paşa Yegeni Kîlâr
Kethudâsı Vâşif 'Oşmân Beg

Münâcât

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Baḥş eyleyüp günâhımı mesrûr ider misin
Yâ Rab ḥarâb-ı ḳalbimi ma'mûr ider misin
- 2 Vakt-i ecel müyesser idüp ḥusn-i ḥâtıme
İmânım ile ḳalbimi pür-nûr ider misin

- 3 Rûz-ı kıyâmet 'arşa-geh-i hevl-nâkda
Peyğamberinden ümmetini dîr ider misin
- 4 İdüp zühûr sâye-i mihr-i Muhammedî
Tab'ım mişâl-i cilve-geh-i hûr ider misin
- 5 Bir dem gelür mi'nûr-ı tecellî-i feyz ile
Künc-i derûnı şu'le-geh-i Tûr ider misin
- 6 Makrûn iken 'inâyetiñ ehl-i başîrete
İtmez güşâd çeşm ü dilim kûr ider misin
- 7 Kâlin İlâhî hâl idüp encâmı Vâsıf'ıñ
Maşerde ehl-i hâl ile maşûr ider misin
- 8 Na't-ı Resûl-i Hazretiñe haşr idüp sözüm
Ser-levha-i cerîde-i meşhûr ider misin

Velehû Na't-ı Şerîf

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Ben ol pervâne-i şem'-i firâkım yâ Resûlallâh
Yanup yakılmadır her dem mezâkım yâ Resûlallâh
- 2 Olaldan silsile-bend-i maḥabbet gerden-i şevkim
Seniñ 'aşkıñ ile mecnûn-siyâkım yâ Resûlallâh
- 3 Reh-i mi'râc-ı 'aşkıñda ümîd-i pâ-y-bûsuñla
Mişâl-i rîg pâ-mâl-i Burâkım yâ Resûlallâh
- 4 Beni rû'yâda bârî eyle dîdârıñla kâr-âver
Kemâle irdi zîrâ iştîyâkım yâ Resûlallâh
- 5 Kuluñ dervîş Vâsıf gibi şeh-râh-ı maḥabbetde
Sevenlerle seni var ittifâkım yâ Resûlallâh

Velehû Na't-ı Nebevî

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün)

- 1 Beni redd itme bâb-ı devletiñden
Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek
Şumâr eyle beni de ümmetiñden
Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek
- 2 Gel ey zîbâ nihâl-i bâğ-ı Hazret
Baña yevm-i nedemde kıl 'inâyet
Seniñdir mücrime ol gün şefâ'at
Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek
- 3 Cenâbıñdan eger olmazsa şefkat
Hulâsa bende yokdur kâbiliyyet
Umûrum hep saña kıldım emânet
Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek
- 4 Egerçi cümleden ber-ter günâhım
Velâkin gam yimem hiç pâdişâhım
[264] Ki sensin evvel ü âhir penâhım
Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek
- 5 Saña ez-cân u dil oldum fütâde
Nihâde-gerdenim tavk-ı rızâda
Mu'în ol bendeñe rûz-ı cezâda
Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek
- 6 Meded 'aşkıñda bî-şabr u şekîbim
Cemâliñ gülşeninde 'andelîbim
Kuluñ da ümmetiñden bir garîbim
Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek

7 Amân ey rûh-ı 'âlem cân seniñdir
 Dil-i bîmârıma dermân seniñdir
 Ne emr eyler iseñ fermân seniñdir
 Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek

8 Kuluñ Vâsıf bir özge mübtelâdır
 Dem-â-dem çihre-sây-ı hâk-pâdır
 Şefî'im sen ümîdim hep saña
 Dağîlek yâ Resûlallâh dağîlek

Velehû Na't-ı Şerîf

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Hâk-i pâyıñ eylemiş Rabb-i 'alâ
 Kâfile-sâlâr-ı hayl-i enbiyâ
 Hep tufeyliñdir gürûh-ı evliyâ
 Yâ Resûlallâh müştâkım saña
 Yandım 'aşkıñla terağhum kıl baña

2 Ey gürûh-ı enbiyânıñ serveri
 Vey Hudâ'nıñ sevgili Peygamberi
 Câm-ı 'aşkıñ içdigim günden beri
 Yâ Resûlallâh müştâkım saña
 Yandım 'aşkıñla terağhum kıl baña

3 Bülbul-i gülzâr-ı bâğ-ı hasretim
 Mübtelâ-yı 'aşk esîr-i fûrkatım
 Nişleyim gavvâş-ı bañr-ı hayretim
 Yâ Resûlallâh müştâkım saña
 Yandım 'aşkıñla terağhum kıl baña

- 4 Seyyidü'l-kevneyn olan şâh 'aşkına
 Şâm-ı isrâda toğan mâh 'aşkına
 'Arz-ı dîdâr eyle Allâh 'aşkına
 Yâ Resûlallâh müştâkım saña
 Yandım 'aşkıñla terahhum kıl baña

- 5 Yok benim gibi güneş-kâr ümmetiñ
 Kimler içündür efendim şefkatîñ
 Görmek istersem nola meh-tal'atîñ
 Yâ Resûlallâh müştâkım saña
 Yandım 'aşkıñla terahhum kıl baña

- 6 Vâsıf'ı pes ey Resûl-i Kibriyâ
 Diyeler meddâh-ı şâh-ı enbiyâ
 Cân u başım yoluña kıldım fedâ
 Yâ Resûlallâh müştâkım saña
 Yandım 'aşkıñla terahhum kıl baña

[265]

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Derûnumda firâkıñla elem var yâ Resûlallâh
 Göñülde iştiyâk-ı dem-be-dem var yâ Resûlallâh
- 2 Temevvüc-gâh-ı 'aşkıñda kemîne kaçreyim ammâ
 Nihân hûnâbe-i giryemde yem var yâ Resûlallâh
- 3 Derûnum pârelendi hançer-i 'aşk-ı mecâziyle
 Dilimde bir oñulmaz zahm-ı gam var yâ Resûlallâh
- 4 Ne yüzle eyleyem da'vâ-yı 'aşkıñ her nefes dilde
 Hezârân ârzû-yı mültezem var yâ Resûlallâh

- 5 Baña ümmet demek de kendi lûtfuñdur seniñ yohsa
Benim ümmetlige lâıyık nerem var yâ Resûlallâh
- 6 Ne takrîb ile tahşîl-i teğarrüb eyleyem ben kim
Ne fikr-i şeb ne zıkr-i şubh-dem var yâ Resûlallâh
- 7 Yüzüñ şuyına halk olduğı ‘âlem naşş ile şâbit
Şeniñ şânıñda âyât-ı hikem var yâ Resûlallâh
- 8 Ne gam tâb-ı şemisden mücrimâna sâye-bân olmuş
Livâ’ül-ğamd nâmında ‘alem var yâ Resûlallâh
- 9 Bu tîre-rûyı kıl pûşîde dâmân-ı şefâ’atle
Morardıkda yüzüm reng-i bakam var yâ Resûlallâh
- 10 Ne Vâsıf-veş cihânda ‘abd-i ‘âbık yaratılmışdır
Ne ben gibi güneş-kâr bir ümem var yâ Resûlallâh

Cennet-mekân Ğâzî Sultân Mağmûd Hân-ı Şânî Lisân-ı ‘Âlîsinden
Ravza-i Muṭahharaya Taḫdîm Kılınan Tazarru’-nâmedir

(Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün)

- 1 Şem’-dân eyledim ihdâya cür’et yâ Resûlallâh
Murâdım dergeh-i ‘ulyâña hıdmet yâ Resûlallâh
 - 2 Degildir ravzaña şâyeste dest-âvîz-i nâçîzim
Ḳabûlüñle kıl ihsân u ‘inâyet yâ Resûlallâh
 - 3 Kimim var hazretiñden özge hâlîm eyleyem i’lâm
Cenâbıñdandır ancak lûtf u himmet yâ Resûlallâh
- [266]
- 4 Daḫîlek el-amân şad-el-amân dergâhıña düşdüm
Terahḫum kıl baña eyle şefâ’at yâ Resûlallâh

- 5 Dü-‘âlemde kıl istiṣhâb Hân Maḥmûd-ı ‘Adlî’yi
Seniñdir evvel ü âhirde devlet yâ Resûlallâh (1227)

Velehû

(Mefâ‘ilün Fe‘ilâtün Mefâ‘ilün Fe‘ilün).

- 1 Sirişk-i dîde-i terdir şarâb-ı Mevlânâ
Müdâm laht-ı cigerdir kebâb-ı Mevlânâ
- 2 Ne feyzdir bu ki şâh-ı cihâna baş kesmez
Küleḥ-be-ser fukarâ-yı cenâb-ı Mevlânâ
- 3 Felekde bir kapuya istinâd ise kaşdıñ
Gel işte dergeli-i feyz-iktisâb-ı Mevlânâ
- 4 Cebîn-sây olagör âsitân-ı devletine
Murâdıñ ise eger intisâb-ı Mevlânâ
- 5 Göñülde olsa nola fetḥ-i bâb-ı ehl-i niyâz
Güşâdedir der-i devlet-me’âb-ı Mevlânâ
- 6 Mişâl-i nây dem-â-dem miyân-beste gerek
Maḳâm-ı ḥidmete dervîş-i bâb-ı Mevlânâ
- 7 O yanık ‘âşık-ı şu‘le-nihâda ‘aşk olsun
Ki yana yana ola feyz-yâb-ı Mevlânâ
- 8 Derûnî yan yakıl ol şem‘-i ‘aşka pervâne
Merârnıñ olmak ise intiḥâb-ı Mevlânâ
- 9 Biri birine girer nüh-felek semâ‘ından
Urursa çarḫa ne dem âfitâb-ı Mevlânâ

- 10 Füyûz-ı mihr ile tennûre-bend-i ehl-i şafâ
Meh-i nevi dil-i mihr-iltihâb-ı Mevlânâ
- 11 Ziyâ-yı cebhesi pertev şalardı hırşîde
Ger olsa ref'-i ruhında nikâb-ı Mevlânâ
- 12 Celâl-i 'aşk ile ism-i celâle başlardı
Cemâl-i şems yakar sûz-ı tâb-ı Mevlânâ
- 13 Çün âh-ı 'âşık-ı Mevlâ kıbâbe-i 'arşa
Resândır ed'îye-i müstecâb-ı Mevlânâ
- 14 Rumûz-ı vahy-i Hudâ mağz-ı naşs-ı Sübhândır
Nikât-ı ma'nî-i nazm-ı kitâb-ı Mevlânâ
- 15 Mişâl-i kuhl-i cevâhir virür 'uyûna cılâ
Gubâr-ı merkad-i gerdûn kıbâb-ı Mevlânâ
- 16 Virür çü nâfe-i âhû-yı 'adn bûy-ı şafâ
Meşâm-ı 'âşıkâ müşgîn türâb-ı Mevlânâ
- 17 Olur mı sıfr-ı hayâl ile Vâsıfâ ta'dâd
Kerâmet ü kerem-i bî-hisâb-ı Mevlânâ

Muhammes

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 İtmez o kaşı kemân 'âşık-ı mahzûnını şâd
Yansa kandîl-i fûrûzân gibi kılmaz yine dâd
Şanki demrenli bir ok gamzesi kalbi fûlâd
Pehlevândır hûner ü şîvede gâyet üstâd

[267] Görmedim böyle edâ böyle revîş böyle gûşâd *

- 2 Nedir ol bend-i dilârâ nedir ol yaya kırış
 Kavş-i ebrûlarını seyr iden olmaz mı geriş
 Düşürür Rüstem'i teşvîşe o Behrâmî çekiş
 Tırma tîr-i müje-i nâvekinе karşı siviş
 Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd
- 3 Ceyş-i müjgânı anıñ mülk-i dile şaldı aqın
 Tutilursın nigehe okına pek varma yakın
 Kesdirir tîğ-ı nigâhına dil-i zârı şaқın
 Ne cefâlar kılıcı oldu o ğaddâre baқın
 Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd
- 4 Âzmâyışle perîşân idüp ahvâlimi âh
 Pûte-i sehm-i ğam itdi dil-i meyyâlîmi âh
 Düşmüyor şaştı ki ta'rif ideyim hâlîmi âh
 Naşıl añlatsam 'aceb ben şaña ol zâlîmi âh
 Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd
- 5 Kabzaya aldı dili şabr u şekîbi çaldı
 Bâb-ı lutfında gözüm hâlka mişâli qaldı
 Beni ferdâlara ol şûh-ı kemân-keş şaldı
 Taş diküp şahn-ı dile bend ile meydân aldı
 Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd
- 6 Nâvek-i ğamzesine sîne olup âmâde
 Çilleye girdi atış yayı gibi üftâde
 Olsa da hâlka kepâde bizi almaz yâda
 Gelse yâ Hâk deyü 'uşşâkı nola feryâda
 Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd
- 7 Tîr-i müjgânlarının sînede âmâc-gehi
 Oldı gönülüm siper-i nevk-i hadeng-i nigehe
 Baña zih-gîrdir 'âlem dir isem şanma tehî
 Tar olur çeşme cihân görmesem ol pâdişehi
 Görmedim böyle edâ böyle reviş böyle güşâd

8 Az gelür her ne kadar medhine itsem âgâz
 [268] Başdı 'işveyle hemân tozkoşparanı disem az
 İtdi hûbâna geri hûsn ile ol mâye-i nâz
 Bedeli yokdur anıñ fend ü edâda mümtâz
 Görmedim böyle edâ böyle revîş böyle güşâd

9 O mehe sîne gerüp torba mişâli tırdum
 Hedef-i tîr-i nigâh olmağı Vâşîf kırdum
 Her güşâdında disün gönline bir ok urdum
 Böyle vaşf itdi anı her kime ki ben şordum
 Görmedim böyle edâ böyle revîş böyle güşâd

Kaşîde-i Rumhiyye

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Görmediñse hamle-i zırgâm-ı ejder-heybeti
 Kıl temâşâ Hân Maḥmûd-ı gâzanfer-hey'eti
- 2 Erdşîr'e dehşet-efgen hamle-i şîrânesi
 Nîrem ü İsfendiyâr'a hayret-efzâ şavleti
- 3 'Ömri oldukça künâmından ḥurûc itmezdi şîr
 Görse ol Ḥaydar-şecâ'at şâh-ı ejder-satveti
- 4 Heft-hân'a okusa meydân o şâh-ı Kâhramân
 Fikr-i nevbetle gelürdi Sâm'a ḥummâ nevbeti
- 5 Nîzeyi elden koyup olur siper-ber-dest-i havf
 Görse Rüstem ol şehiñ destinde rumḥ-ı şevketi
- 6 Zûr-ı bâzûsın bileydi Zâl bîm-i cân ile
 İzîrârî ihtiyâr eylerdi künc-i 'uzleti

- 7 Görse tâb-ı sûz-ı hışt-ı hışmın Âhen-ten yanar
Bu meşeldir âteşiñ penbeyle olmaz lu‘beti
- 8 ‘Afvı nâ-kâbil cerâyimdendir ‘indimde benim
Sâm'a teşbîh eylemek ol şâh-ı Dârâ-^haşmeti
- 9 Hep tekaddüm-bi'z-zamândır Rüstem'i zikre sebeb
Yohsa Sâm u Rüstem'iñ olmaz o şâha nisbeti
- 10 Rüstem ü Sâm'iñ ne cânı var tayansun darbına
Kim ki Rûyîn-ten getürsün pençesine tâkati
- [269]
- 11 Kâhramân'iñ haddi mi ola mukâbil rumhına
Behmen'iñ câ'iz mi anıñla cidâle cür'eti
- 12 Sîne germek rumhına Gerşâsb'iñ sersemliği
Karşu turmak tığına Efrâsiyâb'iñ töhmeti
- 13 Bildigim serverse ol dâdâr-ı zûr-âver benim
Cümlesin eyler zahım-dâr-ı sinân-ı şavleti
- 14 Oldı gayri muktezî ta'rîf ü tavşîf eylesem
Añlasunlar kimdir ol şâh-ı gâzanfer-kuvveti
- 15 Bir gün erbâb-ı rimâhı cem' idüp ol şeh-süvâr
Sâha-i Gül-hâne'ye sürdi semend-i ragbeti
- 16 Her biri ammâ muqarreblerden ehl-i ma'rifet
Her birisi fenn-i rumhuñ merd-i şâhib-şan'atı
- 17 Şaff olup tırdı kenâr-ı sâhada ser-tâ-be-pâ
Virdiler tertîb ile alâya zîb ü zîneti
- 18 Geçdi şaffiñ başına ol kâhramân-ı şâh-ı cihân
Virdi aşhâb-ı temâşâyâ tezelzül heybeti

- 19 Yanına alup silah-dârı 'Alî Beg bendesin
İltifât-ı pâdişâhâneyle virdi 'izzeti
- 20 Tırdı ser-berber 'Alî Ağa anıñ şol yanına
Oldı emre muntazır açup dü-çeşm-i diğkati
- 21 Turup anıñ da yesârına vekîl-i genc ağa
Sâye-i şâhîde zabt itdi semend-i rif'ati
- 22 Var idi beş on da ağâ-yı harîm-i hâşdan
Her biri ya'nî o şâh-ı 'âlemiñ hem-şoñbeti
- 23 Baş muşâhib Şâkir Ağa idi anıñ birisi
Var idi fenn-i fûrûsiyyetde gâyet şöhreti
- 24 İkisi Küçük Beşîr Ağa vü İbrâhîm Ağa
İçlerinde bunlarıñ yok hem-'inân-ı himmeti
- 25 İkisi Selmân u Sa'dullâh Ağa kim anlarıñ
[270] Cündîlikde sâ'ire olmuşdı zâhir sebâtı
- 26 İkisi Şâlih Ağa ile anıñ Kâmil Ağa
Bunlarıñ şâyeste-i tahsîn idi her şan'atı
- 27 İkisi Cevher Ağa ile 'Alî Ağa idi
Başka idi bunlarıñ mişvâr-ı zûr u mikneti
- 28 İkisi de anıñ 'Abdullâh Ağa 'Oşmân Ağa
Bunlarıñ gâyet pesendîdeydi tarz u hâleti
- 29 İkisi 'Anber Ağa ile Hâfız 'İsâ Ağa
Ditredirdi ol fezâyı bunlarıñ da dehşeti
- 30 İkisi Mercân Ağa Fellâh 'Abdullâh Ağa
Bunlar idi fenn-i rumha virdi ħurde lu'beti

- 31 İkisi Tâhir Ağa vü hem daği Mahmûd Ağa
Haznedârlı virdi hem-pâsına hayli mikneti
- 32 İkisi İlyâs Ağa ile 'Alâ'ü'd-dîn Ağa
Dâvud ağa ile vardı bunlarıñ da şöhrati
- 33 Ger Şu'ayb Ağa ile Hâlid Ağa mümtâz idi
Lîk Koku Mercân Ağa daği iderdi nisbeti
- 34 Var idi bizden de bir çok fârisü'l-hayl-i benâm
İftihâren yâd olunsun anlarıñ mâhiyyeti
- 35 Haydar Ağa Lezgî Mehemmed ağa Hasan Ağa
Kula 'Abdullâh Ağa'dır bunlarıñ hem-şöhreti
- 36 Mâhiri Hüseyin Efendi'dir Kitâbçı-zâde kim
Tarz-ı çâlâkîde virdi cinsine çok hayreti
- 37 Sisli Muştafâ Tatâr Hân-zâde Ahmed Beg daği
Virdiler alâya el-hağ bir güzel germiyyeti
- 38 Aşkar Ağa İsmâ'îl Ağa Kaço Hasan Ağa
Darb-hor Reşîd Ağa akrân idiler gâyeti
- [271]
- 39 Topçı Şâkir'le 'Araboğlu Cesûr Ahmed Ağa
Fenn-i zûr-bâzîde bunlar eylemişdi sebkatı
- 40 Yeñçeri Şâkir'le Sağır Nâşid ü Fettâh Ağa
Bunlarıñ da var idi rumh oynamağda kudreti
- 41 Zencî Abdullâh Ağa Uzun Çeten Hasan Ağa
Kaşoça-zâde Hasan Beg'iñ güzeldir sür'ati
- 42 Dört nefer de var idi kâşif ki anlar câ-be-câ
Şaf miyânında turup beklerdi lu'ba neveti

- 43 Birisi seyyid Hasan Kâşif 'Ömer Kâşif biri
 Bunların meşhûr idi zûr u kemâl-i şan'atı
- 44 Mîr 'Alî Kâşif'le 'Osmân Kâşif anlar ikisi
 Şan'at icrâsı için kollardı lu'ba furşatı
- 45 Böyle şaf-der-şaf idüp ol şafder-i şâhib-kemâl
 Virdi dîvân-ı Ebâ Müslim gibi bir hâleti
- 46 Şanki meydân-ı hüner bir baħr-ı pür-cûş u hurûş
 Anda her bir Mısrî bir at başlı devlet korveti
- 47 Keştî-i taht idi gûyâ başda esb-i husrevî
 Ejder-i baħrîye mânend idi naķş u heybeti
- 48 Her süvârîniñ elinde nîze mânend-i sûtûn
 Mürtesem levhî üzre gûyâ bir donanma şüreti
- 49 Bir de ikişer ikişer eyleyüp 'arz-ı hüner
 Lu'b-ı rumħa şoñra topdan virdiler germiyyeti
- 50 Ben verâ-yı revzen-i kaşrı kılup cây-ı karar
 Eyledim gâyet hafî zîr-i kafesden rû'yeti
- 51 Her birine çeşm-i inşâf ile diķķat eyledim
 Cümleden bâlâ vü ber-ter ol şehiñ mâhiyyeti
- 52 Bir kurum bir semt-i a'lâ var ki maħşûş ol şehe
 Sâ'ir erbâb-ı hünlerde görmedim ol hâleti
- [272]
- 53 Cânibeyninden görüp'cevlân-ı rumħın per gibi
 Bir firişte şandım ol şâh-ı melâ'ik-ħaşleti
- 54 Ol hidîviñ var bir iki lu'b-ı nev-îcâdı kim
 Meşķ u icrâya daħi kâşifleriñ yok ķudreti

- 55 Gerçi kim bu fende mâhîr. Mîr ‘Alî Kâşif velî
Nisbet olunsa anîñ şâh-ı cihâna şan‘atı
- 56 Farkı hâricde ne gûne ise şâhîñ mîr ile
‘Aynihî şan‘atda da ol mertebe hayşiyeti
- 57 Şan‘at-ı meşhûresi mestûr olup kâşifleriñ
Kıldılar da‘vâ-yı merdîden ferâgat gâyeti
- 58 Ola hem-pervâz-ı ‘anķâ nice mümkindir zübâb
Hirreniñ şîr-i jiyân ile olur mı nisbeti
- 59 Hâli elbet başkadır bâlâ ile bâlâ-teriñ
Cümleye fâ‘ıķdır ol şâhîñ kemâl ü şan‘atı
- 60 Nola ol sîmurğ-ı iķbâlîñ uçursam medhîni
Ejder-i perrâna gâlibdir hücûm u satveti
- 61 Añdırır şâhîn ile halka kebûter hâletin
Halka-i devr-i kebîr içre o şâhîñ hâleti
- 62 Gûyiyâ şâh-ı felek-şân başda şehbâz-ı hüner
Şanki bir şâhîn alâyıdır bu nev-şaf lu‘beti
- 63 Şâh-ı ‘âlem şöyle de bir şan‘at icrâ itdi kim
Herkesiñ kaldı dehânında benân-ı hayreti
- 64 Her dü-esbiñ naħl ile kıldı miyânından güzer
Şaf tamâm olduķda rûy-ı arza kıldım diķķati
- 65 Hürde resm-i şâl-i mâr-ı pîç yılan kavı gibi
Naķş-ı pây-ı eşhebi virdi zemîne zîneti
- 66 Şöyle yektâ fâris-i fendir ki farzâ esbiniñ
Olsa mînâ-kârî sâ‘at zarfı cây-ı lu‘beti

[273]

- 67 Bir hüner icrâ ider kim ol şeh-i şâhib-licâm
Ne olur lağzîde-pâ rahşı kırar ne sâ'atı
- 68 Kõnşa ger bir zerre pâyıyla rikâbı beynine
Şarkdan garba varınca kılsa seyr-i sür'atı
- 69 Zîr-i pâyında ne zerre incinür ne pâyınıñ
Zerrece olur rikâbından nümâyân fûrkatı
- 70 Ger teşâdüf itse çeşm-i mûra mîh-i eşhebi
İtmeden mûrı habîr icrâ ider biñ şan'atı
- 71 Var o şehde şöyle Mısrîler ki ta'rîfi muhâl
Her biriniñ başka seyr ü lu'b u hûsn ü zîneti
- 72 Seyr ü refâtı beni şol rütbe mecbûr itdi kim
'Âşıkıñ işden degil dil-dâra mecbûriyyeti
- 73 Ben birin nakl eyleyim kıl sâ'irin aña kıyâs
Var Habeş nâmında bir Mısrî-i dilkeş-hey'eti
- 74 Cünbiş ü cilve zamânı şekl-i hûbâna girer
Hürde refâtara eger tebdîl iderse sür'atı
- 75 Şöyle çâlâk u sebûk-pâ kim eger şâh-ı cihân
Eylese kalbinden irhâ-yı 'inâna niyyeti
- 76 Dañi rûy-ı arza zıll-i dâverî 'aks itmeden
Dûrdan olur 'ayân ĩrân-zemîni sebkatı
- 77 Nola tercîh eylesem akrânına ol dâveri
Var mı eslâfında bu rütbe hüner cem'iyyeti

- 78 Böyle hengâm-ı cüvânîde şeh-i 'âlem gibi
Var mı taḥşîl eylemiş mecmû'-ı fenn ü şan'atı
- 79 Zûr-ı bâzûsıyla zabt itdi hünere meydânını
Aña mülk oldu bu vâdîniñ fezâ-yı ḥaşmeti
- 80 Gayra şa'b olan hünere ol dâvere teshîl olur
Bir reh-i âsân bulur her fende tab'-ı devleti
- [274]
- 81 Nîze silküp at çıkardıkça alây-ı ḥaşmına
Her gören taḥsîn ider ol şâh-ı ejder-şavleti
- 82 At kopardıkça alaydan ayrılup ol yekke-tâz
Kal'a olsa kal' ider ḥaşmı hücum u kuvveti
- 83 Ḥaşmı tursun Kâf'dan sîmurğ-ı perrânı alır
İtmesün tahrîk bir kerre rikâb-ı himmeti
- 84 Pençesinden kurtuluş yokdur mişâl-i şîr-i ner
Rumh-ber-kef sürmesün ḥaşma semend-i şevketi
- 85 Görseler Afgâniyân eylerdi feryâd u figân
Ol dilâver kahramân-şân şâh-ı şafder-midḥati
- 86 Yalınız bir ben miyim meddâh-ı şânı ol şehiñ
Mâhdan mâhîye dek ma'lûmdur mâhiyyeti
- 87 Söylenen dillerde şimdi ol şehiñ evşâfidir
Rüstem ü Sâm'ın ferâmûş oldu nâm u şöreti
- 88 Şehriyârân'ın ser-efrâzı mülûkuñ serveri
Ḥusrevân-ı Âl-i 'Osmân'ın şeh-i Cem-rütbeti
- 89 Ol şehen-şâh ibni şâhen-şeh ki olmuş irş ile
Taht-ı devlet meskeni tâc-ı hilâfet zîneti

- 90 Kendi dâ'im ber-çarâr-ı taht-ı temkîn ü vağâr
Seyr ider âfâkı hemvâre semend-i fitreti
- 91 Yekke-tâz-ı şahn-ı himmet kim tamâm-ı 'âlemi
Zîr-i pâ-y-ı hükmi kıldı rahş-ı sa'y u gayreti
- 92 Dest-i tahsîni koyup Cem sîne-i inşâfına
İrtikâb eylerdi dergâhında ednâ hizmeti
- 93 Dâverâ dâd-âverâ şâhib-serîrâ serverâ
Ey cihân-ı 'izz ü şânın şâh-ı 'âlî-himmeti
- 94 Ol şeh-i şâhib-kırânsın sen ki zûr-ı heybetin
Nice yüz biñ kahramâna virdi havf u haşyeti
- [275]
- 95 Kahramân sen şâha dirler kim olup nîze-be-dest
Teng idersin haşmıñın başına şahn-ı vüs'ati
- 96 Nâm u şân-ı serverî hak-ı şarîhiñdir senin
Hak 'atâ kılmış saña bu zûr-ı nâm u kuvveti
- 97 Her ne kârı fikr iderseñ kalbiñe ilhâm olur
Her neye sa'y eyleseñ tahşîl idersin gâyetî
- 98 Dâd-ı Hak'dır zâtına bu rütbe feyz ü iktidâr
Kimseniñ kesb itmege yokdur yedinde kudreti
- 99 Mümkin olsa zât-ı şâhâneñ temâşâ eyleseñ
Añlasañ bir kerre vicdânıñdaki keyfiyyeti
- 100 Yok 'adîlîñ kim şafâ-yâb eylesün seyri seni
Saña mahşûs eylemiş Mevlâ bu tarz u hâleti
- 101 Bir hûner kim Kâf'dan Kâf'a olur neşr ü 'ayân
İbtidâ sen şâh-ı 'ârifdendir elbet neş'eti

- 102 Bir ziyâ kim mihr-i 'âlem-tâbdan eyler zühûr
Nûr-pâş olur cihâna tâb-ı feyz ü behceti
- 103 Bir re'iy kim eyleye kalb-i hümayûna tûlû'
Burc-ı hürşîd-i işâbetdendir anîñ tal'atı
- 104 Mihr-i feyz evc-i sa'âdetden tûlû' eyler şanur
Seyr iden rûy-ı hümayûnuñda nûrâniyyeti
- 105 Zıll-i Hâk'siñ nola cem' olsa cemâliñde seniñ
Âfitâbîñ pertevi mâh-ı münîriñ şafveti
- 106 Rûh-ı 'âlemsin sezâdır tutsalar cândan 'azîz
Hâk seniñ zâtıñla ihyâ kıldı cism-i devleti
- 107 Sen veliyy-i ni'met-i bî-minnetisin 'âlemiñ
Halka lâzımdır gözetmek haqq-ı nân u ni'meti
- [276]
- 108 Başı tâcısın cihâniñ 'âlemiñ sultânısın
Saâ ihsân eylemiş Mevlâ bu kadr ü rif'atı
- 109 Husrevân eyler neseble iftihâr ammâ seniñ
Şâniñ eslâf-ı mülûka virdi fâhr u 'izzeti
- 110 Bir mekâna cem' olup farzâ mülûk-ı mâziye
Görseler sende bu isti'dâd u feyz ü himmeti
- 111 Zâtıña lâyıķ görüp tahtı yine bi'l-ittifâķ
Destiñe teslîm iderlerdi zimâm-ı devleti
- 112 Zann ider misiñ ki var mişliñ müdârâdır sözüm
İrtikâb itmem huzûruñda hoş-âmed şohbeti
- 113 Var ise ger bendeñi tekzîb iden gelsün beri
Şâhid-i idrâkimiñ işbâta vardır hucceti

- 114 Bir vakitte eylediñ kim taht-ı şâhîye cülûs
Kevne gelmişdi perîşân ile hummâ nevbeti
- 115 Bir taraftan leşker-i a'dâ ile ceng ü cidâl
Bir yanından eşkıyâ vü hâricîniñ sıkleti
- 116 Derd-i gûnâ-gûn-ı âfâkıñ müdâvâtın bulup
Fikr-i tedbîriñle def' itdiñ hezârân 'illeti
- 117 Ref' olup re'y-i hakîmâneñle dünyâdan fesâd
Bulmada günden güne ebdân-ı 'âlem şîhhati
- 118 Bulsun âsâyîş cihân olsun seferler ber-taraf
'Âlem itsün 'ahd-i eyyâmında zevk u râhatı
- 119 Bak cihâna ol zamân nâmıñ ne güne neşr olur
Neymiş İskenderlik 'âlemde görürler himmeti
- 120 Ser-firâz-ı husrevânsın cümleden mümtâzın
Görmedim gayride sende gördüğüm hayşıyyeti
- 121 Midhatiñde biñ kaşîde yazsalar günde seniñ
Biñde bir söz şâniña şâyeste olmaz gâyetî
- 122 Ancak emre imtişâlendir bu da yohsa kuluñ
[277] 'Âcizim haddim midir sen gibi şâhiñ midhati
- 123 Ben ki 'aczim eyleyem ikrâr kangı şâ'iriñ
Ola vaşf-ı husrevânında kelâma kudreti
- 124 Devletiñde ben o hoş-gû şâ'irim ki bâ-huşûş
Var iken ben gayriniñ işgâ olunmaz şohbeti
- 125 İltifât-ı şâhî rûy-ı dânişe âyînedir
Virür elbet vech-i isti'dâda husn-i şûreti

- 126 Kîmyâ buldum sürüp yüz hâk-i pâ-yı lûtfuñâ
İşim altun oldu taķbîl ile pâ-yı devleti
- 127 Şöyle şâd oldum ki takrîrinde ‘âcizdir beyân
Haşre dek gitmez demâğımdan bu lûtfuñ lezzeti
- 128 Nice mesrûr eylediñse bendeñi Mevlâ seniñ
Göñlüñe virsün benim göñlümdeki keyfiyyeti
- 129 ‘Afv iderseñ pâdişâhım vaz’-ı küstâhânemi
Eyleyem fahriyye vâdîsinde ‘arz-ı şan’atı
- 130 Bir üzengi parladup menzil-geh-i fahriyyeden
Süreyim ser-hadd-i ma’nâya semend-i himnneti
- 131 Seyr idüp kâlâ-yı nazm-ı şeh-pesendim hâsidiñ
Pençe-i reşk ile çâk olsun libâs-ı naķveti
- 132 Bu enâniyyet degil hâşâ hûner gavğâsıdır
Aña da bâdî hemân bir şâ’iriyyet gayreti
- 133 Nazmda bîhûde ben da’vâ-yı rüçhân eylemem
Herkesiñ ma’lûmdur mişvâr-ı tab’ u tâķati
- 134 Kaldı meydân bende Nef’î’den beri şimdi benim
Şandalî-i dânişîñ şâķib-kırân-ı şan’atı
- 135 Kâhramân-ı fikrimiñ ma’nâ zebûn-ı pençesi
Heft-hân-ı nuķkumuñ mazmûn esîr-i hıdmeti
- 136 Edhem-i endîşemiñ remz ü mezâyâ reşmesi
[278] Tevsen-i efkârımıñ nûkte pâlân-ı zîneti
- 137 Eylesem rağbet şikâra olur âhû-yı hayâl
Rüstem-i endîşemiñ şayd-ı kemend-i fikreti

- 138 Hâme aldıkça ele havârî-i nuṭkum olur
Mısr-ı nazmıñ fâris-i nîze-be-dest-i şöreti
- 139 Ben o Bihzâd-ı hayâlim resm-i nazma başlasam
Şahn-ı şî'riñ dâ'î-i hançer-be-dest-i mikneti
- 140 Her iki beytiñ miyânında beyâz-ı levh olur
Raḡş-ı eş'ârıñ şabâhu'l-hayr-ı vech-i behceti
- 141 Pehlevân-ı şâh-ı nazmım küşt-gîrân-ı hüner
Seyr idüp bâzû-yı idrâkimde zûr-ı kuvveti
- 142 İttifâkî eyleyüp el arkası yerde baña
Şan'atımla öñdül-i tahsîni aldım gâyetî
- 143 Nice demlerdir ki zabt itdim sühan meydânını
Şâh-ı 'ırfân tab'ıma hâş itdi deşt-i şöbeti
- 144 Zîb-baḡş-ı mesned-i nazm oldum isti'dâd ile
Geydi tab'im bâb-ı 'âlî-i hünerde hıl'atı
- 145 Fıkr-i âher beñzemez cevân-ı raḡş-ı tab'ıma
Esb-i tâhûn ile Mısrî'niñ bir olmaz lu'beti
- 146 Mültezem 'indimde maẓmûn u hayâlîñ zübdesi
Mürtesem tab'ımda ma'nâ vü me'âlîñ şûreti
- 147 Hem-nevâ-yı nuṭkum olsun mı kelâm-ı dîgerân
Var mı feryâd-ı hezâra şavt-ı zâğîñ nisbeti
- 148 Kılısam inşâd-ı kaşîde şöre-i âfâk olur
Eylesem tarh-ı gâzel kevni pür eyler şöreti
- 149 Bakma çignet geç ata aḡyâr-ı kej-düm-tıyneti
'Âşıkıñ at boynına varsa günâh u diyyeti

[279]

- 150 Ahrec-i gül-gûn ile ol şûh yoşmayı gören
Şanur ebr-i kâğıd üzre mürteşem gül şûreti
- 151 Bakmış oldum yañılup ol şeh-süvâr-ı 'işveye
Tolu dizgin dilden alup gitdi şabr u tûkati
- 152 Dûrdan iki rikâbı bir idüp kılma şitâb
Gel biraz alışdır 'uşşâk ile rahş-ı ülfeti
- 153 Pek üzengi germe söz diñle niyâz-ı 'âşıkâ
Şeh-levendim çek licâm-ı esb-i nâz u nahveti
- 154 Göñlin al köstekle evvel soñra kayd itme kır at
Zümre-i üftâde senden itmesün mi nefreti
- 155 Nice şalmam çayıra hattın gelince ben seni
Baña kem çaķ âheriñ ol sîne-bend-i hâlveti
- 156 Böyle dizgin aşurı düşmez yürimek 'âşıkâ
Her zamân karşı çıkup itme bu cerî vü hiddeti
- 157 Rumh mümkün mi 'izâra ola güncâyış-pezîr
Dilde 'aşkı ketme 'uşşâkıñ 'abeşdir gayreti
- 158 Çek licâm-ı kılki ıstabl-ı devâta eyle bend
İrdi pâyâna ğazel buldı kaşîde ğâyeti
- 159 Hoķķa al aç kıl du'â şıdķ ile şâh-ı 'âleme
Söz tamâmında du'âdır şâ'irânıñ 'âdeti
- 160 Tâ ki her gün şems olup bir nîze miķdârı refî'
Eyleye âfâķı istî'âb nûr-ı tal'atı
- 161 Her ne sûya 'azm iderse ola nuşret rehberi
Her ne câyı kılsa me'vâ bula şevķ u râhatı

162 Rumh-ı kahrı za'hm-dâr itsün derûn-ı düşmeni
Nîze-i hışmı helâk itsün 'adû-yı nekbeti

163 Râm idüp dil-hâhı üzre eşheb-i ma'şûdını
Atı oynadı kıla Hâk mülket-i her milleti

164 Taht-ı 'âlî-baht-ı hâkânîde bâ-kayd-ı hayât
Eyleye Mevlâ be-kâm ol şâh-ı 'âlî-himmeti

[280]

165 Ân-be-ân olsun ziyâde zevk u şevk u hâtırı
Gün-be-gün olsun füzûn ikbâl ü şân u şevketi

166 Sen de at tut sâyesinde Vâsıf ol şâh-ı cihân
Kâm alup der-zîr-i rân itdikçe rahş-ı devleti

Derûn-ı Beyt-i Şerîf-i Hırka-i Sa'âdete Ta'lîk Olunmuş Olan Cennet-mekân Sultân Selîm Hân-ı Şâliş-i Şehîd-i Sa'îd Hazretlerinin Tuğrâ-yı Gârrâ-yı Hümâyûnlarına Medhiyedir

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

1 Kıyâs itme cenâhayn-ı nişân-ı şân u şevketdir
Süzülmüş şayd-ı murğ-ı nâm için 'ankâ-yı devletdir

2 Hümâdır der-kafes nâm-ı hümâyûn-zeylde yâhud
Nukûş-ı reng-i gûnâ-gûn ile tâvus-ı cennetdir

3 Perîşân zülf-i dehre şânedir dendâne-i sîni
Ki ol üstûn-ı lâmi kaş-ı bâdî-i metânetdir

4 Dü-zîbâ cevher-i yâsı gül-i ma'şûda şebnemdir
Çü mîl-i sürme mîmi çeşm-i halka 'ayn-ı şihhatdir

5 Sevâd-ı nokta-i hâ'sı ruh-ı 'unvâna müşgîn-hâl
Derûn-ı nûnı fağfûr kâse-i şahbâ-yı himmetdir

- 6 Eger teşbîh olunsa kâmet-i hûbâna ber-câdır
Kad-i mevzûn-ı elfi hem-çü elf-i istiķâmetdir
- 7 Ba'îd olmaz biri biriyle hançer hançere gelse
O keskîn zülfeler kim ğamze-i yâre işâretdir
- 8 Çü-seyf-i elf-i İslambol tîĝ u hançere ğûyâ
Çekilmiş beyza-i fûlâddan şemşîr-i nuşretdir
- 9 İdüp tahrîr levh-i mihre Vâşif vaşf-ı tuĝrâsın
Cenâb-ı Hân Selîm'e 'arz u taķdîm eyle furşatdır
- 10 Vücûd-ı lâzımu'l-mevcûdı ol şâh-ı kerem-kârîñ
Kemâl-i şihhat ile Hâzret-i Hakk'a emânetdir
- 11 Derûn-ı Hırķa-i pâk-i Resûl'e vaz'-ı tuĝrâdan
[281] Murâdı ol şehîñ deryûze-i nakd-i şefâ'atdır
- 12 O sultân-ı melâ'ik-hayl ü şâhib-tâc-ı levlâkiñ
Hemîşe müznibîne kârı ihsân u 'inâyetdir

Târîh-i Muvakķit-hâne-i Yeñi Câmi'-i Şerîf Der-kurb-ı Bâĝçe Kķapısı

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Şeh-i hurşîd-pertev Hân Maħmûd-ı 'Adlî'niñ
Cihân vaķtinde ma'mûr oldu revnaķ geldi dünyâya
- 2 O hâķân-ı felek-temkîniñ 'aşr-ı bî-'adîlinde
Nice çarķ-irtifâ' âşâr-ı nev tarķ oldu ğabrâya
- 3 Birisi işte ez-cümle Yeñi Câmi'de eskiden
Muvaffaķ olmamış kimse muvakķit-hâne inşâya

- 4 Esâsı ol hidîv-i rub'-ı meskûnuñ zamânında
Kuruldı sâ'at-ı eşrefde bu cây-ı mu'allâya
- 5 'Ayâr olduğda mu'cem harfi Vâşif geldi tâm târîh
"Söz olmaz bu muvaḳḳit-hâne-i nev-tarḥ-ı bâlâya" (1227)

Sarây-ı Hümâyûnuñ Hazîne Oḡasına İhsân Târîhi

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Şehen-şâh-ı mekârim-kâr Sultân Muştâfâ Hân kim
Cihânda lutf u ihsân u 'inâyetle benâm oldu
- 2 Olaldan revnaḡ-ı taht-ı hilâfet zât-ı vâlâsı
Du'â-yı devleti vird-i zebân-ı hâş u 'âm oldu
- 3 Bu bî-hemtâ şeh-i Dârâ-haşem kim şevket ü şânı
Bütün şâhân-ı dehre mâye-baḡş-ı ihtîşâm oldu
- 4 'Atâ vü cûda mecbûr olduḡı-çün lutf-ı tab'ından
Hazîne oḡası ḡilmânına in'âm-ı tâm oldu
- 5 Kılup vaḡfından i'tâ vâlidî 'Abdu'l-Hamîd Hân'ın
Bu nev-hayr ile ḡakkâ zübde-i ehl-i kirâm oldu
- 6 Hazîne kethudâsı yüz ḡuruş alup bekâyâsı
Bu mer'î şart ile takḡîme emr-i ihtimâm oldu
- [282]
- 7 Leyâl-i cum'ada yâsîn tilâvet olunup dâ'im
Şeb-i ḡandîllerde ḡatm ile meclis tamâm oldu
- 8 Sevâbın rûhına ihdâ kılup 'Abdu'l-Hamîd Hân'ın
Du'â-yı hayr ile yâd itmek aḡşâ-yı merâm oldu

- 9 O yatdıkça Hudâ efzûn ide 'ömr-i şehen-şâhı
Ki böyle mazhar-ı tevfiğ-i Mevlâ-yı enâm oldu
- 10 Sezâdır bî-bedel târîh takdîm eylesem Vâsıf
"Hâzîne cûd-ı Sultân Muştafâ ile bekâm oldu" (1222)

Kîlâr Kõğuşına İhsân Târîhi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Şâh-ı mebzûlû'n-ni 'am hâkân-ı mevşûfu'l-kerem
Dâver-i mülk ü himem şâhen-şeh-i şâhib-zuhûr
- 2 Ya'nî Hân Maḥmûd-ı Gâzî kim 'atâ vü himmeti
'Âleme oldu ziyâ-pâş u ferah mânend-i nûr
- 3 Ol veliyy-i ni'met-i 'âlem hidîv-i ekremiñ
Nev-be-nev luṭfî zuhûr itmekde nâsa bî-fütûr
- 4 Kând-i cûdı eyledi kîlârı şîrîn-kâm-ı şevḳ
Şerbet-i luṭfıyla her bir bendesi kıldı fütûr
- 5 Her sene vaḳf-ı hümâyûndan zamân-ı rûzede
Kullarına eyleyüp tahşîş-i ihsân-ı vüfûr
- 6 Kıldı kîlâr kethudâsına 'atâ beş yüz ğuruş
Emri sâ'ir bendegâna eyledi böyle şudûr
- 7 Ellişer pîşgîrî yüz şerbetçi bâkî kullara
Virdi yirmişer ğuruş ihsân ser-â-pâ bî-kuşûr
- 8 Baḥşîş-i nîsâna daḥi her sene zamm eyleyüp
Bir eşer vaz' eyledi kim kaldı tâ-be-nefḥ-i şûr

- 9 Kethudâya biñ ğuruş ihsân idüp sâ'irleriñ
 Kâlbini onar ğuruşla kıldı lebrîz-i hubûr
- [283]
- 10 Hâzret-i Rezzâk-ı 'Âlem ol hîdîv-i mün'imiñ
 'Ömr ü iqbâlin kıla efzûn ilâ yevmi'n-nüşûr
- 11 Yazsa Vâsîf hâme-i cevherle târîhin sezâ
 "Ni'met-i Maḥmûd Hân kîlârı kıldı pür-sürûr"

Seferli Oṭasına İhsân Târîhi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Şâh-ı zî-seyf ü kalem hâkân-ı manşûru'l-'âlem
 Dâver-i deryâ-kerem dâdâr-ı İskender-nedîm
- 2 Gâzî Hân Maḥmûd-ı 'Adlî-şân kim şâyestedir
 Rûz u şeb vird eylese 'âlem du'âsın 'an-şamîm
- 3 Bir kerem-şân şâh-ı 'âlemdir ki taḥt-ı devlete
 Gelmedi mişli deyü itsem yemîn olmam eşîm
- 4 Bir seḥâ-yı ṭab'ı vardır kim o şâh-ı ekremiñ
 Baḥş ider bir bende-i ednâsına biñ kîse sîm
- 5 Her sene vakf-ı hümâyûndan idüp baḥş-ı nukûd
 Kıldı mâh-ı rûzede icrâ bir âşâr-ı cesîm
- 6 Eyleyüp beş yüz seferli kethudâsına kerem
 Kıldı mesrûr ol 'inâyet kânı hâkân-ı kerem
- 7 Câme-şûy başıya fermân eyleyüp elli ğuruş
 Sâ'ır ağaya yigirmişer ğuruş kıldı resîm

- 8 Bahşış-i mâ-i buhûra daği her yıl zamm idüp
Luţf u ihsân ile kıldı kulların şâd-ı 'azîm
- 9 Kethudâya bahş idüp beş yüz gurus bâkîlere
Eyledi onar gurus ihsân ber-vech-i 'amîm
- 10 Hâk livâ-i şevketin manşûr idüp ol dâveriñ
Seyfini kâti' kıla a'dâsını kahr u 'adîm
- 11 Vâşifâ târîhi zeyn olsun çü tîğ-ı cevherîn
"Kıldı Maĥmûd Hân seferli oţasın şâd u besîm" (1232)

[284]

Bâbu's-Sa'âde Ağalarına Ramazâniyye İhsân Târîhi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Hazret-i Sultân Maĥmûd Hân-ı Ğâzî kim Hudâ
Ĥusrevân-ı dehri kılmış âsitânında ğulâm
- 2 Halka bâb-ı luţf u ihsânın kılp feth u ğuşâd
Melce-i nâs eylemiş dergâhını Rabbu'l-enâm
- 3 Söylenen şimdi cihânda ol şehiñ ihsânıdır
Cûd-ı Ma'n u Hâtem oldı ğayri bî-ma'nâ kelâm
- 4 Cümle-i in'âmını mümkün mi tafşîl-i yekûn
Eyledi bu bâbda icmâl kil-k-i hoş-hırâm
- 5 Emr idüp vakf-ı hümâyûnından ol şâh-ı kerîm
Kullarına luţf u ihsân kıldı her şehri şıyâm
- 6 Bahş idüp evvel kapu ağasına beş yüz gurus
Virdi üç yüz de ĥazîne-dâr başıya bi't-tamâm

- 7 Şoñra kîlârcı başı ile sarây ağasını
Kıldı ikşer yüz ğuruş baħş ile pür-şevk u ğarâm
- 8 Kıldı yüz elli sarâyı kethudâsına ‘atâ
İtmek içün hıdmet-i şâhânesinde ihtimâm
- 9 Beş nefer köşebaşıya virüp ellişer ğuruş
On beşerle sâ‘iriñ şâd itdi ber-vefk-i merâm
- 10 Hâzret-i Fettâh feth ide der-i âmâlini
‘Ömrin efzûn ide ol şâhiñ ilâ yevmi'l-kıyâm
- 11 Bir ziyâde bî-bedel târîh yazdım Vâşifâ
"Oldılar bâbu's-sa‘âde kulları pür-şevk u kâm" (1232)

Ridâ-i Sa‘âdet Dâ‘ire-i ‘Aliyyesi Hademesi Olan Kırk Nefer Hâş Ota-
lı Ağalara Ramazâniyye İhsân Târîhi

(Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün)

- 1 Luṭf-ı ‘ummân u kerem ma‘den-i ihsân u ‘atâ
Ġâzî hâkân-ı cihân hâzret-i Sultân Maḥmûd
- 2 Tâc u taḥtiñ şeref ü şânı cihânıñ câni
Şehleriñ server-i mümtâzı hıdîv-i mes‘ûd
- 3 Eyleyüp râhatına râhat-ı nâsı tercîh
Halkıñ âsâyişine kılmada bezl-i mechûd
- [285]
- 4 Şefkat ü merhameti ğâlib ‘ibâdullâha
Olur elbette mu‘în aña Cenâb-ı ma‘bûd
- 5 Her ne müşkil işe sa‘y itse ider Hakk âşân
Feth olur her neyi eylerse cihânda maḥşûd

- 6 Gelmez ihsân u 'inâyâtı hîşâb u rakama
Luţfı bî-hadd u 'atâ vü keremi nâ-ma'dûd
- 7 Gördüm akrânını dirler ise kılma ılgâ
Geldi dirler ise dünyâya eşi virme vüçûd
- 8 Görmedi bu keremi 'âlem-i ma'nâda daḥi
Hâtem ü Ca'fer ü Ma'n İbni Ziyâd-ı ma'hûd
- 9 Geldi mi 'âleme ey çarḥ sen inşâf eyle
Böyle dâdâr-ı zamân böyle şeh-i şâhib-cûd
- 10 Kaḡı şâh eyledi bu rütbe kerem kullarına
Kaḡı hâkânda bu himmeti kıldıñ meşhûd
- 11 Ḥayr u ihsânı olan vakf-ı hümâyûnından
Cümleten kullarına eyledi taḥşîş-i nuḡûd
- 12 İbtidâ hâş oṭa ḡilmânına der-mâh-ı şıyâm
İtdi bu vechile tevzî'ine fermân-ı nuḡûd
- 13 Kılup üç kîse silah-dârî ağaya ihsân
Eyledi şâdânî ol pâdişeh-i cûd-efzûd
- 14 Altı yüz çuka-dâr ağa kulına idüp 'atâ
Kıldı beş yüzle rikâb-dâr ağayı da hoşnûd
- 15 Hâş oṭabaşı ağaya idüp üç yüz ikrâm
Kıldı dülbend ağasın dört yüz ile nâ'il-i sûd
- 16 Miftâḥ ağası ile dört köşebaşıya daḥi
Üç yüz ellişer ile kıldı meserret-âlûd
- 17 Yedi ağa-yı gediklüye üçer yüz virilüp
Aldı yüz ellişeri bâḡî ağa-yı mevcûd

- 18 'Ömrin efzûn idüp ol şâh-ı cihânîñ Mevlâ
Eyleye sâyesini fark-ı enâma memdûd
- 19 Bir düşürdüm ki bu târîhî söz olmaz Vâşîf
"Kıldı ihsân u 'atâ kırklara Sultân Mahmûd" (1232)

Târîh-i Feth-i Mısır

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Vâşîfâ ben de didim bu fethe bir târîh-i tâm
"Mısır'ı ikdâmıyla aldı 'asker-i Sultân Selîm" (1216)

Dîger

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Söyledim tahsîn birle Vâşîfâ târîhini
"Seyf ile feth oldu müjde mülk-i pâk-i Kâhire" (1216)

Üsküdâr'da Şems Paşa Kaşrı Kapısı Üzerindeki Kıt'adır

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Rütbe-i zâtını Vâşîf eyledi şerh bâb bâb
Bende-i halka-be-gûşıdır mülûk-i kâm-yâb
- 2 Öpdi pâyn eyledi Mahmûd Hâna intisâb
Kaşr-ı iclâle kapu yoldaşı olmuştur bu bâb

[286]

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Bir kerre kişi düşmesün 'âlemde şuyından
Der-ân tağılur meclis-i cem'iyet-i ahbâb

Velehû Kı'â

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 İbkâ-yı tâma bâ'îş olur cevher-i hüner
Elbet cihânda ma'rifet insânı aındırır
- 2 Kâlsa 'aceb mi şöhreti dillerde Hâtem'in
Merd-i saḥîyi 'âkıbet iḥsânı aındırır

Velehû Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Degil ḥaṭṭ-ı siyeh dîrîne 'âdetmiş güzellere
Berây-ı mâtem-i ḥûbî cemâli kâra bağlarmış

Halîm Girây

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

İşâbet itdi nigâhım o şûḥuñ ân yerine
İrişdi tîr-i murâdım bugün nişân yerine

Ferîd İbrâhîm Beg

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Rakîb terk-i ru'ûs itdi dâr-ı 'aşkıñda
Gelince dersimiz ey ḥâce imtiḥân yerine

Velehû Vâsıf

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Kocundi yâr elin öpdükde varsa yaralıdır
Bakıñ şu şûfî-i ḥar-meşrebiñ kolan yerine

- 2 Olan teḳayyüd-i nâm ile mâ'il-i şöhret
Nihâyetinde ider kesb-i şe'n şân yerine

- 3 Kelâmı kaç' idüp îmâya başladı Vâsıf
Beni ḳodı o perî varsa bî-zebân yerine

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Al desteleyüp destîfe gîsû-yı siyâhîñ
Sünbülleriñi kendi eliñle demed eyle

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Yâre te'sîrde te'hîr idersin ey âh
'Ahdim olsun seni de terk idem nâle gibi

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

- 1 Zann itme sûz-ı 'aşḳ yaḳup câni acıdır
Dâğ-ı maḥabbet acı velî tatlı acıdır

Velehû Ğazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Benden ey hâme o şûḥa bir maḥabbet-nâme yaz
Sâz u söz ḥâzır buyursun meclise aḥşâma yaz
- 2 Bir recâmı çünki 'âşık 'add idüp ḳayd itmediñ
Defter-i 'uşşâḳdan boz nâmımı ḥuddâma yaz

[287]

- 3 Geçen aya eylediñ maḥsûb dñnki bûseyi
Bir daḥi vir de bugün mâhiyye-i bayrâma yaz

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

Bel bağlama ser-rişte-i gîsû-yı ümîde
Ğavğâ-yı emelden başını kırtaramazsın

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

Bil maskat-ı re'sim didi ol şûḥ güzeşte
Ânide bakup yüzine Kârtal diyüvirdim

Velehû

(Mef'ûlû Mefâ'ilû Mefâ'ilû Fa'ûlûn)

İhrâk-ı kebîr âteş-i hicrânıma nisbet
Yazlarda zuhûr eyleyen âteş böcegidir

Velehû Müseddes

(Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn)

- 1 Kim olur zûr ile maḥsûdına reh-yâb-ı zafer
Gelür elbette zuhûra ne ise ḥukm-i kader
Ḥakka tefvîz-i umûr it ne elem çek ne keder
Kıl sözüm 'ârif iseñ gûş-ı kabûliñe güher
Mihneti kendüye zevk itmedir 'âlemde hûner
Ğam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

- 2 Reh-i 'irfân-ı hâkîkatde budur de'b-i uşûl
Maṭlabı terk iledir menzil-i maḳşûda vuşûl
Ne alıṣ kâma ne ol kaṭ'-ı ümmîd ile melûl
Yâr ise başına 'aqlıñ sözimi eyle qabûl
Mihneti kendüye zevḳ itmedir 'âlemde hûner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider
- 3 Zâhir-i hâle bakup itme daḥil bir ferdi
Çekilür çille' degil çille-i serd ü merdî
Kendi hâlince olur her kişinüñ bir derdi
Tükenür mi felegiñ mihnet-i germ ü serdi
Mihneti kendüye zevḳ itmedir 'âlemde hûner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider
- 4 Seni vâşıl idemez şehir-i murâda bu gidiş
Meclis-i 'aşḳ-ı maḥabbetde edeb öğren alıṣ
Ko bu bîġâneligi mürşid-i râh ile biliş
Yâr için hâtır-ı ehl-i dile şekvâ degil iş
Mihneti kendüye zevḳ itmedir 'âlemde hûner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider
- 5 Bir zamân naġme-i ney nâleme nisbet ne idi
Nâliş-i mihr-i maḥabbet ile yağım eridi
Zevḳi fehmi eylememek ġamdan o demlerde idi
Kime ġamdan buñalup derdimi yandımsa didi
Mihneti kendüye zevḳ itmedir 'âlemde hûner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider
- [288]
- 6 Diñleme pendiniñ nâsın ki 'abeşdir faşlı
Kalmasun jeng-i nedâmetle derûnuñ paslı
Emeliñ 'ayn-ı elem oldığın añla aşlı
Vâşifâ zevkiñe bak yok ġamıñ aşlı faşlı
Mihneti kendüye zevḳ itmedir 'âlemde hûner
Ġam u şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

Velehû Kıt'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Felekde girye şânından degilken hıl'at-ı câhın
Sitem-kârâna ilbâs olunan haftânlar ağlarmış
- 2 Behâyimden sayarmış şahş-ı bî-'irfânı 'ârifler
Degil insânlar ol zümreye hayvânlar ağlarmış

Kırım Hân-zâdelerinden Devlet Girây'a Söylediği Maḥabbet-nâmedir

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün)

- 1 Aldı murg-ı gönlimi şâhince bir dil-rübây
Nola kârım 'andelîb-âsâ olursa vây vây
Gül-'izârım hâr-ı cevriñ itmede gönölümde cây
Hançer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây
- 2 Gerdeniñde beklesün beñler mişâl-i karağol
Çeşm-i Tâtârıñla kıl sâ mân-ı 'uşşâkı çapul
Çek buçağı kim bu çağıñda saña olmazsa kıl
Hançer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây
- 3 Kışveristân-ı Hutun'den tâ Şarı Kirmân'a dek
'Âşıkıñdır ehl-i dînden düşmen-i îmâna dek
Mâverâ'û'n-nehr'den iklîm-i Çingîz Hân'a dek
Hançer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây
- 4 Deşt-i Kıpçak Ur Kazak Kabgaç Kazak Dibdâna Bay
Gözleve Buzmak Buçak Kirmân Tamân Bağcesarây
Kes hudûd ayır Kırım'dan tâ-be-iklîm-i Nogây
Hançer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

- 5 Hûn-ı ‘uşşâk ile virmiş deşne-i çeşmine zâğ
Geçdi mânend-i Hülâgû işidenlerden ırağ
Sînesin dil kim dilerse menzil-i vaşla yasağ
Hañcer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

[289]

- 6 Âmed ü reft-i hayâliñ dilde mânend-i ulağ
Birbirine şabr u temkînîm ider allak bulak
Hân-be-hân menzil-be-menzil ara konak-be-konak
Hañcer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây
- 7 Na‘ra ur mest ol ‘arak-âmîhte çak bâdeyi
Rağş-ı istiğnâya çignet geç dil-i üftâdeyi
Kır geçür söyletme şorma bende vü âzâdeyi
Hañcer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây
- 8 Râh-ı nañvetden güzâr itme gerüp üzengini
Sînem olsun arayatı menziliñ çek dizgini
Kande görseñ leşker-i ağıârı diñlerseñ beni
Hañcer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây
- 9 Yağşı dilberdir özüñ illâ yamandır fûrkatîñ
Kama kamçı yamçı olsun hep fedâ-yı vuşlatîñ
Kim seni tenhâ bulup şarmaz teperse devletiñ
Hañcer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây
- 10 Tîr-müjgân dîde-terkeş gamze tîğ ebrû-kemân
Pür-silâh olmuş nigâhîñ görmesün çeşm-i cihân
Ne fiğân-ı ‘âşıkı diñle ne gûş it el-amân
Hañcer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây
- 11 Gây et açmış hüsnüñi semmûr kürk-i Çerkeşî
Koyulup turrañ perîşân eylemiş mülk-i Fas’ı
Vâşif-ı bî-cürmden gayri ezindir herkesi
Hañcer-i gamzeñle öldür virme rây Devlet Girây

Ġazel-i Vâşif Beg Tahmîs-i Seyyid Pertev Efendi Der-‘Aşr-ı Selîm
Hân-ı Sâlis

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 O zâlim kim beni zülfi gibi pür-pîç ü ~~tâb~~ ister
Dilim sîmâb-ı bî-ârâm gibi pür-ıztırâb ister
Gehî bezminde taltîf itmeden şanma şevâb ister
Gözüm yaşın o mest-i ‘işve hem-reng-i şarâb ister
Gönül mülkin harâb-ı derd ü gam bağırn kebâb ister

[290]

- 2 Bu rütbe yâr pûyân oldu cânâ cüst-cûyuñda
Nihâyet nâfe-i çîn ü Hutten mi buldı bûyuñda
Nedir bu nâ-güşâdî ‘ukde-i mû gibi hûyuñda
Şabâ zulfûñ ‘aceb mi târ-mâr eylerse rûyuñda
Tılsım-ı dahme-i hüsnüñ bu yüzden feth-i bâb ister
- 3 Fenâ-i râh-ı ‘âşk oldum vücûdî eyledim ifnâ
Hevâya kalb olup cevî-i hevâda eyledim me’vâ
Maḥabbet şöyle te’sîr eylemiş kim gitmedi aşlâ
Gönül gerçi felekden ḥâke düşmüş zerredir ammâ
Yine mihr-âşinâ bir meh-veş-i ‘âlî-cenâb ister
- 4 Bu vîrân-hâne-i dil çekdi Pertev bunca germ ü serd
Sirişk-i âteşînler gördi nice âh-ı serd ü berd
Yine bilmez hele vîrân u ma’mûr olduğım bir ferd
Yapılmazsa nola Vâşif dil-i vîrân-ı ehl-i derd
Felek ehl-i diliñ kâşâne-i kalbin harâb ister

Tahmîs-i Ġazel-i Mûmâ-ileyh Seyyid Pertev Efendi

(Fe‘îlâtün Fe‘îlâtün Fe‘îlâtün Fe‘îlün)

- 1 Şevk-i bezmi büt-i râmiş-gere ˆor şorma baña
Cünbiş ü şevkim o sîmîn-bere şor şorma baña

Gayri keyfiyyetimi dilbere şor şorma baña
Neş'elendim mi şarâb-âvere şor şorma baña
Dest-i sâkîde dönen sâğara şor şorma baña

- 2 Râh-i 'aşkıñda fedâ olmuş iken mâ-melekim
Geçmedi bunca zamândan berü hiçbir dileğim
Olamaz ehl-i maḥabbetde ferâgat belegim
Terk-i 'aşk eyleme mümkün midir 'âşık a begim
Dest-i sâkîde dönen sâğara şor şorma baña

- 3 Böyle şoḥbetleriñ insân işitmek ne yaña
Dîñledigim süḥanıñ ketmi güç izhârı fenâ
Ben lisâna alamam öyle kelâmı ammâ
Beni âvâre-i bezm ideli ey dil ruḳabâ
Dest-i sâkîde dönen sâğara şor şorma baña

- 4 Nolur öpmekle seni zîb-i cemâliñ mi gider
Cûy-ı eşkimle 'izârıñdaki ḥâlîñ mi gider
[291] Yoksa dilden heves-i fikr-i vişâlîñ mi gider
Dîdeden gırye ile naḳş-ı ḥayâlîñ mi gider
Dest-i sâkîde dönen sâğara şor şorma baña

- 5 Fesiñ ey gonca-i zîbâ gibi bir yaña verev
Böyle boyuñca yat âğûşuma gel cüz'ice sev
Vâşıfı eyleme refâtârıña dil-beste veleev
Serv-i pâ-mâl-i ḥırâmıñ bilürüm çün Pertev
Dest-i sâkîde dönen sâğara şor şorma baña

Maṭla'

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Yâr ile âteş-mekân olsam da gülşendir baña
Lâkin ansız gülşen-i 'âlem de külḥandır baña

Gazel

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Saña kim didi ey ağıâr beni dilbere geç
Geçdiğiñ-çün beni ol naıl-i cefâya yere geç
- 2 Saña bir şu vireyim eşk ile ey hançer-i âh
Seng-i saht-ı dil-i dilber gibi bir mermere geç
- 3 Eşk-i çeşmim dökeyim dâğ-ı dilim 'arz ideyim
Seyre çık bârî biraz ey perî dağ u dere geç
- 4 Seni bu gice toyunca şarayım da yarın
Diler ağıâra nıfâk eyle diler âhere geç
- 5 Va'de-i bûs-ı lebiñle yetişür aldatdıñ
Zevklenme bizi geç gayri behey maşhara geç
- 6 Sâhte mahviyyet ile itme yeriñ haşr-ı haşır
Bû riyâyı kı da şûfî şu küçük mindere geç
- 7 Vâşifâ sevmek ise kaçdıñ o sâde-rûyı
Gelmeden hatt-ı siyâh ruhı gül deftere geç

Velehû

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Döker ruhsâra zülfin yâr gâhî râst gâhî kec
Olur mânend-i sünbül-zâr gâhî râst gâhî kec
- 2 Dile müjgânı ol şehlâ nigâhıñ işler işler kim
Olur her nakş-ı sûzen gâhî râst gâhî kec

- 3 Gelüp lüknet zebân-ı 'âşıkâ vuşlat telâşıyla
Dehânından çıkar güftâr gâhî râst gâhî kec
 - 4 Neşât-ı bâde-i la'liñle rindân bezm-i 'işretde
Giyer mestâne-ser destâr gâhî râst gâhî kec
 - 5 Aranmaz neş'e vü temkîn mest-i lâ'ubâlîden
Gehî mest ü gehî huşyâr gâhî râst gâhî kec
 - 6 Olur tâbî' hevâya müstakîmü't-ıvavr olanlarda
Yürür tîr olsa da hemvâr gâhî râst gâhî kec
- [292]
- 7 Çeker zühhâdı da râh-ı haţâyâ nefs-i emmâre
Gider yol üzre elbet mâr gâhî râst gâhî kec
 - 8 Bulunmaz şâf-dil vaz'ı bed ü nîk-i ahibbâdan
Nola aksa yeme enhâr gâhî râst gâhî kec
 - 9 Felekde her zamân bâlâ-rev olmaz pertev-i ikbâl
Şu'â'-ı şem'-i rûşen nâr gâhî râst gâhî kec
 - 10 Nola ta'lik ile nakş olsa Vâşif bu gâzel çep-râst
Resimdir yazılur eş'âr gâhî râst gâhî kec

Ġazel

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Bezm-i meye sâkî niçün elde meze gelmez
Deng alsun ayağı yürüsün gelmeze gelmez
- 2 Sâgar-keş-i mey-hâne meyi hânede görmez
Göksu'yı koyup rind-i cihân Körfez'e gelmez

- 3 Bur şuda degil meşrebi yârân-ı safânî
Her bezme gelen âdeme şerbet eze gelmez
- 4 Zevkîn çıkarın sîm-berîñ esmere bakmaz
Zünbûr şeker hâzır iken pekmeze gelmez
- 5 İbrâm idüp ağıâr ayağ üzre öper oğşar
‘Uşşâkıñ elinden o kadar cerbeze gelmez
- 6 Pendikçe-i redle kapama bâb-ı vişâli
Dergâh-ı harîm-i emele bu reze gelmez
- 7 Mâkû-yı tegâfûl yürimez târ-ı vefâda
Ey dilber-i cüllâh bu tarak her beze gelmez
- 8 Tahşîl idemez ehl-i ma‘âş ‘aql-ı ma‘âdî
Pergârîñ iki ayağı bir merkeze gelmez
- 9 Şabr ile bulur şâhid-i kâm ahsen-i şûret
Vâşîf ‘acele itme güzel iş teze gelmez

Ġâlib Dede Efendi

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Cânlar üzmüş zulmet-i hecrinde gîsû koymuş ad
Âhlâr almış ğam-ı ‘aşkıñda ebrû koymuş ad
- 2 Gösterüp mir‘ât-ı hüsnin ‘İsî-i mu‘ciz-deme
Haste-i nevmîd idüp çeşm-i sühan-gû koymuş ad
- 3 Nûrdan taşvîr kılmış bir belâ Feyyâz-ı kül
Ol belâya cân virüp yâr-i sitem-hû koymuş ad

- 4 Tohm-ı firdevs ekmiş ol ruhsâra rıdvân-ı rızâ
Her şikenc-i tırraya bir bâğ-ı dil-cû koymuş ad
- 5 Dâm kılmış Gâlib-i mecnûn derûn-ı tengini
Şalmış ol şahrâya çok Leylâ'yı âhû koymuş ad
- [293]

Aṭanalı Sürûrî Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Kible-i câna o hâcî-zâde kim rû koymuş ad
Ka'betül'-uşşâka örtüp kisve gîsû koymuş ad
- 2 Seyr iden seyyâh-ı 'aşkın perde-i çeşmin o şûh
Cây-gîr itmiş ruḥında ḥâl-i Hindû koymuş ad
- 3 Kılmış âteş-ḥâne-i ḥüsnin o gül-ruḥ lâle-zâr
Sıhr ile nergis bitürmüş çeşm-i câdû koymuş ad
- 4 Adın ańdım Gülşen-i Envâr'a baķdım bu gice
Resm idüp zülf-i nigârı anda şeb-bû koymuş ad
- 5 Kaşr-ı ḥüsnin tarḥ iderken ol mehiñ mi'mâr-ı çarḥ
Gurreyi tâķ-ı muķarnas yapmış ebrû koymuş ad
- 6 'Âşıķa germ-i sitem olmuş raķîbe nerm o yâr
Âteşi penbeyle ülfet itdürüp ḥû koymuş ad
- 7 Fıkr ider iken Surûrî vaşf-ı zülf-i yârda
Dûd-ı âhından siyeh-fâm eyleyüp mû koymuş ad

‘Aynî

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Ol şanem zünnâr-ı deyr-i hüsne gîsû koymuş ad
Nâr u nûrî şu‘le-efrûz eylemiş rû koymuş ad
 - 2 Sâye-i tîğ-ı kazâyı dest-i Nakkâş-ı Kader
Kıl kalemle mihre taşvîr itmiş ebrû koymuş ad
 - 3 Nâr-ı kahrîñ şu‘lesin tîz-âb-ı hiddetle o şûh
Kâse-i berķ-i belâda hall idüp hû koymuş ad
 - 4 Kevşeri fevvâreden cûş itdirüp ol hûr-ı ‘în
Şâh-ı tûbâya şu virmiş kadd-i dil-cû koymuş ad
 - 5 Pûte-i hırşîd-i ‘âlem-tâbda ol meh-cebîn
Bir sebîke sîm idüp meh-tâbı bâzû koymuş ad
 - 6 Tâbiş-i berķ-i nighle hırmen-i necmi yakup
Her sevâd-ı dânesiyçün hâl-i Hindû koymuş ad
- [294]
- 7 Bir nazarda ‘Ayniyâ Hârût’ı mebhût itmege
Sihre ebhâş öğredüp çeşm-i sühân-gû koymuş ad

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

- 1 Sünbûli ejder idüp sihri ile gîsû koymuş ad
Reng-i gülden âteş îcâd eylemiş rû koymuş ad
- 2 Zeyn idüp nûr-ı siyehle tîğ-ı Mirrîh’i o mâh
‘Arş-i hüsne eylemiş âvîze ebrû koymuş ad
- 3 Çarh-ı hüsniinde hilâli şâm-ı kâkülde o mâh
‘Âleme engüş ile göstermiş ebrû koymuş ad

- 4 Berķ-veş almış fetûlî kızmış ol tersâ-beçe
İngiliz bârûtına âteş virüp hû koymuş ad
- 5 Pertev-i nahl-ı tecelliyle gümüş servi o mâh
Nûrdan fevvâre kılmış kıdd-i dil-cû koymuş ad
- 6 Eyleyüp taķtîr âb-ı gevheri inbîķden
Şâh-ı billûra şu virmiş sîm-bâzû koymuş ad
- 7 Ol şanem bût-hâne-i hüsniinde âteşler yakup
Her şerâr-ı şûhına bir hâl-i Hindû koymuş ad
- 8 Cân virüp bâdâma ‘Aynî gamze-i sehâhâresi
Fitne ta‘lîm eylemiş çeşm-i sühan-gû koymuş ad

Mîr Vâsîf

(Fâ‘ilâtûn Fâ‘ilâtûn Fâ‘ilâtûn Fâ‘ilûn)

- 1 Kâleb-i sîme döküp billûr bâzû koymuş ad
Reng alup bûy-ı semenden sâķ-ı bî-mû koymuş ad
- 2 Zabt için iklim-i hüsni kilik-i kuttâb-ı kader
Levha-i hurşîde tuğrâ çekmiş ebrû koymuş ad
- 3 Bend-i enhâr-ı edâdan gülsitân-ı şîveye
Şu virüp ol serv-kad reftâr-ı dil-cû koymuş ad
- 4 Âteş-i Nemrûd u nâr-ı dûzahı ol muğ-beçe
Şu‘le-zâr-ı meşrebinde cem‘ idüp hû koymuş ad

[295]

- 5 Bûy-ı ‘ıtr-ı zûlf ü hâlin kâse-i miskînde
Mezc idüp ‘anber-fürûşân kuruş u ten-rû koymuş ad

- 6 Halka-i mâr-ı siyâhı sîmyâ ile o şûh
Halka sünbül gösterüp merğûl-i hoş-bû koymuş ad
- 7 Baht-ı Kays'ı zulmet-i leyli cemâl-i Leylâ'yı
Başına cem' eyleyüp ol şûh gîsû koymuş ad
- 8 Pûte-i berg-i semende kâl idüp bûy-ı gülî
Sîm çep-râst eylemiş îcâd pehlû koymuş ad
- 9 Lâlenîñ rengin gülün bûyın meyîñ keyfiyyetin
Kur'adan tahtîr idüp ol mâh şeb-bû koymuş ad
- 10 Dürr-i şeh-vâr-ı kelâmı silk-i ta'bîre çeküp
Bir dizi lû'lûya Vâşîf 'ayn-ı şu bu koymuş ad

Hâce Neş'et Efendi

Enderûndan Müfîz Başçavuş Refî' Efendi-zâde 'Aşr-ı Selîm Hânî'den
Meşhûr Hâce Neş'et Efendi

Ez-Ğazel

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Eyleyüp levh-i vücûd üzre 'adem nakş-ı nigâr
Hestî-i mevhûmeye gör şahş-ı insân koymuş ad
- 2 Cûy-bâr-ı âb-rûy-ı âdemiñ mecrâsına
Mâ-cerâsın bilmem ammâ çeşm-i giryân koymuş ad

Nazîre-i 'İzzet Mollâ Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Kûlzüm-i tûfâna 'âşık çeşm-i giryân koymuş ad
Dûzağı çekmiş derûna kalb-i sûzân koymuş ad
- 2 'Âşıkîñ nâmın kem eyler yâr olunca bî-vefâ
Hânumân-ı bûlbûle güller gülistân koymuş ad
- 3 Öldürürken dañi aldatmak içün zâlim beni
Tîr-i ser-tîz-i kazâ-yı Hakk'a müjgân koymuş ad
- 4 Nûrdan fevvâreli billûr bir fışkıyyeyi
Hüsni icâd eyleyüp çâh-ı zenañdân koymuş ad
- 5 La'l-i dilber var iken dîvânelikdir nûş-ı mey
Şâ'irân dâr-ı şifâya bezm-i mestân koymuş ad

[296]

Velehû Vâsıf Efendi

(Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün)

- 1 Neyledi gör baña o mâh-ı mehi
Tağa düşürdi bu dil-i vâlihi
Geşt iderim 'aşk ile deşt ü dihi
Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
Ahraka kalbî bi-ñarârâtihî
- 2 Bezm-i mañabbetde o çeşm-i siyâh
Mest iken itdi baña bir nîm-nigâh
Kalmadı 'aşıklığıma ıstibâh
Yandı kebâb oldu ciger âh âh
Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
Ahraka kalbî bi-ñarârâtihî

- 3 Şundı o meh destime bir tolu câm
 'Aklım alup eyledi mest-i müdâm
 Fark idemem noldığımı şubh u şâm
 Cânıma kâr itdi harâret tamâm
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
- 4 Hañcer-i hicrân ile encâm-ı kâr
 Yârelenüp sînecigim yardı yâr
 Dem-be-dem itsem nola feryâd u zâr
 Yârdan 'aşk oldı baña yâdigâr
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
- 5 Derd ile dîdemden akar kanlı yaş
 Niceye dek bu sitem-i cân-hırâş
 Âhır idüp göñlimi vakf-ı telâş
 'Âleme esrârımı itdirdi fâş
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
- 6 'Aşkını oñulmazmış ebed yâresi
 Eyle 'ilâc uzamadan arası
 Dönmem ölürsem de nedir çâresi
 Oldum o meh-pâreniñ âvâresi
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
- 7 Varımı yoğımı şatup bir pula
 Girdim o dem ez-dil ü cân bu yola
 Eyler isem da'vî-i 'aşkıñ nola
 Çille-i 'aşkı çekene 'aşk ola
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi

- 8 Bâd-ı maḥabbet yine esdi sere
 Ḥasret ile batdı göñül kan tere
 Meyl ideliden beri ol dilbere
 Sînede şad dâğ-ı elem dil bere
 Âh mine'l-‘aşk ve ḥâlâtihî
 Ahraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî
- 9 Sen gideli ey meh-i sûz-efgenim
 Şu ‘lelenüp döndi tenûra benim
 Yanmak ise cânıma minnet benim
 Dâğ-ı derûn oldı gül-i gülşenim
 Âh mine'l-‘aşk ve ḥâlâtihî
 Ahraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî
- [297] 10 Ben saña meftûn degilim yâ neyim
 Âteşe düşsem nola pervâneyim
 Söz mi bu kim yanmadan uşanayım
 Bağrıma taşlar başayım yanayım
 Âh mine'l-‘aşk ve ḥâlâtihî
 Ahraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî
- 11 Yanmağa şâyân mı degil şânıma
 Yanmaz iseñ gelme benim yanıma
 Añladamam ḥâlimi sulṭânıma
 Sûziş-i eşk itdi eşer cânıma
 Âh mine'l-‘aşk ve ḥâlâtihî
 Ahraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî
- 12 Ben nice ketm eyleyem ey verd-i âl
 Ḥâlimi bilmez mi benim ehl-i ḥâl
 Yakdı ciger-gâhımı dâğ-ı melâl
 Nişleyeyim ḳalmadı şabra mecâl
 Âh mine'l-‘aşk ve ḥâlâtihî
 Ahraḳa ḳalbî bi-ḥarârâtihî

- 13 Çeşm-i siyâhın gibi mestâneyim
 Hûn-ı cigarle tolu peymâneyim
 Hâtırımı yıkma ki vîrâneyim
 Bağlanalı zülfüne dîvâneyim
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
- 14 İtmez iseñ ey perî baña 'itâb
 Şerh ıdeyim 'aşkı saña bâb bâb
 Bak ne imiş derd ü gam-ı ıztırâb
 Kaşr-ı derûnum yıkup itdiñ harâb
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
- 15 Ehl-i diliñ tâli'i firûz imiş
 Her şeb ü rûzı dem-i nevrûz imiş
 'Aşk meger sûz-ı dil-efrûz imiş
 Nâr-ı maḥabbet ne cigar-sûz imiş
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi
- 16 Düşdi gönül Vâşif o meh-ṭal'ata
 Neyleyeyim irmez elim vuşlata
 Şabr olunur mı bu kadar ḥasrete
 Fûlk-i dili şaldı yem-i fûrkate
 Âh mine'l-'aşk ve hâlâtihî
 Ahrağa kalbî bi-harârâtihi

Büyük Ota'da Kâ'in Şadef-kârî Kütüb-hâne Üzerinde Ta'lik Olarak
 Şadef Oymasıyla Yazılmış Olan Kıt'adır

(Fe'ilâtun Fe'ilâtun Fe'ilâtun Fe'ilün)

- 1 Bu şadef-kârî kütüb-hânede tefsîr ü hadîs
 Turup oldukça münevver nazar-ı ehl-i kitâb

- 2 Ola bânîsi şehen-şâh Hân Maḥmûd'uñ
'İlm-i tedbîr ü kemâli daḥi bî-ḥadd u ḥisâb

Üveysü'l-Karenî Hazretleri'nin Hazîne-i Hümâyûnda Maḥfûz Kûlâh-ı Şerîflerinin Maḥfazası Etrâfına Şırma İle İşlenmiş Olan Vâsıf Beg'in Kıt'asıdır

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Ziyâret eyleyüp bu tâcî şâhib-tâcî ta'zîmen
[298] Emir kıldı gılâfın zînet ü tecdîde Maḥmûd Hân
- 2 O zâtın ḥürmeti-çün ḥıfz ide Rabbim ḥaṭâlardan
Cihânın başının tâcıdır ol şâh-ı şeref-'unvân (1226)

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Ziyâret eyledikde bu kûlâhı feyz-i Maḥmûd Hân
Kûlâhın şâhibine ḥürmeten yaptı kûlâh-dânı
- 2 Nüfûz u şânını günden güne terfî' idüp yâ Rab
Şehân-ı 'âleme tâc eyle ol şâh-ı şeref-şânı

Çuḳa-dâr Aḡa İbrâhîm Râsiḡ Aḡa

Çuḳa-dâr Aḡa İbrâhîm Râsiḡ Aḡa'nın Kûlâh-ı Hazret-i Üveysü'l-Karenî'ye Kıt'alarıdır

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Cenâb-ı Hazret-i Veysü'l-Karânî'ye iden ta'zîm
Bu tâc-ı eşrefi idüp ziyâret eylesün takbîl

- 2 Tâleb-kâr-ı füyûzât olmak ise maqşadın Hâk'dan
Hulûş-ı kalb ile eyle külâhın şânına tebcîl

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Buña ta'zîmi nâsın bâ'ış-i terfî'-i şânıdır
Bu bir tâc-ı şerîf-i Hazret-i Veysü'l-Karânî'dir
- 2 Buña ta'zîm idenler mazhar-ı feyz-i İlâhî'dir
Cenâb-ı Hazret-i Veysü'l-Karânî'nin külâhıdır

Kıt'a-i Mîr Vâşif

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 'Aks-i ruhsârı ne dem câm-ı mey-i tâba düşer
Câm gök kandîl olup âteş-i pür-tâba düşer
- 2 Vâşifâ çatma açık yûri o deryâ-nûşuñ
Düş olan turrasına halka-i girdâba düşer

Velehû

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Şükûfe-zâr-ı 'izârın gülün nazîresidir
Bahâra karşı hezârın o bir mesîresidir
- 2 Şorulsa Vâşif-ı zâra lebân u pistânın
Çilek şekerlemesi yâsemen hamîresidir

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 O gül endâm bir âl şâle bürünsün yürüsün
Ucı gönîlüm gibi ardınca sürünsün yürüsün
[299]

- 2 Alup âgûşa bu çağında miyân-ı nâzîñ
Şaran ol serv-şadi Vâşîf ögünsün yürüsün

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Na'ra-i şevk ile gülzâr-ı şafâdan geliyor
Varsa bülbül o gül-i nâzûk-edâdan geliyor
2 El ele Vâşîf-ı zâr ile tebessüm iderek
Kıpmuş ol gonca-dehen bâğ-ı vefâdan geliyor

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Saçlı sünbül tokunur başına gîsû yerine
'Ârızîñ bülbüle 'arz it gül-i hoş-bû yerine
2 Bir 'îlâcın görelim geçmeden eyyâm-ı bahâr
Naqd-i mevc-i meyi harc eyleyelim şu yerine

Velehû

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Sevüp ol goncayı ağıâra hezâr olmayalım
'Âlemiñ bir gül içün çeşmine hâr olmayalım

- 2 Mîve-i vaşlın ol körpe nihâliñ Vâsıf
Çünkü irmez elimiz nâfile bâr olmayalım

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün) ^{١٢٣}

- 1 Halkıñ 'anber deyü yandıkları ben işte budur
'Âlemiñ yaqasını yardığı ten işte budur

- 2 Neyleyim seyr-i çemen-zâr u gülistânı ben
Tepeden tırnağa dek verd-i semen işte budur

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Dîde-i âfet-nigâhıñ üzme süzme hastedir
Şimdi zîrâ 'âlemiñ meyli o çeşm-i mestedir
- 2 Hâtırımdan gam çözülse ey büt-i muṭrib nola
Saña gönlüm rişte-i şevk-i tarabla bestedir

Şırp Kölelerinden Hâ'in Naşfet

Muṣṭafâ Hân-ı Râbi' 'Aşrıñdan Hazîne Başyazıcısı Olup Sultân Selîm-i Şehîdiñ Kâtillerine Pâ-dâş Olan Şırp Kölelerinden Hâ'in Naşfet

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Rûy-ı dil göstericek şâhid-i dil-cûy-ı emel
Vaşlıñ işrâb ider cünbiş-i ebrûy-ı emel

- 2 Deşt-i endîşeyi bîhûde güzâr itmedeyiz
Dâm-ı tahkîka girer mi rem-i âhû-yı emel
- 3 Şemm ider şamme-i hâhişimiz bulsa eger
Maz-ı gül-gonca-i taşvîrdedir bûy-ı emel
- 4 Câ-yı gül olsa da her tarhı kuşûrî İremîñ
Olur ârâm-rübâ şevk-i ser-i kûy-ı emel
- 5 Bezm-i ümmîdi ayağ çekmeden ammâ Naşfet
İtdi mahmûr bizi sâgar-ı arzûy-ı emel

Sır Kâtibi Fennî Beg

Muştafâ Hân-ı Râbî‘ Sır Kâtibi Olup Bilâ-tahkîk u Şübût Tîg-i Ğadr-i
Şadr-ı A‘zam ‘Alem-dâr Muştafâ Paşa İle Yirmi Üç Yaşında İken Şehîd
Olan Ahmed ‘Azîz Paşa-zâde ‘Ârif Fennî Begefendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Ümîd-i bûse-i la‘l-i lebiñle ‘îd-i adhâda
Bıçağ-ı gamzeñe kurbân olur bu cân-ı üftâde
 - 2 Ger ikbâl eylemezseñ câme-i reng-i nev-îcâda
Ne reng isterseñ ilbâs-ı fiten ‘îdiyye âmâde
- [300]
- 3 Bahâriyye nihâl-i kaddiñe geydikçe ak sâde
Şanur zülfün gören sünbül biter serv-i semen-sâda
 - 4 Seniñ hüsni Hudâ-dâdiñ gören mir’ât-ı ‘âlemde
Ne yüzle baksun âyâ bir dahî taşvîr-i Bihzâd’a
 - 5 Nigâh-ı iltifât eyle kerem kıl pây-mâl itme
Saña üftâdedir hayli zamân Fennî-i şeydâ da

Velehû Kıt'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Ey gönül cur'a mıyız қа'rı penâh eyleyelim
Yüze çık şunda habâbâne şinâh eyleyelim

2 Sîneye bâri hayâlin çekelim dildârîñ
Kurş-ı âyînemizi hâ'ile-mâh eyleyelim

Velehû Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

1 Sîneden her âh-ı cân-sûz eyledikçe derd ile
Anı çarh enfâs-ı 'ömründen hisâb eyler baña

2 Ben o nâ-kâmım ki rû-tâb olmuşum kevneynden
Çihre-i maşşûd ise ref'-i nişâb eyler baña

Velehû Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Sâye-bân-ı dūd-ı âhı görse her kim serde dir
Şâh-ı gam şahrâ-yı 'aşka kırdı âteşden otağ

Fâzıl Beg Birâderi Kâmil Beg

Fâzıl Beg Birâderi Kâmil Beg'in Pehlevân-nâmesidir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

1 Âferînler yine kozbekçisine
Seyr idenler didiler cümle belî

- 2 Pehlevân böyle gerekdir hakkâ
Şimdi meydânıñ odur bî-bedeli
- 3 Tutuşan kimdir anıñla 'acebâ
Biriniñ var ise gelmiş eceli
- 4 Berķ-i hâtif gibi şâbit göricek
Âteş-i darb ile yandı fereli
- 5 Kâmil'iñ oldu hoş-âyende yine
Pehlevânâna bu zîbâ gazeli

Ķanarya Maĥmûd Nedîm Beg

Eginli Genç Halîl Aĝa-zâde Kaşşâbbaşı ve İşkodralı Muştafâ Paşa
Ķapu Kethudâsı Ķanarya Maĥmûd Nedîm Beg

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Şu'â'-ı şark-ı vaşl-ı yâr pür-şûr oldu gitdikçe
O şûhuñ hûsn-i 'âlem-sûzı meşhûr oldu gitdikçe
 - 2 Felek de sînesin mecmû'a-i hakkâka döndürdi
O mâhıñ defter-i dâĝında meştûr oldu gitdikçe
 - 3 Kırıldı şişe-veş seng-i sitemle ģalb-i üftâde
Hemân kaşr-ı dil-ı aĝyâr ma'mûr oldu gitdikçe
- [301]
- 4 Ne hikmet pertev-i luţfın dirîĝ itmez iken ol mâh
O meh-rû hûsn-i 'âlem-tâba maĝrûr oldu gitdikçe
 - 5 Ĥumâr-ı keyf-i vuşlat çekmezem dirdi Nedîm ammâ
Şarâb-ı şîve-i 'aşķıñla maĥmûr oldu gitdikçe

Tersâne Emîni El-Hâc Muştafâ Nazîf Efendi

Cennet-mekân Sultân Maḥmûd Hân-ı Şânî Hazretleri Kurenâsından
Tersâne Emîni El-Hâc Muştafâ Nazîf Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Pây-mâl-i esb-i nâzîñ olmağa dil hâk olur
Her şaf-ı müjgân-ı çeşm-i ḥasretim ḥâşâk olur
- 2 Kimde sevdâ-yı ser-i zülfüñ olursa 'uḳdesi
Dâmen-i şabr u şekîbi şâne-veş şad-çâk olur
- 3 Künc-i ğamda ḥastegânıñ itse âh-ı sûz-nâk
Şu'lesi âteş-fürûz-ı ḥırmen-i eflâk olur
- 4 Ey gül-i nev-reste sensiz çeşm-i ḥasret-bînime
Gûşe-i kâşâne zindân gülşen âteş-nâk olur
- 5 Ey kemân-ebrû Nazîf-i bî-çâreye cevri eyleme
Bî-nevâdır tîr-i âhı el-ḥazer çâlâk olur

Kâmilî-zâde Seyyid Muştafâ Nazîf Efendi

Kılâr Kethudâsı ve Mısır Kapu Kethudâsı Kâmilî-zâde Seyyid Muşta-
fâ Nazîf Efendi

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Neler çeker güzelim nerdübân-ı 'aşkında
Çıkınca kaşır-ı vişâle kadem kadem 'âşık

Mîr-i 'Alem-zâde Kemân-keş ve Hâlıfe Behcet Beg

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Kaparlar gûy-ı nazmı Sâkıb u Sâmi vü Râsihler
'Abeşdir Behcetâ ben tevsen-i efkârı yorsam da

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtû Mefâ'ilû Fâ'ilün)

Behcet hat-âver oldu o kaşı kemânımız
Biz dest-gîr-i gamzede hâlâ kepâdeyiz

Hasan Hüsnî Efendi

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Mevc urur dîdemde her dem cûy-bâr-ı intizâr
Serv-ı kaddim eyle gel seyr-i kenâr-ı intizâr
- 2 Gerd-i pâynîla olurdum kâm-bîn-i rûzgâr
Âh bir kerre göz açıdırsa gubâr-ı intizâr
- 3 Hâne-i dîdem müsâfirden görünmez oldu âh
Kânedir âyâ o şem'-i çeşm-dâr-ı intizâr
- [302]
- 4 Aldığı-çün âh o şûhî göz göre göz habsine
Oldı dil gözden düşüp şimdi duçar-ı intizâr
- 5 Neş'e-dâr olmazdan evvel bâde-i vuşlat ile
Keyf ider Hüsnî-i gam-hârı humâr-ı intizâr

Gügümbaşı Behcet Ağa

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Beni ağlatdığı-çün gam yimem ammâ belâ bunda
Bu baht-ı nâ-be-sâmânım baña ağıârı güldürdi

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Pâdişâh-ı taht-gâh-ı 'aşk olaldan Behcetâ
Muktezâ-yı 'aklı hep sürdüm çıkardım sîneden

Velehû

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Bâğ-ı cihânda aña felek lâle koymuş ad
Bir katredir ki dâğ-ı dilimden çekîdedir

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Fenn-i hulyâda gönül her ne ki te'lîf itse
Evvelîn-mertebe dîbâceye îrâd yazar

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bî-gümân eyler temessül şûret-i 'ayba hüner
Furşat-ı güftâr yâ Rab düşmesün bed-gûlara

Hazîneli Çantacı ‘Âkif Beg

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Tesellî-bahş olur yâd eyledikçe gönlüme ‘Âkif
Nigâh-ı iltifât-ı yâre şâyân olduğım demler

Velehû

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

Hulûşum cezb ider ‘Âkif dil-i sengîn-i dildârı
Ne deflû saht ise nerm eyler elbet âteşi âhen

Seferlili Ser-mahfil Hasan Sâbit Ağa

Şarkı

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Fa‘ûlün)

- 1 Nihâl-i kâmetiñ bir gül-fidândır
Seniñ üftâdegâniñ bûlbûlândır
Nigâhıñ âfet-i cân-ı cihândır
Yamandır şöhret-i hüsnüñ yamandır
- 2 Seniñle ülfete gönlüm ilişdi
Geçenlerde biraz gerçi alışdı
Cüvânım nâzûk-endâmıñ gelişdi
Yamandır şöhret-i hüsnüñ yamandır
- 3 Leţâfet bâğının ey merd-i nâzı
Cihânda buldı hüsnüñ ser-firâzı
Bu bâğıñ şimdi sensiñ ser-firâzı
Yamandır şöhret-i hüsnüñ yamandır

- 4 Bu şeb gel bezme yokdur bunda engel
 Ne mümkündür el atmak meclise el
 Görenler zülfünü kırmaz mı hiç tel
 Yamandır şöhret-i hüsnüñ yamandır

[303]

Hâne-i Hâşşadan Muḥrec Cüyûl Seyyid Mehmed Ağa-zâde
 Mü'ezzin Muşâhib Hâşim Beg

Şarkı

(10'lu Hece Vezni)

- 1 Ey baht-ı denî tâlî'-i siyâh
 Nâr-ı firâka yakdıñ beni âh
 Ümîd ü emel hep oldu tebâh
 'Âlemden itdi göñül de ikrâh
 Bu rütbe sitem billâhi günâh
- 2 'Âdet mi felek bu cevri ü sitem
 Yok mı 'acebâ ṭab'ında kerem
 Bir hâle koyduñ dili ki bu dem
 'Âlemden itdi göñül de ikrâh
 Bu rütbe sitem billâhi günâh
- 3 Yandı cigerim dil oldu kebâb
 Vîrân-ten oldum berbâd u ḥarâb
 Çekdiklerimi mümkün mi hisâb
 'Âlemden itdi göñül de ikrâh
 Bu rütbe sitem billâhi günâh

Süleymân Re'fet Paşa

Esbak Kıpudân-ı Deryâ Kılârî Re'fet Süleymân Paşa'nın Kendi Talebine Mebnî Süvârî 'Asâkir-i Hâşsa-i Şâhâne Yüzbaşılığı ile Hammâl Şerîf Paşa Alayına İdhâl Olundukda Müşârün-ileyhden Gördiği Hakâreti Telmîhan İnşâd İdüp Bu 'Âcize Gönderdiği Hasb-i Hâl-nâme-i Manzûmesi Her Ne Kadar Şanâyî'-i Şi'riyyeden 'Ârî İse de Mücerred Yâd-ı Nâm İçün Buracığa Dercine İbtidâr Olundu:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Gâlibâ olmuş şikest ki sâz u nây-ı merhamet
Bir çalar görmem işitmem hiç nevây-ı merhamet
- 2 Gûşeye atmış felek âhen mişâli gadri gör
Paslanup hiç kalmamış aşlâ cilây-ı merhamet
- 3 Lutf u şefkat şimdi 'ayb olmuş gibidir vâh vâh
Kimse virmez kimseye ka'tâ 'atây-ı merhamet
- 4 Derd ü gadr u zulm ile mecrûh olup cümle cihân
Kimseye virmez felek bir kez devâ-yı merhamet
- 5 Tîr atup yayım yaşup meydân-ı 'aşkda Re'fetâ
Kimde kalmışdır 'aceb bilmem hevâ-yı merhamet

[304]

Cennet-mekân Sultân Malîmûd Hân Efendimizin Peyk-i Şevket Vapurıyla Gelibolu'dan 'Avdetini Birlikde Temâşâ İder İken Söylediği Müfredidir

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Fenn-i deryâyı meger 'âlem-i rûhânîde
Eylemiş dikkat ile Nûh-ı Necî'den ta'lîm

Kîlârda Baş Kullukçı Besîm Beg

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Bezm-i 'uşşâka niçün gelmezsin
'Âşıka rûyuñı göstermezsin
Âh u efgânı da gûş itmezsin
Sevdigim resm-i vefâ bilmezsin
- 2 Beste-i zûlf-i siyâhıñdır dil
Hüsn-i cân-sûzuña olmuş mâ'il
Toğrusı işte kuzum ve'l-hâşıl
Sevdigim resm-i vefâ bilmezsin
- 3 Bir levendâne kesim yoşma-edâ
Dilber-i hoş-rübâsın cânâ
Nâz u refâtârıña söz yok ammâ
Sevdigim resm-i vefâ bilmezsin
- 4 Bir gün ol şûha Besîmâ gideyim
Mû-be-mû hâl-i dili 'arz ideyim
Hâtırı kalmaz ise böyle deyim
Sevdigim resm-i vefâ bilmezsin

Kîlârî 'Abdu'l-Latîf Ağa

Şarkı

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ey gül-i nev-reste-i bâğ-ı cemâl
İştîyâkıñla hezâr âşûfte-hâl
Yok saña gülzâr-ı 'âlemde mişâl
Buldı cânâ gülşen-i hüsnüñ kemâl

- 2 Reşk-i sünböldür o zülf-i pür-şiken
 Sîne-i şâfiñ mişâl-i yâsemen
 Ârzû-yı nev-bahâr itmez gören
 Buldı cânâ gülşen-i hüsnuñ kemâl
- 3 Ğonca-i terden de nâzıkdir teniñ
 Berg-i güldür gûyiyâ pîrâheniñ
 Başka 'âlemdir hele seyriñ seniñ
 Buldı cânâ gülşen-i hüsnuñ kemâl

Kömürcü-zâde Hâfız Efendi

Şeh-levendim Hâfız 'Abdullâh Ağa-zâde Meşhûr Rif'at Beg'iñ 'Am-
 mîsi Kömürçi-zâde Muşâhib Hâfız Efendi

Şarkı

(Müstef'ilün Müstef'ilün)

- 1 Dil mest olur huşyâr iken
 Ğaflet gelür bîdâr iken
 Bu 'işve sende var iken
 Ey serv-ğadd ü Ğonca-fem
 Sâyeñ gibi üftâdeñem
- 2 Ebrûlarıñ olmuş kemân
 Tîğ-ı müjeñ pek bî-amân
 [305] Te'sîri dillerde nihân
 Ey serv-ğadd ü Ğonca-fem
 Sâyeñ gibi üftâdeñem

- 3 Sensiz cihânı neylerim
 Tende bu cânı neylerim
 Derd-i derûnum söylerim
 Ey serv-ı kadd ü gönca-fem
 Sâyeñ gibi üftâdeñem
- 4 Hâfız kuluñ bî-çâredir
 Âlüftedir âvâredir
 Hem sînesi pür-yâredir
 Ey serv-ı kadd ü gönca-fem
 Sâyeñ gibi üftâdeñem

Mü'ezzinbaşı Şâkir Efendi

'Ulûm-ı 'Arabîyye ve Fârisiyye ve Fenn-i Mûsikî ve Huṭûṭ-ı Mütenevvi'ada Mahâret ve Fazîleti Müsellem, Hüsni Kırâ'at u Şadâsı Hayret-fezâ-yı 'Âlem ve Ta'accüb-fermâ-yı Nâ'il-i Nâzûk-neğam ve Kemâl-i 'Akl u Feṭanet ve Farṭ-ı Zekâsı Mağbûṭ-ı Nev'-i Benî-âdem Olan Maḥsûd-ı Fîşâgorâs u Fârâbî Kereste Gümrükçisi Nâdire-i Rûzgârdan Meşhûr Mü'ezzin-başı Şâkir Efendi:

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ey hayâl-i vaşlı rûḥ-efzâ olan 'âşıklara
 Cân bağışlar bir kadeḥ şunsañ lebiñ vâmıklara
- 2 Neḃ-demîde ḥattıñı şerḥ itmek isterse hayâl
 Hâ'irim yok iktidâr itdim recâ nâmıklara
- 3 İşte meşhûr 'aşk u hayret böyle mersûm olduğın
 Muktedir mi kimse ifhâma begim fâsıklara

Sultân Maḥmûd Hân-ı Sâni Efendimiziñ Biñ İki Yüz Otuz Dört Târîhinde İ'mâl İtdirdikleri Oba Ya'nî Ḥayme-i 'Âlî Kâğıd-ḥâne'ye Rezk İle Berây-ı Temâşâ Ba'zı Ḥavâşş-ı Bendegân ile Gezildikden Şoñra Oba-i 'Âlî-niñ Maṭbû'ıyyet-i Resm-i Târzına Dâ'ır Bendegâna Su'âl Şîvesinde Ba'zı İltifâtdan Hişşe-yâb Olan Mûmâ-ileyh Şâkir Efendi İşbu Müfredle 'Arz-ı Teşekkür ve Cevâba Cür'et Eylemiştir:

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

İsteriz dâ'im çü mîḥ-ı ḥayme olsun düşmeniñ
Taş başında gerdeninde ip vücûdı ḥâkde

[306]

İşbu Beyti Bi'l-bedâhe İrâdına Ta'accüble Bu Müfred Me'âliniñ Me'ḥazını Kendüsinden Su'âl-i 'Âcizâneme Cevâben 'Arabî Bir Beyitden Mütercem Oldığını Söylemiştir. Aşlı Olan 'Arabî Müfred:

Uṭlubû a'dâ'eküm dâmen ke-mismâri'l-ḥıyâm
El-ḥacer fi'r-re's ṭunubun fi'l-'unuḥ cismuhû turâb

İşte Mûmâ-ileyhiñ Bilâ-ḥaşv Harfi Harfine Bu Şûretle Tercümeye Sür'at-i Muvaffâkıyetleri Farṭ-ı Fazîlet ü Kemâleti İşbâta Kâfi Görinür. Raḥmetullâhi Ta'âlâ Raḥmeten Vâsi'aten.

Velehû Şarkı

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Gel açıl gonca-dehen rûy-ı çemen pisterdir
Gidelim gülşene gâyetle şafâ-güsterdir
Lâleler güller ile şahn-ı çemen pür-ferdir
Gidelim gülşene gâyetle şafâ-güsterdir

- 2 Dağıdup zülfini ol mâh mişâl-i sünbül
 Ruḥ-ı rengîni ider bâde-i nâbî gül gül
 Bezme teşrîfi ile eyledi mînâ kulkul
 Gidelim gülşene gâyetle şafâ-güsterdir
- 3 Şokduñ ol perçem-i pür-çîn içine bir zerrîn
 Reşk ile dîdelerin kıldı benefşe nem-gîn
 Luṭf it ey kâmet-i mezzûn yeter artık temkîn
 Gidelim gülşene gâyetle şafâ-güsterdir
- 4 Mevsim-i lâle vü gül esdi nesîm ezhâra
 ‘Îd-ber-‘îd olur gelseñ eyâ meh-pâre
 Şâkir-i zârîñ ile bir de bu ben bî-çâre
 Gidelim gülşene gâyetle şafâ-güsterdir

Velehû Beste

(Mef‘ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fa‘ûlün)

Bir ben gibi ol âfete üftâde mi vardır
 La‘l-i lebe efgende vü dil-dâde mi vardır
 Dergâhıñâ bîñ cân ile ey şâh-ı cihânım
 Şâkir gibi bir bende-i âzâde mi vardır

Velehû

(Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün)

Serde dâğ-ı iştîyâkı tâzeler bir tâze mâh
 Kıldı nâz u naḥvet ile derd-i ‘aşkıñ tâze âh
 Bezm-i nûşâ-nûşa Şâkir nağme-senc ol tâ seḥer
 Nâ-sezâyâ virme şadr-ı ülfete luṭf eyle râh

Ser-kurenâ-yı Esbak Selîm Beg Kethudâsı Hâzîneli Küçük
Kadrî Ağa

(Müstef'îlâtün Müstef'îlâtün)

- 1 Sevdâ-yı 'aşka dâ'im yanarım
Mecnûn-ı 'aşkım dağlar mekânım
Yağmaladı yâr şabr u kararım
Mecnûn-ı 'aşkım dağlar mekânım
- 2 Vuşlat umarken o gül-bedenden
Dûr oldum âhır semt-i vatandaş
[307] 'Âşık kaçır mı beytül-hazenden
Mecnûn-ı 'aşkım dağlar mekânım
- 3 Bîgânelerden sûzı nihândır
Rağm eyle zâlim hâlim yamândır
Rağm eyle zâlim hâlim yamândır
Mecnûn-ı 'aşkım dağlar mekânım
- 4 Bî-perde oldum şavt-ı nevâda
Ol mâh mesken tutmuş hevâda
Ne yârda gönîlüm ne hüd hevâda
Mecnûn-ı 'aşkım dağlar mekânım

Kîlârî Mü'ezzin Hüsnî Ağa

(Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'ilün)

- 1 Seyr-i gülşen idelim ey şîve-kâr
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr
Açdı güller bûlbûl eyler âh u zâr
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr

- 2 ‘Âlemiñ her sûyî bir bâğ-ı İrem
Şahn-ı gülzâra buyur ey gonca-fem
Bezmimiz âmâde gel eyle kerem
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr
- 3 Bir nigâh eyle dil-i nâ-şâdîma
Reşk ider bülbül daği feryâdîma
Bî-mürüvvat gel yetiş imdâdîma
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr
- 4 Dil-firîbim geldi eyyâm-ı şafâ
Gel kerem kıl eyle Hüsni'ye vefâ
Kalmadı gayri karârım dil-rübâ
Nev-nihâlim geldi eyyâm-ı bahâr

Muşâhib-zâde Edhem Beg

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Nev-bahâr irdi yine kesb-i mesâr eyyâmıdır
Zevk idüp gel gül açıl ey gül-'izâr eyyâmıdır
Bülbül-i şeydâlara feryâd u zâr eyyâmıdır
'Azm-i gülşen eyle cânânım bahâr eyyâmıdır
- 2 Gonca reng alsun görüp ruhsâr-ı âliñden seniñ
Nükhet alsun sünbül ü ful zülf ü hâliñden seniñ
'İbret alsun serv kadd-i i'tidâliñden seniñ
'Azm-i gülşen eyle cânânım bahâr eyyâmıdır
- 3 Serv-i nâzım eyle bâğı sû-be-sû geşt ü güzâr
Girye-i çeşmim gibi çağlar hemîşe cûy-bâr
Hâl-i 'âşıkdır dem-â-dem âh u zâr eyler hezâr
'Azm-i gülşen eyle cânânım bahâr eyyâmıdır

- 4 Şahn-ı sînem cılve-gâh olsun saña eyle hırâm
 Luţf idüp kıl Edhem-i şeydâyı mesrûr u be-kâm
 Hâşılı bezm-i cemende olsun icrâ-yı merâm
 ‘Azm-i gülşen eyle cânânım bahâr eyyâmıdır

[308]

Seferlili Câmeşûy-başı Mihrî Halîm Beg

(Müstef‘ilün Müstef‘ilün)

- 1 Ol yoşma kalbim yıkmıyor
 Bir lahza cânım şıkmıyor
 Üftâdesinden bıkmıyor
 Dilden hayâli çıkmıyor
- 2 Seyr eyleyüp ol esmeri
 Oldum gönülden müşteri
 Ol dilbere çokdan beri
 Oldum gönülden müşteri
- 3 Yok hüsnine aşlâ bedel
 Tab‘ımca gâyet ince bel
 Kılsa nola vaşlıñ emel
 Oldum gönülden müşteri
- 4 Bir gün düşürsem fırsatı
 Mihrî o serv-i kâmeti
 Olmaz mı şarsam gâyetî
 Oldum gönülden müşteri

Mehmed Emîn Begefendi

Cennet-mekân Sultân Maḥmûd Hân-ı Şânî ‘Aşr-ı ‘Âlîsinden Şâ‘ir-i Mâhir Rikâb-dâr Yâver Ḥaşan Beg-zâde Yirmi Yaşında Sipâhî Yüzbaşısı İken Trablus-ı Ğarbda Kâtîlen ve Şehîden İrtihâl-ı Dâr-ı Cennet İden Mehmed Emîn Begefendi:

Şarkı

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 Göñül bir şûh-ı devrâna
Yanar mânend-i pervâne
Düşen ol nâr-ı sûzâna
Yanar mânend-i pervâne
- 2 Ne yapsam bu dil-i zârı
Unutdı semt-i gülzârı
Alup ol şu‘le-ruḥsârı
Yanar mânend-i pervâne
- 3 Kânı şem‘-i şebistânım
Benim gül yüzli cânânım
Gelince ḥâtıra cânım
Yanar mânend-i pervâne
- 4 Ne kanlar dökdi ol gözler
Ne cânlar yakdı ol sözler
Göñülde yanmağı özler
Yanar mânend-i pervâne

Velehû Şarkı

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Sen şeh-i nâzûk-edâsın ey perî
Ben seniñ mecbûruñum çokdan beri
Hayli demdir gezerim ben serserî
Ağlamakdan kalmadı çeşmim teri
- 2 İştîyâkıñ cânıma kâr eyledi
Başıma dünyâları tar eyledi
Cân u dil 'aşkıñ ile zâr eyledi
Ağlamakdan kalmadı çeşmim teri
- 3 Dâ'imâ âgyâr ile hemdem-nişîn
Cevre mâ'il bir güzelsin yok eşin
Ben kuluñ gördükçe gel çatma kaşın
Ağlamakdan kalmadı çeşmim teri
- 4 Bendeñiñ takrîr-i hâlin eyle gûş
Câm-ı 'aşkıñ eyledim şevk ile nûş
Çeşm-i pür-hûn itdi deryâ-veş hurûş
Ağlamakdan kalmadı çeşmim teri

[309]

Çavuş Mülâzımı ve Mü'ezzin-i Şehriyârî Kîlârî Muhyiddîn Ağa

Şarkı

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 İdemem hâl-i dili şerh u beyân
Hâlimi takrîre kâdir mi zebân
Şâhid-i maşûdumuz gözden nihân
Âh kim dil-besteyim hayli zamân

- 2 Yâr şormaz hâl-i zârımdan benim
 Nâle-i bî-ihtiyârımdan benim
 Bir haber vir nazlı yârimden benim
 Âh kim dil-besteyim hayli zamân
- 3 Neyleyim ki çarh-ı kec-rev bî-vefâ
 Eyledi ol nâzenînimden cüdâ
 Mülk idindim kaşr-ı hicrânıñ şehâ
 Âh kim dil-besteyim hayli zamân

Fuzalâdan Hazîneli Şağır 'İzzet Beg

Şarkı

(Müstef'ilün Müstef'ilün)

- 1 Aldıñ dil-i nâ-şâdımı
 'Âşık çıkardıñ adımı
 Kıldıñ figân mu'tâdımı
 Gûş itmediñ feryâdımı
- 2 Gördüñ beni hiç bilmediñ
 Vaşla dili irgürmediñ
 Bir dem sirişkim silmediñ
 Gûş itmediñ feryâdımı
- 3 Ben bülbul-i gülzârıñım
 Tâ şubhı olunca zârıñım
 'İzzet gibi bîzârıñım
 Gûş itmediñ feryâdımı

Kîlârî Fâ'îk Efendi

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Bâdesi hûn-ı derûn peymânesi dâğ-ı ciger
Çeşm-i dilberdir eger var ise hem-meşreb baña

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Bahtım neşât-âver-i kâm olmadı baña
Sâğarda da şarâb-ı merâm olmadı baña

Velehû

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Hüsni hatt-ı dil-firîbin gösterür 'uşşâkına
Gûyiyâ hatt-ı 'îmâd ile murakka' gösterir

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Kalmaz bu yemde tîre-derûn keşf-i vücûd
Elbette şehriyâr-ı maḥabbet fener virür
- 2 Hattı zuhûr eylemeden 'arz ider lebin
Zîrâ ki zîr-i kahveye gül-bâ-şeker virür

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 İtmiş serini şöhret için âşiyân-ı murğ
Mecnûn'ı ittihâm idecek serzeniş budur
- 2 Bir kaatre âbı gevher-i şâf ide himmeti
Deryâ-dilâna lâzime-i perveriş budur

[310]

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

- 1 Ağyârı yakîn itme ser-i kûyuña ey şûh
Bîgâneye mahrem gibi evden mi disünler
- 2 Hâşmâna nedir tâ bu kadar renciş-i hâtır
Ey dost seni Fâ'ik'e düşmen mi disünler

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

Biz 'aşk ile mestiz dilimiz düşmen-i femdir
Her dâğ-ı maḥabbet ki bize sâğar-ı Cem'dir

Velehû

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Tarâvet-baḥş olan ruḥsâr-ı yâre çîn-i kâkûldür
Viren gülzâr-ı ḥüsne zîb ü zîver tâze sünbûldür

Kıt'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Zevk-i mey-hâneyi sen eyleyemezsin zâhid
Şarf-ı gencîne-i idrâk olacak yerlerdir
- 2 Heves-i devlet-i pâ-bûsuñ iderdim ammâ
Cism-i zârım bilürüm hâk olacak yerlerdir

Velehû Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Virür mi hatt-ı siyeh rûy-ı yâre ârâyış
Olur mı sebze-i bîgâne revnağ-ı gülzâr

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Görmek ne mümkün ol şehi agyâr Fâ'ikâ
Halvet-sarây-ı 'âşıkâ tenhâ gelür gider

Velehû

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Pertev-i hüsnini yok kimsede inkâra mecâl
Mihr-i tâbân gibi meşhûr-ı cihân olmuşdur

Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Hattıñ ne deñlü zîb-dih-i hüsn olursa da
Âyîne-i maḥabbete gör ki keder virür

2 Mâ'il olursa vaşlına 'âşık celâl-i yâr
Mânend-i Kûh-ken reh-i 'aşkında ser virür

3 Virmez o şûh 'âşık bir bûse Fâ'îkâ
Gâhî nihân gayriye ammâ neler virür

Kıt'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Hezâr zaḥm ile gül pâre pâredir ammâ
Bu bâğa dâğ-ı derûn ile lâle gelmiştir
- 2 Göründi maḥkeme-i rûy-ı yârda yine hat
Şehâdet-i sened-i ḥusn-i hâle gelmiştir
- 3 O gonca-leb bizi meclisde görmez oldu meger
Gözine neş'e-i keyf-i piyâle gelmiştir

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Çâk olmasun mı dâmen-i nâmûs-ı 'andelîb
Gül kendisini ḥâr ile perverde gösterür

Velehû

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Bu ḥusn ü ân ile ya perîdir yâḥud melek
Hâşâ ki böyle şûh beşerden zuhûr ide

Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Bîgânedен şafâ gelemes gam gelür dile
Elbette âşinâ yanına âşinâ gelür
- 2 Yer yok derûn-ı mülket-i hâtırda gayriye
Fâ'ik kavâfil-i sitem-i dil-rübâ gelür

Kıt'a

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Olur bir gün dil-i üftâdemiz şâyeste-i rif'at
Bu dünyâdır firâzı şîb ider şîbi firâz eyler
- 2 Hemân sen merd iseñ pûyende-i şeh-râh-ı Maḥmûd ol
Saña elbette bir gün bir meh-i ḥusni Ayâz eyler
- 3 Vişâl-i Leylî'ye Mecnûn ragbet itmemiş dirler
Vesâ'il gâh geh 'uşşâk-ı zârı bî-niyâz eyler

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Bu sûz-ı derûn itdi beni sûlḥte amḡâ
Ey şûḥ-ı cefâ-pîşe görürsün seni neyler
- 2 Müjgânlarını çekme dile itme havâle
Bir câme-i köhne bu kadar sûzeni neyler

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Cevâb-ı sahtına cânâ sezâdır hâtır-ı nâzik
Yine zarf-ı münâsib bâde-i pür-zûr-ı mînâdır

Kıt'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Dil-i pür-serd olmaz sûziş-i 'aşk ile germ-ülfet
'Adû-yı cân-güdâz-ı berf mihr-i 'âlem-ârâdır
- 2 Berûmend olmadı nevrûz u 'îdiñ zâhid-i bârid
Dimişler gerçi âteş mîve-i hengâm-ı sermâdır

Kıt'a

(Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

- 1 Nedir bu deñlü tekâpû ma'âş içün zâhid
Reh-i Hudâ'da nevâle hemân tevekkül olur
- 2 Bu pîrlik nola olsa vesîle-i rahmet
Hurûş-ı seyl-i günâha dü-tâ tevaşşul olur

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Harîdâr-ı metâ'-ı rahmet ol naqd-i güneş der-kef
'Înâyet çâr-sû-yı ma'şiyet kâlâlarındandır

Kıt'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Bu devrde taleb-i kâm-ı dil ne müşkil imiş
Kişi murâdına ırince çok zamân geçiyor

[312]

- 2 Ruhında gördüm o şûhuñ bir iki mûy-ı siyâh
Hazân 'alâmeti var vâkt-i gülsitân geçiyor

Velehû Kıt'a

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Terâş itdikçe hattın rûze-i cedrinde buhl itsün
Tulû'-ı şubh-ı kâzib vâktidir imsâk lâzımdır
- 2 Ğarâz sûz-ı derûndur 'âşık-ı şûrîdeden yoğsa
Ne âh-ı yek-şebe ne dîde-i nem-nâk lâzımdır

Ez-Gazel

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Seniñ cem'ıyyetiñ var ise yevm-i cum'ada vâ'iz
Bizim mey-hânede her gün ayak dîvânımız vardır
- 2 Hayâliyle dil itmez âşinâlık hattını görse
'Adû-yı sebze-i bîgâne bir bustânımız vardır
- 3 Bizi rencîde-hâtır itmez a'dâ devr-i hattında
Mu'anven destimizde hatt ile fermânımız vardır

Ez-Ğazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Nola olmazsa nizâmı sühan-ı 'uşşâkıñ
Nüşha-i 'aşk perîşân-raşam olmaz da nolur
- 2 Olur elbette za'îfâna kibârîñ sitemi
Hâr u has cezr ü med mevc-i yem olmaz da nolur
- 3 Ne belâdır sühan-ı serdini deŕ-gûş itmek
Bezm-i nâdânda dâna aşam olmaz da nolur

Müfred

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Cihânda kâm-revâ olmağa olur hâhiş
Muḳadderât-ı İlâhî saña gelür görünür

Kıt'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Yem-i cihânda sitem 'âşıka selâmetdir
Hücûm-ı mevce ile hâr u has kenâra düşer
- 2 Gedâyı râst felek mün'imi dü-tâ eyler
Bu bâğda kad-i ham naḥl-i mîve-dâra düşer

Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Ruḥ-ı pür-tâbîña ḥurşîd didik cebheñe mâh
Bizi 'afv eyle ki vaşfında kuşûr eylemişiz

Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Her gördiginden olsa da cûyâ-yı nakd-i dil
Ammâ o şûh-ı sîm-tenim benden istemez
- 2 Sulh üzredir mu'âmelesi halk ile müdâm
Fâ'ik bu rûzgârda hiç düşmen istemez

[313]

Kıt'a

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Eyler etrâf-ı mezârîndaki emvâta hâsed
Ölse de hâsid-i bed-tûnete râhat gelmez
- 2 Merd-i kâmil ne kadar görse sipihriñ sitemiñ
Deheninden haber-i harf-i şikâyet gelmez

Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Âyâ bizi o şûha ne yüzden geçer deyü
Havf-ı zebân-ı hîle-i ağıâra düşmüşüz
- 2 Ümmîd-i rûy-mâl-i kudûmiyle Fâ'ikâ
Mânend-i sâye reh-güzer-i yâre düşmüşüz

Kıt'a

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Ne deñlü olsa bed-nâm ol perî ağıyardan geçmez
Geçer gül dâmen-i 'işmetden ammâ hârdan geçmez
- 2 Çekilmiş gûşe-i hicrâna gördüm Fâ'ik-i zârı
O bir hayli zamândır reh-güzâr-ı yârdan geçmez

Kıt'a

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Olur âteş-zen-i kâlâ-yı hüsnüñ bir gören elbet
Benim sûz-ı derûnum 'âkıbet cânâ saña kalmaz
- 2 Sühanda Fâ'ikâ reng-i tekellûf ihtiyâr itsem
'Arûs-ı nazmda ârâyiş-i hüsn-i edâ kalmaz

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Düşmez marîz-i 'aşka taleb-kârî-i devâ
Lezzet-şinâs-ı zaḥm-ı derûn merhem istemz

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Hilâl-âsâ kuşûrum var ise 'ayb eyleme Fâ'ik
Bu gerdûn herkesi dil-hâhı üzre behre-mend itmez

Ez-Ğazel

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

- 1 Ser-geştelik a'lâdadır ednâda bulunmaz
Deryâda olur cûyda girdâb bulunmaz
- 2 İblîs ise de kaldıramaz başını yerden
Mey-hâne gibi gûşe-i mihrâb bulunmaz
- 3 Etrâf-ı 'izârında zuhûr-ı haşa söz ne
Fâ'îk tatalım vuşlata esbâb bulunmaz

Velehû Ez-Ğazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Dime mûr-ı siyeh zînet-dih-i ruhsâr-ı yâr olmaz
Beyâz-ı şafhada hatt olmayınca i'tibâr olmaz
- 2 Yapılmaz hâtır-ı vîrân-ı ehl-i 'aşk 'âlemde
Diyâr-ı hâk-i iklim-i mahabbetde hisâr olmaz
- 3 Ziyâret-gâh-ı kabır-i Fâ'îk-i zâra 'adû gelmez
Şehîd-i küştegân-ı 'aşk için seng-i mezâr olmaz

[314]

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Nümâyân olur olmaz hat ruhında vaşla sa'y eyle
Varır elbette reh-rev menzile aḡşâm olur olmaz

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Allâh içün ne var bizi şullı eyle ey felek
Ceng itmesün bizimle bu baht-ı 'anîdimiz

Velehû Ez-Ğazel

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Niyâz-mend-i vişâle hûlûş lâzımdır
Du'âda olsa riyâ bed-du'â yerin tutmaz
- 2 Sa'âdet olmasa pervâzdan nedir hâşıl
Hezâr murğ-ı hevâ bir hümâ yerin tutmaz
- 3 Cüvân-ı ser-be-hevâ cây-gîr-i pîr olmaz
Hâdeng-i râst kemân-ı dü-tâ yerin tutmaz

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Bakmam 'izâr-ı yâre hat-ı müşg-bârsız
Ben seyr-i bâğı neyleyeyim nev-bahârsız

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Tenezzül mi ider hiç ni'met-i elvân-ı dünyâya
Sirişk-i dîde saht-ı dildir âb u dâne-i müflis

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün F'ilün)

Sedd-i râh oldı baña hâr u has-ı cürm ü günâh
Sende ey seyl-i sirişk-i dîde hiç gayret mi yok

Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

Eyyâmımı hep hâce-i çarh eyledi ma'kûd
Âzâd olacak mekteb-i 'aşkında günüm yok

Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ûlün)

- 1 Hâl-i dil-i zârı güle tefhîm idemezsin
Ey bülbül-i bed-mest hezâr olsa zamânîñ
- 2 Bu rûze ile nâzda imsâk ider ol şûh
İnkâr idemem kadrini Fâ'ik ramazânîñ

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Âzürde itdi derd-i humâr-ı elem beni
Gitsem nola nişîmen-i pîr-i muğâna dek

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Vaz'-ı nâ-hemvârını aḥbâba çok gördük velî
Bâri bir kerre 'adûdan rûy-gerdân görmedik
- 2 'Âşık-ı sencîdeniñ ḳadri bilinmezse nola
Çâr-sû-yı şehr-i inşâf içre mîzân görmedik

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Ne fikr-i zâhidâne eyleriz ne şügl-i rindâne
Bize bir ḥayret el virdi ki ḥayr u şerden el çekdik

[315]

Müfred

(Mef'ûlû Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Elbette yine gûşe-i destârdır yeri
Bâzâr olursa da yine nokşân bahâ-yı gül

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Âh-ı bî-te'sîri hıfz it çarḥı âgâh eyleme
Dest-i ḥaşma el-ḥazer ser-rişte virme sen sen ol

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Olduk rakîb ile nice def'a mürâfa'a
Da'vâ-yı 'aşk faşl olunur mâ-cerâ degil

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Olmağ neden bu deñlü giriftâr-ı ma'şiyet
Yok mı sirişk-i nîm-şeb-i âh-ı seher gönül

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Vücûd-dâde-i gülzâr-ı nîk ü bed olma
Biraz da şîşe-i mey gibi penbe-der-gûş ol

Müfred

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

Böyle olmazdım ziyâret-gâh-ı erbâb-ı vefâ
Ka'be-veş derd-i derûnumdan siyeh-pûş olmasam

Müfred

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Baña cüdâ görünür yâr zîb-i hânem iken
Ğarîbdır ki vaṭanda yine ğarîb olurum

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Rızâ virdim nigâh-ı hışmına şer'-i maḥabbetde
Hıṭâb itdim o 'âşık-düşmene fetvâyı ben virdim

Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Sensiz göremem ḥâtır-ı vîrânemi ey gam
Gökden mi yağarsın baña gökden mi çıkarsın

Müfred

(Mefâ'îlün Fe'ilâtün Mefâ'îlün Fe'ilün)

Yolında cismimiz âlûde-i türâb oldu
O şeh-süvâra idince bir intisâb eyvâh

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün)

Devlet ricâli de meşel-i ben gedâ gibi
Ġamdan bu rûzgârda kimdir emîn olan

Kıt'a

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 'Adâvetle maḥabbet farkı müşkil şimdi 'âlemde
Bizim temyîz olunmaz oldu a'dâmız aḥibbâdan

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Hâtır-ı mümsikden olmaz guşsa-i dünyâ ba'îd
Bûm terk itmez hemîşe lâne-i vîrânesin
- [316]

- 2 Mâ-cerâ-yı Kûh-ken meşhûrdur alsun haber
Bilmeyen erbâb-ı 'aşkıñ himmet-i merdânesin

Müfred

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

Gül-i maşşûd açılmaz sîne-i endûh-perverde
Giyâh-ı ter bulunmaz bu meşeldir şûre yerlerde

Ez-Gazel

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Dil-i 'âşıklara hem dâğ hem hûnâb lâzımdır
Sezâ-yı kıymete yâ âb u tâb olmazsa gevherde
- 2 Nişân-ı 'âşıkândır zaḥm-ı gam lâ-büd olur peydâ
Ya dilde yâ cigerde yâ ten-i zârında yâ serde
- 3 Hârâb eylerdi bünyâd-ı günâh-ı Fâ'îk-i zârı
Eger gayret olaydı mevc-i seyl-i dîde-i terde

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

İtdim ḥatıñ görince kad-i ḥamla giryeler
Seyl-i bahâr aldı gözin bir pülûñ yine

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Dil-i âgâhı Fâ'ik eyleme âlûde-i gaflet
Sebû-yı bâde-i pür-neşveyi bâlîn-i hâb itme

Kıt'a

(Mefâ'îlün Fe'îlâtün Mefâ'îlün Fe'îlün)

- 1 Vişâl-cû olamam hatt-ı yârdan şöra
Ne hüsni var çemeniñ nev-bahârdan şöra
- 2 Fûrûğ-ı şörete vâbeste zulmet-i âfet
Bu 'âlemiñ şebi vardır nehârdan şöra

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Müzellef istemem yok çâr-ebrûya benim meylim
Baña mahbûb olursa bârî olsa çâr-deh sâle

Kıt'a

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlün)

- 1 Virdim dili bâzârda dellâla mezâda
Dûşında karâr itmedi bulmadı ziyâde
- 2 Ruḥ-sûde-i pâyı olamam reh-güzerinde
Olsam da eger sâye gibi ḥâke fûtâde

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)
(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

Budur naşîhatım saña ancak gözüm nûr
İnanma hîle-i ağıâra hayr-hâh ise de

Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

- 1 Bu sûz-ı dil ey çarh eger saña kalursa
Var nokta-i ümmîdimi dâğ-ı ciger eyle
- 2 Bir gün sebep-i sülhte-i 'âlem olursın
Ey âteş-i âh-ı dil-i şeydâ hâzer eyle

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Ben sîr-çeşmim eylemem evzâ'a iltifât
Mânend-i bûm gelse naşîbim ayağıma

Kıt'a

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Nola ham-der-ham olsa zülfi rûy-ı tâb-nâk üzre
Olur pîçîde-mû düşse miyân-ı nâr-ı sûzâna

[317]

- 2 Harâm olsun baña keyfiyyet-i câm-ı hüner Fâ'ik
Olursa âşinâ eş'ârıma bir lafz-ı bîgâne

Ġazel

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

- 1 Vaatandan i'tibâr efzûn olur elbette ġurbetde
Nola yemden cüdâ gevher ġirân-ğadr olsa kıymetde
- 2 Ĥurûş-ı sübhâ-i 'ağde degildir ma'siyet mâni'
Ġüneğ ġûyâ ġas-ı nâçîzdir deryâ-yı rahmetde
- 3 Olur bu rûzgâr-ı bî-vefâda hem-demiñ kâzıb
Çü şubh-ı vâpesîn olsañ 'alem farzâ şadâğatde
- 4 Hemîşe üstühân-ı ġuşkdur rızkı bu 'âlemde
Ĥümâ da'vâ-yı pervâz itmede evc-i sa'âdetde
- 5 Olup mağrûr-ı câh ızhâr-ı devlet itmede Fâ'ık
Ne deñlü iftühâr eylerseñ eyle âdemiiyetde

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Bilinmez 'aşğ eğer ki olmasa mâhiyyeti ġüsnüñ
Nola taġmîl-i minnet ise Maġmûd Ayâz üzre

Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

- 1 Ĥazm eyleyemez bî-edebe merğamet olsa
Küstâġ daġı bed-ter olur mültefet olsa
- 2 Âsân idi aġyârı düşürmek nazarından
Ol şûġ ile pinhânî eğer meşveret olsa

Gazel

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Beni numûne-i Kays eyleme melâmet ile
O şûhî eylemem âzürde-dil şikâyet ile
- 2 Vücûdımı iderim şem'-i 'aşka pervâne
Hezâr-veş kalamam girye-i nedâmet ile
- 3 Sirişk-i dîdemi itsem gamıñla tûfân-hîz
Bilinse hâl-i dilim bârî bir 'alâmet ile
- 4 Göñül şitâb idelim zevk-i vuşlata ammâ
Be-şart-ı ân ki o meh-pâreden icâzet ile
- 5 Esîr-i hüsn-i edâdır mişâl-i Fâ'ik-i zâr
'Arûs-ı nuţka viren zîb ü fer belâgat ile

Kıt'a

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Baña hîç imtinân-ı zevk u şâdî itme ey gerdûn
Miyân-ı ehl-i dilde hâtırı mesrûr gördüñ mi
- 2 Yed-i ehl-i vefâda olsa câ'izdir berât ammâ
Cihânda 'ârifâne lutf ile menşûr gördüñ mi

[318]

Kıt'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Ne bâde-nûşî-i sâgar ne vuşlat-ı dildâr
Sürûr-ı düşmene mâtem-keşîdeyiz şimdi

- 2 Nihâl-i kâımımızı ser-şikeste itme felek
Bu bâğda daği bir nev-resîdeyiz şimdi

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Elbet seni de ey güneş-âlûde pâk ıder
Âb-ı sebîl-i çeşme-i gufrân tükenmedi

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Herkese hüsn-i teveccüh feyz-nâk eyler beni
'Âkıbet bu i'tikâd-ı pâk pâk eyler beni
- 2 Kendi derdim var iken bilmem sipihre neyledim
'Âlemiñ derdine Fâ'ik iştirâk eyler beni

Kıt'a

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Biz kanâ'at-gûşe-i 'uzletde bulduk râhatı
Eylesün erbâbına bârî mübârek devleti
- 2 Vaşla ruşşat virdi Fâ'ik ol perî lutf eyledi
Nice mümkündür unutmak böyle insâniyeti

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Râh-ı talebde 'ayn-ı selâmet olurdu çâh
Âdemde istikâmet olaydı 'aşâ gibi

Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Ey kâm-cû olursun elem çekme ber-murâd
Düşvâr olur zamânede her kârîñ evveli

Kıt'a

(Mef'ûlü Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fâ')

- 1 Ben hasteyi 'âfiyet-tırâz it yâ Rab
Ebvâb-ı şifâyı baña bâz it yâ Rab
- 2 Kâlâ-yı murâdımı talebden geçdim
Endâze-i 'ömrimi dırâz it yâ Rab

Güfte-i Şarkı Der-Haqq-ı Mahmûd Hân-ı Şânî-i 'Adlî

(Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün)

- 1 Buyur sen zevk u şevk it böyle evreng-i ferah-zâda
Benefşe boynın egmiş hasret-i rûyuñla hulyâda
Seniñ gül intizâr-ı maqdemoñle oldu üftâde
Otur şevket ile bu kaş-ı zîbâ-yı mu'allâda
- 2 Bu kaşrîñ yok deyü bir mişli bûlbüller haber virdi
Nukûş u reng ile Mânî vü Bihzâd'a keder virdi
Ziyâ-yı mihr-i ruhsârîñ bu câya zîb ü fer virdi
Otur şevket ile bu kaş-ı zîbâ-yı mu'allâda

[319]

- 3 Cihân sâyeñde şît-i nağme-i dil-şâd ile tolsun
Meserretler ile kalb-i şerîfiñ hep ferah olsun
Seniñ zevk u sürûruñ ile 'âlem kâm-yâb olsun
Otur şevket ile bu kaş-ı zîbâ-yı mu'allâda

- 4 Bu bir kâşâne-i şâhânedir kim görmemiş devrân
 Temâşâsında Fâ'îk olsa lâîk vâlih u hayrân
 Kudûmuñla şeref-yâb eyle zevk it eyleyüp ihsân
 Otur şevket ile bu kaşr-ı zîbâ-yı mu'allâda

Velehû Şarkı

(Müstef'îlâtün Müstef'îlâtün)

- 1 'Âlemde şağ ol ey verd-i ra'nâ
 Luţfuñla kıldın ben zârı ihyâ
 Yokdur hilâfım şanma müdârâ
 Pek çok dilârâ kıldım temâşâ
 Dünyâda hâlâ yok senden a'lâ
- 2 Dâ'im seni ben hâlka şorarken
 Her şeb hayâlîñ düşde şararken
 Ben yerde buldum gökde ararken
 Pek çok dilârâ kıldım temâşâ
 Dünyâda hâlâ yok senden a'lâ
- 3 İtmem efendim senden şikâyet
 Maḥzâ merâmım hâlîm hikâyet
 Yüzler sürüp ben geldim nihâyet
 Pek çok dilârâ kıldım temâşâ
 Dünyâda hâlâ yok senden a'lâ
- 4 Girsem seniñle bir kez firâşa
 Bak sen o demde bende telâşa
 Sen şûhı Fâ'îk tâc itdi başa
 Pek çok dilârâ kıldım temâşâ
 Dünyâda hâlâ yok senden a'lâ

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

Ben mest-i çeşm yâr ise benden ziyâde mest
Nola olursa reng-i ruḥ-ı cân u dil şikest

Velehû

(Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fa'ülün)

Bir ḡoncasını eylemedim zînet-i destâr
Pejmürde-'izâr oldu gül-i gülşen-i ümîd

Velehû Ez-Ġazel

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Nevmîdlik verâ-yı emelden ḡaber virür
Naḡl-i ümîd ḡuşk olur da şemer virür
- 2 Kalmaz bu yemde târe-derûn keştî-i vücûd
Elbette şehriyâr-ı maḡabbet fener virür
- 3 Ḥaṭṭı zuhûr eylemeden 'arz iden lebin
Ġûyâ ki zîr-i kahveye gül-bâ-şeker virür

[320]

Velehû Kıt'a

(Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün)

- 1 Derûnda suz-ı ḡamdan fiḡân degil her şeb
Diyâr-ı mihnetiñ ihrâkı var ezân'okunur
- 2 Huzûr-ı pâdişeh-i kişver-i maḡabbetde
Esâmimiz bizim ednâ-yı 'âşıkân okunur

Velehû Müfred

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

Bâde lâzım mı gönül hûn-ı derûn nûş eyle
Mâye-i 'ayş olacaķ câmi saña virmezler

Velehû Ğazel

(Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün)

- 1 Dilde bir girye ile cây-ı selâmet mi olur
Râh-ı seyl üzre olan hânede râhat mı olur
- 2 Sen hemân dest-dırâz ol yûri küstâhâne
Yoksa ey dil ni'am-ı vaşla icâzet mi olur
- 3 Zâhidâ hüsni zebûn eyleyemez 'uşşâķı
Şîr-i taşvîrde âyâ ki şecâ'a
- 4 Ol sitem-pîşeye her bir sühân itmez te'sîr
Her du'â râh-rev-i kurb-ı icâbet mi olur
- 5 Tütalım sâhte izhâr-ı velâyet itmiş
Fâ'ikâ şeyh-i mürâyîde kerâmet mi olur

Velehû Kıt'a

(Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün)

- 1 Dil yâre beste yâr ise ağıâra bestedir
Bûlbûl esîr-i gül gül ise hâra bestedir
- 2 Olmaz hâlâş keşme-keş-i rûzgârdan
Bir dil ki zûlf-i ham-be-ham-ı yâre bestedir

Velehû Müfred

(Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fa'ûlün)

Müjgânlarını çâk-ı dile itme havâle
 Bir câme-i köhne bu kadar sûzeni neyler

Müfred

(Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün)

Harîdâr-ı metâ'-ı rahmet ol nakd-i güneş der-kef
 'Înâyet çâr-sû-yı ma'siyet kâlâlarındandır

Hazîneli Hâce Râşid Efendi

Şarkı

(Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün)

- 1 Ey büt-i tannâz şûh-ı bî-vefâ
 Nîm-nigâh-ı nâzîña cânım fedâ
 Burc-ı hüsnin mâhısın ey bî-vefâ
 Bî-vefâsın bî-vefâsın bî-vefâ
- 2 Bezme gel bir gicecik diñle sözüm
 Mâh-rûyuñla ziyâlansun yüzüm
 Hiç sözüm geçmez saña iki gözüm
 Bî-vefâsın bî-vefâsın bî-vefâ
- 3 Seyl-i çeşmimden benim ey bî-bedel
 Mâ-cerâ-yı 'aşkı mı bilmez mi el
 Bî-vefâlık 'âdetiñdir tâ ezel
 Bî-vefâsın bî-vefâsın bî-vefâ

- 4 Derd-i ‘aşkıñla neler çekdim neler
 Hep seniñ-çündür bu âh u giryeler
 Râşid-i ğam-dîdeden aldım haber
 Bî-vefâsın bî-vefâsın bî-vefâ

[321]

١٣٤

İncir Köyli Hâce Şâkir Efendi

Cennet-mekân Sultân Maḥmûd Hân-ı Sâni Efendimiz Hazretleriniñ
 Rikâb-dârları Livâ-i Şerîf Şeyhî İncir Köyli Hâce Şâkir Efendi

(Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün)

- 1 ‘Îzârıñ gülşen-âbâd-ı ḥaḳîḳat yâ Resûlallâh
 Gül-i gülşen-sarây-ı vâhidiyyet yâ Resûlallâh
- 2 Vücûduñ cevher-i ferd ü ‘arâzdır mâ-sivâ cümle
 Ki sensin mâye-i sırr-ı hüviyyet yâ Resûlallâh
- 3 Mübârek parmağıñ bir çeşme-i feyz-i İlâhî'dir
 Lebiñdir cûy-bâr-ı ebr-i rahmet yâ Resûlallâh
- 4 Eşerdir nev-bahâr âşâr-ı evşâf-ı cemîlîñden
 Yüzüñden rû-nümâ şubḥ-ı sa‘âdet yâ Resûlallâh
- 5 Gözümde giryе-i fûrḳat özümde sûziş-i ḥasret
 Göñül pervâne-i şem‘-i maḥabbet yâ Resûlallâh
- 6 Nice ârâm ider Şâkir beyâbân-ı taḥayyürde
 Şerinde var iken sevdâ-yı ḥayret yâ Resûlallâh

Mehmed Şâlih Vaşfî Efendi

Şuyolcular Kethüdâsı Hacı Hasan Ağa-zâde Muşâhib Seferlili Mehmed Şâlih Vaşfî Efendi

(Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fa'ûlûn)

- 1 Ey şâh-ı cihân bende-i fermân-berîñ 'âlem
Âsâyış-i sâyeñle bütûn hoş-dil ü hurrem
- 2 Bu lutf-ı Hudâ-dâd ile sen eyle şafâlar
Dil-hâhıñı ihsân ide bed-hâhıñı pür-gam

Velehû

(Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn Mefâ'îlûn)

- 1 Cihânda âdeme ibkâ-yı nâm itmek sa'âdetdir
Anıñ esbâbı ammâ hüsn-i hizmetle şadâkatdır
- 2 Eger dirseñ şu getürenle destiyi kıran birdir
Yine ehl-i vukûf 'indinde tefrîki ne devletdir

Şâ'ir-i Mâhir Necâtî Beg'iñ Eş'ârındandır

Fâtih Sultân Mehmed Hân Hazretleriniñ Memlûk-ı Memdûhlarından ve Sultân Bâyezîd Hân-ı Sâni Hazretleri Muşâhiblerinden Hilve-i 'İlm ü Hüner ü Ma'ârifle Mutehallî Olarak Yalnız Gâzel İnşâdında İktisâb-ı Meleke vü Mahâretle İştihâr İtmış Olan Şâ'ir-i Mâhir Necâtî Beg'iñ Eş'ârındandır:

Gazel

(Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün)

- 1 Himmet eylerse nola gûşe-nişînân saña
Tekye-gâh ola nişîmen-geh-i keyvân saña
- 2 Olalı halka sen husrev-i hûbân-ı hasen
Bağlanur her yañadan defter-i dîvân saña
- 3 Heves-i bâğ-ı çemen eyleme ey dil ki yeter
Sînemîñ dâğı gül ü lâle-i Nu'mân saña
- 4 Rind iseñ bâde-perest ol gelüben tıtdı yine
Her dıraht dibine bir çetr-i Süleymân saña
- 5 Sünbülün gibi ger oldumsa perîşân ne 'aceb
Kim ki dil virse olur bî-ser ü sâmân saña
- 6 Ey Necâtî vire nazmuña hasen nazm-ı Hasan
Ger nazar eyler ise Husrev ü Selmân saña

[322]

İşbu Cild-i Râbî' Başîret Gazetesi Şâhib-i İmtiyâzı Enderûn-ı Hümâyûndan Müfîz 'İzzetlü 'Alî Efendi'niñ Maṭba'asında Tab' u Temsîl İtdirilmiştir.

Bi-luṭfihî Ta'âlâ bundan soñra ṭab' u neşr olunacak olan cild-i hâmisde terceme-i hâli cild-i şânîniñ seksen dördünci şahîfesinde mestûr silah-dâr dâmâd-ı hâzret-i Sultân Ahmed Hân-ı Sâliṣ-i gâzî şadr-ı a'zam-ı istikâmet-şiyem, 'âlim 'âmil, fâzıl u kâmil-i bî-mu'âdil Gâzî Şehîd 'Alî Paşa merhûmuñ naşîhat-nâmesiyle sarây-ı hümâyûn mekteb-i edeb-meksebinîñ senâsına dâ'ir Fâtih Sultân Mehmed Hân hâzretleri vüzerâ-yı 'izâm ve şu'arâ-yı benâmından mü'ellif ü muşannif, ekşer-i 'ulûmda fâzıl u kâmil ve

şârılı kâdî-'asker Burûsalı Veliyyüddîn Efendi-zâde Ahmed Paşa merhûm ile Ahmed Hân-ı Şâliş hazretleri 'aşr-ı 'âlîsi şu'arâ-yı benâmından ve mütehayyizân-ı kuzât-ı fezâ'il-simâtdan meşhûr Seyyid Vehbî Efendi merhûmuñ sarây-ı hümayûnuñ vaşf u sitâyişini ve nizâm u kavânîn ve kavâ'id ü uşûl ü esâlibiniñ medh u şenâsını şâmil kaşâ'id ve medhiyyeleriyle ba'zı hikâyât mündericdir. Vehüve'l-muvaffaq ve'l-mu'în. Temme cildü'r-râbî ve yelîhu cildü'l-hâmis. Fî 25 rebî'u'l-âhîr, sene: 1293.

IV. CİLDİN İNDEKSİ

(Şahıs, Mekan, Eser, Kavim, Millet)

- A -

Abbâsî: 98

Abdî Aga (Kîlârî Nevbetçibaşı, şâ'ir): 138

Abdî Efendi (Seferlîli çukadâr Hâce): 102

Abdî Paşa: 201

Abdu'l-Hak Mollâ (Hekîm-başı): 57, 202

Abdu'l-Halîm Efendi (Hazîneli Çantacı, şâ'ir): 224

Abdu'l-Kerîm Hüdâyî Beg (Sekbân Başı-zâde Kîlârî, şâ'ir): 227

Abdu'l-Latîf Aga (Kîlârî, şâ'ir): 304

Abdu'r-Rahmân 'Abdî Paşa (Sır Kâtibi Rikâb-ı Hümâyûn Kâ'im-makâmı
Basra Vâlîsi Müverrih, şâ'ir): 197

Abdulhalîm Efendi (Mâ-beyn-i hümâyûn ketebesinden): 102

Abdulhamîd Begefendi (Bugdaycı Başı-zâde): 102

Abdulkâdir Paşa: 137

Abdulkerîm Beg (Mevkûfâtî: 217

Abdullâh Aga (Cündî): 270, 271

Abdullâh Aga (Fellâh, Cündî): 270

Abdullâh Aga (Kula, Cündî): 270

Abdullâh Aga (Şehlevendim, Hafız, şâ'ir): 304

Abdullâh Ağa (Rikâbdâr): 209

Abdullâh Paşa (Rikâb-ı hümâyûn kâ'im-makâmı silahdâr, hattât): 98

Abdurrahmân Paşa (Çukadâr aga): 97

Abdülkerîm Begefendi (Mevkûfâtî): 99

Abdülkerîm Efendi (Kîlârî kütüp-hânci Hâce): 101

Acem: 92, 154, 156, 175, 198, 199, 227

Adem (Hz.): 155

Aden: 173

Adlî (Sultan II. Mahmud'un mahlası): 56, 86

Adlî (Sultân II. Bâyezîd): 9, 10

Afgâniyân: 274

Afitâbî Çelebi (Amasyalı): 108

Agâh Sâlih Beg (Mütevellî-zâde Hazîneli, şâ'ir): 204

Ahdî Çelebi (Tezkire sâhibi): 5

Ahmed Aga (Araboglu Cesûr, Cündî): 271

Ahmed Beg (Çukadâr): 102

Ahmed Beg (Tatâr Hân-zâde, Cündî): 270

Ahmed Begefendi (Kîlârî Üsküdârî çukadâr): 101

Ahmed Behiştî Çelebi (Şâ'ir): 108

Ahmed Efendi (Kîlârî Hâce-zâde, şâ'ir): 208

Ahmed Fâ'iz Efendi (Sır kâtibi müderris şehîd): 98

Ahmed Fâ'iz Efendi (Sultân Selîm Hân-ı Sâlis Sır Kâtibi Şehîd, şâ'ir): 223

Ahmed Hulûsî Beg (Cerrâh Kâsım Paşa-zâde Zâhid, şâ'ir): 200, 201

Ahmed Muhtâr Begefendi (Halîl Paşa-zâde Vâhidü'l-'ayn Şehîd, şâ'ir):
100, 241

Ahmed Niyâzî Çelebi (Gurebâ-i Yesâr Agası-zâde, şâ'ir): 140

Ahmed Paşa (Hersek-zâde): 110

Ahmed Paşa (Veliyyüddîn Efendi-zâde, şâ'ir): 322

Ahmed Paşa (Vezir, Dukakin oğlu): 97

Ahmed Refî' Efendi (Hâce Neş'et'iñ Pederi Hazîneli Musâhib El-Hâc,
şâ'ir): 207

Akhisâr: 128

Akif Beg (Hazîneli Çantacı, şâ'ir): 302

Akif Beg (Kapucılar Kethudâsı-zâde Seferlîli, şâ'ir): 212

Akif Beg (Yahyâ Beg-zâde Başyazıcı, şâ'ir): 223

Akka: 242

Al-i İsfendiyâr: 112

Alâ'ü'd-dîn Aga (Cündî): 270

Alî (Hz.): 63, 156, 165, 169, 171, 178, 184 205, 208, 243, 268,

Alî (Ya'kûb oğlu): 113

Alî Aga (Cündî): 270

Alî Aga (Ser-berber): 269

Alî Beg (Silah-dâr): 269

Alî Cevâd Begefendi (Tunuslu-zâde Kâşif 'Alî Beg-zâde Enderûnî): 5

Alî Paşa (Çorlulu): 98

Alî Paşa (İznik Gölü Sâhilinde Disloz Karyeli Hacı Hüseyin Aga-zâde Hulêfâ-yı Kîlâr-ı Hâssadan Sır Kâtibi ve Dâîrî Hazret-i Şehriyârî Mora Fâtîhi Silah-dâr Sadr-ı A'zam Şehîd, şâ'ir): 98, 208

Alî Paşa (Vezir, Sofu): 97

Alî Paşa (Vezir, Temerrüd): 97

Alî Paşa (Vezir): 97

Alî Şîrî Begefendi (Sadr-ı A'zam Hersek-zâde Ahmed Paşa-zâde): 111

Ali Beg (Tunuslu-zâde, Kâşif): 5

Ali Efendi (Basîret Gazetesi Sâhib-i İmtiyâzı): 322

Ali Paşa (Hakimoglu): 220

Ali Paşa (Silahdar, sadrâzam, şehîd): 322

Amasya: 64, 108, 114

Anatoli: 122

Anber Aga (Cündî): 270

Anber Ağa (III. Selim olayında padişah yanlısı): 257

Arab: 115, 154, 174, 198, 199, 227

Arif Aga (Şâhîncibaşı seferli kethudâsı Cüvân): 100

Arif Beg (Kîlârî, şâ'ir): 207

Arif Beg (Silahdâr-zâde Seferlili, şâ'ir): 218, 219

Arif Fennî Begefendi (Ahmed 'Azîz Paşa-zâde, şâ'ir): 299

Arif Fennî Begefendi (Sır kâtibi): 5

Arif Hikmet Begefendi (Râ'if İsmâ'îl Paşa-zâde Kâdî-'asker 'İsmet Begefendi-zâde Şeyhu'l-islâm Es-Seyyid El-Hâc Ahmed, şâ'ir): 260

Aristo: 153, 250

Arnavûd İskenderiyyesi: 99

Arnavud: 263

Arslan Sâlih Efendi (Kîlârî): 101

Asım Efendi (Şeyhulislâm Çelebi-zâde İsmâ'îl): 67

A'sâ (Şâ'ir): 153

Aşık Paşa: 5

Aşkar Aga (Cündî): 270

Atâ Begefendi (Asr-ı Mahmûd Hân-ı Sâni'den): 102

Atapazarı: 102

Atâyî Çelebi (İvaz Paşa-zâde Mevlûdî Meşhûr Süleymân Efendi'nin Birâderi): 105

Atıf Bey (Şâ'ir): 261

Avnî (Fâtih Sultân Mehmed): 9, 10

Ayasofya Câmii: 100

Ayıntâb: 103

Aynî (Ayıntâblı, şâ'ir): 293

Azîz Baba Efendi (Müderres): 99

Azîz Begefendi (Sultân Mustafâ Hân-ı Sâlis kurenâsından): 99

Azîz Efendi (Darb-hâne Emîni Bekir Efendi-zâde Kîlârî, şâ'ir): 199

Azîz Mahmûd Hüdâyî Efendi: 57

- B -

Bâgçe Kapısı: 281

Bagçesarây: 288

Bagdâd: 14, 61, 62, 63, 241

Bahâ'ü'd-dîn Veled: 205

Bahâyî Efendi (Şeyhülislâm): 141

Bahtî (Sultân I. Ahmed): 56, 57, 58, 66

Balaban İskelesi (Üsküdâr'da): 112

Bâlî Paşa: 97

Baltacı Baba Kadrî: 105

Bamya Alâyi: 236

Basîret Gazetesi: 322

Basra: 197

Bathâ: 154, 177, 192

Bâyezîd (Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzâdesi): 94

Bâyezîd-i Velî (Ali oğlu): 113

Bedahşân: 52, 117

Beglerbegi Câmii: 99

Behcet 'Alî Aga (Kîlârî su nâzırı): 102

Behcet Aga (Gügümbaşı, şâ'ir): 302

Behcet Beg (Mîr-i 'Alem-zâde Kemân-keş ve Halîfe, şâ'ir): 301

- Behcetî Çelebi (Baltacı Halîfe, şâ'ir): 207
 Behmen: 51, 269
 Behrâm Paşa(Vezir): 97
 Behrâm-ı Gûr: 98
 Behrâm: 80, 267
 Bekir Aga (Terzi Başı-zâde Seferlili): 213
 Bekir Begendî (Silahdâr aga tütüncisi seferlili): 101
 Bekir Efendi (Hazîne kethudâsı Merzifonî: 100
 Belgirâd: 67
 Belkîs (Sabâ melikesi): 153
 Bermekîler: 98
 Besîm Aga (Kîlârî): 102
 Besîm Beg (Rikâb-dâr Aga-zâde Kîlârî Çuka-dâr, şâ'ir): 224, 304
 Besîm Efendi (Hazîneli haftânî): 102
 Beşîr Aga (Arnabûd İskenderiyye'sinden kîlârî, Südcî): 99
 Beşîr Aga (Küçük, cündî): 269
 Beşîr-i Lebenî (Bostâncılar ocagından Koniçeli): 99
 Bîdil (İranlı şâir): 12
 Bihzâd (Ressâm): 240, 253, 278
 Bogdân: 56
 Bolu: 100
 Bosna: 207
 Bozok: 204
 Buçak: 288
 Burûsa: 6, 9
 Buzmak: 288
 Büyük Çamlıca Suyı: 201
 Büyük Çamlıca: 201

- C, Ç -

- Ca'fer Çelebi (Tâcî-zâde): 108
 Ca'fer Paşa (Serdâr): 132
 Ca'fer Paşa (Sokullu sadr-ı a'zam Mehmed Paşa dâmâdî silahdâr yeñiçeri
 agası): 97
 Ca'fer-i Bermekî: 285

Câlînûs: 117
 Câmî (Molla): 12
 Cân-fezâ Kalfa (Sultân IV. Mehmed'in Hazînedâr ustası): 201
 Cânfedâ Paşa (Vezir): 97
 Cânpulâd Beg (Kerem Kâsım Beg-zâde): 99
 Câvîd Ahmed Beg (Mâ-beynci, şâ'ir): 223, 224, 252
 Celâl Beg (Yeñiçeri Ağası-zâde Kîlârî): 218
 Cem Sultân: 87, 88, 89, 90, 92, 93
 Cem: 144, 173, 192, 212, 241, 252, 253, 274
 Cenâbî Paşa (Çâşnîgîr-başî Anatolî Beglerbegisi Kîlârî, şâ'ir): 122
 Cerîr (Şâ'ir): 153
 Cevher Aga (Cündî): 270
 Ceyhûn: 121, 137, 191
 Cihâdî Begefendi (Enderûnî Hazîneli): 65
 Cihângîr Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzâdesi): 94
 Çaldıran: 110
 Çamlıca: 84
 Çîn: 173, 227, 230
 Çingîz Hân: 288
 Çubuklı: 144

- D -

Dahhâk: 217
 Dârâ: 51, 117, 123, 153, 281
 Dâvud Aga (Cündî): 270
 Deli Eyyûb ((Sultân III. Selim olayında âsi): 256
 Deli Mustafâ (Sultân III. Selim olayında âsi): 256
 Dervîş Hacı Beg (Mostârî Tophâ necibâşî Hazîneli, şâ'ir): 135
 Dervîş Paşa (Bostancıbaşı Sadr-ı A'zam, şâ'ir): 137
 Devlet Girây: 288
 Devletî Ahmed Efendi (Abdî Paşa Hazîne-dârî Hüseyin Aga-zâde Müder-
 ris Hazîneli, şâ'ir): 201
 Dibdâna: 288
 Dimetoka: 133
 Dirin Nehri: 122

Disloz Karyesi (İznik Gölü sâhilinde): 208

Dürrî Beg (Kâ'im-makâm-ı Rikâb-ı Hümâyûn Silah-dâr Mustafâ Paşa-zâde Hazîneli, şâ'ir): 223

- E -

Ebâ Müslim: 255, 271

Ebe Selîm (Sultân III. Selim olayında âsi): 256

Ebû Bekir (Hz.): 156, 165, 171, 178, 183, 190 205

Ebû Derdâ: 157

Ebu'l-'Abbâs (Abbâsi halîfesi): 98

Ebu's-Su'ûd Efendi (Şeyhu'l-İslâm): 113, 114, 115

Ebû-Hanîfe: 62

Ebû-leheb: 175

Edâyî Çelebi (Şehzâde-i Şehîd Sultân Mustafâ'nın Tîmâr Defter-dârı Hazîneli Şehîd): 122

Edhem Aga (Efendi lalası, kîlârî şerbetçi): 102

Edhem Beg (Musâhib-zâde, şâ'ir): 307

Edhem Efendi (Hazîne-i hümâyûn kethudâsı): 103

Edîb Beg (Rikâb-dâr 'Abdullâh Aga-zâde Hazîneli Süleymân, şâ'ir): 209

Edirne: 9, 102, 133, 208

Eflâk: 56

Eflâtûn: 12, 112, 153, 159, 250, 254

Efrâsiyâb: 228, 236, 240, 269

Efrecî: 143

Egin: 300

Egri: 56

Emevî: 244

Emîn Aga (Silahdâr): 102

Emîn Beg (Şâ'ir): 203

Emîn Efendi (Seferli kethudâsı): 100

Emîne Sultân: 226

Emîr Buhârî Hazretleri: 8

Erdşîr: 130, 268

Ertugrul (Osman Gâzi'nin babası): 6

Es'ad Beg (Mevkûfâtî 'Abdu'l-Kerîm Beg-zâde Kîlâr Kethudâsı Haftânîsi, şâ'ir): 217, 261
 Es'ad Efendi (Ayıntâbî, Hâce): 103
 Es'ad Efendi (Şeyhu'l-islâm): 229
 Esmâ Sultân (Kapudân-ı Deryâ Hüseyin Paşa'nın eşi): 257
 Estergon: 56
 Eyyûb (Hz.): 81, 249

- F, G -

Fâ'ik Efendi (Kîlârî, şâ'ir): 309, 310, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319
 Fârâbî: 305
 Fârisî (Sultân Osmân II.): 58, 59, 60, 61
 Fâtımatu'z-Zehrâ: 243
 Fatîn Efendi (Tezkire sâhibi): 5
 Fâzıl (Enderunlu, şâ'ir): 79, 80, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 257, 258, 259, 260, 261
 Fâzıl Behrâm Paşa: 97
 Fâzıl Şükrî Efendi (Mustafâ Nûrî Paşa hazîne-dârı): 101
 Fazlî Beg (Hazîneli, şâ'ir): 125
 Ferhâr-ı Çîn: 240
 Ferîd İbrâhîm Begefendi: 5, 286
 Ferîdûn: 217
 Ferîdüddîn Attâr: 136
 Fettâh (Sirpiyyeli, Sultân III. Selim olayında âsi): 256
 Fettâh Aga (Cündî): 271
 Feyzî Beg (Hazîneli Hurrêm Paşa-zâde Hazîneli Çantacı, şâ'ir): 138
 Fîsâgorâs: 305
 Filibe: 61
 Fir'avn: 256
 Fireng: 92, 93
 Firengistân: 92
 Furât: 191
 Galata Sarâyı: 5, 103, 207
 Gâlib Paşa: 222
 Gâzî Paşa (Kîlârî, şâ'ir): 214, 217

Gâzî Paşa (Şâm vâlîsi, rikâb-dâr el-hâc): 98

Gâzî Paşa: 97

Gebr: 155

Gelibolı: 304

Gerşâsb: 269

Geyiklü Baba Haydar: 105

Gîv: 236

Göksu: 143

Gözleve: 288

Gül-hâne: 269

Güllâbî Paşa (Vezir): 97

Gülşen-i Envâr: 293

Gümülcine: 134

Gürcî: 136

- H -

Habeş: 175, 177, 198, 227, 273

Hacı Beg (Atmacacı Mısır Sancak Begi Kîlârî, şâ'ir): 134

Hacı Beg: 99

Hâdî Efendi (Baltacı-zâde Hazîneli): 225

Hâfız 'İsâ Aga (III. Selim olayında padişah yanlısı): 257

Hâfız Efendi (Kömürçi-zâde Musâhib, şâ'ir): 304

Hâfız Paşa (Filibeli Mü'ezzin-zâde Sadr-ı A'zam): 61

Hâfız-ı Şîrâzî: 12

Hâkî Çelebi (Kîlârî, şâ'ir): 117

Haleb: 175, 198, 199

Hâletî Efendi (Tıflî Efendi Birâderi 'Azmî-zâde, şâ'ir) 151

Halîl Beg (Şâ'ir): 198

Halîl Begefendi (Kîlârî çukadâr): 101

Halîl Çelebi (Sarı, şâ'ir): 136

Halîl Efendi (Efendi lalası): 102

Halîl Hamîd Efendi (Hazîne-i hümayûn dördüncü yazıcısı): 101

Halîl Paşa (Bostâncıbaşı Sadr-ı A'zam Arnabûd): 263

Halîl Paşa (Dâmâd): 97

Halîl Paşa: 100

- Halîm Girây: 286
 Hâlid Aga (Cündî): 270
 Hâlid İbni Velîd: 113, 114
 Halil Aga (Genç, Eginli): 300
 Hâmî (Şâir): 12
 Hâmid Tayfûr Beg (Hekîmoglu 'Alî Paşa Hemşîre-zâdesi Nûh Beg-zâde Sır Kâtibi, şâ'ir): 220, 222
 Hanya: 98
 Harîmî (Şehzâde Sultân Korkud'un mahlası): 93
 Hârûnu'r-Reşîd: 98
 Hasan (Hz.): 156, 185
 Hasan Aga (Cündî): 270
 Hasan Aga (Efendi lalası Hâfız): 102
 Hasan Aga (Kato, Cündî): 270
 Hasan Aga (Soyolcılar kethudâsı, Hacı): 321
 Hasan Aga (Uzun Çeten, Cündî): 271
 Hasan Beg (Kaşota-zâde, Cündî): 271
 Hasan Çelebi (Kınalı-zâde, Tezkire sâhibi): 5
 Hasan Efendi (Baş muhâsebe hâcesi): 101
 Hasan Efendi (Kîlârî Daldal): 102
 Hasan Hüsnî Efendi (Şâ'ir): 301
 Hasan Kâşif (Seyyid, Cündî): 271
 Hasan Paşa (Cezâyirli Gâzî): 242
 Hasan Paşa (Hadım): 97
 Hasan Paşa (Mısır vâlîsi silâhdâr): 98
 Hasan Sâbit Aga (Seferlili Ser-mahfil, şâ'ir): 302
 Hasan: 171
 Hassân (Şâ'ir): 153, 168
 Hâşim Beg (Hâne-i Hâssadan Muhrec Cüyûl Seyyid Mehmed Aga-zâde Mü'ezzin Musâhib, şâ'ir): 303
 Hâşimî: 166, 174
 Hâtem-i Tay: 98, 167, 284, 285, 286
 Hatmî Beg (Serdâr Ca'fer Paşa-zâde Kîlârî Sipâhîler Agası, şâ'ir): 132
 Havernak: 240
 Havvâ (Hz.): 155

- Hayâlî Beg (Enderûnî Kîlârî, şâ'ir): 123, 125
 Hayâlî Beg (Vardar Yeñiceli Hazîneli, şâ'ir): 119
 Hayâtî Beg (Hazîneli, şâ'ir): 121
 Hayâtî Çelebi (Şâ'ir): 136
 Haydar Aga (Cündî): 270
 Haydar Paşa (Hadım): 97
 Hayrullâh Efendi (Re'îsü'l-Etibbâ Abdulhak Mollâ Efendi-zâde): 57
 Hıtâ: 156, 260
 Hızır: 153, 186, 189
 Hilâlî Çelebi (Şâ'ir): 109
 Hind: 156, 175
 Hindû: 150, 172, 293
 Hubbî Hâtun (Amasyalı): 64
 Hulvî Efendi (Baltacı, şâ'ir): 206
 Hurrem Paşa (Hazîneli): 138
 Hurrem Paşa (Sipâhîler Agası-zâde Kîlârî Şerbetçibaşı, şâ'ir): 139
 Hurrem Paşa: 132
 Hurşîd Efendi (Hacı Sâ'ib Paşa'utekâsından kîlârî Sûfî): 101
 Husrev (İranlı şâ'ir): 150
 Hutun: 71, 172, 288, 290
 Hülâgû: 288
 Hümâ Sultân (Sultan II. Bâyezid'in kızı): 107
 Hümâ Sultân Câmîi: 107
 Hünkâr Suyı: 144, 239
 Hüseyin (Hz.): 156, 171, 184
 Hüseyin Aga (Abdî Paşa hazînedârı): 201
 Hüseyin Aga (İkinci çukadâr kîlârî 'ulemâdan Hâfız): 101
 Hüseyin Celâlî Çelebi (İstanbulî Yahyâ-zâde Hazîneli, şâ'ir): 134
 Hüseyin Paşa (Kapudân-ı Deryâ): 257
 Hüseyin Paşa (Silahdâr: 99
 Hüseyin Paşa (Tezkireci): 131
 Hüseyin Paşa (Vezir): 97
 Hüseyin Efendi (Kitâbçı-zâde, Cündî): 270
 Hüsni Aga (Kîlârî Mü'ezzin, şâ'ir): 307

- I, İ -

İlica (Bursa'da): 8

İsfâhân: 56

İbni Mes'ûd: 157

İbni Sînâ: 153, 155, 159, 189

İbni Ziyâd: 285

İbrâhîm (Hz.): 181

İbrâhîm (İsfendiyâr oğlu): 113

İbrâhîm Aga (Cündî): 269

İbrâhîm Aga (Halvetî şeyhi Üsküdârî Şeyh Nasûhî Efendi hulefâsından kapu agası çerâğı "Mekâtib-i Sûfiyye" mürettibi): 99

İbrâhîm Begefendi (Hurşîd Efendi-zâde hazîneli): 103

İbrâhîm Begefendi (Recâ'î-zâdelerden, müellif): 100

İbrâhîm Efendi (Ser-mahfil): 102

İbrâhîm Feyzî Efendi (Müderres): 98

İbrâhîm Nâşid Begefendi (Kurenâdan İken Sultân Kethudâlığıyla Çerâğ Olan Râtib Ahmed Paşa-zâde Moralı, şâ'ir): 211

İbrâhîm Paşa (Abdullâh Paşa-zâde Haleb Vâlîsi Vezîr Silah-dâr): 198

İbrâhîm Paşa (Dâmâd, Baltacı, şâ'ir): 210

İbrâhîm Paşa (Hadım): 97

İbrâhîm Tâ'ib Efendi (Hâs-âhûr Kâtibi İlyâs Efendi-zâde Hazîneli, şâ'ir): 200

İbrâhim (Hz.): 44, 48

İbrâhim İbni Edhem: 125

İbrâhim Paşa (Dâmâd): 66

İçil: 211

İkbâlî (Sultân Mustafâ II.'nin mahlası): 65

İklîm-i Nogây: 288

İlhâmî (Sultan III. Selim'n mahlası): 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 87

İlyâs Aga (Silahdâr): 101

İlyâs Aga (Cündî): 270

İlyâs Efendi (Hâs-âhûr kâtibi): 200

İncîl: 192

İncir Köyü: 321

İnegöl: 6

İrân: 57, 92, 110, 273

İsa (Hz.): 15, 96, 145, 146, 147, 155, 170, 189, 228, 246, 292

İsâ Aga (Hâfız, cündî): 270

İsfendiyâr (Bâyezîd-i Velî oğlu): 113

İsfendiyâr: 236, 268

İskender Çelebi (Defterdâr): 97

İskender: 12, 93, 144, 153

İslâm Aga (Silahdâr): 102

İsmâ'îl Aga (Cündî): 270

İsmâ'îl Zihnî Begefendi. (Hattât): 99

İsmâil (Hz.): 155, 170

İsmâil Aga (Baltacılar kethudâsı): 211

İsmet Begefendi (Kâdî-'asker, Şeyhülislâm Ârif Hikmet Bey'in babası): 260

İstanbul: 6, 10, 114, 134, 280

İşkodra: 300

İzmîd: 100

İzmîr: 102

İznik Gölü: 208

İznik: 6

İznikmîd: 6

İzzet Aga (Ortaköyli kîlârî çukadâr): 102

İzzet Aga (Tekyeci): 102

İzzet 'Alî Paşa (Sultân-zâde kâ'im-makâm): 5

İzzet Beg (Beglikçi, şehîd): 102

İzzet Beg (Fuзалâdan Hazîneli Sagır, şâ'ir): 309

İzzet Begefendi (Menteş-zâde): 102

İzzet Mollâ (Keçeci-zâde): 249, 295

- K, L -

Kabataş: 98

Ka'be: 10, 44, 92, 113, 175

Kabgaç: 288

Kadrî Aga (Ser-kurenâ Selîm Beg Kethudâsı Hazîneli Küçük): 306

Kâğıd-hâne: 305

Kahramân Paşa(Vezir): 97

Kahramân: 268, 269

Kâmî Hasan Beg (Tezkireci Hüseyin Paşa-zâde Kîlârî Emîr-i Âhûr-ı Evvel, şâ'ir): 131

Kâmil Aga (Cündî): 270

Kâmil Beg (Enderunlu Fâzıl'ın biraderi, şâir): 242, 300

Kâmil Begfendi (Halîl Paşa-zâde Kîlârî): 100

Kandî Beg (Hurrem Paşa-zâde Câşnî-gîrbaşı Vardârî Kîlârî, şâ'ir): 132

Kânûn-ı Şifâ (İbni Sinâ'nın eseri): 155

Karamân: 10, 92, 129

Kartal: 287

Kârûn (Hz.): 15

Kâsım Ağa (III. Selim olayında padişah yanlısı): 257

Kâsım Paşa (Cerrâh): 200

Kâsım Paşa (Cezerî): 107

Kâsım Paşa (Güzelce): 98

Kâsım Şehîdî Begfendi (Âl-i Benî-Hâşim'den Enderûnî Seyyid, şâ'ir): 111

Kâsım-ı Envâr: 136

Kâsımpaşa (Semt): 151

Kastamonı: 113, 262

Kâtibî Çelebi (Şâ'ir): 109

Kazak: 288

Kemâl Beg (Çavuş Başı-zâde Kîlârî Sır Kâtibi Yamagî, şâ'ir): 216

Kemâl Paşa-zâde: 117

Kemâlüddîn Aga (Kozbekci Başı-zâde Galata Sarâyılı, şâ'ir): 210

Ken'ân Hudâyî Beg (Enderûnî, şâir): 107

Kerbelâ: 7, 185, 194, 258

Kereb: 175

Keyhusrev: 117

Keykâvus: 117

Keykubâd: 150

Kıbrıs: 100

Kıpçak: 288

Kırım: 288

Kısıklı: 84

Kızıl Ahmed (İsfendiyâr-zâde İbrâhîm'in oğlu): 113

Kızılbaş: 135

Kirmân: 288

Kisrâ: 176, 193

Koniçe: 99

Kosova: 7

Kudüs: 188

Kureyş: 154, 174, 193

Küçüksu: 143

Lahana Alayı: 236

La'î Çelebi (Hazîneli, şâ'ir): 108, 198

Lebîbâ Begefendi (Kîlârî, şâ'ir): 206

Lebîd (Şâ'ir): 153

Leclâc: 176

Lokmân Hekim: 140, 210, 250

Lutfî Beg (Abdulkâdir Paşa-zâde): 137

Lutfî Beg: 99

Lutfî Efendi: 5

- M -

Magnîsâ: 124

Mahmûd Aga (Cündî): 270

Mahmûd Nedîm Beg (Eginli Genç Halîl Aga-zâde Kassâbbaşı ve İşkodralı

Mustafâ Paşa Kapu Kethudâsı Kanarya, şâ'ir): 300

Mahmûd Paşa (Adnî): 97, 105, 106

Mahmûd Paşa (Sadrâzam, Zâl): 128

Makbûlî Çelebi (Galata Sarâyılı, şâ'ir): 206

Ma'n İbni Zâ'ide: 98

Ma'n: 284, 285

Mânî (Ressâm) 150, 212

Mâverâ'ü'n-nehr: 288

Medîne: 109, 174

Mehmed Aga (Lezgî, Cündî): 270

Mehmed 'Ârif Efendi (Teber-dârân-ı Sarây-ı 'Atîkden Kastamonılı

Re'îsü'l-Küttâb, şâ'ir): 262

- Mehmed Bahrî Efendi (Kilîdül-Bahrî): 200
 Mehmed Begefendi (Hazîneli Sultân-zâde): 102
 Mehmed Çelebi (Amasyalı): 108
 Mehmed Efendi (Daldal Hâfız): 102
 Mehmed Efendi (Hazîne kethudâsı iken vâlide kethudâsı olan Sakkâ-zâde Seyyid): 101
 Mehmed Emîn Begefendi (Rikâb-dâr Yâver Hasan Beg-zâde, şâ'ir): 308
 Mehmed Emîn Efendi (Ayıntâbî Hâce Es'ad Efendi-zâde dâru'l-mu'allimât müdîri "Mülzimetü'l-Ahlâk" mü'ellifi seferlili es-seyyid el-hâc): 103
 Mehmed Emîn Efendi (Hazîne kethudâsı Kıbrıslı): 100
 Mehmed Hâmid Beg (Abdullâh Paşa-zâde, şâ'ir): 219
 Mehmed Mehdî Çelebi (Şâ'ir): 107
 Mehmed Nezîh Beg (Müellif Tayyâr-zâde Ata'nın büyük oğlu): 249
 Mehmed Nutkî Beg (Dâmâd-ı Bâyezîd Hân-ı Sâni Hazîneli Yahyâ Paşa Ahfâdından Kîlârî, şâ'ir): 140, 141
 Mehmed Paşa (Ermenî'den mühtedî togancıbaşı Kara): 97
 Mehmed Paşa (Kîlârî, şâ'ir): 117 Mehmed Paşa (Öküz): 98
 Mehmed Paşa (Sokullu): 97, 122
 Mehmed Paşa (Vezir, Dukakin oğlu): 97
 Mehmed Sa'îd Beg (Sultân-zâde Mehmed Paşa-zâde Seferlili, şâ'ir): 209
 Mehmed Sâfî Begefendi (Cezerî Kâsım Paşa-zâde): 107
 Mehmed Sâlih Vafî Efendi (Suyolcılar Kethudâsı Hacı Hasan Aga-zâde Musâhib Seferlili, şâ'ir): 321
 Mekkî Halil Efendi (Müderres): 98
 Melek Mühtedî (Abbâsîlerden): 98
 Mercân Aga (Koku, Cündî): 270
 Merdümî Çelebi (Şâ'ir): 116, 117
 Meryem (Hz.): 152
 Merzifon: 100
 Mes'ûd Aga (Mâ-beyn-i humâyûn ketebesinden): 102
 Mescid-i Aksâ: 156, 166
 Mesîh Paşa: 98
 Mesnevî (Mevlânâ'nın): 186
 Mevcî Paşa (Kîlârî, şâ'ir): 201
 Mevlânâ Celâlüddîn-i Rûmî: 266

Mısır: 49, 98, 105, 134, 153, 175, 235, 271, 273, 278, 285, 301

Mîr ‘Alî Kâşif (Cündî): 271, 272

Mîr Mehmed (III. Selim olayında padişah yanlısı): 257

Mihri Halîm Beg (Seferlili Câmeşûy-başı, şâ‘ir): 308

Mora: 208, 211

Mostâr: 135

Muhammed (Hz.): 7. 42, 48, 49, 51, 57, 65, 67, 93, 113, 120, 130, 131, 151, 152, 154, 158, 165, 168, 170, 173, 175, 176, 180, 182, 183, 184, 187, 189, 190, 192, 193, 194, 195, 205, 208, 243, 246, 263, 264, 265, 266

Muhibbî (Kânûnî Sultân Süleymân): 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 78

Muhlisî (Kânûnî Sultan Süleymân'ın şehzâdesi Şehîd Mustafâ'nın mahlası): 95

Muhteremî-i Yeñişehrî (Hazîneli, şâ‘ir): 207

Muhyiddîn Aga (Çavuş Mülâzımı ve Mü‘ezzîn-i Şehriyârî Kîlârî, şâ‘ir): 309

Mûsâ (Hz.): 155, 157, 186

Mustafâ ‘Afîf Begefendi (Mustafâ Hân-ı Sâlis ve ‘Abdulhamîd Hân ‘Asırlarından Ahdeb-i Mü‘eddeb Kurenâdan Darb-hâne Emîni Kîlârî, şâ‘ir): 99, 211

Mustafâ ‘Âsım Efendi (Şeyhulislâm Mekkî-zâde): 98

Mustafâ Aga (Sisli, Cündî): 270

Mustafâ Beg (Musâhib Sa‘îd Efendi-zâde): 102

Mustafâ Efendi (Şehzâde ‘Abdulhamîd Efendi lalası kîlârî, Hâfız): 102

Mustafâ Efendi (Tayyâr-zâde Reşîd Efendi-zâde): 100

Mustafâ Nazîf Efendi (Kîlâr Kethudâsı ve Mısır Kapu Kethudâsı Kâmilî-zâde Seyyid, şâ‘ir): 301

Mustafâ Nazîf Efendi (Tersâne Emîni El-Hâc, şâ‘ir): 301

Mustafâ Nûrî Paşa (Sır kâtibi): 101

Mustafâ Paşa (Alem-dâr): 258, 299

Mustafâ Paşa (Bagdâd vâlisi): 141

Mustafâ Paşa (Berberbaşı, Sokullu Kara): 97

Mustafâ Paşa (Kâ‘im-makâm-ı Rikâb-ı Hümâyûn Silah-dâr): 223

Mustafâ Paşa (Kâ‘im-makâm-ı rikâb-ı hümâyûn silahdâr Gözümlü): 98

Mustafâ Paşa (Kassâbbaşı, İşkodralı): 300

Mustafâ Paşa (Musâhib): 97

- Mustafâ Paşa (Palak): 97
 Mustafâ Paşa (Silah-dâr Bozoklu Bıyıklı Sadr-ı A'zam, şâ'ir): 204
 Mustafâ Paşa (Vezir, Kara): 97
 Mustafâ Paşa (Vezir, Şemsî Paşa birâderi): 97
 Mustafâ Tevfîk Efendi (Aga Babası-zâde Seferlîli, şâ'ir): 210
 Mustafâ Tevfîk Efendi (İmâm-zâde Hazîneli, şâ'ir): 213
 Mühelhil: 12, 115, 116
 Mülzimetü'l-Ahlâk (Mehmed Emîn Efendi'nin eseri): 103
 Münîr Efendi (Kâdî-'asker-zâde Galata Sarâyılı Ahmed Bahâ'ü'd-dîn, şâ'ir): 207
 Münîrî Çelebi (Şâ'ir): 109
 Müntahabât-ı Cevdet Efendi (Recâ'î-zâde): 5
 Müntahabât-ı Mîr Nazîf (Mîr-alây, Mısırlı): 5
 Mütenebbî: 12

- N -

- Nâbî (Şâ'ir): 68, 79, 198, 199
 Nâilî-i Kadîm (Şâ'ir): 105
 Nâ'îl Beg (Usta-zâde Hazîneli Üçüncü Yazıcı): 225
 Nâlî Çelebi (Seferlîli, şâ'ir): 201
 Na'îm Efendi: 5
 Nasfet (Hazîne Başyazıcısı, Sırp, Hâ'in): 299
 Nasûh Paşa (Bagdâd vâlisi): 141
 Nasûhî Efendi (Üsküdârî, Halvetî şeyhi): 99
 Nâşid Aga (Sagır, Cündî): 271
 Nâşid Begefendi (Câvîd Beg-zâde kılârî): 102
 Nâşid Begefendi (Mâbeynci, şâ'ir): 80, 81
 Nâşid İbrâhîm Beg (Sadrâzam Pandul Topal Osmân Paşa-zâde Kapudân-ı Deryâ Râtib Ahmed Paşa-zâde Emîne Sultân Kethudâsı Mâ-beynci, şâ'ir): 226, 228, 229, 232, 234, 238, 239, 241
 Nazîf Beg (Bostancı Başı-zâde Kılârî Halîfe, şâ'ir): 226
 Nazîm Efendi (Kâsımpaşalı na't-gû, şâ'ir): 151, 152, 157, 161, 167, 170, 173, 174, 175, 177, 180, 182, 183, 189, 191, 193, 195, 196
 Nebîl Begefendi (Asker-i nizâmiyye-i şâhâne mîralâyı): 100
 Necâtî Beg (Şâ'ir): 321

- Necîb Paşa (Hazîneli ferîk): 100
 Nedîm (Şâ'ir): 224, 262
 Nedîm Mahmûd Beg: 102
 Nef'î (Şâ'ir): 277
 Nemrûd: 256, 294
 Nerîmân: 236
 Nesîmî (Şâ'ir): 81, 82
 Neş'et (Hâce, şâ'ir): 207
 Neş'et Efendi (Başçavuş Refî' Efendi-zâde, şâ'ir, Hâce): 295
 Nev'î (Şâ'ir): 96
 Nezîr (Zencî, Sultân III. Selim olayında âsi): 256
 Nîrem: 268
 Nihânî Çelebi (Küçük Otalı Edirneli Şehîd Turak 'Alî, şâ'ir): 133
 Nihânî Haydar Baba (Teberdâr, şâ'ir): 105
 Niyâzî Çelebi (Şâ'ir): 105
 Nûh (Hz.): 145, 304
 Nûhî Çelebi (Piriştineli Çukadar, şâ'ir): 119
 Nûrî Aga (Aşçı Başı-zâde Kîlârî, şâ'ir): 210
 Nûrî Aga (Kîlârî): 207
 Nûrî Beg (Abdu'l-Kâdir Paşa-zâde Lutfî Beg-zâde, şâ'ir): 137
 Nûrî Beg (Çuka-dâr Aga-zâde Kîlârî Çavuş, şâ'ir): 136, 224
 Nûrî Beg (Hazîneli şâ'ir): 118
 Nûrî Begefendi (Münşî, müverrih): 100
 Nûru'd-dîn (Hâlid oğlu, şehîd): 113
 Nûrüddîn Aga (Kîlâr kethudâsı): 101
 Nûşîrevân: 166

- O, Ö -

- Oguz Karahân: 6
 Ortaköy: 102
 Orus Paşa(Vezir): 97
 Osmân (Hz.): 156, 165, 184
 Osmân Aga (Cündî): 270
 Osmân Efendi (Arpa Emîni): 5
 Osmân Efendi (Atapazarlı, İzmîr'de medfûn hazîneli Şeyh): 102

- Osmân Efendi (Şeyh, İzmîdli): 100
 Osmân Kâşif (Cündî): 271
 Osmân Paşa (Pandul, Topal): 226
 Osmân Paşa (Vezir, Çerkes): 97
 Osmân Servet Efendi (Bâzâr Başı-zâde Hazîne Başyazıcısı, şâ'ir): 211
 Osmân Servet Efendi (Tayyâr-zâde Reşîd Efendi-zâde, Es-seyyid el-hâc Hâfız): 100
 Osmân(Hz.): 171, 178
 Ömer (Hz.): 130, 156, 165, 171, 178, 184
 Ömer Kâşif (Cündî): 271
 Örfî-i Şîrâzî: 12

- P, R -

- Pertev Efendi (Seyyid, şâ'ir): 289, 290, 291
 Peyk-i Şevket (Vapur): 304
 Peymûk: 136
 Piriştine: 119
 Râfîzî: 244
 Râgıb Paşa (Kabataşlı kîlârî Şişman): 98
 Râgıb Paşa (Koca, şâ'ir): 67, 78
 Rahîmî Begefindi (Dîvân Kâtibi Habeşî-zâde, şâ'ir): 5, 198, 199
 Rahîmî Çelebi (Amasyalı Mehmed Çelebi-zâde Enderûnî, şâ'ir, Dervîş): 108
 Rahmî Çelebi (Haremeyn Kâtibi, şâ'ir): 207
 Raksî Beg (Süheylî-zâde, şâ'ir): 143
 Râmîz Efendi (Na'îmâ-zâde, Tezkire sâhibi): 5
 Râsih Aga (Çuka-dâr, şâ'ir, İbrâhîm): 298
 Râsih Efendi (Hazîneli Şeyh, şâ'ir): 67, 205, 206, 301
 Râsim Efendi (Halvâcî Başı-zâde Çavuş Mülâzımı Seferlîli, şâ'ir): 226
 Râşid Efendi (Hazîneli Hâce, müderris): 99
 Râşid Efendi (Hazîneli Hâce, şâ'ir): 320
 Râşid Efendi (Mollâ Feyzî-zâde Hazînede Başyazıcı, şâ'ir): 142
 Râtib Ahmed Paşa (Pandul Topal Osmân Paşa-zâde): 211, 226
 Receb Aga (Kîlârî çukadâr): 101
 Receb Efendi (Kîlâr kethudâsı Hâce): 101

- Re'fet Süleymân Paşa (Kapudân-ı Deryâ Kîlârî, şâ'ir): 303
 Refî' Efendi (Başçavuş, şâ'ir Hoca Neş'et'in babası): 295
 Remzî Begefendi (Âsaf-zâde Kîlârî): 64
 Resîm Efendi (Seferlî, şâ'ir): 208
 Resmî Ahmed Paşa: 209
 Reşîd Aga (Darb-hor, Cündî): 270
 Reşîd Beg (Yeniçeri Agası-zâde Kîlârî, şâ'ir): 210
 Reşîd Efendi (Tayyâr-zâde, Müellif Tayyâr-zâde Atâ'nın büyük pederi, kah-
 vecibaşı, surre emîni): 100
 Revân: 136
 Revânî Çelebi (Hazîneli): 120
 Rif'at Beg (Şeh-levendim Hâfız 'Abdullâh Aga-zâde, şâ'ir): 304
 Rif'at Efendi (Hezâr-fen): 102
 Riyâzî Dede (Tezkire sâhibi): 5
 Rûhî (Şâ'ir, Bagdâdlı): 199
 Rûhî Paşa(Vezir): 97
 Rûm: 114, 122, 168, 175
 Rûmîli: 114, 228
 Rusya: 222
 Rûyîn-ten: 268
 Rüstem Efendi (Müderriş, kâdîasker): 99
 Rüstem Paşa (Sadr-ı A'zam): 128
 Rüstem Paşa (Vezîr, Güzelce): 97
 Rüstem Paşa(Vezir): 97
 Rüstem: 129, 138, 190, 198, 217, 227, 236, 25, 261, 267, 268, 274

- S -

- Sâbit Efendi (Bosnalı, şâ'ir): 207
 Sâdık Efendi (Hazîne kethudâsı Bolılı): 100
 Sâdık Çelebi (Baltacı Yazıcı, şâ'ir): 118
 Sa'dî Begefendi (Musâhib-i Sultân Cem): 106
 Sa'dî-i Şîrâzî: 12
 Sa'dullâh Aga (Cündî): 269
 Sa'dullâh Aga (Kahvecibaşı): 101
 Sa'dullâh Efendi (Hazîne kethudâsı): 100

- Sâ'ib Paşa (Hacı): 10
 Sâ'ib-i Tebrîzî: 12, 199
 Sa'îd Beg (Kîlârî Hızır Aga-zâde, şâ'ir): 207
 Sakarya Suyı: 6
 Sâkîb (Şâ'ir): 301
 Sâlih Aga (Cündî): 270
 Sâlih Begefendi (Hazîne kethudâsı): 100
 Sâlih Efendi (Kîlârî çavuş): 103
 Sâlih Efendi (Kîlârî hazîne kethudâsı): 103
 Sâlih Paşa (Hazîne kethudâsı): 98
 Sâlim Beg (Resmî Ahmed Paşa-zâde Seferlili, şâ'ir): 209
 Sâlim Beg (Silah-dâr Yahyâ Aga-zâde Seferlili, şâ'ir): 210
 Sâlim Efendi (Tezkire sâhibi): 5
 Sâm: 268, 274
 Sâmî Beg (Arpa Emîni 'Osmân Efendi-zâde vak'a-nüvîs şâ'ir): 5, 12, 174, 216, 217, 301
 Sarı Kirmân: 288
 Sarıkaya (İstanbul'da Üsküdar'da semt): 84
 Sebkatî (Sultân I. Mahmûd'un mahlası): 67
 Sefer Paşa (Vezir): 97
 Sehî Beg (Hazîneli Sır Kâtibi Tezkiretü's-Su'arâ Mü'ellifi, şâ'ir): 5, 121
 Selîm Beg (Ser-kurenâ): 306
 Selîm Çelebi (Kurenâ-yı Şehriyârîden Kîlârî Ser-'asker, şâ'ir): 122
 Selîm Mehmed Paşa (Sipâhî süvârî mîr-alâyılığundan mîr-livâ olan): 101
 Selîmî (Yavuz Sultân Selîm): 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42
 Selmân Aga (Cündî): 269
 Selmân-ı Sâvecî (Şâ'ir): 321
 Semâ'î Çelebi (Şâ'ir): 136
 Sencer: 166
 Seyyid-i Battâl Gâzî: 175
 Sırp: 101, 256
 Sırrî Beg (Kethudâ Beg-zâde Kurenâdan): 213
 Sigetvâr: 114
 Sinân Paşa (Vezir, Kapudân): 97

Sinân Paşâ (Sadrâzam): 97

Sofya: 97

Sultân ‘Abdulhamîd (I.): 98, 99, 100, 102, 211, 213, 214, 215, 216, 242, 281, 282

Sultân Ahmed (I.): 56, 57, 136

Sultân Ahmed (II.): 99, 204, 240

Sultân Ahmed (III.): 66, 67, 98, 100, 208, 322

Sultân Ahmed Türbesi: 57

Sultân Bâyezîd (I., Yıldırım): 8, 94, 105

Sultân Bâyezîd (II.): 5, 10, 90, 93, 105, 107, 140, 321

Sultân Cem: 106

Sultân İbrâhîm: 98, 99, 140

Sultân Korkud (Şehzâde): 93

Sultân Mahmûd (I.): 67, 99, 210

Sultân Mahmûd (II.): 57, 86, 87, 98, 99, 100, 101, 102, 251, 252, 257, 263, 265, 266, 268, 281, 282, 283, 284, 285, 301, 304, 305, 308, 318, 321

Sultân Mehmed (Fâtih): 5, 8, 87, 98, 105, 110, 114, 321

Sultân Mehmed (I. Çelebi): 8, 105

Sultân Mehmed (III.): 56, 98, 136

Sultân Mehmed (IV.): 65, 66, 98, 99, 142, 151, 201

Sultân Mehmed (Kânûnî Sultan Süleymân'ın şehzâdesi): 96

Sultân Mehmed (Şehzâde): 123, 126, 196

Sultân Murâd (I.): 6, 7, 98, 105

Sultân Murâd (II.): 8, 9

Sultân Murâd (III.): 51, 52, 53, 54, 55, 56, 96, 97, 98, 135, 136

Sultân Murâd (IV.): 61, 62, 63, 64, 65, 97, 140, 141

Sultân Musafâ (Kânûnî Sultan Süleymân'ın şehzâdesi, Şehîd): 95, 96, 122, 128

Sultân Mustafâ (II.): 65, 99, 204

Sultân Mustafâ (III.): 67, 98, 99, 210, 211, 240

Sultân Mustafâ (IV.): 263, 281, 299

Sultân Orhân (Gâzî): 6

Sultân Osmân (Gâzî): 6

Sultân Osmân (II.): 58, 97, 138

- Sultân Selîm (II.): 49, 50, 51
 Sultân Selîm (III.): 67, 86, 98, 99, 100, 220, 230, 232, 234, 241, 242, 248, 249, 252, 253, 254, 257, 263, 280, 285, 289, 295, 299
 Sultân Selîm (Yavuz): 12, 42, 97, 105, 110, 114, 131, 240
 Sultân Süleymân (II.): 98
 Sultân Süleymân (II.): 151
 Sultân Süleymân (Kânûnî): 49, 76, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 112, 114, 122, 128
 Sultânîye: 144
 Süleymân (Hz.): 46, 74, 93, 137, 210, 220, 254
 Süleymân Çelebi (Yıldırım Bâyezîd'in şehzâdesi): 94
 Süleymân Çelebi: 105
 Süleymân Efendi (Haftânî, şâ'ir): 201, 202
 Süleymân Paşa (Vezir): 97
 Sürûrî Efendi (Atanalı, şâ'ir): 293

- Ş, T -

- Şâhî (Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzâdesi Bâyezîd'in mahlası): 94, 95
 Şâkir Aga (Baş musâhib): 269
 Şâkir Aga (Topçı, Cündî): 271
 Şâkir Aga (Yeñiçeri, Cündî): 271
 Şâkir Beg (Şâ'ir): 203
 Şâkir Efendi (Kereste Gümrükçisi Meşhûr Mü'ezzin-baş, şâ'ir): 305, 306
 Şâkir Efendi (Sultân Mahmûd Hân-ı Sâni Rikâb-dârı, Livâ-i Şerîf Şeyhi İncir Köyli Hâce, şâ'ir): 321
 Şâm: 81, 98, 109, 114, 175, 229
 Şehdî Beg (Şâhîn Şâh-zâde Kîlârî, şâ'ir): 143
 Şehzâde Câmi'i: 96, 123
 Şekker Pînarı: 239
 Şems Paşa Kasrı (Üsküdâr'da): 284
 Şemsî (Kânûnî Sultan Süleyman'ın şehzâdesi Cihângîr'in mahlası): 94
 Şemsî Ahmed Paşa: 114
 Şemsî Beg (Gümölcineli Sipâhî Küçük Otalı, şâ'ir): 134
 Şemsî Paşa (Kızıl Ahmedli, şâ'ir): 112, 113
 Şemsî Paşa (Vezir): 97
 Şemsü'd-dîn (Nûru'd-dîn oğlu): 113

Şemsüddîn Begefendi (Biñ iki yüz yetmiş üçde Edirne Paşa Kapusu'nda muhterik olan beglikçi şehîd 'İzzet Beg birâderi hazîneli Mahrûkî şehîd): 102

Şerîf Efendi (Hazîne-i humâyûn kethudâsı, Küçük): 102

Şerîf Efendi (Şeyhu'l-islâm): 229

Şerîf Paşa (Hammâl): 303

Şevket Begefendi (Nedîm Mahmûd Beg-zâde hazîneli kapu kethudâsı): 102

Şevket-i Buhârî: 12

Şevkî Çelebi (Küçük Otalı, şâ'ir): 120

Şeyh Gâlib Dede Efendi: 292

Şirvân: 136

Şu'ayb Aga (Cündî): 270

Tab'î Çelebi (Şâ'ir): 136

Tâcî Begefendi (Tâc-zâde Meşhûr Ca'fer Çelebi'niñ Büyük Pederi): 108

Tâhir 'Ömer: 242

Tâhir Aga (Cündî): 270

Tâhir Efendi (Mollâ-zâde Kîlârî, şâ'ir): 209

Tâhir Hâce Efendi (Kîlârî): 101

Tâ'ib Efendi (Osmân-zâde, müderris): 5

Tamân: 288

Târîh-i 'Atâ (Tayyâr-zâde Atâ'nın): 4

Tâtâr: 198, 227, 228, 238, 251

Tayyâr Efendi (Müellif Atâ Beg'in babası): 257

Tayyâr Mehmed Paşa (Bagdâd vâlîsi Mustafâ Paşa-zâde): 141

Tayyâr Mehmed Paşa: 98

Tebrîz: 135

Tersâ: 155

Tevrât: 192

Tezkiretü's-Şu'arâ (Sehî Bey'in): 121

Tıflî Çelebi (Tırnakçı, şâ'ir): 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151

Tîgî Beg (Darb-hâne Emîni-zâde Baş Yazıcısı, şâ'ir): 198

Tîgî Begefendi (Kara Murâd Paşa-zâde, şâ'ir): 110

Trablus-ı Garb: 308

Tûr-ı Sînâ: 157

Tûrân: 92

- U, Ü, V -

Urfa: 198

Urffî-i Şîrâzî: 199

Ümmühânî: 187

Üsküdâr: 57, 84, 99, 101, 112, 285

Üveysü'l-Karenî: 297

Vardar Yenicesi: 119

Vardar: 132

Vâsîf 'Osmân Beg (Bostâncıbaşı Sadr-ı A'zam Arnabûd Halîl Paşa Yegeni
Kîlâr Kethudâsı, şâ'ir): 263, 264, 265, 267, 268, 280, 281, 283, 284,
285, 286, 287, 289, 290, 292, 294, 296, 297, 298, 299

Vehbî (Seyyid, şâ'ir): 196, 322

Vehbî (Sünbül-zâde): 249

Veliyyüddîn Baba Efendi (Kîlârî Hâce): 102

Vesîm (Şâ'ir): 72

Vikâye (Şemsî Ahmed Paşa'nın eseri): 115

Visâlî Çelebi (Küçük Otalı Dimetokalı Sîpâhî, şâ'ir): 133

Visâlî Çelebi (Şâ'ir): 109

- Y, Z -

Yahyâ (Bermekî): 98

Yahyâ (Hz.): 155

Yahyâ Beg (Kîlârî Çukadâr, şâ'ir): 128, 131

Yahyâ Begefendi (Asâkir-i hâssa kâ'im-makâmlarından Yazı Efendi-zâde):
100

Yahyâ Efendi (Arabî hâcesi, Hattât, Arnavud): 100

Yahyâ Efendi (Zekeriyyâ Efendi-zâde Şeyhulislâm): 64

Yahyâ Paşa (Sofya fâtihi): 97

Yahyâ Paşa (Sultân II. Bâyezid'in dâmâdı): 140

Yahyâ Tevfîk Efendi (Şeyhu'l-islâm): 228

Ya'kûb (Hz.): 81, 82, 173, 249

Ya'kûb (Şemsüddîn oğlu): 113

Yâkût-ı Musta'simî (Hattât): 164

Yâver Hasan Beg (Rikâbdâr, Şâ'ir): 308

Yehûdi: 155

Yemen: 92

Yeñi Câmi: 281

Yenişehir: 207

Yesrib: 154, 177, 192

Yezîd: 244, 255

Yûsuf (Hz.): 49, 50, 64, 111, 113, 144, 180

Yûsuf Paşa (Kapudân-ı deryâ, Silahdâr): 98

Yûsuf Paşa: 97

Zahîr-i Fâryâbî: 150, 241

Zâl: 117, 129, 217, 268

Zebûr: 192

Zekeriyyâ (Hz.): 155

Zekeriyyâ Efendi (Şeyhülişlâm): 64

Zihnî Beg (Baltacılar Kethudâsı İsmâ'îl Aga-zâde Kîlârî Baş Kullukçı,
şâ'ir): 211, 212

Zihnî Beg (Küçük Otalı, şâ'ir): 119

Zihnî Beg (Topçibaşı-zâde Hazîneli, şâ'ir): 132

Zübeyr Paşa (Vezir): 97

Zühdî Beg (Ahmed Hân-ı Sâlis Sır Kâtibi Kîlârî, şâ'ir): 209